

Németh Árpád

A monarchia kéményseprője I - kötet

Németh Árpád

A monarchia kéményseprője

Első kötet

**Újvidék
2024**

1.Mihály és Mária

A tizenkilencedik század utolsó éveiben a felvidéki kis Czabaj nevű falu katolikus templomában, véget ért a vasárnapi istentisztelet. A lelkipásztor, a Gyula plébános, kedves mosollyal és meleg kézfogással kísért ki a templomból a falu hívőit. Amikor a fiatal kőműveshez, Mihályhoz ért megkérte, hogy a következő hét egyik napján nézze meg a kéményt a sekrestyében és ha kell tisztítsa ki.

Késő ősz volt és az atya gondoskodott arról, hogy elő kell készíteni a templomot az elkövetkező hideg télre. A fiatal Cziprián Mihály akkoriban töltötte be a tizennyolcadik életévét és a falu kőműves mestere mellett inaskodott, de e mellett értet a kémények tisztításához is.

Különben a pap jól ismerte a Cziprián famíliát. Az előző atyától tudta meg, hogy még az ezerhatszázas évek végén, néhány olasz család költözött a faluba. Lombardiából a kis San Cipriano-

Pó faluból. Ezek között voltak Mihály felmenői is. Származásuk helye után kapták a Cziprián nevet.

A bevándorlók, mind házépítéssel foglalkozó mesterek voltak. Mihály apját Carlonak hívták, de magyarosította a nevét Károlyra. Édesanyja a második gyermeke szülése közben meghalt. Akkor még Mihály mindössze néhány éves volt. Anyjára alig emlékezett. Később Károly újra megnősült. Egy kétgyerekes özvegy aszszonyt, Dorottyát, vette feleségül. Ő hozta magával a Panya nevű fiát, aki két évvel idősebb és Janát aki viszont fiatalabb volt Mihálynál.

Később Mihály apjának Dorottyával született egy kislánya, a féltestvér, akinek az Ida nevet adták. Károly nyolc év után, egy házépítési munka közbeni lezuhant a magas állványról és szörnyet halt.

Mihály részére az elkövetkező időszak nagyon nehézé vált. Vérbeli rokonaként csak a kis Ida féltestvérére számíthatott. Panya durva és gonosz mostohatestvérré változott. A ház urának képzelte magát.

Mindenért leszidta vagy megverte Mihályt. E mellett mostohaanya már tíz éves kora után munkába küldte a kőművesekhez. Ott nehéz fizikai munkát végzett. A fizetését pedig mind a mostohaanya kezébe kellett adnia.

Mihály sokszor a templomban, Gyula plébánosnál talált menedéket. Igazi hívó lett belőle. Az atya, tőle tudta meg, hogy a család mennyire küszködik és hogy Mihálynak milyen nehéz az élete a mostohája mellett.

Gyula atya megígérte Mihálynak, hogy segít a nehéz sorsán fordítani. Elmondta, hogy szól a Nyitrai Szent Emmerám székesegyház püspökének, hogy egy időre biztosítson szállást Mihálynak.

Majd járjon közbe, hogy mesteri oklevelet szerezhessen és így minél előbb önállósulni tudjon. Fontosnak tartotta, hogy a háromezer lakosú Czabaj, egy hivatásos kéményseprő mestert kapjon Mihály személyében. Mivel arrafelé főleg szénnel tüzeltek nem volt ritkaság a tűz sem a kormos kémények miatt.

A következő héten Mihály elővette a kéménytisztító, acélhuzalos kefét melynek a végén egy nagy ólomgolyó lógott. Az egyik vállára helyezte a félkörös vaskaparót a másikra pedig a rövid, fából készült kéményseprő létrát. Így felszerelve, a templom bejáratí kulcsával elindult, hogy elvégezze a rá bízott feladatot. A kapukulcs azért kellett, mert Gyula plébános nem a templomban, hanem az újonnan épült parókiában lakott egy tisztelendő nővér társaságában.

Mihály a templom belsejét és a kis sekrestyét is jól ismerte. Gyermek kora óta templomba járó, istenhívő, Czabaji lakosnak számított. Amikor benyitott, látta, hogy komoly munkához kell látnia. A henger alakú, magasított vaskályha füstelvonó csöve mellett, a falon, már folyni kezdett a fekete szurok.

Mindjárt tudta, hogy több órás munka vár rá. Feltételezte, hogy a tetőről a kéménybe kell eresztenie a golyóval ellátott tisztítókefét. Úgy döntött, hogy azzal kezdi a munkáját.

Csak később ment újra be a templomba, hogy a kémény aljából kikaparja és kikanalazza az összegyűlt fekete kormot.

A kályha fölött néhány mozdulattal leszerelte a bádog kivezetőcsövet. Amikor bedugta a kaparószerszámot a keskeny lyukon, hirtelen egy nagy, fekete koromfelhő csapott az arcába.

A nem várt eseménytől elveszítette az egyensúlyát és hátára esett. Hanyatt esés közben, a kőpadlóban megütötte a lapockáját és a tarkóját. Ettől az ütéstől elvesztette az eszméletét.

Mihály előbb vízcsobogás hallott, majd levegő után kezdett kapkodni. Úgy érezte mintha valami légüres térben tartózkodna. Közben, egy közép nagyságú pisztráng úszott el nyitott szemei előtt. A hal kopolyájának duzzogása és a farokszárnnyainak ide-oda ringatása készítette arra a gondolatra, hogy a víz alatt van. Emiatt nem kap levegőt. Szerencséjére a lábai leértek a folyó medrére úgy, hogy könnyen elrugaszkodott és ki tudta emelni a fejét a víz fölé.

A csobogás hangja erősebb lett. Miután szétnézett megtalálta a hang forrását. Egy nagy, deszkából készült, lapátos vízikéréktől érkezett. A vízikérék a parton lévő malom egy része volt.

Mivel a part közelebbi része Mihály háta mögött húzódott inkább arra vette az irányt. Nem csak azért, mert ott a part közelebbnek tűnt, hanem azért is, mert félt, hogy a malom előtt, mélyebb a folyó. A parton a nagy kopasz, elszárad fatörzs is menedékként csábította. Újaival és karjaival kapaszkodva kimászott a vízből. Amikor feltápáskodott és átkarolta az élettelen fa vastag törzsét, akkor vette észre, hogy csak egy alsógatya van mezítelen testén.

A folyó másik oldalán a vízikérék akadozva forgott. Ez a jelenség kihatott Mihályra is, mert csuklani kezdett. A malom oldalán egy fakorlátos deszkahíd kötötte össze az építményt a parttal. Amikor jobban odafigyelt, egy fiatal lányt látott kilépni a malomház ajtaján. A vörös egyrészes, lenge, nagyon egyszerű, piszkos ruhája mindkét oldalán annyira nyitott volt, hogy mozgás közben kivillantotta combjai. A derekát egy vékonyabb zsinegekből készült öv húzta össze. Az ujj nélküli ruha, elől is mélyen nyitott szabású lehetett. Amikor kilépett az ajtón egy kopott, zománcozott lavórt tartott a kezében. Mosás utáni piszkos víz lehetett benne,

mert egy suhintással a folyóba ürítette. Egy rövid ideig szétnézett, majd visszaosont a malomépületbe.

A következő pillanatban Mihály is a faházban találta magát. A malom belseje, eltérően az épület külső kinézésétől, tiszta és rendezettnak látszott. A kicsi, néhány négyzetméteres szoba két ablaka előtt, ott feküdt a padlózatán két hatalmas, kerek malomkő. Az őrlő kövek közepéből a mennyezet felé ágaskodott a vastag tengelyoszlop. E mellett, két vékonyra kopott, félig elhasznált malomkő támogatta az ott lévő oldalfalat. A helyiség másik végében helyezkedett el a fekvésre, alvásra alkalmas, szekercével megmunkált fekvőhely. Az a lány, aki még néhány perccel azelőtt a lavórral a kezében kint állt a fahídon, szintén a helyiségben tartózkodott. Háttal egy kis asztal mellett valamit mosogatott.

Mihály egy pillanatilag meglepődve tétlenül állt, majd kíváncsian megszólalt:

– Ki vagy te...? Hogy hívnak?

A lány természetellenesen, lassú, mozdulattal megfordult. Mihály akkor vette észre, hogy az asszonyka meztelen lábai nem érnek le a deszkapadlóra. Egész testével néhány arasznyira a padlószint felett lebegett. Azért tűnt Mihálynak olyan furcsának a lány mozgása.

– Én...? A nevem Mária... gondoltam, hogy tudod. Én uralom az emberek kimért idejét és harcolok a feketekezű Belzebub ellen. A te idődet is uralni tudom ...

– Hogyan...? – Kérdezte Mihály kihagyva az ördög nevét – Az időt senki sem tudja uralni. Az idő magától halad, mindig csak előre. Megállítani nem lehet.

– Megállítani nem, de ugrálni benne igen... Én tudok... Ha akarom meg tudhatom mi fog történni mielőtt odaér az idő...

– Azt nem lehet. – erősködött magabiztosan Mihály.

– De igen, mert én képes vagyok rá...

Miután Mária kimondta ezt az állítást, odament a malomkőhöz és az oszlop mellett megmozdított egy kart. A vastag fatengely forogni kezdett. A két kő közül a felső nagy dübörgés közepette forgásba lendült. Mária felugrott a köre, belekapaszkodott jobb kezével a tengelyoszlopba, bal kezét és bal lábát kitárta. Tenyerével forgást mutatott a levegőben. Erre a malomkő vele együtt, gyorsabban kezdett forogni. A kő forgása közben Mihály előtt elsuhan hol a lány arca hol pedig a lebegő haja. Mária lenge ruhája is a levegőbe repült kitakarva mezítelen combjait.

Mihály ámulatlan nézte a lányt. Elszégyellte magát mert életében addig még nem látott formás női lábakat. A szégyenérzet arra készítette, hogy elfordítsa fejét.

Csak miután meghallotta, hogy a dübörgés csendesedik a malomkő felé fordította tekintetét. Nagy csodálatára a malomkő tetején Mária új ruhában állt.

Egy homokszínű, bokáig érő, több réteges, csipkéekkel és ezüst selyemszálakkal díszített ruhát viselt. A hosszú ujjú ruha, felső részén az apró gombok a nyakáig értek. A szoknya hátsó részén kidudorodott a farpárna. Rendezett, most már hullámos hajának a dúsabb része a melleire simult. Bal kezében széles karimájú rizsszalmából készült kalapot tartott. A kalap pereme őszi virágokkal volt díszítve.

Mihály annyira meglepődött, hogy hirtelen nem is tudta hová keveredett. Ijedten körülnézett a kis helyiségben. Az előbbi Máriát kereste.

– Látom meglepődtél... Én ugyanaz a Mária vagyok, aki-
vel az előbb beszéltél.

– *A hangod olyan, de, a ruhád...*

– *A nők néhány év múlva ilyen ruhát fognak viselni.*

Ezek után Mária lelépett a malomkőről és nyugodt, kellemes hangon folytatta:

– *Nemsokára a közeli, kéményekkel teli, városban fogsz lakni. Ott, mivel szereted az édességet, a munkád mellett, cukrászdákat fogsz felkeresni.*

– *Honnan tudod. Ezt a malomkő mondta neked?*

– *Igen, úgy sugallja...*

– *Ugyan Mária... – válaszolt most már magához térve Mihály – A kő csak egy tárgy. Az nem tud beszélni...*

– *A tárgyak örökösek. Az idő nem hat ki rájuk, csak az ember és az élő természet. Ha azok nem lennének a tárgyak sohasem változnának. Vagyunk néhányan olyanok, akik lelket, életet, tudunk lehelni a testükbe. Akkor azok a tárgyak megváltoznak és a jövőbe látnak. Ez a malomkő is olyan, de lehetne egy fából készült kis doboz is. Él, de száz év múlva elporlad, meghal. Az ideje nemsokára lejár. Feltett kérdésekre azt sugallja rólad, amit megmondtam.*

Mihály hitetlenül állt Mária előtt. Kérdezni akart még valamit amikor Mária eltűnt. Eltűnt az egész vízimalom. Egy fejkenődöt és középkori ruhát viselő lány állt előtte. Úgy nézett ki, mint a templomban a szószék háta mögött felállított Mária szobor.

Mihály magához tért. Amikor kinyitotta szemeit először a feje fölött lévő a kis kupolaszerű boltozatot látta meg. Idő közben, erős fájdalom szúrta meg a bal lapockáját és a tarkóját. Széttárt kezei a hideg, köves padlón heverték. Tekintette jobbra, majd balra tévedt. Móriát és a malomköveket kereste. Lassan ráeszmélt, hogy mi is történt vele. A vízimalmos lány csak egy álom lehetett.

Amikor feltápáskodott, hátrafordult és meglátta a szószéket. Akkor döbbsent rá, hogy szülőfalujának templomában áll, de még valami felkeltette a figyelmét.

A szószék mögötti falon, Mária szobra megmozdult. Nem akart hinni szemének, ezért közelebb lépett. Mária felemelte a kezét és Mihály arca irányában mutatott. Ez az idő alatt különleges zenét is hallott. A zene hallatára elfelejtkezett testi fájdalmairól.

Mihálynak úgy tűnt, hogy a templomi Mária arca nagyon hasonlít a malomban élő lányhoz. Csak a ruházatuk különbözött. A templomi Mária középkori egyszerű többszínű ruhát viselt. Haját is kendő takarta.

Mária kedves mosolya, lassan szomorú arckifejezésre váltott. Mihály akkor érezte meg újra a testi fájdalmait. Még egy ideig figyelte Mária szobrát, arra várva, hogy újra megmozdul, de ez nem következett be. Kis idő múlva észbe kapott, hogy milyen feladat miatt jött a templomba.

Munka közben jutott eszébe a Zobordarázsi Szent Mihály templomáról szóló legenda, melyet Gyula tisztelendő, egy alkalommal ép ott, a templomban, a szószékről mondott el:

„A Zobordarázsi Szent Mihály kis kápolnájához egy helybeli legenda fűződik. Amikor az egyházi a templomot takarította, erős fény világította meg őt. Azután az oltárnál megjelent előtte Mária a kisdedit tartva a kezében. Ez a jelenés újra és újra megismétlődött. Senki sem tudta megmagyarázni. Egyszer azonban a közelben legettető pásztor zenét hallott a templomból. Amikor benézett, látta Mária alakját, amint az jobb kezével, szomorúan mutatott a rossz állapotban lévő falakra, vakolatra és mennyezetre. Megtudva ezt, a falubeliek azonnal elkezdtek helyreállítani a kápolnatemplomot.”

Amikor ezt Mihály végig gondolta, úgy vélte, semmi köze a

legendának az ő látomásához, hisz az övé valószínűleg az ütéstől keletkezett.

Mire megtisztította a kéményt, a kályhát és a szétszállt kormot is összetakarította beesteledett. Idő közben benézett Gyula pap a templomba. Meg akarta nézni, hogy halad Mihály a munkával.

Amikor Mihály meglátta az atyát kicsit zavartan, szabadkozva hozzá fordult:

– Mindjárt kész leszek tisztelendő atyám... mindjárt kész a takarítás... – majd, Mihály a szobor felé fordult és úgy folytatta – De, nézze meg Szűz Mária szobrát, ahogy kinyújtott karral épp ide mutat.

Erre a megjegyzésre a pap a szobor felé vetette a tekintetét és fejét csóválva Mihályhoz fordult:

– Nem látok semmi különöst Mihály. A szobor ugyan úgy tartja a kezét, mint mindig. A jobb keze behajlítva a hastájékán fekszik, a jobbját pedig leengedte a teste mellé.

– De nem... a jobb keze épp felém mutat...

– Nem ittál te pálinkát Mihály...

– Nem tisztelendő uram. Ha kell megesküszöm rá...

Ez az erősködés után a pap közelebb lépett a szoborhoz. Sétálva megvizsgálta mindkét oldalról.

– Nem látok én semmi olyat, amiről te beszélsz...

– Akkor csak én látom... láthatom a szobrot másként. – morfondírozott magában Mihály.

2. Janka

Czabajtól északnyugatra helyezkedik el a kis mezőváros, Illava. Területe a Trencsén vár és a Vág folyó mentén halad. A századforduló előtt mindössze valamivel több mint kétezer lakost élt a településen. Népessége többnyire szlovák, de sok magyar család is lakot a faluban. Határain belül és túl kiterjedt erdők és kiváló komlótermő vidékek húzódtak. Ezért arrafelé olyan sört főztek, amelynél jobbat még Bajorországban sem lehetett inni. A vár völgyében a Vág folyó partján egy vízikerekkkel működő fűrésztelep is állt.

A vár épülete alatt, egy L alapú, nádfedeles döngölt ház állt, amelyben Erzsike zugkocsmája működött. A mostani tulajdonos apja az épület elé, faoszlopokból és ágakból, szellős teraszt épített. A nyári hónapokban ott kellemesen lehetett sörözgetni, iszogatni. A harminc éves Erzsike, a kocsmárosné, egyetlen lányával a tíz év körüli Jankával élt a házban és vezette a kocsmát.

A mindig mosolygós, szolgálat kész Erzsike, a korszakhoz képest kicsit szabadabban öltözködött. Rendszerint, vékony pamutból készült apró virágokkal díszített melle varrott rövid ujjú inget viselt. Az ing elejét rendszerint mellközépig nyitva hagyta. Sötétbarna szoknyáját ráncolva összehúzta úgy, hogy kidomborult a hátsója. A széles korc, mely mögé bedugta ingét, kiemelte karcsú derekát. A szoknya épp, hogy eltakarta a térdeit. Amikor dolgozott, mindig rövid kéztsebes fekete klott anyagból, készült piros rózsákkal hímzett kötényt viselt. A zsebek fontosak voltak. Bennük tartotta Erzsike az italokért kapott pénzt. Átlósan behajtott, vékony pamutból szőtt rojtos fejkendőjét a tarkóján kötötte össze. Papucsot nem hordott. Arrafelé kora tavasztól, késő őszig, nagyrészt mezítláb jártak az asszonyok, gyerekek.

A kocsmárosné mosolyát és nem mindennapi öltözkését észrevették a várbeli örök és a fűrésztelepen dolgozó munkások is. Így nem is csoda, hogy szívesen keresték fel a sörözőt.

Erzsikének nem volt férje. A favágók és a várörök többször érdeklődtek arról, hogy ki a gyerek apja, de a kocsmárosné rendszerint a következőt válaszolta:

– Nekem nem ember, hanem kedvesség kell. A lányom a szerelem gyereke és én mindent megteszek érte...

Janka, mert így hívták Erzsike lányát, soha se ismerte meg az apját. Rossz szót nem hallott, de nem is mondott róla. Anyja nem ment férjhez, így Jankának nem lett testvére. Annál inkább nagy volt a rokonság. A családban Erzsébetnek még négy húga és két bátyja is élt. Ők szanaszét laktak az Osztrák – Magyar monarchia területén.

A fiatal mezítlábas lány, amikor kellett, ügyesen hordta ki az egyszerű, máztalan, égetett agyagból készült söröskorsókat. Iskolá-

ba nem járt. Csak az első két elemet fejezte be a nem mesze lévő Máriatölgyes falu iskolájában. Oda a többi Illavai gyerekekkel együtt gyalog járt. A szlovák iskola négy-öt kilométerre volt a kocsmától. Bár jól beszélte a szlovák nyelvet is, nem szeretett iskolába járni. Az iskolatársai állandóan csúfolták és verték. Híre ment, hogy törvénytelen gyerekek született. Csak az egyik szomszédságban élő magyar gyerek, a Pista nem vette ezt zokon. Szeretett Jankával játszani és horgászni járni.

Anyja hosszú haját rendszeresen két copfba fonta és piros szalaggal kötötte el. Egyszerű hószerű ujjú vászonruhája a bokáig ért. Hogy az öltözék mutatósabb legyen, Erzsébet, ugyanabból az anyagból fodrokat vart a ruha vállára, ujjára és az aljára.

Abban az időben Martin tizedes minden szabadidejét a vár alatti kocsmába töltötte. Sokan, így ő is, a finom sör rabja lett, de Erzsike tudta, látta a férfi tekintetéből, hogy nem csak az ital érdekelte Martint. A férfi tárva nyílt szemekkel kísérte az asszony minden mozdulatát. Akárhányszor, amikor Erzsi a teli korsót az asztalára tette, Martin közelebb hajolt és belesett széttárt ingébe. Ilyenkor szokott rákérdezni:

– Mond Erzsike nincs valami nehéz munka a ház körül? Szívesen besegítek... Ha kell zárás utánra is maradhatok...

– Köszönöm Martin. Ha lesz ilyen munka szólok – hárította el mosolyogva a felkínált segítséget. – Talán majd késő ősszel amikor a tüzelőfát kell télire elkészíteni. Most, nincs olyan munka, amit mi ketten Jankával el ne tudnánk végezni.

Ennek ellenére Martin, minden alkalommal amikor ott járt felajánlotta a segítségét. Egy alkalommal meg is jegyezte, hogy könnyebb lenne az asszony élete, ha egy férfi is lenne a házban.

Egy nap, a nyár végén, Janka elbarangolt a faluban és nem

ért haza a szokásos időben. Erzsi megszokta, hogy az éhes gyerek ebédidő körül már ott sürgött – forgott a konyhában.

Az asszonynak ez abban a pillanatban nem tűnt fel, mert már megtörtént ilyesmi azelőtt is. E mellett tele volt a kocsmá szomszjas vendégekkel. Inkább rajtuk kellett tartania a szemeit. Arra is gondolt, hogy amikor a lánya horgászni ment Pistikével máskor is elfeledkeztek az idő múlásáról.

Csak késő délután kezdett ideges lenni. A részeg kubikosok mellett figyelte a kocsmához vezető utat, reménykedve, hogy nem-sokára megpillantja a lányát. Aznap délután Martin tizedes is a kocsmában iszogatótt. Rögtön felfigyelt Erzsi nyugtalan tekinteté-re, viselkedésére, végül rákérdezett:

– Valami baj van?

– Reggel óta nem jött haza a lányom. – válaszolt zaklatot-tan.

– Azt tudod, hogy hová ment?

– Soha se mondja meg előre, de kicsi a falu, nem mehet messzire. A folyó mellett szoktak Pistivel horgászni vagy a farönkök között játszani a fűrésztelepen. Vigyázz a kocsmára. Átmegyek a Pistiekhez. Talán ők tudnak valamit Jankáról.

– Menjek veled?

– Nem kell elég, ha itt ügyelsz.

Ezek után Erzsi magára vette a hímzett vállkendőjét és átsi-etett a szomszédos házba. Pistikétől megtudta, hogy aznap nem ta-lálkoztak. Őt az apja elküldte a fatelepre fahulladékért, de Jankát nem látta ott.

Visszatérve a kocsmához szólt a vendégeknek, hogy záróra van. Mivel nem jött haza a lánya elindul a faluba megkeresni őt. A kocsmában söröző munkások és néhány katona Martinnal az élen

csatlakoztak hozzá. Ha valahol ottragadt, valamelyik barátnőjénél, biztos rátalál, vigasztalták Erzsikét. A falu mindössze néhány utcából állt. A kétségbeesett anyuka körüljárta a falut. Mindenhol érdeklődött, de a lányt sehol sem találta. Benézett minden ismerősehez ahol, feltételezte, hogy megfordulhatott a lánya.

Keresés közben a vízpartra értek. Ott a favágók elmondták, hogy látták Jankát egyedül horgászni a parton. De, délelőtt folyamán eltűnt. Azt hitték, hogy hazament a fogással.

Ezek hallatára Erzsi nagyon megijedt. Arra gondolt, hogy talán lánya beesett, vagy belecsúszott a folyóba. Tudta, hogy a kislány nem tud úszni és valószínűleg megfulladt. Elűzte magától ezt a szörnyű gondolatot és Martinnal együtt tovább indultak a folyó folyásának irányában.

Beesteledett majd sötét lett. Sötétségbe borult az egész falu. Nem volt érdemes tovább keresni a kislányt.

– Menj haza Erzsike. Talán kikerültük a gyereket. Lehet, hogy otthon vár rád...

– Még a Várban nem voltunk...

– Oda én megyek vissza... Ha ott találom jelentem...

A házak ablakaiból eredő gyertyafény vezette haza Erzsikét. Amikor hazaért a nevén szólongatta a lányát remélve, hogy az már otthon van. Nem érkezett válasz, a kocsmában teljes csend honolt.

Erzsébet egész éjjel virrasztott. Várta az első reggeli fényt, hogy tovább kutasson a lánya után. Amikor kilépett az udvarra meglátta Jankát, hogy ott fekszik az egyik kocsmasztal mellett. Gyorsan odasietett és magához ölelte. A kislány lassan kinyitotta fáradt szemeit. Sáros rongyos ruhája több helyen is beszakadt.

– Hol voltál édes lányom...? Hol voltál...? Úgy aggódtam érted.

Jankának annyi ereje sem volt, hogy bármit válaszoljon. Erzsébet felsegítette és bekísérte a szobába. Ott levette nedves ruháját megtörölte a testét és hálóinget adott rá. Csak, amikor ágyba került akkor szedett össze annyi erőt, hogy egy mondattal elmondja mi történt vele.

– Horgásztam amikor valaki hátulról belökött a folyóba.

Ez után, Janka elvesztette az eszméletét...

Janka a Vár egyik bástyáján találta magát. Onnan látta, hogy a vastag védőfalakon belül a füves, kertés részben több felnőtt férfi és asszony sétálgat. A férfiak díszes, sujtásos öltönyben a nők pedig karcsúsított, vastag, hosszú ujjú, hímzett blúzokban és krinolinok szoknyában napernyővel a kezükben ballagtak. Rögtön arra gondolt, hogy ő semmiképp sem illik ebbe a társaságba. Azért úgy döntött, hogy megfordul és elhagyja a vár bástyáját. Miután elindult néhány lépést után megbotlott, mert meztelen lábujjai beakadtak a hosszú szoknya aljába. Csak ezután nézte meg mit is visel. A ruhája nagyon hasonlított azokra, amelyeket a kertben sétáló hölgyeken látott.

A rajtalévó vörös lenvászonból készült hosszú, ruha mellényének csak a felső része ért össze. Gombok helyett piros zsinórral lett összehúzva. A mellény alatt világoszöld hosszú harangszabású öltözetet látott. A bevart felsőrész rövid denevér újat fehér szalag szorította össze. A szoknya alját bő, hozza varrt anyagból fodrokkal díszítették. Janka fején vastag gyapjúból kötött széles karimás kalap díszelgett. Kontyba kötött haja, csak elöl és oldalt virított.

Nagyon szépnek találta magát. Úgy döntött, hogy nem futamodik meg, hanem a többi szép, divatosan öltözött asszony közé sétál. Ez a gondolat megnyitotta a kövekből épült bástyafogazatát. Egy lépcsőzet tárult elébe. Azon indult lefelé. Ekkor az egyik

asszony felé fordult és Jankának úgy tűnt, hogy a nő az anyjára hasonlít.

A bástyáról nézve a füves rész mindössze néhány lépésre lehetett Jankától. Amikor elindult lefelé, az út egyre hosszabbá vált.

Lent nem a pázsit, hanem borostyán hajtások keresztezték útját. Széthúzta a zöld leveleket, mert tovább akart lépni. A borostyán indák komló hajtásokká változtak. Így találta magát a fiatal lány egy komlóültetvény közepén.

A komlósárok olyan magasra nyúltak, hogy elérték a fellette lévő felhőket. Nem ijedt meg a változástól, mert úgy tűnt, hogy ismeri a környezetet. Már sokszor járt a falu körüli komlóültetvényekben. Nyomasztó érzés kapta el amikor, az indák susogni kezdtek. Jankának úgy tűnt mintha mondani akartak volna valamit.

– Siess haza... mert el kell hagyni a faludat... Siess haza... Itt nem maradhatsz sokáig...

A hangok arra rákésztették, hogy siessen. Ki akart jutni minél előbb a telepítvényből. Ahogy szedte a lábait meztelen újai megint beakadtak hosszú ruhájának aljába. Két kezével belemarkolt a szoknya oldalába és felemelte, hogy gyorsabban lépkedhesen. Újaival megérezte, hogy nem a vastag brokát harangszerű szoknyát markolja, hanem egy egyszerű vászonruha széleit. Újra a megszokott egyrészes, piszkos ruhában volt rajta.

Miután kikecmeregget a komlóültetvényből a falu szélén találta magát. Bement a legközelebbi utcában, ahol a házak kétoldalt sorakoztak. Az egyik sorban a kunyhók, deszkából és farönkökből készültek. A másik oldalon téglából és kőből épült magas házak sorakoztak. Némelyiknek a földszintes részén nagy kirakat

és üzlethelyiség csábította az arra járókat.

A földes úton a kocsik kerekeinek mélyen szántott nyomát látta. Beljebb jobb oldalt a kerekes kút mellett anyját vette észre, ahogy merít a vízből. Amikor közelebb ért a kút és Erzsi egyszerűen eltűntek. Tovább sietett a lakhelyét, a kocsmát kereste.

Útközben Pisti barátját látta, aki apjával, baltával egy te-rebélyes rönk fát háncsólt. Mivel hazafelé sietett nem állt le beszélgetni velük, csak ment, ment tovább.

A falu főterén, a két utca kereszteződésénél, rengeteg emberrel és gyerekekkel találkozott. Úgy tűnt, mintha az egész falu lakossága egyszeribe ott termett. A gyerekek egyik csoportja libákat kergetett a másik fonott kosárba komló indákról szüretelt. Az arra tartó, farönkökkel teli hétlovas, megvasalt terhes szekér, a folyó felé igyekezett. Egy úriember, olyan öltözékben mint amilyent a várban látott, fehér paripán végigügetett a kocsmá irányába a poros utcán.

Janka is arra indult. A kocsmába érve nem ismerte meg a terem belsejét. A több asztal helyett, csak egy állt az ablak alatt. Az asztal körül népes társaság italozott. Asszonyosság is ült közöttük, ami külön meglepte Jankát, mert ő anyja kocsmájában sohasem látott női vendéget.

A terem másik sarkában a padlózat tele volt mindenféle áruval. Néhány különböző nagyságú tök, több csomó répa, zöltség. Egy szakajtó tojás, uborka, hagyma és káposzta. A rövid alacsony lócán tollas kakas feküdt. Még csöpögött a vér a levágott torkából. Mellette, hátán fekvő réce, fehér szárnyait széttárva hevert. Élettelen feje lomhán lelógott a padról.

Janka csak egy pillantást vetet erre az egész össze – összevisszaságra. Inkább sietve anyját kereste. A hálósobába vette az

irányt. Amikor benyitott nem a hálósobájuk tárult elé, hanem egy jól felszerelt konyha. Az egész helyiség át lett rendezve. A szemközti fal mellett egy hosszú masszív munkaasztal állt két sor fiókkal. Fölötte, a falon széles polc helyezkedett. Rajta két különböző nagyságú réz vájling, mozsártörő, különböző kerek formák sorakoztak melyeknek Janka nem tudta a rendeltetését. Erzsébet ott állt a nagy munkaasztal mellett és valami barna tésztát nyújtott a nyújtófával.

– Anya, hová lett a szobánk...? Te meg mit csinálsz?

– Csokoládés süteményt készítek az útra. Van még rác pite, mézes lepény, pozsonyi mákos patkó és diós sütemény. A jövő héten Budapestre utazunk...

3. Mihály Budapesten

A nyitrai Szent Emmerám székesegyház püspökénél töltött néhány hónap alatt, Mihály letette a mesteri szakvizsgát. Tanító mesterétől a munkafolyamatok mellett, megtudott még néhány érdekességet a szakmájáról:

A tűzoltók és a kéményseprők A Szent Flóriánt tisztelték céhjei védőszentjüként. Ezért május negyedikén nem dolgoztak. Azon a napon a mesterek az inasaikkal együtt közös szentmisén vettek részt.

A kéményseprő szakmához néhány hiedelem is fűződik:

> Az egyik változat szerint, ha valaki találkozik kéményseprővel, meg kell fogni a saját gombját. A gombot addig kell tartani míg törött üvegre nem bukkan az illető. Ha az is megvan akkor a találkozás szerencsét hoz. <

> Ha valakinek a kéményseprő seprűjéből sikerül elcsenni egy szálat, és azt magánál tartja, az biztos szerencsét jelent. E mel-

lett teljesülni fog a kívánsága. <

A vizsga után úgy döntött, hogy nem tesz eleget Gyula atya elvárásának. Nem tér visszatér a faluba. Bár ez a döntése némi lelkiismeret furdalást okozott számára, mert az atya Mihálynak a leendő kéményseprő mesternek a visszatérését háromheti bérét megelőlegezte. Ám, az újdonsült mester, inkább a nyitrai székesegyház püspökére hallgatott, aki azt ajánlotta, hogy keresse fel azt a várost, ahol sok kéményt lát. A vendéglátója is megjutalmazta két heti bérrel, mivel az ottléte alatt kitisztította a templom a parókia összes füstkieresztő létesítményét.

Így érkezett Mihály az ezerkilencszázas évek elején kevés pénzzel, a sok kéménnyel bíró városba, Budapestre. Első útja a Budán épült Halászbástyára vezetett. Onnan figyelte, szemlélte a hatalmas város terjedelmét és belekezdett a kémények számlálásába. A város mindössze egy negyedét tekintette át amikor már több száz kémény forgott a fejében. A munkájához és a megélhetéséhez még a látottaknak egy része is elégnek bizonyult. Ennek nagyon megörült, hisz szülővárosában alig száz ház lehetett. Onnan fentről a bástya tetőjéről, felmérte a helyzetet és úgy döntött, hogy a sok kéményű város legnépesebb részében bérel szobát. Így döntötte el, hogy a Keleti pályaudvar és a Városliget közötti, Elemér utcában veti meg a lábát.

Másnap elindult felszerelésével munkát keresni. Talált is, mert sok kémény és kandalló tisztításra várt. Örült, mert gyorsan meglett a napi keresete. Kenyeret és szalonnát vásárolt. E mellett valamennyit félre is tudott tenni a szoba bérlésére. Úgy döntött, hogy másnap a másik utca lakóházait keresi fel.

A következő reggel amikor kilépett a bejáraton egy közepkorú úriember állta útját. Színpadias, katonai egyenruhából kiala-

kített öltözéket viselt. A sötét színű hosszú zakója kényelmesen ki volt gombolva. Feszes mellényének kis zsebéből ezüstláncra kötött zsebóra kandikált. Világos szövetből készült, fekete csíkos nadrágot viselt. Fekete, gömbölyű kialakítású, erős nemezből préselt kalap védte a fejét. A lábain lapos talpú cipőt viselt, és sétabotot tartott a kezében, amelyet idegesen forgatott majd Mihály mellének szegezte.

Ettől Mihály megrettent. Embert ilyen viseletben még sohasem látott. Ott a faluban, ahol eddig élt, csak parasztokat látott. Nem csak az úriember lepte meg Mihályt, hanem a két fiatal legény is, akik mögötte álltak.

Mindketten kartonanyagból készült fekete combközépig érő hosszú, vastag, kétsoros gombolású szűk kabátban álltak ott. A fejükön, pamutból kötött tojás alakú sapkát viseltek, amely leért a vállukig. A sapkának gömbölyű nyilasán csak az arcuk kis része látszott ki. Széles bőr szíjjal szorították még derekukat. A lábukat fekete furulyanadrág és kemény bakancs fedte.

Az egyik vállukon az öntöttvasból készült koromkaparó feküdt míg a másikon karikára hajlított acéldrót sodrony volt. Mihály mindjárt felismerte a felszerelést. A fiatal emberek kéményseprők lehettek.

– Ki vagy te és hogy merészelsz betolakodni az én kerületembe? – mordult az úriember Mihályra.

– Én... Én Mihály vagyok és Czabajról jöttem. Megvan a kéményseprő mesteri vizsgám. Ide jöttem dolgozni. – hebegte Mihály.

– Így, itt Budapesten, nem lehet dolgozni. Ebben az ipari kerületben én vettem meg a munkáltatói tulajdonjogot. Itt, csak az én mestereim és segédeim dolgozhatnak. Vegyél magadnak kerüle-

tet és abban dolgozhatsz amennyit csak akarsz.

– És hol vehetek területet?

– Szerintem be kell menned itt Budapesten az Országos ké-
ményseprők egyesületébe. Náluk kell jelentkezned, hogy ha dolgoz-
ni akarsz. Ők majd megmondják mi a helyzet ebben a városban
vagy az egész Monarchiában. – utasította Mihályt az úriember.

– De én itt Budapesten szeretnék dolgozni...

– Egyelőre ne próbálkozz, mert megbánod. – az úriember a
két segédjére matatott – Ők intéznek el, ha engedély nélkül dolgoz-
ni mersz. Remélem megértettük egymást.

– Igen...megértettem...

– Miután bejelentkeztél és dolgozni akarsz, akár nálam is
megteheted. Itt a névjegyem. Én Dévics János vagyok. Addig míg
nincs meg a munkára való engedélyed, addig sehol sem dolgoz-
hatsz, mint kéményseprő.

Még aznap, Mihály bement a Kéményseprők ipari testületé-
be, ahol az egyesület is székel. Amikor az egyik iroda helységben,
Mihály megmutatta mesteri oklevelét az ügyintéző halkán zsörtö-
lődni kezdett:

– Nem tudunk elhelyezni annyi mestert amennyien az utób-
bi időben jelentkeznek nálunk... – zúgolódott magában – És ez a
mesteri levél... hol szerezte? – szolt most már hangosan.

– Nyitrán... írja rajta. – válaszolta Mihály meglepődve a kér-
déstől, majd kivette a zsebéből Dévics úr névjegykártyáját és foly-
tatta:

– Kaptam egy munkaaajánlatot ettől az úriembertől.

A tisztviselő meg sem nézte a feléje nyújtott névjegyet, csak
a mesterlevelet böngészte.

– Dévics János a neve... – szolt Mihály a végén.

Erre a névre a hivatalnok felkapta a fejét és kirántotta Mihály kezéből a kis kártyát.

– A Dévics úr... az mindjárt más. Miért nem ezzel kezdte... Nálunk Dévics úr nagy tiszteletben áll. Felmenői Svájcban egy az olasz határ menti településről, még az ezernyolcszázas évek közepén érkeztek. Dévics úr egész családja kéménysepréssel foglalkozott és még ma is azt űzi. A Főherceg utca egyik épületén, ahol szobor áll a bejárat kapu felett, ott laknak és az irodájuk is ott működik.

– Igen... igen...rendben, de Dévics úr valami ipari kerületekről meg engedélyről beszélt nekem...

– Ja, igen, a helyzet a következő: – Az Osztrák–magyar monarchia minden városában és nagyobb helyiségében a polgármesteri testület a település területét iparüzési kerületekre osztotta. Ezekben a kerületekben a munkaadónak, a munkavállalási jogot meg kell vásárolni. Csak az a család üzheti az ipart, amely megfizette és megkapta az engedélyt...

– Én is vehetek ilyen munkáltató területet...? Mennyibe kerül ez az engedély?

– Vehet uram. Nem sokba kerül, de az a gond, hogy jelenleg a mi országos nyilvántartásunkban nincs szabad, megvásárolható terület. E mellett előbb ki kell váltani az iparüzési engedélyt és a munkakönyvet. Ezt nálunk az ipartestületben beszerezheti. Szerintem legjobb, ha Dévics úrnál munkát vállal és kivárja azt, hogy valahol felszabaduljon egy iparüzési kerület.

Végül is Mihály nem bánta meg, hogy a Tekintetes Dévics úrhoz szegődött. A nagy kétemeletes épületben a mester családja az egész földszintet uralta. Dévics úr a feleségével és a két lányával, Katalinnal és Zsófiával a központi lakrészt foglalta el. Az iroda he-

lyiség és az apartman mellett még öt egyszobás lakosztály is létezett. Kettőt abból már lefoglaltak a segédek. A lakosztályok mellett egy közös, jól felszerelt fürdőszoba is létezett. Az fontossá vált, hiszen a kéményseprői munka nagyon koszosnak bizonyult.

Őt, mint mesterlegényt, az egyik ilyen kislakásban helyezték el. Így lett belőle benn-kosztos, mert a mesternél kapott kosztot és kvártélyt. A munkanapok hétfőtől szombatig tartottak és napi tízenkét órát kellett dolgozni. Vasárnap délelőtt kötelezően templomba jártak, míg délután szabad szórakozási lehetőséget engedélyezett a Tekintetes úr.

Az egyesség, a munkával kapcsolatban is jól alakult. Mivel Mihálynak megvolt a mesteri oklevele, magasabb bért, harminc koronát kapott. A bér hetente járt.

Miután elhelyezkedett úgy döntött, hogy ír egy köszönő levelet a Czabaji plébánosnak. Tudatában volt annak, hogy az ígérete miatt némi kötelezettsége van Gyula plébános iránt. Hiszen neki azt ígérte, hogy visszatér a faluba miután leteszi a mesteri vizsgát. Hálát is érzett iránt, hiszen előleget is kapott tőle.

A levelében elmagyarázta, hogy jobb életkörülményekre tett szert és Budapesten több munkát találhat, mint a faluban. A mostoha családjával többet semmilyen kapcsolatot nem kíván fenntartani. A plébános úrnak köszöni mindazt, amit érte tett és megígérte, hogy első alkalommal amikor arra jár visszaadja a pénzt, amit tőle kapott.

A levél végén megírta a laccímét és megkérte, hogy azt csak Idának a féltestvérének adja meg ha az kéri. Miután elküldte a levelet, lelkiileg megnyugodott.

Mihály a szabadidejét a lakásban vagy a Városligetben töltötte. Ott figyelt fel egy fiatal, vastag angol bajuszos, francia sapkát

viselő emberre, aki egy fadobozból készült szerkezetbe nézett. Fejét és egész háta közepét fekete lepedővel letakarta.

Számára a dolog nagyon furcsának tűnt ezért közelebb sétált. A szerkezet falábakon állt. Azt is megfigyelte, hogy két fiatal kisasszony, nyári hosszú ruhába, álldogál és érdeklődően figyelik a dobozos legényt. Kis idő múlva a lányok a sapkás úrhoz léptek és beszélgetésbe kezdtek. Miután a fiatal hölgyek elmentek Mihály is odalépett és megkérdezte a fiatalembert:

– Micsoda ez a doboz...? Mire szolgál?

Az úr csak elmosolyodott és büszkén válaszolt.

– Ez... ez egy fényképezőgép. Képeket lehet készíteni a tájról vagy emberekről, egyszóval mindenről. Szeretné, hogy magát is lefényképezzem?

– Á... nem köszönöm – szabadkozott Mihály és hátralepett.

Kerülte a pénzköltést, mert arra spórolt, hogy egy napon ő is iparúzési területet tudjon vásárolni. Mihály akkor látott először életében fényképezőgépet.

Egy idő múlva a mesterasszony, az Ilonka, megelégedte, hogy Mihály mindig szegényesen egy ruhában jár. A szórakozási lehetőségeket sem használta ki, amelyet akkoriban Budapest nyújtott. Az egyik este miután Mihály visszatért a munkából, lezuhanyozott és belépett a konyhába a Mesterné elébe tette a vacsorát majd így szólt hozzá:

– Holnapra maga számára szabadnapot kértem a Tekintetes mesterúrtól. Megyünk bevásárolni. Nem bírom már nézni, hogy mindig csak ebben az egy ruhában tetszik járni. A maga kortársai vendéglőkbe, táncokra járnak. Szép lányoknak udvarolnak, maga meg csak otthon ül.

– De, nagyságos mesterasszony, nekem nincs erre pénzem...

– Dehogy nincs, hisz tudom mennyi a bére. Spórolni akkor is lehet majd miután megnősült...Különben is a következő hónapban tartják a Katalin bált a Pálmaliget étteremben. Oda fog jönni velem és az idősebb lányommal Katalinnal.

– De, nagyságos Mesterné... Én még sohasem voltam bálban...

– Sebah... Majd a következő hónapban ott lesz, pontosabban május negyedikén, szombaton.

– De táncolni sem tudok...

– Ezt feltételeztem, ezért kikölcsönöztem egy Edison Phonográfot néhány lemezzel. Mivel Katalin már járt a tánciskolába, ő fogja magát megtanítani táncolni. A táncleckék vasárnaponként, délutánra terveztem.

Másnap reggel ott állt a fogatos kocsí Dévics úr háza előtt és várta az utazókat – Ilonka Mesterné asszonyt és Mihályt. Amikor a fiáker elindult a mesterasszony megjegyezte:

– Mi nem vásárolunk üzletből készruhát. Egyenesen a szabóhoz megyünk, hogy méretre rendeljünk.

A költsékezés szempontjából Mihálynak ez nagyon nem tetszett. Tudta, feltételezte, hogy ez a kiruccanás számára sokba fog kerülni, de nem tehetett mást mint, igenlően bólintott Ilona mesterasszony felé.

A kocsí az Andrássy úton állt meg. Az üzlethelyiség bejárata felett nagy cikornyás betűk hirdették Komendál Lajos, férfi és női szabó üzletét.

– Gyerünk Mihály megérkeztünk a helyszínre. – szólt parancsoló hangnemben Ilona asszony. – Itt Lajosnál a mi családunk is varratja a ruhákat, öltönyöket.

A szabóüzlet két helyiségből állt. Rögtön a bejárat mögött a

mester és a segédje fogadták a kuncsaftokat. A széles mahagóni pulton sorakoztak a rőfre tekert különböző ruhaanyagok. Két, csíkos kárpitozott öblös biedermeier fotel, szolgálta a betérő vásárlók kényelmét. A varroda a folytatásban, egy paravánnal elkerített második részben volt.

– Kezeit csókolom nagyságos asszony, uram? – üdvözölte Lajos mester a bejövő látogatókat.

– A fiatal mesterúrnak szeretnénk varratni öltönyt, olyant melyet napközben viselhet.

– Tehát lehet szürke, barna, sötétkék színű gypjú vagy mohair anyagból válaszunk?

– Szerintem az angol gypjú megfelel. – válaszolt Ilonka mesterasszony és a pulthoz lépett, hogy válogasson az anyagok között.

– Addig míg a nagyságos asszony eldönti melyik anyagról lenne szó szólok Karcsinak, a segédemnek, hogy vegye le a méretet az úrról.

– Az úr, a fiatal mester, Mihálynak hívják és nálunk dolgozik. Katalin lányom kísérője lesz az iparosok báljában.

Karcsi rögtön munkához látott. Megmérte részeltessen Mihály minden testrészét. A művelet elég sokáig eltartott. Ez idő alatt a Mesterné kiválasztotta a fiatal mester részére a ruhát és az anyagot.

Úgy döntött, meg sem kérdezve Mihályt, hogy a ruha sötét barna szövetkabátból, mellényből és szürke csőszárú nadrágból álljon. E mellett Ilona frakkot is rendelt. Tapasztalatból tudta, hogy estélyeken, bálokon, színházba a férfiak frakkot viselnek, keményített és cserélhető elő inggel. Az öltönyök mellé még néhány inget és kétrészes pamut alsóruhát is rendelt.

A ruhához az elengedhetetlen nyakkendőt a frakk mellé pedig fehér csokornyakkendőt választott. Még arra is gondolt, ezt látta a férjénél, hogy deréköv mellé nadrágtartót is rendeljen. Tudta, ha Mihály a kétrészes öltönyökhöz veszi fel a derékövet az rendben lesz, de a háromrészes ruhához kizárólag a nadrágtartó illet.

Amikor a szabómester segédje végzett a méretvétellel, a nagyságos asszony is befejezte a rendelést.

– A frakk kész lesz a bálra. Ruha csak utána. – jelentette ki Lajos mester.

– Frakk...? Milyen frakkról van szó? – kérdezte meglepődve Mihály a mesterasszonyt.

– Az a frakk melyben a lányommal a bálba megyünk. – válaszolta magától érthetően az asszony.

– De, mesterasszony menyibe fog ez nekem kerülni?

Ilona helyett, a szabó válaszolt:

– Az öltöny ötven korona körül a frakk pedig negyven korona. A többi apróság még húsz korona. Összesen úgy vélem olyan százötíz koronába fog kerülni.

– Dehát nekem ez majd egy havi bérem – panaszkodott a fiatalember.

Az elkövetkező héten Mihály a munkájára összpontosított. Naponta három-négy lakásban tudta elvégezni a kéménytisztítást. Legtöbb idejét a padlásokon és a háztetőkön töltötte.

Egyik nap a Garay tértől nem mesze a Murányi út 25. számú földszintes házba utalta a Tekintetes úr kéményt tisztítani. Amikor Mihály becsöngetett egy idős asszony nyitott kaput.

– Kézcsókom nagyságos asszonyom. A nevem Mihály és Dévics mester úr küldött, hogy nézzem meg a kéményt és a kandallót. Ha kell tisztítsam is ki.

– Igen... igen, csak tessék beljebb fáradni. – üdvözölte kedvesen az idős asszony.

– Tessék mondani a padlásfeljárat merre van? Ott fogom először kezdeni a munkát. – kérdezősködött Mihály.

– Arra tessék – és a karjával a hosszú gang vége felé mutatott – Arra van... a feljárat és nincs bezárva.

Mihály megköszönte az útmutatást majd elsietett a padlásfeljárat felé. Jó állapotban lévő falépcsők vezettek fel a padlástérre. Az ilyesmi elég ritka dolog mert leginkább rozoga létrán vagy korhadt feljárón kellett megközelíteni a tetőzet alatti részt.

Fönt a szokásos látvány várta. A padláson szanaszét, heverve feküdtek a szétdobált tárgyak, tele porral és pókhálóval. Néhány doboz le lett takarva fehér lepedővel. Azok valószínűleg értékesebb dolgok lehetettek. Így kívánták megvédeni a portól, piszoktól.

A téglákból épített kémény a padlás hátsó részén állt. A hagyományos füstelvezető első részén Mihály megtalálta a kis ajtót. Azon keresztül hozzá tudott férni a kémény belső részéhez. Onnan lefelé az ólomgolyós tisztítóval dolgozott. Felfelé pedig a hosszú acélnyelű drótkéfét használta. A lefelé való tisztítás könnyen ment, de feltételezte, hogy az így összegyűlt korom lent a kandallóban köt ki ezért azt is meg fogja nézni.

Amikor a drótkéfét felfelé nyomta elég kemény ellenállásba ütközött. Tudta, hogy ez azt jelentheti, sok a korom és valószínűleg még szurok is lehet a kémény, belső, felső részében. Ezért erőteljesebben rángatni kezdte a kefét föl le a kéményben. Miután a kefe könnyen csúszott ide-oda fellélegzett. A kémény sikeresen ki lett tisztítva.

Ezek után csak ki kellett húzni a kefét, összeszedni a szerszámokat és lemenni megnézni a kandallót. Egy erősebb kézrántás-

sal azt meg is tette, de a szerszám váratlanul könnyen kicsúszott a kéményből. Emiatt Mihály elvesztette az egyensúlyát és hátra tántorodott. Közben nem vette észre, hogy valami lepedővel letakart bútordarab áll mögötte. Mivel a hátával hozzáért a kezével belekapaszkodott, az ott lévő tárgy a lepedővel együtt eldőlt. Egy háromlábú bárszék és egy kockás fadoboz gurult odébb a lepedő alól. Amikor felvette a dobozt, hogy visszategye a helyére, rögtön felismerte.

Egy régimódi fadobozos, lemezes, fényképezőgépet tartott a kezében. Óvatosan megfogta, hogy megvizsgálja nem esett-e baja a gépnek. A gép még mindig jó állapotban volt és az oldalán a Lechner-Werner gyártó feliratát találta.

Mihály kellemetlenül érezte magát a történetek miatt. Helyreállította a széket, mert vissza akarta helyezni a fényképezőgépet úgy ahogyan az a baleset előtt állt. Amikor a székre helyezte a dobozt annak a hátulsó részén fény villant fel. Arra gyanakodott, hogy mégis valami eltörhetett a gépben, ezért kinyitotta a hátsó fedelét, hogy belenézzen.

A fénysugár a szemébe világított és egy pillanatra elvakította. Amikor visszatért a látása a doboz belsőjében, ott állt Mária. Az a Mária, akit a malomkő mellett lenge ruhában látott ahogy a levegőben repkedve kitakarta mezítelen combjait.

– Továbbra se feledd: A nevem Mária... gondolhatom, hogy tudod. Én uralom az emberek kimért idejét. A te idődet is... Elhagytam a malmot. Most itt lakom a fényképezőgép belsőjében.

– De, mért jöttél el a malomból? Hogyan lettél ilyen picurka?

– Akarod, hogy te is ilyen apró legyél? – válaszolt Mária Mihály kérdésének második részére.

– Nem... nem. Dehogy. – hebegte Mihály és ijedten becsap-

ta a gép hátsó ajtaját. Csak pár perc után vett magának annyi bátorságot, hogy újra megnézzze Máriát. Amikor kinyitotta a gépet az üresen tátongott szemei előtt.

Ezek után mindent visszatett a helyére úgy ahogyan azelőtt találta és elindult lefelé a padlásról.

„Meg kell szereznem ezt a fényképező gépet.” – határozta el gondolataiba merülve Mihály.

Lent a földszinten bekopogott a nagyságos asszonyhoz. A nappaliban a régi kandalló helyét befalazták. Előtte csak egy vaskályha állt. Az melegítette télen az egész szobát.

– Nagyságos asszonyom, le kell vennem a kályhacsövet, hogy kitisztítsam a kéményt...

– Csak tessék, de kérem óvatosan nehogy a korom szétszálljon a lakásban...

Mihály bólintott és vigyázva leszerelte a kályhacsövet. Előbb a kéményalján összegyűlt kormot kaparta ki egy lapátra, majd kiment a folyosóra, hogy ott a kefével kitisztítása a kormos csövet.

Miután mindent elvégezett a háziasszony megengedte, hogy kezet mosson a konyhában.

– Főztem teát... Hogy is hívják magát... Mihály... igen Mihály. Szívesen megkínálom vele, ha elfogadja, de ne vegye zokon a székre ahová leültetem pokrócot tettem... Tudja a ruhája miatt...

– Köszönöm nagyságos asszony. Köszönöm, a teát szívesen elfogadom... Szeretnék kérdezni magától valamit... ha nem veszi zokon. Fönt a padláson sok fényképészeti cikket láttam, az mind a kedves uráé volt?

– Hát igen. A férjem nagy hódolója lett ennek az új dolognak a fényképezésnek. Üzletünk is volt a Vásárházi út egyes szám alatt. „Pejszki Károly fényképészeti cikkek üzlete” néven. Miután

hirtelen meghalt szegény uram és gyerekünk nincs, eladtam az üzletet. Az új tulajdonos női ruhaboltta alakította át az üzlethelyiséget. A fényképeszeti áru, nem érdekelte. Így kerültek azok a tárgyak a padlásra.

– Én is szeretek fényképezni – füllentett Mihály – sajnos nekem csak egy kis kézi Kodak gépem van. Nagyon érdekelne egy stúdió fényképezőgép. Egy olyant szívesen megvásárolnák jutányos áron.

– Kaptam egy leltári jegyzéket, melyben föl van tüntetve mindaz, ami az üzletből a padlásra került. Ha érdekli megmutathatom.

– Szívesen belenéznék – szólt érdeklődően Mihály miután kortyolt egyet a teából – Ha találok benne olyan valamit, ami érdekel, ajánlatot is tennék a megvételére.

Erre az özvegy asszony nehézkesen felállt és a karosszéktől a nappali szoba túlsó végéig totyogott. Onnan hozta el Mihálynak az iratot.

Mihály pontosan tudta mit keres a leírt tárgyak között. Egy Lechner-Werner favázás lemezes fényképezőgép érdekelte.

– Itt az iratból látható, hogy van a padláson egy favázás lemezes fényképezőgép. Engem az érdekelne. Tíz koronát ajánlanák érte, ha a nagyságos asszonynak az megfelelne...

– Vigye csak Mihály. Persze, hogy megfelel mert úgyis kevés a jövedelmem miután drága uram, Karcsi hirtelen elhunyt...

– De mivel nem számítottam ilyen vásárlásra, én nem hoztam magammal pénzt. Holnap eljönné és nyélbe üthetnénk az üzletet.

Másnap Mihály nagy örömmel hozta az albérleti lakására a lemezes fényképezőgépet. A gép mellé még egy fényképezőgép áll-

ványt és több doboz nyers és előhívott lemezt is kapott.

Amikor megérkezett Ilonka mesterasszony mindjárt észrevette, hogy Mihály valamit hoz magával. Mivel minden lakó az ő felelőssége alá tartozott, érdekelte, hogy mi az, amit fiatal mester behoz a házba, még hozzá kérdés nélkül. Amikor meglátta a kockás fadobozt, rögtön tudta, hogy egy fényképezőgépről van szó.

– Minek ez magának Mihály, talán szakmát szeretne változtatni?

– Nem tisztelettel, kedves Mesterné asszony, tegnap Pejszki Károly özvegyénél dolgoztam. Ott vettem észre ezt a dobozos gépet...

– ... És rögtön megvette, pedig nekem arról panaszkodott, hogy nem akar még öltönyt sem venni mert az drága.

– Olcsón jutottam hozzá. De, nem csak azért vettem meg, hanem egy lányt láttam benne... Máriát...

– Lányt? A lemezen...?

– Nem... A dobozban, kicsiben...

Ilonka mesterasszony egy pillanatra meghökkent. Erre az állításra nem tudott mit válaszolni, de pár perc után összeszedte magát és elkezdett hangosan nevetni.

– Ugyan Mihály, én a legendás Münchhausen meséit a gyerekeimnek kiskorukban olvastam. Ne vicceljen már velem...

Mihály rájött, hogy úgy sem fog hinni neki senki. Épp úgy mint, ahogy annak idején Gyula tisztelendő sem hitt neki. Ezért más magyarázattal, valami féligazsággal próbálkozott:

– Séta közben a Városligetben láttam egy ehhez hasonló fényképezőgépet. Úgy gondoltam, mivel ezt a padláson vettem észre, megveszem. Kedvtelésként készíthetek néhány fényképet Katalinról és a bálba induló, kedves családról.

Ilonka mesterasszony nem hitt Mihálynak. Tudta, hogy nincs fényképészeti képzettsége a fiatalembernek. Ezért fúrta az oldalát, hogy minek vette meg és hozta oda ezt az akkoriban még kevesek számára ismert műszert. E mellett nem tetszett neki az sem, hogy egy bizonyos Máriát is emlegetett a fiatalember. Ám, okos asszony lévén nem firtatta tovább a dolgokat, hanem hagyta és várta mit fog Mihály csinálni a géppel.

Mihály a stúdiógépet felállította a háromlábas állványra és mint, a szoba bútorszati tartozékát, helyet talált neki a sarokban. Amikor a szobájában pihent, többször is kinyitotta a gép hátsó részét remélve, hogy benne megleli Máriát.

Néhány napra rá egy este amikor hazaért a munkából, Ilona várta kezében egy levéllel.

– Levelet kapott Mihály úr. Ma hozta a postás.

– Köszönöm Ilonka mesterasszony – válaszolt Mihály udvariasan miután átvette a levelet. Kezében a lezárt borítékot kétszer is átforgatta mire végül rájött, hogy hol adták fel a levelet. A kör alakú postapecséten Czabaj szerepelt. Rögtön tudta, hogy az csakis a Gyula plébánostól jöhetett, hisz más nem tudta az itteni címét.

Bár Ilonka érdeklődéssel várta, hogy megtudja kitől és honnan érkezett a levél, de Mihály erre nem figyelt, hanem sietve bement a szobájába és kinyitotta.

Kedves Mihály testvérem, – kezdte olvasni a levelet – Gyula plébános úrtól kaptam meg a címedet. Azért írok neked, hogy elmondjam mi a helyzet itthon. Egy szóval leírva kibírhatatlan. Úgy ahogyan azelőtt téged bántalmazott Panya, most azt velem teszi. Már többször is annyira megvert, hogy a plébános úrhoz kellett menekülnöm. Ő gyógyította a sebeimet.

Kérlek szeretném, ha bármilyen lehetőség van rá, hogy

befogadj és ezáltal kimentsél ebből a pokolból, tedd meg azt mert különben itt elpusztulok. Ha válaszolnál azt a plébános címére küld mert különben nem kapom meg a leveled.

Szeretettel testvéred Ida.

Miután kétszer is elolvasta a levelet félretette. Nem volt jelenleg olyan helyzetben, hogy valamilyen módon segítsen a féltestvéreinek. Különben is abban az időben amíg otthon Czabajon élt Ida inkább a mostoha testvéreinek a pártján állt, mint az övé. Majd meglátja, hogyan alakul a helyzet itt vele és a munkájával. Talán később, ha alkalma lesz kimenteni Idát Panya karmaiból, megteszi. Most nem tehet semmit.

A napok és a munkafeladatok egymás után sorakoztak, így a levél feledésbe került. Mihálynak a munka mellett más elfoglaltsága is akadt. Vasárnap ebéd után, a táncóra következett. Táncórákra Katalin kisasszonyhoz a nappali szobába kellett mennie. Ilonka mesterasszony a gramofont kezelte és hangosan biztatta Mihályt, abban, hogy pontosan lépjen. Első feladatként a tangót kellett megtanulnia.

– Bal, jobb egy kettő három. Jobb, bal négy öt. Jobb, bal hat, hét nyolc. – hangzottak el a Mesterné parancsai. Még tapsolással is megadta a lépések ritmusát.

Eleinte Mihályra, zavaróan hatott a sok rábízott feladat. Hol a zenére, hol a mesterasszony parancsoló szavára hol pedig, arra kellett ügyelnie, nehogy Katalin lábujjaira lépjen.

Katalin viszont élvezte a táncórákat. Egész idő alatt csak mosolygott, amíg Mihály a karjai közt tartotta. E mellett, arra is figyelt, hogy minden alkalommal más, más ruhát viseljen. Ebből Mihály arra következtetett, hogy a kisasszony tetszeni kívánt neki.

Néhány vasárnap elmúltával, Mihálynak is egyre inkább a

kedvére vált az ilyenfajta foglalkozás, szórakozás. Egyre jobban, belejött a táncolásba. Amikor a keringőre került a sor, akkor már mozgékonyan forgott. A csárdást és a polkát, melyeknek a lépései könnyebeknek tűntek, pár perc alatt megtanulta. A tánc szünetek alatt, amikor pihentek, Ilonka mesterasszony a társaságban való viselkedésre is tanította Mihályt.

Katalin egy alkalommal, új kétrészes világoskék, függőleges diszkrét csíkokkal mintázott ruhát vett fel. A ruha felső része, elől teljesen nyitott boleró szabású volt. Az alatta kilátszó, könnyű anyagból készült csipkés, alsó inge kirajzolta a melleit. Még a fűző is felkerült, amely a kor divatja szerint, a homokóra alak elérésére a csípőt szorította. Mihály magától érthetően megdicsérte a lány kifinomult ízlését. Később ő maga is elcsodálkozott saját szavain, mert soha senkitől sem tanulta azt, hogy a lányoknak adott dicséret a javára válik. A szép szavak tiszta szívből jöttek, azért azok Katalinnak nagyon jól estek.

– A báli ruhák, bár sokat változtak az elmúlt évszázadok során, mégis megőrizték stílusukat. – magyarázta Ilonka mesterasszony – Katalin lányom selyem ruhája is földig érő, a derekát hangsúlyozó és feltűnő dekoltázzsal lesz. Már rég megrendeltük. Várjuk, hogy május elejére megérkezzen.

Mihály eleinte nem értette, hogy mért foglalkoznak ennyit vele, csak később, néhány nappal a bál előtt tudta meg. A bált, amelyre menni készültek, Katalin bálnak nevezték, ezért a Katalinok szokták megnyitni a táncot.

Május első hetében megérkezett a frakk Mihály részére. Az elkövetkező bálról, Ilonka mesterasszony kioktatta Mihályt. Elmesélte, hogy a bál neve egy keresztény lánytól, Katalintól ered, aki visszautasította egy pogány előkelőség házassági ajánlatát. Ő in-

kább ragaszkodott keresztény hitéhez és ezt ünneplik azon a napon.

– Ezek szerint nekem, az lesz a feladatom, hogy csak Katalinnal táncoljak?

– Igen, de maga felkérhet más bálozó lányt is, akkor mikor Katalint is valaki más táncra kéri.

Ezerkilencszázöt, május hatodikán, szombaton eljött a nagy nap. Az összes előkészületek erre a napra összpontosultak. A nők, a bálozók, Ilonka mesterasszony és lánya kiöltöztek. Mindketten elegáns, hosszú ruhákban várták az indulás idejét.

Amikor Mihály meglátta Katalint báli ruhájában, szóhoz sem tudott jutni. Legény létére nem talált megfelelő jelzőket a ruha és Katalin szépségre. A ruhát három különböző, de egybefolyó szín jellemezte. A ruha nagyon elegáns volt, látszott a felhasznált anyagok finomságából, a sok kézimunkából és az uszály hosszából. Mihály nem csak egy pillantást vetett bálozó párjára, hanem palástolt tekintettel végignézett rajta.

Katalin dús haja lazán, fejtetőn viselt kontyból állt, amely az akkori szecesszionak köszönhetően jött divatba. Ruhája fölött lévő sötétebb, kék csillogó szatén mellény téglalap alakú dekoltázsával valamivel merészebbnek tűnt a szokásosnál. A kivágás nem látszott feltűnőnek, mert mellét egy háromsoros igazgyöngy nyaklánc takarta. A ruha rövid ujját fodrokból enyhén buggyosnak alakították ki. A felhasznált anyagok finomsága a sok kézimunka a ruha és mellény társítása kiváló összhangot nyújtott. A mellény szabása derekát szorosan átkötötte, de ennek ellenére Katalin élvezhette a szabad mozgást.

Bár a mellény kétoldalt hosszabbra lett szabva, mégis maradt annyi szabad hely, hogy a halványkék földig érő, bő selyem organdi szoknya is kifejezésre juthatott. A szoknya széleit széles

aranymintás csipke csíkok övezték. A csipke csíkok, fodrok különböző irányokból beillesztve, cikk-cakkban a felső részen, pedig sugárirányban mintázták a szoknyát derkétől lefelé.

Ilonka mesterasszony észrevette Mihály fürkésző szemeit és mindjárt megjegyezte:

– Bécsben készült, a Grünzweig szalonban. Az én és a Katalin legyezőjét is ott készítették.

Mihály visszament a lakosztályába, hogy egy utolsó simítás tegyen a már rajtalévő frakkján. Amikor a fehér pamut kesztyűje felé nyúlt a fényképezőgép dobozának belseje megvillant. Mihály rögtön odasietett és felnyitotta a gép hátsó ajtaját abban reménykedve, hogy talán újra megláthatja Máriát. Várakozása beteljesült, mert ott állt Mária ugyanabban az egyrészes, lenge, nagyon egyszerű, piszkos ruhában, amely mindkét oldalán annyira nyitott volt, hogy mozgás közben kivillantotta combjait. Rögtön felismerte a ruhát. Abban látta Máriát először a malom mellett a vízparton. Még mielőtt kérdezett volna valamit, Mária megszólalt:

– Ha engem is kívánsz látni, teljes nagyságban és más ruhában, akkor fél órával éjfél előtt, sétáljál ki a bálterem balkonjára. Ott a lombos fák alatt meg fogsz látni teljes fényemben.

– Milyen balkon.... milyen fákról beszélsz, hiszen még én sem tudom hol van az az étterem ahová megyünk.

– Majd meglátod, csak hallgass rám...

Ebben a pillanatban kintről megszólalt a mesterasszony parancsoló hangja:

– Mihály jöjjön már, csak magára várunk a fiáker is megérkezett.

Budapesten akkoriban nagy divattá vált a bálozás. A vendéglátó ipar is felkészült erre. A szállodák és kaszinók külön bálter-

meket rendeztek a bálozni kívánó vendégek számára.

A Dévics család az Andrásy út, utáni részében a Pálmaliget étteremét választották már évek óta a bálozás helyszínévé. A hatalmas épület egy kétszintes villa. A porta előtt öt kimagasló oszlop tartotta a bejárat feletti erkélyt melyre egy külső széles kőlépcső vezetett.

– A bálterem melegétől oda lehetett kimenekülni. – magyarázta a mesterasszony a terasz felé mutatva – Onnan is van lépcső.

Mihály azt is észrevette, hogy az épület előtt a hatalmas fák nőnek. A lombok alatt kerthelyiséget alakították ki.

– Nyáron mi is, férjemmel, megfordulunk itt előkelő társaságban süteményt vagy valami hűsítőt fogyasztani. Kiváló torta szeleteket és jó felvidéki sört lehet itt inni. A pincérek ebben a vendéglőben kitűnő kiképzést kaptak. Munkájukat mindig ellenőrzik. A Pálmaliget vendéglőnek híres kosztja is van.

Amikor bementek már többen előttük is, de mögöttük is jöttek a bálozó vendégek. Mielőtt beértek a bálterembe, minden érkező egy díszes program füzetet kapott. A hölgyek számára a kis füzet mellé, ceruza is került. Az arra szolgált, hogy a táncra felkérő gavalér nevét jegyezzék be. Ezt a kis apróságot, csak, mint nosztalgikus emlékeztetőnek szánták a középkori nagy táncsemenyekre.

A tizenötször-harminc méteres táncterem ámulatba ejtette Mihályt. Az egymást keresztező boltíves bordák a mennyezetet, sűrű virág és levél freskókkal díszítették. A terem nem volt túlságosan nagy, mindössze száz-százötven férőhelyesnek tűnt ezért jó előre meg kellett vásárolni a jegyet a bejutáshoz. A Dévics család előnyben részesült mert ők már évek óta jelen voltak a Katalin bálon.

A terem legszebb és leglátványosabb dísze a hatalmas kristály csillár, amely a mennyezet közepéről lógott a táncoló párok fö-

lé. A sok apró világító lámpa még díszesebbé varázsolta a rengeteg apró gömb és vízcsepp alakú átlátszó üvegdíszeket. A fény miatt az egész csillár sokkal nagyobbak és szélesebbnek tűnt, mint amilyenek valójában készültek.

Magát az épületet a tizenkilencedik század közepén építették, de a belsejét, a tánctermet nemrég restaurálták. A nagy kert felé négy különálló ívelt ablak szépítette a termet. Napközben sok fény áraszthatta el a helyiséget. Most csak az előttük lévő mintás függöny és a diszkrét drapéria zárta a falat.

Az ablakokkal szemben, a másik falat négy széles oszlop képezte. Azokat ember nagyságú festmények díszítették. Két férfi és két női alak állt, a tizennyolcadik századbéli magyar népviseletben. Az oszlopok mögött a kisebb teremben a férfiak borozhattak sörözhettek.

A terem mindhárom oldalán, kivéve a zenekar előtti részt, székeket állítottak. Ezeken foglaltak helyet a bálozó lányok és kísérő szüleik. Mihály is ott állt meg a Dévics család mellett. Csak azok a legények, akik pár nélkül érkeztek vonultak a sörözőbe.

A téglalakú terem keskenyebb részén, egész a fal mellé, egy kis pódiumot állítottak. Arra került az öttagú zenekar. A zenekar fölött egy hatalmas kerek óra mutatta az időt. A külső teraszra vezető lépcsőzet a zenekar emelvénye mellett helyezkedett el.

Nemsokára előállt a programvezető és meghirdette a bál mulatság megnyitását. A röviden üdvözölte a vendégeket és jó mulatást kívánt számukra, majd a bevezető mellett azt is bejelentette, hogy a tánc megnyitását a Katalinokra és a fiatal kísérőikre bízta.

– A vacsora, mint ahogy a programfüzetben is írja, éjfélkor lesz. Arra az időre leáll a tánc és asztalokat helyezünk a terembe. Mindenkinek jó szórakozást kívánunk. – fejezte be a műsorvezető a

bejelentését.

Ezek után megszólalt Johan Strauss Kék Dunai keringője. Összesen öt pár foglalta el a terem közepét. Közöttük ott állt Katalin és Mihály is.

A fiatalember nagyon izgult, hiszen ez volt első hivatalos, még hozzá nézők előtti fellépése. A végén sikeres lett, mert nem botlott meg és nem vesztette el a zene ritmus érzékét. Ezért a következő zenei számnál Katalin nem engedte el Mihály kezét. Várta, hogy az is az övéké legyen. Ezek után, kicsit nehezebben mozogtak mert, a többi jelenlévő bálozó fiatal is a terem közepére sietett.

Néhány zenei szám után Mihály a helyére kísért Katalint. Ilona mesterasszony arcáról le lehetett olvasni az elégedettséget, hisz tanítványa jól vizsgázott.

Egymás után szólaltak meg a különböző zeneszámok. Lehetett csárdást, polkát, vagy mazurkát táncolni. Megismételték többször a keringőt is, a közönség kérésére. Néhány óra után Mihály kifáradt. Nem szokta meg az ilyen tempót.

– Tisztelt mesterasszony elmennék egy rövidre a másik terembe. Nagyon melegem van és lehűteném magam egy pohár sörrel.

– Rendben van Mihály. Miután megitta, visszafelé számomra és Katalin részére is hozzon egy – egy pohár üdítőt. A szóda vízzel hígított limonádé megfelel nekünk.

– Rendben... értettem Mesterné...

Bár egy új zenei szám indult, Mihály ezt nem vette figyelembe, hanem a kisterem felé sietett, ahol italokat lehetett rendelni. Előbb arra gondolt, hogy egy pohár sör elegendő lesz számára. Kortyolgatás közben, hozzá lépett egy jól öltözött hasonló korú fiatalember.

– Jó estét... a nevem András. – szólalt meg András – Láttam, hogy egy szép hölgy, Katalin szülei társaságában érkezett.

– Gondolom, ismeri Katalint, mivel tudja a nevét...

– Nem, csak feltételeztem, mivel csak az ittlévő Katalinok nyithatták meg a táncot... A fiatal lány a menyasszonya?

– Nem András... különben én Mihály vagyok – válaszolt Mihály és kezet nyújtott András felé – csak megkért az anyja a mesterasszony, hogy Katalin kísérője legyek a bálban.

– Akkor nem veszi zokon, ha felkérem Katalint egy táncra.

– Dehogyan... sőt kettőre is. Nekem nem árt egy kis pihenés. Ezzel csak azt akartam mondani, hogy kicsit kifáradtam ebben a melegben és a pergő táncokban.

Ezek után, András még egyszer kezet nyújtott Mihálynak, majd kisietett a sörözőből. Mihály úgy döntött, hogy megiszik még egy pohárral. Amikor kiürítette azt is megrendelte az üdítőket. A táncterembe érve látta, hogy mennyire pergős a tánc. András, Katalinnal tüzes magyar csárdást járva forog. Látszott rajtuk, hogy élvezték a szaporát. Tánc közben egymás szemét fürkészték és vidáman mosolyogtak.

Mihály átadta a két pohár üdítőt a mesterasszonynak és önkéntelenül a zenekar feletti órára pillantott. Fél tizenkettőre álltak a mutatók.

– Még mindig nagyon melegem van mesterasszony. – panaszkodott Mihály – Kimegyek néhány percre a friss levegőre...

– Rendben van Mihály, csak nyugodtan. – válaszolt örömmel Ilonka mesterasszony, hisz látta mennyire élvezi lánya az új ismerőssel a táncot. – Katalin jól érzi magát annak a jóképű fiatalembernek a karjai között.

Mihály elindult a kijárat felé. A hangos zene, és a bálozók

ujjongása miatt már nem is hallotta mesterasszony mondatának utolsó szavait. Sietős léptekkel kikerülve a buzgón polkázó táncospárokat a lépcsőkön a teraszra igyekezett.

Kint a szabad ég alatt, jó volt a levegő. Sokkal jobb és hűvösebb, mint bent a zsúfolt táncteremben. Az épület előtti lombos kerthelyiséget figyelte. Nem kellett sokáig várnia, mert a fák között, ahogy ígérte megjelent Mária.

Amikor meglátta, nagyon elcsodálkozott. Felismerte a lány arcát és hosszú szőke hullámos haját, amely a vállát takarta, de a ruhája az nagyon furcsának tűnt. Azokat az asszonyokat, lányokat, akiket ő ismert vagy látott, ilyen öltözetet sohasem vehettek fel házon kívül.

Mária egy feszesen, testhezálló, pamutszálakból készült ujj nélküli ruhát viselt. A gallér alatt a ruha, „V” alakú nyakkivágása, csinosította láttatta az asszony mellét. De, ami a legjobban megdöbbentette az, hogy a piros vékony ruha kirajzolta testének karcsú alakját és alig térdig ért. Felnőtt lány, vagy asszony, ilyen ruhát nem viselt. Ha az öltözet színe fehér lett volna, Mihály inkább feszes hálóingnek hitte volna. A lány különös öltözeke és szépsége annyira megragadta Mihályt, hogy mozdulni sem tudott.

Mária ezt észrevette és intett Mihálynak, hogy jöjjön le mellé a fák közé. Az intésre a fiatal mester elindult a külső lépcsőn lefelé, de még mindig nem hitt a szemeinek. Arra gondolt, hogy az egész csak egy látomás, Mária megint mókázik vele. Feltételezte, hogy mire oda ér eltűnik. De, ez alkalommal ilyesmi nem történt meg. Mária megvárta míg Mihály közelebb érkezik.

– Ez a ruha... Ilyen rövid... nem szégyelled magad az emberek közé jönni ilyen ruhában? – nyilvánította ki tiltakozását Mihály.

– Nem kell aggódnod, nem lát engem senki rajtad kívül. Ez a ruha pedig majd ötven év múlva divatos lesz. Tudod, mondtam már, nekem az idő nem számít. Úgy döntöttem felhívom a figyelmet ezzel a ruhával. Érdekelt hogyan fogsz rá reagálni...

– Az igazat megalva nagyon tetszik, nőies és vonzó vagy benne, de....

Abban a pillanatban hatalmas reccsenés és éles üveg csörömpölés hangja érkezett a bálteremből. A kiabálás és a jajgatás vette át a dübörgő hangokat. Mihály egy pillanatra az épület felé fordította a fejét, mert eszébe jutott, hogy Katalin ott táncol, de amikor visszafordult Mária már megint eltűnt.

Mihály a táncterem felé sietett. Bent pusztító felfordulás érte. A hatalma csillár szanaszét törve a padlón hevert. Az erőteljes ugrálás, a polkázás miatt szakadhatott le, maga alá temetve több táncospárt. Közelebb sietett, hisz tudta, hogy amikor elhagyta a termet, Katalin és András is polkázott.

A leszakadt széttört csillár alatt három mozdulatlan test feküdt. Az egyiknek a ruhája kék csillogó szatén mellényből és rövid u buggyos ujjú fodrokból állt. Bár a fiatal lány arca a padlózat felé simult, Mihály pontosan tudta kiről van szó. Ott a csillár alatt Katalin és András feküdtek holtan.

4. Janka és a nagynéni

Janka egész nap és egész éjjel aludt. Erzsébetnek több alkalommal is bement hozzá, mert hol félrebeszélte álmában, hol pedig annyira forró volt a teste, hogy borogatni kellett.

Csak másnap reggel tért magához. Amint anyja észrevette, hogy Janka felébredt, bement hozzá és leült az ágy szélére.

– Tegnap, amikor hazaértértél és megtaláltalak az udvaron az egyik asztal mellett fekve, nem mondtad el, hogy merre jártál...?
– kérdezte Erzsébet gyengéden.

– Én sem tudom pontosan, hogy mi történt, csak arra emlékszem, hogy egyedül horgásztam a folyó partján nem messze a fűrészteleptől. Valaki hátulról meglökött és én belestem a folyóba.

– válaszolt sírós hangon Janka.

– Láttad ki volt az...?

– Nem senkit sem láttam, mert gyorsan a víz alá merültem.

Attól a pillanattól kezdve csak olyan valami dereng az agyamban, mintha a várban sétálnék. Ott az úri asszonyok között szép ruhában lépkedtem, majd megbotlottam. Lehet, hogy jártam is arra?

– Nem hiszem... Szerintem csak álmodtad, mert sokszor félrebeszéltél és lázad is volt. Mindenesetre ez nem maradhat így, hogy bántalmaznak. Jövő héten elutazunk Budapestre. Ott él Irén nagynénikéd. Remélem emlékszel rá, amikor kicsi voltál többször járt itt nálunk a férjével, Istvánnal. Mindig finom süteményeket hozott. Nekik nincs gyerekük, biztos szívesen látnak majd és nagyon megörülnek neked.

– De én nem megyek sehová... én itt szeretnék maradni veled... Itt vannak a barátaim...

– Ebben igazad van, hogy itt vannak a gyermekkori ismerőseid, de most már tizenhárom éves múltál, többé nem vagy gyerek. Iskolába sem jársz. Valamivel foglalkoznod kell valamit tenned kell az életeddel. Semmikép sem szeretném, hogy egész életedben egy falusi kocsma pincérnője legyél. Az egész látogatást úgy vedd, mint ha egy rövid próba munka lenne. Martinnal mi ketten megpróbáljuk kideríteni ki lehetett az, aki belökött a folyóba ki a rosszakaród. Ha majd megunod magad a nagyvárosban hazajöhetsz.

– De, ugye nem kell sokáig maradnom...

– Nem... nem. Csak addig míg jól érzed ott magad.

– Még ma megírom a levelet Irénnek, hogy jövünk.

A következő héten Erzsébet és lánya Janka elindultak Budapestre. Az utazás, azokban az években nem tűnt olyan egyszerűnek. Illaváról előbb a tíz kilométerre lévő Trencsénbe kellett érniük.

Oda csak egyetlen szállítóeszközzel juthattak el, mégpedig lovas szekérrel. Erre az útra a szomszéd Pistike apját választották.

Trencsén már vonatra tudtak szállni. Onnan T. Megyereig utaztak, ahol át kellett szállni a Pozsonyból Budapestre közlekedő vonatra, amellyel Párkányon keresztül Budapestre érkeztek. Ez az út légvonalban alig több mint száz kilométer, a vasúti összeköttetés kitérői miatt, azonban sokkal messzebb lett és több mint nyolc órába telt az utazás.

A hosszú utazás miatt, Janka nem panaszkodott. Tetszett neki a vonatozás, hiszen akkor utazott életében először ilyen közlekedési eszközzel. E mellett, útközben sok szép tájat és települést is láthatott.

A vonat a Keleti pályaudvarra futott be. Ott már Irénke és férje István a peronon várták az érkezőket. A hatalmas épület előtt több, fekete burkolattal rendelkező, kétlovas fogatú kocsi, várakozott. A nagy kerekű könnyű, rugós jármű tetejét, harmonikaszerű leereszthető sátor képezte. Amikor ezeket Janka meglátta nem bírta ki, hogy meg ne jegyezze:

– Ezek a szekerek nem olyanok, amilyeneket a mi falunkban lehet látni.

– Igazad van Jancsóka. – jegyezte meg István – Ezek, városi bérelhető kocsik és általában személyfuvarozásra használják őket. Fiákereknek nevezik és majd meglátod milyen kényelmes utazni benne.

Ezek után odasétáltak az egyik fiákerhez és felszálltak rá. A két testvérpár Erzsébet és Irén beültek a harmonika szerű ernyő alá, Janka velük szembe a kis üllőkére, ült István pedig felmászott a kocsis mellé, majd utasította, hogy az Adria utcába vigye őket.

A kocsi egy háromemeletes frissen meszelt ház előtt állt

meg. Ott szálltak le mindannyian a kocsiról. Az épület a Czettner cukrász család tulajdona volt. A földszinten egy három szobás lakásban lakott István és Irénke. Az épület többi része bérlakásokból állt, amelyeket kiadták.

A magasított földszinthez néhány lépcső vezetett. István ment előre, kezében Erzsébet és Janka csomagjaival. Amikor mindannyian beléptek a nappaliba a két vendég körülnézett és elcsodálkozott a látottakon. István nem tudta mire vélni a meglepetésüket, ezért szabadkozni kezdett.

– Ezt a nappali. – magyarázta a házigazda – A biedermeier bútorzatot még a nagypapa vásárolta. Az ő idejében virágzott a lakáskultúrában az ilyen stílus. Mi túl egyszerűnek tartjuk. Itt Magyarországon „táblabíró” stílusnak is nevezik.

A hatalmas nappalit, a közepén felállított kerek asztal és a körülötte lévő négy fotel uralta. Felette, a mennyezetről gazdagon díszített csillár lógott. A vendégek nem figyeltek István csevegésére. Janka, már fáradtan odasétált az asztalhoz és elhelyezkedett a négy karfás, magas támlával rendelkező tömör, hajlított alakú diófából készült fotel egyikébe.

Az üelő garnitúra mögötti fal közepén ott díszelgett a kidomborított, de már használaton kívül álló kandalló. Mellette, jobb és baloldalt, két inkább magas, mint széles kétajtós vitrin állt. Az üvegajtón keresztül, látszottak a herendi porcelánból készült, különböző figurák és teáskészletek. Az oldalfalon két nagy függönnyel és drapériákkal ellátott ablak nézett az utcafront felé. Az ablakokkal szemben, két tárva nyitva álló ajtó tátongott. A két ajtó között kis dohányzó asztal állt két székkal. Az asztal felett, egy nagyméretű olajfestmény lógott, amely csendéletet ábrázolt.

– És én, hol fogok aludni? – érdeklődött Janka miután

észrevette, hogy a szobában nincs ágy.

– Gyere megmutatom neked. – szólt kedvesen Irén

és megfogta Janka kezét, majd elindultak a baloldali ajtó felé. Mivel Erzsébetet is érdekelt az, hogy hol fog a lány aludni elindult utánuk.

Közvetlenül a nappali szoba mellett rendezték be Janka szobáját. A tágas ablak jól bevilágította a hosszúkás, kisebb helyiséget. Hímzett függönnyel és színes drapériával díszítették. A fekvőhely előtt egészen a bejáratig, puha szőnyeg fedte a padlót. A rézcsövekből készült, díszes ágyat az ablakkal szemben lévő fal mellé helyezték el. A magas, széles ruhásszekrény, foglalta el a fal többi részét.

– Ide helyezheted a ruháidat – ajánlotta Irénke.

– Annak a kevés holminak, amit Janka részére hoztunk egy polc is elég lesz – szabadkozott Erzsébet.

– Én pedig azt tervezem, hogy feltöltjük ruhákkal. Már a következő napokban elmegyünk vásárolni Jancsóval.

Közvetlenül az ablak mellett, egy kisebb asztalt helyeztek el széssel. Az asztalon helyet kapott egy közép nagyságú tükör is.

Janka körülnézett majd ráült az ágy szélére. Ülve ugrálni kezdett rajta és jót mosolygott majd megjegyezte:

– Kellemes, puha. Az én fekvőhelyem otthon sokkal keményebb.

– Gyere mutatok még valamit. – szólt Irén majd újra megfogta Janka kezét és vezetni kezdte. Visszamentek a nappaliba, onnan a másik ajtón át egy még kisebb helyiségbe. Az volt a fürdőszoba.

A padlózatot és a falakat körbe-körbe, egész embermagasságig színes csempék borították. A hely szűkösége miatt, csak néhány berendezést helyeztek el. A legfontosabb használati tárgy, a nagy

fehér zománcos kád, a szoba központi részét foglalta el. Közvetlenül fölé szerelték fel a vízcsapokat és a tussoló fogantyút. A kád fölött még egy függöny is helyet kapott, hogy zuhanyozás közben a víz ne kerüljön a padlóra. A fürdőkád mellett egy szabadon álló ülőkád is helyet kapott.

Az egyik falra támaszkodott a mosdó. Fölötte egy nagyobb tükör lógott.

– Na, mit szólsz ehhez Jancsóka?

– De hát nincs teknő? Mi otthon hetente teknőben fürödünk.

– Itt a teknő helyett kád van. Belefeküdhetsz és addig fürödhetsz benne ameddig csak akarsz. Tőlem akár mindennap is.

Ezek után újra visszamentek a nappaliba, ahol István türelmesen várta őket.

– Hoztam a konyhából egy kis harapnivalót és süteményt. A sütemény a mi cégünk a cukrásza készítette.

Így tudta meg Janka azt is, hogy a Czettneréknek cukrászdájuk van a Budapesti állatkert mellett.

– Erzsébet, ha akarsz te is itt maradhatsz néhány napot. Legalább egy kicsit kipihened magad és körülnézhetünk mindannyian a városban.

– Köszönöm a lehetőséget, de engem otthon vár a kocsmá és az állandó kuncsaftok. Már így is megszóltak, hogy két napra bezárok és nem mérek italt. Holnap a reggeli vonattal visszautazom Illavára. Janka pedig addig maradhat itt amíg meg nem unja.

– Majd teszünk róla, hogy naponta új és új programot találjunk a számára. – válaszolt Irén, majd folytatta – Te, Erzs, gondolom, elalhatsz egy éjszakát Jancsó mellett. Az ágy elég széles kettőtök számára.

– Igen... Nem lesz semmi gond...

Vacsora után, a felnőttek leültek beszélgetni a nappaliban. Irént érdekelték a történések szülőfalujában, hisz egész gyermekkorát Illaván töltötte. Miután Jankát elküldték zuhanyozni, Erzsébet nagy vonalakban elmondta ki házasodott és ki hunyt el az ismerőseik közül.

A faluban az élet egyhangúan folyt. Csak a komló szüret hozott egy kis változást. Az idő alatt sok új arcot lehetett látni a szüretelők között. Különben nem történt semmi, kivéve az, hogy egy ismeretlen valaki belökte Jankát a folyóba.

Részletesebben elmesélte, hogy Jankának valószínűleg rosszakarója támadt. Feltételezte, hogy valaki a részeg kuncsaftok közül, akit megsértett, mert nem szolgált ki. De, lehet olyan is, aki a más nemzetiségű falubelieket nemkívánatosnak tartotta. Ez a feltételezés vette rá, többek között, hogy egy időre Budapestre hozza a lányát.

– Mi ketten Istvánnal mindent megteszünk, hogy Jancsó jól érezhesse magát nálunk. Ha úgy gondolsz egy kicsit munkába fogjuk. A cukrászdában dolgozhat, segédkezhetsz a konyhában, vagy kiszolgálhatja a vendégeket. A cukrászdában a munka közel sem olyan, mint egy falusi kocsmában.

– Teljesen igazad van. Többek között ez is nyomós ok, hogy hozzád hoztam Jankát. Itt Budapesten sokkal több lehetősége, alkalma adódik, mint a mi kis falunkban. E mellett, ha úgy gondolsz, kicsit tedd rendbe. Szerintem ráfér egy kis házi nevelés. Bevallom, nekem a kiszolgálói munka mellett nem sok időm jutott Janka „csiszolására.”

Erre a feltevésre Irén csak bólintott, majd témát váltott.

– Te még mindig egyedül vagy? – érdeklődött Irén.

– Igen. Bevallom, akár ki is közeledett hozzám, az Jankának nem tetszett. Ezért nem teremtettem mélyebb kapcsolatot senkivel. Talán majd most míg Janka itt van.

– És van kilátásban valaki? – érdeklődött kicsit indiszkrétén Irén.

– Gondolom igen. Van egy fiatalember Martinnak hívják... Erzsébet nem fejezte be a mondatot mert Janka visszajött a fürdőszobából. A puha, vastag, bolyhos textilből készült köntös a földig ért rajta.

– Látom, ez az én köntösöm egy kicsit nagy neked, de majd a napokban szerzünk neked olyat, amely megfelel. – állapította meg Irén.

– Nagyon kellemes és puha... – mondta Janka és még szorosabbra hajtotta át a köntöst.

– Az anyagot melyből készül frottírnak hívják. A törölközők is abból készülnek. – kezdte a tanítást Irén.

– Köszönünk mindent előre Irén, de ha nem veszitek rossz néven elmennék lepihenni mert nagyon kifáradtunk. Hosszú ideig tartott az út idáig. – szabadkozott Erzsébet.

– Rendben. Semmi gond. De, ha te is előbb, meg akarsz fürödni a fürdőszoba a rendelkezésedre áll.

– Ez alkalommal talán nem. Nagyon fáradtnak érzem magam. Jó éjszakát mindkettőtöknek – búcsúzott el Erzsébet lefekvés előtt.

– Jó éjszakát. Jancsó szobájában megtaláljátok az ágyneműt. Remélem jól fogtok aludni.

– Biztos vagytok benne. Jó éjszakát.

A kisháló szekrényében megtalálták az ágyneműt. Hálóingre vetkőzve mindketten lefeküdtek egymás mellé. Janka átölelte

anyját majd sírva fakadt:

– Anyu... ne hagyj itt egyedül. Én holnap haza akarok menni veled.

– Szedd össze magad lányom. Meglátod jó fogod érezni magad... Elhiszem, hogy jobban szeretnél otthon a megszokott helyeden, az ismert barátok és barátnők között, de édes lányom ott nincs semmilyen távlatod.

– Nem kell nekem jobb attól, ami ott van a faluban.

– Ezt most mondod mert még nem tudod, hogy mit fogsz kapni a poros utcák, a rongyos ruhák és a részeg parasztok helyett. Láthattad már ha körül nézel itt a szobák, a bútorok sokkal szebbek, tisztábbak, mint nálam. Fürdőszoba is van. Tisztálkodhatsz amikor csak akarsz és méghozzá nem teknőben. Érezted a köntöst milyen puha anyagból készült. Gondold meg hát még a ruhák milyenek lesznek.

– De én szeretek a kocsmában lenni...

– A kocsmá nem egy fiatal lány perspektívája. Beszélgettünk már erre a témára. Nem szeretném, hogy egész életedben, mint én részeges férfiaknak szolgálj. Ha ott valaki megkéri a kezed, az csak is ottani paraszt lehet. Irén családja sokkal gazdagabb, mint mi. Budapesten rengeteg lehetőséged lesz a barátkozásra, táncra színházba járásra, iskolába...

– Nem akarok iskolába járni.

– Rendben, majd meglátod de, Irén biztos megtanít mindenre, ami egy úrilányhoz illik. Ha dolgozni akarsz és társaságban lenni, a cukrászda hasonlít egy kicsit a kocsmához. Ott is a vendégek sokasága fordul meg. A betérő előkelőség csak édességet és kávé-t rendel, szeszes italt a cukrászdában nem árulnak.

– Ha dolgozok a cukrászdába fizetést is kapok?

– Nem tudom lányon, de Iréntől biztos megkapsz mindent amire szükséged van. A ruháktól kezdve a szórakozáson keresztül a kosztolásig a lakással befejezve. Még én sem tudom mi mindenre lesz szükséged, azt Irén biztos majd felméri.

– És meddig kell itt maradnom.

– Addig még egy kicsit belekóstolsz a nagyvárosi életbe.

Akkor fogsz rájönni mekkora a különbség a falusi és a nagyvárosi élet között. Igyekezz minél tovább maradni, az csak a javadra válik. Igaz, még fiatal vagy de, a házasságra való felkészülést is számításba kell venni.

– Arra nem válaszoltál... meddig kell itt maradnom?

– Maradjunk abban, hogy előbb három hónapra maradsz.

Elmondom Irénnek, hogy vagy én Budapestre utazom, vagy ti ketten eljöttök Illavára. Ha akkor úgy döntesz, hogy mégis visszajössz a faluba, akkor legyen úgy, de ha itt akarsz maradni Irénnel azt jó döntésnek fogom vélni.

– Szólj a szomszéd Pistinek, amikor hazaérsz, hogy gyorsan visszajöväk.

– Szólok neki, de most már tényleg aludjunk, mert nagyon kifáradtam az utazástól. Gyere ide a vállamra és hunyd be a szemed.

Reggel, elsőnek Erzsébet nyitotta ki a szemeit. Igyekezett úgy kilépni az ágyból, hogy ne ébressze fel a lányát. A szöszmötölésére Janka mégis felült az ágyban. Figyelte ahogy anyja pakolászik és csak a saját holmiját teszi a kékításkába.

– A te ruháidat itt hagyom, bár nem sok hasznát fogod venni. Irén néni biztosan még a napokban újakat vásárol neked.

A házbéliek is felébredtek. Erzsébet és Janka kikászálódtak

a nappaliba. A másik szobából, Irén jelent meg elsőnek, hálóiingben.

– Ti mindketten ilyen korán keltek?

– Nem, csak a szokatlan hely...

– Mi ketten kiterveztük a mai napot. Téged Erzsi, István elkísér a vasútállomásra. Mi ketten Jankával pedig elsétálunk az Oktogonra a belvárosba, hogy bevásároljunk. Jó lesz úgy Janka? – kérdezte Irén.

Janka csak bólintott, helyette Erzsébet válaszolt.

– Nagyon szépen köszönünk mindent. Ha netán valami gond támad Jankával kapcsolatban, akkor csak jelezd, majd jövők és megoldjuk. – felelt Erzsébet majd a lánya felé fordult – Te lányom pedig figyelj és hallgass Irén nénire. Ha így teszel minden rendben lesz.

– Janócska szólíthat Tantinak nekem az megfelel. Istvánt pedig Bácsikának. – utasította Irén Jankát.

– István te a vasútállomásról a cukrászdába mész? – fordult Irén Istvánhoz.

– Igen... Miért? Hozzak valamit?

– Nem csak küld el az egyik inast a Centrál kávéház elé. Ott várjon minket míg oda nem érünk Janócskával. Valakinek segítenie kell a cipekedésben, mert mi Jancsóval vásárolni megyünk a belvárosba.

– Akkor talán jobb lesz, ha két inast is küldök. Ismervén a vásárlási szokásodat.

– Most az egyszer nem fontos. Egyelőre szerényebbek leszünk. Mindenesetre legyen ott valaki.

Miután Erzsi átkarolta lányát és hosszan megcsókolta az arcát és a homlokát, csak annyit mondott indulás előtt:

– Csak okosan lányom, ahogy megbeszéltük. Ha Tantira hallgatsz minden rendben lesz.

Néhány perc múlva Erzsébet és István kimentek az épületből és egy fiákert fogadtak. Jancsó az ablakon keresztül nézte és integetett az anyjának. Mivel az nem fordult vissza nem vehette észre az integetést.

– Mi ketten, miután megreggelizünk elindulunk vásárolni.
– ajánlotta Irén.

– És mit fogunk vásárolni Tanti?

– Olyan dolgokat, amelyek itt Budapesten, nélkülözhetetlenek egy fiatal lány számára. Első sorban divatos, sima, egyenes vonalú alkalmi ruhákat, amelyeket itt most, „reformruháknak” becéznek. Vásárolunk még egyszerű szabású utcára való öltözetet. E mellett fűző és alsószoknya nélküli otthoni kényelmes ruhákat is fogsz kapni. A fűzős, puffos ujjú vagy fodrokkal díszített ruhákat, itt most már csak az idős asszonyok hordanak. Mi egyet sem választunk olyanokból.

– Szabad lesz nekem is választani?

– Természetesen, hiszen nem csak egy ruhát fogunk vásárolni. Kiválasztunk néhány szoknyát is. Azoknak valamivel rövidebb a hossza. Semmi kép sem bokáig érőt. A szoknyák mellé kabátka is jár.

– De Tanti... miből vásárolunk, hisz nekem nincs pénzem.

– Nem is kell, hogy legyen pénzed, hisz úgylis mindent én fizetek. Bemegyünk a Skrivan Ferenc kalapkészítőhöz is. Mellette a kozmetikus boltot is meglátogatjuk, majd vásárolunk divatos cipőket. Legalább két fürdőköpenyt, hálóinget is veszünk neked. A fűzős csizmák ismét divatba jöttek. Abból is legalább egy párat kell szereznünk.

Reggeli után elindultak a hosszadalmas fárasztó, de élvezetes sétára a belváros irányába. A Centrál kávéház előtt Lehel, a fiatal cukrászinas, már várta őket. Mindössze néhány évvel lehetett idősebb Jankánál. Fehér hószerű ingben, mellényben és sötét nadrágban várta őket. Elsőnek Irén vette észre és megszólította:

– Lehel, te utánunk jössz. Ha mi bemegyünk valamelyik üzletbe, te minket kint megvársz. Ne próbálkozz elsétálni vagy bármészcodni...

– Értettem nagyságos asszony. Én az üzlet előtt megvárom magukat míg bent vásárolnak.

A "Schneider és fia" divatüzletben kezdték a vásárlást. Majd Herzfeld Lajos női divatáru-boltja következett. Nem hagyták ki a bécsi Rothberger Jakab legismertebb készruha áruházat sem. Majd jött Kunz és Mössmer vászon – és fehérenemű raktára a Kígyó utca sarkán, addigra már Lehel mindkét keze tele lett különféle nagyságú zacskókkal.

A vásárlás vége felé Janka már kifáradt a sok jövés-menésben. Annyi mindent vásároltak, hogy a szegény inasgyerek már nem bírta a két kezével. Így Jankának is be kellett segítenie a cipekedésbe.

– Drága férjemre kellett volna hallgatnom. Szépen ajánlotta, hogy két inast küld a helyszínre...

Amikor hazaértek Irén annyira kifárad, hogy szótlánul az egyik fotelba huppant. Janka követte. Lehel letette a csomagokat, köszönt és visszament a cukrászdába.

Janka csak néhány percre bírta ki a semmittevést majd megszólalt:

– Tanti... megnézhetem mindazt, amit vásárolt nekem. Szeretném felpróbálni a ruhákat.

– Persze csak nyugodtan majd miután megnéztél mindent együttesen elhelyezzük a szekrényedbe. Meglátod, többet nem fog olyan üresnek látszani.

Miután Irén jóváhagyta Jankának, hogy részeltessen átnézen mindent, elkezdődött a divatbemutató a nappaliban. Janka egymás után vette fel a ruhákat és sétált végig bennük Irén előtt. Mindketten élvezték az aznapi délutánt. Jankának tetszett a sok szép ajándék Irén pedig élvezte Janka örömét.

– Holnap bemegyünk a cukrászdába. Meglátod hol dolgozik Bácsika.

Este, Janka már az egyik újonnan vásárolt hálóingében bújt be az ágyba. A fáradságtól gyorsan álomba merült.

A tizenéves gyerekek, így Janka is, egy rózsaszínű felnőtt ruhának a kicsinyített mását viselte. A bonyolult szabású, szűk ruha minden lépés után, kényelmetlenül szorította a testét. Ilyenkor nagyon sajnálta, hogy nem fiú, mert azok lenge gatyában és csak egy bebújó vászoningben jártak.

Sietős léptekkel ment a komlóindák között. Minél előbb ki akart jutni az ültetvényből. Amikor végre elérte a kijáratot, Janka a vízparton találta magát. Rögtön rájött, hogy nem a Vág folyó partjára ért, mert nem látta a vízkerékkel működő fűrésztelepet, sem a folyó másik partját. Megállapította, hogy egy ismeretlen tó partjára érkezett.

Egy pillanatig azon töprengett, hogy merre menjen. A szülőfaluját és a kocsját akarta elérni. Onnan, ahol állt mehetett a parton jobbra vagy balra, de vissza is, abba az irányba, ahonnan jött, a komlóültetvény közé. Míg ezen járt az esze, a háta mögött meghallotta a szomszéd Pisi hangját.

– Gyere velem. Menjünk horgászni. Találtam egy megfele-

lő helyet, ahol sok harcsát lehet fogni. – erre a felszólításra Janka oda fordult.

– Merre van az a hely? – érdeklődött Janka.

– A folyó másik oldalán. Szereztem csónakot is.

– Dehát nem is látszik a folyó másik oldala.

– Dehogynem csak nézz oda.

Amikor Janka újra a nagy, átláthatatlan folyó felé fordult, meglátta a másik partot. A folyó nem is tűnt olyan szélesnek, mint amilyenre emlékezett kisgyerek korában. A csónak is ott himbálózott a parton. Két evező és két pecabot is várt rájuk benne.

– Akkor indulunk? – türelmetlenkedett Pisti.

– Jó... induljunk.

Miután mindketten bemásztak a csónakba, Pisti a kis deszkából készült ladik hátsó végére ült. Onnan evezett és kormányozott. Janka a csónak közepén helyezkedett el és nagy érdeklődéssel a folyó másik oldalát fürkészte.

A csónak lassan szelte a vizet. Ennek ellenére Jankának úgy tűnt mintha gyorsan haladnának. A part, amely mellett elhaladtak nagyon gyorsan változott. Hol egy sűrű erdő, vastag törzsei, sorakoztak a folyóparton, hol azok elmosódtak és helyettük kőtömbök álltak a víz szélén. Majd utánuk homok dűnék jelentek meg, egészen furcsa alakzatokban. Amikor Janka a part másik oldalát kezdte figyelni az hirtelen szétfoszlott.

Janka megijedt, mert úgy látta, hogy csak víz övezi őket. A szárazföld semmivé vált. Pistitől szeretett volna választ kapni erről a jelenségről, ezért felé fordult. Ám meghökkent, amikor látta, hogy nyoma veszett a fiúnak és a csónaknak is. Ő pedig egyedül maradt csak egy deszkadarabot nyergel úgy, hogy mindkét lába bele lóg a vízbe.

Ez az állapot nagyon megijesztette, mert tudatában volt annak, hogy nem tud úszni. Ha még ez a kis fadarab is elvész a feneke alól biztosan megfullad. Ahogy végigfutottak ezek a gondolatok az agyán, a deszkadarab is eltűnt alóla, Janka pedig a hátára fordult.

Kapálózni kezdett félelmében, de kis idő múlva rájött, hogy fölösleges, mert a megváltozott ruhája fenntartja a testét a víz felett. Akkor figyelt fel arra, hogy egy fekete testhezálló anyagból készült ruha váltotta fel a fodros, szűk viseletét. Az anyag letakarta teljes testét egészen a nyakától a bokájáig.

A következő pillanatban testét elkapta a folyó gyors sodrása. Attól függetlenül, hogy magával vitte az áradat, ő mindig függőlegesen állt derékig a vízben. Úgy tűnt mintha egy sekély folyóban sétálna. Lábujaival megpróbálta megérinteni a folyó fenekét, de sikertelenül. A víz továbbra is mély volt, csak a ruha tartotta fent.

Így utazva a folyó medrében, biztosságban érezte magát. Arra is gondolt, hogy ha kedve lenne kísétálhatna bármelyik partoldalra. Ám míg ezen járt az esze elébe tárult egy magas sziklás sziget. A kopár barna sziklatömb egyre csak közeledett. Janka azt is észrevette, hogy semmiféle növény nincs rajta. A sziklás sziget jellegzetességét nem a széle, hanem a magasra ívelő hegycsúcs adta.

Mivel Jankát a sodrás arra irányította, pár pillanat alatt a sziget partján találta magát. Amikor kilépett a vízből a ruházata színt változtatott. Az eddigi feketéből világos szürke lett. Bőr cipő is került a lábára. Fejét egy szélesebb karimájú szalmakalap védte.

Úgy döntött, hogy körülnéz és kideríti miért olyan kopár a

sziget. E mellett arra gondolt, hogy ha felmászik a szigeten lévő magas hegyre, onnan talán megfigyelheti merre van a szülőfaluja és édesanyja kocsmája.

Nem tűnt fárasztónak a felfelé kapaszkodás. Később egy keskeny ösvényre is bukkant, amely megkönnyítette a járást. Mivel fiatal volt, bírta a mászást. Ám mielőtt a csúcsra ért, útközben egy barlangra bukkant. A barlang bejáratáról ítélve, természetes vajatnak tűnt. Janka nem látott rajta emberi kéz munkájának nyomát. Elgondolkozott azon, hogy ha nem túl nagy, kideríti mi van benne vagy hová vezet. Azon is elcsodálkozott, hogyhogy nem vette észre amikor még a folyóban úszott.

Végül úgy döntött, hogy bemegy és felderíti. Amikor belépet az üreg belseje sokkal tágasabbnak nézett ki. Ezen kicsit elcsodálkozott hiszen a barlangra majdnem a hegycsúcson akadt. A belseje sokkal nagyobb és szélesebb volt, mint amennyi lehetőséget nyújtott a keskeny hegycsúcs. A hossza alapján Jankának már rég a hegycsúcs másik végére kellett volna érnie, de ez nem történt meg, hanem a járat még inkább emelkedett.

Csak, amikor már jó mélyen bent járt a folyosón, akkor vette észre, hogy a falak kövei világítanak. Ahhoz, hogy mélyebbre jusson nem kellett neki megvilágítania az utat. Azt a sziklaüreg megtette helyette.

Amikor már elég hosszan gyalogolt, beért a barlang végére, ott egy széles, fűvel borított tisztást látott, amelyen sziklafal oldalához tapadva egy kis kunyhó állt. A házikó tetőjéből kerek kéménycső emelkedett. A kéményből gyenge füst szivárgott. A kis építmény előtt egy hosszúkás aszal terpeszkedett két fapaddal.

Amikor még közelebb ért, mozgást észlelt a kunyhóban. Egy fiatalember jött ki a kalibából és Jankának hátat fordítva, a

kémény felé tekingetett. Figyelte a füstöt majd a fejét csóválta.

Janka meg sem mert szólalni mert nem ismerte a fiatalembert. Amikor az felé fordult egyhangúan megkérdezte Jankát:

– Éhes vagy? Mindjárt sütök roston egy kis húst csak, úgy látszik előbb ki kellene tisztítani a kéményt.

Nem várva meg Janka válaszát bement a kunyhóba. Kis idő múlva, onnan, erős kaparó hang érkezett Jankához. Ezek után fekete füstfelhő áradt ki a kéményből.

Amikor újra kijött a fiatalember oda szolt Jankának:

– Most már jól húz a kémény. A hús is sül. Biztos éhes vagy. Gyere, ülj le hozzám az asztalhoz. Kicsit még várni kell míg megsül a hús.

Janka elfogadta a meghívást és odaült az asztal mellé a fiatalemberrel szembe.

– Engem Mihálynak hívnak. Mi a te neved?

– Az én nevem Janka...

A házikó ablakpárkányán Janka észrevett három egyszerű, átlátszó literes üveget melyeknek a tetejét jól lepecsételték piros viasszal. Ezen elcsodálkozott hiszen anyjánál a kocsmában az ilyen üvegekben kiváló, drága borok szoktak lenni. Csak annyit vett észre, hogy az üvegeken papír címke van, évszámokkal.

Az elsőn 1796, a másikon 1918 a harmadikon 2019.

– Miért vannak azok az üvegek lepecsételve amikor üresek. – kérdezte csodálkozva Janka.

– A pokol, ami volt és a pokol, ami lesz. – hangzott el a válasz éles sipító hangon Mihály szájából.

Erre a különös hangra, Janka felijedt és felült az ágy szélére. Hirtelen nem tudta hol van. A különös hang a lakás valamelyik részéből, valószínűleg a konyhából érkezett. Pár perc után rájött,

hogy a teáskanna hangját hallotta. Miután megdörzsölte szemeit az ablakhoz lépett. Amikor széthúzta a függönyt csak akkor ért a tudatáig, hogy nem Illaván, otthon a kocsmá épületében van, hanem Budapesten a Tantiéknál.

Úgy hálóingben lassan kísétált a nappaliba. Ott már az asztal mellett Irén és István itták a reggeli kávé.

– Készítettem neked friss teát. Ha megittad a konyhába van némi harapnivaló. Miután megreggeliztél elkocsizunk mind a hárman a cukrászdába. Szeretnénk, hogy azt is megtekintsed.

Janka reggelizés közben elmesélte Irénnek, hogy milyen furcsát álmodott az éjjel. Többször szokott álmodni és ha jobban odafigyel reggel még mindig fejében maradnak az álombeli események. Így történt aznap is, mert különösképpen furcsát álmodott.

– Egy barlangba érkeztem – kezdte mesélni Janka az álmát – ahol egy kis házikó előtt asztal és pad állt. Leültem a padra amikor megjelent egy fiatalember és ennivalót kínált. Míg váraкоztam a házikó ablakpárkányán észrevettem három borosüveget. Az volt bennük a furcsa, hogy bár le voltak pecsételve és címkézve, nem volt bennük semmi. A címkék valószínűleg évszámokat jelenthet. Az elsőn 1796, a másikon 1918 a harmadikon 2019 volt látható. Amikor álmomban rákérdeztem a fiatalemberre mit jelentenek ezek a dátumok az üvegeken, csak annyit válaszolt: „A pokol van bennük, ami volt és a pokol, ami lesz.”

Közben István is bejött a konyhába jelenteni, hogy megrendelte a fiákert. Ő, Janka meséjének csak a végét az évszámokat hallotta és azokra reagált:

– A tizennyolcadik században nagy fekete himlő járvány volt.

Irén és Janka csak összenéztek de, nem válaszoltak, hisz

István úgysem hallotta az egész történetet.

Reggeli után, Janka felvette az előző nap vásárolt, kimenő csipkés hosszú ujjú blúzáat. Arra egy rövid szürke boleró illett. Hozzá egy rövidebb szabású szoknyát vett fel, amely több árnyalatában ragyogott.

– Látom jól döntöttél mit veszel fel magadra. Az öltözék felső része pontosan összeillik a szoknyával. Remélem, észre fognak venni a cukrászdában.

Az állatkert bejáratától nem mesze, de közelebb a Városligethez egy korabeli épületben működött a cukrászda. A bejárat előtt kialakítottak egy kisebb kerthelyiséget is néhány asztallal. A belepő oldalán a cégtábla nagy betűkkel hirdette a Czettner-féle cukrászda és kávézó nevét és rendeltetését.

Amikor Janka belépett Irén és István kíséretében, nagyon meglepődött a látottakon. A hatalmas terem boltíves mennyezetén három, több égővel felszerelt csillár lógott. A bambusznádból hajlított asztalokat székekkel együtt, két sorban állították fel. Az asztalok köré, három vagy négy széket helyeztek. A bejáratnál szemben egy hosszú, pultszerű üvegszekrény kapott helyet. A vitrin tele volt mindenféle finom süteménnyel és tortaszeletekkel. Két fiatal kiszolgálólány állt az üvegszekrény mögött, keményre vasalt fehér kötényben és kis karima nélküli kalapban.

Amikor a cukrászdában körülnézett látta, hogy több asztal is már foglalt.

– Üljünk le mi is az egyik üres asztalhoz, mindjárt szólok Lillának, hogy hozzon számunkra valamit – Ajánlotta István.

Alig, hogy leültek az egyik asztal köré, egy kisebb, tizenéves fiatalokból álló vendégcsoport jött be a cukrászdába. Közülük az egyik fiatalember a vitrinhez lépett és valamit magyarázni kezdett

Lillának. Az idő alatt a csoport többi tagja nem foglalt helyet, hanem arra vártak mi fog történni.

Lilla csak a vállát vonogatta, mert nem értette mit kíván a fiatalember. Szerencsére Janka fél füllel meghallotta a beszélgetést és Istvánhoz fordult:

– Bácsika ez a fiatalember szlovákul beszél. Szeretne rendelni. Látom a kiszolgáló lány nem érti a nyelvet. Segíthetek neki?

– Persze. Természetesen, ennyi kuncsaftot semmikép sem szabad elveszíteni.

Janka felállt és a fiatalemberhez sietett. István és Irén látták, hogy amikor Janka hozzá fordult a legény elmosolyodott és mindjárt intett a többieknek, hogy foglaljanak helyet.

Így kezdődött Janka első munkanapja.

5. A ruhátlan nő

A bálozók szülei között két orvos is volt. Azok rögtön a szerencsétlenül járt fiatalokhoz siettek. Sajnos, Katalin és András mellett, még egy fiatalember feküdt mozdulatlanul a parkettán. A leány táncospárja jajgatva ült mellette a padlón. A hatalmas csillár réz kerete és a kristály törmeléke mindkét lábát beborította. Az egyik orvos megvizsgálta a három mozdulatlan testet és megállapította, hogy rajtuk már nem lehet segíteni. A leszakadt világítótest szerkezete, olyan ütést mért a koponyájukra és a tarkójukra, hogy rögtön szörnyethaltak. A férfiak, közöttük Mihály is, felemelték az összetört csillárt és félrevitték.

A sérült lány a nagy fájdalomtól elvesztette az eszméletét. Az egyik pincér egy csomag kötszerrel sietett az orvosokhoz, akik óvatosan átkötötték a fiatal lány sebeit. Az ott álló kétségbe esett szülőktől Mihály megtudta, hogy a megsérült lány neve Rózsika, a

halott fiú a Bálint pedig a vőlegénye volt.

A tragikus szerencsétlenség miatt a bál véget ért. A holttesteket egy külön helyiségbe a biliárdszobába vitték. Katalin és András teste elfért az egyik biliárdasztalon. Bálint a másik asztalra került. Ezek után a bálozók hazamentek, csak a halottak és a sérült lány szülei maradtak a vendéglőben.

Reggelre megérkezett a halottaskocsi, amelyben Katalint kellett, elszállítani és egy fiáker a hozzátartozók számára. A temetkezési vállalat munkása rögtön közölte, hogy sajnós a kápolna a temetőben foglalt. Az ott felravatalozott halott a delelőt folyamán lesz elhantolva. Addig Katalinnak helyet kell találni Dévicsék lakásában.

Mihály akkor döbbsent rá, hogy mennyire különbözik a temetés Budapesten a falusitól. Czabajon a rokonok és ismerősök segédkeztek a temetésben. A sírhelyért nem kellett fizetni. Itt Budapesten a halott földi maradványainak elhelyezése, hivatalos ügymenet tárgya lett. A halott Katalin jóformán még ki sem hűlt, máris egy élelmes ügynök, aki megkapta a temetkezési vállalkozás jogát, mint amilyen a kéménysöprési jog, már a reggeli órákban ott tüsténkedett. Megtudta, hogy a vendéglőben halott van és rögtön felkereste a gyászoló Dévics családot. A szó szoros értelmében kihasználva a fájdalmat, a temetésrendezés bő választékát kínálta fel.

Dévicsék házában a nappali szobát választották a felravatalozásra. Az első lépés a ház feldíszítése, a ravatal felállítása volt. A vállalkozó felszámította az egész lakás díszítését, a koporsót, a gyertyatartók kölcsönzését és a gyertyákat. Ezekhez még hozzákerültek az apró tárgyak melyek elengedhetetlenek a ravatalozásnál. A szállítás is egy komoly összegre rúgott. A temetési szertartást a kirendelt katolikus pap végezte.

Az elhantolás után János három napos gyászt hirdetett a vállalkozás keretein belül. Az inasoknak a segédeknek és Mihálynak nem kellett munkát vállalni.

Még az elkövetkező hetekben, hónapokban is nyomasztó hangulat uralkodott Dévicsék családi házában. János, az apa, nem tudta feldolgozni legkedvesebb lánya, Katalin elvesztését.

Mihályt nem érhetette vád, mert nem ő táncolt abban a pillanatban Katalinnal amikor leszakadt a csillár. Ám bármikor találkozott a mesterasszonnyal annak a szemeiből dőlt a bánat és a szemrehányás. Mihály úgy érezte, hogy talán mégis van némi felelőssége. Ha nem hallgat Mária hívására, lehet, hogy ő jobban vigyázott volna Katalinra, mint András. Viszont az a gondolat is felmerült benne, hogy épp, Mária mentette meg az ő életét.

Munka közben gyorsan múltak a hónapok. A Dévics család lassan belenyugodott a sorsába. Mihály egyre jobban beilleszkedett a főváros életbe. Szakmabeli barátokra is bukkant. Voltak olyan fiatal ismerősök közöttük, akik Budapesten születtek és ismerték a szórakozóhelyeket.

Néhány alkalommal Mihály kihasználta a művelődésére adódó lehetőséget is. Mivel megvolt a frakkja gond nélkül néhány színházi előadást is látott, de csak a vígjátékok érdekelték. Egy alkalommal megtekintette a Millennium Országos Kiállítást a Városligetben. A kiállítás több napos látogatási lehetőséget is nyújtott, mivel mintegy 520 ezer négyzetméternyi területen 240 pavilonban rendezték meg. Látván a fotókon a megnyitó ünnepséget, sajnálta, hogy abban az ezernyolcszáz kilencvenhatos évben még nem lakot Budapesten.

Elérkezett a századforduló. Többen, így Mihály is, azt remélte, hogy az ezernyolcszáz kilencvenkilences év szilveszterét épp

olyan pompával ünneplik majd meg, mint a millenniumi évfordulót.

Akkoriban Mihály még nem udvarolt senkinek. A kis Dévics Zsófia még fiatal volt arra, hogy valaki tegye a szépet neki. Az egész család még mindig gyászolta a tragikusan elhunyt idősebb lányukat Katalint Mihály azért, hogy ne maradjon egyedül a szobájában, szilveszterkor jegyet váltott a Nemzeti Színházba a Csiky Gergely: „A nagymama” című humoros érzelmekben és fordulatokban gazdag előadásra.

Az év utolsó napja viszonylag csendesen kezdődött. A ködös, nyirkos, közepesen hideg reggelen 0-5 fok közötti hőmérsékletet mértek, ami teljesen átlagosnak bizonyult. A köszöntésekben és a jókívánságokban persze nem volt hiány. Ferenc József császár Bécsben maradt, de a szerb király, Sándor, pont 31-én megérkezett Budapestre.

Másnap, Újév első napján az újságok tele voltak különböző tudósításokkal a protokolláris és családi vendéglátogatásokról. Arról is beszámoltak, hogy a krajcárt és a félkrajcárt hivatalosan kivonják a forgalomból.

A szélesebb közösséget egy sajnálatos esemény is izgalomba hozta. Az új évszázad hajnalán, egy szomorú öngyilkosságról számolt be a Reggeli újság. A zombori kaszinó éttermében a 28 éves Kanyó Jenő és Hetesi Viktor katonatiszt közösen iszogatott az új év tiszteletére. Végül olyannyira összeszólalkoztak, hogy Viktor kirántotta a kardját s azzal Jenő bal fülét levágta. Jenő a vérző sebhelyét fogva elrohant, Viktor pedig a szégyentől és a tette miatti hirtelen felindulásból főbe lőtte magát. Mihály akkor hallotta életében először, hogy valahol Bácskában van egy Zombor nevezetű királyi város.

Bár a századforduló napján nem esett a hó a következő téli hónapok csapadékosak lettek. Így februárban sok hó esett. Akkoriban, az egyik napon, február végén, a munkából hazafelé bandukolva, Mihály a Hajós utca és a Király utca sarkára ért. A sarki egyszintes épület kéményéből túlságosan sűrű fekete füstölt hömpölygött.

Megállt egy pillanatra, mert kéményseprő mesterként tudta, feltételezte, hogy mi is lehet ennek az oka. Tűz üthetett ki az épületben, de a bentlakók valószínűleg még nem vették észre. Az épületet néhány méter kertes rész választotta el az utcafronttól. Mihály benézett az udvarba a kerítésen keresztül. Késő délutánra járt az idő, de a vastag hótakaró még nem volt eltakarítva. Rögtön arra következtetett, hogy idős emberek élnek a házban. Előbb a kapucsöngő segítségével próbálta felhívni a lakók figyelmét. Többször is meghúzta azt, de mégsem jelentkezett a háziak közül senki.

Látván a veszélyhelyzetet, Mihály úgy döntött, hogy bemegy és figyelmezteti az ott lakókat. Hosszú léptekkel átlábalt a hótakaron és bekopogott a bejárati ajtón. Miután arra sem jött a válasz, benézett az ablakon. Akkor látta, hogy a szobában a vaskályha mellett már lángba borult a szőnyeg. Ezek után nem volt mit várnia, úgy döntött, hogy bemegy az épületbe. Saját szemeivel látta, hogy tűz van a házban. Szerencsére a bejárati ajtót nem zárták le.

Azt is feltételezte, hogy van valaki a házban. Az, vagy azok alszanak, vagy már elvesztették az eszméletüket a mérgező gázoktól. Miután belépett rögtön sűrű füstfelhő fogta körül.

Annak idején, amikor vizsgázott a kéményseprő szakmából elsajátította a tűzoltást és a tűzben rekedt emberek mentését. Tudta, hogy a mérgező füst felfelé szál ezért négykézláb közelítette meg a nappali szobát. Bennrekedt és lakók után kutatott. Kúszás közben egy kuvasz osont ki mellette a házból.

„Ha kutya bent volt akkor a gazdája is itt lehet” – gondolta magában Mihály.

A tűz a vaskályhából kiesett parázstól eredt és már a mellette lévő szekrénybe is belekapott. A kályhával szemben egy idős ember eszméletlenül ült az öblös karosszékben. Feje a háttámlán hevert. Már ájult állapotban lehetett.

A következő pillanatban a füst egy hatalmas lángoszloppá alakult. Mihály megtapogatta az idős ember nyaki ütőerét. Megérezte a pulzusát. Belemarkolt a házikabát gallérjába és erélyesen rázogatni, ébresztgetni kezdte.

Az öreg, szakállas férfi nem reagált. Mihály hátulról mindkét kezével az idős ember hóna alá nyúlt és hátrafelé lépegetve kihúzta a lángokkal teli szobából. Kint lefektette a hóra. A friss levegő és a hideg magához térítette az embert.

Mire kiért a lakóval, a tűzoltók is hangos szirénázással befordultak az utcába. Amint a ház elé értek az egyik csoport elkezdte a tűzoltást míg ketten az idős bácsika körül ügyködtek.

– Uram... uram van még valaki a házban? – érdeklődött Mihály

– Nem... Nincs. Én egyedül élek, de a kutyám...

– A kutyája, a kuvasz már kint van. Hogy hívják magát?

– Zsolt...Kovács Zsolt a nevem... A nappaliban van a falon két értékes festmény és egy kínai tál. Azt kellene még kimenteni.

– Megnézem, ha még bemehetek megpróbálhatom kihozni.

– szólt Mihály majd visszaindult az épület felé.

Mielőtt bement, hóval megvizesítette a zsebkendőjét és az orra és a szája elé helyezte. Úgy indult újra be a házba. Bent kevesebb volt a füst, de a lángok nagyra nyúltak. Szerencsére a festmények a kályhával szemben, egy alacsony komód fölött lógtak. Csak

egy szempillantást vetett rájuk. Az egyik egy aktfestményt a másik pedig a tenger hullámlázását örökítette meg. A kínai tál is ott feküdt komódon.

Egy hirtelen mozdulattal lerántotta a képeket a falról, a tálát pedig a hóna alá csapta majd kiszaladt velük a szabadba. Mire kiért még egy tűzoltókocsi is megérkezett. Azok is rögtön munkába álltak. Az egyik parancsnok Mihályhoz lépett és kezet fogott vele. Megdicsérte a mentési akcióban vállalt munkáját, majd leszidta azért, mert újra bement az égő házba.

– Maga felelőtlen ember, ne csináljon ilyet. Elég, hogy megmentette a bentlakó tulajdonost. A tárgyak kimentése a mi feladatunk.

– Igaza van, de amikor újra bementem úgy mértem fel, hogy még annyi időm van, hogy kimentsem az értékes tárgyakat. Különben én kéményseprő mester vagyok és valamennyit értek a mentési munkákhoz.

– Szerencsére látom, kimentette a tárgyakat is sérülés nélkül. Tűzoltói kiképzés nélkül ilyet ne csináljon többet. De, ha nagyon érdekli az ilyen akció jelentkezhet nálunk önkéntes tűzoltónak. A napokban indul egy rövid kiképzés.

– Köszönöm a meghívást valószínűleg jeleni fogok. – válaszolta Mihály és elindult kifelé az udvarból.

– Várjon... várjon egy pillanatra fiatalember – szólt utána Zsolt, akit már a mentők kezelésbe vettek. – Szeretném megköszönni magának az életemet és azt, hogy kimentette az értékeimet.

– Rendben... semmi gond. Örülök, hogy sikerült segítenem. Most már remélem jó kezekben van és a festményei is itt vannak.

– Ezek a festmények nem is akármilyenek. Az egyik – és Zsolt a fűben fekvő aktfestményre mutatott – Ez a híres Szinyei

Merse Pál festménye. Ő a falubeli barátom, tőle kaptam. A képen látható modell teste képzeletbeli, de az arca a lányomra hasonlít. A másikat Gustave Courbet készítette, „Tengeri tájak” a címe. A két képet nagyon szeretem, de ezt az öreg a kínai tálat szívesen magának ajándékozom, ha azzal nem sérteném meg.

– Köszönöm. Szívesen elfogadom az ajándékot. Megtisztelve érzem magam. – válaszolta örömmel Mihály és átvette a tálkát, majd folytatta – Látom most már rám nincs szüksége a tűzoltók majd kellőképpen ellátják.

Mihály nem akart tovább ólálkodni az összegyűlt tömeg között. Elindult haza felé azzal a gondolattal, hogy felkeresi a budapesti önkéntes tűzoltó egyesületet. Örült a tálkának, bár akkor még nem tudta az értékét. Az, aznap látott festmények gondolkodásra késztették. Látott már néhányat képet, amikor munkájának folytán, gazdagabb családoknál járt. Dévicsék nappali szobájában is lógott egy kép a falon, de sohasem figyelt fel rájuk.

Zsolt bácsi görcsös ragaszkodása és a két festmény eredetének ismerte döbbsentette rá Mihályt, hogy nem használta ki a nagyváros adta lehetőséget. Már néhány éve ott élt, de, még a Nemzeti vagy a Szépművészeti múzeumot meg sem látogatta. Olvasnia is kellene, hiszen nem ismerte a magyar irodalmat. Fontosnak látta, hogy művelődni kell. Most már nem egy egyszerű szakmabeli ember, hanem mesterember és annak kijár a kultúra része.

Lelkében még nem akarta beismerni, hogy ezekre a gondolatokra a fűben fekvő meztelen lány készítette. Nemcsak a női akt, hanem a részletekben gazdagon kidolgozott vadrózsabokor a búzatáblában és a ragyogó ég kékje a báránnyelűvel felcsigázta az érdeklődését. Viszont azt is be kellett vallania, hogy bár már jóval húsz éves elmúlt, ruhátlan nőt az életben még nem látott.

Ezen majd elgondolkozik, de első feladatának mégis az önkéntes tűzoltóságot szánta. Akkoriban Scserbovszki Szaniszló volt a városi tűzoltók főparancsnoka. Nála kellett jelentkezni Mihálynak. Rövid beszélgetés után elfogadták a jelentkezését és megkezdhetette a kiképzést. A kiképzés a szabadidejében történt. Emiatt keveset pihent. Még a vasérnapokat is a tanulásra fordította.

A kiképzésben több budapesti és a Monarchia különböző részéről a nagyvárosba telepedett fiatal legény vett részt. Voltak köztük Erdélyből, Bácskából, és Szlavóniából érkező fiatalok. Ő maga is Szlovákiából érkezett Budapestre. A mindennapi találkozás barátságokká alakultak. Így Mihály legjobb barátja egy Budapesti amatőr festő lett. Amikor a tanfolyamom találkozott Aladár mindig csak a művészetről, de legtöbbit a festészetről beszélt. A Kiegészítés után, Aladár apját a Császári-királyi Csendőrség őrnagyává nevezték ki majd Kolozsvárra rendelték. Aladár egyedül maradt a család villájában. A nagy házban félt a tűztől és ezért járt a tanfolyamra. Szülei jómódúak voltak, de annak ellenére Aladár az Andrássy úton lévő Párisi Nagyáruházban talált magának munkát.

Mihály és a többi tűzoltó tanonccal együtt, harminc nap gyakorlás után a hivatásos tűzoltók mellett, letette a vizsgát. Mivel az elmúlt években többet spórolt, úgy döntött, hogy továbbra is a Dévics mester mellett dolgozik, de bérel egy kisebb lakást és oda-költözik. Amikor ezt az ötletet közölte Aladár barátjával az rögtön felajánlotta, hogy költözzön az ő házába. Kisült, hogy Aladár szüleinek egy kétemeletes villája van a Hermina úton, rögtön a Városliget mögött. Amikor apját levezényelték Erdélybe az egész épület rajta maradt. Mihály csak úgy fogadta el a felajánlást, hogy ha a kiadások felét fizeti. Ebben gond nélkül megegyeztek.

A következő héten megtörtént a költözködés. Mihálynak az

a kevés ruhája, inge és a nagy fadobozos Lechner-Werner stúdió fényképezőgépre, ráért egy fiákerre. Amikor beköltözött Aladár elmondta, hogy az épület nagyobb része, főleg az emeleti szobákat kicsit elhanyagolta. Ő csak a villa földszinti négyszobás részét használta. Ott rendezte be a nappalit a konyhát a hálósobát és a stúdióját. Mihálynak felajánlott, hogy válaszson ki magának egy szobát az első vagy a második emeleten.

Az első emeleten, a földszinten lévő nappali szoba felett, szintén egy tágas helyiségre talált. Mihály azt választotta. A régimódi barokk és rokokó bútorzat hasonlóan kopottnak látszott, mint amilyenben a Dévicsék lakásán lakott. Mégis feltűnt a különbség. Dévicséknél, mindig a tisztaság uralta a helyiségeket. Itt Aladárnál nagyon is meglátszott, hogy hiányzik a háziasszony keze.

Amikor elhelyezkedett, lement a földszintre megnézni Aladár stúdióját. A szoba tágasnak és a nagy ablakoktól világosnak látszott. A magas mennyezett és a kevés bútor miatt üresnek tűnt. A festőállványt egy megkezdett képpel a szoba közepére helyezte. A nagy ablak mellett egy rendetlenül párnázott két karos heverő állt. A heverő valamikor jobb állapotban is lehetett, mert az egyik karján az aransárga kárpit felkunkorodott. Nem messze tőle a fal mellett a pianínón szétszórt kották heverték. A falakat rendszertelenül felakasztott kis és nagy méretű festmények díszítették. A vas-kályha mellett két magas támlás kárpitozott szék állt, valószínűleg a modell számára.

– Te tudsz fényképezni? – kérdezte Aladár mert látta amikor Mihály behozta a stúdiógépet.

– Nem Aladár, ez csak egy kellék. Díszt a szobában.

– Ha megengeded egy alkalommal felhasználok kiegészítőként az egyik festményemhez. – kérdezte Aladár

– Semmi gond, csak vigyázni kell rá mert számomra nagyon kedves kellék. Mond – majd folytatta Mihály – Van valaki a szomszédságban, aki takarítani jár. Nincs különösebb gond a szobával, amelyet választottam, csak szeretném, ha kicsit rendbe hozná.

– Tőlünk három házzal odébb lakik a Siklósi család. Az egyik rokonuk a Kati, faluról jött és ott lakik náluk. Fiatal és szorgalmas lány. Őt szoktam néha felkérni, hogy csináljon rendet, de csak itt lent a földszinten. Az emeletekről igazán nem viseltem gondot. Még modellként is szolgált. Most biztos otthon van majd átme-
gyek és szólok neki.

– Rendszerben. Örölnék neki. Majd kifizetem a bérét.

Miután Aladár elment Mihály részletesebben körülnézett a teremben. Érdekelték a falon lógó festmények. Gondolatban összehasonlította a Zsolt bácsinál látott festményekkel. Sajnos közülük egyik sem volt olyan részletesen kidolgozva mint Szinyei Merse Pál festménye.

Amikor az utolsó képet szemlélte megérkezett Aladár Kati-val. A szolgáló lány aligha érte meg a tizenötödik életévét.

A lány fiatal mosolygós arca alapján, arra lehetett következtetni, hogy nem esik nehezére a szolgálás, takarítás. Rojtos szélű fehér vászonsapka takarta hosszú kontyba kötött haját. A rövid ujjú, egy részbe szabott, bokáig érő szürke ruhája, flanelanyagból készült. A ruhát széles vállpántos kötény fedte. Nem volt cipő a lábán. Papucsot hordott.

– Ő a szomszéd Kati – mutatta be Aladár a lányt – A Siklósi polgári családban Katit megtanították, hogy a ház úrfiját, aki pubertáskorú, átsegítse a nehéz időszakon, és rendelkezésére álljon intimebb szolgáltatásokra is.

– Én nem szolgálólány, hanem szobalány vagyok a Siklósék-

nál. Aladár művész úrnak már többször is modellként segítettem ruhátlanul amikor festett. – magyarázta széles mosollyal Kati.

– Köszönöm, – válaszolt Mihály a feltevésére – de most előbb ki kellene takarítani az első emeleti szobát.

– Értem. Rögtön megyek. – válaszolt meggyőzően Kati és máris indult.

– Jó lenne, ha havonta átjönnél rendet tenni, kimosni és kivásalni az ingeimet. – szólt Mihály.

Mihály idővel jól beilleszkedett Aladár mellett, az egy fedél alatti életbe. Hiszen Dévicséknél is úgy kellett viselkednie, hogy meg ne sértse a házbelleket.

A fiatal festő, rendszeresen vásárolta a Reggeli újságot. Szerette kísérni az eseményeket a világban és a Monarchiában. Amikor megkezdődtek a második nyári olimpiai játékok, naponta érkeztek tudósítások. A játékokon tizenhét magyar sportoló vett részt és egy arany, két ezüst és két bronzérmét szereztek. Aladár a kerékpár sportolás előretöréséről is sokat olvasott.

Mihály a kerékpározást jó ötletnek vélte. A munkafeladatokat még mindig a Dévics úrtól kapta, ezért reggelenként oda kellett mennie. Utána kereste fel a bejelölt címeket. Ez hosszadalmas gyaloglást jelentett, ezért úgy döntött, hogy vesz magának egy kerékpárt.

Abban az időben nagy volt a választék ezekből az eszközökből. A kerékpár új távlatokat nyitott. Nem csak munkára, hanem hosszabb utazásra is fel lehetett használni. A kerékpár mellé a ragasztó, szelepgumi, fékező és csengő is járt. Volt olyan is, aki a kutyák ellen még nádpálcát is használt. Sajnos az állam rögtön jó forrást látott benne és 5 korona adóra kötelezte a kerékpár tulajdonosokat.

Mindketten keveset jártak a kocsmákba. Nem pocsékolták a szabadidejüket ilyesmire. Néhányszor meglátogatták a Nemzeti múzeumot. Ott Mihálynak nagyon megtetszett az Egyiptomi tárlat. Érdekelték a piramisok, a múmiák és a hieroglif írás.

Amikor nem mentek sehova otthon ültek a stúdióban néhány pohár sör társaságában. Ilyenkor Aladár elővette az ecseteit és festeni kezdett. Mihály pedig a háttérből figyelte a lakótársa kézmozdulatait. Az egyik szombat délután amikor kint zuhogott az eső és emiatt nem lehetett sehová sem sétálni, sörözés közben komoly elmefuttatásba kezdett a két fiatal legény. Mihály panaszkodni kezdett:

– Fekete kormos ruhába járom a várost. Senki hozzám se mer lépni, mert fél, hogy bepiszkolom. Ha be akarok menni a boltba vásárlás céljából, az elárúsító rám szól: „Maradjon csak kint mindjárt jövök.”

– De hát jó tudni, hogy a hiedelem szerint szerencsét hozol mindenkinek, aki meglát. – igyekezett Aladár jobb kedvre fordítani a társát.

– Még senki sem dicsekedett nekem azzal, hogy szerencsét hoztam neki. Már többször azon is gondolkodtam, hogy szakmát váltok. Még a tűzoltói vagy a kereskedői szakma is jobb távlatokkal rendelkezik. – állapította meg Mihály lehajtott fejjel.

– A tűzoltói szakmát mindketten láttuk. Szerintem, az nagy felelősséggel és életveszéllyel jár. Mondhatom neked, a kereskedői szakma sem leányálom. Ha látnád az úriasszonyok lebecsülő viselkedését, a gazdagabb férfiak tudálékosságát, elmenne tőle a kedved. Én kedvtelésből csinálom. Nem vagyok rászorulva, hogy dolgozzak. Ezért csak mosolygok magamban a kuncsaftok sok üres feleségén és a buta kijelentéseiken. Azt hiszik, hogy mi szolgálak va-

gyunk és minden elképzelésüket teljesítenünk kell. – folytatta Aladár közben abbahagyta a festést.

– Tudod, ha jobban elemezem a szakmámat rájövök, hogy az, amit én csinálok nem is olyan nagyon különös dolog. Bárki beszerezhet magának egy toló kéménykefét és egy acél golyót. Ha ez nagyjából megvan máris tisztíthat kéményt. A rúdtükör és a kéménykulcsra sokszor nincs is szükség. – válaszolt szomorúan Mihály.

– Ugyan Mihály talán mégsem ilyen egyszerű a munkád. A kéménytisztítás veszéllyel is jár.

– Ez csak akkor igaz, ha a kéményégetésről van szó. Azt nem ajánlom senkinek mert, felgyújthatja a házát.

– Na látod, ha jobban belegondolsz, mégsem olyan egyszerű a feladatod.

– Már régóta észrevettem, hogy kéményt tisztítani munkás, vagy mesterember családjához nem hívnak. Azok elvégzik azt maguk is. Engem csak az egyedülálló asszonyok és a gazdag családok hívnak. Ők is csak azért, hogy be ne piszkítsák magukat. Ebből látom, hogy egyre kevesebb szükség lesz a munkámra.

– Most elővetted a munkád összes árnyoldalát. De, gondold meg azt is, hogy hány helyen, hány lakásban jártál. Ebből kifolyólag mi mindent láttál és hallottál. Felfigyelhettél a lakások különböző bútorzatára a berendezésekre. Ezek mind tanulságosak, igénybe vehető ötletek lehetnek számodra. Amikor majd családot alapítasz eszedbe jutnak azok a jó megoldások, amelyeket máshol láttál. E mellett olyan helyekre is jársz, gondolkodok itt a gazdagabb családokra, ahol értékes tárgyakat festményeket és ezekhez hasonló dolgokat láthatsz.

– Igaz, egy padláson láttam meg a dobozos fényképezőgépet

amelyet aztán megvásároltam.

– Szerintem, amikor munkába indulsz ne arra gondold milyen piszkos lesz az aznapi munkád, hanem milyen érdekességet fogsz látni. Nem kell kétségbe esni azért, hogy nem figyel rád senki inkább te figyelj másokra.

– Igazad van. Még egy komoly feladat vár rám. Szereznem kell kerületet akár itt Budapesten vagy akár más városban. Csak így állhatok a saját lábamra úgy, mint Dévics mester úr. Ezért többször el kell mennem a Kéményseprők ipari testületébe.

– Ott dolgozik az Ervin...

Erre a megjegyzésre Mihály felkapta a fejét.

– Az az Ervin, aki velünk járt a tűzoltói kiképzésre?

– Igen. Egy alkalommal nekem panaszkodott, hogy a főnöke az ipari testületben mennyire iszik és amikor berúg mindenkit sérteget, ócsárol. Egy alkalommal még a titkárnőt is molesztálta. – jegyezte meg Aladár – neki talán szólhatsz. Ha tudomást szerez olyan kerületről amelyik felszabadul, jelentse neked.

– Ez nagyon jó ötlet. Minél előbb fel kell keresnem Ervint. Remélem tud és akar segíteni nekem.

6. A Miskolczi család

Első nap Irén mindent megtett annak érdekében, hogy Janka ne unatkozzon. A cukrászda után a Városliget felé indultak. Az ilyen és ehhez hasonló nagy sétákra, István sohasem vállalkozott. Visszeresek lettek a lábai mert fiatal korában, mint kiszolgáló és elárusító sokat állt a cukrászdában.

A Városligetet Irén és Janka az Andrássy út irányából közelítették meg. A fiatal lány amikor meglátta a nagy tavat, rögtön azt vette célba, de Irén megállította azzal a magyarázattal, hogy előbb a Stefánia sétányon mennek végig. Meg akarta mutatni azokat az épületeket, amelyek kiállítóteremként szerepeltek a millenniumi ünnepségen. Ezek közül több megmaradt a kiállított tárgyakkal együtt. Ilyen volt az Igazgatósági épület, a Bor és szesztermelők csarnoka, a Mezőgazdasági csarnok, a Keleti kávéház, a Nemzetközi gépcsarnok, és még több más épület.

Janka, mint fiatal lány, nem volt elragadtatva az épületek

arculatával, de azért, nehogy megsértse Irént úgy tett mintha odafigyelne. A Tanti pedig azért tartotta fontosnak, mert idővel ezek az épületek majd lebontásra kerülnek és a Városliget visszakapja az eredeti formáját.

Amikor az állatkert mellett haladtak el, Irén azt ajánlotta, hogy annak a megtekintését hagyják egy elkövetkező napra. Janka szívesen elfogadta az ötletet mert már kifárasztotta a sok gyaloglás.

Visszafelé menet, az egyik sétány mellett néhány munkással találkoztak. Azok alapokat ástak egy szobor számára. A föld elszállítása miatt megállították őket egy percre nehogy megsérüljenek.

– Mit építenek itt – kérdezte Irén az egyik munkavezetőt.

– Az alapokat készítjük elő az Anonymus szobor részére.

Irén csak bólintott és Jankához fordult.

– Anonymus a magyarok honfoglalását leíró történet szerzője. A Gesta Hungarorum 1210 körül íródott, de, a szerző nem írta alá, ezért a tudósok az Anonymus nevet adták neki. Különben az anonymus szó a névtelent jelent.

Késő délután lett mire Irén és Janka hazaértek. István már várta őket.

– Hogy tetszett a mai nap – érdeklődött István.

– Jó volt... tetszett csak egy kicsit kifáradtam. – válaszolt kedvesen Janka.

– Nem lesz ez így minden nap. A cukrászdába is csak akkor kell menned amikor én is megyek. Gyalog egy kicsit messze van. Több mint két kilométer. Majd fiákerrel megyünk. – folytatta István.

– Szerintem át kell hívni egy alkalommal a Miskolci csalódott. Ott van a lányuk Eszter. Igaz, hogy valamivel idősebb, mint Janka, de barátkozhatnak. Láttam, hogy Esztert nagyon szépen

kézimunkázik. – ajánlotta Irén.

– Igaz. Ez jó ötlet. Beszélek Eszter apjával, Dáviddal.

Aznap este Janka először, egyedül bújt be az új fekvőhelyére. Otthon mindig anyja mellett aludt. Most nagyon hiányzott neki anyja teste, válla. Sokáig nem tudott elaludni. Bár méltányolta azt, hogy a Tanti igyekszik, kedveskedik neki, akkor is hiányzott a megszokott szegényes ágya melyben jobban tudna aludni.

Összehúzta magát és könnyes szemekkel anyja, az Illavai házuk, a folyópart, Pisti szomszéd járt az agyában. Az összekuszált gondolatai közepette végül elnyomta az álom.

Janka egy sötét alagútszerű erdőben találta magát. Abban nem volt biztos, hogy egy út menti erdő szélén vagy egy fatörzsek-ből épült ösvényen jár-e. Kétoldalt a széles korhadtt fák annyira egymás mellé szorultak, hogy szinte lehetetlennek tűnt, megkerülni őket. Viszont, biztos volt abban, hogy erdőben jár mert fölötté a fák lombjai és hatalmas levelei átkarolták egymást. A hosszú folyosó végén csillogást vett észre azért arra felé sietett.

A félelmetes környezet arra készítette, hogy siessen és minél előtt távozzon onnan. Abban reménykedett, hogy a folyosó végén, annak csillogó részén majd emberekre bukkan.

Az erdő végén egy tanyára bukkant. A két ház nagyon különbözött azoktól melyeket ismert. Az egyik ház falait vízszintes vékony farönkökből építették. Csupán csak egy bejáratot vágtak ki rajta. Az épületen nem volt ablak. A négyoldalas tető nádból készült. A tető csúcsán fehér keresztes zászló lengedezett. Ebből, Janka arra következtetett, hogy a rönkökből készült épület egy kis templom lehet.

A másik épület vályogtéglából készült. A nagy bejárat és a széles ablak arra utalt, hogy az épületben műhely van. Ütemes

hang érkezett belőle, ezért Janka arra gondolt, hogy valaki fát fűrészel. Ezt biztosra vette a hang alapján, mert ilyen ütemes hangot hallott akkor is, amikor a Vág folyó partján horgászott az ottani fűrésztelep mellett.

Feltételezte, hogy az épületben emberre bukkan ezért benyitott. A műhelyben egy férfi szorgalmasan dolgozott. Csónakot készített. A ladik majdnem készen állt, csak néhány simítást kellett végezni rajta. A mester hosszú ujjú szürke ingét a könyökéig felgyűrte. Rövid, valamivel a térde alá érő nadrágját manilla spárgával kötötte el a derekán. Ez a lezser öltözet megkönnyítette a nehéz fizikai munkában. Jankát érdekelte hová készíti a csónakot amikor a közelben nincs is víz.

– Kinek és hová készül ez a ladik amikor itt a közelben nem lehet hasznát venni? – kérdezte Janka a csónak készítőjét.

– Nem magamnak. Egy fehér lovon érkező herceg részére készül. Az ő vára a tenger parton épült. Ott, ha nincs köd a tengeren, egy sziget jelenik meg a messzeségben. A sziget neve Shalott. Oda szeretne eljutni a vitéz ezzel a csónakkal.

– És mikor viszi el a herceg a csónakot? – érdeklődött Janka.

– Nemsokára. Azt mondta, hogy egy órán belül itt lesz.

– Rendben megvárom, addig én körülnézek a tanyán.

Amikor kiment a műhelyből újra a farönkökből épített épület felé ment. Mivel templomnak hitte, úgy gondolta, hogy megnézi belőről. Az ajtó még mindig nyitva állt és sötétség áradt ki belőle. Amikor Janka bement egész más helyszínről tártult elő. Nagyon meglepődött mert az alacsony, néhány padból álló szoba helyett, egy keskeny, de magas csiszolt kövekből épült folyosóba érkezett. Messze a folyosó végén, a falhoz támasztott asztal mellett emberek

vitatkozott. Ruházatuk bebújó ingből, különböző színű hasított tunikaszerű felsőrészből és nadrág állt. Az egyik férfi a köpenyének nyakrésze prémmel volt díszítve. Ebből Janka arra következtetett, hogy az ott lévő férfiak középkori ruhákat viselnek.

Az egyik a köpeny nélküli fiatal férfi, széles karimájú kappal és festékkeverő lappal állt közöttük. Több vékony ecsetet is tartott a kezében majd hirtelen felugrott az asztalra. Többé nem figyelt a vitatkozó jelenlévőkre, hanem folytatta a falon lévő freskó készítését. A befejezetlent fali festmény egy csónakban ülő tündérszép lányt ábrázolt.

A fiatal lány tekintete az ölében lévő kárpit felé irányult. Hosszú derékig érő vörös hajának fele a hátát a másik része pedig elől a melleit borította. Vékony világoskék selyemből készült hosszú ruháját arany szálakból font virágok díszítették. A ruha alul kibővítve uszályossá alakult, így egy része a csónak oldalán a folyóba csúszott. Derékát körbetekert fekete vastag selyemöv díszítette.

A ladynek a legenda szerint megtiltották, hogy közvetlenül a valóságba nézzon, ehelyett arra lett ítélve, hogy csak a víz tükörén keresztül szemlélje a világot, és a látottakat a kárpitba fonja.

A prémkabátos idősebb férfi, hangos utasításokkal és kézmutogatásokkal magyarázta a festőnek a kép részleteit. A másik fiatal, félreállva figyelte az egész jelenetet és csóválta a fejét nem értve egyet az utasításokkal.

A festő rá sem hederített a két férfi magyarázkodására, mert gondolataival az ecsetet irányította. Erőteljes, hosszú ecsetvonásokkal már a lány mögötti erdős tájat festette. A zöldellő fák felett a kék hegyoldalon egy hatalmas több bástyával megerősített erődítmény állt.

Amikor az asztalon álló fiatal férfi, az utolsó ecset vonásokat húzta az idős férfi újból kifogásolta a fiatal festő munkáját:

– Ez nem a Camelot. Az az erődítmény sokkal szélesebb. Én voltam ott és tudom hogyan néz ki. A lány arca sem az igazi...

Janka épp akkor ért oda, amikor ezek a mondatok elhangzottak. Ő is csak megállt és ámulтан figyelte a remekművet. Az akadémuskodó, idősebb férfi hátra fordult és meglátta Jankát. Egy pillanatig megrökönyödve állt és szemeivel fürkészte a lányt. Mintha nem hitt volna a szemeinek.

– Te vagy a Lady? – kérdezte az idősebb férfi meglepődve.

– Nem... Az én nevem Janka...

Kis idő múlva a férfi elmosolyodott, majd Jankához lépett és karon fogva az asztalhoz vezette.

– Nézd meg ezt a lányt! – szólt parancsoló hangon festőnek majd Jankát egészen az asztal pereméig lökdöste – Nézd meg, a Lady arcának épp ilyennek kell lennie, mint ezé a lányé. Jól nézd meg...

Amikor a festő feléjük fordult, Janka rögtön felismerte. Az Illavai szomszéd Pisti arca elevenedett meg előtte. Az idős férfi arca is megváltozott. Benne Martint a szlovák katonát ismerte fel.

Janka megijedt ettől a társaságtól és futni kezdett a kijárat felé. Amikor kiért a farönkökből készült épület elé már ott egy tó keletkezett. A vízen, egy csónak himbálózott, amelyet nemrég a műhelyben látott. A tó másik oldalán a sűrű erdő felett ott állt a hatalmas épület, a Camelot.

Janka felszisszent és felébredt. Érezte, hogy vizes lett a párnája. Feltételezte, hogy álmában sírt. Elhatározta, hogy mindenképp, ha letelik a három hónap hazamegy Illavára az anyjához.

Reggeli után Irén elmagyarázta Jankának, hogy a jó házas-

sághoz, többek között jó háziasszonynak kell lennie, ezért meg kell tanulnia főzni. Igaz, azt is bevallotta, hogy ezt nem a saját tapasztalatából mondja. Amikor megismerte Istvánt, akkor neki már megvolt a cukrászdája. Ott a konyhában, ahol a süteményeket készítették három háziasszony dolgozott. Közülük Julcsa néni hetente háromszor járt ide az Adria utcába és délelőtt elkészítette, megfőzte az ebédet. Mindig két napra főzött. Ez a gyakorlatban most is így van.

– Mivel most te is itt vagy és szeretném, hogy megtanulj a főzni – folytatta Irén – Julis naponta fog ide járni. Miután feltálalja az ebédet visszamegy a cukrászdába. Ott folytatja a munkáját.

Amikor befejezték a reggelit megjött Julcsa. A középkorú asszony ruhája nagyon hasonlított azokhoz az öltözékekhez, amelyeket Janka már jól ismert Illaváról. Sötét, hosszú ujjú, földig érő ruhát viselt. A felső része fűzéssel simulat a testestéhez. Hatalmas mellei feszítették az anyagot. A szoknyarész alul kibővülve, a néhány keményített alsósoknya miatt szélesedett és ráncosodott. Az őszülő haját kontyba fonva kendővel takarta, amelyet a tarkóján kötött meg. Mosolygós arccal megállt a nappaliban és megszólalt:

– Tekintetes asszony ő lenne a Janka, akit meg kell tanítanom főzni? – kérdezte kedves mosollyal az arcán.

Jankának az első pillanattól fogva megtetszett Julcsa mert, viselete és mosolygós arca kicsit az anyjára emlékeztette. Küllemének egy része pedig összeillett a szomszéd Pisti anyáéval. Így némileg úgy érezte, hogy a régi környezetéből valami megjelent az új otthonában.

– Amikor kedved lesz gyere a konyhába – szólt kedvesen Julcsa.

Janka nem sietett. Húzta az időt mert, nem tudta mi fog történni a konyhában, Irén jelenlétét pedig már egy kicsit megszok-

ta. Akármennyire is Julcsa alakja ismerősnek tűnt, mostanra mégis idegen asszonynak érezte.

Végül mégis csak a konyhába ment. Ott Julcsa már szorgoskodott. Janka nagyon elcsodálkozott a konyhai berendezéseken, de legjobban a zárt főző, sütő tűzhely lepte meg. Otthon, vagy kemencében, vagy a beépített kéményes kandalló-szerű tűzhelyben a bográcsban főztek. Itt pedig Julcsa néni egy lábakon álló, kockás, csempékkel kirakott vas szekrényszerű berendezésen főzött. Az egyenes vaslapra már néhány edényt is tett.

– Ezt nevezik csikótűzhelynek, masinának, spórnak vagy ahogy mi hívjuk sparheltnek. – Magyarázta Julcsa majd folytatta – Vigyáz mert már meleg. Míg te kin voltál a nappaliban én begyújtottam. A fa és a szén lent van a pincébe. Mindennap onnan kell felhozni a napi tűzrevalót.

Janka nem válaszolt csak továbbra is a sparheltet figyelte. Rádöbbsent, hogy mekkora előrelépést jelent ez a szekrényszerű szerkezet a kemence vagy a kandallóban nyílt lángon főzéssel szemben. Hiszen itt nagy a főzőterület minden tiszta és füstmentes.

– Engem nyugodtan hívhatsz Julcsa néninek. Ha valamit nem értesz, amiről beszélek, csak nyugodtan kérdezd meg. Először az egyszerű egytálú ételeket fogjuk mi ketten készíteni...

A kávé és a tea elkészítése, valamint tálalása volt Janka első napi feladata. Bár otthon készített már teát, de az sokkal egyszerűbb művelettel készült, mint itt Budapesten.

Janka gyorsan tanult, hisz sok mindent látott anyjától bár ő, nem engedte, hogy főzzön. Néha rábízta a forrásban lévő étel kevergetését, míg ő kiszaladt a kocsnába kiszolgálni az újonnan érkező vendéget. Már az első héten több egyszerű fogást is megtanult.

Irén egy szakácskönyvet is ajándékozott Jankának: Czifray

István szakácskönyvét, amelyet még 1888-ban nyomtatták. A szakácskönyv több mint 1600 különböző ételről számolt be. A hozzávalóktól kezdve az elkészítésén keresztül a tálalásig, mindent részletesen leírt.

Egy hónap leteltével, Janka már elég magabiztosnak érezte magát a konyhában a tűzhely mellett. Julcsa néni is többször megdicsérte és örömmel számolt be Irénnek a fiatal lány előremeneteléséről az ételkészítés világában. Sőt voltak már olyan ételek, amelyeket maga Janka készített Julcsa felügyelte mellett.

Ilyen volt a rántotta a tojáslepény vagy a rántott sajt. A ki-rántott húsok készítése sem jelentett gondot Janka számára. A komolyabb ételek készítéséhez is kedvet kapott, mint a marhapörkölt vagy a babfőzelék. A sütemények készítésére majd csak a cukrászdában kerül sor, magyarázta Julcsa.

Az egyik szombat délután, amikor nem terveztek semmilyen különleges programot, István átment a Miskolci családhoz és áthívta a szülőket és lányukat Esztert. A fiatal lány mindössze két évvel volt idősebb Jankánál, de ez a tizenéves korban sokat jelentett. Jankát még kevésbé érdekelték a legények. Első sorban a főzés és a viselkedés járt az eszében. Eszter már tizenhét éves lányként komolyan készülődött a házasesetre. Mivel a Miskolci család tetemes vagyonnal rendelkezett, mert Dávid autó kereskedéssel foglalkozott, a szülők Esztert nem tanították házi munkára. Ők úgy tervezték, hogy az egyetlen lányuk olyan családba fog kerülni, ahol cseléd van.

Amikor Eszter átjött a szüleivel Janka ámulattal figyelte az idősebb lány alkatát. Láttá, hogy a természet felruházta mindazzal, amit egy fiatal lány megkívánhat. A leendő úrinőnek, karcsú hajlékony dereka, tökéletes mozgást biztosított. Arcvonásait mintha klasszikus reneszánsz szoborról másolták volna. Eszter jobb kezé-

ben egy kis fonott kosarat is hozott magával.

„Ilyen, ilyen szép és karcsú szeretnék lenni én is” – gondolta magában Janka majd Eszterhez lépett és ahogy azt illik, egy kis biccentéssel bemutatkozott:

– Janka a nevem... Itt lakom a Bácsikánál és a Tantinál. – majd gyengéden megfogta Eszter bal kezét és a nappali szoba sarkába vezette. Ott a fiatalok részére a Czettner család erre az alkalomra egy kuckót rendezett be. Az idősebbek a szoba másik végén találtak maguknak helyet.

Janka kicsit elcsodálkozott azon, hogy Eszter ilyen hallgatólag és így hagyja magát vezetni. Amikor felajánlotta melyik székre üljön szó nélkül elfogadta.

– Mit hoztál ebben a szép kis fonott kosárban. – kérdezte érdeklődéssel Janka.

Eszter nem válaszolt, csak kivette a kosárból az ötvenszer ötvenes kanava vásznat és szétterítette a szoknyáján. Egy téli tájkép volt ráfestve melynek az egyik sarka már ki lett varrva.

– Ez egy gobelin. A kanavászt és a hozzávaló fonalakat apuka Berlinből hozta nekem. – szólalt meg első alkalommal Eszter.

– Amikor Berlinben, a két Bencz Veló autót vásároltam eladásra, akkor láttam meg az egyik kirakatban ezt a kézimunkát. Gondoltam jó kedvtelés lehet otthoni időtöltésnek.

– Hallottam az ilyen kézimunkákról. – kapcsolódott be Irén, majd folytatta – Az egyik rokonunk mesélt róla a télen amikor meghívtak bennünket disznótorra. Ők Dányban laknak. Ott egy zsidó kereskedő család hozta be és bérvarrásra ajánlotta a falusiak között. Ahogy elkészültek a mintalap után varrt képek, rögtön kifizették a varrónőt. A gobelinek varrásakor a rokonok, szomszédok, barátok gyakran egymásnál varrtak kalákában. Táj, portré és állat

motívumokkal adták a kivarrható mintákat.

– Ez is táj. – szólalt meg újból szerényen Eszter.

Janka látta, hogy Eszter nem éppen beszédes, ezért úgy döntött, hogy készít teát a társaságnak és feltálalja oroszos módra ahogy azt Julcsától tanulta.

Amikor kihozta a szamovárt egy tálcán a csészékkel és az asztalra tette Irén elcsodálkozott, de nem szólt semmit. Janka megtöltötte a csészéket és finom süti tekercsel és apró fánkkal és házi lekvárral tálalta.

– Citromos orosz teát készítettem. Kérem kóstolják meg. – ajánlotta Janka.

Amikor a meglepődött Irénhez lépett a teli teáscsészével oda súgta.

– Előre készültem a látogatásra.

Irén és Imre csak összenéztek. Ez a kínálat meglepte őket. Irén tudta, hogy van valahol a polcon szamovár. Régebben azt a cukrászdában használták, de a végén nem lett praktikus. A legtöbb vendég egyedül vagy kettesben nyitott be a cukrászdába és rendszerint egy csésze teát rendelt süteménnyel. Arra pedig kihozni a háromliteres szamovárt fölöslegesnek tűnt.

Dávidnak és a feleségének tetszett a kiszolgálás. Két csészével is megittak. A fánkokból is fogyasztottak. A végén Dávid megjegyezte:

– Látod lányom te is így kedveskedhetnél a vendégeknek amikor minket valaki felkeres.

Janka újból igyekezett Esztert szóra bírni és ezért elmagyarázta neki azt, amit Julcsa néniből hallott a teáról:

– Az oroszok és a törökök isszák forrón a teát. Mi a törökök től tanultuk.

Eszter csak bólintott és kérdő hangsúllyal egy „Igen?” szót ejtett ki. Miután megitta a teát a csészejét Janka felé nyújtotta elvárva, hogy ő tegye azt az asztalra. Amikor ezt megtette visszaült a helyére Eszter elé. Addigra az idősebb lány kézbe fogta a gobelint, amit hozott magával és lassú mozdulatokkal öltetni kezdte. Jankának nem maradt más hátra mint, hogy szótlánul figyelje mit csinál a vendége.

Szerencsére a társaság nem maradt sokáig. Amikor elbúcsúztak, Irén a háziasszonyhoz illő szokásos invitálással búcsúztatta el az egész Miskolci családot:

– Remélem jól érezték magukat és máskor is eljönnek egy csésze teára, amelyet Janka készít.

– Igen... Köszönjük. A tea, de a sütemény is nagyon finom volt...

Amikor a Miskolci család becsukta az ajtót Janka megszólalt:

– Igyekeztem Tanti... Maga is láthatta, de ezt az Esztert ez nagyon buta és magának való lány. Egy mukkot sem tud szólalni.

– Igazad van. Figyeltelek benneteket. Eszter külsőjét a természet felruházta mindazzal, amit egy fiatal lány megkívánhat, a feje üres maradt. Holnap vasárnap van délelőtt kimegyünk a Városligeti Vurstliba.

A Városliget délnyugati sarkában az István út és Aréna út határolta a Vurstli területét. Többé-kevésbé ott verték fel sátraikat a különféle mutatványosok, szórakoztatók. Végtelenül lehetne sorolni a panorámásoktól a lovasművészeket át az erőművészekig. A lehetőségek sokfélesége egyre növekedett, kisebb arénák is létesültek ezen kívül oda telepedtek a cirkuszok és a táncolók is. Az állatkertet is ki akarták szorítani, de a városatyák azt már nem enged-

ték. Így csak a területének egy részét adták bérbe mutatványos célokra. A szóban forgó területet külső mutatványos telepnek nevezték, főutcáját pedig a mutatványosok utcájaként ismerték.

A Liget kellemes időjárás és a hétvége alkalmával rengeteg látogatót vonzott. A látogatók térbeli elkülönülése is látható volt. A Liget bizonyos területeit és helyeit kifejezetten az arisztokrata és polgári rétegek, más helyeket viszont csak az alsó rétegek látogatták. Ettől függetlenül megtörténhetett, hogy a Stefánia úton kiöltözött úrilány a francia nevelőnőjével sétál találkozhat egy nézelődő borbélyinassal.

– Tanti miért hívják a Városliget ennek a részét A vurstlinak? – kérdezte Janka amikor leszálltak a fiákerről a Liget előtt.

– A vurstli, német szó. A bécsi vidámpark egyik részéből ered. Ott a Wurstel-ben Paprikajancsi figurájával szórakoztatták a közönséget. Valaki, aki ott járt a Liget itteni szórakozó részét vurstlinak keresztelte.

Ők hárman Janka, Irén és István körüljárták a sátrakat, amelyekben a mutatványok történtek. Jankának tetszett a kirándulás, mert Illaván ilyet nem láthatott. A sátrakban felkínált érdekességek mellett figyelte a fiatal sétáló lányok ruháját is. Észrevette, hogy amikor a Irén a vásárolt számára épp olyanokat választott ki, amelyek itt divatosak voltak.

Valamivel több időt töltöttek a szabadkai Erős Pisti sátránál. A derékig meztelen fiatalember rendkívül feltűnő és szokatlan jelenség volt főleg a lányok és az asszonyok számára. Az izmos, kidolgozott, hajlékony teste körül vasláncot kötött. Szikár volt, de mégis, amikor felfújta robusztus tüdejét elszakította a testére tekert láncot. Amikor összegyűlt a közönség fogával húzott fel, hogy kötélre kötött üllőt, vagy pénzérméket hajlított meg pusztá kézzel, de

szögeket is bevért a tenyerével az ott előkészített deszkába.

Még ott álltak az erőművész sátránál, amikor hirtelen női sikoltozásra lettek figyelmesek. A hang a Hermina úti telephely irányából érkezett. Többen így Czettnerék Jankával együtt arra siettek.

A visítozás a házaspárt nem döbbsentette meg annyira, mint Jankát. Mintha tudta volna honnan és miért van ez a dermesztő hang.

– Gyerünk arra... Lehet, hogy valakinek segíteni kell – szólalt meg idegesen Janka és Irén kezét fogva abba az irányba igyekezett.

Hiába való volt a nagy ijedség. Amikor közelebb értek meglátták a Kreuz és Kühr üzemeltette körhintát. A sikítás a körhintán forgó lányoktól eredt.

– Egy alkalommal láttam ilyen körhintát Illaván. Szüret idején a Vág folyó partján állították fel. Akkor még olyan kicsi voltam, hogy anya nem engedett ráülni. Most, ha megengedné Tanti, repülnék rajta egy kört.

– Semmi gond Janócskám, de csak ha nem félsz...

– Nem félek, de lehet, hogy én is visítok mind a többi lány...

A következő héten Janka továbbra is sikeresen szorgoskodott a konyhában. Egyre igyekezte meggyőzni Julcsa nénit, hogy kezdjenek sütni valamit. Az asszony elhárította a kérését mindig azzal a kifogással, amely részben igaz is volt, hogy ott a házi konyhában nincs meg mindaz a felszerelés és a megfelelő nagyságú asztal, amelyen komótosan nyújtani lehetne a tésztát. De, megígérte a fiatal lánynak, hogy szól a nagyságos asszonynak, hogy a következő hetekben a cukrászdában folytassák a tanulást.

Az egyik nap reggelizés közben Irén Janka elé egy vaskos

könyvet rakott.

– Bevallom nem tudtam, hogy Eszter ilyen hallgatóg...

– Buta... Szerintem lány létére nem tud megszólalni a társaságban? Mire tanították a szülei...?

– Igazad van. Többet nem is hívjuk át. De, hogy veled ne történjen meg ilyesmi és hogy pontosan megtanuld hogyan kell viselkedni a társaságban, hoztam neked ezt a könyvet.

– Tanti... Én nem vagyok olyan buta...

– Igazad van. Nem is arra gondoltam, hanem arra, hogy fel tudd találni magad a különböző helyzetekben. Olvassad át. Sok olyan utasítás és meglátás van benne, ami a javadra fog válni. Ahogy látod a könyv címe: „Illem – a jó társaság szabályai”. Ez egy útmutató a fiatal hölgyek viselkedésére a különböző helyeken és különböző társaságban.

Janka a kezébe vette a könyvet belelapozott. Az útmutató, tizenhárom évvel azelőtt jelent meg, mert a kiadvány első oldalán az 1891-es dátum állt. A szerzőt nem tüneték fel. A könyv több fejezetből állt. Többek közt:

Különböző látogatások, névjegyek használata, magatartás, köszönés bókolás, megszólítás, viselkedés a családban, a templomban, nyilvános helyeken, mint például a színházban.

– Elolvasom Tanti, de szeretnék Julcsa nénivel a cukrászdába menni és kalácsokat, süteményeket sütni. Ő azt mondja, hogy ott könnyeben lehet dolgozni, mint itt a konyhában.

– Rendben van majd szólok neki, hogy a jövő héten a cukrászdában dolgoztok. Kérlek, legelőször azt a fejezetet olvassad el, amely a színházban való viselkedésről szól. A napokban pontosabban szombaton a Népszínház új magyar operettet tűzött műsorára, Bob herceg címmel. A főszerepet, Bob herceget, egy kezdő színész-

nő, Fedák Sári alakítja. – majd folytatta – Sárira István emlékszik mert ő is Beregszászban élt egy ideig. Többször is találkozott dr. Fedák Istvánnal Sári apjával, aki ott tiszti főorvos. Ha jól tudom még mindig ott a szülővárosában él a feleségével. Mindenesetre virágcsokrot viszünk Sárinak és azt átadjuk az előadás után az öltözőszobában. Ha jól tudom, te még nem is voltál a színházban.

– Nem, de színészeket már láttam. Akkor amikor a kis cirkuszi társaság a körhintásokkal megjelentek a falu szélén, velük érkezett egy idősebb férfi és néhány fiatal lány. Ők beöltöztek és mindenféle tréfás jelenetet produkáltak a nézőknek. Így igyekeztek közönséget toborozni a körhintára.

– Meglátod, a színház az valami egészen más. Oda fel kell vened a nemrég vásárolt földig érő ruhádat.

Amikor elérkezett a szombat Janka elővette a kétrészes ünnepelő ruháját. A világoszöld egyszínű karton anyagot, függőleges ezüst szálak csíkozták diszkréten. A ruha felső részének szabása, férfi rövid kabátkára hasonlított. A különbség abból állt, hogy a nyitott blézer hosszú ujjának vállrésze, puffosan lett bevarrva. Az alatta lévő és kilátszó blúz könnyű csipkés fehér selyemből készült. Kézvel hímzett zsabó rátét került az elejére. A gombok peremét fodros csipkével díszítették.

A szoknya szorosan még fűző nélkül is a derekához és a csípőjéhez simult. A folytatásban a haranghoz hasonlóan szélesedett a hossza földig ért. Az alsó peremén két keskeny ezüstcsík és fodor szegte. A fehér vászon alsószoknya sima tartást biztosított a szoknyának.

Mielőtt indultak, Irén Jankának kontyba fonta a haját, majd keskeny karimájú szalmakalapot tett a fejére, amelyet világoszöld színű szalag díszített.

A Népszínház előtt már többen is gyülekeztek. A sokaság között két jóképű, farkba öltözött fiatalember, sétabottal a kezükben, egymással szemben állva beszélgetett. A jó megfigyelő, mindjárt észrevette, hogy a csevegés témája az érkező fiatal lányok elegáns öltözkéire vonatkozott. Úgy tettek mintha nem érdekelné őket, hogy ki érkezik, de a cylinder kalapjuk alatt szemügyre vettek minden érkező szépsége.

Nemsokára dudálással, valószínűleg, hogy a jelenlévők észre vegyék, egy Bencz autó érkezett a színház elé. A Miskolci család szállt ki belőle. Aladár rögtön észrevette Esztert. Lélegzet nélkül figyelte a lány csodálatos alkatát. Láta, hogy az arcvonásait bármelyik realista festő szívesen vászonra vetne.

– Láttad az autóból kiszálló lányt? Meg kell tudnom a nevét. Ha a szülei megengednék, szívesen lefesteném az arcát, de még a karcsú testét is. – magyarázta hevesen Aladár.

– Igazad van. – erősítette meg Mihály – tényleg festménybe illő szépség, de tud-e szorgalmasan forogni a konyhában.

– Ugyan Mihály az ilyen családban, ahol autó is van, a kisasszonynak nem kell dolgozni. Ott több cseléd is szolgál.

A Czettner család fiákerrel indult el és érkezett Józsefvárosba. István vitte a hatalmas virágcsokrot melyet Sári részére hoztak. A Népszínház épülete előtt már többen gyülekeztek. Ott találkoztak a Miskolci családdal. Velük volt a lányuk Eszter is.

Mivel szomszédok voltak, természetesén üdvözölték egymást és néhány szót is váltottak. Mihály rögtön észrevette Janka egyszerűségét és közvetlenségét. Janka viselkedése nem ara utalt, hogy el van ragadtatva Eszter szépségével. Közömbösen vette tudomásul a lány jelenlétét, inkább a színház épületét és a környéket szemlélte. Észrevette az épület falához állított szobrot is, amely

Lendvay Márton, az első magyar népszínmű énekes, dicséretére készült. A villamos vágányokat is meglátta. A beérkező szerelvényről több színházi látogató is szállt le.

– Mi nem jöhettünk volna villamossal? – érdeklődött Janka Iréntől.

– Nem, mert akkor gyalog kellene a nyugati pályaudvarig sétálnunk. Csak ott tudunk felszállni erre a szerelvényre. Hát nem komótosabb így fiákerrel utazni?

– De, lényegében igen. Majd egyszer kipróbáljuk a villamost is?

– Igen, annak ellenére, hogy azon csak munkások utaznak. Mi rendszerint fiákerrel járunk.

Az impozáns színház épületének elején három kétszárnyas beüvegezett ajtó állt. Az ajtók fölött korinthuszi oszloprend sorakozott hat oszlopból melynek tetején timpanont építettek. Amikor bementek az előcsarnokba ott állt és várta a látogatókat az igazgató Vidor Pál.

A félhomályos teremben Czettnerék a negyedik sor közepén kaptak helyet.

– Páholyt szerettem volna igényelni, de sajnos elkapkodták a jegyeket.

– Remélem innen is jól fogsz látni – konstataálta István.

Amikor leültek Jankát közükre vették. Elöl az óriási bordóvörös bársony függöny előtt a proscéniumból már megszólalt a zene. Miután a látogatók többsége elfoglalta a helyét, eloltották a villanyokat és elkezdődhetett az előadás.

A színpadon egy utcát megjelenítő díszletet állítottak fel. A három egymás mellett felépített látványos ház kivilágított ablakait és bejáratait a nézőtér felé fordították. Az egyik sarokban utcai ze-

nészek álltak egy csoportban és játszottak.

Az előadás tartalma meseszerű, tele fordulatokkal és szerelmi bonyodalmakkal. A játék egy-egy újabb részét fülbemászó operettslágererek tették vonzalmasabbá.

Nagy sikere lett az operettnek. Hosszú taps kísérte a szereplők újra és újra színpadra lépését.

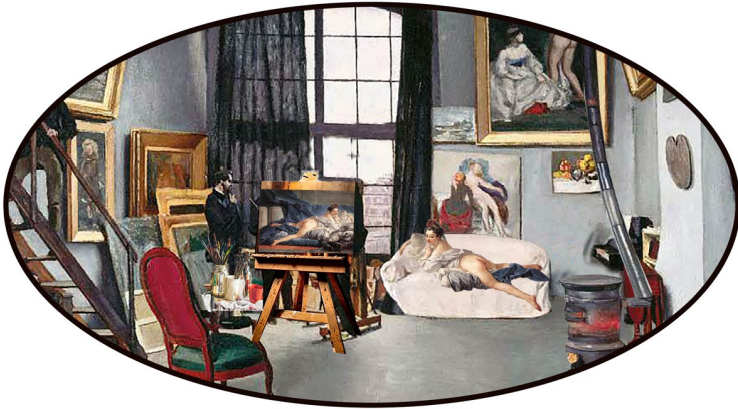
Az előadás után a Czettner házaspár Jankával együtt lement az öltözőbe. Janka ámultan nézte azt a rengeteg virágcsokrot, amelyek már elárasztották az öltözőt. Amikor István átadta a rózsacsokrot, Sári kedvesen megköszönte:

– Ismerem magát. Többször is járt apámnál. – mondta kedvesen majd kezet nyújtott Istvánnak.

– Kedves művésznő, kiváló volt az előadás. Köszönjük a nagy élményt, amelyet előadása nyújtott a számunkra.

Amikor elhagyták az öltözőt Janka megszólalt.

– Én is színésznő akarok lenni...

7. Aladár és Éva

Mihály este, a szokásos időben, hat óra után érkezett az új lakhelyére a Hermina úti villába. Aladár stúdió terében a festő-állványon egy nagy vásznat készített elő a festésre. Széles ecsettel, hosszú vízszintes mozdulatokkal mázolta a fehér alapozó olajfestéket. Mihály úgy gondolta, hogy nem lesz neki útba, ha bemegy hozzá egy percre. Bent, köszönés után, lerogyott és kényelmesen elhelyezkedett az ott lévő karosszékben. Karjait lelógatva a kartámlák mellett.

– Látom ma nehéz munkanapod volt. – állapította meg Aladár amikor Mihály felé nézett.

– Nem annyira, mint a kerékpározás. Még mindig nem tanultam meg a közlekedési szabályokat. Egy ügető konflissal találkoztam. Majdnem ütközés lett a vége. – válaszolt egykedvűen Mihály.

– Vigyázni kell, mert nemsokára nem csak a lovasfogatok hanem az autók is rohángálni fognak az utcákon. No, de nem erről akartam beszélni veled, hanem a fadobozos fényképezőgépedről.

– Mi van vele, talán csak nem bántottad? – érdeklődött ijedten Mihály.

– Nem, nem bántottam, de gondolom csak porosodik ott a masina a szobádban. Itt nálam, ebben a nagy teremben berendezhetnék egy fényképészeti stúdiót. Csak kiválasztott nőket, férfiakat fényképeznénk. Nekem is sokat segítene, ha a személyt vagy modellt, amelyet le akarok festeni fény-rajzolóknak. Tudod azelőtt régebben, a fényképezést így – fényrajzolásnak – nevezték.

– De Aladár, a fényképezés, vagy ahogy te nevezed a fényrajzolás nem olyan egyszerű. A fényképezőgép mellett a kép kidolgozásához sok más felszerelés is szükséges. Egy alkalommal amikor a Murányi úton a Pejszki Károly özvegyénél jártam kéményt tisztítani, ott láttam a padláson mennyi különféle kellék kell a fényképezéshez. Az özvegy asszony férje üzletet tartott, amelyben, fényképészeti kellékeket árult. Az asszony szerint jól meg lehetett élni belőle.

– Ezt jó, hogy mondod mert legalább tudni fogjuk hol kell majd féláron beszerezni azokat a tartozékokat, amelyek a fénykép kidolgozásához kellenek. – erősködött Aladár.

– Te már ennyire előre tervezel? – csodálkozott Mihály.

– Igen. Beszereztem neked egy Fényképészeti Szemle című havilapot, e-mellett az apám könyvtárában rábukkantam egy magyar fényképész kézikönyvre, amelyet még 1865-ben adott ki egy Tömösváry László – okleveles gyógyszerész. Bár úgy vélem az már elavult mert, az utóbbi harmincöt évben sokat fejlődött a fotográfiai tudomány.

– Gyógyszerész...? Ezek szerint vegyszereket is használni

kell. – zsörtölődött Mihály.

– Igen. Én már mindent elolvastam és kigondoltam.

Van egy ismerősöm Budapesten, aki az egyik felkapott fényképésznél dolgozott. A háttér munkákat végezte. Kopírozott, a pozitívok és negatívok retusálását végezte és a vegyi dolgokban is jártos lett. Évának, Németh Évának hívják. Ő majd elmondja milyen kellékek kellenek és hogyan használjuk őket. – fejezte be közölnivalóját Aladár.

Mihály átvette a Fényképészeti Szemle című folyóiratot. A címlapján egy modern, egyszerűen öltözött nő hozzáértően tartott a kezében, felvételre készen, egy fényképezőgépet.

– Látod, még a nők is képesek fényképet készíteni, miért ne próbálnánk meg mi is?

– Nézd Aladár, maradjunk abban, hogy alszom egyet az ajánlatodra. A szobámban nyugodtan átnézem a folyóiratot és a könyvet, majd utána döntök. Rendben? – hárította el Mihály a rögtöni beleegyezést.

– Rendben van Mihály, de szerintem a legfontosabb felszerelés már itt a kezében van. Szerintem ki kell használni a lehetőséget.

Mihály nem válaszolt, de egész idő alatt azon járt az esze, hogy mi lesz Máriával hiszen az ott van a fényképezőgépben. Lehet-e egyáltalán használni a fadobozt fényképezésre. Jó lenne, ha Mária adna valami jelet ebbe az irányba. Ha ő nem bánja és lehet fényképezni a lakhelyével, akkor talán ki is kell használni ezt a lehetőséget.

Amikor felment a szobájába óvatosan kinyitotta a fényképezőgép hátulját. Azt remélte, hogy bent észreveszi Máriát, de a gép belül teljesen üres volt.

Mihály egy szűk, kéményszerű felfelé vezető alagcsőben találta magát. A tárna oldalán létrához hasonló fogazatok vezettek felfelé. Szinte kínálták magukat, hogy valaki felkúszon rajtuk. Jó néhány métert kellett másznia míg kiért a felszínre.

Amikor kimászott a földalatti vágatból a dombtetőre, egy kis templom állt előtte. Neki, senkinek sem kellett elmondania, hogy hová érkezett. Tudta, mert ismerte a legendából, hogy ez a Zsobordarázsi Szent Mihály templom. Alapterületét olyan kicsire szabták, hogy inkább egy kápolnának felelt meg, mint templomnak.

Érdekes módon a templombejárat nem az épület homlokzatán, ahogy az lenni szokott, hanem az imaház oldalán volt. Ahogy az egyetlen bejárat felé indult, a Czabaji pap, a Gyula lépet ki belőle. Amikor meglátta Mihályt hangosan megszólította:

– Áááá Mihály, Mihály... Hol van az az összeg, amit előlegként adtam neked. Hisz megígérted, hogy visszajössz és majd a faluban dolgozol.

– Most nem azért jöttem, hanem azért, hogy megnézzem Máriát.

– A templom üres. Nincs bent senki – válaszolt a pap.

– De én akkor is bemegyek.

Mihály elszánt lépésekkel belépett a kis templomba. A Mária szobrát kereste. A belsőtér sokkal hosszabbnak tűnt, mint ahogyan az kívülről látszott. Lépésről lépésre haladt befelé a kis templom közben megnyúlt és hosszabb lett. A végén egy hosszú folyosóvá változott, amelynek nem is lehetett látni a végét. Azért Mihály feltételezte, hogy a végén mégis csak rábukkan a Mária szoborra és megtudja tőle a legenda igazságát.

A szokástól eltérően a falakat nem freskók, hanem széles

rámába foglalt festmények díszítették. Már az első kép, amely előtt megállt egy középkori jelenetet mutatott be. Ezt a képen látható alakokról és ruházataikról lehetett megállapítani. A függőleges, téglalap alakú kompozíció központi része egy fiatal nőt ábrázolt, akinek a felső testét lemeztelenítették és oszlophoz kötötték. A négy férfi közül az egyik, a keresztényeket üldöző uralkodó, kegyetlen kínzás alá vetette a nőt. Az asszony ruhátlan hátát flagelláns korbáccsal ütötte. A többi férfi a háttérből figyelte a hóhér munkáját.

A festményen a kínzás alatt álló nő testének anatómiája és a bakó arcának marcona vonásai elrettentették Mihályt.

A következő festmény inkább egy mese részletének tűnt. A képen három alakot festett a művész. Az egyik a fehér lovon ülő és fekete páncélruhába öltözött vitéz. A másik egy szárnyas, tüzet okádó sárkány. A festmény gyilkolást mutatott be, mert a vitéz hosszú lándzsával ledöfte a sárkányt. A vadállat mögött pedig egy piros ruhába öltözött imádkozó lány volt.

– A festmény címe: Szent György és a Sárkány. – szólalt meg Gyula atya, Mihály háta mögött.

– Miért vannak ezek a festmények ide kiakasztva? – érdeklődött Mihály és hátra fordult, hogy választ kapjon Gyula tisztelelendőjétől.

De, hiába tette meg, a háta mögött nem állt senki. Ez még jobban elbátortalanította és azon töprengett, hogy induljon a kijárat felé, vagy folytassa tovább Mária keresését. A végül a kíváncsiság és a Máriával való találkozás reménye arra készítette, hogy tovább menjen.

A következő festményen pihenő paraszt munkásokat lehetett látni. A sárral vakolt parasztház fala mellett, ketten a földön

ültek, néhányan pedig feküdtek. Ruhájuk nagyon hasonlított arra amilyet Czabajon a kőművesek viseltek. A furcsaság csak abban rejlett, hogy a fejükön egyeneskarimájú fém sisakot viseltek. Két férfi bádog edényből kanalizott. Mindannyian fáradtnak látszottak.

Még szokatlanabb eseményt jelenített meg a folytatásban lévő festmény. Egy nagyon sáros keskeny úton, két domboldal között szorítva, hat-hét katona igyekezett felfelé. A vastag, térdig érő télikabátjuk bőrből készült övét, tele tűzdelték különböző kis töltegytartó bőr táskákkal. Jobb vállukon szuronyos puskát szorongattak. Mélyre a homlokukra húzott sapka alatt, aggodalmas arccal néztek előre.

Mihály borzongani kezdett. Ez ahová betért nem is templom, mert a templomban ilyen megrázó festményeket nem raknak a falra. Ez a helyiség inkább a gyötrelmek múzeummá lehet nem pedig templom.

Úgy döntött, hogy visszafordul. Elege lett a festményekből. Bár nem találkozott Máriával, akkor sem kívánt tovább maradni a teremben. A kijárat felé indulva elsietett a sárral vakolt parasztház és a pihenő munkásokat megjelenítő festmény előtt.

A festmény nem azt ábrázolta amire emlékezett, hanem egy egészen új, más, idillikus tájat ábrázolt. A pazar színekben pompázó erdő szélén egy téglaház oldala és homlokzata képezte a festmény középső részét. A ház oldalán, ott állt a vízkerék, amely arra utalt, hogy vízimalomról lehet szó. És volt is a festményen folyó. Ott kanyargott az épület előtt bukdácsolva a kifényesedett megkopott kövek között.

A kép alsó részén, a keretet érintve rozoga deszkapallón térdréve egy fiatal lány lepedőket mosott. Világos kék kendő ta-

karta a haját és terebélyes ráncos piros szoknyájának egyik széle a folyóba lógott. Az erdő szélén egy sötétszürke számár pórázra kötve nyugodtan legelészett.

Mihály közelebb lépett, hogy jobban megvizsgálja a lány arcát. Ekkor a fiatal lány felemelte a fejét és elmosolyodott. Ebben a tekintetben Mihály felismerte Máriát. A fiatal asszony félre tette a mosandó ágyneműt és néhány lépést tett az erdő felé. Kőről, kőre ugrálva, átsétált a számárhoz és pórázra fogva kilépett a festményből. Mihály kicsit meglepődött, de már megszokta, hogy Mária mindenre képes.

– Mária... Ez az épület nem lehet templom. A templomban nincsenek ilyen borzalmas festmények. – szólalt meg Mihály.

– De ez templom, csak miattad változtattam át képtárrá.

– Mit jelentenek ezek a borzalmas képek? Mért kellett őket látnom? – érdeklődött tovább Mihály.

– Majd, amikor eljön az ideje rájössz. De, most gyere velem mert lovaglunk egyet. – nyugtatta meg Mária.

– Mi ketten, a számár hátán?

– Nem Mihály, majd mindjárt meglátod.

Hirtelen eltűnt az egész épület a benne lévő festményekkel együtt. Egy erdőszéli füves részen találták magukat. Mária most már nem a számár, hanem egy felnagyelt fehér lipicai ló gyeplőjét tartotta. Az erdő felől egy ló ügetett feléjük. A fekete berber ló hátán már rajta volt a nyereg.

Mária felkészítette magát a lovaglásra. Egy pillanat alatt ruhát váltott. A piros szoknyája helyett, egy kék szorosan a combjához és lábszáraihoz simuló, farmer nadrág és fekete rövid szárú csizma került a lábára. Derékig érő rövid, fehér kabátka alá fehér csipkés blúz kerekedett.

– Milyen nadrág ez Mária? Hiszen a nők lovagláshoz nem ilyet használnak. – szólalt meg meglepődve Mihály.

– Majd fognak. Az ilyen fajta nadrágot farmernadrágnak nevezik és már harmincöt éve használják a favágók Amerikában. Itt Európában még nem ismerik. – válaszolta Mária.

Az az idő alatt amíg Mária a farmerről csevegett, Mihály lábára hosszú szárú csizma és világos barna pamutvászon csőszabású lovaglónadrág került. A felsőtestét barna hosszabb zakó fedte. Észre sem vette mikor és hogyan került a ló hátára, csak azt, hogy már ügetnek a tisztáson át, az erdő felé. Ott, a fák között az úton a sárba taposott lovaskocsi kerekeinek és lópaták nyomaival találkoztak.

Nemsokára utolértek egy parasztkocsit. A kocsis nem szállított árut, de attól függetlenül a sár miatt, lassan haladt.

– Baktassunk közelebb a kocsihoz és kétoldalt a koci mellé léptessünk. – szólalt meg Mária – Fontos, hogy nagyon jól megfigyeld a kocsin ülő fiatalembert. Azt akarom, hogy ne feledd el az arcát.

Amikor Mihály közelebb ért és egy vonalba került a kocsin ülő férfival, jól megnézte.

A fiatalember fekete haja és felső ajka fölött rövidre vágott markáns bajusza mély benyomást hagyott Mihályra. A férfi szemei elmerengtek és ezért az egész arca bizonytalanságot jelezett. Keskenykarimájú paraszt kalapot és elhordott, szürke rövid kabátot viselt.

– Fontos, hogy eszedbe jusson az arca...

– Miért olyan fontos?

– Principnek hívják...

Amikor Mihály felébredt tudta, hogy Mária számára a fény-

képezőgép nem az egyetlen hely, ahol megjelenik. Ő bárhol lehet, épp ott, ahol jónak látja. Úgy döntött, hogy helyt ad Aladár kérésének. Kipróbálják a fényképezés adta lehetőségeket. Aladár nagyon megörült amikor ezt Mihály tudata vele.

Egy este amikor Mihály visszaért a munkából, Aladár tájékoztatta, hogy másnapra meghívta Évát.

– Ide hívtam Évát, tudod azt a lányt, aki a fényképésznél dolgozott. Remélem holnap ebéd előtt, nem szerveztél be magadnak valami programot. Ő fogja elmagyarázni a fényképezés folyamatát és elmondja milyen kellékek szükségesek a fénykép elkészítéshez.

– Nem, nem terveztem semmit. Bár elmehettünk volna a Vadászati és zoológiai kiállításra.

– Az, gondolom, még egy pár évig nyitva lesz. Oda bármikor elmehetünk.

Tizenegy óra után Éva becsöngetett a férfiaknál. Amikor Aladár ajtót nyitott egy szerényen öltözött fiatal lány állt az ajtó előtt. Amikor Mihály meglátta a rögtön a Dévicsék Zsófikájára gondolt, mert arcvonásuk alapján egyidősek lehettek. Akkoriban Zsófi tizenhat éves lány volt. Ennek ellenére, az öltözéke nagyon is különbözött a Dévics lányétól.

Hajadon fővel érkezett. Laza kontyba font hajának szálai az arcába lógtak. Keskeny galléros, háromnegyed ujjú, szürke kabát-kát viselt. Kezeit úgy fonta össze a melle alatt, hogy a tenyereit karja alá a testéhez szorította, ami szorongást is sejtett. Emiatt a fehér, körgalléros alsó ing, csak a nyaka körül látszott. Derekához szorított egyszerű, egyenes, sötétszürke szoknyát hordott. Lárait elhorzolt, kopott cipőbe bújtatta. Amikor meglátta rögtön a szomszéd Kati szolgálólány jutott eszébe, de nem akart szólani semmit.

Éva nem egyedül jött. Egy fiú kísérte, aki a háta mögött állt. A követő egy fejjel magasabbnak és idősebbnek látszott a lánynál. Az öltözeke is olyan szegényesnek látszott mind Éváé.

A rövid ujjú póló, szürke széles vízszintes csíkokkal volt mintázva. Fekete térdig érő nadrágot viselt. Egy elhordott papucsban állt és várta, hogy Éva elinduljon befelé. Mihálynak magától érthetőnek tűnt, hogy a lány nem egyedül jött. Férfiak otthonába és társaságába egyedül jönni nagyon feltűnő lehetett abban az időben.

Aladár bevezette mindkettőjüket a nagy stúdióterembe. A legény rögtön, kérdés nélkül, elhelyezkedett a karosszékbén. A fiatal lány bemutatkozott Mihálynak.

– Éva vagyok... Németh Éva. A bátyám Gábor... Gabinak szoktuk szólítani.

– Engem ismersz – szólt Aladár majd folytatta – Ő a barátom Mihály.

Gabi mintha észre sem vette volna a jelenlévőket csak a falon kiakasztott képeket figyelte. Éva is körülnézett majd újra megszólalt.

– Hol van a fényképezőgép?

– Fönt a másik szobában azonnal lehozom. – szólt Mihály.

Amikor lehozta a nagy fadobozos fényképezőgépet, felállította a szoba közepére. Éva előbb csak körüljárta majd újra megszólalt:

– Ismerem. Ezt a gépet Lechner-Werner gyártó készítette. Ez egy lemezes fényképezőgép...

Ezek utána részletesen beszámolt a berendezés minden apró részleteiről és elmagyarázta hogyan kell fényképezni vele.

Aladár mosolyogva kísérte a lány magyarázatát Mihály pedig, értetlenül figyelte a lány hozzáértését. Éva nem figyelt a jelen-

lévők megfeythetetlen arckifejezésére, hanem egyszerűen folytatta a magyarázást:

– Itt hátul van a mattüveg lap. Rajta rajzolódik ki a kép. Amikor megvan a tárgy, vagy az ember kiélezése a mattlapot felcseréljük fényérzékeny anyaggal kezelt üveglappal. Azon készül a nemleges kép a negatív. A fénykép készítésekor le kell emelni a sapkát itt elől a lencséről háromig számolni majd visszatenni. A többi munkálatot már a laboratóriumban kell elvégezni.

Mihály nem bírta ki, hogy meg ne kérdezze, hogy a fiatal lány honnan tud ennyit erről a fényképezőgépről és magáról a fényképezésről.

– Két évig Győrben Rább Lajos fényképésznél dolgoztam. Ott pontos útmutatás szerint kell dolgozni. Betanított és megmutatta minden fortélyát a fényképezésnek és a laboratóriumi munkának. Sokszor mindent egyedül kellett csinálnom a fényképezéstől a kidolgozásig, mert a *művész úr* elment sörözni és rám hagyta az üzletet. Aztán bevallom, hiány lett a kaszában és ezért kirúgott. Most itt Budapesten a nénémnél lakom.

– Azok után ahogy elmagyaráztad a fényképezést, nem is tűnik olyan egyszerűnek. – vette észre Mihály.

– Hát még a laboratóriumi munka. Ott készül a tevőleges, vagyis a pozitív kép.

Amikor Éva azt is elkezdte magyarázni mindkét férfi rájött, hogy ez az egész munka túl összetett a számukra.

– Ha csak néhány fényképet szeretnének készíteni akkor inkább alkalmaztatok egy hivatásos fényképészt mert, a felszerelés is drága a vegyszerek pedig havonként cserélni kell.

– Mondtam neked Aladár de, nem hittél nekem...

– Igazad van inkább maradok a festészetnél... Mond Éva

nem jönnél el hozzám modellként, hogy lefesselek? Fizetnék a fáradozásért.

– Nem bánom. Lehet róla szó kell a pénz...

Ezek után Mihály visszavitte a fényképezőgépet a szobába.

Néhány nap elmúltával, amikor Mihály visszatért a napi munkájából, Aladár felajánlotta, hogy nézzék meg a Népszínház új operett előadását.

Mivel Mihály már régen járt ilyen előadásra és a frakkját is meg akarta *sétáltatni* beleegyezett és elfogadta Aladár invitálását.

Amikor szombaton, a Népszínház elé értek dudálással, érkezett egy autó a színház elé. Aladár rögtön észrevette Esztert.

Amióta meglátta a színház előtt azt a csodálatos lányt, kiszállni az autóból, nem tudott a gondolataiban szabadulni csodálatos alakjától és tündérszép arcától. Már az operett előadás alatt is azt tervezte, hogy utána, amikor kiérnek a színház előtti térre megszólítja a szüleit. Ez sajnos nem sikerült, mert az autó a családdal elszáguldott. A kudarc miatt elszomorodott, de mindenképp eltökölte, hogy megtudja kiről van szó és engedély kér a szülőktől, a portré készítéséhez.

– Kicsoda lehet az a lány? – töprengett magában Aladár miután vasárnap délelőtt meglátta Mihályt, lejönni a stúdióba.

Dél körül Kati is megérkezett kezében a teli bevásárló szatytorral. Míg a férfiak söröztek ő feltette az ebédet. Cselédlány létére, fél füllel odafigyelt miről is beszélnek az urak.

– Talán, ha megtudnám ki az autó tulajdonosa? Szerintem még nincs olyan sok autó Budapesten, hogy valaki ezt számon ne tartaná. – tűnődött hangosan Aladár.

– Méghozzá az a típus, amelyből kiszállt a lány. – állapította meg Mihály.

Amikor Kati meghallotta ezt a párbeszédet és megtudta mi a gond, adott egy egyszerű elfogadható ötletet:

– Talán a budapesti Tattersall irodájában megtudhatnád. Már pár éve ott rendezik meg az autókiállítást.

– A lóverseny pályán? – kérdezte csodálkozva Aladár

– Igen ott. – válaszolt magabiztosan Kati.

– Az áruházban, ahol dolgozom kétszázötvenen vagyunk.

Talán valaki jár az autókiállításra és megmondja nekem, kinek van Bencz Velo autója.

Az ötlet Aladárt nagyon felvidította. Feltételezte, hogy az áruházban az eladók, vagy a főnökök közt van olyan, aki segíteni tud a megoldásban.

Másnap Aladár jókedvvel indult a munkahelyére. Amikor beérkezett az áruházba, a főnöke egy csipkés selyem anyagot adott a kezébe.

– Ezt a csipkét most kaptuk. Helyezd el a bejárat melletti kirakatba. Ott, ahol a női ruhák vannak, de úgy, hogy a kedves vásárlóink rögtön meglátják.

Aladár nem szerette az ilyen feladatokat, de mivel az üzletben tudták, hogy festői képessége van, mindig rá bízta a kirakattervezést.

Sokat bajlódott míg megtalálta a megfelelő helyet a csipkés anyag számára a női ruhákkal zsúfolt kirakatban. Többször is kilépett a boltablak elé, hogy onnan megszemlélje a beállítást.

Harmadszorra már úgy tűnt, hogy meglett az anyag helye a ruhák között. Ahogy a járdáról vizsgálta a munkáját, észre vette, hogy két jó öltözött, csinos hölgy közeledik az üzlet bejárata felé.

Első pillanatra nem hitt a szemének. A csodálatos mesébe illő szépséggel rendelkező fiatal lány anyjával épp arrafelé tartott.

Semmi pénzért sem akarta elmulasztani ezt a lehetőséget, melyet a véletlen nyújtott számára. Az anyja és a lánya befordultak a Párisi Áruházba. Aladár egy kicsit várt, mert tudta, hogy onnan úgy sem jönnek ki gyorsan, majd utánuk sétált. Megvárta a kellő pillanatot és hozzájuk lépet.

– Kérem, kedves nagyságos asszony, álljon meg egy pillanatra. A nevem Aladár és festő vagyok.

– Igen és... – szólalt meg az anyuka kérdő hangon.

Aladár egy kicsit megakadt, de pár pillanat után, összeszedte magát és folytatta:

– Itt dolgozom az áruházban. Nemrég láttam a kedves nagyságos asszonyt az itt maga mellett álló mesebeli szép lányával a Bob herceg bemutatóján. Már akkor elhatároztam, hogy engedélyt kérek arra, hogy portrét fessek a kedves lányáról...

– Szó sem lehet róla. Ha valaki festményt szeretne készíteni Eszterről, az csakis híres, Bécsi vagy Párizsi művész lehet. Most pedig kérem álljon félre, hogy tovább mehessünk.

Aladár kétségbe esett arccal tért vissza a munkahelyére a rőfösosztályra.

– Mi történt Aladár...? Olyan rosszul nézel ki. Beteg vagy? – kérdezte az egyik munkatársa.

– Igen... Nagy fájdalom érte a lelkemet...

Aladárt nagyon megviselte a sikertelen felkérés. Többször is saját magát okolta az ügyetlen megszólítás miatt. Talán, ha előbb kideríti kinek van a városban Bencz Velo autója és csak azután, öltönyben, egy csokor virággal jelenik meg a háznál, több esélyre számíthatott volna... De így.

Teltek a napok és a hónapok, mindketten végezték a munkájukat. Mihály járta a várost és ahol kellett, tisztította a kéménye-

ket. Aladárt pedig majdnem elbocsátották kereskedői munkahelyéről. Egy vásárló kisasszony bepanaszolta, hogy nem szolgálta ki kellőképpen a rőfös osztályon. Végül az egész esetet, csak egy komoly figyelmeztetéssel megúsza.

Bár jól felszerelt komplett konyha állt rendelkezésükre a Hermina úti villában, egyikük sem használta. A város tele volt péküzletekkel és kisebb talponálló étteremmel. Így inkább útközben vettek maguknak valami ennivalót, minthogy otthon bajlódjanak a konyhában. Estefelé, amikor hazaértek rendszeresen leültek a nagy stúdiónappaliban és beszámoltak egymásnak a napi eseményekről egy pohár sör mellett. Kati szombatonként, vagy vasárnap átjött és főzött kettőjük számára, miután a Siklós családban minden feladatot elvégzett.

Egy ilyen alkalommal, ebéd után, Aladár elővett két fényképet és megmutatta Mihálynak. A képek meztelen lányokat ábrázoltak. Mihály az első pillanatban elszégyellte magát. Hirtelen nem is tudta, hogy hová nézzen. Úgy viselkedett, mint amikor Zsolt bácsi, a havas udvaron, a híres Szinyei Merse Pál aktfestményét mutatta.

– Nem kell kellemetlenül érezned magad, ezek a képek nem valóságos nőkről készültek. Ezek festménymásolatok. – magyarázta Aladár, amikor meglátta hogyan reagál Mihály a fényképekre – Az áruházunk melletti könyvkereskedésben vásároltam. Ha nem találják fel a fényképezést ezeket a remekműveket csak a Párizsi képtárban lehetne megnézni.

– Ez azt jeleni, hogy a festő nem használ színeket mind te?

– De igen, használ, csak a fényképen ez még nem látható. Ez a kettő – és Aladár, a heverőn hason fekvő nőre mutatott – ennek a festménynek a címe: A szőke odaliszk. François Boucher francia festő műve. Boucher az ezerhétszázas évek elején élt Párizsban és a

rokokó stílus kiemelkedő képviselője.

– Honnan tudod, hogy szőke amikor a fénykép fekete-fehér.

– Mert a kép címe arra utal. A másik – és Aladár a másik másolatra mutatott, amelyen két ruhátlan nő ül az erdő szélén a tóparton – Ennek a címe Diana a fürdő után pihen. Maga a festmény igazi klasszikus remekmű.

– Honnan ismered te ezeket a festményeket, talán voltál Párizsban?

– Nem, hanem amikor még pár évvel ezelőtt jártam egy festészeti tanfolyamra Bécsben, akkor a tanár megmutatta ezeket a festményeket, de csak rajzban.

– Sokkal szebben néznek ki amikor ki vannak színezve...

– Igen, épp azért vettem meg ezeket a fekete-fehér másolatokat mert ilyet, vagy ehhez hasonló festményt szeretnék készíteni.

– Tudni fogod milyen színű a heverő, a takaró és a lepedő, amelyen fekszik a lány.

– Ezt a saját képzeletemre és a fantáziámra fogom bízni. Most az a legnagyobb gond, hogy Évát, tudod azt a lányt, aki, itt járt a te fényképezőgéped kapcsán, rábeszéljem arra, hogy vetkőzőn le és feküdjön hasra a díványra úgy, mint a képen látható fiatal nő. Remélem megteszi, mert igaz, hogy meztelen de, nem látszik semmi olyan, ami szemérmetlenségre utal.

– Kivéve azt, hogy meztelen. – vette észre Mihály

– Ha nem akar így ruhátlanul pózolni akkor megkérem Kattit. Vele már készítettem aktfestményt, de Éva jobb lenne. Neki sokkal szebb az arca és a teste.

A következő szombaton, Aladár kérésére megjelent Éva. Ez alkalommal egyedül jött.

– A bátyám látta, hogy rendes emberek, azért úgy gondolta

fölösleges, hogy ő is jöjjön. Különben is el van foglalva valami más-sal. – jelentette ki Éva

– Rendben, nekem úgy is megfelel. Különben itt lesz Kati a szomszéd lány is. – válaszolt örömmel Aladár.

Amikor felkérte Évát, még nem mondta el neki milyen feladat vár rá. Először megmutatta neki a fényképet, amelyen a hason fekvő szőke nő látszik.

– Pontosan egy ilyen festményt szeretnék készíteni rólad.

Színes takarókat és lepedőket is szerzek, amellyel letakarjuk a díványt.

– Ez a lány meztelen... – ellenkezett Éva.

– Igen de, láthatod amikor hasra fekszel nem fog látszani semmi olyan, ami kompromittáló. Az arcvonásaidat is egy kicsit megmásítom, de a tested formája, amely gyönyörű megmarad. – magyarázta Aladár, hogy egyezzen bele a vetkőzésbe.

Évának nem tetszett a dolog, de amikor megjelent Kati, ő is biztatta a lányt, hogy vetkőzzön le. Elmesélte, hogy már többször ő is megtette ezt.

Mivel Aladár komoly összeget is felkínált a végül, Éva beleegyezett. A felkérés négy vagy öt szombati napra vonatkozott. Aladár az első festői munkanapot a következő szombatra tervezte. Úgy gondolta addig előkészíti a heverőt és beszerzi a hiányzó festékszíneket.

A nagy ablak melletti kétkaros heverőt átvitte a zongora mellé. Az ülő részét vastag fehér selymes anyaggal borította be. A narancssárga molinó anyagot csak úgy rendetlenül ráncosra hajtogatta a karfákra borította. Az egyik karfára még egy hímzett kispárnát is helyezett.

A következő szombatra mindent előkészített az alkotásra.

Amikor Éva megérkezett Aladár és Kati már a stúdióban várták.

Kati kontyba fonta Éva haját és segített a vetkőzésben is. Aladár úgy képzelte el, hogy Éva kicsit széttett lábakkal a hasára fekszik és a jobboldali karfára, azaz az ott lévő kispárnára helyezi az arcát. Bal kezét könyökbe meghajlítva takarja el a melleit. Aladár egész idő alatt a Boucher festmény másolatát figyelte és utasította Katit és Évát, hogy olyan pózt tanúsítson, mint amilyen a festményen látható.

Épp, amikor befejezték a beállítást megérkezett Mihály. Megint csak kellemetlenül érezte magát amikor meglátta meztelenül Évát ahogy fekszik a heverőn. Ezért csak annyit kérdezett:

– A lepedőket honnan szerezted?

– A Párisi Áruházból, ahol dolgozom.

A Párisi Áruházban, tíz óra körül az osztályvezetők naponta felmérték hány vásárló van az épületben. Ha ilyenkor, ötven vevőnél kevesebb volt az épületben, akkor a foglalkoztatottak felét, elengedték reggelizni. Mivel hét eleje, hétfő volt, mindössze húsz huszonöt kuncsaft kereste fel a két emeletes épületet.

Aladár is felment az első emeleti kávézó – étterembe. Nem bírta ki, hogy el ne dicsekedje a munkatársainak, hogy milyen érdekes festményen dolgozik. Azt, hogy Éva ruhátlan nem árulta el, csak annyi mondott, hogy egy híres francia festő olajfestménye ihlette meg. Amikor kitért volna a részletekre valaki a földszint torkaszakadtából elordította magát:

– Tűz... tűz van a felmosószeres raktárában.

– Ez nem Amir hangja? – tette fel a kérdést László, aki a többiekkel Aladár kérkedését hallgatta. – Az szokott viccelődni és a lenti raktárban cigarettázni.

– Nekem is úgy tűnik, mintha az ő hangja lenne... – Aladár be sem fejezte a mondatot amikor már többen is kiabálták a földszintről.

– Tűz... tűz... Ég az egész földszint.

Az ebédlőben legalább harmincan lehettek. Ezt a figyelmeztetést már mindenki komolyan vette és szaladni kezdtek a lépcsők felé, hogy a földszinti kijáraton keresztül meneküljenek. Mindannyian a lépcsőház felé futottak. Aladár is köztük volt. A kijárat felé menekülés rossz ötletnek bizonyult. Arra szabadulni már nem lehetett. Az egész földszint lángba borult. A sűrű füsttől pedig nem is lehetett látni a kijáratot. Amikor fellángolt a tűz, azok, akik a földszinten tartózkodtak, valószínűleg, ki tudtak menekülni az utcára. Az első és második az emeleten tartózkodó vásárlók és eladók számára csak a felfelé vezető út lett lehetséges. Aladár, aki már gyermekora óta félt a lángoktól, rémülve állt és várta a segítséget. Látta, hogy az egyetlen kijárat az épületből el van zárva előtte. Ekkor szólalt meg az egyik osztályvezető nagy hangon.

– Mindenki utánam... A padlásra megyünk. Ott van a vasajtó, amelyen keresztül a másik épületbe lehet jutni. Onnan biztonságosan le tudunk menni az utcára. – magyarázta a főnök.

A jelenlévők nagy része elfogadta az osztályvezető tanácsát és rohanni kezdtek a lépcsőkön felfelé. Amikor a padlásra értek megtalálták a vasajtót, a menekülési lehetőséget, de az ajtó sajnos be volt zárva. Az, hogy kinél van a kulcs egyikük sem tudta. Valószínűleg az Áruház tulajdonosa a zsebében tartotta.

Idő közben a lángok már felértek az első emeletre. A füsttől sokan köhögni kezdtek mert, az kaparta a torkukat. Néhány izmosabb férfi rángatni kezdte a vasajtót, de az nem engedett.

A nagy zajtól és a jajveszékelésektől nem lehetett hallani a

tűzoltók érkezését. Aladár, mint önkéntes tűzoltó felfigyelt a gőzfecskendők munkájára.

– Megérkeztek a tűzoltók. Nyugodjon meg mindenki. – nyugtatta Aladár saját magát és a többieket. – Ők biztos eloltják a tüzet és akkor, biztonságosan kimenekülhetünk.

A padláson ragadt emberek fellélegeztek mert, csak a tűzoltók munkájában látták a menekülésüket. Ettől függetlenül talált egy keskeny vasrudat a padlás egyik sarkában és azzal próbálták kifeszíteni a vasajtót. Sajnos az ajtó, betörés elleni biztosítás miatt nem engedett.

A tűzoltók fáradhatatlanul oltották a tüzet két gőzfecskendővel és néhány kézi fecskendővel. A lángok már annyira felcsaptak, hogy azokat nem lehetett eloltani.

A padláson olyan füst keletkezett, hogy az emberek fuldokolni kezdtek. Többen lementek a második emeletre, azt remélve, hogy odáig nem érnek a lángok, viszont a kitört ablakokon keresztül levegő jöhet be.

Időközben Mihály megtudta, hogy ég Párisi Nagy Áruház. Tudta, hogy ott dolgozik Aladár barátja és hogy az mennyre fél a tűztől. Otthagyta a munkáját és kerékpárral a helyszínre sietett. Nem csak azért, hogy mentse Aladárt, hanem azért is mert mint önkéntes tűzoltó kötelességének érezte, hogy részt vegyen az oltásban. Amikor az áruházhoz ért a tűz már elérte a második emeletet.

A bennrekedtek közül többen kiálltak az ablakpárkányra és úgy várták a menekülést. Sajnos a tűzoltók létrája csak az első emeletig ért.

Mikor már az egész épület lángokba borult a rémület csak akkor kezdődött igazán, mert bekövetkezett az igazi katasztrófa. Szegény bennrekedt emberek már nem láttak más kiutat, mint

hogy kiugorjanak az épületből.

Mihály a kézi pumpákat járatta. Úgy próbált segíteni. Idő közben egy fiatal házaspár jelent meg az ablakban, átölelték egymást és levetették magukat a járdára. A helyszínen szörnyet haltak.

A tűzoltók az ilyen fajta mentésre nem is gondoltak, ezért nem is hoztak magukkal ponyvát.

Mihálynak jutott eszébe, hogy keressék fel a közeli Népszínházat. Ott talán találnak megfelelő vastagságú ponyvát. Még arra is gondolt, hogy gyorsan leszereli vagy levágja a vastag plüss függönyt, és felhasználja a mentésre.

Még ezen tanakodott a tűzoltó őrsvezetővel, észrevette Aladárt az ablakpárkányon. Rémületében ugrásra készült. Mihály két kézzel integetett neki, hogy ne tegye. Még torkaszakadtából is kiabált, hogy várjon mert szereznek egy ponyvát.

– Menjünk a színhátba ott talán találunk valami erős vásznat, amelyet a ponyva helyet ki tudunk használni. – magyarázta Mihály.

Ezek után két fiatal tűzoltó és Mihály elrohantak a közeli Népszínházba. Ott csak egy portásra bukkantak.

– Ponyva kell a mentéshez vagy valami erős vászon. – magyarázta Mihály a portásnak – ha nincs akkor leszedjük a plüss függönyt a színpadról.

– Van... van – rémült meg a portás annak hallatára, hogy a függönyt bántani akarják. Van a raktárban egy ötször háromméteres ponyva. Azzal takarják le a díszletet szállításkor.

Tiszta véletlen volt, hogy rábukkantak a sátonak való ponyvára. Szerencsére amíg visszaértek Aladár még ott állt a második emeleti ablaknál. A háta mögött már felcsaptak a lángok. Ez azt jelentette, hogy ég a második emelet és nemsokára égni fog a padlás

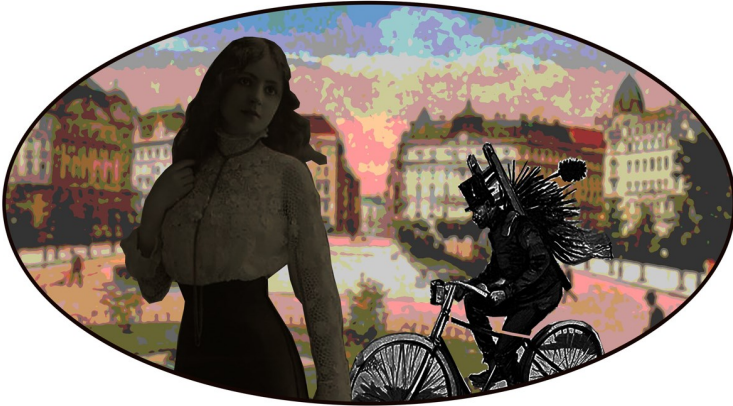
is a tetővel együtt. Azok számára a biztos halált jelentette.

Gyorsan kifeszítették az ablak alatt a ponyvát. Mihály kiáltott és intett Aladárnak, hogy ugoron. A tűztől való félelme besegített a döntésébe. Ugrott és a ponyva megtartotta. Testének jobb oldalára esett és sajnos az egyik karja eltörött. Amikor az ablakból a többiek is látták a lehetséges menekülést, néhányan közülük szintén a ponyvára ugrottak.

A helyszíntre rendeltek egy omnibuszba berendezett elsősegély kocsit is. Ott bekötötték Aladár kezét és utasították, hogy másnap jöjjön a Súlyom utcai Mentők székházába. Ott majd gipszbe rakják a karját.

Végül Mihály és Aladár egy fiákerral indultak haza. Aladár még mindig sokkos állapotban csak annyit tudott mondani:

– Mihály barátom, hogy fogok én törött kézzel festeni...

8. Janka és Mihály a Szabadságtéren

Hétfő délelőtt folyamán Janka, Julcsa nénivel beérkezett a Czettner féle cukrászdába. Végre megvalósult a régi vágya: süteményt fog készíteni.

– Bemegyünk a konyhába. Ott a konyhafőnök, a török származású Aslan (Aszlán) Őt csak séfnek szólítsd, vagy ha nevén szeretnéd megszólítani, akkor az úr jelzőt is hozzá kell tenned.

Aslan fehér öltözéke mellett, kitűnt az elegáns, magas, kéményszerű, hófehér szakácssapka. A konyhában már ott találták Lillát és Lehelt is a két fiatal segédet.

– Jöttünk Jankával sütit készíteni... – szólt kedvesen a séfhez Julcsa.

– Ilyen hatalmas konyhát még életemben nem láttam – ámuldozott Janka.

Nem is láthattál, mert az ilyen felszerelt konyhákat csak

kastélyok, paloták, szállodák és nem utolsó sorban cukrászdákban szerelnek fel.

– A mi konyhánk, az Illavai kocsmával együtt, tízszer is beleférne ebbe a helyiségbe. Sokkal kisebb ennél, az Adria utcai konyha is, ahol eddig együtt főztünk.

Nem csoda, hogy Janka csodálkozott, hiszen a cukrászműhelyt a nagyobb belmagasság miatt, boltíves mennyezettel és süllyesztett padló szinttel építettek. A tűzhely elrendezést úgy alakították, hogy alacsony legyen és körülötte kényelmesen el lehessen járni. A takaréktűzhely tüzelőrészében keletkezett forró levegő, körbejárta a sütőrészt, amelyet vastag samottréteggel borították be.

A konyha egyik falát kicsempézték és két nagy sütőt építettek bele, amelyeket alulról fával fűtöttek. A terem közepére egy nagy munkaasztalt helyeztek. A kicsempézett fallal szemben, egy hosszú munkapult állt. Körbe, körbe a falakon polcok sorakoztak. Azokon az edényeken kívül különféle cukrászati kellékeket tároltak. A fal mellett egy nagy kétajtós szekrény is állt. Abban tartották a süteményekhez való nyersanyagokat és a tiszta kötényeket, munkaruhákat.

– Amikor elkezdődött a répacukorgyártása az előbbi század közepén többé nem hiányoltuk a cukrot. – magyarázta Julcsa – így elterjedtek a cukrászati sütemények, és a pudingok. A Czettner család számos újítást vezetett be Aslan segítségével. A cukrászda vásztekát különleges, új édességekkel bővítette. Termékei iránt már külföldről is érdeklődtek. Több állandó fogyasztó csak a reggeli a kávé, tea vagy csokoládé miatt tér be a cukrászdába. Ezek az italok mellé kiegészítő sütemények is járnak.

– Mi, vagyis én, mit fogok készíteni – türelmetlenkedett Janka.

Kipróbáljuk a kézügyességedet. Rétestésztát és abból meggyes rétest készítünk, de előbb át kell öltöznöd. Utcai ruhában nem szabad itt a konyhában dolgozni. Majd Julcsa ad egy idevaló köpenyt. – ajánlotta Aslan

– Majd én... majd én. – tüsténkedett Lilla. – Én viselem a gondját a kötényeknek. Itt vannak a szekrényben.

– A tésztáját majd én előkészítem. Neked csak nyújtanod kell. – ajánlotta Julcsa

– Szerintem nem lesz gond. Anyámnál láttam, hogyan kell bánni az ilyen vékony tésztával. Remélem sikerülni fog. – bizakodott Janka.

– A receptet nem kell felírnod itt mindenki tudja: Kell bele finomliszt, tojás, sertésszír, langyos víz, ételecet és só. Ezeknek a hozzávalóknak a mennyiségét pontosan be kell tartani. – magyarázta a séf.

Janka nem avatkozott bele a tészta dagasztásában. Amikor az már elvált az edény falától Julcsa kiborította a gyúróasztalra.

– Most 15-20 percet pihentetjük. – magyarázta Julcsa – Addig megkérjük Aslant a séfet, hogy készítsen török kávé. Ő és én, amikor alkalmunk van rá, rendszeresen olyant isszuk. Bár még fiatal vagy, de azért te is megkóstolhatod. Ha nem is fog tetszeni akkor is ajánlom, hogy az elkészítését tanuld meg mert, néhány vendég csak a török kávé miatt tér be hozzánk.

Miután elfogyasztották a kávé már hozzá is lehetett fogni a tészta nyújtásához. Julcsa megindította a tészta húzását. Néhány kézmozdulat után a munkát átengedte Jankának.

Janka óvatosan kezdte kihúzni a tésztát. Kezeit a tészta alá helyezte és egyenletesen húzogatni kezdte az asztal szélei felé. Ügyesen csinálta mert, a vékony tészta nem szakadt el. Amikor a

kihúzott tészta már lelógott az asztal szélén, Julcsa a vastag megmaradt részeit levágta.

A végén annyira belemelegedett a tevékenységbe, hogy észre sem vette, hogy Aslan már előkészítette számára a tölteléket.

– Kimagoztam, és kicsit kinyomkodtam a levét. Cukrot, fahéjat és a zsemlemorzsát adtam hozzá. Már tölthetted is a rétest.

Janka már több mint egy éve Budapesten a Czettner családdal élt. Jól érezte magát a nagyvárosban. Anyjával ritkábban levelezett. Az a ritka levélváltás is elegendőnek bizonyult a kapcsolat tartásához. Nem kíváncszott visszatérni Illavára. Az egyik utóbbi levélben Erzsébet megkérte Irént, hogy készíttessen Jankáról fényképet és küldje el. Szeretné látni mekkorát nőtt a lánya.

A következő héten Irén úgy döntött, hogy elviszi Jankát az egyik Budapesti fényképészhez, hogy készítsen róla több portréképet melyből néhányat majd elküldenek Erzsébetnek Illavára.

A hét közepén Irén szólt Jankának, hogy aznap fényképeszkedni mennek. Erre az alkalomra vegye fel azt az ünneplő, fehér hosszú, hátulgombolós nyakig csukott blúzáát, amelyet nemrég vásároltak. A női ing ujjának hosszán, több, pontosabban három egymás alatti részén, csipkéből készült fodrokat varrt a készítője. Elöl, mellmagasságban gazdagon hímzett zsabó volt.

A földig érő fehér hímzett anyagból készült szoknyát, három vízszintes a csipkés fodor díszítette.

Amikor elkészült, Irén jól körülnézte és hangosan megállapította, hogy ebben a ruhában Janka nagyon csinos és jól fog mutatni a fényképeken. Megkérte, hogy vigyen magával még két ruhát a saját meglátása szerint. Mivel több fényképet fog rendelni ezért a fiatal lány ne legyen mindegyiken ugyanabban a ruhában.

Irén és Janka fiákerrel érkeztek a Leiderhoffer-féle fényké-

pészeti műterem épülete elé. István bácsi nem akart velük menni mert tudta, hogy az ilyen feladat rendszerint hosszadalmas szokott lenni. Tudta, hogy a különböző ruhákat igénylő fénykép készítése az egész délelőttöt lefoglalja.

Nagy felújított földszintes házban rendezték be a fogadó termet. Amikor beléptek az üzlethelyiségbe Vili úr, a fényképész fogadta őket.

Vili úr, középkorú férfinak nézett ki. Sűrű bajuszt és szakállat viselt. Haját a fejtető közepén elválasztotta. Jankának rögtön feltűnt, hogy a férfi az akkori divat szerint a hajszálai végét pöndörítette. Klasszikus hosszabbított zakóján csak a felső gombot gombolta be. A kabát alsó része szétnyílt és kilátszott a fehér inge melyet begyűrt a szűk nadrágjába. Térdig érő csizmát viselt.

– Alázatos szolgálja vagyok tekintetes asszonyom. Miben szolgálhatok kegyednek és a gyönyörű szép lányának? – udvarias mosolya és szolgálatkészsége rögtön elbűvölte a női kuncsaftokat.

– Janka az unokahúgom lánya. – helyesbített Irén – Szeretném, ha róla készítené néhány fényképet. Ez a ruha mellett még két ruhát is hoztunk magunkkal. Szeretném, ha a többi ruhában is készülné fénykép...

– Értem kedves nagynéni és magácskáról is készíthetek egy portréképet?

– Köszönöm, én nem fényképezkedem. Rólam és a férjemről Istvánról már készült fénykép ebben a stúdióban annak idején amikor megházasodtunk. – nyugtatta meg Irén a fényképészt.

Az kis üzlethelyiségből átmentek egy udvari földszintes épületbe. Ott rendezték be a fényképészeti stúdiót. Amikor Janka és Irén beléptek, különös látvány tárult eléjük. A terem egyik oldala mellett több kelléket halmoztak fel. A tárgyak között többfajta szék

állt rendelkezésre. Ott állt magas támlás kárpitozott karosszék, két-karos reneszánsz trónszék, etruszk szék, cifra vas kerti szék, egyszerű faragott szék, de még egy háromlábú sámli is. A dohányzó asztalka fölött a falon lógtak a különböző stílusban készült festmények és gobelinek. A gyermekek fényképezésére alkalmas hintaló is ott árvalkodott. A padlón egy közép nagyságú perzsa szőnyeg hevert. A fal mellett ott sorakoztak az álló és a falitükrök is. Az egész halmaz Jankának úgy tűnt, mintha a padlásról lehozott és felhalmozott kacsatok között állna.

– Ezek a kellékek a különböző beállításokhoz szükségesek. – magyarázta Vili amikor meglátta a fiatal lány csodálkozását.

A terem közepén állt a fa állványra erősített dobozos fényképezőgép. Az egész mennyezet teljesen be volt üvegezve. A napfény onnan érkezett a stúdióba. De ott álltak a fal mellett különböző állványokon a lámpák, amelyeket valószínűleg a megvilágításra használtak. A lámpák mögött egy szélesebb vörös plüss függöny takarta a falat. Onnan bukkant fel egy fiatal lány egyszerű öltözékben.

– Ő Piroska a segédem. Ő fog segíteni a fényképezésben.

Janka megállt a terem közepén. Vili úr körüljárta. Megnézte minden oldalról a ruháját majd megszólalt.

– A fiatal lány ruhája megfelel egy Margitszigeti sétára. Ezért olyan háttérrel választunk, amely tele van fákkal.

Ahogy ezt elmondta Piroska odament az üres fal elé és a mennyezetről lehúzott egy hatalmas festményt tele erdei fákkal. Utána, a festmény elé odahelyezték a cifra vas kerti széket és ráültették Jankát. Vili elmagyarázta hová kell néznie és elkezdődhetett a fényképezkedés. A fényképész a fadobozos fényképezőgépre egy fekete anyagból vart zsákot szerelt, majd abba beledugta a fejét. Így állította be az élességet és az irányt. Amikor ez megvolt a fényképe-

zőgép mellé állt és a következő utasítást adta Jankának:

– Kedves kisasszony, ide a gépbe nézzen és pár percig mosolyogjon, de ne mozduljon meg addig amíg háromig számolok.

Janka követte az utasítást. Vili levette a lencséről a kupakot és háromig számolt.

– Ez a beállítás kész jöhet a következő.

A meglévő ruhában még egy felvételt készített Vili mester Jankáról, csak másmilyen háttérrel.

Ezek után következhetett a ruhaváltás. Janka Piroskával és Irénnel bementek a vörös plüss függöny mögé. Kiderült, hogy ott egy kisebb helyiség állt rendelkezésre, amelyben a laboratóriumot és a nyersanyag raktárát helyezték el. Bőven volt arra is hely, hogy aki szeretne ruhát is válthasson. Sőt néhány fogas és tükör is állt az ügyfél rendelkezésére. Piroska segített Jankának az öltözködésben.

A következő öltözék, amelyet Janka magára öltött egy nem mindennapi hosszú ujjú fehér selyemingből állt. Különlegességét a matrógallér nyújtotta. A gallér széleit sötétkék szegélyszalag keretezte. A blúz mandzsettája is hasonló színű szalagból készült. A világoskék egyszínű harangszerű szoknya összhangban állt a női felső inggel. A két ruhadarabot egy széles fekete anyagból varrt öv választotta el. Annak a különlegessége abból állt, hogy az eleje a has tájékán „V” alakban lefelé nyúlt (kiszélesedett).

– Ebben a ruhában is, nagyon jól nézel ki. Már el is felejtettem, hogy megvan. Ezt még akkor vásároltuk amikor megjöttél hozzánk – dicsérte a ruhát Irén.

Amikor Janka és a többiek visszatértek a fényképező terembe Vili rögtön észrevette a matróz inget.

– Kiváló... kiváló. Van egy háttérképem a Dunáról és a Kosuth-hajóról. Az kiváló háttér lesz a kedves kisasszony számára. –

örvendezett Vili.

Miután elkészült néhány felvétel a Dunát ábrázoló háttérképpel következhetett a másik ruha.

Dél körül járt már az idő mire elkészültek a fényképfelvételekkel.

– A fényképekért egy hét múlva tessék jönni. Addigra biztos elkészülnek – búcsúzott el Vili művész úr Iréntől, akinek még kezét is csókolt – Ha a kedves nagyságos asszony meggondolná magát szívesen készítenék magácskáról is egy-két portré képet.

– Köszönöm szépen. Nagyon kedves Leiderhoffer úr, de majd egy másik alkalommal. – utasította el a kedves ajánlatot Irén.

Miután elhagyták az üzlethelyiséget Irénnek az az ötlete támadt, hogy bemennek a belvárosba és ott valamelyik kisebb vendéglőben megebédelnek. E mellett arra is gondolt, hogy vesz Jancsónak egy olyan ruhát, amely majd megfelel a cukrászdában való munkájához.

A Király utcából besétáltak a Zrinyi utcába, ahol egy kedves kis sarki vendéglőre bukkantak. A vendéglő tulajdonosa egy idősebb úriember, sötét öltönyben, fehér ingben és csokornyakkendővel sietett eléjük. Széles mosollyal az arcán és széttárt karokkal rögtön az egyik üres asztalhoz kíserte őket.

– Kézcsókom kedves tekintetes asszony, parancsoljanak? Miben lehetek a szolgálatukra? – szólalt meg a tulajdonos és egyben a főpincér is.

– Ebédelni jöttünk... – válaszolt kicsit visszafogottan Irén.

– Máris hozom az étlapot... – bólintott a pincér majd meghajolt és elsietett.

– Figyeld meg Jancsó, amikor a pincér kihozza az ételt melyik oldalról közelít meg és hogyan hozza ki az ebédet. Ez az ember

vérbeli pincér. Ha te is felszolgálász a cukrászdában hasonlóan kell viselkedned.

– Én ezt tudom, amikor a tálalásról beszéltünk Julcsa ezt is megmagyarázta. Általában jobb oldalról adjuk és vesszük el az ételeket a vendég elől. Viszont balról tálalunk. Azt is mondta, hogy soha ne nyúljunk az asztalon a vendég előtt. Az evőeszközt tálcán visszük és hozzuk.

– Igazad van. Nem is tudtam, hogy ilyesmiről is beszélgettek Julcsa nénivel. Akkor erről talán tovább nem is kell beszélnem. Ne lepődj meg mert, nem csak ebédelni jöttünk, hanem bevásárolni is. Itt a belvárosban keresünk a számodra megfelelő felszolgáló ruhát arra az alkalomra amikor dolgozni fogsz a cukrászdában. Erre alkalmas ruhád még most nincs...

Ahogy Irén befejezte a mondatot megérkezett az ebéd. Mindketten fürj levest kértek. A leves után Irén bécsi szeletet Janka pedig párizsi szeletet rendelt.

Ebéd után végig sétáltak a Váczi utcán. Útközben olyan üzletet kerestek, amelyben megfelelő öltözetet találnak Janka számára. A végén az Arany János utca egyik épületében rábukkantak az ismert Holzer áruház egyik kisebb üzletére. Abba betértek.

Ott találtak is egy megfelelőt. Az egyrészes világos szürke ruha felső részét fűzéssel lehetett testhez alakítani. Elöl a mellrészen partedlihez hasonló fehér rátét vászont szabtak és a gombok helyet egymás alá apró csokormasnit fűztek. A csípővonalon hozzávarrt szoknya alul kibővülve bokáig ért. Aljára három sor fodros csipke került. A ruhát csípő magasságban egy fodros fehér kötényke díszítette.

Jankának megtetszett a ruha. Inkább háziasnak tűnt, mint felszolgáló ruhának. Miután megvásárolták az elárusító lány egy

vászon kézitáskába helyezte a ruházatot. Amikor Irén fizetett, magában azon morfondírozott, hogy talán váltó ruhát is kellene venni. Ha ezt kimossák akkor várni kell, hogy megszáradjon. Janka nem szolgálhat fel addig, csak a konyhában dolgozhat.

Végül úgy döntött, hogy elegendő lesz ez az egy is. Ha majd valami gond támad itt, ebben az üzletben, vehetnek még egy másikat is.

Ahogy kísértáltak az üzletből Janka átvette Iréntől a csomagot és elindultak egy szállítóeszközt keresni. Mindketten már túl fáradtak voltak ahhoz, hogy az Adria utcáig gyalogoljanak. Irén feltételezte, hogy a Szabadság tér közelében lesz fiáker vagy konflis.

Pár percen belül a térre értek. A Tőzsdepalotával szemben, a parkosított részén, észrevették a nagy kör alakú virágos ágyást.

– Üljünk le néhány percre Janó. Pihenés közben megmutatom neked az épületeket. Az ott szembe az a nagy épület a Tőzsdepalota. Imre szokott oda járni amikor nagyobb mennyiségű lisztet vásárol a cukrászda számára.

– És az a másik épület, – érdeklődött Janka, a másik nagy épületre mutatva. E közben öléből maga mellé helyezte a ruhás táskát.

– Az... az a Magyar Nemzeti Bank épülete. Ott... – és Irénnek nem sikerült befejeznie a mondatát amikor Irén háta mögül egy koszos kéz lenyúlt és magához rántotta a ruhás zacskót. Janka rögtön arra fordult és egy szalmakalapos mocskos arcú fiatal gyereket vett észre.

Mire szólni akart a rövidnadrágos szakadt pólóba öltözött fiú szaladni kezdett. Vele együtt még egy csoport piszkos kéregető gyerek is rohant. Látszott, hogy ismerik egymást és egy falkába tartoznak. Rablógyerekekről volt szó. Janka kétségbeesetten nézett a

gyerekek után és már úgy döntött, hogy utánuk szalad amikor Irén megfogta a karját és rászólt:

– Hagyd. Úgy sem éred utol őket, ezek a Ruffy gyerekek. Még jó, hogy nem vettem váltó ruhát is.

– Sajnálom Tanti... sajnálom. Nem vettem észre a piszkos gyerek lopakodását. – fejezte ki sajnálatát Janka.

– Nem te vagy az oka. Ezek utcagyerekek. Budapesten legalább nyolcezen vannak. Legtöbbször lopásokról, bandába tömörült rablásokról és koldulásról lettek híresek.

– Mért hívtad őket Ruffy gyerekeknek? – kérdezte most már kicsit nyugodtabban Janka.

– Mert Ruffy Pál, az állam segítségével, egy gyermekmenhelyet alapított a kilencedik kerület Tűzoltó és az Üllői utcában. Majd, ha hazaérünk akkor a térképen megmutatom neked merre vannak ezek az utcák azért, hogy kerüld őket. Majd egy következő nap visszamegyünk az üzletbe, de akkor majd Imre is velünk jön. Új ruhát veszünk. Gyere... menjünk és keressünk egy fiákert...

Amikor mindketten felálltak, egy fiatal kéményseprő mester feléjük közeledett. Kerékpárt tolt maga mellett. A szokásos kéménytisztítási kellékek között egy ugyanolyan szatyor volt nála, mint amilyenbe Janka ruháját tették. Amikor közelebb lépett kedvesen elmosolyodott.

– Tisztelt asszonyom, véletlenül szemtanúja voltam az előbbi csoportos rablásnak. A tolvaj gyerekek épp az én irányomba szaladtak. Sikerült elfognom azt a gyereket amelyik ellopta magától ezt a szatyrot. Tessék, szívesen visszaadom önöknek. Remélem a kormos kezem nem tett kárt benne.

– Istenem mégis igaz az a hiedelem, hogy a kéményseprő ember szerencsét hoz. – szólalt meg örömmel Irén és átvette a

szatyrot majd folytatta – Még egyszer nagyon szépen köszönjük. Szeretnénk mindketten meghálálni az igyekezetét. A napokban, de talán legjobb, ha szombaton, megtisztelne bennünket a Népligetben lévő Czettner-féle cukrászdában. A cukrászda a mi családunké és Janka ott kiszolgálja a vendégeket. Ha meglátogatná az üzletünket bármilyen süteményt vagy torta szeletet kérhet, Janka szívesen kihozza magának. De, kihez van szerencsénk, ha nem titok.

A fiatalember egy hirtelen mozdulattal levette fejéről a sapkáját és bemutatkozott:

– Mihály vagyok... Cziprián Mihály és nagyon szépen köszönöm a meghívást. Úgy vélem eleget teszek az önök kérésének.

Fűvel borított domboldalon egy poros nyári út vezetett felfelé. A két keskeny kerécsapás egyikében, Janka lassú léptekkel haladt a magaslat felé. Azon nem is gondolkodott mi fogja várni a másik oldalon. Feltételezte, hogy meglátja a folyót és a vízimalmot. Ha szerencséje lesz még Pisti is ott lesz a horgászbotokkal.

Amikor fölért, nagyot csalódott mert a folyó és Pisti helyett, csak egy hatalmas fehér tó terjengett a szemei előtt. A tónak a színe és állaga inkább a tejre hasonlított, mint a vízre. Janka úgy vélte, hogy a hóval és jéggel borított tó a hegycsúcsokról csörgedező patakokból ered. A domb és a hegyek közé szorulva ott összegyűlt.

Jankát érdekelte, hogy miért ilyen fehér a színe. Talán nem is tó, gondolta magában, hanem egy jeges lap az egész.

Ahogy elindult lefelé a tó felszíne repedezni kezdett. Minél közelebb járt a repedések annál sűrűbbek lettek. Végül egymástól különálló fehér nagy foltokká vált az egész tó felszíne. A következő pillanatban a fehér foltok felemelkedtek hattyúkká és libákká változtak. Amikor felszálltak az egész égbolt kifehéredett tőlük.

Ott az előbbi helyükön csak zöld pázsit maradt. A tó nem is létezett az egész egy hatalmas hattyú és liba nyáj volt.

A következő pillanatban Janka hátára egy erős kikeményített háromsarkos vászon került. A vászon kétszer hosszabb volt a széttárt karjainál. A vászonban a tenyerénél lyuk keletkezett, ami-be belekapaszkodhatott. Miután ezt megtette néhány karcsapással a nyáj után repült.

A libák a lemenő nap irányába repültek. Janka utánuk sietett gyorsan csapkodva vászonból készült szárnyával. Amikor egy erdő fölé repültek a libák hirtelen eltűntek. Janka elvesztette uralmát a szárnyak felett és zuhanni kezdett. A széles vászon még annyit segített, hogy a landolás nem zuhanásba torkolt. Amikor földet ért egy hatalmas füstölgő szeméttelepre esett. Többen, főként gyerekek, kotorásztak a szemét között abban a reményben, hogy élelemhez jutnak.

Janka felismerte az egyiket közöttük. A széles karimájú szalmakalap takarta a mocskos arcot. A szakadt rövidnadrág zsebéből egy vekni kenyér lógott ki.

– Éhes vagy? – kérdezte Janka.

– Nem, csak süteményt szeretnék...

– Gyere velem a faházba – és Janka egy rozoga kóterra mutatott, amely a szeméttelep szélén állt. – ott készítek neked meggyes rétest.

– Rendben. Menjünk.

Mindketten bukdácsolva, baktattak a faépület felé. Néha lábaik besüppedtek a szemét halmazokba. Janka ment előre a fiú pedig követte.

Amikor az épülethez értek Janka benyitott és bement. Bent az épület egészen másként nézett ki, mint amilyennek kívülről lát-

szott. A falak körbe-körbe tele voltak különböző sötét festményekkel.

Janka az egyik falon sötét felhőkkel borított hegyláncot látott, melyből csurgott ki a sötétvörös láva. A másikon, sűrű sötétzöld erdő tele volt épületromokkal. A következőn pedig egy tóparti kép felett villámcsíkok cikáztak, de olyat is látott, amelyen sötét messzire nyúló utcarész végén hegytetőre épített kastély állt. Fölötte sötét lovagló hosszú hajú lány repdesett.

Janka már vissza akart fordulni a megrettentő falfestmények miatt, amikor a sötétből előjött egy elhízott, szürke, piszkos szakadt ingű női teremtés. Az inge a hasán annyira szűk volt, hogy a csüngő nagy keblei miatt be sem tudta azt gombolni. Sötétbarna ráncos szoknyáját vékony bőrszija tartotta. A ruhája és teste teljes ellentétben állt az arcával. A terebélyes koldus ruhába öltöztetett test fölé egy gyönyörű szőke hajú fiatal lány mosolygós arca került.

– Ne menj el Janka. – állította le Jankát az asszony – Én jövőmondással foglalkozom. Álom kártyákból megmondom neked a jövőd.

– Ugyan hogyan lehet megjósolni a jövőt. Ilyet még nem is hallottam.

A jósnő tett egy lépést és leült az asztal mögé. Az asztal lap közepe felpúposodott és egy köteg kártya jelent meg rajta.

– Űlj le ide az asztalhoz majd megmutatom. – ajánlotta a jósnő.

Jankát kezdte érdekelni a dolog és ezért kíváncsiságból ő is a jósnővel szembe az asztalhoz ült.

– Itt ebben a kötegben hetvenkét kártyalap van. Mindegyik egy bizonyos álomról szól – magyarázta a jósnő és bal kezében

széthúzta a lapokat úgy, hogy azok egy legyező formát kaptak. – Húz belőlük egy lapot.

Janka előbb tétovázott, de a jósasszony folytatta.

– Szoktál álmodni?

– Igen rendszeresen és tudom, hogy most is álmodom...

– Akkor húzz egy lapot.

Végül Janka húzott a lap tömbből egyet és megnézte.

– Amit álmként érzékelünk, az többnyire furcsa üzenet a saját, személyes érzelminkről. Te most a tizenkilencedik kártyalapot húztad ki az a Nap üzenete.

– És mit üzen nekem a nap? – érdeklődött Janka

– Üzenete szerint megkönnyebbülhetsz. A gond mögötted a szemétdombon maradt. Nyugodt időszak áll előtted. Ez a mostani érzés felvillanthatja előtted a gyermekkorod pillanatait. Az elkövetkező időben pontosan ugyanolyan boldog percekben lehet részed, mint gyermekkorodban...

Janka óvatosan letette a lapot az asztalra. A lap hirtelen kerek formát vett fel és lángba borult, de ettől sem jósnő, sem Janka nem ijedt meg. A lángokból egy kerek sütemény keletkezett. Amikor a lángok elaludtak a kerek sütemény kidíszített tortává alakult. Pár pillanat után a tortából kivált egy keskeny szelet.

– Egy ilyen tortaszelettel kínálj meg...

– Kit...? kit kínáljak meg? – izgatottan tette fel a kérdést Janka és felébredt.

Janka tíz óra körül érkezett be a Czettner-féle cukrászdába. Miután megkapta a munkaruhát rögtön fel is akarta azt használni. Az első munkanapján Julcsa jött érte és együtt mentek a Népligetbe.

Amikor belépett nem a hatalmas boltíves terem mennyezete

és a ragyogó csillár érdekelte, mint első alkalommal, hanem az asztalok elrendezése. Azok ötösével álltak, két sorban. Három vagy négy asztal mellett már vendégek ültek. E közben azt is felmérte, hogy melyik a legrövidebb és a legbiztonságosabb út az asztaloktól a konyhabejáratig. Az elkövetkező napokon az lesz a legtöbbször végig járt útja.

Lilla a fiatalabb és Emma az idősebb kiszolgáló lány már dolgoztak.

– Gyere Jancsó először is beszélünk Aslan úrral. Ő adja ki naponta a feladatokat. – ajánlotta Julcsa néni.

A konyhában már nagy volt a sürgés forgás. Készültek a kávék teák és a csokoládés italok a reggeliző kuncsaftok számára.

Bent a konyhában Aslan megadta Jankának az utasítást:

– Tudom, hogy Julis sok mindenre megtanított, ami a kiszolgálási rendet illeti, de én szeretném, hogy még néhány dologra odafigyelj. Először is a beérkező vendéget azonnal fogadni kell. Mosolyogva elébe menni és helyet ajánlani neki vagy nekik. A vendég előtt sohase beszéljünk fogyókúráról, mert akkor még kevesebb süteményt kér. Vendéggel mindig halkán beszélünk. Nyugodjunk bele abba, hogy a vendégek jobban értik a mesterségünket, mint mi magunk. Hadd higgyék, hadd élvezzék, hogy ők a hozzáértő emberek. A leglegfontosabb: A vendégnek mindig igaza van, ezt sohasem felejtse el. Te fogod felvenni a rendelést és kihozni a megrendelt süteményt.

A fizetést pedig Emmára kell bízni. A többit majd Emma elmondja.

– Rendben megértettem Aslan úr. – válaszolt magabiztosan Janka.

A teremben Emma már várta Jankát és a kezébe adott egy

kis jegyzetfüzetet ceruzával.

– A rendeléseket erre a kis füzetre írod. Az asztalok meg vannak számolva a fejedben. Az első számú asztal ott áll legmeszszebb – és Emma a fal felé mutatott – A mellette lévő a kettes... És így az ötösig. A második sorban a hatos majd a hetes következik. A blokkra mindig ráírod melyik asztalhoz tartozik a rendelés, hogy tudjam fizetéskor mit fogyasztottak.

Aznap Jankának nem akadt sok munkája, hiszen hétköznapi volt. Csak egy fiatal pár érkezett a hármaskasztalhoz. A férfi kávét a nő pedig teát rendelt. Mindketten elfogyasztottak néhány teasüteményt. Később egy nagymama érkezett az unokájával. A kisfiú nagy adag fagyaltot kért.

Amikor nem volt vendég az üzletben Janka szólt Lillának, hogy üljenek le az egyik asztalhoz mert el akarta neki mesélni mi történt Irénnel és vele a Szabadság téren és milyen furcsát álmódott a napokban.

– Nem szabad. Minket nem azért fizetnek, hogy üljünk, hanem hogy dolgozzunk. Ha nincs vendég akkor is van munka vagy a konyhában vagy itt a vendég váró teremben. A székeket az asztal köré rendezni vagy port törölni. Majd, amikor ebédszünetet kapunk akkor elmesélheted a konyhában, hogy mit álmodtál.

9. Eszter

A fiáker, amelyben utaztak a Hermina utcába ért. Mihály segített Aladárnak, hogy leszálljon az ülésről, de az hirtelen összeesett. Elájult. A fiákerossal együtt nagy nehezen bevitték a lakásba. Ott Mihály ébresztgetni kezdte. Amikor, kis idő múlva, Aladár észhez tért Mihály egy pohár vizet hozott számára.

– Semmi baj... semmi baj, csak elájultál. – nyugtatta Mihály. – Ez az ájulás valószínűleg a veszély utáni reakció.

– Hazafelé azon gondolkodtam, hogy mi is történhetett volna velem, ha te nem szervezed be a ponyvát és nem veszek erőt magamon, hogy ráugorjak. Biztos benn égtem volna az emeleten, mint a többiek.

Aladár napokig szótlanul ült fölkötött karjával a nappali szobában. Amikor megszólalt akkor is csak néhány mondat erejéig mindig ugyanazt jegyezte meg: „Mi is történhetett volna, ha Mihály

nem talál ponyvát.” Az, hogy egy ideig nem fog tudni festeni, az a legkisebb gond, amely érhetne. Nagyon könnyen, szinte biztosan megfullad vagy elég a lángokban. Naponta többször is, hálás szavakkal köszönte meg azt, amit Mihály tett érte.

Az idő múlásával, Aladárt egyre jobban idegesítette zavarta a semmivézés. Nem tudta elhagyni az otthonát, mert a jobb lába is megsérült és erősen fájt minden lépésnél. Ahelyett, hogy belenyugodjon betegségébe és türelmesen várná a javulását mindenre kifogást és megjegyzést talált. Állandóan valamit nyafogott és morgolódtott Mihálynak és minden útban volt neki.

Végül Mihály szólt Katinak, aki néhányszor hetente ájtött segíteni. Ő már régebben ismerete Aladárt és ismerte a rigolyáit, ezért erélyesebben tudott foglalkozni vele. Nem hagyja, hogy ennyire elhagyja magát. Kati igyekezet javítani a közérzetét, de sajnos sikertelenül.

Néhány hét elmúltával Kati bejelentette, hogy egy időre vidékre megy szüleihez. Azt állította, hogy anyja ágyba esett és az apja nem képes arra, hogy egyedül gondozza. A két férfi számára az sohasem derült ki, hogy Kati igazat mondott-e, vagy csak megunta Aladárt. Mindenesetre a szolgálólány eltűnt egy jó időre.

Éva szombatonként rendszeresen megjelent, attól függetlenül, hogy Aladár csak néhány ecsetvonásra volt képes. Mivel előre megkapta a neki járó összeget a pózolásért, nem akarta felmondani a szolgálatot.

Amikor Éva a következő szombaton megjelent, viszont Kati eltűnt, Aladárnak egy újabb ötlete támadt.

– Mond Éva neked van valami elfoglaltságod hét közben? – kérdezte Aladár amikor Éva befejezte a pózolást.

– Mosni és takarítani járok, ha valaki felkér rá.

– Főzni tudsz? – kérdezősködött tovább Aladár.

– Hát persze. A korombeli lányok mind tudnak főzni.

– Akkor figyelj ide, adok neked havonta 30 koronát, hogy minden másnap eljössz és két napra főzöl. Ha kell kitakarítod a szobát és ha van szennyes kimosod. Ha megjavul a kezem, külön a pózolásért is kapsz pénzt.

– Rendben. A bevásárlást is nekem kell elvégezni?

– Természetesen. Láthattad a bolt itt van tőlünk nem messze.

Amikor ezt az egyezséget Mihály megtudta felajánlott ő is még öt koronát Évának, hogy amikor Aladárnak főz valamivel többet készítsen, hogy számára is legyen vacsora. Ezt az ajánlatot Éva nagyon szívesen elfogadta, mert így könnyű jó munkára talált.

Mihály egy nap értesítést kapott Ervintől, a Budapesti Országos kéményseprők egyesületéből, hogy ha érdekelné egy jobb munkahely jelentkezzen Kloze Róbertnél. Aki egy felelős kéményseprő üzletvezetőt keres. Ott száz korona lenne a havi fizetés. E mellett lakás és koszt is jár.

Bár már több éve dolgozott Dévics úrnál és meg volt elégedve a munkaadójával mégis úgy döntött, hogy tovább áll. Nem akarta elmulasztani a jobb munkalehetőséget és a nagyobb járandóságot.

Miután felkereste Kloze urat megegyeztek. Mivel Mihálynak nem kellett a lakás és a koszt százhusz koronába egyeztek meg. Kloze úr ezt írásba is foglalta, valamint Mihály munkakönyvébe is mind bejegyezte 1905. június tizenötödikei dátummal.

Őrült az új lehetőségnek és miután megtörtént az egyezés, sietve indult vissza a Hermina útra, hogy elújságolja Aladárnak az új fejleményeket.

A Szabadság téren keresztül vezetett az útja amikor szemtanúja lett egy rablótámadásnak. Segítőtársaival együtt egy tolvajgyerek, eltulajdonított két fiatal nőtől egy nagyobb szatyrot. Mihálynak sikerült elkapni a kiskorú tolvajt és a kétségbeesett hölgyeknek visszaszolgáltatta a lopott holmit. Bemutatkozás közben Mihálynak úgy tűnt, hogy valahol már látta ezt a lányt az anyjával. De akkor még sehogy sem jutott az eszébe, hogy hol.

Csak akkor, amikor elváltak és az anyja a lányával az egyik, Mihály pedig a másik irányba sietett, akkor jött rá, hogy hol találkoztak azelőtt. Rögtön arra gondolt, hogy elmeséli Aladárnak a különös körülmények között lezajlott találkozást.

Amikor belépett Aladár stúdiójába a fiatalember ott ült a kárpitozott karosszékekben és a félig megfestett aktképet figyelte. Ecset nem volt a kezében tehát nem dolgozott, csak éppen búslakodott.

– Két új és jó hírem van – ezekkel a szavakkal szólalt meg Mihály. – Az egyik, hogy jó üzletet kötöttem Kloze úrral az új munkaadómmal a másik pedig egy érdekes találkozás.

Úgy tűnt, hogy Aladár épp a mély boldogtalanság állapotával küszködött és oda se figyelt. Ennek ellenére Mihály folytatta:

– Tudom, hogy nem fogod kitalálni kikkel találkoztam, ezért mindjárt elmondom. Emlékszel arra a fiatal lányra, akit olyan szépek és karcsúnak találtál a színház előtt és az áruházban...

Ezekre a mondatokra Aladárnak felvillant a szeme és érdeklődéssel Mihály felé fordult.

– Igen... igen. Talán te is találkoztál vele – Aladár öntudatlanul felállt a karosszékéből.

– Nem, nem vele találkoztam, hanem azzal a másik lánnyal, akinek a társaságában láttuk. – nyugtatta meg Mihály.

– Hát ez éppen nem nagy hír. Már azt reméltem, hogy azt a lányt említéd, aki nekem olyannyira tetszik.

– Gondold csak végig. Mivel a két családot együtt láttuk a színház előtt biztos vagyok benne, hogy ismerik egymást. Én a másik lánnyal a Jankával és édesanyjával találkoztam és ők meghívtak a Czettner-féle cukrászdába.

Ezek után Mihály röviden elmesélte a találkozás körülményeit és a meghívást.

– Te hallottál a Czettner-féle cukrászdáról.

– Természetesen. Jártam ott néhányszor. Jó és kellemes hely, nem olyan előkelő, mint a Gundeléké, de rendes, elfogadható hely.

– Na akkor készülj fel, mert a következő szombaton oda megyünk süteményre. Ott talán Jankától megtudhatod a szép lány nevét és lakhelyét.

Amikor ez a beszélgetés zajlott, Éva is jelen volt.

– Elvisztek engem is? Utoljára cukrászdában Győrben voltam amikor még Rább Lajos fényképésznél dolgoztam.

– Lehet róla szó Éva, de akkor szombatra vegyél föl valami rendesebb ruhát.

– Hát be kell vallanom, hogy sajnos csak ez a ruhám van, amelyben idejárom.

– Akkor adok neked előleget az elkövetkező pózolásodra. Abból vegyél magadnak egy rendes kimenő ruhát. Azt vedd fel szombaton amikor elmegyünk a cukrászdába. – ajánlotta Aladár és kivett a pénztárcájából tíz koronát és azt Éva markába nyomta.

Mihály egy keskeny patak partján találta magát. Nem messze tőle a barlang bejáratából halk zene áradt. Mihály felismerte az óvilág legkedveltebb, legelterjedtebb hangszerének hangját a

hárját. A legtökéletesebb ókori hangszer már a régi egyiptomiak is használták. Ebből kifolyólag azt feltételezte, hogy a széles bejáratú barlang mélyén, egyiptomiakra bukkan. Úgy gondolta felkeresi őket és ezért határozott léptekkel elindult a bejárat felé.

A barlang belseje a szokásos látványt nyújtott. A sötét sziklás oldalak mellett egy mély szakadék is tátongott. A szakadék felett, csak egy helyen, a természet által kialakított kőhíd ívelte át szurdokot. Ott, a másik oldalon egy sokkal kisebb barlangot vett észre. A barlangból erős fény és a hárfa hangja érkezett.

Mihály egy pillanatig sem hezitált. Úgy döntött, hogy átmegy az omladozó természetes kőhídon és megnézi ki lehet az, aki olyan szép zenét szolgáltat.

A másik barlangban sok égő fáklya világította meg a kis szobát. Két asszony tartózkodott benne. A szegényes bútorzat mindössze egy ókori ágyból és egy szekrényből állt. Az ágy mögött a kőfalon egy hatalmas kárpit lógott. Bábel torony építését ábrázolta.

A fiatalabb nő az ágy szélén ült és két karjával magasba emelte hosszú haját. Tekintete valahová a távolba irányult. Mint ha gondolataival nem is lett volna jelen. Valószínűleg emiatt több próbálkozás után sem sikerült kontyba fogni a haját. A mellette lévő idősebb asszony szétárt karjain különböző színű és szabású ruhák lógtak. A ruhákat a lány felé nyújtotta, hogy azokból válasszon és felvegye meztelen felsőtestére.

– Kik vagytok és mért bujkáltok itt a barlang mélyén. – kérdezte Mihály amikor közelebb lépett.

– Én Eszter vagyok a zsidó lány. Perzsiába készülök. Ott férjhez fogok menni...

– A bibliai Eszter? – érdeklődött Mihály.

– Igen. – válaszolt a lány és arcát Mihály felé fordította.

– Ne hazudj. Te a Miskolci Eszter vagy. Az, akit Aladár már rég óta le akar festeni.

A következő pillanatban eltűnt az egész barlang. Mindketten, Eszter és Mihály is az Aladár stúdiónappalijában találták magukat. Mihály csak egy alsónadrágban ült összekuporodva, a lábait felhúzza a kanapén. A szoba másik oldalán Eszter továbbra is az ágy szélén ücsörgött. Az idős asszony helyett Aladár állt a festőállvány mögött és festette Eszter portáját.

– Nemsokára elkészülök a festménnyel. Mire ideér Gyula a Czabaji pap befejezem. – magyarázta munka közben Aladár.

Pár perc múlva a bejárati ajtón benyitott a pap.

– Itt lesz az esketés? – kérdezte.

Mihály egészen meglepődve szólalt meg.

– Milyen esketés? Aladár, te talán elveszed feleségül Esztert? – folytatta érdeklődéssel Mihály.

– Nem én, hanem te veszed el. Ide hívtam tanúnak Évát is. Ő mindjárt megérkezik, csak felment a szobádba, hogy lehozza a fényképezőgépet. Szeretném, ha megörökítene benneteket.

– Aladár... Milyen móka ez. Én egyáltalán nem akarok megnősülni...

– Szerintem, muszáj lesz – szólalt meg Mária, aki hirtelen megjelent Aladár és a Gyula pap mögött.

Mihály sohasem tudta eléggé megcsodálni Mária szépségét és ötletes öltözkését. Ez alkalommal is meglepte Mihályt nem csak a tanácsával, hanem kinézésével is.

Mária ez alkalommal tógát viselt. A bő, lenge, selyem szövetet művésziiesen elrendezgette a test körül. Az anyag szegélyét széles arany szalag díszítette és a vállon fibulával rögzítette.

A nyakát sárga zafír drágakőből készült kétsoros nyaklánc díszítette. Széles zafír karperecet is hordott a jobb kezén. A derekán az övet, kétoldalt összeöltéssel oldotta meg.

A kúp alakúra készült bonyolult kontyot díszes tűkkel és kendővel rögzítette. Lábán magasra kötött szalagos sarut viselt.

Miután Mihály jól megnézte Máriát, csak azután tudott szóhoz jutni:

– De mért kéne nekem megőszülnöm?

– Mert nemsokára egy vonzó ajánlatot fogsz kapni. Az pedig csak úgy érvényesülhet, ha házastársad van.

– Nekem sehogy sem tetszik Eszter. Én semmi kép sem veszem őt feleségül...

– Ha nem őt akkor valaki más...

Mihály szombaton reggel fejfájással ébredt. Meggyötörte a kellemetlen álom. Ha nem Aladáról lenne szó nem is keresné Esztert. Azért mégis belátta, hogy már nem csak a barátját, hanem Évát is érdekli a Czettner-féle cukrászda igaz, más-más okokból. Mihály nemrég azt is észrevette, hogy egy bizonyos vonzódás alakult ki Aladár és Éva között, aki nemcsak a munka miatt jár olyan szorgalmasan Aladárhoz.

Délelőtt amikor lement a nappaliba Aladár már ott festegetett amennyit tudott bal kézzel.

– Eszünk valamit reggelire majd megvárjuk Évát. – magyarázta Aladár.

– Látom menyire megindultál, de egyáltalán aludtál ma éjjel? – érdeklődött Mihály mert látta, hogy a barátja mennyire várja a találkozást a cukrászdában majd folytatta. – Attól félek nehogy újból rosszul süljön el a dolog. Nehogy megint nem jutsz a lány nyomába.

– Ha ez alkalommal sem sikerül akkor abba hagyom az utána való kutatás. – válaszolt nyugodtan Aladár.

– Készülj fel minden lehetőségre. Az igazat megvallva, most már egy kicsit sajnálom, hogy elmondtam neked a lehetőségeket, de ki tudja. Talán most jól fog elsülni a dolog. – morfondírozott Mihály.

Aladár tejbe aprított kenyeret evett Mihály pedig szalonna szeletekből és kenyérből készített magának „katonákat”. Aladárnak azért mégis csak fúrta az oldalát a kíváncsiság az esetleges lehetőség:

– Mit gondolsz, az a bizonyos Janka nevezetű lány, akivel találkozunk, az tudni fogja hol lakik az a szép lány. – kérdezte Aladár már előre izgulva a cukrászdai találkozáson.

– Nyugodj meg barátom. Nyugodj meg, hisz megtörténhet az is, hogy bár Janka ott dolgozik, de lehet, hogy épp ma nem találkozunk vele. Lehet, hogy szabadnapot kapott, vagy lebetegedett vagy ki tudja miért, de nem lesz ott. – válaszolt most már idegesen Mihály.

– Ne haragudj rám Mihály, de nagyon érdekelt vagyok abban, hogy lefessek azt a lányt. Talán megkérhetnék, legalább csak arra, hogy Éva készítsen róla néhány fényképet is...

– Várjuk meg előbb Aladár, hogy egyáltalán a lány nyomába tudunk-e jutni...

Ahogy elhangzottak ezek a szavak megérkezett Éva. Aladár alig ismert rá a ruha annyira megváltoztatta a küllemét. Karcsú testét és dús kebleit a divatos sok csipkével és fodrokkal díszített ing kiemelte. A szoknya hossza is csak bokáig ért. Éva a haját laza kontyba fogta. A krém színű kalapját tollak díszítették. A selyem öv mely elválasztotta az inget a szoknyától a korszak egyik jellemző

viselete is a helyén állt. Magabiztosan jött be a stúdióterembe. Éva tudatában volt annak, hogy szépségével és mozdulataival vágyat ébreszthet a férfiakban. A kezében tartott napernyő tette teljessé az összképet.

– Megleptél Éva. Nagyon szép vagy ebben a ruhában. – dicsérte meg Aladár.

– Köszönöm Aladár. Igyekeztem szép dolgokra költeni a pénzt. – szólalt meg Éva mert látta, hogy a férfiak szóhoz sem tudnak jutni majd folytatta – Akkor ami engem illet mehetünk.

Mihálynak is nagyon megtetszett Éva ebben az új öltözkében. Számára sokkal vonzóba vált így ruhástól mint, amikor meztelenül fekvé látta a kanapén.

Tizenegy óra körül értek a Czettner-féle cukrászdába. Aladár kiöltözött azért, hogy minél jobb benyomást keltsen Jankában. Mihály a szokásos egyszerű kimenő öltönyében jelent meg.

A hétvége miatt, a cukrászda már majdnem tele volt vendégekkel. Mindössze néhány asztal maradt üresen. Amikor beléptek Lilla sietett elébük, hogy üdvözlölje őket és helyet kínáljon neki. Aladár rögtön Mihály felé fordult és halkán megkérdezte:

– Ó a Janka... Őt keressük?

Mihály, csak nemlegesen csóválta a fejét. Körülnézett a nagy teremben, de sehol sem látta Jankát.

– Nem látom Jankát... Remélem, hogy valahol a közelben van. – szólalt meg Mihály.

Miután helyet foglaltak, Lilla mindenkinek a kezébe adott egy desszertétlapot a kalácsok, sütemények és torták neveivel és az áraival. Egy külön oldalon csak a frissítő italok szerepeltek.

– Nyugodtan válasszák ki, hogy amit kérnek. Kis idő múlva visszajövök. – biztatta az új vendégeket Lilla.

– Ezek szerint Janka nincs is itt? – kezdett idegeskedni Aladár.

– Nem tudom. Várjunk egy kicsit. Lehet, hogy a lány a konyhában van. – nyugtatta Mihály.

Évát kevésbé érdekelte a férfiak párbeszéde inkább az étlapot bújta.

– Én egy csokoládés tortaszeletet fogok kérni piztáciával díszítve és egy citromos üdítőt. – választott Éva.

– Nekem jó lesz a gesztenyetortaszelet. – szólt Mihály majd Aladárhoz fordult. – Te mit kérsz?

– Én... én a Jankával szeretnék beszélni...

Kis idő múlva Lilla visszajött az asztalukhoz és felvette a rendelést. Aladár nem bírta ki, hogy ne érdeklődjön Janka után.

– Janka? – kicsit csalódottan szólalt meg Lilla, hiszen azt gondolta magában, hogy a vendégek nincsenek megelégedve az ő kiszolgálásával. – Janka a konyhába van. Ő veszi át a rendeléseket és segít a séfnek a torták készítésében. Szóljak neki?

– Igen. Nagyon szépen kérném. – vette át a vezérszót Aladár.

– És mit mondjak neki...? Ki keresi?

– Mondja meg neki, hogy itt van Mihály. A többit ő már tudni fogja.

Mihály szó nélkül végig kísérte az egész beszélgetést. Még szóhoz sem jutott, amikor Lilla újra megszólalt:

– Azt is mondjam neki, hogy ő hozza ki a rendelést?

– Hát nem muszáj. Csak szeretnénk, ha tudná, hogy itt vagyok – szólalt meg Mihály.

Lillát ez az egész társalgás teljesen összezavarta. Sehogy sem tudta kibogozni, hogy ki a két férfi közül valójában a Mihály.

Végül sarkon fordult és besietett a konyhába.

Egy kis idő múlva tálcával a kezében megjelent Janka. Amikor meglátta Mihályt rögtön észrevette, hogy sokkal jobb kinézésű fiatalemberről van szó, mint amikor abban a kormos ruhában látta.

Az asztalánál még egy ismeretlen fiatal férfi és egy lány vagy asszony ült. Lassú léptekkel közeledett, hogy legyen ideje jól megsejmelni Mihályt.

Mihály egy sötétbarna hosszabb zakót viselt, mellénnyel. A jellegzetes csőszárú nadrág, azonos sötét színű anyagból készült. A divatos magas nyakú fehér ingét nyakkendővel kötötte. A rövid frizuráját szépen lefésülte és a választékát pont a feje közepére tette. Mihály nyitott bajuszát csak most vette észre mert, amikor először találkoztak kendő volt rajta, amellyel a piszkos munka miatt letakarta a száját.

– Jó napot Mihály úr. – szólalt meg Janka amikor az asztalhoz ért.

A megszólításra Mihály felállt és meghajolva köszönt:

– Kezeit csókolom kedves kisasszony. Bemutatom a barátomat Kovács Aladárt, aki festőművész és társát Évát.

Ezek után Aladár is felállt és üdvözölte Jankát. Éva csak köszönésképpen bólintott. Miután Janka szétoztotta a megrendelt süteményeket máris indult volna vissza amikor Aladár újra megszólalt.

– Kérem kedves Janka kisasszony, le tudna ülni hozzánk egy pár percre?

– Sajnos ezt tiltja a szabály. Engedélyt kell kérnem Aslan úrtól, aki a cukrászda főnöke.

– Megkérném, hogy tegye azt meg mert, nagyon szeretnénk pár szót váltani kegyeddel.

– Rendben. Beszélek a séffel. – válaszolt és ezek után eltűnt a konyhában.

– Remélem Janka kisasszony visszajön. Láttad Mihály, milyen érdeklődéssel figyelte a kinézésedet.

– Ugyan Aladár neked ez csak úgy tűnt.

Kis idő múlva Janka mégis csak megjelent a konyha ajtaján. Ez alkalommal nem a munkaruháját viselte, hanem azt a selyem fodros ruhát, amelyben a cukrászdába érkezett Julcsával. Ahogy közeledett az asztalhoz a két férfi felállt. Mihály udvariasan megfogta a szék támláját, míg Janka le nem ült.

– Beszéltem a séffel. – szólalt meg Janka kedvesen – Megmagyaráztam neki, hogy kiről is van szó. Ő már tudott a rablás esetről és azt is elmondta, hogy az itt fogyasztott sütemények árát a ház számlájára tegyűk.

– Akkor én kérhetek még egy szelet tortát. – szólalt meg Éva.

– Ugyan Éva, ne csinálj ilyet – utasította rendre Aladár.

– Nem baj, nincs semmi gond mindjárt intek Lillának, ő majd kihozza a tortaszeletet. Kér-e még valaki valami mást? Lilla szívesen kiszolgálja önöket. – ezek után Janka Mihály felé fordult és a szemébe nézve folytatta – Önnek kedves Cziprián úr, még egyszer nagyon meg szeretném köszönni, hogy megmentette a munkaruhámat.

– Semmiség az egész kedves Janka kisasszony... Épp arra jártam...

– A kedves munkaruhámról van szó – hálálkodott Janka és a többiek felé fordult – Tulajdonképen az a ruha volt a szatyorban, amelyet az előbb láttak rajtam. Azt mentette meg Mihály a rablók-tól.

Aladár mintha nem is hallotta volna Janka hálálkodását és magyarázatát, rögtön más témára ugrott.

– Nekem volna egy kérdésem kedves kisasszony. Mihállyal együtt láttuk magát a szüleivel a Népszínház előtt...

Janka nem hagyta, hogy Aladár befejezze a mondatot. Tudtára akarta adni a jelenlévőknek, hogy nem a szüleiről van szó.

– Azokkal, akikkel a Bob herceg előadására érkeztünk, az a nagybácsim és a nagynénim. – javította ki Janka.

– Engem az a lány érdekelne, aki autóval érkezett és egy ideig a maguk társaságában volt.

– Igen, igen... Tudom már... Önt Eszter érdekli. Ő a Miskolci család egyetlen lánya.

– Nagyon szép karcsú dereka és bájos arca van. Szeretnék néhány festményt készíteni róla. Hogyan juthatok a nyomába?

– A család nagyon rátarti. Tőlünk nem mesze az Adria utcában élnek, a negyvenes számú házban laknak. Előre megkérem, hogy a kapcsolatot ne rajtam keresztül intézze mert az egész család nagyon is magának való.

– Értettem, nagyon szépen köszönöm.

Ezek után Janka intett Lilának, aki rögtön az asztalukhoz sietett.

– Lilla kérlek, hozzál egy csokoládés tortaszeletet pisztáciával díszítve és egy citromos üdítőt a kedves kisasszonynak. Mihálynak gesztenye tortaszelet Aladár úrnak... Mit szeretne Aladár úr?

– Talán... én is megkóstolnám a csokoládés tortaszeletet.

– Rendben. – majd Lilla felé fordult – Hallottad Lilla. Az összes fogyasztást a ház számlájára kell tenni.

Miután Lilla elsietett a konyhába Mihály körültekintően tapintatosan megkérdezte Jankát, hogy mi okból él a nagynéninél

nem pedig a szüleinél.

– Én Szlovákiban születtem egy kis helyiségben Illaván a Vág folyó mellett. Ott él anyám a mai napig. Ő ajánlotta, hogy jöjjeek Budapestre a tantíhoz...

Janka még be sem fejezte a mondatot amikor Mihály, nagy örömmel bevallotta, hogy ő is Szlovákiában született.

– Micsoda szerencsés véletlen. Czabaj és Illava közti távolság mindössze hatvan-hetven kilométer azzal, hogy Illava északabbra van. – örvendezett Mihály.

– Valószínű. Én sohasem néztem a térképet. Csak annyit tudok, hogy anyámmal sokat kellett utazni és kétszer átszállni a vonaton ahhoz, hogy Budapestre érjünk.

– Feltételezem, hogy a faluban sok szlovák nemzetiségű lakos él. – érdeklődött tovább is Mihály.

– Igen meg is tanultam tőlük szlovákul.

– Én is beszélem a szlovák nyelvet.

Ezek után csak úgy özönlöttek közöttük a közös témák. Mindketten felelevenítették a gyerekkorukat, az iskolaéveket. Szóba jöttek a szlovák szomszédok is.

Éva és Aladár szóhoz sem jutottak. Mindketten érdeklődéssel figyelték a számukra ismeretlen táj és emberek világát. Miután elfogyasztották a süteményeket Aladár türelmetlen lett. Az, ami miatt ezt a cukrászdát választották, azt megtudja mégpedig azért, hogy hol lakik Eszter, Mihály pedig újra találkozott Jankával.

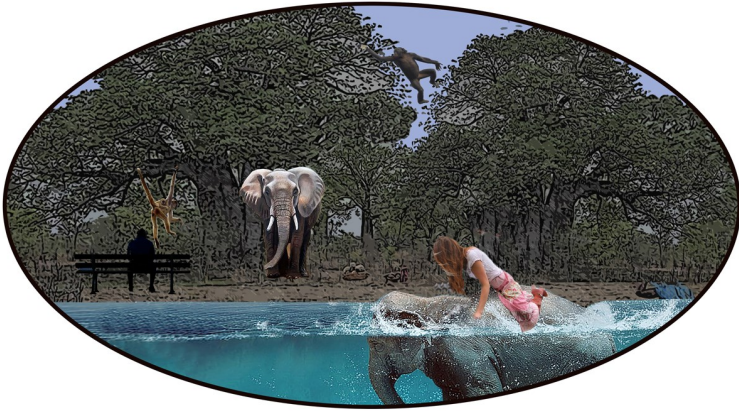
– Kedves Janka kisasszony, ha nem sérteném meg, szeretném megkérdezni, hogy jöhetek-e máskor is a cukrászdába elbeszélgetni magával. Olyan jól esett felidézni a gyermekkori világunkat. Ott sokkal nyugodtabb az élet mind itt Budapesten. Itt az egész nap csak a rohanásból és a robotolásból áll.

– Én minden nap itt vagyok a Tantiék cukrászdájában délelőtt tíz órától este tizenegyig, hétfő és kedd kivételével.

Végül Aladár is szóhoz jutott.

– Kedves Janka kisasszony, nagyon szépen köszönöm, hogy megmondta hol található Miskolci Eszter kisasszony. Most csak azon kell törni a fejemet, hogy melyik a legjobb mód ahhoz, hogy közelébe jussak.

– Talán az nem is lenne olyan nehéz, ha találkoznának egy összejöveten. – ajánlotta Janka és inkább Mihályra szegezve tekintetét – Két hónap múlva lesz a névnapom, pontosabban május 30-án. Irén tantim már többször is elmondta, hogy egy kisebb társasággal az nap ünnepelni fogunk. Persze mindenesetre előbb őt kell megkérdezniem kik lehetnek a vendégek erre az alkalomra. Ettől függetlenül szívesen várjuk önöket némi fogyasztásra a cukrászdánkban.

10. Janka Afrikában

Hármasban, elhagyták a cukrászdát, de mielőtt haza indultak volna, Mihály felajánlotta, hogy sétáljanak egyet a Városligetben. A Jankával való társalgás után nagyon jó kedve támadt. Éva és Aladár sem siettek haza, ezért úgy döntöttek, hogy végigsétálnak a Stefánia korzón.

– Még meg is állhatunk valamelyik vendéglőben ebédelni. – javasolta Aladár majd folytatta – Hisz, ha jól emlékszem, Éva, ma nem is főztél igaz?

– Nem mert annyira siettél a cukrászdába...

Hirtelen a hátuk mögött közeledő lovak ügetésére lettek figyelmesek. Jó, hogy megfordultak mert, két négylovas hintó egymás mellett párhuzamosan vágatott és versenyezett egymással. Szerencsére rögtön félreálltak nehogy elüsse őket valamelyik hintó.

Sajnos az ilyen vágta hozzátartozott a Stefánia korzó látványosságához. Ebben a versengésben rendszerint a kocsizó vagy lovagló úri osztály képviselői vettek részt. A nézősereg pedig sétáló a köznép volt.

Miután elviharzottak a versenyző urak és hölgyek kocsijai, Aladár figyelni kezdte a kocsmákat és mulatóhelyeket az út mentén. Többségük közülük csendes, nyugodt, étkezőhelynek tűnt, de elsétáltak néhány olyan mellett is, ahol cigány zenészek húzták a talp alá valót. A korzó kanyarodó részén Éva észrevett egy olyan kocsmát, amelynek teraszán egy vörös sapkás guzlicás ült és énekelt. Az elnyújtott éneklést, egyetlen lószőr húrral felszerelt délszláv népi vonóshangszeren kísérete. Mivel eddig egyikük sem látott még ilyet, megálltak néhány percre.

– Ki lehet ez a zenész és honnan kerülhetett ide? – kérdezte csodálkozva Éva.

Aladár felnézett a bejárat feletti hirdetőtáblára és olvasni kezdte a kocsmá nevéét.

– Belgrád étterem. Ez délszláv zenész lehet – okoskodott Aladár.

– Szerb. – szólalt meg a hátuk mögött álldogáló idősebb egyszerűen öltözött bácsi – A törökök megszállása előtt a tizenhetedik század végén Čarnojević pátriárka vezetésével tömegesen menekültek, majd települtek ide Magyarországra.

– Köszönjük kedves uram, hogy elmondta ezt nekünk, de maga ezt honnan tudja?

– Én is Szerb vagyok. Az én felmenőim is abban az időben érkeztek ide Magyarországra. Ajánlom, hogy próbálják ki a cseva-pecsicsát. Biztos vagyok benne, hogy tetszeni fog a nemzeti ételünk.

– Gondolja...? – szólalt meg Mihály kicsit húzódozva.

– Próbáljuk ki. – döntött végül Éva a két férfi helyett.

Amikor beléptek az étkező rész valamivel szerényebb és kisebb volt a többi, számukra ismert Városligeti vendéglőhöz képest. A bejárattól balra a fal mellett két élet nagyságú bábu állt. A bábukat egy férfit és egy nőt szláv népviseletbe öltöztették.

A férfibábura, hosszú ujjú díszes inget húztak, melyet széles piros-fekete csíkos öv szorította a derékhoz. Az ingre fekete posztómellényt tettek. Fejére hasonló vörös sapka került, mint amilyent vendéglő előtti zenész viselt. Nadrágja sötétzöld posztóból készült. Lábára bőrsarut húztak. A férfi figura elége szerény öltözetet látott.

Ezzel ellentétben a szerb női bábút gazdagon díszítették. Az aranyhímzéssel ékesített fehér ing, finom csipkéből készült. Fölé a gazdagon hímzett, de a mellére csak félig eltakarázó mellény került, amely sok gyöngyfűzérrel lett megrakva. A deréköv gyöngyökből és aranyos szövetből készült. Haját kontyba fonták. A kis fejkötő, aranyos csipkéből, hímes szövetből készült és hosszú, hátul lelógó fátyol egészítette ki. Szoknyáját arannyal hímzett, fekete kelméből készült kis kötényke ékesíttette.

Amint az étterembe értek, elébük sietett egy fiatal pincér. Ő is népviseletet viselt, de sokkal egyszerűbbet, mint amilyenbe a bábukat öltöztették. A pincér fehér bő hosszúujjú vászon inget és vászon gatyánadrágot viselt. Az inget és a nadrágot széles, vörös, vastag vászonzól készült öv vette körül.

A vendéglőben kevesen voltak. A pincér az egyik üres négy-személyes asztalt kínált fel nekik. Amikor helyet foglaltak a csevapcsicsa nevű nemzeti étel után érdeklődtek.

– Ha szabadna ajánlanom egy háromszemélyes fatányérost. Azon a csevapcsicsa mellett pljeskavica és grillezett húst találunk.

Körítésnek pedig krumplipürét, savanyúsággal, vörös és lilahagyma-karikákkal. Természetesen kenyér is jár hozzá. Aperitifként szeretném felajánlani az eredeti Szerbiából érkezett Sligovica pálinkát...

A pincér még be sem fejezte a kínálatot amikor Éva rögtön reagált a pálinka hallatán.

– Nem... Én pálinkát nem iszok. Még Győrben a munkaadóm, a Lajos egyszer rábeszélte, hogy igyak pálinkát...

– Ez biztos nem olyan... – próbálkozott a pincér.

– Pálinka az pálinka. Én olyant nem kérek.

– De mi ketten kérünk. – szólt közbe határozottan Aladár.

Janka alig várta, hogy befejezze a feladatát a cukrászdában, hogy amikor hazaér elmesélje Irénnek, kivel találkozott.

– És hogy tűnik neked, milyen a fiatalember – kérdezte a végén Irén amikor végre szóhoz jutott.

– Nagyon kedves és jól nevelt, úriembernek nézett ki az öltönyében.

– És kik voltak a többiek. A másik fiatalember és a kisasszony, velük is beszélgettél?

– A másik férfit Aladárnak hívják. Ő festőművész. Csak azért jött Mihállyal mert, érdekelte hol lakik Eszter. Nagyon tetszik neki a szomszéd lány alakja és arca. Festményt szeretne készíteni róla. Mit gondolsz Tanti, rendjén lenne meghívni őket a névnapomra? Eszteren kívül itt a városban ők az egyetlen ismerőseim.

– Nézd szerintem, ha meghívjuk őket ezért nem szólhat meg senki. Majd a napokban névsort kell készítenünk azokról, akik jelen lehetnének a névnapodon. Az ünnepséget vagy itt a lakásban, vagy a cukrászdába tarthatnánk meg, ez attól függ, hogy hány vendégre számítunk. A cukrászdában a hétfői nap megfelelne mert, akkor munkaszüneti nap van.

– Mit gondolsz Tanti – kezdett belemelegedni Janka a szervezésbe – Elhívhatnánk anyut is? Olyan régen láttam már. Itt nagyon jól érzem magam, de egy kicsit kezd hiányozni. Ha eljönne elmondanám neki mi mindent tanultam meg itt nálad, én pedig megtudná mi történt eddig a faluban.

– Rendben. Írok neki levelet, de majd, amikor megtudjuk mikor és hányan ünnepelünk. – fogadta el Irén Janka felvetését – Látod, most ahogy mondod, ha eljön Erzsébet, meg kell neki mutatni a fényképeket, amelyeket Vili úr készített rólad. A napokban elmegyek értük. Azok már biztosan készen vannak.

– Én pedig első alkalommal amikor szünetet kapok a cukrászdában megkérem Emmát, hogy jósoljon nekem a kártyából. Amikor elmeséltem neki a kártyás álmomat elmondta, hogy ő is tud jósolni. Nagymamájától tanulta. Nagyon érdekel mi vár rám a jövőben.

– Azért nem kell komolyan venni az ilyen fajta jövőmondást. – nyugtatta Irén.

Az elkövetkező napok egyikén, amikor Janka beérkezett a munkahelyére és alkalom adódott rá, Lilla és Emma kíváncsiskodni kezdtek. Nyíltan rákérdeztek Jankára, hogy kik voltak azok a férfiak, akikkel ő olyan kedélyesen beszélgetett.

Janka szűkszavúan elmondta hogyan találkozott Mihállyal, de arról, hogy mért is jött Aladár a cukrászdába sokkal bővebben mesélt. Ezzel be is fejeződött Janka részéről a téma, amely a találkozásról szólt, bár a lányokat továbbra is érdekelték a részletek Mihállyal kapcsolatban.

Ebből kifolyólag, amikor kis szünetet kaptak, Emma felajánlotta Jankának, hogy ha akarja, jósol neki a cigány kártya lapjaiból. Jankának tetszett az ötlet mert már korábban is beszéltek erről a

lehetőségről és még soha senki sem jósolt neki.

Emma elővette a harminckét lapos kártya köteget jól összekeverte őket majd Janka felé nyújtotta azért, hogy emeljen. Amikor ezt Janka megtette Emma a szokásos módon a felső köteg részét alulra helyezte majd a lapokat az asztalra sorakoztatta fel. Nyolc lapot tett egy sorba, így keletkezett a négy sor az összes lapokból. A második sor harmadik kártyáján egy fiatal lány képe került elő, aki rózsaszínű ruhában ült a padon. A lap bal felső sarkában egy piros szív volt odafestve. Emma arra a lapra tette a mutatóujjal és elmagyarázta:

– Ez alkalommal téged jelent ez a lap, mivel te vagy a kérdező. Ettől a laptól számolok mindig hét lapot előre és a következő szintén rád fog vonatkozni.

Emma elkezdett számolni, és a következő lapon megállt az ujjja. A kártyára egy táncos pár képét festették.

– Ez a lap ünneplést, összejövetelt mutat. Ott valami boldogság és harmónia lesz jelen. A párkapcsolatban ez a kártya a könnyű ismerkedést és könnyedséget jelent.

Janka szóhoz sem jutott csak azt figyelte, hol fog megállni a következő kiszámoláson Emma mutató ujjja.

– A következő hetedik lap, síron fekvő kutyát ábrázolt. Ez hűséget jelent. Megbízhatóság, ragaszkodó, kitartó személyt jelöl. Tudnod kell mihez vagy hűséges: A helyzetedhez, amiben most élsz és nem szeretnél változást, vagy félsz a változtatástól, ami nemso-kára bekövetkezhet.

A következő lapon ajándéktárgyak sorakoztak.

– A lap konkrét jelentése tárgyra vagy dologra utal. Átvitt értelmezésben az adás-kapás kérdéskörét fejtegeti. Az ajándék, lehet anyagi, illetve lelki érzelem is.

A következő, lap reményt ábrázolt.

– Az ilyen lap hosszú távú utazásokat, még esetleg a külföldre való utazást is jelentheti. Helyváltoztatást jelölő lap. E mellett a lap jelzi az életminőségünkben bekövetkező változásokat is. Lehet költözés vagy munkahely változtatás is.

Következett a házasságot jelölő lap.

– Hát Janka, jobbnál jobb lapok jelennek meg ebben a jóslásban. Ez a lap most egy tartós kapcsolatot jelez. Lehet az házasság is. Szerintem nem is érdemes tovább jósolnom, mert minden a legjobban fog végződni nálad az elkövetkező hónapokban.

– Biztos?

– Hát nem tudom ezt csak a kártya sorrendje jelenti. Sokak számára csak játék, de vannak olyanok, akik hisznek benne.

– Elég ebből a butaságból szólt oda Aslan. Érkezett egy nagyobb társaság. Nemsokára telt házunk lesz. Tessék kimenni és feloszolgálni.

– Igenis... megyünk, rögtön megyünk...

Az elkövetkező héten Irén meglátogatta Vili urat, a fényképészt. Az a felvétel, ahol Janka az ünneplő, fehér nyakig csukott blúzban ül a kerti padon kiválóan sikerült. A háttérben lévő fák, nyugodt környezetre utaltak. Vili úr a fénykép oldalait egy kicsit elhomályosította így vonzóbbá tette Janka portréját. Több beállítás is készült Jankáról abban a ruhában.

A Kossuth-hajós háttérrel a különleges matrózzruhában készült felvételek is jól mutattak. Irén meg volt elégedve a fényképekkel. Remélte, hogy Jankának is tetszeni fognak.

Mihállyal való találkozás után pár napra rá egy gazdagon díszített virágcsokor érkezett a cukrászdába. A csokrot az akkori ismert „Hóvirág” virágüzlet készítette. A különböző színű dáliaiból

álló csokor, Janka nevére lett címezve. A csokor mellé egy kis kiszínezett papírra írt üzenet is került:

*„A kegyed szépsége elbűvölő, mint a dália virág szépsége.
Tisztelettel Mihály”*

Janka szóhoz sem tudott jutni a meglepetéstől és az örömtől. A munka elvégeztével sietett haza, hogy minél előbb elmesélje és megmutassa Irénnek, hogy mit kapott Mihálytól.

– Én is nagyon örülök, hogy nem csak én, hanem más is észrevette szépségedet. Az ilyen ajándék az udvarlás első jelének számíthat. Nem hiszem, hogy csak barátságra szólítana fel ez a szép virágcsokor. – magyarázta Irén

– A te idődben, amikor fiatal lány voltál, kaptál virágot az udvarlótól vagy éppen a Bácsikától. – érdeklődött Janka.

– Csak később miután eljegyeztük egymást, akkor küldött rózsákat. Az én időmben a házasságkötés célja a családi vagyon megőrzése és az utódok felnevelése volt. Sajnos nálunk az utóbbi nem sikerült.

– Te, hogy ismerkedtél meg A Bácsikával? – kérdezte Janka, mert mintha nem értette volna meg az eddig elmondottakat a házasság lényegéről.

– Amikor még lány voltam, a szüleim nemcsak időt, de pénzt is fordítottak a nevelésemre és öltözködésemre. Így, a műveltségem és kinézésem felhívta rám István figyelmét egy zárt körű bálon. Ott ismerkedtünk meg. Később szüleim jóváhagyták, hogy összeházasodjunk.

– Nem is barátkoztatok, vagy sétáltatok együtt. – csodálkozott Janka.

– Nem. Akkoriban nem volt lehetséges az ilyesmi. István, mint érdeklődő és udvarló, többszöri látogatást tett az otthonunk-

ban, de soha nem maradtunk kettesben szülői felügyelet nélkül.

– Akkor szerinted Tanti meghívhatjuk a névnapomra Mihályt a barátjával. – érdeklődött tovább Janka.

– Szerintem igen. Összeszámoltam a vendégeket. Nem leszünk sokan. Ha anyád is eljön, akkor úgy tízen vagy tizenketten lennénk. Ennyien elférünk itt a nappaliban.

– Nagyon szépen köszönöm Tanti – szólt örömmel Janka és örömeiben átölelte a nagynénjét.

A következő szombaton Mihály újra meglátogatta a Czettner-féle cukrászdát abban reménykedve, hogy ott találja Janka kisasszonyt. Nem csalódott mert Janka a szokásos kiszolgáló ruhájában sürgött forgott a vendégek között.

Ahogy Mihály belépett Janka rögtön észrevette és felé sietett. Első sorban, el akarta helyezni, mint vendéget az egyik szabad asztalnál.

– Kézcsókom kedves Janka kisasszony. – köszönt elsőnek Mihály.

– Jó napot Mihály úr.

A köszönésük olyan hangnemben történt mintha már rég óta ismernék egymást. Mihály várta, hogy a lány megköszönje a virágot de, Janka úgy tett mintha az nem lenne fontos. Hagyta, hogy Mihály egy ideig azt gondolja, hogy nem is örült a meglepetésnek.

– Mit kér Mihály úr? – kérdezte Janka a kis notesszal és ceruzával a kezében.

– Hát nem is tudom. – hezitált Mihály – Talán a legjobb, ha magácskára bízom. Bármit is hoz, tudni fogom, hogy az a legjobb sütemény a cukrászdában.

– Úgy lesz. – erősítette meg Janka és elsietett a konyha felé.

Kis idő múlva visszajött a tálcával, amelyen egy mogyorós torta szelet és két gesztenye golyó volt. Csak miután elhelyezte a tányért és az evőeszközt Mihály elé szólalt meg:

– Nagyon szépen köszönöm a virágcsokrot. A kedvessége kellemesen meglepett.

– Örülök, hogy tetszettek a dáliák. A „Hóvirág” üzletben az eladó kisasszony ajánlotta amikor elmondtam neki, hogy kinek szántam. – magyarázta örömmel Mihály majd folytatta – Kedves Janka kisasszony nagyon szépen megkérném, ha teheti, üljön le ide az asztalhoz, mert komoly dolgokról szeretnék önnel beszélni. Szeretném néhány szóban elmondani a terveimet.

– Szívesen megtenném Mihály úr, de ahogy azt már tudja, múltkor sem tehettem ezt meg, mielőtt engedélyt kapnák a konyhafőnöktől. – válaszolt Janka a kérésre.

– Kérem, tegye meg. Kérjen engedélyt. – kérlete Mihály.

– Rendben. Megpróbálom. Remélem sikerrel fogok járni – válaszolt Janka majd elsietett a konyha irányába.

Várakozás közben Mihály az elébe tett sütemény utolsó falatjait fogyasztotta, de Janka még akkor sem jelent meg. Már arra gondolt, hogy Janka megharagudott a kérése miatt és ki sem jön a konyhából. Végül arra készült, hogy feláll és elhagyja a cukrászdát amikor kinyílt a konyhaajtó és végre kilépett rajta Janka, széles mosollyal az arcán és a rendes utcai ruhájában. Amikor az asztalhoz sietett, Mihály felállt örömében és elhelyezte a széket, hogy Janka leülhessen.

– Szerencsém van. Aslan főnök megadta az engedélyt és még arra is utalt, hogy a mai nap nincs többet rám szüksége. A beszélgetés után hazamehetek.

– Köszönöm kedves Janka kisasszony. Most már értem mi-

ért kellett olyan sokáig várnom a megjelenésére. Aslan úr döntése számomra nagy szerencsét jelent. – hangsúlyozta ki Mihály majd helyet foglalt az asztal másik oldalán.

Mihály elmondta, hogy megvan a kéményseprő mesteri oklevele és hogy jelenleg egy Klóze nevezetű vállalkozónál dolgozik itt Budapesten, mint kéményseprő felelős üzletvezető. A havi jövedelme százhusz korona. Egyelőre Aladár barátjánál lakik. Az a terve, hogy bármilyen módon itt a városban, vagy bárhol máshol kerületi jogot vásároljon és megkezdje az önálló munka végzését. Az ilyen vásárlásra van némi megtakarított pénze is.

Janka szó nélkül végig hallgatta Mihály mondandóját. E közben észre vette, hogy Lilla és Emma többször is elmentek az asztaluk mellett figyelve, hogy a fiatalember mit magyaráz Jankának. Még a fiatal segéd, Lehel is kidugta az orrát a konyhaajtón.

A komoly kinyilatkozás után mindketten felelevenítették a fiatalembertől azokat a történeteket, amelyekre a múlt alkalomkor nem került sor. A végén Jankának azon járt az esze, hogy kisasszony léte, szabad-e megkérnie Mihályt, hogy kísérje haza fiákeren a beszélgetés után. Arra gondolt, hogy talán az nem lesz olyan feltűnő, ha egy kocsiban, hazautaznak.

Ez meg is történt. Amikor végigkocsiztak az Adria utca szakaszán, Janka odaszólt Mihálynak:

– Nézze Cziprián úr, abban az épületben lakik a Miskolci család. Ott él Eszter is, akivel az ön barátja olyannyira találkozni szeretne.

Mihály egy pillantást vetett az épületre és bólintott. Mielőtt a Czettner ház előtt elváltak Mihálynak akadt még egy ötlete és egyben kérdése.

– Megkérhetném-e, hogy a következő szombaton megláto-

gassam kegyedet az otthonában. Szeretnék személyesen bemutatkozni a kedves nevelő szüleinek. Ha elfogadnák a kérésemet becsülettel elmondanám, hogy komoly szándékaim vannak kegyed iránt.

– Beszélek a Tantimmal. A következő szombaton, ha meghúzza a kapucsengőt délután öt óra körül, és ha nem jelentkezik senki, ez azt fogja jelenteni, hogy a Bácsikám nem egyezett bele a látogatásba.

Mihálynak nagyon is megfelelt Janka kisasszony válasza. Azt feltételezte, hogy a Czettnerék nem utasítják el a látogatást akár azért sem mert segített elfogni a rabló gyereket.

Amikor Janka belépett a nappaliba Irént az ablak mellett állt.

– Az, akivel érkeztél és segített lelépni a kocsiról az nem a Mihály volt véletlenül? – érdeklődött Irén amikor meglátta Janka kipirult arcát majd nem várva a választ folytatta – Nekem úgy tűnt, hogy ő az a fiatalember, aki elfogta a gyereket a Szabadságtéren.

– Igen. Eljött a cukrászdába, hogy találkozzon velem és elmondja milyen tervei vannak az életében.

– Hát szerintem, ha valaki csak úgy eljön egy szelet süteményre az nem meséli el az életét és a terveit.

– Én is úgy gondolom. Megkért, hogy kérdezzem meg eljöhete-e a következő hétvégén egy csésze teára. Szeretne bemutatkozni. Azt állítja, hogy komoly szándékai vannak velem kapcsolatban.

– Ennyire sürgős neki, hogy nem tudja kivárni az a két hónapot amikor megünnepeljük a születésnapodat. Hiszen arról volt szó, hogy akkor a barátjával meglátogatnak bennünket.

– Én ehhez nem értek. Te tudod Tanti, hogy az ilyen sietség mit is jelenthet.

– Szerintem csak egy dolgot. Nagyon is tetszhetsz neki és

azért siet mert fél nehogy valaki más miatt lemaradjon.

– Hát ez nevetséges. Ki is lehetne az a más...

– Ezt Mihály úr nem tudja... Ezért siet. Különben is, egy teázás nem fog megártani senkinek. Viszont jó, hogy megismerkedünk vele közelebbről. Hátha tényleg komoly szándékai vannak...

Mihály nagy örömmel számolt be Aladárnak az aznapi történeésekről. Külön megjegyezte, hogy Janka kisasszony megmutatta azt az épületet, amelyben Eszter a családjával lakik.

– Mond Mihály te, mint kéményseprő mester nem tudnál-e valamilyen ürüggyel bemenni Miskolcziék lakásába és megtudni valami különlegességet a család életéről. – morfondírozott Aladár.

– Az a valamilyen ürügy csakis kéményseprői munka lehet. Sajnos tudtommal az Adria utca nem tartozik az én munkaadóm a Klóze úr kerületéhez.

– De talán ki lehetne találni valamit... – erősködött Aladár.

– Nem tudod megvárni azt a két hónapot amikor majd találkozunk Eszterrel Janka kisasszony névnapján. – igyekezte nyugtatni Mihály.

– Amikor megkérem, hogy álljon modellt a portré készítéséhez, szeretném tudni, hogy van-e valami olyan dolog, amellyel rá tudnám bírni a családot, hogy ezt engedjék meg.

– Adok neked egy jobb ötletet. Ha nem egyezik bele, hogy asszisztál, kérj tőle egy fényképet. Annak alapján, mint ahogyan Évával foglalkozol úgy róla is készíthetsz festményt. Ha arra sem hajlandó, akkor hagyd az egészet a fenébe. Nem szeretném, ha belebolondulnál a ragaszkodásodba. Különben is itt van melletted Éva. Nem látod mennyire ragaszkodik hozzád...

– Látom... látom, de a tiltott gyümölcs az jobban érdek. – válaszolt Aladár lehajtott fejjel.

A cukrászdában Jankát a lányok nem hagyták békén. Állandóan arról faggatták, hogy ki volt az a férfi, akivel már másodszor találkozott. Még a részletek is érdekelték őket, mert arról kérdezték, hogy miről beszélgettek. Azt feltételezték, bár Janka egy szóval sem állította, hogy a fiatalembernek komoly szándékai vannak.

Emmát érdekelte a dolog legjobban, hisz sok mindent megjósolt a kártyák alapján.

– Ugye mondtam neked. – bölcsekedett Emma – A lap igazat mondott, előbb párkapcsolatot jelentett, majd az ajándék következet. Kaptál-e valami ajándékot a múlt héten?

– Nem... Nem kaptam. – szabadkozott Janka. Nem akarta megmondani az igazat mert, az csak további részletes magyarázatokat kívánt volna.

– Pedig a kártya arra utalt. Lehet, hogy nemsokára érkezik valami ajándék. E mellett házasságra is utalt. – spekulált tovább Emma.

– Ugyan Emma, butaságokról beszélsz. Nekem a Tanti azt mondta, hogy a kártyáknak nem kell hinni. Az egész csak egy játék. – nyugtatta meg Janka.

– Pedig a lapok arra utaltak, hogy nemsokára megházassodsz. – elmélkedett továbbra is Emma.

– Remélem a legtöbb lány megházasodik. Valószínűleg rám is ez vár...

Azon a héten amikor Janka Mihályt várta újra elővette az „Illem – a jó társaság szabályai” – című könyvet és még egyszer átolvasta az ilyen fajta találkozásokra vonatkozó útmutatásokat.

Az, hogy mennyire fontos neki az elkövetkező találkozás Mihállyal Janka leplezni próbálta. Ettől függetlenül a Tantiék is és a

cukrászdában is, észrevették, mennyire izgul.

Janka a vakondtúrásokkal teli füves tájrészen keresztül igyekezett a Vág folyó partja felé. Azt feltételezte, hogy ott találkozik majd az új ismerőseivel Mihállyal.

Néhány lépés után arra lett figyelmes, hogy valami megnehezíti a járását és a kézmozdulatait. Úgy érezte mintha körülötte a levegő annyira megsűrűsödött, hogy cseppfolyóssá vált. A néhányszor a jobb karját megemelte abban a reményben, hogy ez a nehézkes mozgás csak neki úgy tűnik. Azt feltételezte, hogy egy különleges fáradtság kaphatta el, de ahogy megemelte a kezét könnyöke körül apró gömbölyű buborékok keletkeztek.

Rögtön tudta, hogy ez azért van, mert nem a szárazföldön, hanem a víz alatt sétál. Azon töprengett, hogy mikor juthatott le a Vág folyó medrébe amikor azt észre sem vette.

Arról, hogy tényleg a víz alatt van, egy próbálkozással igyekezett megbizonyosodni. Hirtelen mozdulattal elrugaszkodott az egyenetlen füves talajtól és a lökés elindította egész testét felfelé. Néhány kézcsapással máris a folyó felszínére keveredett. Amikor arcával kiért a vízszint fölé, nem látta fontosnak, hogy levegőt vegyen. Valahogy a légzését nem akadályozta az a jelenség, hogy néha a folyó vízszintje alatt, vagy épp fölötte van.

Mivel tudatában volt annak, hogy nem tud úszni, hagyta, hogy a teste lassan lemerüljön a füves pázsitra. Rájött, hogy a séta a folyó medre mélyén számára nem jelent semmilyen gondot.

Amikor lábai elérték a folyó fenekét körülnézett. Észrevette, hogy a körülötte lévő táj teljesen megváltozott. Mivel ismerte a Vág folyó erős sodrását, ezt a tájváltozást annak tulajdonította, hogy most valahol más helyen érte el a meder partját. De, amikor végignézett a tájon tudta, hogy valahol Afrikában lehet.

Ott ahová érkezett egy sűrű őserdő várta. Valami belőről azt sugallta neki, hogy egy messzi ismeretlen földrész erdőjébe érkezett. Az erdőben lévő fák furcsa módon magasra nőttek. Janka elképzelése szerint még az is lehetett, hogy a koronájuk eléri a víz felszínét. A csupasz, terebélyesen szétágazott hajtásain a levelek helyett sok liánszerű növény lógott.

Nem csak a környező növényzet, hanem az ott élő állatvilág nagy része is ismeretlen és furcsa volt számára. A sokaság közül Janka csak két fajtát tudott felismerni, azokat is azért, mert a képeiket az iskolai természetismeretek tankönyvében látta. Az egyik egy majomfajta volt, amely gyorsan ugrándozott az ágak között a liánokra kapaszkodva, a másik egy hatalmas ormányos de, szelíd állatnak az elefántnak bizonyult. Mint a majmokból, úgy az elefántokból is több példányt vet észre.

Amikor az egyik elefánt meglátta Jankát, hogy ott áll és nézelődik, lassú léptekkel közeledni kezdett. Janka nem ijedt meg tőle, hanem bevárta a találkozásukat. Amikor a hatalmas állat egészen közel ért, felkunkorította az ormányát. Janka felült rá és az elefánt egy gyors mozdulattal Jankát a fülei mögé helyezte.

Az elefánt nyaka kényelmes helynek tűnt számára. Csak miután elhelyezkedett vette észre, hogy a kényelmét a célszerű ruhája is elősegítette. A víz alatti sétát és most az elefánt nyakán való ülését az öltözéke is segítette. Ezen elcsodálkozott mert, amikor végignézett magán egy nyakig érő fehér, nyúlós anyagból készült kezeslábast látott. Bár az eléggé testhez tapadó volt akkor sem szorította sehol. Így az öltözékből csak a feje és a talpai látszottak ki.

A pár perces csodálkozása után, egészen természetesnek vette, hogy az ilyen alkalmakkor ilyen ruhát kell viselni. Inkább azon rökönyödött meg, amikor az elefánt az egyik hatalmas fa

felé indult és ürge léptekkel felmászott rá.

A tankönyvből tudta, hogy az elefántok nem szoktak fára mászni. Azt inkább a majmok és más állatok teszik. Amikor látta, hogy az elefánt ürgén és pontosan kiválasztva az ágakat, lépkedett a fa koronája felé a liánok között, teljesen megnyugodott. Biztonságban érezte magát. A következő pillanatban az elefánt megállt az egyik göcsörtös ágnál, és óvatosan lehajtotta fejét. Ezzel azt jelezte, hogy Janka szálljon le és nézze meg közelebbről az ágat.

Janka lecsúsztatta a testét az elefánt fején, majd megállt az ormányán. Ráállt a vastag ágra és leguggolt pont ott, ahol egy fényes, csillogó rügyszerű kődarab állt ki az ág kérgéből. Odahajolt, hogy közelebbről is megvizsgálja. Furcsállotta mert a faágakon inkább levelek nőnek nem pedig csillogó kövecskék. Előbb arra gondolt, hogy talán valami kis állatka lehet, amely belefurakodott az ág kérgébe. Amikor hozzáért az mozdulatlan maradt, sőt az ujjai alatt nagyon kemény tárgynak bizonyult.

Janka három újjal erősen megfogta és kihúzta a dió nagyságú követ az ág testéből. Amikor felemelte az arca elé látta, hogy az egy csillogó átlátszó különlegesen szép és kemény kő. A fényessége és az alakja arra utalt, hogy valami drágakő lehet.

Ahogy ezt megtapasztalta néhány lépéssel tovább ment az ágon. Ott is rábukkant egy hasonló közetre. Azt is kivette az ágból. Arra gondolt, hogy tulajdonképpen jól tesz a fának, mert megszüadítja valami olyasmitől, ami nem oda való.

Mivel már két követ is a kezében tartott arra gondolt, hogy eldobja őket messzire a fától, de akkor az elefánt ormányán észrevett egy vállpántos bőr táskát. Janka a táskát a vállára vette és belehelyezte a köveket. Arra is gondolt, hogy majd, ha találkozik Mihállyal, megmutatja neki és kikéri a véleményét.

Janka újra az elefánt nyakára került az vele együtt ügyesen átsétált a fa másik ágára. Ott is talált hasonló köveket. Végül összesen öt kő került a válltáskájába.

Ezek után az elefánt ügyesen széttárta a füleit mintha azok szárnyak lennének. Janka helyezkedett mögéjük, majd az elefánt fejjel lefelé lemászott a fáról. Janka észrevette a messzeségben a Vág folyó partját. Ott az egyik padon ült valaki. Bár csak a hátát látta, a kalapja miatt feltételezte, hogy férfi lehet az illető. Azt remélte, hogy az a Mihály mert, vele kellett, hogy találkozzon. Amikor leértek mind a ketten, Janka megsimogatta az elefánt koponyáját. Így köszönte meg, hogy vigyázott rá.

Janka elindult a támlás pad felé, ahol az a bizonyos férfi ült. Miután megtett néhány lépést visszafordult mert érdekelte, hogy az elefánt ezek után hová megy. Az a hely, ahol még az előbb a sűrű erdő volt most egy meredek széles szirt állt, amelynek oldala kiálló éles sziklából tevődött össze. Sajnálta, hogy eltűnt az erdő mert, Mihálynak meg akarta mutatni merre járt nemrégien és hol találta a köveket.

Ahogy közeledett a pad felé egyre boldogabb lett a találkozás miatt. E mellett meg akarta mutatni Mihálynak mit talált.

Amikor a padhoz ért látta, hogy a férfi, valahová a távolba figyelt. Rá kellett szólnia, hogy észre vegye érkezését.

– Jó napot Mihály – szólt hangosan.

Mihály mintha álmából ébredt volna és pár pillanatig csodálkozva nézett Jankára majd, amikor ráébredt ki áll mellette, gyorsan felugrott. Mosolyogva hirtelen mozdulattal levette a fejéről a kalapot. Janka észrevette, hogy Mihály tekintette az arcáról az öltözékére siklott. Akkor jutott eszébe, hogy az ilyen találkozásra nem megfelelő ruhát visel. Ezért, szégyenkezve nézett végig

magán, arra gondolván, hogy majd valami elfogadható magyarázatot ad Mihálynak.

Amikor lenézet az öltözkére rájött, hogy feleslegesen izgult. Az ünneplő, fehér, hosszú hátulgombolós nyakig csukott blúz és a földig érő fehér hímzett anyagból készült szoknyája, volt rajta.

– Kezét csókolom kedves Janka kisasszony. Hát magácska honnan került ide a folyópartra. – érdeklődött Mihály majd folytatta – kérem foglaljon helyet. Innen olyan szép a kilátás a folyópart másik oldalára.

Janka helyet foglalt a padon, de eszébe se jutott, hogy elmondja merre járt mert tudta, hogy Mihály azt úgy sem hiszi el neki. Amikor Mihály is leült Janka elővette a táskáját.

– Szeretném megmutatni mit találtam. – magyarázta Janka miközben jobb kezével kotorászni kezdett a táska alján – Nem tudom, hogy van-e valami értékük, de nekem nagyon tetszenek.

Végül kivette azt amit keresett és Mihály felé nyújtotta az öt borsószem nagyságú kövecskét. Mihály, de Janka is elcsodálkozott rajtuk. Mihály azért, mert rögtön azt feltételezte, hogy drágakövekről van szó, Janka pedig azért mert, amikor a táskájába tette őket még dió nagyságúak voltak.

Mihály kivette az egyiket Janka tenyeréből és a szeme közelébe emelte. Nem hitt annak, amit látott. Gyémántot tartott a kezében és ámulattal nézte az apró kövecskét.

– Ez gyémánt... Ezek mind gyémántok, nagyon drága kövecskék. Hol találta őket?

– Ott – mutatott Janka a háta mögé a szirt felé. Ott volt egy erdő és ott találtam, de most már az erdő eltűnt...

– Talán vissza tudjuk varázsolni az erdőt. Tudok egy trükk-

köt. – magyarázta Mihály és mellényzsebéből elővet egy darabka papírt és ceruzát. – Ha erdőt rajzolok a papírra és azt meggyújtom talán vissza tudom varázsolni az erdőt a szirt helyére. Jó lenne találni még néhány ilyen kövecskét. Ezekből biztos meg lehetne vásárolni a kémény tisztítási kerületi jogot.

Ezek után Mihály a térdére helyezte a papírdarabot és elkezdett rajzolni. Janka figyelte, de a Mihály rajzából sehogy sem látszott ki valami fa vagy erdő. Az egész rajz valami összevisszaságból állt.

– Kész – mondta Mihály és elővette a zsebéből a gyufát. Mivel a gyufa gyújtásához Mihálynak mind a két keze kellett megkérte Jankát, hogy fogja meg egy pillanatra a papír egyik sarkát addig míg ő gyufát gyújt. Amikor Mihály az égő gyufaszálat a papírhoz emelte az lángra lobbant és megperzselte Janka ujjait.

Janka hirtelen felszisszent a fájdalomtól és felébredt.

11. Éva

– Képzeld, voltam a cukrászdában és találkoztam Janka kisasszonnyal – dicsekedett Mihály Aladárnak, majd folytatta – Megkérdeztem, hogy adnának-e a nevelőszülei egy lehetőséget számomra, hogy meglátogassam őket jövő szombaton és elmondjam nekik milyen terveim vannak.

– És mit válaszolt Janka kisasszony? – érdeklődött Aladár.

A választ nem csak Mihály barátja, hanem Éva is érdeklődéssel várta, aki egy pillanatra abbahagyta a mosogatását.

– A válasza sajnos nem tőle függött. Azt válaszolta, hogy ezt meg kell kérdeznie a nagybácsijától. Úgy lesz ahogyan ő dönt.

– Azt hiszem ez a helyes... – válaszolta Aladár.

– Mért vagy olyan biztos? Tudod hogyan kell ilyenkor viselkedni? Te már voltál ilyen helyzetben? – zúdultak a kérdések Évától

– Nem... nem. – szabadkozott Aladár.

– De én voltam – szólalt meg teljesen váratlanul Éva majd helyesbített – Azaz nem én hanem Ervin úr, Gábor testvérem egyik barátja. Eljött a családjával háztűznézőbe. El akart venni feleségül, de az egész kudarcba fulladt.

Ezek a mondatok után mindkét férfi komoly érdeklődéssel figyelni kezdte Évát.

– Mi volt az oka? – kérdezte Mihály.

– Hát tudjátok – kezdte mesélni Éva – Ervin úr családja azért jött, hogy kipuhatolja az én családom anyagi állapotát és hajlandóságát egy komolyabb kapcsolat kialakítása iránt. Az ilyen látogatás az első lépés a házasságkötés felé. Ervin úr rokonsága úgy képzelte el a leánykérést, mint ahogyan régebben is tették a nagyszüleink a szüleinkkel. Akkoriban a lánynak semmi beleszólása nem volt abba, hogy ki legyen a férje. Én már akkor önálló jövedelemmel rendelkeztem mert dolgoztam a fotóstúdióban. El tudtam magam tartani. Ezért a szülők és a rokonok kevésbé szólhatnak bele a párválasztásomba. Ez akkor is így lett volna, ha nincs munkám.

– Azt én is tudom, hogy az anyagiak mellett a szülők az azonos felekezethez tartozó fiatalembert szemelik ki. – kapcsolódott be Aladár a vitába és folytatta halkabban. – Az én szüleimnél is ezt tartanák fontosabbnak.

– Köszönöm, hogy ezt mind elmondtátok. – szólalt meg Mihály – Ez esetben nekem is az lesz a fontos és remélem, hogy Janka kisasszony el tud fogadni, mint férfit, azaz élettársat, függetlenül attól, hogy mi lesz a nevelő szülei véleménye.

A következő szombaton, öt órakor, Mihály frakkban, kalappal a fején meghúzta a kapucsengőt a Czettner ház bejáratánál.

A friss borotválástól és a nagy virágcsokortól illatos felhő lengte körül.

Egy ideig senki sem nyitott ajtót ezért várnia kellett. A fiatal legény már azon töprengett, hogy a Czettner család feje, István, úgy döntött, hogy nem engedi be. Ezzel a gondolattal lépen néhány lépést hátra. Szerencséjére megnyílt a bejárati ajtó és megjelent István elegáns házi köntösben.

– Maga a Mihály – szólalt meg egyenesen Mihály szemébe nézve.

– Igen... Igen én vagyok az tekintetes uram.

– Hát akkor fáradjon be.

István előre ment, hogy mutassa az utat míg Mihály lassan követte. A nappaliban már ott ült a karosszékekben Irén és kötögetett. Janka pedig az ablaknál állt és várta, hogy megérkezzen Mihály.

Amikor Mihály a szobába ért elsőnek Irénhez lépett.

– Kezét csókolom nagyságos asszony. Mihály vagyok, talán még tetszik emlékezni rám a Szabadság térről. Akkor persze más-ként néztem ki.

– Igen emlékszem magára. Szerencsét hozott azzal, hogy elkapta azt a rosszcsontot.

– Kérem engedje meg hogy üdvözljem kedves Janka kis-asszonyt és átadjam a csokrot melyet neki szántam.

– Tessék... Csak tessék ...

Amikor Mihály arra fordult Janka előre lépett az ablak mellől.

– Ezt a rózsacsokrot kegyednek hoztam. Kérem, fogadja el tőlem.

– Köszönöm kedves Mihály, kérem foglaljon helyet ott a másik karosszékekben.

Míg Mihály helyet foglalt, Julcsa jött be a szobába egy vázá-

val a kezében. Jankával elhelyezték benne a csokrot és kellő helyre állították a fehér rózsákat. Amikor István is helyet foglalt, Janka pár lépésnyire visszahúzódott az ablakhoz és várta csendben a további fejleményeket.

– Tisztelt Czettner úr – kezdte mondókáját Mihály – én a szlovákiai Czabajból származom. A felmenőim még régen Lombardiából egy kis San Cipriano Pó nevű faluból érkeztek oda...

Mihály részeltessen elmondta kik a szülei és hogyan lett belőle kéményseprő mester. Az is elmondta hogyan és mért jött Budapestre. Majd beszámolt mostani munkahelyéről és jövedelméről. Ha érdeklődni szeretnének arról, hogy igazat mondok-e, nyugodtan felkereshetik kérdéseikkel Gyulát a Czabaji tisztelendő urat.

– A családommal nem tartom a kapcsolatot. – folytatta Mihály – Egyelőre Aladár barátomnál lakom. Az a tervem, hogy bármilyen módon itt a városban, vagy máshol egy kerületi jogot vásároljak és saját önálló munkát végezhessenek. Az ilyen vásárlásra van némi megtakarított pénzem is.

– Ezt jó hallani, mert az önállósulás komoly lépés az ember életében. Azt én magam is megtapasztaltam – bólogatott István.

– Amikor megláttam Janka kisasszonyt a Szabadáság téren már akkor nagyon megtetszett. A cukrászdában is láttam, hogy milyen kedvesen és mosolyogva szolgálja ki a vendégeket. Ezért jöttem el, hogy bemutatkozzam és elmondjam, hogy komoly szándékaim vannak Janka kisasszonnyal kapcsolatban.

Időközben míg tartott Mihály bemutatkozása, Julcsa észrevétlenül behozta a teáscsészéket és az aprósüteményeket.

– Az aprósüteményeket Janka kisasszony készítette. – szólt meg Irén és folytatta – Remélem ízleni fog magának.

– Köszönöm szépen. Biztos ízleni fog. – köszönte meg

Mihály majd folytatta – Engedélyüket szeretném kérni arra, hogy szombatonként munka után sétáljak Janka kisasszonnyal a Városligetben. Szeretném, ha mindketten jobban megismerhetnénk egymást.

– Szerintem ezt az engedélyezést és egyben a választ is Janka kisasszonynak kell megadnia. Ő egy kereső nő, aki dönthet a maga sorsáról. – magyarázta Irén.

Ezek a szavak után mindhárman Jankára néztek és várták a válaszát. Janka megtett néhány lépést és Irén háta mögé állt pont Mihállyal szemben.

– Szerintem az udvarlás olyan ismerkedési forma, amely a korlátok ellenére kialakíthat bizonyos vonzalmakat. – idézett Janka fejből egy részletet az – *Illem, a jó társaság szabályai*, – című könyvből majd folytatta – Tudom, hogy az udvarlás során jobban megismerhetjük egymást. Azután majd meglátjuk. Nem bánom, ha Mihály úr szombatonként eljön értem a cukrászdába. A Városliget adhat sok látnivalót és szórakozási lehetőséget.

– Köszönöm kedves Janka kisasszony, hogy lehetőséget ad arra, hogy megismerhessük egymást. – köszönte meg Mihály Janka válaszát.

– Most mivel ezen is túl vagyunk, kérem fogyasszanak a süteményből és a meleg teából. – váltott témát Irén.

A társalgás a következő percekben a munkáról, a közlekedésről és a budapesti kulturális élet lehetőségeiről folyt.

Az egyik pillanatban István rákérdezett Mihályra, hogy emlékszik-e a Millenniumi ünnepségekre, de aztán gyorsan helyesbített mert akkoriban Mihály és Janka is még gyerekek voltak és vidéken éltek.

Ennek kapcsán Istvánnak megeredt a nyelve és részletesen

elmesélte az Iparcsarnok előtti eseményeket. Büszkén mesélt arról is, hogy ott milyen közel állt és menyire jól megszemlélhette I Ferenc József osztrák–magyar császárt.

– Sajnálom, hogy akkoriban nem lehettem itt mert mindössze tizenkét éves voltam. Legtöbb időmet a kőműves mesterekkel töltöttem. – válaszolt szerényen Mihály.

Janka is hallotta a választ és magában rögtön számolni kezdett: *Ha Mihály akkor tizenkét éves volt akkor most ebben az évben huszonhárom éves lehet.*

– Szerintem nem az a nagy tömeg jelentette az igazi ünnepet, hanem a hatalmas festmény, amelyet Feszty Árpád készített majd száz festő részvételével. – folytatta a beszélgetést Irén – Pünkösd vasárnapján, a millenniumi kiállítás keretében állították fel.

– Ahogy értesültem Aladár barátomtól, aki szintén festő, ő azt állítja, hogy a kilencvenes évek végén a londoni világkiállításra szállították.

– Igen. A helyén most a Szépművészeti múzeum épült. Nemsokára megtörténik a megnyitása.

Mivel Éva elmagyarázta Mihálynak, hogy első alkalommal nem illik sokáig maradni a lányos házban, ezért a második csésze tea után felállt és megköszönte a vendéglátást majd távozott.

Aladár és Éva már alig várták, hogy Mihály megérkezzen. Érdekelte őket, hogy hogyan sikerült a találkozás a Czettner családdal.

– Hogy volt...? Hogy volt? – Érdeklődött Éva amikor Mihály belépett a nappaliba.

Ezek után leültették Mihályt az egyik székbe. Aladár és Éva vele szemben találtak helyet. Mindketten izgatottan várták Mihály beszámolóját.

Mihály eleinte nem akart a részletekbe bonyolódni, de a konkrét kérdések, amelyek fölváltva érkeztek mindkét oldalról rákényszerítették erre. Mire végére ért egészen kifáradt és megszomjazott.

– Éva megkérlek hozz egy pohár vizet. Már alig tudok beszélni annyira kifárasztottatok a kérdéseitekkel, hogy kiszáradt a szám.

– Majd én! – jelentkezett Aladár.

Miután felállt nem vizet, hanem mindkettőjük számára egy-egy üveg sört hozott.

– Jó, hogy sört hoztál. Remélem ettől jól fogok aludni mert nagyon kifáradtam elsősorban a sok izgalomtól most pedig a sok kérdéseitektől.

Mihály, egy alig néhány méter széles városi utcán találta magát. Az utca lejtett és a házak egymással szembe olyan magasra épültek, hogy alig lehetett látni az eget. Nem tudta hová vezet az utca, de a lejtés irányába sietett mert, úgy könnyebben lépkedhetett.

Útközben lefelé, a harmadik vagy a negyedik ház homlokzatán, az ajtó felett egy cégtáblát lengetett a szél. Amikor jobban megfigyelte látta, hogy a táblán egy cipó és két keresztbe tett kifli szerepel. A pékség egy saroképületben helyezkedett el. Megörült a péküzletnek mert, éhes kezdett lenni.

Amikor az ajtó elé ért az hirtelen kicsapódott és egy fiatal katonaruhás fekete hajú lány sietett ki az üzletből. Mihálynak úgy tűnt, hogy az arca hasonlított Máriához, de nem volt teljesen biztos benne. Mária rendszerint szőke hajjal jelent meg előtte, ennek a teremtésnek pedig rövid fekete hajat volt. Ettől függetlenül továbbra is bizonytalanul érezte magát mert tudta, hogy Mária a

metamorfózis legnagyobb mestere.

Többek között azért sem volt teljesen biztos benne, hogy Máriáról van szó, mert férfi zubonyt viselt. Ő rendszerint olyan ruhaneműt hordott, amelyben megmutathatta szépségét és nőieségét.

Az egyenruhát Mihály ismerte. A zárt gombolású, csukaszürke, posztó testhezálló felsőruha szemérem magasságig ért. Ugyanolyan anyagból készült nadrágja, szorosan mindkét combjánál simult. A derekán lévő vastag bőrszíj oldalán hosszú élű kés lógott.

Azt, hogy a nő katonaruhát viselt, a sapkájáról lehetett feltételezni. A fején, jellegzetes és abban az időben ismert osztrákmagyar tábori sapka volt. A Feldkappe legfőbb jellemzője a lehajtható nyakvédő, amely ez esetben felhajtott helyzetben állt, elől két gombbal rögzítve. A sapkarózsa alatt, IFJ névjel látszott.

Mihály nem csak a sapkát és a katonaruhát tartotta különlegesnek, hanem azt, hogy a nő nem kenyeret, hanem egy papírhoz hasonló fémlemezt tartott. A lemezen pedig különböző jeleket látott. Mihály arra gondolt, hogy az bizonyos különleges üzenet lehet, amely mindenki számára fontos. Ezért nem ment be a pékségbe, hanem a katonalány után sietett.

A katonalány gyorsan befordult a sarok mögé. Mire Mihály is odaért a lány már egy tíz literes fémdoboz belső oldalára simította a lemezt, majd ott a helyszínen lévő felhalmozott homokkal teletöltötte.

Amikor Mihály a katonalányhoz akart lépni, hogy kérdőre vonja, valaki a háta mögött megszólította:

– Kenyeret nem veszel? – kérdezte egy női hang.

Mihály hátrafordult. Mária állt ott mögötte, hasonló kato-

naruhában. A két lány hajszíne és öltözéke abban különbözött, hogy Máriának vékony fehér selyemből készült az öltönye és nem volt sapkája. Szőke hosszú haját kontyba fonta. Mosolygós arccal illatos, friss cipót tartott a kezében.

– Vigyázz a bicskára – szólalt meg Mária.

Abban a pillanatban Mihály a katonaruhás lány felé fordult mert az a bádogpapíron íródott szövege nagyon érdekelte. Úgy gondolta Máriával majd később foglalkozik.

Akkor a lány már elhelyezte a homokkal teli dobozt egy nagy halom hasonló dobozokból álló kupacba. Így csak a fekete hajú tudta, hogy melyik dobozban van a fémpapír.

Mihály minden áron tudni akarta mi van a papírra írva ezért hangosan és parancsolóan rákérdezett:

– Melyik homokos dobozba tetted azt a fémpapírt? Tudni akarom mit ír rajta.

– Nem értem miért érdekel annyira téged az a fémlap, de ha nagyon akarsz tudni azt írja rajta, hogy: „Zombor” és mellette néhány katonai számjegy: $45^{\circ}46\text{ N}-19^{\circ}06\text{ E.}$ ” a számsor végén J. és É. – 1975 [†]

Ahogy a katonalány kimondta ezeket a szavakat egyszerűen eltűnt. Mihály Mária felé fordult, hogy talán majd ő megmondja mit jelentenek ezek a számok, de neki is nyoma veszett az utcával együtt.

Ezek után, Mihály körül egy kitéglázott magas galagonya fákkal övezett udvar jelent meg. Az udvar túlsó részén a bejárati ajtó felett hosszúkás tábla hirdette a helyiség nevét: „Magyar Polgári Kaszinó – Zombor”

A kerthelyiség közepén néhány egyszerű négyszögletes aszal várta a vendégeket. A legközelebbi asztal körül már négyen

ültek. Francia kártyákkal römit játszottak. Az egyik játékos ugyanolyan katona egyenruhában ült, mint amilyen a fekete hajú lány viselt. Csak rangban lehetett köztük a különbség mert, ennek a katonának szolgálati kard lógott az oldalán. A vele szemben ülő úri ember, fekete frakkot viselt félcilinder kalappal a fején. A kézben tartott lapokat örömmel Mihály felé mutogatta. Nem hiába hisz két dzsóker volt a kártyalapok között.

A másik két férfi egyszerű szürke öltönyben ült és mélyen belemerültek a kezükben lévő lapjaik rendezésébe. A katonaruhás férfi hangosan unszolta a többieket, hogy kezdjék már el a játékot. Látván ezt a jelenetet Mihálynak rögtön eszébe jutott az az eset, amelyet még régebben az újságban olvasott: „Hetesi Viktor katonatiszt újév másnapján összeszólalkozott Kanyó Jenő polgárral Zomborban és annak levágta a fülét.”

Ebben a helyzetben elveszettnek érezte magát, de remélte, hogy nem fog megtörténni ugyanaz a jelenet, amelyről az újságcikk írt. Ezért jobbnak látta, hogy elhagyja a Kaszinó udvarát.

Kint az utcán szembetalálkozott Évával. Annyira megörültek egymásnak, hogy Mihály átölelte és magához szorította majd, megpörgette néhányszor a levegőbe. Amikor letette a lány örömeiben megcsókolta Mihályt.

– Elvesztem ebben az ismeretlen városban. Nagyon örülök, hogy ismerőssel találkoztam – mondta Éva.

– Nekem is ismeretlen – válaszolta Mihály majd folytatta
– Gyere fedezzük fel hol vagyunk.

Miután megtettek néhány lépést, Éva sántikálni kezdett.

– Vigyelek? – kérdezte Mihály.

– Igen, kérlek. – válaszolt Éva.

Mihály két kezére emelte Évát és magához szorította.

Éva átkarolta a férfi nyakát és melléhez simult. Menet közben, néhány épület után egy hosszú, utcafrontos, földszintes háztömbhöz értek. Az épület közepén, tárva nyitva állt a széles kapubejárat. Mihály kifáradt, azért úgy döntött, hogy leteszi Évát pár percre. Amikor újra fel akarta venni a karjaiba, Évát az elszántan de, kedvesen megszólalt.

– Várj csak Mihály, ott bent a kapubejárat mögött az udvarban mintha egy vendéglőt látnák. Oda bemehetnénk megpihenni és megtudhatnánk a tulajdonostól, hogy hol vagyunk.

– Tényleg... Igazad van.... Menjünk be ... – értett egyet Mihály.

Azt a néhány lépést, Éva sántikálva meg tette. Amikor a vendéglőbe értek megcsodálták a sok szép, díszes aranyozott bútort és a muranói tükrökkel díszített falakat. Az egyik üvegszekrény tele volt tortákkal és aprósüteményekkel. Ebből arra következtettek, hogy a kis helyiség egy cukrászda. Az egész terem sokkal előkelőbbnek tűnt, mint a Czettnerék cukrászdája, amelyet Budapestén láttak. Mindössze két kerek asztalt székekkel helyeztek el benne. Abban a pillanatban amikor beérkeztek a kiszolgálón kívül a teremben nem tartózkodott senki.

– Leülhetünk egy pillanatra? – érdeklődött Mihály.

– Persze nyugodtan és remélem rendelnek is valamit. – biztatta őket a kiszolgáló –Az étlap ott hever a kerek asztal tetején.

Éva kézbe vette az étlapot és belenézett.

– Én két mandulás csókot kérek és egy pohár csokoládés kakaót. – te Mihály mit kérsz?

– Nekem elég lesz néhány aprósütemény teával. –majd a pincér felé fordult – De mondja kérem, most hol vagyunk?

– Ez az Önkéntes tűzoltóegylet cukrászdája. A tűzoltók itt ebben a helyiségben ülnek és várják a riasztást.

– És most riasztás van?

– Igen. Tűz ütött ki a vasútállomás egyik épületében. Oda siettek tüzet oltani. – válaszolt készségesen a pincér.

– Értem, de a helyiség, a város...? Melyik városban vagyunk? – folytatta az érdeklődését Mihály.

– Ja, hát Zomborban vannak a zombori Önkéntes tűzoltóegyletben.

A válasz nem elégítette ki őket teljesen mert, ugyan megtudták a helyiség nevét, de azt, hogy ez a bizonyos Zombor merre van a föld kerekiségén arról fogalmuk sem volt.

– A süteményeken kívül más érdekességekkel tudnak-e szolgálni? Hisz ez a terem a paradicsomra hasonlít. – állapította meg Mihály.

– Természetesen – válaszolt a pincér majd felemelte a jobb kezét és egy széles kézmozdulattal a velük szemben lévő fal felé mutatott.

Abban a pillanatban a fal eltűnt és a helyén egy széles csatorna jelent meg tele náddal és vízililiommal. A nádszálsöprű felett már vöröslött az égbolt mert közeledett a naplemente. Mindketten ámulatlan nézték a tájat majd, amikor meggyőződtek a szépségéről, Éva kérdezni akart valamit a pincértől. A pincér helyén most Aladár állt a szokásos barna kardigánjában és a szürke színes festékekkel bemaszatolt nadrágjában.

Éva, Aladárt látván, kellemetlenül érezte magát. Félt, hogy egy féltékenységi jelenet fog bekövetkezni mert, nem vele, hanem Mihállyal van. Ezért odaszólt mindkettőjüknek, hogy elmegy és beszerez néhány festői kelléket. Így akarta kiengesztelni Aladárt

tudva, hogy az nagyon szeret festeni.

Mihály ott maradt a cukrászdába és lassan iszogatta a teát és élvezte a kilátást. Kis idő múlva kinyílt a bejárati ajtó és nem Éva hanem Janka lépett be rajta. Amikor meglátta Mihályt rögtön felé sietett és kérdezés nélkül az ölébe ült. Mihály tudta, hogy Janka egy bizonyos hosszú útról érkezett. Útja ide vezetett a cukrászdába mert, itt dolgozott.

– Ez a mai naplemente nagyon különös lesz, estére majd meglátod – szólt kedvesen Janka.

Ez idő alatt megérkezett Éva három festőtáblával. Amikor meglátta Jankát Mihály ölében, diszkréten visszahúzódott. Aladár azt várta, hogy a két lány féltékeny lesz egymásra és összevesznek. Ez mégsem történt meg mert, amikor Mihály találkozott Évával elmagyarázta neki Janka elsőbbségét.

Aladár nagyot elcsodálkozott amikor meglátta hármukat, Mihályt Évát és Jankát, hogy együtt összekarolva sétálnak a széles vízililiommal teli csatorna felé. Le akarták festeni mindhárman a Paradicsomra emlékeztető tájat és a naplementét.

A két lány örömmel festett azzal, hogy néha egy-egy ecsetvonással besegítettek egymásnak. Amikor a festmények majdnem készek lettek a hátuk mögül a part felé széthúzódott egy vörös csík. Az egész táj, mint egy nagyon vizes akvarell festmény csorgásba indult. Valamivel később szürke, majd fekete lett az egész táj.

A két lány eltűnt és Mihály egyedül maradt a három festménnyel a kezében, amelyek szintén lassan elszürkültek majd teljesen feketék lettek.

Akkor jutott eszébe mit jelenthet az a jel a „J. és É. – 1975 +” a vékony bádogpapíron. A lányok is tudták azért nem veszekedtek. Az évszám a halálukat jelentette ezért ki akarták használni a

megmaradt időt, hogy örüljenek egymásnak és másoknak.

Mihály továbbra is ott állt egyedül a folyóparton a kezében a három fekete rajzzal, amelyek a lányokra emlékeztették.

Ez csak álom. Az álom nem szokott megvalósulni, biztatta magát Mihály amikor felébredt.

Vasárnap délelőtt megérkezett hozzájuk Éva. Főzni jött és pózolni Aladárnak, aki a Boucher festményének másolatát már majdnem befejezte. Még néhány simítást és javítást kellett elvégezni rajta. Ilyenkor Mihály rendszeresen elsétált valahová, hogy ne érezze kellemetlenül magát Éva. Az álmáról semmikép sem akart beszélni kettőjüknek.

Mivel a Városligetet már jól ismerte, a Czettner-féle cukrászdába pedig nem akart elmenni mert, nem tudta, hogy aznap dolgozik-e Janka ezért úti célul a Margitszigetet választotta.

Aladár, mint született budapesti lakos többször is arról mesélt, hogy a sziget milyen szép kirándulóhely. Nem csak különféle fák és növényekben gazdag, hanem történelmi romok is találhatók rajta. Sokan nem csak pihenni, hanem fényképezni és festeni is járnak a szigetre. Onnan szép kilátás nyílik a Halászbástyára és a Budai várra.

Amikor a Margit hídról bekanyarodott a sziget felé, akkor érte az első meglepetés. Fizetni kellett azért, hogy bekerüljön a szigetre. Nem volt olyan nagy összegről szó, de akkor is, Mihály úgy gondolta, hogy a Margitsziget is olyan köztér, mint a Városliget.

Azok, akik nem akarták végig sétálni a két és fél kilométeres utat a szigeten, beülhettek a fogatos kocsiba és azzal utazhattak végig a lóvasúton, persze némi pénzért.

Mihály az árnyas sétányt választotta. Ezen az úton nem sokára a Margitszigeti kolostorromhoz érkezett. A még mindig rende-

zetlen és feltáratlan romok közepén egy hatalmas platán fa kiterjedt lombjai adták az árnyékot.

Ott egy pillanatra megtorpant mert, egy rövid fekete hajú fiatal kisasszony állt a festőállványa előtt. Mihály amióta Aladárnál lakott egészen másként nézett a festészetre. Megértette e művészet értékeit és a különböző festmények felcsigázták az érdeklődését.

Lassú léptekkel közelebb állt. Nem akarta háborgatni a festő munkáját. Az állványra erősített fehér kartonpapír közepén a hatalmas platán fa foglalta el a helyet. Körülötte a romos kőhalmaz különböző színben és magasságban egészítette ki a képet.

Mihály nem tartotta magát annyira képzetnek a festészetben, hogy a képalkotás és a színek alapján véleményezze a festményt. Számára ilyenkor annyi is elegendő volt, hogy megmondja azt, hogy tetszik vagy nem tetszik az alkotás. Amely előtt állt, az tetszett neki. Meg is dicsérte a pár szóval szerzőnek. A fiatal húsz év körüli kisasszony egy mosollyal hálálta meg Mihály dicsérő szavait. A festmény készen állt, csak még a művész aláírását várta. Pár perc múlva az is megtörtént. A festmény jobb sarkába piros ecsetvonásokkal egy szívet rajzolt az asszony.

Mihály néhány perccel tizenkét óra előtt ért vissza a Margitszigeti sétájáról. Amint benyitott a földszinti nappaliba, Aladár bíráló hangnemmél fogadta:

– Mihály, te eddig azt állítottad, hogy nincsenek rokonaid.
– mordult rá Aladár.

– Ami azt illeti nincs is. Egy féltestvérem van Czabajon, akivel nem tartom a kapcsolatot így nem is tudom mi van vele. – válaszolta Mihály nyugodtan Mihály.

– Akkor ki lehet az, aki hazaérkezésed előtt egy órával ez előtt becsöngetett ide és azt állította, hogy a testvéred? – tette fel a

kérdést Aladár.

Mihály nagyon meglepődött, még a szava is elakadt, nem tudott válaszolni.

– Elég durván beszélt és a megszólításokkal sincs tisztában. Szerintem olyan húsz – huszonöt év körüli lehetett a fiatalember. Téged keresett azt állítva, hogy a testvéred. – szólt közbe Éva.

– Ezt nem tudom elhinni... Megmondta a nevét?

– Igen. Úgy mutatkozott be, hogy ő a Panya. – magyarázta Aladár.

Abban a pillanatban amikor Aladár kimondta a jövevény nevét Mihálynak minden világossá vált.

Ebéd közben Mihály néhány mondatban elmagyarázta, hogy igazi vérbeli rokona tényleg nincs. Csak egy lány féltestvére van és annak a neve Ida, de vele sem tartja a kapcsolatot amióta eljött a szülőfalujából. A többiek mind az anyjával együtt mostohák. Ők nagyon rosszul bántak vele míg velük élt. Tőlük szökött meg ide Budapestre.

– És mit mondott az a Panya nevezetű fiatalember. – kérdezte a végül Mihály.

– Azt, hogy ebéd után visszajön mert, beszélni akar veled egy nagyon fontos dologról.

Ezek után Mihálynak egy perc nyugta sem maradt. Nagyon érdekelte, hogy mit akar tőle a mostoha. Attól tartott, hogy talán a féltestvére beteg, vagy meghalt. Éva és Aladár is látták menyire izgatja Mihály a fiatal férfi érkezése ezért más eseményre terelték a figyelmét.

– Nem is mondd, hogyan tetszett a Margitszigetre való kiruccanásod? – érdeklődött Aladár.

– Az első pillanat felháborított. Fizetni kellett a belépésért a

szigetre. Később már megnyugodtam. Amikor a romos kolostorhoz érkeztem, egy fiatal kisasszonnyal találkoztam. A nagy tölgyfáról és a romokról készített festményt. Meg is dicsértem az alkotását.

– Bemutatkozott? – érdeklődött Aladár.

– Nem, csak a festmény sarkába egy szívet rajzolt.

– Akkor tudom ki az. Ő a Vészi kisasszony az újságíró. – állapította meg Aladár majd folytatta – Még pár évvel ezelőtt, véletlenül találkoztunk az áruházban. Ruhát jött vásárolni. A hóna alatt egy kész akvarell festményt cipelt. Amikor megláttam érdekelt a művész munkája. Megmutatta és azon is szív rajz volt a sarkában. Elárulta szerényen, hogy a festményt ő saját maga készítette.

Ezek után Aladár megint témát váltott. Elmondta, hogy befejezte az akt festményt. Évának emiatt nem kell tovább pózolnia, de a háztartást továbbra is vállalja. Mindhárman ebéd után közösen megtekintették a befejezett festményt és Mihály nagyon pozitív véleményét mondott a festményről.

Végre két óra körül megszólalt a kapucsengő. Mihály ment ajtót nyitni, mert feltételezte, hogy Panya érkezett.

– Szerbusz testvér – köszönt Panya. – bejöhetek?

– Nem Panya. Te nem az én kedves ismerőseimhez és baráti körömhöz tartozol, ezért neked nincs mit keresni ebben a házban. Várj kint míg veszem a kalapomat. Kimegyünk a Városligetbe. – utasította Mihály a mostoha testvérét – Ott leülhetünk egy vendéglőbe és röviden elmondhatod, hogy miért kerestél fel.

A Városliget a Hermina utca másik oldalán terjeszkedett ezért gyorsan odaértek. Útközben nem beszéltek sokat. Mihályt az érdekelte, hogy Panya hogyan találta meg őt.

– Mondhatom elég sok kutakodásomban került. – kezdte mondani Panya. – A Gyula plébánostól megtudtam a címedet a Dé-

vics családnál. Ott azt mondták, hogy munkát változtattál és egy bizonyos Kloze mesterhez szegődtél. A végén tőle tudtam meg hol laksz. Egy szép és kedves asszony nyitott nekem ajtót ott, ahol laksz. Az a feleséged?

– Neked ehhez semmi közöd.

– Jó, jó... csak érdeklődök. Szép asszony és kedves volt hozzám.

– Mondom! Semmi közöd hozzá.

E közben gyorsan a ligetbe értek. A legközelebbi vendéglő, amely kerthelyiséggel is rendelkezett az a Gundel étterem volt. Ott kint a fák alatt leültek egy üres asztalhoz. Amikor odajött a pincér

Mihály megkérdezte Panyát, hogy mit kér meginni.

– Én pálinkát iszom. – szólt röviden Panya.

– Akkor kérünk egy pálinkát nekem pedig egy pohár sört.

– rendelt Mihály.

Miután a pincér távozott Mihály feltette a már régóta várt kérdését:

– Rendben van Panya és most mond el miért jöttél? Mi az az olyan fontos dolog, amiről beszélni akarsz velem?

– A testvéredről Idáról és anyádról van szó. – kezdte volna mondani Panya.

– Tisztázzuk a dolgokat, Ida csak a féltestvérem a te anyád pedig számomra mostoha. – szakította félbe Mihály.

Egy pillanatra mindketten abbahagyták a beszélgetést és az egymás iránti ellenségeskedést mert a pincér kihozta az italt.

– Nem kell mindjárt felfröccseni. – folytatta Panya – Akkor rá térek a tárgyra: Azért jöttem, hogy tudomásodra adjam mik a kötelességeid a család iránt. A kereseted egy része nekünk jár. Mi tartjuk el a testvéredet Idát. Az ő eltartásának a költsége felét, ne-

ked kell viselni.

– Milyen jogon. – kifogásolta ezt a felvetést most már hangosan Mihály – Semmi kötelezettségem nincs iránta. Sőt, amikor még veletek voltam ő inkább hozzátok simult nem pedig hozzám.

– De, akkor is fizetned kell. – fortyant fel Panya.

Ezekre a hangos egymást rágalmazó szavakra, a mellettük lévő asztalnál ülő férfiak is odafigyeltek.

– Sem Ida, sem a te családod, nem kap tőlem egy garast sem. Találjátok föl magatokat. Talán nem képzeled azt, hogy én tartom el a mostoha családot. – válaszolt sértődötten Mihály.

– Ha ezt akarod, akkor odaadjuk Idát az első legszegényebb parasztnak, aki feleségül akarja venni. – kiabált mérgében Panya.

– Bár ki is lesz az, az biztosan jobban fog bánni vele, mint ahogyan ti bánnátok. – nem hagyta magát Mihály.

Ezek után Mihály felállt és indulni készült. Intett a pincérnek, hogy kifizesse a meg nem ivott italt.

– Várj Mihály, igyuk meg az italt... Talán azért ültünk le ide – szólt most már nyájasabban Panya.

– Nem Panya veled ezek után nem ülök le egy asztalhoz. – mondván ezt Mihály a pincérhez lépett, hogy fizessen.

– Még nem végeztünk Mihály... Még nem végeztünk... – jelentette ki Panya.

Abban a pillanatban Panya is felállt és egy hosszú pengés rác bicskát rántott. A mellettük lévő asztalnál ülő férfiak ezt észrevették és felkiáltottak:

– Vigyáz kést rántott. Mihály visszafordult, de későn, mert a kés az oldalába fúró-dott. Erős fájdalmat érzet majd elfeketedett minden előtte.

12. Mihály és a szobor

Amikor Mihály újra magához tért, egy elmosódott, kétségbeesett női arcot látott maga felett. Azt már érezte, hogy a földön fekszik, de az első gondolata az volt, hogy megint álmodik és Mária vele van. Amikor a női arc megszólalt Mihálynak kissé kitisztult a látása. Évát látta maga előtt.

A körülötte álló férfiak közül néhányan felsegítették egy közeli székre. Amikor teljesen magához tért Mihály halkán kérdően megszólalt:

– Honnan kerültök ide? Hiszen úgy emlékszem ti nem jöttetek velünk a ligetbe.

– Ez igaz, de Évának rossz előérzete keletkezett azzal a gombra Panyával kapcsolatban. Mintha sejtette volna, hogy mocskos szándékai vannak. – magyarázta Aladár.

– Most merre van az a mostoha? – kérdezte Mihály.

– Elszökött. Amikor meglátta, hogy le akarjuk fogni, kerek oldott. — magyarázta Aladár

Mihálynak egyre véresebb lett az inge a nadrágszíja felett. Éva egy fehér zsebkendőt szorított a seb helyére.

– Éva vigyáz rá. Megyek hívok egy fiákert. — szólt határozottan Aladár — Elvisszük a Szent János kórházba az Üllői útra. Ott rendbe hozzák a sebet.

– Nem kell Aladár. Inkább vigyetek haza. Otthon majd egy nővér ellátja a sebemet — ellenkezett Mihály, de nem fejezte be a gondolatát mert újra elájult.

*Mihály egy apró fehér kövecskékkel szórt úton sétált. A keskeny kanyargós sétány mindkét oldalán rendezett és frissen kaszált pázsit terjeszkedett. Az ott lévő virágágyásokból kellemes illat áradozott. Az érdekelte, hogy hová vezet az út, amelyen sétál, de ezt nem tudta megállapítani mert, az út távoli része ködbe bo-
rult.*

Mivel nem tudta mi vár rá, lassan, tétován lépkedett a ködös táj felé. A következő pillanatban az út emelkedni kezdett. Előbb csak a pázsit fölött kanyargott majd, egy folyó fölé került. Mihálynak úgy tűnt, hogy a széles víztömeg lassan mozog. A zajtalan folyása és a szélessége arra utalt, hogy az út, amelyen épp sétál talán a Duna felett húzódik. A korlát nélküli keskeny sétányt nem érezte veszélyesnek. Egy pillanatig sem tartott attól, hogy a vízbe zuhan.

A következő percekben a köd felszállt. Az út végén meglátta a folyó túl partját. Ott város lehetett mert, az út épületek sokasága közé vezetett.

Míg azon töprengett, hogy mekkora a város és mi lehet a

neve az út a következő pillanatban erős kanyart alakított, mint a kígyó teste. Ezek után leszakadt a város széléről. A kanyarodás vége megállt a folyó közepén. Erre Mihály is megtorpant. Azon gondolkodott, hogy talán biztonságosabb lenne, ha visszafordulna. Ha tovább megy, annak nincs értelme mert, az út a levegőben ér véget a folyó felett.

Az idő alatt, még ezen gondolkodott az út vége életre kelt és megindult a folyó közepe felett. Mintha ott keresne valamit.

„Igen... Kereshet valamit és biztos talál is.” – gondolta magában Mihály. A folyó közepén megjelent egy sziget, amelyre rátámaszkodott az út.

Ezek után Mihály nyugodtan folytatta útját mert, feltételezte, hogy a földrész, vagy sziget, azaz a félsziget áll a folyó közepén.

Amikor lelépett a sziget talajára a fehér apró köves út úgy visszarándult mintha gumiból lett volna. A folyó felett a messzeségben lévő várost vette célba.

Mihály egy zöldülő fákkal és virágokkal teli szigetre érkezett. Tovább folytatta a sétáját mert, meg akarta tudni, hogy a földrész, amelyen lépked, sziget vagy félsziget. Ezen még nem izgult mert tudta, hogy ha sziget akkor valakinek segítenie kell. Az esetben csak csónakkal érheti el a szárazföldet.

A füves út a tölgyfák és a tuják közt vezetett. Ez a pázsitos rész után egy domboldal következett. Annak a tetején egy hosszú magas kőfal romjai álltak. A romfal középső része harangtoronyra hasonlított. Mihály arra gyanakodott, hogy ott valamikor kápolna vagy templom lehetett. Érdekelni kezdte ez a felfedezés, ezért közelebb lépett. Olyan kőtömb után kutatót, ami, megerősítene azt a feltevését, hogy egy templom maradványainak helyére

bukkant. E mellett feltételezte, hogy a domb legmagasabb része, jó kilátást is nyújthat arra, hogy megtudja, szigeten vagy félszigeten tartózkodik.

Amikor a kőfal másik oldalához érkezett, ott kövekből épült négyszögletes, de félig lerombolt épület alapjaira bukkant. A feltételezett épület elején, az egyik ilyen fal mellett egy ember nagyságú fehér márványszobor emelkedett. Onnan, ahol Mihály állt csak a háta látszott. Azt, hogy nőt vagy férfit ábrázol, abból a szögből nehezen lehetett megállapítani. Mihály a szobor testtartása és öltözeke alapján feltételezte, hogy női szoborról van szó.

Készítője a női szobrot csak egy keskeny, egyszerű varratlan anyaggal burkolta. Az anyag hosszúkás ráncolása biztosította, hogy a szobor alsó részére kerüljön a lepel nagyobb része. A terítő két végét a nő hóna alá szorította úgy, hogy a vállai és a teljes háta derékig fedetlen maradt.

Mihály érdekelte, hogyan oldotta meg a művész a szobor elejét mivel az anyag legtöbb része a nő hátára került. Amikor a szobor elejéhez lépett meglátta a megoldást. Elöl az anyag sarkait jobb kezével szorosan melle fölé szorította. A derekán egy rövid ráncos szoknya takarta a szobor szemérem testét. Hátulról azért nem látszott mert a szoknya olyan rövid volt, hogy a hátán lévő ráncolt vászon letakarta.

Mihály felment a domb tetejére, hogy meglássa hová került. A magas platán fák eltakarták a látóhatárt így nem látta a földrész végét. Arra gondolt, hogy végigsétál a szigeten és vagy kiér a szárazföldre vagy a folyó vizéhez ér.

Úgy indult a dombról lefelé, hogy a szobor mellé kerüljön és még egyszer megtekintse a remekművet. Ott az egyik kőalap tetején fekete festékes nyitott bádogdobozra lett figyelmes. Mellet-

te egy széles mázoló ecset feküdt, melynek a szőrszálai festékesek voltak. Rögtön rosszat sejtett és ezért a szoborra nézett.

A fehér márványszobor haja fekete lett. Nem csak az, hanem a tarkóját és fél vállát is valaki feketére mázolta. Mihálynak nagyon nem tetszett a rongálás, ezért körülnézett, hogy ezt számonkérje az elkövetőtől, de a közelben nem látott senkit.

Elővette a zsebkendőjét és azzal próbálta letörölni a festéket a szobor válláról. Sajnos sikertelenül, mert a festék rögtön beszívódott.

Mihály annyira felháborodott, hogy teljesen elfelejtkezett arról hová indult. Eszébe jutott, hogy látott már fekete műalkotásokat, szobrokat is. Ez a remekmű semmiképp sem maradhat így csak részben befestve, mert akkor a fekete szín rongálásnak látszik. Arra gondolt, hogy ha a nő látható testrészeit át festené feketére akkor a szobor egy néger nőt ábrázolna fehér öltözékben. Akkor talán úgy tűnne, hogy a szobor készítője is ezt akarta.

Miután döntött, hogy néger lány lesz a szoborból, kezébe vette a festékes dobozt és az ecsetet és a műemlékhez lépett. Mivel az előbbi rongáló már a haját a tarkóját és fél vállát feketére festette, Mihály is azokon a részeken kezdte a befeketítést. Nagyon ügyelt arra, hogy a festék ne érjen hozzá a ruhát képező márvány részekhez.

A váll és a hátrész után a combok, azaz a lábak következtek. Amikor a comb legfelsőbb részére ért az ecset vége Mihály észrevette, hogy a nő bal keze leereszkedik a ráncolt anyag alá kicsit megemeli a szoknyát. A szobor segíteni akart neki, hogy a festék ne érjen a ruházathoz. Az első pillanatban Mihály ezen elcsodálkozott, de azután megörült a segítségnek.

Amikor végzett a szobor hátsó részével, előre lépett. Az első

ecsetvonásokat a nő homlokán készítette. Egy pillanatra megállt, hogy szemügyre vegye a fehér arcvonások szépségét. Mihály úgy tekintett a befeketésre, mint egy szükséges rosszra. Nem maradt számára más mint, hogy folytassa a munkát.

Az arc, nyak és vállrészt után Mihály a combokra összpontosított. Amikor meghúzta az első ecsetvonását a szobor megszólalt:

– Kihagyta a melleimet. Kérlek azt is fessed be, mert ha más szabású ruhát veszek fel meglátszik a különbség. Miután ezt az óhajtát elmondta a jobb kezét, amellyel csomóba fogta a mellén az anyagot, leengedte és feltárta fehér melleit Mihály előtt. Miután azokat is Mihály feketére festette a nő visszaemelte öltözékét Mihály pedig a combjainál folytatta a munkát.

Amikor befejezte a szobor színének átalakítását néhány lépést hátrált és szemügyre vette, hogy kimaradt-e valahol olyan rész amelyik arról árulkodna, hogy nem néger nőről van szó.

Akkor a szobor megmozdult és újra megszólalt:

– Tudom... Érthető, hogy nem ismersz fel. Én vagyok az, Mária. Most egészen másként nézek ki, de remélem megszokta, hogy olyan tudok lenni amilyen csak akarok. – magyarázta Mária Mihálynak, aki szóhoz sem tudott jutni a meglepetéstől ezért folytatta. – Csak azért találkozunk, hogy megmutassam neked azt a vonalat, amely az utad második szakaszát jelenti. Ha tovább sétálsz a fák között az úton, akkor egy piros vonalig érsz, amely keresztezi az utat. Ha átléped, körülnézhetsz de, utána rögtön vissza kell lépned mert még nem jött el az idő, hogy ott maradj.

– Orvos vagyok szívesen segítek. – jelentkezett egy idősebb szakállas úriember.

A fiáker egészen közel jött a Gundel étterem kerthelyisége

mellé. Az orvos bemutatkozott mint Dr. Kósa Lajos a jelenlévőkkel és Aladárral felsegítették Mihályt a kocsira. Gyorsan a Hermina utcai házhoz értek.

Mihályt a stúdióban helyezték el mivel nem akarták felcipelni az emeletre.

Az orvos átnézte Mihály sebét és megállapította, hogy az nem mély és nem roncsolta a belső szerveit.

Szerencsére az orvos táskájában volt steril sebészeti tű fonnállal. Három öltéssel bevarrta a sebet. A harmadik öltésnél Mihály a fájdalomtól magához tért. Miután az orvos átkötötte a sebet megjegyezte:

– Legkevesebb tíz napot kell feküdnie pihennie míg begyógyul a seb. Ha még valamiben segíthetnék itt a névjegykártyám. Ezen a címen megtalálhatnak.

Miután Lajos doktor eltávozott Mihály szervezkedni kezdett:

– Megkérlek Aladár, hogy holnap térj be Kloze úrhoz. Mond el neki mi történt velem. Tudnia kell a munkaadómnak, hogy pár napig nem fogok tudni munkára menni.

– Pár napig... nem hiszem. Több nap is lesz belőle. – nyugtatta Aladár.

Mihály nem akart ellenkezni ezért csak folytatta,

– A másik dolog pedig az – folytatta Mihály – hogy Janka kisasszonyt is fel kell keresni és neki is elmondani mi történt velem. Nehogy azt higgye, hogy többet nem érdekel és ezért nem jelentkez nála a cukrászdába.

– Rendben van. Mihály ne gondolj semmire csak pihenj. Jó lenne, ha aludnál minél többet talán akkor előbb meggyógyulsz. Megbeszélem Évával, hogy vigyázzon rád.

Aladár kiment a konyhába, ahol Éva a vacsorát készítette, hozzá lépett és megszólította:

– Már néhány hete szeretnék komolyan beszélni veled. Most Mihály miatt, de különben is felgyülemlett a házimunka. Szeretném, ha állandóan itt lennél. Most, hogy még nagyobb szükségem van rád. Jó lenne, ha itt is aludnál a házamban.

– Ilyesmire nem vagyok felkészülve. Muszáj beszélnem az otthoniakkal. Ha úgy döntök, hogy elfogadom az ajánlatodat, akkor ruhát, hálóinget és némi apróságot kell magammal hoznom. – válaszolt Éva.

– Mihály szobája mellett az emeleten van még néhány helyiség. Azok közül választhatnál egyet és legalább addig míg Mihály teljesen fel nem gyógyul segíthetnél. Én sokat tartozok Mihálynak mert, megmentette az életemet amikor az a nagy tűzvész volt a Párizs nagy áruházban. E mellett főnöki munkát is vállaltam egy másik áruházban. Semmi kép sem szeretném, ha Mihály egyedül maradna.

– Rendben Aladár. Körülnézek a felső szobákban. Amikor hazamegyek megbeszélem az otthoniakkal. Szerintem nem lesz gond, hisz Győrben is a Lajos fényképésznél laktam. Remélem az igyekezetem pénzben is meghálálod.

– Természetesen. Amikor beköltözől megbeszéljük az összeget is.

Panya sietve fordult be a Harmadik kerület Óbuda-Újlaki téglagyár területére. A téglagyár melletti lakótelepet Cegajnak nevezték. Arrafelé legtöbbször a szegény téglagyári munkások és kukkosok éltek családjaikkal.

Ott Tomasz nagybácsija lakásában talált menedéket és éjjeli szállást saját maga és húga Jana részére.

Gyermek korában a Bécsi úton az épületekben, közel a téglagyárhoz, pincelakásokat alakítottak ki a szegény munkások számára. Az egyszobás lakásokban öt-hat család is meghúzódott.

Panya egy pillanatra megállt a hatos számú épület mellett. Csak azért mert, visszaemlékezett azokra a napokra melyeket gyermekkorában pont abban az épületben töltött el.

Ott született meg Jana testvére és ott özvegyült meg édesanya Dorottya. Csak miután meglett Janna akkor költöztek át Czabajra. Sohasem fogja elfelejteni azokat a nehéz körülményeket, amelyeket akkor ott a pincelakásban átélt.

Eszébe jutott a zárt körű épület szűkös udvara. Ott legalább húsz különböző korú kisgyerek ricsaja és civakodása közt játszott. Néhány ott lakó asszony vigyázott rájuk.

Amikor tehették megszöktek az épület udvarából és Tomasz bácsi házához Cegajba siettek. Tomasz, Dorottya bátya volt és egy egyedülálló rozoga házban élt nem mesze a pincelakásos épületektől. A téglagyár területének szélén vályogból épített kis házat magának. A kis egyvizes épület se volt nagyobb, mint a pinceszoba, amelyben Panya anyjával és testvérével élt, de az épület előtti tér megadta a lehetőséget a szabad játszadozásra.

Panya szerette Tomasz bácsit. Minden alkalommal amikor találkoztak mesélt neki a saját életéről és ennivalót is kapott tőle. Most is, amikor Budapestre jött Jana testvérével Tomasz befogadta szerény kis házikójába.

Jana és Tomas az épület előtt egy rozoga padon várták Panya érkezését. Amikor a testvér meglátta rögtön elébe sietett.

– Na, találkoztál Mihállal? – érdeklődött Jana.

– Igen, de nem sikerült pénzt kicsikarni tőle. Azért még nem végeztünk. Úgy tűnik, hogy egy kedves szép asszony a felesége,

de azt tagadta. Még be sem engedett a lakásába.

– És mit mondott mért nem fizet? – kérdezősködött tovább Jana.

– Azzal védekezett, hogy Ida neki csak a féltestvére és nem köteles gondját viselni. De még nem végeztünk...

Másnap Aladár nyugodtan otthagya Mihályt a betegágyán mert már jelen volt Éva. Először is felkereste Kloze urat és elmondta neki, hogy mi történt Mihállyal. Ami a Janka kisasszonyt illeti, azzal kapcsolatban úgy döntött, hogy nem sürgős a dolog. Elegendő lesz, ha a hét végén meglátogatja a cukrászdában.

Arra a felvetésre, hogy fel kellene jelenteni Panyát, Mihály most még nem tudott válaszolni. Igaz, haragudott rá, nemcsak azért, amit tett vele, hanem azért is mert, gyermekkorában is bántalmazta. Talán az, hogy Panya is apa nélkül nevelkedett fel, hatott a rossz, durva jellemére. Mivel megszökött Mihály remélte, hogy többet soha nem találkozik vele.

A beteg egy hét után már feltápászkodott. Ha Aladár és Éva erélyesen rá nem szólnak Mihályra, talán képes lett volna felkeresni Kloze urat és munkába állni. Aladár még egyszer emlékeztette, hogy beszélt a munkaadójával és az tudomásul vette a támadást és biztosította arról, hogy felőle maradjon ágyban mindaddig míg teljesen fel nem gyógyul.

Elmondta azt is, hogy a hét végén Jankával is beszélt. Évával felkeresték a cukrászdában. Janka sajnálatát fejezte ki a történetek miatt, miután megtudta a részleteket. Váltig érdeklődött Mihály egészsége után. A beszélgetés végén kifejezte reményét, hogy Mihály a névnapjáig meggyógyul.

Amióta Éva beköltözött Aladár házába a festő egyre kevesebbet emlegette Miskolci Esztert. Többek között azért is, mert Éva

mindenben Aladár kedvébe járt.

Szerencsére Mihály felépülése rövid idő alatt megtörtént. Tíz nap elteltével, igaz egy sétatbot segítségével, de már tudott jár-kálni a szobában. Hiába mondogatta Éva, hogy feküdjön és pihenjen a beteg csak nem hallgatott rá. Az egyik elkövetkező szombaton fiákert rendelt és elkocsikázott a cukrászdáig.

Amikor Mihály megjelent a teremben Janka nagyon örült a látogatónak, de egyben gondba esett, amikor meglátta, hogy Mihály bottal jár.

– A sétatbot csak egy ideglenes segítőeszköz. Szerintem már a jövő héten nélküle is tudok járni.

– Ennek nagyon örülök. Aggódtam amikor Aladár úr elmondta, hogy megtámadta és megkéselte a mostohatestvére. Különben most, hogy érzi magát Cziprián úr? – érdeklődött Janka.

– Jól vagyok. A sebem sem fáj annyira, csak ha járok. Szerintem a jövő héten már munkába tudok állni.

– Ennek örülök mert április vége van, nekem pedig egy hónap múlva, pontosabban május harmincadikán lesz a névnapom. Különben ma is szépen süt a nap, talán jobb lenne, ha kiülnénk a kerthelyiségbe. Szólok Aslan úrnak, hogy csináljak egy kis szünetet, még nincs sok vendég a teremben.

– Rendben kedves Janka kisasszony, addig én kísétálok és keresek egy megfelelő asztalt a számunkra.

– Kedves Mihály úr hozzak valami édességet? Most lettek készek az apáca pogácsák. Kiválóan illenek a teához.

– Igen, szívesen elfogadom.

Mihály lassan kísétált a kerthelyiségbe. Az egyik sarokrészben talált egy megfelelő asztalt és ott letelepedett.

Nem kellett sokat várnia mert, megjelent Janka kisasszony

utcai ruhában és tálcával a kezében. Amikor helyet foglalt halkan elmagyarázta Mihálynak, hogy miért választotta inkább a kerthelyiséget, mint a belső termet.

– Lilla és Emma kiszolgáló kisasszonyok árgus szemekkel figyelnek mindent, ami velem történik. Az is lehet, hogy féltékenyek.

Itt nyugodtan beszélgethetünk nem fogják hallani, amit mondunk egymásnak.

– Rendben van kedves kisasszony... rendben van.

Jankának megjött a beszélgető kedve, ezért mindjárt folytatta:

– Tantival írtunk édesanyámnak Illavára. Remélem, hogy ő is jelen lesz a névnapi ünnepségen. – jelentette ki Janka.

– Ennek külön örülök mert, neki is el szeretném mondani a szándékaimat önnel kapcsolatban. – felelt Mihály.

– Különben tetszik tudni Mihály úr mi a Janka név jelentése? – Janka nem is várta meg, hogy Mihály válaszoljon a kérdésre, hanem azonnal folytatta – Eredete bizonytalan, de a János rövidített, becézett formája. Talán apám neve lehetett János és azért kaptam ezt a nevet.

– És hol van most az édesapja? – kérdezte Mihály amikor szóhoz jutott.

– Rég óta nem él. Nem is ismertem.

– Ha ennyire járatos a nevekben akkor talán tudja a Mihály név eredetét is?

– Igen mert megkérdeztem a Tantitól. A Mihály héber eredetű bibliai név. Eredeti viselője egy arkangyal. – válaszolt Janka majd témát váltva folytatta:

– Különben a jövő héten május elsején a Bácsika és Tanti

kirándulást szerveznek velem a Margitszigetre. Ők minden évben megünneplik a májusfa állítását a munka ünnepén és a tavasz érkezését. Ha az egészsége megengedi és szép idő lesz ott találkozhatnánk és együtt ünnepelhetnénk.

– Rendben. Ennek nincs semmi akadálya csak esetleg a rossz idő...

– Én is nagyon remélem, hogy jó idő lesz. A májusfát a sziget közepén szokták felállítani a romokkal szemben. Arra vannak a tölgyfák. Egyáltalán nem nehéz megtalálni. Mi olyan tíz óra körül szoktunk odaérni. Ilyenkor pokrócot hozunk magunkkal. Tanti fonnott kosárba készít sonkás szendvicseket és süteményeket. Ott fogjuk elfogyasztani. Ebben az évben május elseje hétfőre esik. Az nekünk megfelel mert, hétfőn munkaszüneti nap van a cukrászdában.

Bár Mihálynak jól esett Janka kisasszony társasága e mellett élvezte az állandó csevegését, de kezdett fájni a sebhelye. Ezért elnézést kért és engedélyt, hogy távozzon. Miután megkérték Lehelt, a fiatal cukrászt, hogy szerezzen fiákert, ketten Jankával felsegítették a kocsira.

– Talán nem ártana, ha elkísérném hazáig Mihály, utána én is hazamegyek. Mára befejeztem a munkát a cukrászkonyhában. – ajánlotta Janka kisasszony.

Mihály csak bólintott mert már annyira fáj a sebhelye, hogy nehezeére esett a beszéd is.

A fiáker rövid idő alatt megérkezett a Hermina utcai ház elé. A kocsis légdudával jelezte az érkezésüket. Szerencsére Éva meghallotta és kisietett Mihály elé. Miután ketten lesegítették a kocsiról Éva besegítette a ház bejáratához.

– Ne engedje Éva kisasszony, hogy Mihály úr sétáljon. Feküdnie kell, ha meg akar gyógyulni. – szólt utánuk Janka.

– Legyen nyugodt, ha kell az ágyához kötöm...

Mihály megfogadta a kisasszonyok és Aladár tanácsát és még napközben is az ágyban maradjon. Így a beteg május elsejére egészen felgyógyult.

Aladár nem szokta megünnepelni kirándulással a májusfa felállítását, de ez alkalommal eleget tett Mihály kérésének és úgy döntött, hogy vele tart.

Így, aznap mind a hárman, mert Éva nem akart semmiről sem lemaradni, elindultak a Margitszigetre. Éva készített uzsonnát, vizet és néhány üveg sört. Aladár pedig elővette a kis rajztábláját azzal az elhatározással, hogy míg a többiek ünnepelnek ő vázlatot készít az ottani természetről.

Ők hárman gyorsan megtalálták Jankát a Czettner családdal. Ahogy Janka kisasszony mondta, a tölgyfák alatt szétterítették a pokrócot és letelepedtek a fűben. Onnan szép kilátást nyújtott a természet és a májusfa díszítése. A májusfa körül főleg fiatalok szorgoskodtak.

Amikor odaértek ők hárman is letelepedtek a Jankáék mellé. Néhány odaillő szót váltottak majd a fiatalok úgy döntöttek, hogy sétálnak és körülnéznek a Margitszigeten. Többek között azért is mert a Májusfa helyszíne kezdett megtelni kirándulókka.

– Gyerünk nézzük meg hol készítette a festményét Vészi kisasszony. Ha már itt vagyunk érdekel mit látott festői szemmel az a fiatal lány. – ajánlotta Aladár.

Mihálynak és Jankának mindegy volt melyik utat válasszák, úgy, hogy elindultak a romok felé. Éva is velük tartott. Mihály elvezette Aladárt a romokhoz és a nagy platánfához.

Aladár körüljárta a területet. Megfelelő hely után kutatott egy vázlat készítésére. A végén nem talált és már azt akarta taná-

csolni, hogy menjenek tovább, amikor észrevett egy kőből épült alacsony falat. Megkérte Jankát, hogy helyezkedjen el rajta mert a háttér megfelelő lenne a vázlatának.

Amikor Mihály felsegítette, Aladár hangosan felkiáltott:

– Várjatok, várjatok... Kiváló ez a jelenet ahogy felsegítetted Janka kisasszonyt. – magyarázta Aladár. – Maradjatok így.

Mihály te fogd továbbra is Janka kisasszony kezét, mintha segítenél, hogy felüljön.

Aladár gyorsan elővette a rajztábláját és szénceruzával elkezdett rajzolni. Mivel ügyes művész volt tíz-tizenöt perc alatt elkészítette a vázlatot.

– Kész. Lejöhettek megnézni. – szólt Aladár.

Amikor közelebb léptek a rajztáblához, mindketten elégedettnek látszottak. Aladár egyszerűen hozta létre a szénceruzával a gazdag árnyalatokat. Igaz, az arcok és a ruhák éles vonásai eltűntek, de ezáltal gazdagabb tömörebb lett az alkotás. Egyszóval a vázlatos szénrajz jól sikerült. Aladár felajánlotta a rajzot Janka kisasszonynak. Amikor visszatértek a fák lombozata alá Irén már elővette a finom falatokat.

13. Névnapi ünnep

Egy héttel Janka névnapja előtt Czettnerék levelet kaptak Illavából. Erzsébet megköszönte a meghívást és értesítette a Budapestben élő családot, hogy május huszonkilencedikén érkezik a fővárosba Martin úr társaságában. A levélben azt is megírták, hogy az ott tartózkodásuk ideje alatt szállásuk biztosítva van. Martin úr egy régi katona társa a hetedik kerületi Kazinczy utcai lakásában egyedül él. Ő már többször meghívta Martint, hogy látogassa meg néhány napra. Ezért úgy döntöttek, hogy összekötik a két meghívást és Budapestre utaznak.

Erzsébet a levelében megkérte Irént, hogy még az nap, tehát hétfőn, az érkezésük után engedje meg, hogy látogatást tegyenek a Czettner családnál és Janka lányuknál. Hozzáfűzte, hogy ezt azért kéri mert, feltételezi, hogy a névnapon több vendég is lesz.

Ilyen alkalomkor nem illik és nem is lehet nyugodtan beszélgetni olyan témákról, amelyek csak őket kettőjüket érdekelnék.

Janka nagyon megörült a levélnek. Már hiányzott neki az édesanyja. E mellett érdekelte mi történt vele, a kocsmával a szomszédokkal míg ő távolt volt.

Május egyik vasárnapján, Mihály felkereste Jankát a cukrászdában. Biztos akart lenni abban, hogy Aladár és ő továbbra is hivatalosak a névnapi ünnepelésre.

A leendő ünnepelt megerősítette a meghívást és elmondta, azt is, hogy nagy öröme az édesanyja is jelen lesz. Délután öt órára várják a vendégeket a Czettnerék lakásán. Azért döntöttek így mert mindössze tíz – tizenkét vendég lesz jelen. Ennyi látogató bőven elfér a nappaliban.

Arról is szó esett, hogy azt a szénceruzával készített rajzot, amelyet Aladár készített róluk Janka kisasszony berámáztatta és a szoba egyik falára akasztotta.

– Aladár a lelkemre kötötte, hogy kérdezem meg kegyedet, hogy hivatalos-e a Miskolci lány is? – érdeklődött Mihály.

– Igen. Remélem Eszter is ott lesz a szüleivel.

Hétfőn délután megérkezett Erzsébet Martin barátjával együtt a Czettnerék lakásba. Anyja és a lánya nagyon megörültek egymásnak. Sokáig álltak összeölelkezve. Anyja nem talált elegendő dicsérő szavakat arra, hogy mennyire megváltozott a lánya. Igazi nagyvárosi kisasszony lett belőle.

Martin kicsit visszafogottan a háttérben álldogált. Janka úgy emlékezett rá, mint egy rendszeres kocsmalátogatóra, aki mindig is udvarolni akart az anyjának.

„Úgy látszik az utóbbi időben sikerrel járt” – gondolta magában Janka, de nem bánta ezt a kapcsolatot.

Amikor ezt Erzsébet észrevette, megfogta Martin kezét és bemutatta.

– Ő Martin a barátom, de talán megfelelőbb kifejezés lenne a kedvesem. Nagyon egyedül éreztem magam miután Janka lányom ide költözött. Martin nagyon segítőkész és miután elhagyta a katonaságot velem együtt jól vezeti a kocsmát. Mindenben megértjük egymást. – magyarázta Erzsébet majd folytatta – de meséljete ti. Mi újság van itt nálatok?

Ezek után Erzsébet az egyik széles karosszékből helyet foglalt. Janka a kárpitozott fotel karfájára ült, hogy minél közelebb legyen az anyjához. Irén pedig velük szemben foglalt helyet. Még mielőtt az asszony belekezdett volna az újságolásba, a háttérből megszólalt István:

– Martin úr, remélem maga nem kíváncsi azokra a pletykákra, amelyek majd elhangzanak az elkövetkező néhány órában. Nem messze tőlünk, az Adria utca sarkán, van egy kiváló kávézó, ahol természetesen sört is lehet rendelni. Gondolom ott mi jobban elbeszélgetünk a saját gondjainkról. Itt a nappaliban úgy sem tudnánk szóhoz jutni...

– Nagyon örülök a felajánlásnak Czettner úr. – válaszolta Martin – Nekem is kiszáradt a torkom. Jól esne egy pohár sör.

– Tudom, hogy a szlovák sörök kiválóak, de talán meg fog felelni egy-két üveg Porter sör is. Schätz József, józsefvárosi sörke-reskedő, Dávid-csillagos sörösüvegekben állítja forgalomba.

Miután ezt a két férfi megbeszélték, hogy magukra hagyták az asszonyokat, eltávoztak a nappaliból. Elsőként Irén mesélt arról, hogy mi mindennel foglalkozott és mi mindent tanult meg Janka az az idő alatt amióta itt él Budapesten. Janka büszkén mesélt a háztartás vezetési tudásáról. Elmondta, hogy milyen ételleket, sütemé-

nyeket és tortákat tud készíteni. Arról is szó esett, hogy színházban is voltak és arról is, hogy Janka elolvasta a viselkedéssel kapcsolatos illetlen könyvet. Természetesen szóba jöttek a ruhák is.

– Ugyan mutasd meg Erzsébetnek azokat a fényképeket, amelyeket nemrég készítettünk az új ruháidban Vili úr fényképstúdiójában. – ajánlotta Irén.

Több sem kellett Jankának, mert rögtön elment a szobájába és kihozta a fényképeket.

Erzsébet nem tudta eldönteni melyik fénykép a szebb, az, ahol Janka lánya a fák előtt ül a kerti széken, vagy az, ahol matrózruhában egy hajóval a háttérben áll.

– Azt amelyik jobban tetszik anyu, azt szeretnénk neked oda ajándékozni. – mondta örömmel Janka.

– És mi van a szénceruzával készített rajzzal? – emlékeztette Irén Jankát.

– Á... Az nem is olyan érdekes... – próbálkozott Janka kibúvót találni.

– Dehogyan nem. Ha nem mutatod meg, hogyan meséled el a Mihállyal való találkozásodat.

– Mihály...? Milyen Mihály...? Van valami Mihály? – záporoztak az érdeklődő kérdések Erzsébettől.

Ezek után Jankának nem maradt más hátra minthogy részeltessen elmesélje a találkozást a kísérgetést és a kirándulást a Margitszigetre. A végén Irén is beleszólt:

– Különben holnap Janka névnapjára meg van hívva Mihály is a barátjával Aladárral együtt, aki készítette azt a rajzot.

– Jaj... Majdnem elfelejtettem. Martinnal együtt ajándékot hoztunk neked kislányom. Jobb, ha most átadom mert, holnap el lesz foglalta az érkező vendégekkel. – szólt Erzsébet és kivette

a nagy kézításkájából a becsomagolt ajándékot és átadta Jankának.

– Köszönöm szépen anyu. Nem kellett volna. Nekem te vagy az ajándék. Szomorú lettem volna, ha nem tudsz eljönni a névnapomra.

Amikor kibontotta az ajándékot egy szép reform típusú kalapot tartott a kezében. A világoskék leszelídült kalapforma olyan szabású volt, hogy annak a teteje egybeolvadt a karimával és merevebb csuklyának látszott. Amikor felpróbálta a kalap Janka fejét oldalról a kinyúló karima tökéletesen takarta, de legalább ugyanennyire árnyékolást is nyújtott. A kalap két oldalának a díszítése eltért, mert az egyik oldalára anyagból készült virágot, a másikkra pedig szép szalagdíszet varrtak.

– A kalapot mindig eltérő színű ruhához viseld. Azért választottam a világoskéket mert feltételeztem, hogy olyan ruhád még nincs.

– Meséljél anyu mi újság van Illaván? – érdeklődött Janka.

– A kocsma továbbra is telt házzal dolgozik. Martin emiatt eltávozott a katonaságtól és sokat segít. Emlékszel a folyó melletti fűrésztelepre?

– Igen. Mi van vele?

– Leégett. Többen azt állítják, hogy valaki szándékosan felgyújtotta, mert a tulajdonos magyar származású lakos volt. Ezt azért nem bizonyította be senki. Csak mondogatják.

– Mi van Pistivel, a szomszédgyerekkel? – faggatta tovább Janka az anyját.

– Hát... A Pisti legényember lett. A nagybácsitól örökölt egy hatalmas területű komló ültetvényt. Nyitrán pár évvel ezelőtt alapítottak egy sörgyárat. Pisti betársult a komló termesztéssel. A sörgyár Corgon néven készíti a palackozott söröket. Én is veszek

belőle mert, nagyon jó ízű és a vendégek szeretik. Különben Martinnal azon gondolkodunk, hogy a kocsmá mellé egy vendégházat építsünk. Az utóbbi időben azt vettük észre, hogy sokan csak azért jönnek Illavára, hogy megnézzék a várat, de sokan a horgászás miatt is érkeznek. Állítólag a folyó náluk levő részén sok harcsa van.

– Ki ez a barát, ahol aludni fogtok Martinnal? – érdeklődött Irén.

– Jakabot, mert úgy hívják Martin barátját, még a várból ismeri. Ott szolgáltak együtt, csak Jakab nem katonaként, hanem börtönőrként dolgozott. Martin szerint Jakab hirtelen meggazdagodott, de senki sem tudta meg, hogyan. Viszont az a hír járta, hogy az egyik rabtól, annak halála előtt, tulajdonjogi iratot kapott. Nekem az lényegtelen mert, kedvesen fogadott bennünket és rögtön azt ajánlotta, hogy maradhatunk ameddig csak jól érezzük magunkat Budapesten.

A következő napon kora délelőtt megérkeztek Julcsa és Lilla. Ők a takarításban jöttek segíteni. A nappali szobát át rendezték álló fogadásra. A szoba falai mellé helyeztek néhány széket azok számára, akik kifáradnak az álldogálásban. A kör alakú felszolgáló asztalt a szoba közepére helyezték.

Dél körül Janka és István elmentek a cukrászdába a süteményért. Akkora már a takarítás és a bútorok elrendezése készen állt a fogadásra. Lilla is távozott. Csak Julcsa maradt, akit arra kértek, hogy maradjon és segítsen a felszolgálásban.

Ebéd után Janka azon törte a fejét melyik ruhát vegye fel. Irén felajánlotta, hogy segít neki a választásban. Alig tudta meggyőzni, hogy elegendő, ha fél órával a vendégek érkezése előtt beöltözik, különben összegyűrődik a szép, ünneplő ruhája. Ennek ellenére beöltözve kisminkelve már fél ötkor várta a vendégeket, és

percenként az ablakhoz sietett, hogy megnézzze érkeznek-e már a vendégek.

Őt óra körül megérkeztek a Miskolci család női tagjai. Csak Eszter érkezett az anyjával. Elnézésüket kérték, hogy Dávid nem jöhetett mert, fontos megbeszélés miatt Bécsbe kellett utaznia. Autókat vásárol.

Eszter anyja egy cserepes virágot, fehér árvácskát adott át Jankának. Eszter pedig ajándékként egy könyvet hozott. Janka megköszönte majd belelapozott. „Színlelt szerelem” volt a regény címe, az írója pedig Hedwg Courtha-Mahler. A kiadvány nagyon új lehetett mert 1905-ben adták ki. A fedőlap belső oldalán a regény rövid ismertetőjét az olvasó elé tárták:

„A dúsgazdag Malten úr nevelt lányára és egykor igazságatlanul kitagadott unokaöcsére hagyja hatalmas vagyonát, egy feltétellel: ha három hónapon belül összeházasodnak. A meglepett fiatalok nehéz döntés előtt állnak. Eleget tehetnek-e a különös végakaratnak, miközben alig ismerik egymást? Egyáltalán lehet-e boldog egy ilyen házasság?”

– Nekünk az egyik ismerősünk ajánlotta a regényt. – magyarázta Eszter anyukája – Én már elolvastam és úgy gondoltam érdekes lehet fiatal lányok számára is. Ezért vettem még egy példányt. A harminchét éves német írónő, kizárólag szórakoztató, érzelmes regények írója. Remélem érdekes lesz teneked is. – fűzte hozzá Miskolciné.

– Köszönöm szépen. Biztos, el fogom olvasni. Eszter már elolvasta? – érdeklődött Janka.

– Nem... Még nem – válaszolt Eszter az anyja helyett. – Majd talán akkor, ha befejezem a kézimunkámat.

Újból csengettek. Ez alkalommal a házigazda sietett ajtót

nyitni. Az ajtó előtt, ott álltak Mihály és Aladár. Mindketten világos szürke nyári öltönyben. A mellény és a nyakkendő mellett szürke kemény kalapot viseltek. A férfiaknak tele volt mindkét kezük.

– Tessék uraim, fáradjanak be, majd bent miután megszabadulnak az ajándékoktól kezet foghatunk. – invitálta be mosolyogva István a férfiakat.

Amikor a két férfi belépett a nappaliba a Miskolci család tagjai nagy figyelemmel és érdeklődéssel fürkésztek az érkező férfiakat. Mihály ment elől mert már ismerte a járást. Amikor belépet a nappaliba nagyot köszönt mindenkinek.

– Kezeiket csókolom. A nevem Mihály, Cziprián Mihály és gratulálni jöttem Janka kisasszonynak a névnapjára. – Ezek után Jankához lépet:

– Kedves Janka kisasszony, gratulálok névnapja alkalmából és kérem szeretettel vegye át ezt a szerény csokor virágot.

– Köszönöm Mihály, köszönöm. Nagyon szép a fehér liliumokból és rózsákból készült csokor. – köszönte meg Janka majd Julcsa felé fordult, aki ott termett egy vázával a kezében. A vázát a csokorral a szobában lévő kerekasztal közepére helyezte.

– Egy könyvet is hoztam kegyed számára – folytatta Mihály – A verseskötetet Dura Máté írta. A címe „Szerelmesek könyve.” A választásom azért esett erre a kötetre mert elolvastam benne a „Rajongás” című verset. Nagyon megtetszett és meg is tanultam az első versszakot mely így szól:

*„Kereslek a nagy emberáradatban,
Mely az utcák medrében kavarog,
Kereslek, űzlek lázzal, szakadatlan
Mint a futó hab a futó habot;*

*Ki nem fáradva, soha nem pihenve
Siklom keresztül az örvényeken,
Csak egy a cél: eljutni közelidbe,
Csak egy a hit: hogy megjelensz nekem.”*

Miután Mihály elszavalta a versrészletet, meghajolt. A jelenlévők pedig megtapsolták.

– Merem ajánlani kegyednek. – folytatta Mihály – A kötetben nem csak versek, hanem gondolatok, levélminták, felköszöntők, és más ehhez hasonló írások is vannak.

– Nagyon szépen köszönöm kedves Cziprián úr. Megtisztelt a látogatásával és ezzel az ajándékával.

Csak ezután kerülhetett a sor Aladárra. Ő szerényen átnyújtotta a kála virágokból készült csokrot. Azzal, hogy hozzá fűzte:

– Ez a virág, azt állítják a virágüzletben, azok számára értékes, akiknek kevés idejük van vele foglalkozni. Tudom, hogy naponta dolgozik a cukrászdában, ezért választottam ezt a virágcsokrot. E mellett, kedves kisasszony, ahogy már tudja, én festő vagyok. Ezért olyan ajándékkal szolgálok, amely a festészethez kötődik. Ez a könyv: „*A cinquecento festészete, szobrászata és művészi ipara*”, sok képpel van illusztrálva. Divald Kornél és Berzeviczy Albert válogatása.

– Köszönöm, nagyon köszönöm Kovács úr. Most itt az ideje, hogy bemutassam önöket, a Miskolci család jelenlévő tagjainak. – jelentette ki Janka.

Ezek után egy kézmozdulattal megkérte Mihályt és Aladárt, hogy kövessék őt. Elsőnek Miskolciné elé léptek.

– A kedves szomszédunk, akinek a férje Dávid úr autó kereskedéssel foglalkozik. – ezután Mihály felé fordította tekintetét – Ő a kedves barátom Cziprián Mihály, kéményseprő mester.

– Jó napot Cziprián úr. – szólt hidegen Miskolciné.

Amikor Mihály Eszter felé fordult az a tekintetét a padló felé irányította. Így fejezte ki nemtetszését.

Ezek után Aladár következett.

– Ő pedig Kovács Aladár barátom a festő – folytatta Janka. A név hallatára Miskolciné felkapta a fejét.

– Mi mintha már találkoztunk volna egyszer valahol ...? – érdeklődött Miskolciné.

Aladár egy rövid ideig habozott. Döntenie kellett, hogy bevallja-e a találkozásukat az áruházban. Ha bevallja feltételezte, hogy Eszterrel kapcsolatban hasonló választ fog kapni, mint az áruházban. A végén, rádöbbsent valamire és úgy döntött, hogy elmondja az igazat, a jelenlévők várakozva néztek felé.

– De igen, nagyságos asszonyom. Egy alkalommal találkoztunk a Párizs áruházban mielőtt az teljesen leégett.

– Most már emlékszem. Engedély kért, hogy a lányomról olajfestményt készítsen.

– Igen... Igaza van nagyságos asszonyom, de azóta megváltozott a véleményem. – válaszolta nyugodtan Aladár.

Mihály döbbsenten hallgatta Aladár válaszát. Az egész névnap ünnepség nem csak Janka kisasszony ünnepléséről szólt, hanem Aladár nyomatékos kívánsága miatt, hogy találkozzon Eszter szüleivel és magával Eszterrel.

Még Janka kisasszony is elmosolyodott Aladár válaszára. Hiszen rájött ez a felelet abból ered, hogy Aladár kiállt a barátja mellett. Miskolciné pedig lenéző módon kezelte Mihályt, mert csak kéményseprő mester. Nem volt ideje tovább ezen gondolkodni mert újabb vendégek érkeztek.

Megjelent Erzsébet, Martin kíséretében. Janka gyorsan elé-

bük sietett. Martin is virágcsokorral ajándékozta meg az ünnepeltet. A csokor tulipánokból és nárciszokból készült.

Miután Janka átvette a virágot, végig vezette anyját és Martint a jelenlévők előtt, hogy bemutatthassa őket. Természetesen elsőnek Mihályt mutatta be anyjának.

– Magáról tegnap sokat hallottam. Janka lányom elmesélte milyen furcsa körülmények közt találkoztak. – kedveskedett Erzsébet.

– Igen, tiszta véletlen volt, hogy épp arra jártam a Szabadság téren keresztül. Az az állítás, úgy látszik bebizonyosodott, hogy a kéményseprő szerencsét hoz. – Válaszolt Mihály de, nem tudta folytatni mert István hívta fel a társaság figyelmét azzal, hogy megkoccintotta a félig megtöltött konyakos poharát.

– Kérem a kedves jelenlévők figyelmét. – majd Janka felé fordult – Kedves Janka kisasszony, talán nem is tudod, hogy mennyire megváltoztatta életünket a te megjelenésed. Boldoggá tett bennünket az a lehetőség, hogy valakiről gondoskodjunk, szeressük és tudásunkat tapasztalatunkat átadjuk. Már napok óta készülök, hogy milyen szavakkal és hogyan köszöntselek fel ezen a számodra neves napon. Végül Arany János versrészlete jutott eszembe. Arra is gondoltam, hogy talán túl mesterkéltné lenne, ha verssel köszönténélek fel. Ám mikor Mihály úr is ezt tette megnyugodtam. Így nem lesz feltűnő, ha én is verssel köszöntelek. Tehát: Kedves Janka kisasszony:

A boldogságod fénye legyen szép szivárvány.

Ne bántson a métely, sem másféle járvány.

Légy oly erős, valamint a márvány.

Emelem poharam Janka kisasszony egészségére. – fejezte be István.

A jelenlévők megtapsolták. Aladár nem bírta ki, hogy Mihály fülére oda ne súgja:

- A házigazdánk kihagyott egy sort a versszakból.
- Te így ismered Arany János verseit?
- Semmi különös, tanultuk az iskolában.
- Hogyhogy megváltozott a véleményed Eszterről?
- Rájöttem, amikor veled olyan lenézően viselkedtek, hogy nem elég, ha valakinek gyönyörű külsője van, ha a lelke üres. Számomra megengedhetetlen az, hogy valaki ilyen lenézően bánik a legjobb barátommal csak a foglalkozása miatt.

Amikor már a jelenlévők Jankával együtt azt gondolták, hogy az ajándékozásnak vége van és rátérhetnek a sütemények és a tea fogyasztására szólalt meg Irén két kis csomaggal a kezében.

– Egy ismerősünkön keresztül – kezdte el a beszédét Irén – Bécsből szereztük be ezt a párizsi női illatot. A parfüm neve Jicky. Mivel feltételezem, hogy Janka kisasszony egyre többet fog társaságban megfordulni ehhez szükséges a számára egy ismert parfüm.

– E mellett – folytatta Irén – Istvánnal szintén egy könyvajándékkal jutalmazzuk meg névnapja alkalmából. A jutalom a sikeres munkája, és a sütemény készítésére is vonatkozik. Mészáros Ignác által németből magyarra átültetett heroikus regény „*A Kartigám török kisasszony ritka és emlékezetes története*” címmel. Kartigám, egy erényes török basa leánya. Története Magyarországon, Buda visszavétele idején kezdődik. Ha tudtam volna, hogy mindenki könyvel ajándékozza meg Jankát talán mást is kitalálhattam volna. Így, se baj, legalább szabadidejében olvasással tud foglalkozni.

– Azért most már a végső ideje, hogy megkóstoljuk a finom teasüteményeket. Az egyiket közülük Janka sajátkezűleg készítette.

Parancsoljanak. – fejezte be Irén a köszöntőjét.

A vendégek, eleinte kicsit bátortalanul léptek az asztal közelébe de, később mindenki neki látott a kóstolgatáshoz.

Úgy tűnt, hogy Mihály és Aladár voltak a legszomjasabbak. Mindketten az asztalhoz léptek és teát kértek. Janka szívesen töltötte meg teával a csészéket a számukra. Miután a többiek is felsorakoztak és ki lettek szolgálva Mihály megvárta, hogy Janka mindenkit kiszolgáljon, majd visszalépett az asztal közelébe. Beszélgetni akart vele.

– Kegyednek nagyon jól áll ez az ünneplő ruha. Még nem láttam magácskán. Talán erre az alkalomra véve? – kérdezősködött Mihály.

– Nem, kedves Mihály, ez már régebbi ruha, csak mivel mindössze néhányszor találkoztunk még nem látta rajtam. – válaszolt Janka.

– Meg szeretném kóstolni azt a süteményt, amelyet maga készített, mert feltételezem, hogy az a legfinomabb. Melyik is az? – érdeklődött tovább Mihály.

– Amint látja kedves Mihály többféle is van. Én a bohém szeletet készítettem, de a többi is nagyon finom a diós szelet is kiváló, zsúrszelet, csokoládés koszorú. Bármelyiket megkóstolja mind ízletes. – magyarázta Janka.

– Értettem de, én nem tudom melyik a bohém szelet. Kérem mutassa meg. Nekem a sütemények mind egyformák. – magyarázkodott Mihály.

Janka az ujjával rámutatott a rácsos szeletekre. Mihály kivett a tálcáról egyet és megkóstolta.

– Finom, tényleg finom. – dicsérte Mihály.

Csak azért, hogy Janka kisasszony mellett maradjon Mihály

tovább kérdezősködött.

– Hogyan készíti. Valami különleges eljárást igényel a munka?

– Nem. Nagyon egyszerű. Az összegyúrt tésztát két részre osztottam. Utána baracklekvárral lekentem arra mandulás csokoládés hab került. Végül a maradék tésztából rácsokat készítettem. Örülök, hogy ízlik. Kóstolja meg a másikat is azt a tanítómesterem Julcsa néni készítette.

Míg Mihály Jankával beszélgetett, Aladár észrevette, hogy a Miskolci család két női tagja a kerek asztal mellett a süteményeket kóstolgatják. Nem csak az érdekelte őket milyen finomak, hanem az is, hogy miről beszélgetnek Janka és Mihály.

A háziakat lefoglalta Erzsébet mert, jogosan meg akarta tudni, hogyan viselkedett eddig a lánya a Czettner családban. Van olyas valami, amit külön meg kell beszélnie Jankával.

Aladár észrevette Miskolciék viselkedését és úgy gondolta vált velük néhány szót, hogy elterelje a figyelmüket Jankáról és Mihályról. Amikor hozzájuk lépett Aladár elmesélte mikor látta meg először Eszter lányukat. Megemlítette, hogy még az áruházban történt találkozás előtt, meglátta a Miskolci család érkezését és Esztert a színházi bemutatóra. Már ott észrevette lányuk csinoságát, szépségét. Már akkor gondolt arra, hogy realista stílusban egy portrét készít róla.

– Mivel én nem vagyok világhírű festő, megértem, hogy nem engedi, hogy felkérjem Esztert modellnek. – fejezte be Aladár a mondanivalóját.

Erre a felvetésre Miskolciné nem tudott mit válaszolni. Eszter pedig csak lesütött szemekkel mélyen hallgatott. Talán Aladár feltevése miatt, de talán azért is mert nem felelt meg a nagyságos

asszonynak a kéményseprő és az ismeretlen festő társasága elnézést kértek és távoztak mind a ketten.

– Jó, hogy elmentek – állapította meg Janka

– Már egyszer voltak nálunk és Esztert nem lehetett szóra bírni. Buta liba. Most is csak Kovács úr miatt hívtuk át őket, különben nem barátkozom velük.—folytatta.

Mihály Erzsébethez lépett, majd Janka is követte. Mihály Janka anyjának elmondta, milyen komoly szándékai vannak Jankával kapcsolatban. Megígérte, hogy ha Janka kisasszony elfogadja őt férjének, vigyázni fog rá és biztosítja majd a gondtalan házassági életet. Egyelőre azt várja, hogy valahol felszabaduljon egy kéményseprői munkakerület. Amikor az meg lesz és ez által biztosítani tudja mindkettőjük életét megkéri Janka kisasszony kezét.

Erzsébet mértéktartóan végig hallgatta Mihály vallomását majd a lánya felé nézett.

– Rendben van édesanyám. Mihályt egy kellemes jóvágású úriembernek tartom. Ha a kapcsolatunk továbbra is ilyen mederben folytatódik lehet belőlünk egy pár.

Miután a Miskolciék távoztak, Aladár Martinhoz fordult. Ők ketten megtalálták a közös témákat. Azt taglalták, hogy melyik fajta sör a legjobb. Aladárnak be kellett vallania, hogy a szlovák sörök épp olyan finomak, mint a bajorországiak. Martin is és Aladár is szerették a kiváló söröket. Valamivel később ehhez a fejtegetéshez István is csatlakozott.

Idő közben kiürült az asztal. A tea is és a sütemények is elfogytak. Amikor Julcsa pótolni akarta mindenki tiltakozott, mondták, hogy ne hozzon többet belőlük, mert úgysem képesek fogyasztani.

Még mielőtt szétszéledt a társaság Aladár felajánlotta, hogy

egyszer tegyenek egy közös látogatást a nemrég megnyílt szépművészeti múzeumban.

Az ajánlatot elfogadták, de a látogatási napot akkor még nem pontosították.

14. Mozi

Az Mihálynak Erzsébetvárosban az egyik kéményseprő segéd munkájával kapcsolatban felmerült kifogást kellett megvizsgálnia. Miután sikeresen befejezte a feladatát a lakása felé indult. Útközbán észrevett egy mézeskalácsos és viaszöntő műhely üzletet, a Kismező utcában. A bejárat felett Beliczay Béla neve állt. Az készíthette, vagy csak árulta a kalácsokat és a gyertyákat. Ez Mihálynak most lényegtelen volt mert, a gondolatait a kirakatban felsorakozott mézeskalácsból készült figurák és különböző szív alakú kalácsok foglalták le.

Egy ideig nézegette a nagy választékot álló árut és azon tanakodott, hogy látott-e már a Czettner-féle cukrászdában ilyen termékeket. Arra gondolt, hogy a különböző kerek, csillag alakú, gömb formájú, fenyőfa, és más alakú, apró kalácsok készülhetnek a cukrászdában is a tea mellé. Ott a vitrinekben nagyobb bábú és szív

alakú mézeskalácsot nem látott.

A végül úgy döntött, hogy Janka kisasszonynak vesz ajándékba egy szív alakú mézeskalácsot. Amikor bement az üzlethelyiségbe egy fiatal lány világos szürke ruhában és csokoládé színű köténybe állt a beüvegezett pult mögött. A melle táját egy írott „A” – betűs monogram díszítette. A betű valószínűleg az elárusító nevének kezdőbetűje lehetett.

– Kezét csókolom kisasszony – köszönt Mihály – majd folytatta – bejöttem körülnézni...

– Jó napot kívánok. – válaszolt az elárusító lány – Parancsoljon. Ha valami érdeklí, nyugodtan kérdezősködjön.

Mihály rögtön észrevette, hogy az üveges pult alatt sokkal több és érdekesebb választék van a mézeskalácsokból, mint a kinti kirakatban.

Ahogy nézegette, szemet vetett egy szív alakú fedeles dobozra, amelyet tele raktak apró, fehér mázzal díszített, mézeskalácsokkal. Nem csak a doboz különlegessége, hanem a szív alakú fedele is megtetszett Mihálynak. A kalács széleit csipkézett mázzal díszítették. E mellett a felső jobb sarkában és a szív csücskén, zöld levelekkel és apró piros virágokkal díszítették.

– A rózsákkal díszített fedő is mézeskalácsból készült? – érdeklődött Mihály.

– Természetesen – válaszolt a lány.

– Ezek szerint azokat a díszek, a rózsákra és a levelekre gondolok is ehettek?

– Igen, hisz mind cukorból van. Ha kéri, a fedőre rá tudunk írni bármit, amit kíván – magyarázta az elárusító.

– Tényleg? – csodálkozott Mihály.

– Igen mindjárt megmutatom.

Ezek után megfordult és az egyik fiókból tojást és porcukrot vett elő. A tojásfehérjét és cukrot jól összekeverte és egy fecskendő alakú díszítő eszközbe öntötte. Elővett egy kerek sima mézeskalácsot és a fecskendővel írni kezdett rá. A fehér folyadékkal betűket alkotott.

– Ez tényleg különleges. Tessék mondani, arra a szív alakú mézeskalács doboz tetejére, a rózsák fölé, oda is lehetne írni valamit? – érdeklődött tovább Mihály.

– Természetesen miután megvásárolja és kifizeti a dobozt.

Mihály kivette a pénztárcáját és kifizette.

– Akkor kérem írja rá a következő mondatot: *„Janka kisasszony részére szeretettel – Mihály”*

Az elárusító pár perc alatt eleget tett Mihály kérésének és elmagyarázta:

– A máznak néhány óra kell, hogy megkeményedjen. Ezért egy magasabb oldalú dobozba csomagolom úgy, hogy a mézeskalács fedele ne érjen semmihez. Kérem vigyázva szállítsa, nehogy megsérüljön.

Mihály boldogan vitte a lakására a mézeskalácsot. Azt tervezte, hogy első alkalommal odaajándékozza Jankának. Ez a lehetőség gyorsan bekövetkezett mert, amikor visszatért a Hermina úti lakásba Éva egy értesítvénnel várta:

– Egy üzenettel számodra, ma délelőtt ide küldték az inast a cukrászdából. Lehel azt mondta, hogy vasárnap délután, teára várnak Czettnerék az Adria utcai házukban.

– Ez jó hír. – örült meg Mihály. – Köszönöm Éva, részletek nem voltak az üzenetben?

– Nem csak ennyit mondott az inas. Te meg mit hoztál abban a nagy karton dobozban. – érdeklődött Éva.

– Mindjárt megmutatom. Vettem ajándékot Janka kisasszony részére.

Mihály ezek után rátette a dobozt az asztalra és óvatosan kibontotta. Amikor Éva meglátta a szív alakú mézeskalács süteményes dobozt, megdicsérte Mihály ötletét.

– Ennek Janka kisasszony biztos meg fog örülni. És az a felirat...Hogy került rá? – kérdezősködött Éva.

– Megkértem az üzletben, hogy ezt a mondatot írják rá. Az elárusító kisasszony gond nélkül megcsinált. Csak most még vigyázni kell rá, amíg megszárad.

– Estére remélem nem mész sehová mert kacsát sütök vacsorára. Ez volt Aladár kívánsága.

– Nem, nem tervezek semmit. Kicsit kifáradtam és kiidegkedtem magam. Az egyik ügyfelünk azt állította, hogy a kéményseprő segéd nem végzet jó munkát. Nem tisztította ki a vaskályha füst elvezőt csövét.

– És tényleg nem tisztította ki?

– Tényleg mert, nem volt a felkérésben. Megegyeztünk, hogy holnapra küldök egy másik embert, aki elintézi a dolgot.

Nemsokára Aladár is hazaért. Ketten sörözés közben várták a vacsorát.

– Tudod Aladár barátom – kezdte fejtegetni Mihály a történeteket Janka névnapján – Téged Eszter szépsége annyira elbűvölt, nagyon meglepődtem amikor elutasítottad azt, hogy a festőállványod elé álljon.

– Nézd barátom, nem voltam hajlandó hallgatni, hogy téged egy buta úrgazdag sértegessen csak azért, mert kifogásolja a foglalkozásod. Szóra sem érdemes. Inkább beszéljünk másról. Van egy ötlettem. – zárta le ezt a témát Aladár, majd folytatta – Egy-

szer már próbáltalak meggyőzni, hogy tegyük működésbe azt a fényképezőgépet, amely a szobádban porosodik.

– Ezt a témát már egyszer letárgyaltuk... – igyekezte Mihály elhárítani a témát, de Aladár nem hagyta abba.

– Most más a helyzet. Velünk van Éva. Megmutathatná a használatát és a laboratóriumi munkákat is. Hiszen gondolom, ideje lenne rá.

– Igazad van Aladár, majd meggondolom. – nyugtatta Mihály, de Aladár csak folytatta:

– Itt a nagy nappaliban felállíthatnánk egy fényképészeti stúdiót. Azokat a modelleket, akikről festményt szeretnék készíteni előbb lefényképeznénk. Nem kellene nekik órák hosszát ücsörögniük. A fénykép alapján könnyen másolhatnám a küllemüket.

A beszélgetést Éva is hallotta mert, nyitva állt a konyhaajtó. Arra gondolt, hogy el kell mondja a férfiaknak, hogy a fényképezés és a képkidolgozás némi befektetéssel jár. A fényképezőgép csak egy eszköz, amellyel el lehet indítani a fényképezési folyamatot.

– Én szívesen megtanítalak benneteket mindenre, ami a fénykép készítéssel kapcsolatos, de tudnotok kell azt is, hogy az kiadásokkal jár.

Évának megjegyzésére a férfiak összenéztek mert erre egyikük sem gondolt.

– Milyen kiadásokra? – kérdezte Mihály.

– Már múltkor elmagyaráztam. Fényérzékeny üveglapkat, fényérzékeny kartonpapírt és különböző vegyszereket kell vásárolni.

– Mekkora az ilyen kiadások? – érdeklődött Aladár.

– Nem tudom megmondani. Ott, ahol én dolgoztam nagyban ment a munka. Sok anyagot és vegyszert használtunk.

Az árakról érdeklődni lehet bármelyik fényképészeti kellékes boltban.

– Rendben, a következő napokban te meg én elmegyünk egy ilyen üzletbe és megtudjuk a részleteket. Addig tegyük félre a témát. – magyarázta Aladár.

Ezek után Éva visszament a konyhába és onnan szólt:

– Megsült a réce. Készen van a vacsora.

Vacsora közben nem a fényképezésről, hanem a finom eledelekről beszélgettek. Tele szájjal dicsérték Éva művét.

Csak miután jóllaktak és újból leültek sörözni Éva társaságában, akkor szólalt meg Mihály Aladár ötlete kapcsán.

– Aladár barátom, nem is tudom minek féltém annyira ezt a fényképezőgépet. Magam sem tudom, hogy miért kötődök annyira hozzá. Ott áll a szoba közepén, mint a többi megszerzett tárgy, amelyeket megvettem vagy a munkám során megszereztem. – magyarázkodott Mihály.

– Épp ezért lenne jó, ha megtanulnád használni. Én szívesen megmutatok mindent és elmagyarázom a folyamatot. Nem kell, hogy magasan kiképzett fényképészeti szakember legyen belőled, elég, ha csak kedvtelésből használsz. – magyarázta Éva.

– Viszont az egész pénzbe kerül. Magad is mondtad, hogy a fényképezés nem olcsó dolog. – érvelt Mihály.

– Nézd Mihály az első kellékbevásárlásnak az árát én fedezem. Majd meglátjuk mennyi pénz kell ehhez az egész kísérlethez. – avatkozott be Aladár.

– Ha megtanulod a fényképezőgép használatát, te magad is készíthetnél néhány felvételt a Városligetben Janka kisasszonyról. Nemsokára itt a nyár a természet adta lehetőségeket ki kell használni.

– Rendben meggyőztetek – válaszolt végül Mihály, amikor meghatolta, hogy maga is készíthet felvételt Jankáról majd folytatta – kérlek benneteket ne kezdjünk hozzá most rögtön, inkább hagyjuk az egészséget a jövő hétre.

A következő héten, Mihálynak sok dolga akadt az Erzsébetváros kerületben. Az állandó ügyfeleiket kerékpárral járta körül, hogy megtudakolja kell-e kéménytakarítást végezni. A megrendelőkkel való beszélgetés nem esett nehezebbre, inkább a kerékpározás fárasztotta a kerület nagy területén.

Estefelé amikor a lakására ért látta, hogy Aladár nappalijában gyarapodnak a különféle dobozok. Legtöbbje a „Wachtl és Társ” – fényképszeti cikkek raktárából származtak. A dobozokat kemény kartonpapírba csomagolták. Feliratuk alapján nem tudta megállapítani mire szolgálnak. Legtöbbje, Mihálynak úgy tűnt, hogy angol nyelven íródott:

Seed dry plate box by Kodak, Photo glass film vintage, Photographic dry platte – open in dark room only, Hammer dry plate company.

Ilyen és hasonló felirattal rendelkező dobozok sorakoztak az asztalon.

Az egyik nap a Wesselényi utcán keresztül kerékpározott amikor ott, egy hatalmas sátrat vertek fel. Mivel el sem tudta képzelni mire készülnek, az utca közepén, közelebb ment. Akkorra már többen, ácsorogva nézelődtek, hogy mi lesz az építmény rendeltetése. A tulajdonos kiállt a sátor elé és elmagyarázta a közönségnek:

– Kedves városiak, a mai naptól kezdve minden este itt mozgóképek vetítése lesz. Várjuk estére önöket...

Az, hogy mit is jelent a mozgóképvetítés, igazából Mihály nem tudta, ezért ment a dolga után. Úgy gondolta majd Aladár el

magyarázza. Ő festő, ezért tudnia kell mi a mozgókép.

– A mozgóképvetítés? – kérdezte Aladár – Jó, hogy említetted. Mozinak vagy filmvetítésnek hívják. Még tavaly olvastam, hogy ezeken az előadásokon gyors képeket vetítenek, amelyek egybefolynak és úgy tűnnek mintha mozognának. El sem tudom képzelni hogyan működik. Elmehegnénk egy este négyesben, Janka kisasszony Éva, te és én megnézni egy ilyen előadást. Hallatom, hogy egy ilyen mozgófilmet itt Budapesten is készítettek.

– Szerintem jó az ötlet. Vasárnap hivatalos vagyok teára Janka kisasszonynál. Akkor megbeszelném vele, hogy látogassunk meg egy ilyen előadást. – fogadta el Mihály az ötletet.

– Feltételezem, hogy őt is érdekelné. Az ilyen vetítéseket nemcsak sátrakban, hanem ismert kávéházakban is mint például a Velence kávéház megrendeznek, de úgy hallottam, hogy az Uránia tudományos színházban is hasonló műsoron van. – folytatta Aladár.

– Nekünk egy kellemes ismert kávéház is megfelelne, ott még fogyasztani is tudunk. – ajánlotta Mihály majd, amikor körülnézett csodálkozva folytatta – Merre van Éva? Amióta visszajöttem a munkából, őt nem is láttam.

– Fent van a második emeleten. Ott az egyik szobát, laboratóriummá és sötétkamrává alakítja át. Fekete plüssel fedi be az ablakokat. Szólok neki és megbeszéljük, hogy a jövő héten mikor mehetünk a Velence kávéházba. Gondolom, hogy az a kávéház mindannyiunknak megfelel. Külföldről érkező filmképeket mutatnak be és sörözni is lehet.

Ezek után gyorsan peregtek a napok. Mihály kellemes társaságban töltötte el a vasárnap délutánját. Janka kisasszony arra kérte Mihályt, hogy a Velence kávéház látogatását, a következő szom-

batra tegyék. Elmagyarázta, hogy hét közben sokat dolgozik és este már fáradtan ér haza. Mihály megígérte, hogy amikor Evával és Aladárral elindulnak fiákerrel érte is eljönnek.

A Velence kávéház a Kerepesi úton épült. Amikor odaértek némi csalódás érte őket mert, a kisebb vetítő teremben nem szolgáltak fel italt. A terem nagyon hasonlított a színházi nézőtérre vagy inkább egy amfiteátrumra mert az ülőhelyeket, félkörben lépcsőzetesen, építették fel. Az ülésekkel szemben, egy kifeszített fehér vászon takarta a falat. Arra vetítették a mozgóképeket. Az egyik oldalfal mellett pianínó állt. Azzal szolgáltatták a kísérő zenét.

Mind a négyen felejthetetlen élményben részesültek. A rövidfilmek egymás után következtek: „A munkaidő vége a lyoni Lumière gyárban”, „A kötél tánca”, „Az aranykárász-halászat”, „A kovácsok”, „A kertész”, „A kis baba reggelije”, „Az átugrás a kerítésen”, „Ferencsek tere Lyonban”, „A tenger”. A végén pedig a nagy meglepetés. A budapesti operaház színpadán készült „Tánc” című produkció. Abban a produkcióban, egymás után jelentek meg az ismert művészek mint, Márkus Emília, Blaha Lujza, Fedák Sári, Hegedűs Gyula és a híres cigányzenekar prímása Radics Béla.

Amikor Janka meglátta Fedák Sárít nagy meglepetésében Mihályhoz fordult:

– Őt ismerem... Őt ismerem... Voltam az öltözőjében.

A vetítés után átmentek a kávéház nagyobb termébe és ott helyet foglaltak egy asztal mellett. Mind a négyen a kivetített jeleneteket mesélték egymásnak. Jó hangulatban sokszor elhangzott az a szócska: „Láttad... láttad”. Az egyik percben Aladár megpróbálta megmagyarázni azt, hogy hogyan is készülhetnek ezek a rövid jelenetek. A jelenlévők nem figyeltek rá mert, még mindig a meglepetés és a hihetlenség hatása alatt álltak.

Végül mégis csak témát váltottak. A kisasszonyok a ruhák és a sütés főzés világába keveredtek, a férfiak pedig a napi munkafeladatokat vitatták meg.

Tíz óra után Janka indította el a társaságot. Nem akarta, hogy nagynénje kifogásolja a késői hazatérést. Induláskor úgy döntöttek, hogy előbb fiákerrel hazakísérik Jankát és majd csak utána térnek ők hárman is haza.

Jankát, Irén várta a nappaliban. Semmikép sem akart lefeküdni míg a fiatal lány meg nem érkezik.

– Hogy volt? Jól érezted magad? Minden rendben? – zúdultak a kérdések Janka felé.

– Minden rendben. Ezek a mozgóképek... Ez valami csodálatos – magyarázta Janka majd részletesen elmesélte azokat a jeleneteket, amelyek a legnagyobb hatással voltak rá.

– Képzeld, láttam Fedák Sári színésznőt...

– Ő is a kávéházban tartózkodott? – érdeklődött Irén.

– Nem... nem Tanti ott a vetítő vásznon láttam. Táncolt egy jóképű fiatalemberrel. Róla is mozgóképet készítettek és levetítettek a színházteremben. Sokan voltunk. A végén mindenki tapsolt.

– Örülök, hogy jól érezted magad. A Mihály úr, hogy viselkedett? – érdeklődött Irén.

– Kedves, előzékeny és szórakoztató volt. Őt is meglepték a mozgó jelenetek. Ő sem látott még ilyet.

– Rendben, most már én is fáradt vagyok. Neked is pihened kell, majd holnap újra részeltessen elmeséled a látottakat. Reggel majd találkozunk. Jó éjszakát.

– Jó éjszakát Tanti.

Janka bement a szobájába, de nem tudott mindjárt elaludni. A mozgó képek állandóan ott motoszkáltak az agyában. Észre sem

vette, amikor álomba merült.

A hatalmas sminkelő asztal mögött a falitükör előtt, Janka egy kárpitozott támla nélküli széken ült. Az ujj-nélküli fűzővel karcsúsított hosszú halványkék báli ruhája, szabadon hagyta a vállait. A ruha felső részét szélesebb ráncosított anyag díszítette. A szoknyarész, derektól lefelé harangszerűen szélesedett.

Fényképezésre készülődött. Azért, hogy könnyeben felhúzza a lábára a fehér harisnyákat, szoknyája elejét térde fölé emelte. Megtehetette, mivel egyedül ült az öltözőben. Miután a harisnyák felkerültek, vastagsarkú, alacsony, fehér nyitott cipőt vett a lábára.

Felállt és a ruhán keletkezett gyűrődéseket a kezeivel elsimította. Indulás előtt még egyszer megnézte magát a tükörben. Miután meg volt elégedve magával, elhagyta az öltöző szobáját.

Az átjáró ajtón belépett egy széles és magas helyiségbe. A szoba közepén a nagy stúdiókamera állt. A falak mellett hosszan sorakoztak a fényképezéshez szükséges különféle kellékek. A több típusú szék mellett egy pianínó is ott állt. A falakon, különféle nagyságú festmények lógtak. Annyi volt belőlük, hogy még néhány fel sem került a falra. Azokat a padlón a falhoz támasztották.

A fényképezőgéppel szemben a terem másik oldalán egy masszív tölgyfából faragott kerekasztal állt. Az asztal tetején, a színházakra jellemző négy jelenetre alkalmas forgó színpad kicsinyített mása állt. A hasáb részeiben különféle miniatűr szobák voltak kialakítva. Az egész henger saját tengelyén állt és ezért könnyen meg lehetett forgatni. Így, aki akarta megforgathatta és megláthatta mit rejteget a kisszínpad többi része.

– Választhatsz háttérrel magadnak. – szólalt meg Éva a

háta mögött.

Janka bólintott majd az asztal mellé állt és lassan megpörgette a szerkezet. Amikor az megállt egy varázslatos középkori nappali szoba színtere tárult a szeme elé. A túldíszített barokk stílusú szoba tele volt virágokkal. Kaspókban, még az oldalfalakra is virágokat helyeztek. Az ablakon keresztül beszűrődő a napfény megvilágította az asztalt és a padlózatán lévő mintás szőnyeget. A háttérben a nyitott kandallóban parázslott a tűz. Közvetlenül az ablak mellé egy asztalt helyeztek. Mögötte cikornyás paraván állt. Janka ruhája teljesen beillett az e-fajta szoba környezetébe.

– Állj az ablak elé. – szólt az utasítás Évától.

– De hogyan, hisz az egész csak egy makett?

– Csak nyugodtan hajolj fölé majd meglátod – válaszolt Éva.

Janka úgy is tett és a következő pillanatban az előbb látott szobában termett. Éva is oda került a fényképezőgéppel együtt néhány lépésre Janka háta mögé.

– Állj az asztalhoz, hogy a nappali fény megvilágítsa az arcodat.

Miután Janka ezt szívesen megtette, Éva készített néhány felvételt róla.

– Ha akarod átmehetsz a következő díszletbe.

Amikor Janka átment a következő színfal mögé ruhát majd életkort váltva gyermekkori emlékei árasztották el. Az Illavai kocsma egyik sarkában találta magát. Copfba font haja piros szalaggal volt megkötve. Vászonruhája a bokájáig ért.

Ott a négyzet alakú konyhaasztal mellett egy pipázó, nagy hasú férfi ült. A különféle ételek maradványai és maszatjai mintázták a néhai fehér abroszt. A következő pillanatban a kis terem

hátsó részéből kinyílt az ajtó és egy szerzetesnek öltözött asszony lépett be a konyhahelyiségbe. Fejét széles fehér kendő takarta olyanira, hogy csak az arca látszott ki belőle. Jankának úgy tűnt, hogy anyját látja. Vastag anyagból készült ruhája a padlózatot söpörte. Kerek tálcát hozott magával, amelyen egy sült kacsa feküdt. Erzsébet a tálcát az ember elé tette. A férfi rápillantott, majd mérgesen lesöpörte az ételt az asztalról. Janka csak akkor vette észre, hogy a tollas még teljesen nyers amikor a padlóra esett.

Az asszony fejét fogva kiszaladt a konyhából. Ezek után Martin lépett be mázas kancsóval a kezében. Amikor az ülő nagy hasú férfihoz ért, megemelte a kancsót és ivott belőle. Később a másik férfi elé tette. Az is jól meghúzta az italt a kancsóból.

A fiatal Janka megunt a jelenetet és kiment az ajtón az anyja után. A kijárat mögött egy új sötét, ablak nélküli terembe került. A kijárat ajtó a keskeny szoba másik oldalán lehetett. Ezt csak arról feltételezte, mert, hogy a falból egy díszes öntöttvas kilincs emelkedett ki. A fal mellett egy magas vastag gyertyatartó állt. A hosszú vastag gyertya rég óta éghetett, mert az oldalán vastagon hullámozott a megolvadt viasz. A pislákoló láng egy egyszerű, hosszúkás faládát világított meg.

Csak, amikor közelebb ment, akkor vette észre a már felnőtt Janka, hogy dísztelen koporsóról van szó. Ijedten lépett vissza. Megfordult, hogy kijusson azon az ajtón, amelyen az előbb bejött, de a kijárat eltűnt. Az öntöttvas kilincs a szembe levő falon jelenthette a menekülést. Ahhoz, hogy oda jusson el kellett mennie a koporsó mellett a szűkös térben. Szinte a falat és a koporsót súrolva, mehetett csak át a másik oldalra. Összeszedte a bátorságát és átpréselte magát a szoba másik oldalára. Többet hátra sem nézett csak sietve lenyomta a kilincse, hogy minél előbb kijusson a

félelmetes szobából.

Amikor kinyitotta az ajtót erős napfény vakította el a szemét. Mezítelen lábbakkal, csak egy lenge selyem blúz és egy fehér vászonból készült rövid alsószoknya volt rajta. Megállt, hogy körülnézzen. Egy vörös homokos terület tárult elé. A sivatagi táj egyes részein bozótokat és néhány alacsony fát vett észre. Élőlénnyeket nem látott. Néhány lépés után valamilyen jármű keréknyomaira bukkant. Szekér vagy kocsi nyomai lehettek, mert a két nyom egymás mellett a végtelenbe húzódott. Janka elindult a nyomok mentén remélve, hogy házra vagy emberre talál.

Sokáig gyalogolt. A forró homok már kezdte sütni a talpait amikor a messzeségben egy strucc madarat vett észre. Abba az irányba sietett mert, feltételezte, hogy ahol állat van ott valószínűleg ember is lakhat.

Sajnos nagyot csalódott amikor közelebb ért. A struccnak látott tárgy egy mohával borított alacsony növényű fa volt. A moha miatt távolról madárra hasonlított.

Már, már elveszítette minden reményét, hogy találkozik valakivel amikor az egyik homok dűne fölött egy épület tetőjét vette észre. Csak a formájából következhetett, hogy tetőről van szó mert a rajta lévő vörös homok miatt egybeolvadt a tájjal.

Rögtön elindult arrafelé. Amikor odaért látta, hogy az épület vályogból készült. A tető hátsó részén egy félredőlt, faanyagból készült, kisebb halászhajó állt. Janka sehogy sem tudta elképzelni hogyan kerülhetett a halászhajó az épület tetejére.

Úgy gondolta, hogy megkerüli a házikót és talán a másik oldalon talál valakit, aki elmondja neki, hogy hová érkezett.

Az épület másik oldalán néhány talajba vert tuskó állt. Azokra palló került. Így padokká alakították. Azt is észrevette,

hogy valaki ül a padon neki háttal fordulva. Az illető alkatából és rövid gatyájáról ítélve, férfi lehetett. Amikor mellé ért rátette a vállára a kezét. Erre Mihály megfordult és Jankára mosolygott.

– Hát te, mit csinálsz itt félmeztelenül, egyedül a semmi közepén. – kérdezte csodálkozva Janka.

– Napozom, de nem vagyok egyedül, bent Éva fest egy festményt. – válaszolt Mihály.

Janka érezte, hogy egyre melegebb lett a levegő. Izzadni kezdett.

– Bemegyek megnézem Évát. Te nem jössz be? – érdeklődött Janka.

– Nem, mert Éva nekem azt mondta, hogy csak akkor mehetek be, ha kész lesz a műve.

Janka bólintott majd elindult a rozoga épület felé. Az épület belseje mindössze egy teremből állt. A helyiség miután belépett sokkal nagyobbnak tűnt, mint amilyennek kintről látszott.

A nagy meleg miatt, Éva csak egy sötét szétgombolt hosszú selyem köpenyben ült a kárpitozott széken. Előtte a festőállvány, kezében fekete tintásüveg és egy nagyon vékony ecset volt. Lasú mozdulatokkal pontokat és rövid vonalakat húzta a festményen. Amikor meglátta Jankát, az egyik lábát maga alá helyezte. Ezzel a mozdulattal szétnyit a köpenye és kilátszott mindkét meztelen combja. Az alsó testének többi részét csak egy vékony fehérnemű takarta. Éva nem szégyellte magát, hisz testének szépségét már többször is megmutatta kedvesének, Aladárnak.

A festőállványhoz érve Jankát Éva festménye érdekelte. Nagyot csalódott amikor az állványon csak egy furcsa húsz centiméter nagyságú képet látott. Egy nő képe lehetett. Az arcvonások és a hajszín túl sötétnek látszott a szemgolyók pedig túl világos-

nak. Janka csodálkozva nézte a kis festményt.

– Olyan furcsa ez a kép. Kit ábrázol? – kérdezte Janka.

– Ez én vagyok, csak nem festményről van szó, hanem egy negatív fényképről.

– Olyan élettelen...

Janka izzadtan ébredt. Még sokáig mozdulatlanul feküdt az ágyban. Az Évával kapcsolatos álma nagyon megviselte. Álmait rendszeresen megosztotta Irén nénikéjével, de most úgy döntött, hogy nem meséli el ezt a nehéz álmot.

15. Cegaj

Miután hazakísérték Jankát, a többiek leültek a Aladár nappalijában. Egymás szavába vágva mesélték az érdekesebbnél érdekesebb jeleneteket, amelyeket a filmvásznon láttak. Évának a „Kertész” című jelenet tetszett a legjobban. Többször is elmondta nevetve hogyan locsolta le saját magát a kertész.

Amikor már későre járt az idő és mindannyian kifáradtak. Mihály, mivel neki kellett legkorábban kelnie, úgy döntött, hogy fölmegey a szobájába. Egy pillanatig azt várta, hogy Éva is felmegey az emeletre mivel ott van a szobája. Ennek ellenére ő úgy döntött, hogy lent marad a nappaliban Aladárral. Ezt azzal indokolta, hogy ők még egy ideig beszélgetnek. Megbeszéljük a bevásárlási teendőket. Mihály fáradt volt és ezért jó éjszakát kívánva elköszönt tőlük.

Reggel amikor Mihály lement a földszintre Éva már ott

szorgoskodott a konyhában. Reggelit készített mindhármuk számára. Mihály valószínűleg tartotta, hogy Éva nem is ment föl a szobájába, hanem lent maradt Aladárral. Ezt a feltevést nem tette szóvá, csak magában nyugtázta.

A következő napokban Mihály lehozta a fényképezőgépet a nappaliba és ott felállította. Éva többször is, részletesen elmagyarázta a fényképezés technikáját. Rávilágított arra is, mire kell a legjobban vigyázni amikor beállítják a gépet és hogyan kell számolni amikor leveszik a kupakot a lencséről. Azt is elmondta, hogy nem kell foglalkozniuk a képek kidolgozásával. Az egy összetett laboratóriumi munka. Mivel ő jelen van, azt szívesen megoldja. Majd idővel, ha valamelyiküket érdekli a művelet, akkor bemehet vele a sötétkamrába és végig nézheti a folyamatot.

A következő hét elején Éva megvárta, hogy a két férfi eltávozzon otthonról, mert az volt a szándéka, hogy egy nagyobb bevásárlásba indul. Amikor kiment az épületből észrevette, hogy a ház előtt egy rozoga, több helyen is beszakadt redőzött tetővel felszerelt konflis álldogál. Az állapota arra utalt, hogy inkább különféle anyag vagy árú szállításra használják nem pedig utasok fuvarozására. Mivel a kocsist nem látta a bakon, úgy gondolta, hogy valaki a szomszédos házba érkezhettek a kocsival. Akkor is furcsállotta, hogy épp Aladár kétemeletes háza előtt állt meg. Arra számított, hogy mire visszatér a bevásárlásból a kocsis, dolgát végezve, elhajt a járművel.

Évának a bevásárlás miatt, nem kellett messzire mennie. A vegyesbolt a Hermina út sarkán állt. Rendszerint egy nagyobb fonnott kosárral járt bevásárolni. Abba belefért az egy hétre való burgonya, zöldség és gyümölcs. Amikor hús is akart főzni, azért külön ment a vegyesbolt melletti mészárszékbe.

Gyorsan elvégezte a bevásárlást. Hazafelé azon csodálko-

zott, hogy a kocsi még mindig ott áll Aladár háza előtt. Furcsállotta mert, a bakon és a kocsi körül továbbra sem látott embert. Az egyik pillanatban arra gondolt, hogy talán a ló megbokrosodott és a járművel együtt elszabadult. Viszont ez mégsem tartotta lehetségesnek mert, az öreg deres lehajtott fejjel nyugodtan várta a gazdáját.

Az egy hétre való vegyes áruval telt kosár, húzta a karját és ezért úgy döntött, hogy bemegy a házba. Az ablakon keresztül is figyelheti az utcai történéseket.

Amikor kizárta a bejárati ajtót és benyitott, háta mögött megjelent egy erőskezű ember, aki rátámadt és leteperzte a padlóra. A kosár kiesett a kezéből és a benne lévő áru szétszóródott az előszobában. Éva kiabálni kezdett, de nem sokáig, mert egy férfinadrágos fiatalasszony odaugrott, lehajolt mellé és befogta a száját. Az erős ember átdobta lábait a tehetetlen testen és letérdelve lefogta Éva mindkét kezét. Ennek ellenére Éva erőteljesen ficáncolt kezdet remélve, hogy kiszabadul, de a nadrágos lány megfogta a fejét és kétszer a padlóhoz vágta. Ettől az ütéstől elvesztette az eszméletét. Ezek után, a két támadó, behúzta az ernyedt testet az előszobába annyira, hogy be lehessen csukni a bejárati ajtót.

A férfi elővett a zsebéből egy hosszabb kötelet és azzal összekötötte Éva kezeit és lábait. Amikor ezt megtette mindketten nyugodtan bementek a nappaliba körülnézni. Első pillanatban úgy tűnt, hogy lopni jöttek. Szerencsére Aladár nem tartott értéktárgyakat a nappaliban ezért a betörők nem is találtak ott semmit. A nadrágos fiatal lány csalódottan a férfihez fordult:

– Menjek föl az emeletre nézzek ott körül? – kérdezte.

– Ne, Jana nincs arra időnk, hisz nem tudjuk mikor jöhet haza Mihály. Inkább ülj le az asztalhoz és írd meg a levelet. Írd meg azt, amiről útközben idefelé beszéltünk – válaszolt Panya.

– Jó, de előbb egy kis rendet csinállok. Ne ússza meg Mihály olyan olcsón.

Jana gyors léptekkel a fényképező géphez sietett és kezébe véve a készüléket erősen a padlóhoz vágta. Mivel az fából készült az ütéstől szétesett. Hangosan nevetve a festői állványt is megcélozta. Oda érve azt is felrúgta. Az ecseteket és a festékeket pedig szétdobálta a padlóra. A vaskályha mellett a székek előtti asztalkán a fiatal lány talált egy csomó papírt és ceruzát. Aladár ott szokta készíteni a ceruzavázlatait. Elhelyezkedett a székbe és a kezébe vette a ceruzát. Amikor befejezte az írást két kézzel felemelte a papírt és olvasni kezdte:

– Elvittük a kedvesedet. Csak akkor kapod vissza, ha 1000 koronát adsz érte. Az átadást helyét majd jelentem. Ha vissza akarsz szerezni az asszonyt tegyél az utcai ablakba egy söprűt. Ez lesz a jel, hogy megértetted. Aláírás: Panya.

– Nem jó. Sok a szöveg. Elég, ha csak annyit írsz, hogy: Visszakapod az asszonyt 1000 koronáért. Ha érdekel tegyél söprűt az ablakba.

Jana úja leült az asztalhoz és egy másik papírra leírta a rövidebb szöveget. Az üzenetet a pianínó tetejére helyezte. Az előbbit pedig összegyúrta és a sarokba hajította.

– Most vigyük ki az asszonyt. – jelentette ki Panya.

A két támadó felemelte Évát és kétoldalt átkarolva kicipeltek a kocsihoz. Ott a konflis utasszállító részébe helyezték. Jana Éva mellé ült és átkarolta. Így úgy látszott, hogy beteget vagy részegyet szállítanak. Szerencséjükre az utcán nem volt senki, így észrevétlenül cselekedhettek. Panya a bakra ült és elindította a lovat.

A konflis végigzötyögött Budapest utcáin. A nyugati pályaudvar mellett a Margit hídon keresztül a Duna északi partján át a

Mátyás hegy lábáig meg sem álltak. Ott a téglagyár melletti Cegaj telepre fordultak be. Tomasz bácsi házához siettek. Miután Panya megállította a lovat bement az épületbe, hogy felkérje Tomaszt, hogy segítsen. Az, amikor meglátta Évát, kérdőre vonta Panyát:

– Ki ez az asszony?

– Ő Mihály felesége... – válaszolt Panya.

– Elraboltátok...?

– Igen és váltságdíjat kérünk érte.

– Ez nem jó Panya... Ezért a tettért felakaszthatnak.

– Ne izgulj Tomasz minden rendben lesz. Csak pár napig tartjuk itt a házban és majd, ha Mihály fizet elengedjük az asszonyt.

Végül ők ketten becipelték a még mindig ájult állapotban lévő Évát. Jana utánuk cammogott. Ott bent ágyra fektették és jól lekötözték. A száját is betömtek.

Elsőnek Aladár ért haza. Már a bejárati ajtónál megtorpan. Furcsállta, hogy az nem volt teljesen becsukva. Ha Éva egyedül maradt a házban, a bejárati ajtót mindig bezárták. Vagy Éva zárta be, vagy az, aki utoljára elhagyta az épületet. Rögtön ideges lett. Arra gondolt, hogy az ilyen felelőtlenség miatt, legyen az Éva vagy Mihály szidást érdemel. Sietős léptekkel benyitott az előszobába azzal a szándékkal, hogy megrója a tettet. Viszont ott várta csak a nagy meglepetés. A padlón meglátta a szétszórt bevásárolt árut, a gyümölcsöt a zöldséget és a kenyeret. Az üres kosár mellyel Éva a vegyesboltba járt, felborulva feküdt az egyik sarokban.

Ezek után óvatos lett. Feltételezte, hogy betörő van a házban. Visszalépett a bejárati ajtóhoz azért, hogy ha kell meneküljön és hangosan bekiaáltott:

– Ki van bent...? Ha valaki bent van rögtön jöjjön ki mert hívom a rendőrséget.

Aladár az ajtóban félelemmel teli gondolatokkal várta a választ. A válasz sehonnan sem jött. Az épületben síri csend uralkodott. Kis idő múlva elszántan, az előszobán keresztül bement a nappali szobába.

Belépve az ajtón, újra hangosan hívogatni kezdte a lakótársait.

– Éva... Mihály... Van itthon valaki?

Választ most sem kapott. Aladár ezek után zaklatottan belépett a nappaliba. Ott csak a szétrúgott, összetört fényképezőgépet a festőállványt és a felrúgott bútordarabokat talált. Rögtön Évára gondolt, mert nem látta sehol. Bement a konyhába és ott is körülnézett. Az emeletről sem hallott hangokat, ezért azt feltételezte, hogy a betörő már elhagyhatta az épületet. Ez a gondolat egy percre megnyugtatta, de azután újra nyugtalan lett mert sehol sem találta Évát. Előbb őt akarta megtalálni és csak azután foglalkozni a szétdobált tárgyakkal.

Felment az emeletre és kopogott Éva szobájának ajtaján, de csak csend fogadta, lassan benyitott. A szobában rendet talált. Éva hálóinge, ott feküdt szétterítve az ágy szélén, de őt nem látta. A Mihály szobájába is benézett. Ott sem talált senkit.

Ezek után, lassú léptekkel lefelé menet, azon töprengett, hogy hol lehet Éva és mi történhetett vele. Végig nézett a nappali szobán. Ott teljes rendetlenség uralkodott. Rögtön meglátta az összetört fényképezőgépet és Mihályra gondolt. Mit fog szólni a barátja, ha meglátja a szétvert féltve őrzött kincsét. A festőállványa nem nagyon izgatta, hisz bármikor vehet újat. Megállapította, hogy nagyjából semmi sem hiányzik a szobából.

Aladár kimerülten ledőlt az egyik karosszékbe és azon rágódott, hogy talán valami miatt Éva megdühödött és szándékosan

szétvert mindent majd elhagyta őt.

„De akkor magával vitte volna az összes ruháját.” – gondolta magában. Eluralkodott rajta a félelem és a bizonytalanság. Sötét gondolatok kavarogtak a fejében. A következő percben lépéseket hallott a bejárati ajtónál. Gyorsan felugrott és arra felé igyekezett, arra gondolt, hogy hátha Éva visszajött.

– Hahó... Miért van a bejárati ajtó tárva-nyitva? – érdeklődött Mihály amikor belépett a nappaliba, majd kétségbeesetten folytatta – Hát itt mi történt...? Hol van Éva?

– Nem tudom Mihály. Azt hiszem valaki vagy valakik betörték. Viszont Éva eltűnt. A ruhája és a hálóinge itt van... de ő eltűnt... – válaszolt Aladár teljesen letörten.

– És mi lett a fényképezőgéppel? Most látom, széttörték... Hiányzik valami?

– Nem... Lényegében nem tudom, de ahogy látom nem vittek el semmit csak törtek-zúztak.

Mihály körüljárta a szobát és mindent részletesen megnézett. Ő már rég óta Aladárnál lakott és ezért tudta mi van a nappali szobában. Amikor a pianínóhoz ért meglátta a felszólítást. Kezébe vette és elolvasta.

– Találtam egy üzenetet. Elég gyerekes kézírással írhatta valaki. Nézd csak meg.

Aladár is a kezébe vette a papirost és olvasni kezdte majd megszólalt:

– Mit jelent az, hogy: „Visszakapod az asszonyt ezer koronáért. Ha érdekel tegyél söprűt az ablakba.”

– Azt, hogy valaki vagy valakik elrabolták Évát és váltságdíjat kérnek érte. – magyarázta Mihály.

– De ki lehet az, akinek az az ötlete támadt, hogy engem

megzsaroljon. Hiszen nekem nincs is annyi spórolt pénzem. – gondolkodott hangosan Aladár.

– Talán szólni kellene a rendőrségnek. – ajánlotta Mihály.

– Igazad van. Ők remélem segíteni tudnak az ügy megoldásában. A Nyugati pályaudvar mellett van a rendőrkapitányság. Oda kell menünk és bejelentést tennünk.

Mindketten arra gondoltak, hogy a legjobb, ha a feljelentést megteszik. Úgy döntöttek, hogy Aladár elmegy a rendőrségre, mivel ő a háztulajdonos, Mihály pedig otthon marad.

A pályaudvar mellett Aladár megtalálta a rendőrkapitányságot. Az épület előtt egy zrinyi sisakos rendőr állt. A rendőr bekísérte Aladárt az egyik detektívhez, hogy neki mondja el a történeteket.

Aladár részletesen elmondta, hogy mit tapasztalt attól a pillanattól kezdve amikor hazaért, addig míg el nem indult a kapitányságra. E mellett elővette zsebéből és megmutatta a papírt, amelyen a betörök váltságpénzt követeltek.

A nyomozó csak egy pillantást vetett a papírra majd azt visszaadta Aladárnak.

– Ezek szerint a házból nem tűnt el semmi, csak valaki összetörte a berendezést? – állapította meg a detektív.

– Igen. – válaszolt röviden Aladár.

– A lány, aki eltűnt nem a házastársa, hanem ahogy értettem a bejárónő?

– Lényegében igen... De az utóbbi napokban ott aludt nálam... – próbálta Aladár megértetni a hivatalnokkal, hogy számára Éva nem egyszerű bejárónő.

– Nézze uram – kezdte magyarázni a detektív – Mivel magától nem raboltak el semmit, a bejárónő pedig valószínűleg jobb munkát talált és ezért elment. Ez esetben, sajnos mi nem tehetünk

semmit. Sajnáljuk az elszenvedett anyagi kárát, az egész esetet, csak garázdálkodásnak lehet nyilvánítani.

A kapott válasz, teljesen meghökkentette Aladárt.

– A papíron írt szöveg válságdíj követelésről szól...

– Ha a bejárónő tényleg eltűnt akkor csak a lány szülei vagy más vérrokona tehet feljelentést az eltűnése miatt, de akkor is csak három nap után. Ha akkor sem kerül elő a szülőknek kell megfizetni a kárért kért összeget...

Aladár csalódottan indult vissza az otthonába azzal a reménnyel, hogy Éva majd holnap előkerül és az egész eset csak egy buta tréfa.

Sajnos amikor visszaért a házba Mihály rossz hírrel fogadta. Elmagyarázta, hogy takarítás közben a szoba sarkában megtalálta az összegyűrt papírt, amelyt Jana először írt. Ebből rájött, hogy tényleges rablásról van szó és hogy Panya tőle válságdíjat kér gondolván, hogy Éva az ő hitvese.

Ezek után mindketten az eset megoldásán töprengtek. Aladár belátta, hogy a rendőrségre nem számíthat. Nekik maguknak kell megoldani ezt a nehéz helyzetet.

Az első feladatként rendbe hozták a nappalit, annyira, hogy használható legyen. Utána kimerülten az izgalomtól leültek a karosszékekbe egymással szembe és elkezdték fontolgatni a lehetőségeket. Mihály szólalt meg elsőnek:

– Kedves barátom, szeretném rögtön tisztázni és elmagyarázni neked még egyszer, hogy nekem semmi közöm Panyához. Ha valahogy előkerül akkor épp olyan nyugodt lelkiismerettel tanúskodom ellene, mint bárki más.

– Elhiszem Mihály, hisz mondtad, hogy Dorottya a mostohád hozta magával amikor férjhez ment az apádhoz. – adott igazat

Aladár Mihálynak.

– Igen. Sem vérbeli, sem érzelmi kapcsolat nem fűz hozzá. Amit döntesz Évával kapcsolatban mindenben támogatlak. Ha sikerül megtorolni Panya tettét én mindenképpen támogatlak.

– Köszönöm Mihály, hogy ezt elmondtad. Szerintem mindent meg kell tennünk azért, hogy Évát kiszabadítsuk ennek a betörőnek a karmai közül. Hogy az igazat megvalljam, megszerettem Évát. Már most is nagyon hiányzik, pedig még egy nap sem múlt el amióta eltűnt.

– Igen. Észrevettem, hogy az utóbbi időben nagyon kedvesek voltatok egymáshoz. Ahogy én ismerem rendes, szorgalmas lányról van szó. Pénz belli segítséget, Éva szüleitől, valószínűleg nem várhatunk. Megérdemli, hogy mi ketten mindent megtegyünk érte.

– Nekem van valamennyi spórolt pénzem. – mondta Aladár
– Négy-öt száz koronát össze tudnák szedni, de többet nem. Csak ha a banktól kérnék kölcsön. Az pedig jelzálogot írna a házra. Az ilyesmit a szüleim nélkül nem tudom megtenni.

– Én már régóta gyűjtöm a pénzt a kéményseprő iparúzési kerület megvásárlása. Nekem is körülbelül annyi megtakarított pénzem van. – fejtette ki Mihály.

– Nem kérhetem el tőled a nehezen megtakarított pénzedet. Igazából téged Évához semmi kapcsolat sem fűz. Számodra ő csak egy bejárónő.

– Igen, de morális kötelezettséget érzek irántad. Ezen kívül lényegében miattam van ez a nagy felfordulás. Panya azzal, hogy elrabolta Évát engem akart megbüntetni. – érvelt Mihály.

– Szerintem valahogy kapcsolatba kell jutnunk Panyával és megtudni hol rejtegeti Évát. Talán még mielőtt fizetnénk neki, ki

tudnánk szabadítani őt. – állapította meg Aladár.

– Erre az első lépés az, hogy kitegyük a seprőt az ablakba. Ezáltal hajlandóságot mutatnánk az együttműködésre.

– Rendben, ezt mindjárt meg is teszem – szólott Aladár és bement a konyhába. Ott elővette a söprűt és beillesztette az ablakba. Az nap mást nem tudtak tenni.

– Ezek után csak várnunk kell, hogy megérkezzen Panyától az utasítás. – szögezte le Mihály.

– Ettől függetlenül – folytatta Aladár - Emlékez vissza Mihály, még amikor egy házban éltetek miről beszéltek apád és Dorottyá. Valaki ismerőse vagy rokona lehet Panyának itt Budapesten vagy a környéken. Szerintem neki nincs annyi pénze, hogy napokig szállodát vagy szállást fizessen. Valószínűleg valakinél meghúzódott.

– Ahogy én emlékszem néhányszor veszekedés közepette apámnak a mostohaanyám felróta, hogy jobb körülmények közt éltek azelőtt, mint ott a kis Czabaj faluban. Nagyvárost emlegetett. Lehetett az Budapest is.

– Gondolkozz Mihály gondolkozz. Talán egy apró mozzanat a beszélgetésből utat mutathatna számunkra. Mostoha anyádnak volt testvére vagy rokona?

– Nem tudom én sohasem hallatom ilyesmiről, de van egy ötletem: Holnap korán reggel vonattal visszautazok a szülőfalumba. Ott Gyula plébános mindent tud mindenkiről. Ha van is a mostohámnak testvére ő azt biztos tudja. Talán még azt is, hogy hol él.

– Meddig tart az ilyen utazás? Nem lesz késő mire visszaérsz? – érdeklődött türelmetlenül Aladár.

– Czabaj Budapesttől körülbelül százhusz kilométerre van. Ha naponta két vonat is van Pozsony felé akkor egy nap alatt meg-

járom az utat. Neked csak az lesz a feladatod, hogy szólj Klóze mes-
teremnek, hogy pár napig nem megyek munkába.

– Rendben van Mihály mindent meg kell tennünk, hogy ki-
szabadítsuk Évát. Az ilyen komoly bűntény után a mostoha testvé-
remnek börtönben van a helye.

Még az este Panya elküldte Janát Tomasz kerékpárjával,
hogy nézze meg van-e söprű az ablakban. Többször is figyelmeztet-
te, hogy semmikép sem álljon meg az épület előtt. Ha első alkalom-
mal nem veszi észre a söprűt várakozzon a sarkon és bizonyos idő
múlva újra bringázzon el az épület előtt.

Jana ezt örömmel megtette, mert így fontosnak érezte ma-
gát és büszke volt arra, hogy részt vesz a pénz megszerzésében. Es-
tefelé, amikor első alkalommal végighajtott a Hermina úton, meg-
látta a seprűt a ház ablakában. Nem tétozódott, rögtön megfordult
és sietve vissza biciklizett a Cegaji telepre. Tomasz bácsi házában
jelentette Panyának a hírt.

Az este Mihály nehezen aludt el. Nemcsak az a gond viselte
meg, hogy tud-e Gyula tisztelendő segíteni Éva föl kutatásában, ha-
nem az is, milyen lett a szülőfaluja ennyi év után. Akaratlanul visz-
szaemlékezett a gyermekkorára, édesapjára és azokra a szomszé-
dokra, akikkel együtt dolgozott az építkezéseken. Ilyen és ehhez
hasonló gondolatok közepette, nyomta el az álom.

*Mihály sötét tárnában találta magát. Amikor megfordult a
tengelye körül csak egy kijáratot látott. Sietős léptekkel abba az
irányba indult. A tárna boltozatát téglákból, félkör alakúnak, épí-
tették ki. Fogalma sem volt mire szolgálhatott.*

*A sötétség miatt szorongást érzett és emiatt gyors léptek-
kel sietett a kijárat felé. Amikor kiért, egy hatalmas legelőt látott
maga előtt. Miután megtett tíz-tizenöt lépést visszafordult, hogy*

szemügyre vegye az alagút bejáratát. Kiderült, hogy a sötét tárna, több hasonló folyosóval együtt egy hosszúkás épület részeként épült.

Mihály tovább lépett mert a széles legelő közepén tornyosuló szalmakazlakat és egy ember körvonalait látta. Amikor közelebb ért, látta, hogy egy nagyobb birkanyáj előtt, neki háttal, kampósbotra támaszkodva egy juhászt álldogál. Az idős ember szűrre már valószínűleg több juhásznemzedéket is kiszolgált, mert nagyon viharvert állapotban volt.

Nemcsak az öltözkéből látszott a szegénysége, hanem abból is, hogy még egy pulikutyát sem használt a feladatához.

Amikor Mihály egészen közel ért a juhászhoz az megszólalt:

– Már vártalak. Itt van a vasbogrács, abban slambucot készítünk.

Ezek után az öreg juhász az egyik szalmakazalhoz lépett és onnan elővett két háromágú vasvillát és ferdén egymással szembe a talajba szúrta. Oda, ahol kereszteződött a két rúd, oda akasztotta a láncot, melynek a végén lógott a bogrács.

– Eltart míg elkészül a slambuc, te addig körülnézhetsz a pusztán. – szólt megértően a juhász.

A pusztán keresztül két földes út vezetett. Az egyik a faluszéli három kéményből álló gyártelep felé mutatott. Mivel onnan hangos zakatolást hallott és a kéményekből nehéz fekete füst terjedt inkább a másik utat választotta. A másik út két önálló kis kétvizes tetejű házakhoz vezetett. Mihály azt az utat választotta.

A közelebbi házhoz érve, a bejárat előtt kis virágoskertre bukkant, amely felett hosszú szárítókötelet feszítettek ki. A fújdogáló szél egy nagy ágylepedőt, néhány női ruhát és több alsóne-

műt lengtette. Férfi ruhaneműt nem látott. Ebből arra következett, hogy férfi nemigen lakhat a házikóban.

Amikor egész közel ért jelezte, hogy ott van:

– Hahó. Mihály vagyok. Van itt valaki?

Csak a másodszori kiáltás után nyílt ki a bejárati ajtó és egy fiatal lány lépett ki rajta. Mihály egy ideig tétovázott, de a végén felismerte. A lány Idára hasonlított az ő féltestvérére. A húga kihordott öregasszonyoknak való ruhát viselt magán. A valamikor fehér vászonból varrt, de most már megszurkült. Fejkendőjét az álla alatt kötötte meg. Szürke csíkos hosszú ujjú ingét a fekete ráncos szoknyájába gyúrte. Szoknyája bokáig ért és emiatt ki-látszottak meztelen lábai. A jobb lábán széles vasbilincs övezte a bokáját

– Mihály testvérem... te honnan kerülsz ide az ismeretlen-be?

– Én, azon a sivár pusztaságon keresztül érkeztem ide. – válaszolt Mihály és folytatta – Hát nem a mi szülőfalunkban élsz.

– Amint látod nem. Panya a mostoha testvérem eladott Jóskának, tudott az az utcabeli fiatalember, aki apánknál dolgozott. Ide költözött a téglagyár mellé és kubikos lett. Rákényszerített, hogy a munkásokat kosztoltassak, ebédet főzzek nekik és még szórakoztassam is őket. Éjjel nappal dolgoznom kell és még el sem hagyhatom a házat.

– Gyere velem. Elviszlek magammal. Találok neked jobb helyet, mint ez a putri itt a puszta közepén.

– Nem olyan egyszerű az, Mihály. Jóska láncba vert és nem mehetek a virágoskertnél messzebbre.

– Várj, majd mindjárt megnézem, tehetek-e valamit, hogy kiszabadítsalak.

Mihály előbb megnézte a bilincset Ida bokáján majd bement a házba, hogy ott szemügyre vegye a szabadítási lehetőségeket. Bent, a lánc végét, egy a falba épített kőbe fúrták. Onnan nemigen lehetett kihúzni. Mihály rögtön látta, hogy ott esélytelen Ida kiszabadítása, ezért újra a lány lábához sietett. Ott megnézte hogyan szabadíthatná ki Idát, hogyan vegye le a láncot a lábáról.

A széles vasgyűrűt Jóska lakattal zárta a szegény lány lábához. Mihálynak, vagy a lánc szemét, vagy a lakatot kellett szétverni, ahhoz, hogy a féltestvére szabaduljon.

– Mond Ida, van-e valahol kéziszerszám a házban? Ha Jóska kubikos akkor a talicska, az ásó vagy a lapát javításához kell neki valamilyen kéziszerszám.

– Itt a szobában biztos nincs. Talán az épület mögött, de azt én nem tudom, mert a lánc nem enged odáig. Jóska ott szokott dolgozni. Ott javítja a szerszámokat, ha kell.

Mihály megkerülte a házat. Az épület mögött egy kis kézi kovács fűjtatóra bukkant. A fűjtató körül néhány kalapácsot, reszelőt és fészítővasat talált. Ezeket mind felhasználhatja a lakat leverésére. De, amikor visszaindult a ház elejére ott most férfihangot hallott.

– Te mit keresel itt az udvarban. Nem megmondtam, hogy csak akkor gyere ki a házból, ha teregeted a kimosott ruhákat.

– Azért jöttem ki. Most is azt csináltam. – válaszolt rettegve Ida.

Mihály óvatosan az épület sarkához osont, hogy meglássa kivel beszél a húga. Rögtön felismerte Jóskát, hisz sokat járt hozzájuk amikor még az apja élt. Ott szedte fel a heti bérét. Jóska idősebb, de vállasabb és izmosabb volt Mihálynál. Ha összekapnának biztos, hogy Mihály húzná a rövidebbet.

– Gyerünk... gyerünk. Mozgás, mozgás befelé! – parancsolta Jóska

Miután ők ketten bementek, Mihály várt egy ideig. Arra számított, hogy Jóska idővel kilép az ajtón és akkor megtámadja. Erőt adott neki az, hogy az egyik kezében kalapácsot a másikban pedig egy hegyes feszítővasat szorongatott.

Az utolsó pillanatban meggondolta magát, hisz mind a két szerszám halálos fegyver lehet a kezében, ezért visszasomfordált és a kalapács helyett egy vastagabb tűzifát vett kezébe. Azzal indult be a házba, remélve, hogy leüti Jóskát.

Amikor halkan belépett Jóska háttal állt és erős ütésekkel pofozta Idát. Két lépésben Mihály az erőszakos ember mögé ért és a vastag tűzifával egy erős ütéssel kupán vágta.

Az ütéstől Jóska térdei összecsucsklottak és eszméletlenül a földre rogyott. Ida, gyorsan, segítően cselekedett. A kis konyha késel kiszaladt az udvarra és ott levágta a szárítókötelet majd Mihály felé nyújtotta:

– Más kötél nincs a házban. Ezzel kötözd meg a kezét lábát, addig én megkeresem a lakatkulcsot Jóska zsebében.

Idának jó mélyen be kellett dugni a kezét Jóska nadrágzsebe. A ház és a lakat kulcsát mindig a lábai közt tartotta. Ida nem szégyellte magát és addig matatott míg rá nem talált a meneküléséhez fontos eszközre.

Mihály, Jóskát hasra fektette és úgy kötözte meg előbb a lábát, majd hátára igazította mindkét karját és azt is megkötözte. Ilyen állapotban Jóska meg sem tudott moccanni.

Ida kizárta a bokájára erősített lakatot. A vaspánt alatt a lába tele volt véraláfutással.

– Kössük be a bokádat? – ajánlotta Mihály.

– Nem kell majd elmúlik.

– Akkor menjünk...! – folytatta Mihály.

– Várj egy pillanatra. – állította le Ida és a földön fekvő lánchoz lépett. A vaspántot, amely az előbb az ő szabadságát korlátozta, most Jóska bal lábára helyezte és kulcsra zárta.

– Most már mehetünk. – mondta és zsebre tette a kulcsot.

Kint a ház előtt a virágos ágyások között szanaszét hevertek a nagy ágylepedő és a női ruhák az alsókkal együtt. Ida az egyik világos rózsaszínű ruhát felkapta és leporolta.

– Kérlek Mihály ne nézz ide mert átöltözöm. Utálok ezt az öregasszonyos ruhát, amelyet Jóska rám kényszerített.

– Rendben. – válaszolt Mihály és hátat fordított Idának.

Pár perc után Ida újból megszólalt:

– Most már idenézhetsz.

Az egyszerű szabású, díszítés és fodrok nélküli ruhát mint-ha rá szabták volna. A hosszú ujjú ruha elől kerekívágású gallérja félig nyitott volt. A testhezálló derekánál szürkített felső rész kidomborította a melleit. A szoknyát egybevarrták a felső résszel. A szokásoktól eltérően egyenesen, a teste mellett bokájáig ért. Lábbelije továbbra sem volt, úgy, hogy mezbitláb indult Mihály mellett a pusztán keresztül.

– Mi lesz Jóskával? Ha nem talál rá valaki étlen-szomjan marad. – érdeklődött Mihály.

– Nem lesz baja. Estére úgyis megérkeznek a munkások vacsorára. Akkor majd kiszabadítják.

A pusztán keresztül az öreg juhászhoz értek.

– Hahó, megérkeztetek! Épp időben mert kész a slambuc. Jót ehettek belőle. – invitálta őket az öreg.

A juhász a burgonyát kiegészítette tarhonyával, tésztával,

parasztkolbásszal és vöröshagymával. Itt-ott kevés szalonna is kandikált a meleg ételből.

Mindhárman fakanállal ettek egyenesen a kondérból. Mihály többször is a kondérba nézett mert kereste benne a kolbász-szeleteket. Egy ilyen alkalommal, miután felemelte a tekintetét a lány felé, elcsodálkozott. Ida helyett, vele szemben Éva ült a kondér mellett és nyugodtan kanalazta a finom ételt.

– Hová lett Ida? – csodálkozva érdeklődött az öreg juhász felé nézve.

– Nem tudom kiről beszélsz, hisz ez a lány jött veled és itt ült le melléd.

Mihály épp úgy megörült Évának, mint Idának amikor találkozott vele a házban. Nem volt biztos benne, hogy tulajdonképpen kivel is találkozott. Az idő sürgette. Attól tartottak, hogy Jóska kiszabadul és utánuk ered.

– Most hová megyünk Mihály? – érdeklődött Éva tanács-talanul.

Mihály megköszönte az ebédet és a hosszú épülethez siettek. Ott kiválasztották az egyik tárnát és bementek azt remélve, hogy a másik végén megtalálják a kijáratot.

Amikor Mihály reggel felébredt még mindig emlékezett az álmára. Továbbra sem volt tisztában, hogy Idával vagy Évával álmodott. Ettől függetlenül nem tévovázott, hanem gyorsan felöltözött és elindult a vasútállomásra. Aladár akkor még aludt.

Pénzt is vitt magával, mert tudta, hogy Gyula tisztelendő kérdőre fogja vonni. Szerencsére, a Nyugati pályaudvarról, néhány óra múlva elindult egy szerelvény Pozsony irányába. A jegykezelőtől megtudta, hogy ha Czabaj a célpontja, akkor Vágsellyen kell le szállnia. Onnan körülbelül tíz kilométerre van a faluja. Ha szeren-

cséje lesz, akkor még valaki utazik abba az irányba, mert az Nyitra felé vezet. Szekerrel, mindenesetre gyorsabban ér a falujába.

Ezek a fontos információk mellett azt is megtudta, hogy a Pozsonyból visszainduló vonat Budapestre, este hét óra körül éri el Vágsellyt. Ha Pestre akar jutni, akkor abban az időben kint kell lennie a Vágsellyi állomáson.

Mihály megköszönte ezeket a fontos felvilágosításokat és azon töprengett, hogy mit is mondjon Gyula papnak? Miért nem jött vissza Czabajra dolgozni? Hogyan fog vele szemben, viselkedni emiatt és tud-e segíteni bármiben.

A vonatozás Vágsellyig három órát tartott, így már kilenc óra körül oda is ért. Észrevette, hogy nem egyedül szállt le a vonatról. Még egy hasonló korú fiatalember is ott hagyta el a vonatot. Őt egy rozoga konflis várta.

Mihály bizakodva lépett hozzá és elmondta, hogy Czabajra kell mennie. Ha a kocsi is arra tart megkérné, hogy vigye magával. Szívesen megfizetné a szállítást csak ne kelljen gyalogolnia. Szerencsére, a konflis kocsisa a fiatalember apja volt és őt várta. Ők Nyitrába tartanak, de szívesen elviszik Mihályt is válaszolta az öreg.

A hepehupás úton keveset tudtak beszélgetni. Mihály csak annyit tudott meg, hogy a fiatalember Budapesten járt, mert ott a nyitrai Congon sörgyár termékeit népszerűsítette.

Amikor a konflis Czabajra ért Mihály leszállt a kocsiról. Udvariasan megkérdezte menyivel tartozik a fuvarért, de a fiatalember apja csak elhárítóan intett és jó szerencsét kívánt Mihálynak.

Mihály lassan cammogott az ismert utcákon keresztül. Több mint öt éve nem járt a falujában. Útja egyengessen a templom felé irányult. Feltételezte, hogy ott találja meg a tisztelendő urat.

Útközben találkozott a volt utca bélijével Jóskával. Egészen

másként nézett ki, mint ahogyan álmában látta. Egy sovány, vézna, megöregedett ember közeledett feléje. Mihály lehajtotta a fejét mert nem akart megállni vele beszélgetni. Hiszen olyan rosszakat álmodott vele. E mellett, sürgette az idő. A paphoz akart érni minél előbb.

Útközben arra is gondolt, hogy talán jobb lenne előbb a parókiába betérni. Gyula tisztelendő a templomba csak misézni, gyóntatni vagy keresztelni járt. Ha ezek a szertartások nincsenek akkor csakis a parókián találhatja meg.

Mivel útközben előbb a hitközség esett útjába oda becsöngedett. A tisztelendő nővér nyitott ajtót. Mihály rögtön megismerte Rebeka nővért, mert még, amikor a faluban élt ő már akkor a plébános úrnál szorgoskodott.

– Dicsértessék a Jézus Krisztus – köszönt illedelmesen Mihály.

– Mindörökké ámen. – válaszolt Rebeka nővér.

– Én Mihály vagyok, Cziprián Mihály, a plébános úrral szeretnék beszélni.

Rebeka nővér, pár pillanatig fürkésző tekintettel figyelte Mihály arcát mielőtt megszólalt:

– Istenem, te vagy az Mihály. Hát már több mint öt éve nem láttalak. Hol voltál eddig.

– Budapesten élek... Kérem vezessen a tisztelendő úrhoz nagyon fontos beszélni valóm van vele.

– Talán gyónni jöttél? – érdeklődött tovább az idős nővér, mint ahogya falusi öregasszonyok szokták.

– Lehetne annak is mondani.

– Hát akkor gyere.

Rebeka nővér félreállt és beengedte Mihályt egy tágasabb

fogadó terembe.

– Itt várj egy percig. Mindjárt szólok az atyának. – mondván ezt kiment a másik ajtón.

Kis idő múlva benyitott a szobába Gyula atya. Mihály rögtön felállt és köszönt:

– Dicsértessék... – Gyula pap nem várta meg hogy Mihály végig mondja a kötelező köszönési szöveget, hanem rávágta:

– Mindörökké...mindörökké. Hát te Mihály merre jártál ezek az évek alatt?

Amikor mind a ketten leültek, Mihály elővette a harminc koronát. Visszaszolgáltatta az előlegként kapott összeget, amelyet még öt évvel azelőtt kapott a paptól. Elnézést kért majd részletesen elmondott mindent magáról és a Budapesti életéről. A végén rátért arra is, ami miatt tulajdonképen, felkereste Gyula plébánost.

– Én úgy tudom, hogy Dorottya lánykori neve Gázsó... – kezdte magyarázni Gyula pap – Gázsó Dorottya. Apád akkor találkozott vele amikor nagyobb mennyiségű téglát rendelt Budapestről az Újlaki Téglá és Mészégető Rt. téglagyárból.

– Ezek szerint apám járt Budapesten. Ezt nekem sohasem említette. – csodálkozott Mihály.

– Igen. A nyitrai József püspök egy különleges eljárással égetett téglákból akarta építtetni az egyik újabb részét a parókiának. – folytatta a Gyula pap – Ezt azért akarta úgy, mert az épület már meglévő része is olyan téglákból készült. Apád akkor több napot tartózkodott a téglagyár környékén. Felügyelte a megrendelt rakomány szállítását.

– Ott is talált magának szállást? – érdeklődött továbbra is Mihály.

– Azt nem tudom, de akkor, ott ismerkedhetett meg Dorot-

tyával. A megözvegyült asszony a bátyjával és két gyermekével a téglagyár körül lakott. Most, ahogy jobban visszaemlékezek, apád mesélte, hogy az idősebb testvér csak hosszadalmas rábeszélés után, engedte el Dorottyát.

– Apám említette a nevét és a lakóhelyét ennek az idősebb testvérnek?

– Ő nem, de egyszer mintha Dorottya említést tett volna róla... Ha jól emlékszem Tomasznak.... Gázsó Tomasznak hívták az idősebb testvért. A húgának biztosabb jövőt jósolt Budapesten, mint egy olyan kis faluban, mint Czabaj. A végén hogyan győzte meg apád a Gázsó családot, hogy Dorottya költözzön hozzá, nem tudom. Ha belegondolok Tomasznak mégis igaza lett, mert Dorottya itt is megözvegyült és most is, az egész család nagyon nehéz körülmények közt tengődik. De azt, hogy Tomasz hol él, vagy él-e még, nem tudom. Talán a mostohád tudná ezt legjobban elmondani.

– Hozzá nem megyek... soha...soha többé. Ha tudná is, akkor sem mondaná el nekem, mert biztos tudja miért utazott Panya Budapestre.

– Kedves fiam, akkor nem tudok neked segíteni, de ne feledd, a megbocsátás az Úr akarata. – fejezte be Gyula plébános.

– Ha valahogy azt meg tudom hol lakik Tomasz akkor remélem Panya sarkára tudok majd lépni. – bizakodott Mihály majd folytatta – Este hét körül érkezik a vonat Pozsonyból Vágsellytre akkora kell odaérnem. Ha megengedi tisztelendő atyám itt maradnák néhány órát, mert ha gyalog indulok két óra kell ahhoz, hogy odaérjek.

– Rendben van Mihály mindjárt szólok Rebeka nővérnek, hogy itt maradsz ebédre.

Amikor kimentek a fogadóteremből, ott már Rebeka nővér várta őket egy nagyon szegényesen öltözött fiatal lány társaságában. A lány lehajtva a fejét a padlóra szegezte a tekintetét. Mindkét kezét összekulcsolva a szoknyájára szorította.

– Mihály... Hát nem ismerd meg ezt a fiatalasszonyt? – kérdezte Rebeka nővér.

– Sajnálom de... várjon csak. – szólalt meg Mihály amikor a fiatalasszony felemelte fejét és Mihály arcába nézett. – Ez nem az Ida, a féltestvérem?

– De igen. Én vagyok az Mihály, a te féltestvéred. – szólalt meg Ida.

Mihály megfogta Ida kezét és a fal melletti padhoz vezette azzal a szándékkal, hogy ott leülnek beszélgetni.

– Hát te honnan tudtad meg, hogy itt vagyok? – érdeklődött Mihály.

– Rebeka nővér jött el értem. Én pedig azért jöttem, hogy figyelmeztesselek, mert a mostohatestvérek Budapestre utaztak, hogy megszaroljanak. – mondta halk szavakkal Ida.

– Sajnos késő, mert már Panya megszarolt, de a szavaidból értve Panyával Jana is ott van? – érdeklődött Mihály.

– Igen, mindketten anyám bátyához Tomaszhoz mentek. – magyarázta Ida

Ezek után Mihály néhány mondatban elmesélte Idának is a Budapesten történt eseményeket. Megkérdezte Idát, hogy tudja-e kihez mentek és hol tartózkodhatnak több napot a mostoha testvérei Budapesten.

– Feltételezem, hogy Tamáshoz mentek. Őt emlegették mielőtt elindultak és még Dorottyától is elkérték a címét.

– Te nem hallottad hol lakik Tomasz? – kérdezte Mihály.

– Nem. Csak annyit halottam, hogy valahol a téglagyár körül a Cegajban. – válaszolt Ida és keserves hangon folytatta. – Meddig maradsz itt a faluban Mihály?

– Este hét óra körül van vonatom Budapestre...

– Vigyél magaddal... Vigyél el Mihály, mert itt a mostohák között meghalok...

– Most sehogy sem lehet. Nem tudlak elhelyezni és e mellett nagy gondom van Aladár barátom kedvesének elrablásával. Előbb azt kell rendeznem. Panyát és Janát börtönbe fogom záratni tetteikért.

Ha mindez befejeződik üzenek a tisztelendő atyának és érteked jövök.

Délután Gyula pap beszervezte a helyi kántort, hogy Mihályt parasztkocsival vigye ki a Vágsellyi vasútállomásra. Jókor érkeztek mert a vonat Pozsonyról gyorsan befutott.

Mihály már este tíz óra után Aladár lakására érkezett. A barátja már türelmetlenül várta. Még mielőtt bármiről tájékoztatta volna, Mihálynak az első kérdése az volt:

– Évával kapcsolatban, kaptál üzenetet Panyától?

– Nem... Még nem, ez izgat legjobban. Remélem, hogy nem erőszakoskodik vele. – válaszolt Aladár.

Ezek után Mihály elmondott mindent, amit megtudott Czabajon. Azt is elmondta, hogy Panya nem egyedül garázdálkodott a lakásban, hanem mindenben Jana testvére is segített.

– Ma már nem tehetünk semmit mert késő van. Inkább pihenjünk. Engem nagyon kifárasztott az utazás. Holnap megnézzük a térképen merre vannak Budapesten a téglagyárak és azokat majd felkeressük. – ajánlotta Mihály.

Reggel amikor Mihály felébredt és lement a nappaliba Ala-

dárt már ott látta egy térkép fölé hajolva.

– Már áttanulmányoztam hol lehet a Cegaj nevezetű település. – magyarázta Aladár.

– Valahol Óbudán?

– Igen. Pontosabban Óbuda-Újlaki legnagyobb téglagyárai körül. Ott, ahol a Holtzspach, a Nagybátony-Újlaki és a Victoria-Bohn téglagyárak vannak. A Cegajnak nevezett munkásházak ezek a gyárak tövében alakultak ki. – részletezte Aladár.

– Mond Aladár nem lenne jó, ha segítséget kérnénk Éva bátyától Gábortól. Ahogy említetted ő is egy ilyen szegényes településen lakik és ebből kifolyólag sok barátja, ismerőse lehet. Jó, ha minél többen veszünk részt Éva felkutatásában.

– Gondoltam erre. Talán igazad is van. Én még arra is gondoltam, hogy felkérem az önkéntes tűzoltó ismerőseinket, akikkel együtt elvégeztük a tanfolyamot.

– Igaz, mert a rendőrségben nem bízhatunk. Addig míg komoly bizonyítékot nem találunk Panya és Jana büntettére, addig úgy sem tartóztatják le őket.

Úgy döntöttek, szólnak az ismerősöknek, barátoknak, hogy segítsenek Éva felkutatásában. Abban állapodtak meg, hogy a csoportos találkozás délben lesz a Margit híd budai oldalán. Onnan indulnak el együtt a téglagyárak felé.

– Ezt jó ötletnek tartom. – konstataálta Mihály, de most induljuk toborozni...

Amikor Aladár kinyitotta a bejárati ajtót ott egy szögre akasztva meglátta a Panyától érkezett üzenetet. A papíron ugyan olyan kézírást ismertek fel, mint azokon amelyet a nappaliban találtak. Mihály feltételezte, hogy ezt Jana írhatta, mert Panya majdhogy írástudatlan volt.

Az üzeneten a következő szöveg állt:

„Holnap, a Pesti oldalon a rakparton a Margit híd alatt éjjélkor kell, hogy találkozzunk. Ha elhozod a pénzt megkapod az asszonyodat. Ha nem jössz egyedül a cseréből nem lesz semmi és akkor nem látod többé Évát.”

Aladár remegő kézzel olvasta fel az üzenetet.

– Ez azt jelenti – állította Mihály, hogy 36 óránk maradt arra, hogy megtaláljuk Panya búvóhelyét. Mert szerintem, biztos ott tartja Évát is.

– Gyerünk Mihály, nincs mire várakozni. – szólt Aladár

– Össze kell toborozni minél több ismerőst és barátot. Mit gondolsz a Czettner családnak nem kellene szólni.

– Nem, Aladár. Egy ilyen és ehhez hasonló munkástelepre a középosztály vagy a gazdagabb emberek nem járnak. Ha oda egy jól öltözött úri ember teszi be a lábát az ott élő munkanélküli fiatalok rögtön megtámadják, megverik és kirabolják. Nekünk is elhordott, kopott kabátba kell öltöznünk. Különben sem szeretném nagydobra verni, milyen emberek közt éltem Czabajon.

Mindketten sietve elindultak felkeresni a barátokat, ismerősöket, akikre számíthatunk, hogy szívesen segítenek a lány felkutatásában.

Dél körül, a Margit híd budai oldalán, már négyen összegyűltek. Az ott lévők tudták hová indulnak, ezért megfelelő öltözköztetést vettek magukra.

– Várjunk még egy pár percet – ajánlotta Gábor – Az én bandámból még ketten hiányoznak. Ők is megígérték, hogy eljönnek, mert jól ismerik Évát, még gyermek kora óta. Amikor azok is megérkeztek mindannyian összesen hatan elindultak megkeresni Panya rejtékhelyét.

A téglagyárák mögött gyorsan rábukkantak a Cegaj településre. Ahogyan gondolta Mihály, Aladár igencsak elcsodálkozott azon, hogy mennyien laknak ott nagyon nehéz és szegényes körülmények között.

A sáros, néhol víztócsákkal teli földes út, mindkét oldalán egymás után sorakoztak az alacsony hosszúkás földszintes házak. A viharvert, rozoga betört tetőket több helyen deszkalapokkal pótolták. A megmaradt biber cserepet elfedte a moha. A lakások külső falain sok helyen lepergett a vakolat. Az épületeket, hogy azok minél olcsóbban készüljenek vályogtéglából huszonöt méter hosszúra építették.

Az épületet válaszfalakkal 5-6 szoba konyhás lakásra osztották. Egy bejárati ajtó és egy ablak jutott az utcarészre. A lakások előtt néhány négyzetméteres elkerített kert kapott helyet. Azok felett lógtak és száradtak a kimosott ruhák.

– Sohasem gondoltam, hogy Budapesten ilyen település is létezik – ámuldozott Aladár.

– Hát én már láttam ilyesmit a szülőfalumban. Sőt amikor apám meghalt a mostohámmal ilyen házban öten laktunk. Ilyen volt az egész utca. – emlékezett vissza Mihály, majd a többiek felé fordult:

– Figyeljetek rám. Még egyszer emlékeztetlek benneteket az, akit keresünk minden bizonnyal egy egyedül élő öreg ember. A neve Gazsó Tomasz. Ő már legalább húsz-harminc éve itt lakik ezen a településen. Azt, hogy melyik házban, nekünk kell megtalálni. Mindenkinél kopogjatok be és érdeklődjetek. Valaki ennyi év után biztos ismeri. – magyarázta Mihály, majd folytatta:

– Úgy gondoljuk, hogy a napokban hozzáköltözött az unokaöccse Panya, aki huszonöt-harminc év körüli fiatalember és az

unokahúga Jana, aki valamivel fiatalabb lehet. Azt feltételezzük, hogy ők tartják fogva Évát és váltságdíjat kérnek érte. Harminckét óra időnk van, hogy megtaláljuk, mert az a kitűzött idő a váltságdíj átadásához. Két osztagba indulunk megkeresni Évát. Hárman-hárman indulunk egy csoportban. Az egyik csoportban Aladár lesz a másikban pedig én. Azért lesz így mert, mi ketten ismerjük, láttuk Panyát, tudjuk hogyan néz ki. Mindegyik csoport kap egy kerepelőt. Az egyik csoportot Gábor, Éva bátya a másikat pedig én vezetem. Ha valamelyikünk rátalál az öregre, vagy Panyára, rögtön üzen a másik csoportnak a kerepelővel, mert az öreget rá kell bírni, hogy árulja el hol rejtőznek a többiek. – fejezte be Mihály, majd egy kis szünet után hozzátette:

– Van kérdés...? Ha nincs akkor induljunk a keresésre.

16. Éva kiszabadítása

Éva kinyitotta szemét és észlelte, hogy egy ágyon fekszik. Érezte, hogy a kezei és lábai össze vannak kötözve annyira, hogy meg sem tudott moccanni. Amikor körülnézett, nem tudta megállapítani hol van. Az ágyat, amelyen feküdt, egy rongyos, piszkos barna takaróval takarták le. Ő a takarón feküdt, de érezte, hogy egy goromba szövésű szalmazsák van alatta a gyalulatlan deszkákból tákolt egyszemélyes fekvőhelyen.

Az első gondolata az volt, hogy meghalt és ez a pokol lehet. Amikor megerőltette az emlékezetét, lassan eszébe jutottak a történetek. Felelevenedett előtte az a perc amikor hazaért a bevásárlásból és kizárta a bejárati ajtót. A következő amire emlékezet az, hogy megkötözve az ágyon fekszik. Újra becsukta a szemét arra várva, hogy talán ezáltal visszakerül a bejárati ajtó elé kulccsal a kezében.

Amikor újra kinyitotta a szemét a körülötte lévő tér nem változott. Továbbra is ott feküdt abban a csúnya szegényes szobában.

Oldalra akarta fordítani fejét, hogy körülnézzen, de éles nyilallást érzett a tarkóján. Egy pillanatra a fájdalomtól újra elvesztette az eszméletét. Kis idő múlva visszatért a látása. Lasú fejmozdulatokkal körülnézett.

Az ágy felett egy csiszolt lécekből készült kereszt logót a falon. A fölötte lévő mennyezet vastag fűrészelt gerendákból és széles deszkákból készült. Ilyet már látott. Nekik is otthon, az anyjánál, ilyen anyagból készült a konyha fölötti plafon, csak az be volt meszettel mázolva. A padlózat döngölt agyagból készült, rajta kiterítettek egy szélesebb rongypokrócot.

A szobában csak néhány régi parasztos bútor állt. Az ágya közelében, a szoba közepén egy rozoga terítő nélküli asztal kapott helyet két székkal. Az egyik fal mellett egy kétajtós szekrény állt melynek az egyik ajtaja félig nyitva állt. Néhány ruhanemű és ágynemű látszott a polcokon. A szekrényajtók arról tanúskodott, hogy valamikor a furnérozó mesteri munkát végzett rajtuk.

Az ágy fejrésznél a széles külső falon egy ablak és egy bejárati ajtó állt. Az ablak alatt egy rövid, támlás kétülékes priccs helyezkedett. Az ablakot kétrészes, vízszintes vörös csíkokkal mintázott gyűrött függöny takarta. Éva ott vette észre a bejárati ajtót is melyet nem hozzáillő lécekkel javítottak meg.

Az ajtóval szemben lévő sarokban lábossal a tetején, egy téglából épített, tapasztott tűzhely állt. Felette a polcon több kopott edény helyezkedett el. Egy másik polcon néhány befőttesüveg és korsó árválkodott. A bejárati ajtóval szemben a tűzhely mellett még egy szoba, vagy helyiség lehetett, de azt Éva nem láthatta mert rá csukták az ajtót.

Éva néhány ide-oda mozgó mozdulattal az ágy szélére helyezkedett. Amikor oda jutott leengedte a lábait és ülő helyzetbe emelte a testét. Azt tervezte, hogy feláll és ugrálva kinyitja a bejárati ajtót. Valahogy kiszökik majd segítségért kiált.

Az ajtó mögötti szobában, a ház tulajdonosa valószínűleg meghallotta a mocorgását, mert kilépett az ajtón. A poros kalapos, idős, borostás férfi, kopott kabátban és kocka mintás ingben, jelent meg Éva előtt.

– Hát, te lányom, elég sokat aludtál...

– Nem vagyok én a maga lány... Hol vagyok és mért kerültem ide ebbe a piszkos szobába? – háborgott Éva.

– Tegnap délelőtt óta itt vagy eszméletlenül az ágyon. Az unokaöcsém hozott ide. Azt állítja válságdíjat kap érted a férjedtől. – magyarázta Tomasz.

– Válságdíjat...? Kitől...? Hisz nekem nincs is férjem csak szegény szüleim, akik alig keresik meg a betevőre valót, hónapról-hónapra.

– Ne hazudj lányom. Nekem az unokaöcsém azt állította, hogy Mihály... Cziprián Mihály a férjed. – erősködött haragosan Tomasz.

– Á... Most értem. Talán Panya, Mihály mostohatestvére mondta ezt magának. De ez egyáltalán nem igaz...

– Ő azt állította, hogy ott a Hermina úton Mihállyal élsz.

– Igaz, hogy a Hermina úton lakok, de Aladár házában és Aladárnak vagyok a cselédje. Neki főzök és takarítok. Ő fizet a munkámért... De, most kérem oldja ki a kötést a kezemen és a lábamon. Valaki nagyon szorosra kötötte.

– A lábadról leveszem a kötést, de a kezedről nem nehogy garázdálkodj. Majd, ha megérkezik Panya, akkor ő megmondja mi

lesz veled. E mellett, figyelmeztetlek, ne próbálj szökni és ne kiabálj, mert akkor újra lekötlek és betömöm a szádát.

– Mondja már ki maga és én hol vagyok?

– Én Tomasz bácsi vagyok Dorottya bátya, Panya és Jana nagybácsija. Te most itt a téglagyárak közelében vagy a Cegaj településen.

– Budapesten?

– Igen, Budapesten. De nekem semmi közöm a te elrablásodhoz. Panya csak arra kért, hogy pár napig vigyázzak rád míg, meg nem kapja a váltságdíjat.

– Arra nemigen számíthat, mert én egy senki vagyok Mihály számára. Viszont a fenyegető levél használatával a zsarolás és az emberrablás nagy bünténynek számít. Ha elenged nem szólok a rendőrségnek és mindent elfelejtek. – próbálkozott Éva.

– Én talán el is engednék. Mondtam Panyának, hogy ez nem jó, amit művel. De ő, azt állította, hogy az egészből nem lesz semmi bajom csak én is egy kis pénzhez jutok.

– Ahogy mondom, a pénzből biztos nem lesz semmi, de a börtönből igenis lesz.

– Ami engem illet én elengednék, de félek Panyától. – ismételte Tomasz – Ő nagyon erőszakos és még képes lenne az életemre támadni. Halottam, hogy Mihályt is megkéselte.

– Igen. Napokig feküdt míg be nem gyógyult a sebe. Most már azt hiszem el is felejtette Panyát.

Alig, hogy kimondta ezeket a szavakat kinyílt a bejárati ajtó és Panya majd utána Jana léptek be a szobába.

– Miért szabadítottad ki Éva lábait? Hiszen rád támadhat vagy megszökhet!

– Ő kérte, mert szorította a kötél. Jana vigyázz a lányra én

Panyával akarok beszélni. – mondta Tomasz majd intett a kezével, hogy menjenek ki az utcára. Amikor kiértek a nagybácsi idegesen rápirított unoka öccsére.

– Tudod te egyáltalán mit tettél? Beszéltem a lánnyal. Ő azt állítja, hogy semmi köze Mihályhoz. Nem is a felesége. Valami Aladár nevezetű férfinak a cselédje. Emiatt sem Mihály, sem az a bizonyos Aladár, nem fog fizetni válságdíjat a lányért.

– Ne légy olyan biztos. Mihály válaszolt a megadott jellel. Ezzel azt bizonyította, hogy hajlandó fizetni. Mondom neked a lány hazudik. Amikor ott találkoztam vele először, nem úgy viselkedett a házban mint egy cseléd, hanem mint aki ott lakik teljes joggal.

– Most már nem tudom kinek higgyek. Félek Panya, félek, hogy mindhárman te, Jana és én nagy bajba keveredtünk. – aggódott Tomasz.

– Ne izgulj. Lehet, hogy nem a Mihály felesége, de akkor is biztos vagyok benne, hogy Mihálynak és Aladárnak érdeke kiszabadítani a lányt. Különben minden kész lesz és rendben lesz, amikor estére megkapjuk a pénzt.

– Erre terved is van? Hogyan képzeled el Éva pénzre váltását? – kérdezte Tomasz.

– Írattam Janával egy levelet, hogy holnap éjfélkor a Pesti oldali rakparton a Margit híd alatt, találkozzunk. Ha elhozza a pénzt, megkapja az asszonyt.

– Talán jó terv, de talán nem. Ha Mihály rendőrökkel jön akkor neked befellegzett.

– Erre is gondoltam. Az üzenetben azt is megírtam, hogy ha nem egyedül jön, akkor nem kapja meg a lányt.

Míg tartott ez a beszélgetés, három férfi kanyarodott be a sáros utcába. Mind a hárman, a ruházatuk alapján nem a Cegaj te-

lepülésen élők közé tartoztak. Nem siettek. Az egyik közülük bekopogott az utca elején lévő házba. Azt akarták megtudni, hogy tudja-e valaki a bentlakók közül, hogy hol lakik Gázsó Tomasz. Addig a többiek az utcán várakoztak.

Egy középkorú asszony kilépett ki a bejárati ajtón. Rövid kérdezősködés után a nő Tomasz és Panya irányába mutatott. Amikor ezt Panya észrevette szólt az öreg nagybácsinak:

– Jobb lenne, ha bemennénk és ott folytatnánk a beszélgetést. Nekem az a három fiatalember nem tetszik. Szerintem nem idevalók. Jobb, ha nem találkozunk velük.

Tomasz bólintott majd mindketten gyorsan besietek a házba. Amikor a három férfi Tomasz házához ért, az egyikük, a Gábor bekopogott.

– Menj ki Tomasz és küld el valahogy ezeket a férfiakat. Nekem nagyon nem tetszenek. – parancsolta Panya.

Mielőtt Tomasz ajtót nyitott, Panya hátulról átkarolta Évát és befogta a száját. Bár a lány ellenkezett, de nem tudott ellenállni az izmos fiatalember szorításának. Panya behurcolta Évát a másik szobába és maga mögött becsukta az ajtót.

Amikor Tomasz kilépett az utcára Gábor megkérdezte, hogy tudja-e véletlenül, hogy hol lakik az öreg Gázsó Tomasz.

– Nem tudom – válaszolt az öreg és folytatta – Nem is hallottam róla.

– Pedig az utca elején lakó asszony úgy mondta, hogy ebben a házban lakik már rég óta, több mint harminc éve.

– Nem... Az asszony biztos téved. Itt csak én lakom egyedül...

– Akkor ki az a fiatalember, akivel az előbb beszélgetett az utcán? – kérdezősködött tovább Gábor.

– Az... az unokaöcsém. Pár napra jött ide vendégségbe.

– Akkor őt biztos Panyának hívják. – szólalt meg Aladár hátulról.

Erre az öreg Tomasz nem tudott mit válaszolni. Látszott az arcán, hogy nagyon megijedt. Remegő hangom megkérdezte:

– Maguk rendőrök?

– Nem Tomasz... Ugye magát Tomasznak hívják. Mi rosszabbak vagyunk, mint a rendőrök...– ijesztett rá Gábor.

Erre a mondatra Tomasz hirtelen hátra fordult és bemene-
kült a házba magára csukva az ajtót. Gábor az ajtó mellé állt és vár-
ta, hogy ha valaki kirohan azt elkapja. Tudta, hogy csak egy kijárata
van ezeknek a lakásoknak. Jól ismerte a beosztást. Kifelé csak a be-
járati ajtón lehetett megszökni.

Mivel nem történt semmi, szólt Aladárnak, hogy forgassa
meg a kerepelőt. Hívja ide a többieket, mert megvan a tettes. Arra
gondoltak, hogy jobb lesz, ha többen vannak és együtt berontanak a
házba mert tudták, hogy Panya milyen elszántan bánik a késsel.
Miután megszólalt a kereplő hárman körülállták a Tomasz házának
bejáratát. Várták, hogy a többiek is megérkezzenek.

Nem kellett sokat várni mire megérkezett a másik csoport
Mihállyal az élén. Így a háza előtt már hatan tartózkodtak. Gábor
vette át az irányítást.

– Gázsó Tomasz, én Éva bátyja vagyok és mindent megte-
szek a barátaimmal, hogy kiszabadítsuk a húgomat. Ezért gyere ki
lassan és nyugodtan fegyver nélkül. Tízíg számolok, ha addig nem
jössz ki betörjük az ajtót és bemegyünk.

Ezek után Gábor lassan számolni kezdett.

–Egy... kettő... három... négy... öt... hat... hét... nyolc... ki-
lenc... tíz... Most ahogy mondtam, betörünk.

Gábor, Mihály és Aladár elindultak az ajtó felé, hogy azt betörjék. Amikor odaértek hirtelen kinyílt az ajtó és Tomasz jelent meg a bejáratban.

– Nekem semmi közöm az egészhez... Nekem semmi közöm. — hebegte Tomasz

– Rendben erről majd később beszélgetünk. Az érdekel ki van még bent a szobában.

– Csak Jana unokahúgom...

– Ne hazudj, hisz az előbb láttam egy fiatal férfit is beszélgetni veled. Hol van Panya?

– Nem tudom...

Tovább nem vártak a hazudozásra Gábor és Mihály berontottak a szobába. Ott csak Janát látták az asztal mellett késel a kezében. Azzal hadonászott védekezés céljából.

Néhány perc alatt tele lett a szoba emberekkel mert bejöttek a többiek is. Rögtön lefogták Tomaszt és az ágyra ültették. Janával is ezt tették, de előbb kicsavarták a kezéből a kést.

Mihály meglátta a másik becsukott ajtót és odaállt majd kiabálni kezdett:

– Panya tudom, hogy ott vagy. Gyere ki mert betörjük az ajtót. Számodra ez a büntett véget ért. Itt hatan vagyunk a szobában. Nekünk nem tudsz ellent állni, de megszökni sem tudsz. Add fel magad és mond meg hová rejtetted Évát.

Ezek után lassan kinyílt az ajtó. Előbb Éva lépet ki rajta. Panya a háta mögött átkarolta és jobb kezével kést tartott a megrémült lány torkához.

– Ezzel a próbálkozással nem oldasz meg semmit. Tedd le a kést. Engedd el Évát. Tomasz és Jana is a kezünkben vannak. Ha valami történik Évával egyikőtök sem ússza meg élve az emberrlást.

– Lépjetek hátra – parancsolta Panya – Lépjetek hátra és engedjétek kimenni. Addig szorítom Éva a torkának a kést, míg ki nem érek az utcára.

– Ne gondold azt, hogy hat ember ellen győzhetsz. – avatkozott be most már Aladár is – Enged el a kést.

– Enged el a lányt – parancsolta Tomasz – vége a garázdálkodásodnak, nem tudod megúszni a büntetést és még minket is bajba keversz.

– Nem. Engedjétek, hogy kimenjek – válaszolta erélyesen és lassan, araszolva elindult a kijárat ajtó felé. Amikor a szoba közepére ért nem tudta szemmel tartani mind a hat embert. Pista, Gábor barátja a háta mögé került és gyors mozdulattal lefogta Panya kezét. Abban a pillanatban mindahányan ráugrottak és kiszabadították Évát.

Éva rettegve és könnyes szemekkel esett Aladár karjai közé. Aladár erősen átkarolta és megcsókolta a kiszabadult lányt.

– Mindent megtettünk volna, csak hogy kiszabadítsunk. Mindent... – mondogatta meghiúsult hangon Aladár.

Panyát is megkötözték és az ágyra ültették a többiek mellé. Amikor egy kicsit lecsitultak a kedélyek Mihály Évához és Aladárhoz lépett:

– Nekem kell bocsánatot kérnem tőletek, mert ezek a gazemberek – és Mihály az ágyon üllő három zsiványra mutatott – mert akárhogy is nem kedvelem őket, akkor is az én távoli rokonaim. Elnézést kérek Gábortól is, akinek a húga ilyen nehéz helyzetbe került. Teszünk róla, hogy a betörők megkapják méltó büntetésüket.

Ezek után Mihály elküldte Gábort, mert ő volt Éva testvére, hogy hívja ide a rendőrséget és vigyék a bűnözőket a börtönbe.

A rendőrök egy óra alatt megérkeztek és a rabszállító kocsi-ba helyezték a három bűnözőt. Évának pedig azt tanácsolták, hogy jöjjön a kapitányságra vallomást tenni.

Mihály és Aladár megköszönték a barátoknak a segítséget. Gábornak külön mert ő bukkant rá Tomasz házára és a testvérek búvóhelyére. Pistának pedig mert sikeresen lefogta Panya kezét és így talán meg is mentette Éva életét. Mielőtt szétszéledt a társaság Gábor a húgához lépett és így szólt hozzá:

– Talán jobb lesz, ha visszajössz haza, ott talán biztonságosabb lenne neked, de lényegében te dönts el...

Aladár is Évához lépett és kérlelni kezdte:

– Maradj nálam Éva. Nekem komoly és tisztességes szándékaim vannak veled kapcsolatban. Ha visszajössz hozzám mindent megteszek annak érdekében, hogy ilyen eset többé ne történhessen meg. Nálam is biztonságban leszel mert, gondolom, ezek az elkövetők jó ideig börtönbe fognak maradni.

Éva egy rövid ideig töprengett majd Gabi testvéréhez lépett. Átkarolta a vállát és arcon csókolta.

– Köszönöm testvér, hogy segítettél a kiszabadításomban... köszönöm, de Aladárnál jól érzem magam. Kedves, jólelkű ember, aki megbecsüli a munkámat a ház körül. Ha nem haragszol én szívesebben nála maradnék.

– Rendben húgocskám... Ha te így döntöttél és ezt így jobbnak látod, maradj Aladár úrnál.

Ezek után Gábor kezét fogott Aladárral és csak annyit szólt:

– Kérem vigyázzon... nagyon vigyázzon a húgocskámra.

– Biztosítom Gábor, hogy úgy lesz. Ha néha a Hermina út felé jár nyugodtan térjen be hozzánk egy pohár sörre.

Pár napra rá, miután sikeresen közbeléptek és megmentet-

ték Évát, Mihály csak akkor szólt Jankának a történetekről.

– Rögtön mondhattad volna nekem. – bírálta haragosan Janka – Biztos lett volna valami, amiben segíthetek. Ha tudom, hogy veszélyben vagy...

– Épp azért nem szóltam, mert ha megmondom csak idegeskedtél volna anélkül, hogy segíthetnél. – nyugtatta meg Mihály.

Már a nyár vége felé járt az idő, de még voltak szép meleg napok. Egy kellemes napsütéses délelőtt, kiválónak ígérkezett az idő egy kis kiruccanáshoz. Közvetlenül a sikeres gazfickók kézre kerítése után, Aladár úgy döntött, hogy ők négyen Aladár és Éva, Mihály és Janka kimennek ebédre az egyik közeli vendéglőbe, amely kerthelyiséggel rendelkezik.

Az Állatkert melletti Wampetics vendéglőt jelölték ki a sikeres akció megünneplésére. A vendéglő már több mint ötven éve működött, de a kerthelyiséget csak pár évvel a századforduló után nyitották meg.

Megnyitását követően, hamarosan a fővárosi úri társaság legdivatosabb szórakozó helyévé vált. Az akkori miniszterek, katonatisztek, színészek, festőművészek, írók, újságírók, lettek a vendéglő állandó vendégei.

A bérlő, Wampetics úr, mindig gondosan ügyelt arra, hogy a kisemberek is figyelmes kiszolgálásban részesüljenek. Vasárnaponként valóságos versengés folyt az asztalokért. A kitűnő konyha, az ott lévő fák között a tornácos zenepavilon kellemes környezet biztosított a pihenni, ebédelni óhajtó vendégeknek.

Aladár jókedvvel, főleg azért, mert sikeres lett a mentő akció és mert Éva mégis csak őt választotta ünneplésre készült.

Amikor odaértek, sikerült még egy üresen álló négyszemélyes asztalhoz jutniuk. Észrevették, hogy szerencsájuk volt, mert

már akkor sokan voltak a kerthelyiségben.

Nem mesze tőlük az egyik kisebb, kétszemélyes asztal mellett Mihály felismerte azt a lányt, akivel a Margit szigeten találkozott amikor a romos épületek között járt.

– Nézzétek – szolt a többieknek – Azzal a kisasszonnyal találkoztam a Margit szigeten. Ott készített egy festményt. Még meg is dicsértem a művét.

– O... Hát igen, az a Vészi Margit, de ki lehet az az ember, aki vele szemben ül. Nem tudom felismerni mert nekünk háttal ül.

– Biztos, valamelyik festő vagy újságíró, mint ő.

Amikor a pincér hozzájuk lépett, hogy felvegye a rendelést Aladár magabiztosan megkérdezte a felszolgálót.

– Az a kisasszony nem a Vészi Margit festő és újságíró.

A pincér arra fordult amerre Aladár mutatott.

– De igen, csak most már Molnár Margit a neve. Férjhez ment Molnár Ferenchez, az íróhoz. Nemrég házasodtak.

Miután a pincér felvette a rendelést Aladár remegő hangon megszólalt.

– Kedves barátaim, szeretném, hogy ti is tanúi legyetek ennek a számomra nagyon szép és magasztos pillanatnak.

Ezek a szavak után kivett a zsebéből egy kis kék plüss anyaggal borított dobozkát és Éva elé tette az asztalra – majd kicsit remegő, megatódott hangon a következő szavakkal szolt hozzá:

– Ezt az ajándékot tiszta szívből neked hoztam. Kérlek fogadd el szeretettel.

Amikor Éva átvette felemelte a dobozkát lassan, de kíváncsian és óvatosan kinyitotta, egy kék opállal díszített aranygyűrűt emelt ki belőle.

Aladár nem tudta kívánni, hogy Éva kifejezze örömét és tet-

szését, a gyűrű iránt, hanem egyenesen Éva szemébe nézve megkérdezte tőle:

– Kedves Éva... leszel-e a feleségem?

Éva egy gondolatnyi szünetet tartott. Nem azért, mert nem értette meg a kérdést, hanem azért, mert annyira meglepődött, hogy szóhoz sem tudott jutni.

– Igen... Igen... Természetesen drága Aladár. Ez a pillanat életem legmeghatóbb és legszebb perce.

– Nekem is drága Éva...

– A csók... Csókot akarunk látni – tapsolva hangosan biztatták Janka és Mihály a boldog párt.

– Itt... Mindenki előtt? – szolt kicsit visszafogottan Éva.

– Igen, itt mindenki előtt...

Aladárnak nem kellett sokáig várakoznia, mert Éva hozzá simult és hosszan szájon csókolta.

Csak utána figyeltek fel a hangos tapsolásra amely, környezetükből hangzott fel. Akkor jöttek rá, hogy ezt a meghitt pillanatot, jó néhány körülöttük levő asztaltársaság is figyelmesen kísérte.

Az egész társaság továbbra is, jól érezte magát. A négy fogasos ebéd után, úgy döntöttek, hogy elindulnak egy hosszabb sétára a Városligetben. Szokatlan módon, mind a négyen egy vonalban járták a kikövezett Stefánia utat. Az ilyen sorban vonuló sétát a lányok követelték mert, Mihály részeltessen mesélni kezdett arról hogyan utazott Budapestről Czabajra. Azt is elmondta mi mindent tudott meg Gyula plébánostól, az apjáról és Dorottýáról a mostohájáról. Mesélt az érzelmekkel teli találkozásról a féltestvér húgával. Attól tudta meg, de akkor már sajnos későn, mire készült a két gazember. A nagybácsi nevét és szálláshelyét is tőle tudta meg.

„Vigyél magaddal... „ – kérlelte Ida a féltestvére.

– Abban a helyzetben ezt nem tehettem meg és nem is ígérhettem semmit. Éva kiszabadítása volt a fontos. Arra gondoltam, hogy ha majd Éva sikeresen előkerül és a gazemberek börtönbe jutnak, akkor megpróbálhatok valami munkahelyet találni számára itt Budapesten. – magyarázta Mihály.

– Nézd Mihály – szakította félbe Janka Mihály mondanivalóját – én beszélhetek a Bácsikámmal. A cukrászdában és nálunk otthon is elkel egy takarítónő. Ha ilyesmit vállalna...

Janka karon fogta Mihályt, Éva pedig Aladárt. Úgy sétáltak egymás mellett, hogy egyikük se maradjon le Mihály felderítő történeteiről. Csak, amikor nagyobb társaság jött velük szembe, vagy egy fiáker akarta elkerülni őket, akkor húzódtak egymás mögé. Mivel Mihályék pár évvel fiatalabbak voltak, ők húzódtak Aladár és Éva háta mögé.

Útközben találkoztak a Dévics családdal. Ők is sétára indultak. Velük volt egyetlen életben maradt lányuk Zsófia. Mihály nagyon elcsodálkozott azon, hogy a két-három év alatt, menyire megkomolyodott és igazi úri kisasszony lett belőle.

Néhány percre megálltak beszélgetni. Mihály bemutatta kedvesét és a barátait. Ilonka jól megnézte Jankát, biztos azt mérgette, hogy Mihály mostani párja jobban néz-e ki, mint Katalin. Mihály nem merte megkérdezni, hogy hogyan vészelték át azt a szerencsétlenséget melyben Katalin életét vesztette. Mivel nem találtak sok közös témát, Ilonka megkérdezte Mihályt, hogy megvan-e még a féltve őrzött fényképezőgépe.

– Sajnos egy véletlenség folytán széttört, de remélem, hogy találok olyan mestert, aki újra össze tudja állítani a gépet. – válaszolt Mihály kihagyva az igazi meghibásodás okát.

Miután elváltak akkor jutott eszébe Mihálynak, a fényképe-

ző géppel kapcsolatban, hogy már nagyon régen nem jelentkezett Mária. Sem álmában nem mutatkozott, sem pedig a valóságban. Megjelenésével, ahogy eddig is kimentette a számára életveszélyes helyzetekből, ezúttal is megtehetné volna, amikor Évát elrabolták. Ahogy végiggondolta az Évával való történetet rájött, hogy ő egy percig sem volt életveszélyben, talán ezért nem jelentkezett Mária. Függetlenül attól, valahogy mégis csak hiányolta mert, életének fontos fordulataiban mindig jelen volt.

Már beesteledett amikor mindhárman hazaértek Aladár házába. Fáradtan a nagy eseménytől és a hosszú sétától együtt leültek pihenni a mappaiban, beszélgetés közben Mihály felvetette a kérdést Aladárnak, hogy mivel változtak a körülmények talán jobb lenne számukra, ha ő kiköltözne a Hermina úti házból. Azzal érvelt, hogy Éva bizonyára kellemetlenül érzi magát az ő jelenlétében.

– Most már jól keresek és találhatok magamnak máshol is albérletet. – fejezte be Mihály.

– Szó sem lehet róla. – mondta Aladár. – Hisz te már akkor is itt voltál amikor festményt készítettem róla. Éva akkor sem kifogásolta a jelenlédet. Ugye Éva? – fordult Aladár Éva felé.

– Nekem Mihály egy percig sem volt útban és gondolom nem is lesz. Szerintem Mihály nyugodtan bérelheti az emeleti szobát. – válaszolt Éva

– Hát persze – folytatta Aladár – Különben is, neked köszönhetjük mindketten, hogy Éva megmenekült. Ki tudja az a börtöntöltelék mi mindenre lett volna képes Évával kapcsolatban, ha nem fedezzük fel olyan gyorsan Tomasz házáat.

A társalgás végén még az nap Éva leköltözött az emeletről Aladár szobájába.

Mivel Éva elrablása tiszta ügyként állt a bíróság előtt és

bizonyítékok is voltak a bűntényre, a tárgyalást rövid időn belül megkezdték.

Mihálynak, Aladárnak és Évának csak egy alkalommal kellett a bíróság előtt tanúskodniuk. Az írott bizonyítékok a zsarolásról és Éva életének veszélyeztetését a szemtanuk bizonyították. A bíró néhány nap után meghozta az ítéletet.

Az ítélet kihirdetésére csak Mihály ment el. Ott találkozott mostohaanyával Dorottyával, aki szóvá tette, hogy nem szólt neki, amikor a faluban a plébánosnál járt. Szerinte ő talán tudott volna segíteni abban, hogy Panya és Jana felhagyjanak az ilyen gonosztettekkel. Dorottya panasza nem segített az ítélet enyhítésében. Panyát öt év letöltendő börtönbüntetésre ítélték, Janát négy évre, Tomaszt a magatartása és idős kora miatt csak, mint bűnsegítőként két év felfüggesztet börtönbüntetésére ítélték.

Aladárnak végül is igaza lett Mihállyal kapcsolatban, mert Éva továbbra is úgy viselkedett vele szemben, mint mielőtt megtörtént az eljegyzés.

Egy alkalommal, a Halászbástyára tartó lépcsőfeljáraton, Janka is kifejezte aggodalmát, azzal kapcsolatban, hogy egy fedél alatt lakik Aladárral és Évával. Ezt a megjegyzést csak úgy, útközben vetette fel, mert különben azért indultak a Mátyás templom irányába, hogy megnézzék az országalapító Szent István lovas szobrát amelyet nemrég leplezettek le. Janka félúton megállt, hogy néhány mély lélegzett vegyen és folytatta a témát.

– Nézd Mihály én szívesen beszélek Tantival. Megtudakolom tőle, hogy a nagy Czettner ház, valamelyik emeletén, van-e megüresedett bérlakás. Nyugodtan odaköltözhetnél. A bér nem hiszem, hogy magasabb lenne, mint Aladárnál.

Mihály ezt óvatos szavakkal elutasította mert, még nem ké-

szült fel arra, hogy egy fedél alá kerüljön leendő anyósával. E mellett Idát szerette volna megszabadítani a mostohától és a falusi szegénységből.

– Ha Idának sikerülne munkához és albérlethez jutni, – válaszolta Mihály – akkor nyugodtabban beköltözhetnék az egyik Adria-i úti lakásba. Bár nem ártana, ha Ida valamilyen módon Éva mellé kerülne és segíthetne a házi munkákban. Tőle sokat tanulhatna. Emiatt inkább arra kérlek, hogy kérdezd meg a Bácsikát kell-e a cukrászdába, vagy valamelyik ismerősüknél takarítónő.

Beszélgés közben kiértek a felfelé vezető lépcsőzetes folyosóból. A következő pillanatban az erős napsütés elvakította Jankát. Kénytelen volt kinyitni a napernyőjét.

A Szentháromság téren már többen voltak. Néhányan a Mátyás templom felé vették az irányt, mások pedig a Halászbástya felé siettek. Ők ketten rögtön megpillantották a hatalmas Szent István királyt ábrázoló szobrot. A szobor felavatása jó pár hónappal azelőtt, még májusban, megtörtént. Akkoriban, Mihály azt feltételezte jogosan, hogy biztos nagy tömeg lesz a szobor leleplezésénél a király jelenléte miatt. Ezért választottak egy későbbi időpontot a szobor megtekintésére.

A szobor, ott állt a bástya és a templom közötti téren. A hatalmas műemléket Stróbl Alajos szobrászművész készítette. Mihály megfogta Janka kezét és úgy járták körül a pompásan díszített lovon ülő államalapító uralkodó hatalmas bronzalakját. Észrevették, hogy Szent István testét a koronázási-palást fedi, kezében a kettős keresztet tartja. A korona, fölött ott állt az aranyozott glória.

Nem is egyszer, hanem többször is körüljárták a szobrot. Megállva gyönyörködtek a szépségében. A következő pillanatban egy erős fuvallat kikapta Janka kezéből a csipkés, fehér napernyőt.

A szárnyra kapott ernyőt a szél forgatva röpítette magával. Végül, a Szent István szobor márvány alapzatának díszes oszlopárnak egyikénél akadt fel.

Mihály kísérte az ernyő útját és amikor az helyet talált magának a lovasszobor alatt, körülnézett. Többen is figyelték és vártak arra, hogy mit fog tenni a fiatalember. Mihály, a nagy tiltakozó hurrogás ellenére, mindenki szeme láttára komoly erőfeszítéssel megmászta a talapzatot, hogy elérje a napernyőt.

Miután ez megtörtént fittyet hányva a körülöttük lévők protestálására elindultak megnézni a Halászbástyát.

17. Karácsony

Mihály, még akkor, amikor találkozott a Dévics családdal a Városligetben eldöntötte, hogy megjavíttatja a régi stúdió fényképezőgépet. Neki úgy tűnt, hogy Jana nem okozott nagy kárt benne, amikor a padlóhoz vágta a készüléket. Abban is reménykedett, hogy Mária majd jelentkezik neki, ha a gép meg lesz javítva.

Eltartott pár hónapig, míg sikerül olyan mestert találnia Budapesten, aki fényképezőgépek javításával foglalkozik. Végül az Eszkü úton talált egy céget, amely különféle fényképezőgépeket és fényképészeti kellékeket árult. Ennek a cégnek volt egy Sándor nevezetű öreg raktárosa, aki állítólag mindent, ami a fényképezéshez kell meg tudott javítani.

Mihály összepakolta a fényképezőgép részeit egy nagyobb kartondobozba és elvitte Sándorhoz. Amikor Sándor meglátta a

széttört gépet fejét csóválva csak annyit mondott:

– Uram, nem lesz gond. Jelentkezzen két hét múlva. Egyes alkatrészeket ki kell cserélnem, de remélem ez önnek nem jelent problémát.

– Nem... Természetesen, nem csak javítsa meg...

Két hét elteltével, amikor Mihály újra meglátogatta Sándor mestert, a gép ott állt előtte az asztalon. Sokkal jobban nézett ki, mint amilyen a baleset előtt volt. Sőt, mivel egyes részei ki lettek fényesítve olyannyira, hogy szinte újnak látszott.

Mihály nagyon megörült, hogy újra működőképes a fényképezőgépe. Feltételezte, hogy Aladárnak is tetszeni fog, és majd folytathatják a fényképezés titkainak élsajátítását.

Időközben Janka jelentette, hogy a Czettner cukrászdában sajnos egyelőre nem kell új alkalmazott. Viszont a Bácsikája amikor ezt megemlítette az egyik jó ismerősének, Szénásy Bélának kiderült, hogy annak kellett új munkaerő a nemrég megépített papírgyárában. A cukrászda többször süteményt és tortákat is készített Béláéknak. Így kerültek kapcsolatba. Az új munkaerő nem a Fereneciek terén lévő papírkereskedésbe kellett, hanem a Molnár utcai papírkészítő gyárba. Szénásy úr elmondta, hogy mivel a gyárban egy új részleget nyitnak, oda egy takarítónő is kellene.

Mihály rögtön írt levelet Gyula plébánosnak, amelyben elmagyarázta, hogy munkát talált Ida számára a nagyvárosban. Ő mostanában a munkája miatt nagyon el van foglalta, de ha valaki elkísérné Idát, annak kifizetné az utat és a fáradságát. Megkérte, hogy Rebeka tisztelendő nővér, vagy a kántor kíséretében utazzanak Budapestre. Pénzt is tett a levélbe. Többet, mint amennyibe kerültek a vonatjegyek. Mivel nem tudhatta mikor érkeznek a levélben megírta a Hermína úti címét bár azt Gyula pap már tudta.

Négy nap múlva, amikor Mihály fáradtan hazaérkezett a munkából, ott találta Aladárt a nappaliban három nő társaságában. Ida, Rebeka nővérrel érkezett Budapestre.

– Maguk ketten, hogyan jöttetek idáig a vasútállomásra? – kérdezte Mihály aggódva.

– Gyalog. Útközben, több járókelőt is megkérdeztünk, hogy merre van a Hermina út, aki tudta útba igazított bennünket. – válaszolt Rebeka nővér.

Amikor Ida felállt, Mihály közelebb lépett, hogy átkarolja, de amikor végignézett rajra az utolsó pillanatban meggondolta magát és csak kezét nyújtott neki.

Ida haját gyűrött, fekete kendő takarta, amely nagyon öregítette. Hosszú ujjú, egyenes, elől gombolós bokáig érő ruhában állt előtte. Ingujjait könyökig fölgyúrte. Valószínűleg szokásból a sok munkavégzés miatt. A ruhát a derekánál ruhaanyagból készült övvel kötötte át. Emiatt a szoknya, lefelé, harangszerűen szélesedett és ráncosodott. A ruha anyaga világos szürke vékony vászonból készült melynek apró piros virágmintái már majdnem teljesen kifakultak a sok mosástól. Lábán harisnya nélkül egy egyszerű vékony cipőt viselt.

– Őrülök, hogy itt vagy Ida. – szólt Mihály és kezét fogott vele, majd folytatta – te ebben a ruhában utaztál?

– Igen... – válaszolta zavartan Ida.

– Várj még egy kicsit, előbb beszélnem kell Aladárral és Évával. – jelentette ki Mihály mielőtt bármit mondott volna Idának.

– Tudom Mihály mit akarsz kérdezni, de az már el van rendezve. – válaszolt Aladár és Évára nézett majd folytatta – Akkor amikor Ida és Rebeka nővér bejöttek a házba mi ketten Évával

megbeszéltük, hogy a húgod pár napig itt maradhat nálunk. Rebeka nővér már érkezésükkor elmondta, hogy számára Gyula plébános biztosított szállást a Batthyány téren lévő Erzsébet apácák templomában. Egy ajánló levéllel megkérte falubeli ismerősét, Júlia nővért, aki az ottani kórházban dolgozik, hogy lássa el néhány napra. Ugye, erről akartál velem beszélni?

– Igen Aladár, igen. Köszönöm Ida nevében is azt, hogy elhelyezhetem itt pár napra. Holnap, a húgommal korán elmegyünk Szénásy úrhoz a Molnár utcai papírkészítő gyárba. Utána pedig ki megyek Tomasz bácsihoz. Beszélek vele, hogy fogadja be albérletre Idát. Elmagyarázom neki, hogy ha jóvá akarja tenni a bűneit akkor adjon szállást a rokonának pár hónapra. Ida ottléte neki is jó lesz mert, főzni fog rá és ő sem is lesz egyedül.

– Akkor én elindulok... – szolt közben nyugodt hangon Rebeka nővér.

– Hová... hová... Hát tudja-e kedves Rebeka nővér hol van a Batthyány tér és az Erzsébet apácák temploma? – állította le Mihály.

– Valahol Budán... Majd csak valaki útba igazít...

– Szó sem lehet róla. – magyarázta Mihály – mindjárt körülnézek a Városliget környékén. Ott mindig ácsorog néhány szabad konflis vagy fiáker.

Mihály nem várta meg Rebeka ellenkezését, hanem gyors léptekkel kiment a házból és elindult a Városliget felé.

– Nem akarlak megsérteni Ida, – szólalt meg ezek után Éva – de látom, hogy egy rongyzsákkal érkeztedél. Ebben van az összes holmid?

– Igen, nagyságos asszony. Csak egy pár ingem és alsóm van benne. – válaszolta szégyenlősen Ida.

– És van másik ruhád is?

– Nincs. Csak ez az egy, ami most rajtam van.

– Na várjál, majd keresünk valamit a számodra miután kikísértük Rebeka nővért.

Mihály gyorsan visszaért a konflissal. Megbeszélte a fuvarossal, hogy hová kell vinnie Rebeka nővért. Amikor elbúcsúzott tőle, adott neki még pénzt a fáradságáért.

– Mindent nagyon köszönök Rebeka nővér és mondja meg Gyula plébánosnak, hogy nagyon hálás vagyok neki, hogy ezt a kéresemet teljesítette.

Amikor Mihály visszaért a nappaliban Aladár nevetve szólt hozzá:

– Már alig vártam, hogy megérkezz. Nehéz kijönni három nőszeméllyel – panaszkodott viccesen Aladár – még sört sem mertem inni nehogy Rebeka nővér megszóljon.

Éva néhány régebbi holmival felstaffirozta Idát. Az egyik ilyen kapott ruhában ment el bemutatkozni Szénásy úrhoz. Amikor a lány megkapta az állást, Mihály intézkedett Tomasznál is. Ő az első pillanatban nem szívesen fogadta Idát, de amikor Mihály elmagyarázta, hogy csak pár hónapról van szó, akkor belegyezett.

Miután minden helyre rázódott Mihály nyugodtan folytatta mindennapjait. Ida dolgozni kezdett az új papírgyárban és átköltözött Cegajra Tomasz nagybácsihoz.

December elején Janka szólt Mihálynak, hogy a Czettner család karácsonykor szívesen látná ebéden.

– Nagyon szépen köszönöm a meghívást. örömmel eljövök, de még karácsony előtt szeretnék beszélni Czettner úrral és Irén nagyságos asszonnyal. – válaszolt Mihály majd folytatta – Kérlek beszéld meg velük, hogy mikor jöhetnek el egy délutáni teára. Szeret-

nék komolyan elbeszélgetni István úrral.

– Talán, mégis csak át akarsz költözni a Bácsika bérházába?
– kérdezte visszafogott örömmel Janka.

– Arról is lehet szó, de ahogy a szokás megköveteli, szeretnék engedélyt kérni tőlük, hogy megkérhessem a kezed, persze ha te i beleegyezel.

Janka örömeiben nem tudott mit válaszolni csak Mihályhoz lépett és arcon csókolta.

– Ez igent jelent? – kérdezte kicsit visszafogottan Mihály.

– Hát mit gondolsz? – válaszolta huncutul Janka.

Néhány nap múlva Jankától megérkezett a válasz. A Czettner család december 16-án. vasárnap, várja egy délutáni teára.

Mivel Janka elmondta, hogy Mihály mire készül a Czettner család mindkét tagja jelen volt, amikor megérkezett. Mihály ez alkalommal két csokor virággal jött. A rózsákból készültet Jankának a másikat margarétákból pedig a háziasszonynak hozta.

Miután Julcsa segített a csokrok elhelyezésében távozott a szobából. Mihály a Janka melletti karosszékekben foglalt helyet míg a vendéglátó házaspár velük szemben foglalt helyet.

A társalgás elején a kötetlen beszélgetés során legtöbbet a munkáról volt szó. Előkerültek a mindennapi témák mint: például, hogyan növekednek az igények, feladatok. Mihály is és István is, mindenki a saját munkakörében szerzett tapasztalatok alapján, arról beszéltek, hogy mennyire nő Budapest lakosságának száma és azzal együtt az igények is. Megjelentek konkurens vállalatok is a város egyes részein. A cukrászda is, majdnem minden nap tele van vendégekkel.

István kifejtette, hogy az utóbbi időben azon gondolkozik, hogy talán jó lenne még egy cukrászdát nyitni. A Stefánia út másik

végén az István mező és a Lóverseny tér közelében sokan megfordulnak. Ami a kuncsaftokat illeti, jó hely lenne egy cukrászda számára. Sajnos az a gond, hogy ott nincs olyan megfelelő épület, amelyet erre a célra fel lehetne használni.

Természetesen a következő téma Éva elrablása volt. Istvánt nagyon érdekelte az, hogy hogyan történhetett meg ez a hihetetlen dolog. Janka már néhány mondatban elmesélte a történeteket, de a háziak részletes beszámolóra is igényt tartottak.

Így Mihálynak nem maradt más hátra mint, hogy részletesen elmesélje az egész történetet a végén arra is kitért, hogy őt és az egész Cziprián családot semmilyen vérbeli rokonság nem köti a Gázsó családhoz. Panyát és Janát a mostohaanyja hozta a házhoz.

– Kérem, egy pillanatra se gondolják, hogy valami közöm, vagy családi kapcsolatom fűződik azokhoz a zshiványokhoz. – magyarázta Mihály – Még édesapám élt addig valahogy nem mertek bántalmazni, de amikor apám szerencsétlenül járt munka közben és belehalt a sérülésekbe, az egyedüli hely, ahol menedéket találtam az a helybeli Gyula plébános volt. Ő látta az egész helyzetet és neki köszönhetem, hogy megszabadultam a Gázsó család tagjaitól. Miatán megvolt a tárgyalás megkapták méltó büntetésüket.

– Rendben van Cziprián úr. – válaszolt István majd folytatta – Janka unokahúgunk elmondta az ön szándékát. Nézze, mi ketten Irénnel már többször is találkoztunk magával. Maga elmondta mennyi jövedelemmel rendelkezik és milyen tervei vannak az életben. Mi megfelelőnek találjuk magát Janka leendő férjének. Mivel beszéltünk Janka kisasszonnyal és szerinte sincs semmi akadály annak, hogy megtartsuk az eljegyzést szűk családi körben december 25-én.

– Köszönöm, nagyon szépen köszönöm Czettner úr – kö-

szönte meg lelkesen Mihály, majd megfogta Janka kezét és folytatta – Nagyon szépen köszönöm a bizalmukat és ígérem, hogy Janka kisasszonynak, azaz a jövőendő feleségem részére, mindent megteszek azért, hogy gond nélkül élhessen mellettem.

– Mi levelet írunk Janka anyjának, hogy eljegyzés lesz. Reméljük el tud majd jönni erre a neves napra, de persze tudom azt is, hogy sok a munkája a vendéglőben. Én már megnéztem a naptárt, az nem a következő, hanem az utána lévő keddre esik. Akkora szeretettel várjuk ebédre.

Ezek után, a két férfi felállt és kezet fogott. Mihály odament Irénhez és meghajolva, kezet csókolt neki majd a végén Jankához lépett. Janka felállt és úgy nyújtotta kezét Mihály felé. Ez a kézcsók egy kicsit tovább tartott.

Amikor elbúcsúztak és Mihály kiért az utcára, néhányszor nagy lélegzetet vett. Akkor jött rá, hogy az egész beszélgetés alatt, mennyire szorongott. A szíve úgy kalimpált, hogy majd kiugrott a helyéről. Emiatt úgy döntött, hogy inkább gyalog teszi meg az út egy részét a Hermína utca felé. Útközben, eszébe jutottak azok a mondatok melyeket napokon keresztül gondosan összeállított. Kitervezte milyen sorrendben, milyen szavakkal mondja el Janka iránti érzelmeit Istvánnak. Még Évától is tanácsot kért tudva, hogy ő az utóbbi időben amióta Aladárnál van olvassa a könnyű tartalmú szerelmes regényeket. A végén, ahogy az életben rendszerint történni szokott, hiábavaló volt minden. Mivel István már előre tudta Mihály szándékait a beszélgetés egyszerűre, gördülékenyre sikeredett.

Sétálás közben észre sem vette, hogy már a Városliget bejáratához ért. Akkor úgy döntött, hogy onnan gyalog folytatta útját Aladár háza felé.

– Hogy volt? – tették fel mindketten a kérdést Mihálynak amikor az belépett a nappaliba.

– Hát... Hogy is mondjam... Sokkal egyszerűben zajlott le az egész beszélgetés mint, ahogy gondoltam volna. Igaz, a leendő apósom megértő volt velem szemben és besegített, mert már tudta mi járatban vagyok.

– Örülök, hogy minden a legnagyobb rendben lezajlott. – állapította meg Éva – Az elkövetkező héten mi is megünnepeljük a karácsonyt. Mivel Ádám-Éva napja, hétfőre esik szeretném, ha olyan ételleket szolgálhatnák fel amilyeneket az én nagymamámnál Jászberényben gyermekoromban ettem.

– Fokhagyma, alma és ilyesmi? – érdeklődött Aladár.

– Igen, és még más is. – válaszolt Éva.

– Az jó lesz mert utoljára nálunk is úgy ünnepeltük a böjt utolsó napját amikor még együtt éltem a szüleimmel.

– Nálunk, a Czabaji faluban, az ünnepség csak annyiból állt, hogy el kellett menni az éjféli misére. Később, amikor már nagyobb lettem akkor segítettem a templomban Rebeka nővérnek a betlehemi jelenet kellékeinek összeállításában. A figurák, József, Mária, Jézus, a három király, és még néhány bábút a szalmával terített jászolba állítottuk fel. Fehér pamutcsomókból bárányokat készítettünk és az egész istálló tetejét apró nádszálakkal lefedtük.

– Mi nem készítünk betlehemi jászolt. Még gondolom, karácsonyfát sem. Azt inkább olyan házakban állítanak, ahol gyerek is van. Mi, ha Aladár egyet ért velem, a hagyományos vacsorával ünnepelünk és később, ha kedvetek lesz, elmehetünk az éjféli misére.

– Persze... Persze Éva. Jó lesz mert már régen volt ilyesmi ebben a házban. – örvendezett Aladár.

Az elkövetkező héten Éva járta az üzleteket, hogy beszerez

zen mindent, ami kellett az ünnepi vacsorához. Mihály pedig szabad idejében a várost járta, hogy megfelelő gyűrűt találjon valamilyen aranyművesnél.

Végül, a Dohány út elején, rábukkant Burger Adolf, aranyművesre. Ott nagy volt a választék és ezért talált egy megfelelő kék köves gyűrűt Janka számára.

– Ha a gyűrű karikája túl nagy, vagy nem fér a kisasszony ujjára, nyugodtan hozza vissza. Könnyen segíthetek rajta, de ehhez a kisasszony ujjmérete is kelleni fog. – magyarázta Burger úr.

Mihály kifizette a gyűrűt és megkérte az aranyművest, hogy tegye be egy hozzá illő dobozkába.

– Örülök, hogy a végén idetaláltam, az egész város tele van órással. Aranyművest pedig alig láttam – panaszkodott Mihály.

– Elhiszem, kedves uram. Manapság a női ujjak munkára valók nem ékszer viselésre. Csak a nagyon gazdag családokra jellemző az ékszer vásárlás, de azok is inkább Bécsbe utaznak mert, ott nagyobb a választék. Itt Budapesten nagyon kevesen vagyunk. – magyarázta az aranyműves.

Amikor hazaért az volt első dolga az, hogy megmutassa Évának és Aladárnak a gyűrűt és kikérje tőle a véleményüket. Mind a ketten jónak és szépnek találták az ajándékot, ami megnyugtatta Mihályt.

Ádám-Éva estéjén először fokhagyma került az asztalra, hogy a gyógyító erejével leküzdje a betegségeket. Éva magyarázata alapján, mézbe kellett mártogatni.

– Karácsonykor a diótörés szokás szinte egész Magyarországon ismertté vált. Az egészséges dió egészséget, a rossz dió betegséget jósol. – magyarázta Éva a következő fogást. – Jászberényben az almának karácsonykor sokféle mágikus szerepet tulajdonítottak.

A családfő az almát annyifelé szeletelte, ahány családtag ült az asztal körül. Mindenki kapott belőle, hogy összetartsen a család.

– A Nyitra környéki falvakban régen bab, borsó, vagy lencselevest, utána pedig mákos gubát ettek. Nálunk otthon, Dorottya sajnos ilyesmit sohasem készített – mesélte Mihály.

– A végére, főfogásként halászlét készítettem. Remélem ízleni fog. – ajánlotta Éva és máris hozta ki a még meleg ételt.

– Bevallom Éva én még sohasem ettem halászlét. Lehet, hogy azért mert, a falunk környékén nem voltak halászok. Nincs patak vagy folyó.

– Nagyanyám mesélte, hogy a férje, nagyapám „halici” -nek nevezte. Kis-Balaton környékén született. Állítólag ott a halászok nádkunyhókban laktak és többfajta halból halicit főztek. Mesélte Éva.

A hal után muskotályos bort ittak mivel azt Éva is szerette mert, az közepesen édes és kevés savat tartalmaz. Az ünnepi vacsorát finom mákos gubával fejezték be.

– Hogy az igazat megvalljam, ez a finom több fogasos vacsora után nincs kedvem éjfélre menni. Biztos, hogy sokan ott lesznek a templomban és el is tart a mise – vélekedett Aladár.

– Ami engem illet én se mennék, hisz holnap nagy feladat vár rám. – csatlakozott Aladár gondolataihoz Mihály.

– Hát akkor nincs más hátra mint, hogy élvezzük a finom vacsorát után az estét és még egy pár pohár borral jól pihenünk.

Másnap Mihály felvette a legjobb öltönyét. Mielőtt a zsebébe tette a kis gyűrűs dobozt, még egyszer leellenőrizte. Amikor készen állt az indulásra az Adria utca felé, Aladár kézfogással biztatta, Éva pedig „anyáskodva” megsimogatta Mihály arcát.

– Minden rendben lesz Mihály, – biztatta Éva – Meglátod.

Nem kell sokat magyarázkodnod, csak egyszerűen pár szóval kérd meg mindenki előtt Janka kezét. Hisz mindenki tudja miért jöttél. A szokás értelmében egy dolog fontos. Miután Janka igennel válaszol mindenki előtt kézfogással kell megerősíteni a kettőtök elszántságát. A kézfogás már rég óta szokás, mint amikor létrejön egy üzleti megegyezés.

Amikor Mihály becsöngetett, ez alkalommal, Janka nyitotta ki az ajtót. Fehér hímzett, hosszú, ünneplő ruhában várta az érkezését. A selyemruha a testéhez simulva, kifejezésre juttatta karcsú derekát.

Kézen fogva, együtt léptek be a nappaliba. Az asztal már ünnepélyesen megterítve állt. Az ablak mellett, az egyik sarokban, ott állt a feldíszített karácsonyfa. A fa ágait különböző csillogó gömbök, szalagok és színes papírba csomagolt cukorkák díszítették. Az egyik fotelban, a karácsonyfához közel Irén foglalt helyet. Pár lépésre tőle pedig István állt. Amikor meglátta a fiatalokat, Mihály felé indult és kézfogással üdvözölte a vendéget. Ezek után Mihály Irénhez lépett és kézcsókkal köszöntötte, majd megkérdezte:

– Janka anyja is itt van?

– Erzsébet, sajnos levélben jelentkezett. Azt írta, hogy a sok munka miatt sajnos nem tudja otthagyni a vendéglőt.

Nemsokára István az asztalhoz lépett és két töményitalos pohárba barackpálinkát töltött.

– Isten hozott a családukba Mihály. – üdvözölte István és felemelte a poharát. Miután koccintottak mindketten lehajtották az italt. Mihály hezitált mitévő legyen: Most mondja-e el az előre, részeltessen kigondolt eljegyzési szövegét, vagy még várjon. Szerencséjére, Janka oda állt mellé és arcon csókolta közben, halkán a fülébe súgta:

– Majd ebéd után Mihály, majd ebéd után...

Irén, mint háziasszony az asztalhoz invitálta a jelenlévőket. Miután helyet foglaltak, egy pillanatnyi csend után Irén és István Mihály felé szegezték a tekintetüket. Janka szégyenlősen lehajtotta a fejét és ölébe tette összekulcsolt kezeit.

Mihály úgy érezte ez az a pillanat amikor szólnia kell. Bár még mindig csengtek a fülében Janka szavai, úgy érezte, hogy legjobb lesz, ha most mindjárt túlesik a mindenki számára fontos és kellemes megható pillanaton.

Mihály felállt és remegő hangon elkezdte mondani az előre részeltessen kitervezett szöveget:

– Kedves rokonok... Drága Janka kisasszony... Eljött hát ez a pillanat, amelyre örökké emlékezni fogunk és a szívünkben örök nyomot fog hagyni...

Mihály egy pillanatra elhallgatott és a nagy izgalomtól izadni kezdett. A nagy izgalomtól elfelejtette a további szöveget. Janka ezt észrevette és felnézett rá majd, megfogta kedvese kezét. Ettől a bátorítástól Mihálynak minden újra eszébe jutott, igaz nem az előre megtervezett sorrendben, de a lényeg mégis előkerült a gondolataiban:

– Elnézésüket kérem mert, most nagyon izgulok, de el akarom mondani, hogy – és itt Jankára nézett – Úgy lesz teljes az életem, ha veled a Te életeddel összefonódva élek. Már abban a pillanatban, amikor találkoztunk a Szabadság téren, már akkor úgy éreztem, hogy ez a találkozás nem véletlen. A sors hozott össze bennünket. Azóta minden találkozásunk alkalmával ez a gondolat, ez a remény, hogy együtt élhetjük le boldogan az életünket, bennem csak erősödött. A mai nap megvalósulhat a reményem és eljött az a pillanat amikor megkérhetem a kezedet.

Ezek a mondatok után Mihály Janka felé fordult, aki felállt.

– Drága, kedves Janka itt a rokonok előtt megkérem a kezét és elkötelezem magam, hogy örökké szeretni foglak. Hajlandó vagy-e a feleségem lenni?

Janka is felállt és Mihály szemébe nézett. Kezet fogott vele majd szájon csókolta és igennel válaszolt.

István és Irén tapsolni kezdett, de még Julcsa konyhás aszszony is, aki nagyon halkán belopózott a nappali egyik sarkába, hogy ő is tanúja legyen a jeles eseményre.

Mihály a boldogságtól teljesen elfelejtkezett a gyűrűről. Csak, amikor Janka kezét nyújtva ujjait mozgatta akkor jutott Mihálynak eszébe az eljegyzés következő lépése. Elővette a gyűrűs dobozkát kinyitotta és Janka elé tartotta. Janka nagy örömmel fogadta a gyűrűt és az újára húzta.

– Köszönöm Mihály köszönöm. – válaszolt meghatódva Janka – Ígérem, hogy jó és tisztességes élettársad és feleséged leszek.

A jelenlévők rövid tapsa után István odaszólt Julcsának, hogy most már jöhet az ebéd.

Az első fogás fácánleves volt csigatésztával. Mihály ezt úgy tudta meg, hogy Janka mellett ült és az segített a fogások azonosításában. A következő fogás pulykaaprólék megye-szósszal, majd jött a töltött káposzta frissen sült sertéskarajjal.

– Mindegyikből csak keveset szedjél mert még csak a menü felénél tartunk – súgta oda Janka Mihálynak.

A fő fogás, a gesztenyével töltött és dión hizlalt pulyka volt. Ezek után következtek a sütemények és az édességek. Pörköltmandula-torta és a diós és mákos patkó. A végére pedig a meleg sajtos fánkot hagyták, vegyes gyümölcstállal.

Az italokból a fehér vagy vörös borok közül lehetett válogatni. A lakoma után, pohárral a kezében, mindenki felállt mert annyira jól laktak, hogy még ülni is nehezükre esett. Mihály a karácsonyfa elé lépett és azt jól megcsodálta. Ilyesmiről még nem is hallott nem, hogy látott volna, hogy valaki a szobába az erdőből hozott fát kidíszítve állítson fel a szobában. István észrevette Mihály csodálkozását, ezért hozzá lépett.

– A karácsonyfa-állítás, már az előző században, egész Németországban jellemző volt. Innen jutott el először Ausztriába, majd ma már, egész Európába.

– Nagyon szép és jót is mutat az ilyen ünnepségen. Minden évben a karácsonyi ünnep alatt egy ilyen fenyő kerül a szobába?

– Nálunk nem. Ez főleg a gyerekek számára érdekes. Mivel nálunk...

– Értem. Sajnálom de most, hogy mégis itt van ez a díszes fa nagyon ünnepélyessé tette az eljegyzést is.

Janka is közelebb állt, hogy elmondja:

– Azokat a színes papírokba burkolt cukorkákat Julcsa és én készítettük. Szaloncukornak nevezik őket.

– Mivel a szakmámhoz tartozik elmondom, hogy a szaloncukor receptje Dobos József szakácskönyvében jelent meg először. Azóta már legalább tizenhét féle recept található az újabb szakácskönyvekben. – magyarázta István majd egy egész másik témával folytatta – Hogyan találsz fel magad Aladáréknál most, amióta ott lakik Éva kisasszony is. Nem kellemetlen számukra, hogy egy harmadik személy is ott van a házban?

Mielőtt Mihály válaszolt erre a kérdésre, Irén szólalt meg.

– Múltkórjában ezt Janka is említette. Nekünk ebben az épületben a második emeleten van egy megüresedett szobakonyhás

kiadó lakásunk. Nyugodtan ide költözhetnél. Úgy tudom ez a munkahelyedhez is közelebb lenne, mint a Hermina út. A bér nem olyan magas, hogy ne lehessen kifizetni.

– Szerintem is ez jó döntés lenne. Így többet lehetünk együtt és még jobban megismerhetnénk egymást. – szólalt meg Janka is a témával kapcsolatban.

– Megértettem a célzást, de előbb beszélnem kell

Aladárval. Hisz ő már úgy megszokta a jelenlétemet. Nagyon jó barátok lettünk és mindent meg szoktunk tárgyalni, ami kettőnk közös ügye.

– Attól, hogy átköltözöl köztetek a barátság nem fog csorbulni. Ezek után is, ha úgy adódik az alkalom bárhová négyesben kimehetünk szórakozni. A Velence kávéházban a mozgóképek vetítésén is ott voltunk négyesben. – folytatta Janka.

Mihály, témát váltott és arról kezdett beszélni, hogy most a legfontosabb gondja az, hogy önállósuljon. Ne függjen más mester munkájától. Ezért barátságot kötött egy bizonyos Ervin nevezetű tisztviselővel, aki az Országos kéményseprő ipartestületben dolgozik. Ő ígéretet tett arra, hogy jelenti, amikor valahol az ország területén megüresedik egy munkavállalási kerület, amelyet megvásárolhat saját magának. Persze az lenne a legjobb, ha ez Budapesten történne meg de, nem fog válogatni bárhová elmegy oda, ahol nyugodtan űzhetné az ipart saját számlájára. A kerület nagyságától függően még segédeket és inasokat is tarthatna.

18. 1907-Újév

Este lett mire Mihály visszaérkezett a Hermina utcába. Aladár a nappalaiban a rövid heverőn félig ülve szunyókált. A fal melletti kis három személyes ebédlő asztalt, valószínűleg még a délelőtti folyamán a szoba közepére helyezték. A konyhából edény csörömpölés hallatszott. Éva mosogatott.

Amikor meghallotta Mihály érkezését, rögtön kijött a konyhából, hogy megvárja. Ez nem a háziasságból, hanem a kíváncsiságáról árulkodott. Nagyon érdekelte, hogyan végződött a lánykérés a Czettner házban.

– Minden rendben? Megkérted Janka kezét? – kérdezősködött Éva.

– Igen. Nagyjából minden úgy történt ahogyan te feltételezted. Jó, hogy nem volt nagy társaság. Jankán kívül csak a nagynéni

és nagybácsi voltak jelen.

– És...? És...? Részleteket Mihály...! Részleteket! – kíváncsiskodott Éva.

– A második mondat után megállt az agyam. Elfelejtettem melyik mondat következik. Miután, Janka megfogta a kezemet összeszedtem magam. Igaz, nem olyan sorrendben, de előjöttek az előre eltervezett gondolataim. Mindenesetre, végül sikerült elmondanom a leánykéréshez illő szöveget és ami nekem a legfontosabb Janka igennel válaszolt.

– Az esküvőről és a lakodalomról nem esett szó? – érdeklődött tovább Éva.

– Nem, arról nem esett szó, csak Irén felajánlotta az üres lakást a bérházukban. Tudod azt, amiről Janka is mesélt.

– És te mit döntöttél ezzel kapcsolatban?

– Kitérő választ adtam. – magyarázta Mihály majd folytatta – Először is meg kell beszélnem Aladárral és veled. Mindketőnknek be kell fejeznünk a fényképezési tanfolyamot is. Aladár annyi pénzt fektetett be a filmekbe és a vegyszerekbe, hogy azok nem maradhatnak kihasználatlanul. A tanfolyamhoz pedig a fényképezőgépem is kell. Úgy gondolom, hogy az elköltözéssel kapcsolatos ötlet, még várhat egy-két hónapig.

– Lényegében igazad van. Kár lenne abbahagyni a tanfolyamot. Nekem is tetszik mennyire figyeltek rám. Úgy érzem magam, mint egy tanító néni. Gyere ülünk le az asztal mellé, mindjárt felrázom Aladárt. – ajánlotta Éva

– Rendben, csak felmegyek a szobába. Valami komótosabb ruhát veszek magamra.

Mihály nem is várta meg Éva válaszát, hanem megfordult és felsietett a szobájába. Kis idő múlva amikor átöltözve lejött a nap-

paliba Aladár már ott ült az asztal mellett és várta.

– Alig vártam már, hogy hazaérj és részletesen beszámolj. Nagyon érdekel mi történt a Czetteréknél. – ezekkel a szavakkal várta vissza Aladár.

– E mellett – szólt közbe Éva – maradt még rengeteg étel főleg sült pulyka és mákos guba. Az üzletben a legkisebb szárnyast választottam, de azt sem tudtuk ketten elfogyasztani.

– Köszönöm Éva, de úgy jóllaktam Jankáknál, hogy egy gyűszűnyi sem fér a gyomromba. Különben ott is sült pulykát tettek az asztalra. Janka azt állította, hogy dión hizlalták.

– Ilyenről még én sem halottam... És finom volt? – kérdezte Éva.

– Igen nagyon finom, de a többi ételből is jót ettem. Janka elmondta a nevüket, én csak a töltött káposztát ismertem fel.

– Jó... Jó, étel ide, étel oda, de ami fontos, hogy megkérted Janka kezét. Inkább arról mesélj... – szólalt meg türelmetlenül Aladár.

– Igen Aladár barátom. Minden a lezajlott legnagyobb rendben és Janka igennel válaszolt. – mesélte Mihály.

– És kitűztétek az esküvő dátumát? – kérdezősködött továbbra is Aladár.

– Még nem, de remélem jövőre meglesz. Ervintől, az ipar-testületből várom, hogy hozzá jussak egy kerülethez. Akkor saját vállalkozásom lehet és biztosan eltarthatom a páromat.

– Akkor Mihály barátom, van mire koccintsunk...

– Igen, kedves barátom. Kár, hogy ti nem voltatok jelen, de tudjátok a karácsony meghitt családi ünnepség. Nekem nincs jogom arra, hogy ilyen ünnepségre bárkit is meghívjak más házába.

– Nem baj Mihály, de talán az esküvőn ott leszünk...

– Természetesen, de még nem döntöttük el a dátumot. Előbb, ahogy mondtam, meg szeretném teremteni az anyagi feltételeket. Kellene egy jó terület.

– Reméljük Ervin időben szól.

Még néhány órát elüldögéltek mindhárman borozgatva az asztal mellett. Mihálynak többször is részletesen el kellett mesélnie a leánykérés minden mozzanatát. Csak, amikor már Aladár majdnem ülve elaludt, akkor ajánlotta Éva, hogy térjenek nyugovóra. Annak Mihály is örült, de annak is, hogy a költözésről és a fényképezési tanfolyamról Aladár nem kérdezősködött.

A nagy és életbe vágó események után december végén a szilveszterezés nem is tűnt olyan fontosnak. Bár az év utolsó napjai mindig várakozással telnek mert, ilyenkor jó érzés lezárni, számot vetni az eddig elért eredményekkel. A jövőre gondolva az álmok és a tervek kerülhetnek előtérbe. Hogy azok megvalósuljanak a hagyományok széles skáláját ki lehet próbálni. Így például a babonák szerint különös gondot kell fordítanunk az éltrendünk összeállítására. Ezt a feladatot természetesen Évára bízták.

Éva tudta, hogy ilyenkor lencse, vagy malacsült kerülhet az asztalra. A lencséhez a bőség, az újévi malachoz pedig szerencsehozó hiedelem kapcsolódik. Olyan érdekességekről is szó esett, hogy ilyenkor az asztalra kerül egy egész kenyér a bőség miatt, a rétes is szokás több családban mert a hosszú életet jelenti. A hiedelem szerint a liszt, cukor és kávé tartó edényeket tele kell tölteni.

Éjfélkor pezsgőt kell bontani mert, amilyen italt iszunk az újév első perceiben, olyan lesz a folytatás is. Utána például tizenkét szőlőszemet kell megenni, hogy édes legyen minden elkövetkező hónap. A füge a termékenységet jelenti, a duda, csengő vagy kolump távol tartják az ártó, rontó erőket.

Évának jutott eszébe, hogy a Szilveszteri ünneplésre hívják meg Jankát is. Ezt az ötletet mindenki támogatta. Aladár arra is gondolt, hogy talán jó lenne kimenni valamelyik nagyobb vendéglőbe. A Pálmaliget étteremre gondolt, amely az Andrássy út végén található és nem volt messze a házuktól. Mivel ott bálokat is tartanak, feltételezte, hogy Szilveszter estén ott jókat lehet táncolni, mulatni is.

Az étteremhez Mihályt részben kellemetlen, de részben kellemes emlékek is fűzték. Ettől függetlenül nem akart beleszólni Aladár felvetésébe. Elsősorban arra gondolt, hogy Janka társaságában és Aladár tréfálkozása mellett nem jönnek elő azok a tragikus emlékek melyek Katalin halálához fűződnek.

Amikor Aladár érdeklődni kezdett a helyfoglalás után, kiderült, hogy már december elején le volt foglalva minden hely. Amikor ezt Mihály megtudta kicsit elszomorodott mert, eszébe jutott, hogy ott látta meg Máriát, aki akkor megmentette az életét. Megjelentek előtte a látomásai, Mária hosszú szőke hullámos hajáról, a furcsa vékony testhezálló piros ruhájáról, amely alig a térdéig ért.

Végül úgy döntöttek, hogy otthon maradnak és meghívják Jankát is az ünneplésre. Ez alkalommal Mihály akarta fedezni a szilveszterezés összes kiadását. Ezért pénzt adott Évának, hogy szerezze be a vacsorára valót és mindjárt megemlítette, hogy süteményről ne gondoskodjon mert arra Jankát fogja felkérni.

Irén és István beleegyeztek, hogy Janka ott lehessen azzal a feltétellel, hogy éjfél után legkésőbb fél kettőre hazakísérjék. Janka örömmel vállalta a megbízatást a süteményekkel kapcsolatban.

Mivel Mihály néhány nap szabadságot kapott Kloze úrtól, Éva megkérte, hogy menjenek együtt bevásárolni. Nem csak a pénz miatt, hanem azért is mert feltételezte, hogy a sok árut nehéz lesz

cipelni. Mihály szívesen vállalta a közreműködést. A két vászon szatyor mellett egy hátizsákot is vitt magával.

A bevásárlást még pénteken, de legkésőbb szombaton el kellett végezniük mert 1906-os év utolsó napja hétfőre esett. Tudták, hogy akkor az üzlet tele lesz vásárlókkal és nehezebb lesz megvenni azt, amit kívánnak.

Abban az időben míg Éva és Mihály járták az üzleteket, Aladár az egyik ismerősétől kölcsönkért egy német gyártmányú tölcséres gramofont több szórakoztató lemezzel. Úgy tervezte, hogy így a táncra és a mulatozásra jó zenét tud szolgáltatni.

Éva a vacsorára a malac aprólékból ragú levest készít. A mézsárszékből a malacnak a negyed részét kérték. Éva szerint az is elegendő lesz négyük számára.

Amikor mindent bevásároltak Mihály mindkét szatyra és a hátizsákja is tele lett. Éva úgy döntött, hogy szombaton és vasárnap a nappali feldíszítésével és az ebédlőasztal meghosszabbításával foglalkoznak. A sütetést, főzést hétfőre hagyta.

Hétfőn reggel Aladár egy csókkal ébresztette Évát és rögtön azt kérdezte tőle, hogy mit álmódott az éjjel.

– Miért fontos az neked, hogy mit álmodtam? Eddig még sohasem kérdeztél ilyet... – kérdezte Éva.

– Azért, mert régen, anyám azt mesélte, hogy az év utolsó napjának álmaiból jósoltak. Egyesek szerint abból meg lehet jósolni az elkövetkező év történéseit.

– Elmondhatom neked, mert számomra is kicsit furcsa álom után ébredtem. Nagyon ritkán történik meg, hogy miután felébredek még mindig emlékszem az álmaimra. Valami miatt ez most is megtörtént. Talán azért, hogy elmondhassam neked. Bár lehet, hogy neked nem lesz érdekes.

– Engem minden érdekel, ami veled történik. Mond el, bár jósolni nem tudok, de talán az álomból mindketten következtetni tudunk valamire.

Éva a hátán fekve a mennyezetre összpontosította a tekintetét. A fehérre meszelt plafon segítségével, igyekezett a gondolataiban feleleveníteni az álmát. Aladár oldalra fordult és bal kezével az ágyra könyökölt. Tenyerével tartva a fejét figyelte kedvesének az arcát és várt.

Pár perc elteltével Éva elkezdett mesélni:

– Azt álmodtam, hogy egy széles tó vagy folyó homokos partján állok. Egy zöldellő szigetet figyelek, amely a víz másik oldalán terült el. A kis szigetet széles vízterület vette körül és választotta el a parttól. A sziget partján, velem szemben, egy kis házika állt. Nagyon hasonlított arra a hétvégi házra, amelyet még jó néhány évvel ezelőtt láttam, amikor Győrben, Rább Lajos fényképésznél dolgoztam. Mivel a fényképészeti üzletben megcsappantak a kuncsaftok, az az ötlete támadt, hogy Győr természeti szépségeit lefényképezi és azokat, mint képeslapokat árulja.

– Ezt álmodtad? – érdeklődött Aladár.

– Nem, ez megtörtént. Csak a valóság kicsit össze keveredett az álmaimmal. Azt, hogy Lajos képeslapokat akart készíteni az valóság. Az álmomban is ott állt velem együtt a homokos parton és figyelte a szigetet. – ez már az álom folytatása magyarázta Éva – Miután felszereltük a fényképezőgépet a háromlábú tartóra rám bízta a beállítást. Míg én állítottam a gépet addig ő a szigetre mutatott és motyogni kezdett:

– Az ott velünk szemben, azt a szigetet Szűnyogszigetnek nevezik. Azt mesélik róla, hogy aki odamegy, annak megáll az idő... Legalábbis ezt állítják a helybeliek.

– Nagyokat kuncogtam és mosolyogtam azon, amit mondott, de ő szerencsére ezt nem látta. Akkor én épp a fényképezésnél használt fekete vászon alá bújtam, hogy beállítsam a gépet. Természetesen nem hittem a meséjének. Inkább a fényképezőgép beállítására figyeltem. Ügyeltem arra, hogy vízszintesen álljon a látóhatár és hogy a természet legszebb részei kerüljenek lencsevégre.

– Most is még az álmodról beszélsz? – újra kérdezősködött Aladár mert, teljesen összegabalyodott abban mi az álom és mi a valóság.

– Igen drágám a többi, amit mondani fogok az mind az álom része és most folytatom:

– Ahogy mozgattam a gépet jobbra-balra, az egyik pillanatban a házikó a vízpart túlsó oldaláról a gépen keresztül közelebb került. Úgy tűnt mintha bekerült volna a fényképezőgép belsejébe. Amikor kihúztam a fejemet a fekete vászon alól, a sziget és rajta a ház újra a messzeségbe, a távolba kerültek úgy, mint amikor felállítottam a gépet. Nem hittem a szememnek ezért újra a tájra néztem a fényképezőgépen keresztül. A szigeten lévő ház, megint egész közel került hozzám. Úgy éreztem mintha csalogatna a ház és az egész sziget.

– Hogyan lehet átmenni a szigetre? – kérdeztem álmomban Lajost.

– Egyesek azt állítják, hogy elég, ha a vízbe lépsz. A homokzátony a két part között olyan sekély, hogy könnyen át lehet gyalogolni rajta. Vannak, akik azt állították, hogy csak csónakkal lehet odaérni, de ez csak azok számára lehetséges, akiket a sziget odaenged. – válaszolta Lajos és le sem vette a szemét a távoli szigetről.

– Csónakkal vagy átsétálni, és csak, akit a sziget enged? Ez lehetetlen, hiszen olyan nagy a távolság. Nem tudom elképzelni,

hogy végig olyan sekély lehet a víz.

– Próbáld ki! – biztatott Lajos.

Mivel nyár volt lenge fehér ingben és szoknyában, mezítláb álltam a homokos vízparton. Arra gondoltam, hogy lábaimmal megmértem a víz mélységét. Ha majd a térdemig vagy a combomig ér akkor visszasétálok. A szoknyámat nem féltettem mert tudtam, ha véletlenül vizes lesz, az sem baj, hiszen gyorsan megszárad a meleg napon.

– Nem merek a vízbe menni mert, nem tudok úszni és nehézz felgyűrni a nadrágszárazakat. – szabadkozott Lajos.

– Bár nem hiszem, hogy át lehet sétálni a vízen, de megpróbálom. Néhány méternél tovább úgy sem tudok menni. Legalább kicsit lehűtöm a lábaimat. Várj meg, majd azután folytatjuk a fényképezést, hiszen azért jöttünk.

– Persze, hogy megvárlak, csak vigyázz magadra. – voltak Lajos utolsó szavai, amit magam mögött hallottam.

– Kétoldalt, egyszerűen megemeltem a szoknyámat és elindultam. Nem szégyelltem magam mert, Lajoson kívül nem volt a parton senki. Ő pedig már látott akár szoknya nélkül is. Óvatosan tettem meg az első lépéseimet. Attól tartottam, hogy mélyebb vízre bukkanok, de nem úgy történt.

Mentem, mendegéltem: mint a mesében – folytatta Éva – A víz szintje sohasem érte el a combom felső részét. Néha a térdem fölé ért, ilyenkor megtorpantam és óvatosan léptem tovább. Időközben hátranéztem, hogy lássam milyen messze járok a parttól. Akkor vettem észre, hogy már túl lehetek a távolság felén mert, Lajost és a partot felállított fényképezőgépet már alig láttam. Ezek után újra előre néztem, de akkor már a sziget csak pár méterre állt előttem.

Arra gondoltam, hogy ha olyan közel vagyok, akkor megpróbállok kijutni a sziget partjára és megnézem a házat. Majd onnan integetek Lajosnak. Ha akar, akkor ő is átjöhet, hiszen nekem nagyon könnyen sikerült átjutni a vízzel borított homokzátonyt.

Integetésemre Lajos nem válaszolt. Feltételeztem, hogy olyan mesze vagyok tőle, hogy nem lát.

Mivel kielégítettem az érdeklődésemet, és bebizonyítottam, hogy gyalog is át lehet menni a szigetre úgy döntöttem, hogy visszagyalogolok. Rábeszélem Lajost, hogy jöjjön ő is át mert azt megteheti csónak nélkül is. Áthozhatnánk a fényképezőgépet is mert a szigetről még szebb és érdekesebb fényképeket lehet készíteni a tájról.

Amikor visszafordultam és megtettem néhány lépést, a víz már a combomig ért. Abban a pillanatban arra gondoltam, hogy nem a járt úton haladok. Jobbra léptem, hogy megtaláljam az utat, de akkor már a víz szintje a derekamig ért. Így, vizes lett az egész szoknyám és az ingem alsó része.

Előbb elcsodálkoztam majd megijedtem. Mi lesz, ha nem találom meg az utat visszafelé. Ezért újra próbálkoztam. A part szélén megtettem néhány lépést balra, majd újra előre léptem. A víz megint a köldökömig ért. Rádöbbsentem, hogy a sziget körüli víztömeg sokkal mélyebb lett, mint amikor megérkeztem. Akkor már pánikba estem, de eszembe jutott a házikó.

A parton a fák között, ott állt a kis épület. Feltételeztem, hogy valaki lakik is benne. Ha van csónakja segít rajtam, ha pedig nincs legalább útba tud igazítani. Úgy, vizes ruhában elindultam a házikó felé. A partról csak egy terméskövekből épült rozoga, hepehupás lépcsőn lehetett megközelíteni a házat.

A nádfedeles téglalap alakú ház oldalait fa gerendák keresz-

tezték. Valószínűleg azok tarthatták a vályogtéglákat, amelyekből épült. A falak egyes részeit hosszú és buja borostyán levelek és indák borították. A bejáratot a folyóval szemben lévő falra építették. Előtte a füves részen kisebb virágágyás díszelgett.

Az épületben az volt a furcsa, hogy olyan időállónak tűnt. A nádtetőt, a falakat és a bejáratot mintha tegnap építették volna, viszont a kúszó növényzetnek néhány év is kellett, hogy így befedjék a falakat.

Még ezen nem törtem a fejem, inkább a tulajdonossal szerettem volna találkozni. Amikor a házhoz értem csukott ajtóra találtam. Bekopogtam, de nem válaszolt senki. Amikor megnyomtam a kilincset az ajtó kinyílt.

A szobát, bent deszkákból és vékony rönkökből készült bútorokkal rendezték be. Az egész úgy nézett ki, mint egy mesébe illő kellemes hétvégi lakosztály. A szoba közepén, az asztal mellett, ott ült egy öreg szakállas ember egy sült halat evett.

– Jó napot öregem. Átjöttem gyalog a szigetre. Vissza szeretnék menni, de mindenütt mély a víz. Kölcsönözne egy csónakot?

Az öreg szakállas felemelte a fejét és érdeklődő szemeivel megvizsgált.

– Téged Évának hívnak? – kérdezte az öreg.

Amikor közelebb léptem és én is jól megnéztem az arcát rájöttem, hogy ez Mihály. A mi Mihályunk, aki a másik szobában alszik, csak ott a házikóban sokkal öregebbnek látszott.

– Te pedig nem a Mihály vagy? – a kérdésre kérdéssel válaszoltam.

– De igen, kisasszony. – majd egy kis szünet után folytatta – Sajnálom lányom, de nekem nincs csónakom. Én is átgyalogoltam a vízen erre a szigetre, mint te, csak nem tudom mikor...talán

pár percel előtted de, az is lehetséges, hogy sok évvel korábban.

– Hogy érted ezt Mihály? – kérdeztem döbbsen és leültem vele szemben az asztal mögé.

– Tudod Éva itt ezen a szigeten nem mérik az időt. Ezen a helyen nincs is, semmi, amivel a múlását mérni lehetne. Itt nincs se nappal, sem éjszaka, se tél sem nyár. Én abban a hiszemben vagyok itt, hogy már száz évet élek, de ezt nem tudhatom mert nincs mihez viszonyítanom az időt. Amióta ide értem, ilyen vagyok és eszem ezt a sült halat. Talán a te érkezésed megindítja itt is az idő múlását.

– Hogy létezik olyan hely, ahol nincs idő? Ezek szerint én még akkor is a vizes ruhámban maradok míg a barátaim, ismerőseim eltávoznak az életből? Ez a gondolat megrémített.

– Nem tudom, hogy folytatódhatott volna az álmom, ha a te csókod fel nem ébreszt. – fejezte be Éva meséjét az álmáról.

– Szerintem ennek az álomnak semmi köze sem lehet a Csipkerózsika meséhez. – igyekezte megfejtetni Aladár Éva álmát majd folytatta – Számunkra a következő nap, az új esztendő, egy pont az idő végtelen útján. Rajta néha megállunk, megpihenünk a folyó vízből új reményeket iszunk. Nekünk itt, akik nem az idő nélküli szigeten élünk, így lesz minden új esztendőben. Szerintem az álmod utalása az, hogy ne kíváncsozzunk az örök élet után. – fejezte Aladár

Lehet, hogy Aladárnak volt még valami mondandója, de Éva félbeszakította mert, valami csörömpölést hallott lent a nappali szobából.

– Mihály már úgy látszik felébredt és lent van a földszinten. Illene nekünk is most már felöltözni és lemenni.

Éva egész délelőtt sütéssel és főzéssel foglalkozott. Mihály és Aladár még néhány helyen javítottak a felaggatott díszítő szala-

gokon. A nagy fényképező gépet az egyik sarokba tolták, hogy ne legyen útban. Miután leültek megpihenni Mihálynak megakadt a szeme a fényképezőgépen. Eszébe jutott, hogy amikor Janka megérkezik, készíthetnének egy közös fényképet mind a négyükről.

– Ez jó ötlet – mondta Aladár – csak kellene egy megfelelő háttérrel találni a szobában, ahol felsorakozunk.

– Viszont, ha mind a négyen a gép előtt állunk, ki fogja elkattintani a fényképező gépet. Mindig valaki hiányozni fog a fényképen. – gondolkodott hangosan Mihály.

– Ezt nem tudom, de remélem Éva majd meg tudja oldani. Most azért ne zavarjuk ilyen aprósággal mert, nyakig benne van az ételek készítésében. Inkább készítsünk valami háttérrel. – ajánlotta Aladár.

– Tudnál-e gyorsan, egy nagyobb papírlapra képet vagy üzentet festeni? Bármit rá lehetne írni, ami az Újév ünneplésével kapcsolatos. A két lány székekre ülhetnének, mi ketten pedig odaállunk a hátuk mögé.

– Várj egy pillanatra. Mindjárt jövök. Eszembe jutott valami. – szólt Aladár és eltűnt a lépcsőházban.

Kis idő múlva megjelent egy nagy tekercs fehér papírral.

– Valamikor, néhány évvel ezelőtt, szénceruzával le akartam rajzolni az Országházat. Addig halasztgattam, hogy a végül az üres papír a padlásra került. Mostanáig ott porosodott a többi félkész festmények, festékek és festői anyagok között. Szerintem elég nagy, hogy kifeszítsük az egyik falra és ráírjunk valamit. – magyarázta Aladár.

A falon, a zongora és a kályha között, elegendő üres helyet találtak. Amikor kifeszítették a papírt rájöttek, hogy nem is olyan kicsi, mint ahogy gondolták. A háttérnek való papíryanag körülbe-

lül két méter hosszú és egy méter széles lehetett.

– Most ki kell találni, hogy mit írunk vagy rajzolunk rá.

– Szerintem mindenesetre rá kell írni a szokásos feliratot: „*Boldog Új 1907 esztendőt*”. – ajánlotta Mihály.

– Igen, ez jó ötlet. Miután ezt felírom, majd rajzolgat is mellé egy órát, de te is rárajzolhatnál valamit. Úgy érdekesebb lesz. Ebéd után még Évát is megkérhetjük, hogy színezzon a háttérre. Amikor megérkezik Janka, őt is tegyen kézjegyet rá. Így mindannyian belesegítünk a „mű” elkészítésében.

Aladár elővette az ecseteit és a színes tubusokat. Először ráírta hatalmas betűkkel, félkör alakban, a szokásos jókívánságot. Utána a papíryanag közepére egy zsebórát festett, amelynek mindkét mutatója majdnem elérte a tizenkettes számot. Az óra alá pedig apróbb betűkkel odaírta: „*Ne várd, hogy megáljon az idő*”.

– Most Mihály rajtad van a sor. Rajzolj vagy írd valamit te is a képre. – biztatta Mihályt.

– Aladár... én nem tudok rajzolni. – szabadkozott Mihály.

– Akkor írd oda valamit.

Mihály elgondolkodott, majd vékony fekete festékkel odaírta, hogy: „*A kéményseprők mindig szerencsét hoznak*”

– Ez nagyon jó ötlet – dicsérte meg Aladár – Én pedig mellé egy kéményseprőt rajzolok.

– Biztos Évának és Jankának is lesz ötlete, amely rákerülhet a közös művünkre.

Nemsokára Éva is kijött a konyhából kicsit megpihenni. Mielőtt leült leellenőrizte, hogy a legények jól feldíszítették-e a termet. Egy pillanatra megállt az új alkotás előtt.

– Ez micsoda? – kérdezte meglepődve.

– A fényképezésre szántuk, mint háttér. Úgy gondoltuk,

mindenki, így te is, rajzolhatsz valamit a háttérre. Ha megjön Janka, őt is rábeszéljük, hogy művészkedjen. Utána a nagy rajzolt háttér előtt készítünk egy közös fényképet.

– Ez kiváló ötlet. Kinek jutott az eszébe? – kérdezte Éva.

– Mihálynak. – vallotta be Aladár.

– Lehet-e úgy elkattintani a gépet, hogy te is közöttünk legyél? – kérdezte Mihály.

– Majd kigondolok valamit. – válaszolta Éva.

– Az jó lenne. Nem szeretném, ha mindig valaki közülünk lemaradna a képről. – magyarázta Aladár, de mielőtt leülnél pihenni rajzolj te is valamit a közös festményünkre.

Éva odament és piros festékkel két poharat rajzolt egymás mellé. A rajz kicsit gyerekesnek tűnt, de a lényeg kivehető volt belőle. A poharak alá azt írta, hogy: „*Január elseje*”

Késő délután, Janka megérkezett István kíséretében. Fiákkal hozták a tortát és a rengetek süteményt. Még egy üveg pezsgőt is hoztak a torta mellé.

Már akkor, amikor a megszületett az ötlet, hogy otthon ünnepelnek megbeszélték, hogy nem báli ruhában és frakkban találkoznak.

Miután István elhelyezte a tortát az asztalra, szabadkozott, hogy nem marad az ünnepségen. A sok sütemény és a torta miatt jött Jankának segíteni. Ennek ellenére Éva megkérte, hogy üljön le néhány percre, egy pohár bor mellett mert, lesz egy feladata. Azzal bízta meg, hogy készítsen néhány fényképet a társaságról.

Mihály, Jankát a rajz elé vezette és megkérte, hogy ő is egészítse ki a nagy plakátot. Janka találékonysága ez esetben is kifejezésre jutott. Arra gondolt, hogy amikor még gyerek volt Illván, mennyire szeretett a sárba mártott ujjával rajzolni a frissen beme-

szelt fehér falra. Ki is kapott érte. Most ilyesmire kéri Mihály. Szívesen megteszi, mert most dorgálás helyett tapsot is kaphat érte.

Előbb mindkét tenyerét és ujjait más-más színnel mázolta be. A plakáthoz lépve odanyomogatta ujjait és tenyerét olyan találóan, hogy egy zöldellő fa képe lett belőle. Az ilyen „művészkedés” Évának is megtetszett, ezért ő is a plakát elé állt és Janka mellett, színezet tenyereit a papírra nyomta. A jelenlévőknek annyira megtetszett, az ötlet, hogy tényleg megtapsolták.

Miután a hölgyek rendbe tették kezüket Aladár és Mihály két széket állított a plakát elé a lányok részére. Éva beállította a fényképezőgépet és egy rövid tanfolyamot tartott Istvánnak. Megmutatta neki hogyan kell levenni a kupakot a fényképező gép lencséjéről és háromig számolva visszatenni.

Az első felvétel után Éva kicserélte a fényérzékeny lemezt. A biztonság kedvéért megkérte Istvánt, hogy készítsen még egy felvételt. Amikor az is meglett, felköszöntötték egymást egy-egy pohár borral. István távozni indult, de mielőtt elhagyta a házat még egyszer emlékeztette Mihályt, hogy Jankának legkésőbb fél kettőre ott-hon kell lennie.

Aladár a társalgás kedvéért a szoba közepére állította a két fotelt és két széket egymással szembe. Egy kis asztal is odakerült a poharak és az üvegek részére. Amikor ezt Éva meglátta, rögtön ellenszegült:

– Kedvesem... De hol fogunk táncolni, ha így elfoglaltad a szoba közepét?

– Ne izgulj Éva a székeket és az asztalkát könnyen arrébb tudjuk tenni, ha eljön az ideje. – nyugtatta meg Mihály.

– Mert, gondolom táncolni is fogunk, hiszen azért hoztad a gramofont. – folytatta bizonytalanul Éva.

– Természetesen, hogy táncolni is fogunk, de előbb arra gondoltam, hogy leülünk és egy pohár ital mellett beszélgetünk. Mindenki elmondhatja, ha akarja az elmúlt év kellemes pillanatait – ajánlotta Aladár. – Mindenesetre előbb foglaljatok helyet majd én mindenkit kiszolgálók.

Janka és Éva engedelmeskedett Aladár ajánlatának és helyet foglaltak. Mihály Janka mellé ült az egyik üres székre.

– Még pár héttel ezelőtt beszereztem az italokat. A pezsgőn kívül, amelyet éjfél után bontunk, van közöttük félédes Mustkát Otonel és Olaszrizling. Rozét is tudok ajánlani a hölgyek számára. Nekünk férfiaknak beszereztem két testes bort. Az egyik Chardonnay fehér és Cabernet Sauvignont vörösbor. De ha valaki nem akar bort inni van szódavíz és citromlé.

Mielőtt bárki is szólt volna Éva rendelt:

– Nekem, kérlek... Egy félédes muskotályost töltsél.

– Rendben. Janka, te mit kérsz?

– Az igazat megválván én, nem is tudom. A kocsma részére, a konyhaasztalon ki voltak készítve a borok. Gyermek koromban mindig megkóstoltam őket. Nevüket nem tudtam, de nem is tetszettek. Talán a halványvörös volt az amelyikből egy egész kortyot is megittam.

– Értem, az a rozé lehetett. Neked olyat töltök. – magyarázta Aladár. – És te Mihály?

– Én most vacsora előtt fehérbort kérek. Jó lesz a Chardonnay.

Amikor mindenki megkapta az italt, koccintottak.

– Mostanra nem teszek föl lemezt a gramofonra mert az elég hangos. Nem tudnánk a zenétől beszélgetni. – mondta Aladár.

– Mielőtt elfelejteném, csak szólok: Amikor Győrben vol-

tam, ott tudtam meg, hogy sok családban a szilveszter napján szerencsepogácsát sütnek. Én is sütöttem. A szerencsepogácsa úgy készül, hogy a sima pogácsák egyikének közepébe ezüstérmét tettem. Aki megtalálja, azt éri abban az évben a legnagyobb szerencse. Fontos azonban, hogy a pogácsa még az óévben elfogyjon!

– Mikor eszünk pogácsát... mikor eszünk pogácsát? – türelmetlenkedett gyerekes módon Mihály.

– Majd nemsokára. Vacsora előtt. – nyugtatta meg Éva.

– Érdekes, én a cukrászdába dolgozom, de itt Budapesten ilyesmiről még nem hallottam. – csodálkozott Janka.

– Valószínűleg a szerencsepogácsát csak ott Győr környékén készítik. Lehet, hogy ez Sváb szokás.

– Hallottam néhány viccet a segédektől – folytatta a beszélgetést Mihály. – Mindannyian felnőttek vagyunk, talán nem gond, ha egy kicsit pikáns:

Az egyik hölgy Budapesten, egy pár selyemharisnyát kap az udvarlójától. A harisnyára két kis cédula van odatűzve, ezzel a szöveggel:

– „Kellemes karácsonyt!” A másikra: „Boldog újévet!”

A hölgy levélben válaszolt az ajándékra:

„A két ünnep között epekedve várom.”

– Jó vicc. – nevettek a többiek. – Érdekes, hogy a legtöbb vicc rólunk nőkről szól. – jegyezte meg Janka – Kevés olyat hallottam, ahol mamlasz a férfi.

– Van. Van olyan is mindjárt mondom szólt Mihály:

„A nő megáll és bevárja a maga mögött lépkedő férfit.

– Uram! Ön már egy órája követ engem! Szólítson már le, mert nincs időm még egy órán át ön előtt járkálni.”

– Hát igen. – mosolygott Éva majd ivott egy kortyot a bo-

rospoharából – Ez jó, de kicsit témát váltok. Igaz, hogy a gondolataim is az újévről szólnak. Az éjjeli álmom arra készítetett, hogy komolyabban átgondoljam az időt. Azt hiszem, hogy az új év bennem kezdődik méghozzá akkor, amikor én, saját magam, elindítom az új időszámítást. Évszámtól függetlenül az csak az enyém lesz. Mert a naptár hiába mutat más számot, ha a gondolataimban és tetteimben a múltban maradok. Ha a holnap is ugyanolyan lesz, mint a tegnapi volt, tele félelmekkel és aggodalmakkal az nem jó. Úgy kell nekem is az időben fordulni, mint a naptár.

– Ebben igaza van Évának – kapcsolódott a témához Mihály – Álljunk meg, és emlékezzünk a sikereinkre. Emlékezzünk a kudarcainkra, a megszegett és betartott ígéreteinkre. Arra is amikor a legjobb kalandokban volt részünk. Valójában erről szól a szilveszter. Kapunk még egy esélyt, hogy megbocsátsunk, hogy jobbak legyünk, többet adjunk, többet szeressünk. Ne töprengjünk azon, mi lett volna, ha... Örüljünk annak, ami jönni fog. Fogadjuk meg, hogy jobban odafigyelünk egymásra, sok jót adjunk, és nem csak ma éjjel, hanem egész évben.

– Neked is igazad van Mihály – vette át a szót Aladár – Azért szerintem nem kell túlzásba sem vinni ilyenkor a mély gondolatokat, hiszen ünnepelelünk. Várjuk az új évet a jobb és szebb esztendővel. És nem utolsósorban abban az új, közös, életünket a szereteteinkkel, leendő feleségeinkkel. Szerintem, húzzuk oldalra a székeket és táncoljunk, de előbb el kell nekem is mondani egy viccet:

„– Csókolom a kezét. – szölt Pista Annához.

– A mimet? – kérdezte Anna.

– A kezét. – mondta újra Pista.

– Mond Pista te sosem tűzöl ki nagyobb célokat magad elé?”

Erre mindenki elnevette magát és nekiálltak helyet készíteni a táncra. Aladár feltett a gramofonra egy lemezt. Többszöri forgatással felhúzta a rugót, majd megszólalt a zene. Egy Johann Strauss keringő zenéje árasztotta el a szobát. A zene hallatára Janka és Mihály táncra perdültek. Pár perc múlva Éva és Aladár is mellettük termettek.

A zeneszámok egymás után következtek. Több alkalommal Mihály felkérte Évát is táncra, Aladár pedig Jankát. Amikor csárdás hangzott fel akkor mind a négyen koszorúba fonódva ropták a táncot.

Mivel a zeneszámok elég hangosak voltak, lehalkítani pedig nem lehetett, így tánc közben nem tudtak beszélgetni egymással. Ezért, Aladár párszor leállította a zeneszolgáltatást. Ilyenkor a székeket közelebb húzták egymáshoz és néhány pohár bor mellett pihentek és jókat beszélgettek.

Tíz óra után Éva és Janka megterítették az asztalt. A leves és a malachús még az asztalra sem került, amikor a két férfi már az asztalhoz ült.

– Tudom, hogy éhesek vagytok – szólt rájuk Éva – De emlékezzetek csak vissza, előbb a szerencsepogácsa következik. Tudtam, hogy nem vele akartok jóllakni, azért mindenki számára csak két pogácsát készítettem. Előbb azokat bontsátok ki, de ha nem is találtok benne érmét akkor is meg kell enni.

Éva, mint háziasszony utolsónak foglalt helyet. Addigra már meg is lett az az egyforintos Ferenc József ezüstérme.

Mindenki megtapsolta Jankát.

– Gratulálok, gratulálok. Remélem igaz lesz, hogy szerencsét hoz neked a következő esztendő. – gratulált elsőnek Aladár.

– Van még egy érdekes feladat. – szólt Éva és felállt, majd

mindenki elé egy kis darabka papírt és ceruzát tett. Gyertyát is hozott, amelyet meggyújtott és az asztal közepére tett.

– Valahol olvastam, hogy Oroszországban az a szokás, hogy éjfél előtt egy darabka papírra ráírják a következő évi kívánságukat. Miután azt megtették, nem mutatják meg senkinek, hanem a gyertyalángon elégetik. Így a kívánság a mennyekbe száll és remélhetik, hogy a jó Isten megvalósítja a kívánságukat.

Miután ezt az orosz szokást is örömmel, játéknak véve mindannyian megtették, csak azután kezdtek neki a vacsorához.

– Valaki figyelje az órát, nehogy elmulasszuk a pillanatot amikor eljön az Új esztendő. – figyelmeztette a jelenlévőket Mihály.

– Majd én figyelem. – jelentkezett tele szájjal Aladár. Elővette a zsebóráját és az asztalra tette a tányérja mellé.

A finom ételek fogyasztása alatt és a kötetlen beszélgetés miatt gyorsan múlt az idő. Pár perccel éjfél előtt Aladár figyelmeztette a társaságot, hogy nemsokára éjfél lesz. Amikor mind a két mutató a tizenkettesre állt, hangosan megszólalt:

– Éjfél van. Elérkezett az új esztendő. – értesítette Aladár a többieket.

Éva felállt. Látván ezt a többiek is követték a példáját. Egy más kezét fogva körbe álltak és Éva halkán a következő szöveget mondta el:

– Uram, Istenem, köszönjük az életünket, köszönjük, hogy örülni tudunk mindennek, amit eddig nyújtottál nekünk. Kérünk, hogy továbbra is velünk legyél oltalmaz és védj meg minket a gonosztól. Ámen.

– Ámen – válaszoltak kórusban a többiek.

Ezek után Aladár odasietett a kis asztalhoz, ahol álltak a bo-

rosüvegek és elővette a pezsgőt. Poharat adott mindenkinek a kezébe, Évának kettőt is. Amikor durrant a parafa és habzott a pezsgő, Aladár mindenki poharába öntött a finom italból. Miután koccintottak, boldog új esztendő-t kívántak egymásnak azzal, hogy a szavakat csókokkal erősítették meg.

– A hagyomány szerint ilyenkor olyan köszöntőt kell mondani, amely csupa jókívánságokkal van tele. – szólalt meg Mihály – majd folytatta – Engedjétek meg, hogy pár mondatot mondjak az új esztendő kapcsán, mert készültem rá:

– Az emberi élet kiszabott határának egyik mérföldkövéhez értünk. Egy arasznyi idővel kevesebb, amit elhagytunk s ugyanannyival több, ami még előttünk van. Az időt nem állíthatjuk meg egy pillanatra sem, mert az megy, fut, rohan tovább. Mint e nagy világ-nak vándor utasai ne nézzünk vissza a befutott pályára, hanem azt nézzük milyen út áll még előttünk. Gondoljunk arra, hogy az száz-szor is jobb lehet, békésebb, boldogítóbb, mint az elmúlt esztendő. Szerintem mindenki leírta az elvárásait, amelyek a gyertyalángban eltűntek. Reméljük, hogy a felszálló füst elér oda ahhoz, aki a meg-nézi vágyainkat és tesz róla, hogy a következő év még szebb és jobb legyen.

– Legyen úgy ahogy mondtad – szólt közbe Aladár. – Lát-szik, hogy kéményseprő mester vagy mert még a gondolataidban is él a láng és a füst.

Ezen mindenki elnevette magát.

19. A Nemzeti Szalon

Az elkövetkező év januárja nagyon hidegnek bizonyult. Nem csak naponta esett a hó, hanem északról, egy hosszadalmas hideghullám is elérte Budapestet. Emiatt, Mihálynak sok munkája adódott, mert a fűtési szezon előtt, sok háztartásban nem nézették meg, és nem tisztították ki a kéményeket.

A kerületben olyan épületek kéményeinek tisztítását is fel kellett vállalni ahová évek óta nem jártak. Egész napokat csak azon fáradozott, hogy megbeszélje és beossza a kéményseprő segédek munkáját. Fárasztó volt mert nem lehetett kerékpározni a csúszós, havas utcákon. Még az a kevés autó is, került a közlekedést.

Rendszerint, amikor hazaért, már késő este lett. Az egész napos távolléte miatt Aladár és Éva úgy látták, hogy elég, ha csak késő délután gyűjtanak be Mihály szobájába. Bár Aladár is kora

reggel elment otthonról dolgozni a Gólya áruházba, a nappalit, állandóan, reggeltől estig, fűteni kellett mert Éva rendszerint otthon tartózkodott.

Nem csak Mihály, hanem Aladár is panaszkodott arra, hogy sok a munka. Mivel őt előléptették osztályvezetőnek már nyitás előtt, elsőnek oda kellett érnie és zárás után utolsónak távoznia. Az áruház kizárólag a férfi és női előkelőség számára hozatta a ruhákat, öltönyöket Bécsből. Mindenki tudta Budapesten, hogy a Nagymező út 12. szám alatti üzlethelyiségben kizárólag csak drága holmit lehet vásárolni. A Nagymező út elég messze esett a Hermina úttól. Több alkalommal fiákerrel, de legtöbbször gyalog tette meg ezt az utat.

Éva délután gyújtott be a kettőjük hálósobájába. Szerette, ha meleg van mert fázós típus volt. Estefelé jött sorra Mihály szobája. Ott egy cilinder alakú nehéz vaskályha állt, abba kellett minden este tüzet raknia.

Amikor Mihály megtudta, hogy a szobája fűtéséhez naponta a pincéből kell felhordani Évának a tűzrevalót, úgy döntött, hogy átköltözik a Czettner-féle bérházba. Ott azt már tudta, hogy van külön egy szolga, akinek az a dolga, hogy intézze a fűtést a lakásokban.

Mivel befejeződött a fényképezési tanfolyam, január utolsó napjaiban, Mihály úgy döntött, hogy átköltözik a Czettnerék házába.

Aladár a bejelentést nem szívesen fogadta, de megértette, hogy így megkönnyíti Éva munkáját. Éva örült a bejelentésnek, de ezt nem mutatta. Örült, hogy Mihály elmegy mert akkor, végre egyedül csak ők ketten maradnak az egész házban.

Mihály, mielőtt fuvarozót fogadott, hogy elszállítsa azt a ke-

vés holmit, amelyet éveken keresztül vásárolt magának, leült és nyíltan megtárgyalta Aladárral a döntését.

– A barátságunk ezáltal, hogy én elköltözöm semmit sem fog változni. Szeretném, hogy úgy, mint eddig együtt tölthessük a szabadidőnket. Továbbra is négyesben, mehetünk színházba, cukrászdába és kirándulni a szigetre. – magyarázta Mihály.

– Teljesen megértelek Mihály bár, sajnálom mert, a nehéz munka után jól esett leülni veled és közösen meginni egy pohár sört. Akkor szoftuk kibeszélni a munkában jelentkező gondokat, vagy az elkövetkező terveinket. – mondta szomorúan Aladár.

– Nekem is hiányozni fogtok mind a ketten. Ezt azzal tudom majd pótolni, hogy Jankával meglátogatunk benneteket amikor nektek megfelel. Tavasszal pedig együtt mehetünk szórakozni. Az, hogy nem lakunk egy épületben nem fogja megszakítani a barátságunkat. Én személyesen annak örülök, hogy így Jankához is közelebb jutok. Jobban megismerhetjük egymást.

– Hiszem, hogy Jankának is tetszeni fog, hogy ott vagy a házban. Sokkal többször tudtok majd találkozni. – szolt közbe Éva.

– A költözés holnapra van megbeszélve. Akkor jön a fuvarozó a dolgaimért. A fényképező gépet nem viszem magammal. Oda szeretném ajándékozni neked Aladár azért, mert megtúrtél a házban és sok mindenben segítettél.

– Nem kellett volna Mihály, hiszen az a fényképezőgép számomra mindig olyan fontos volt. – szabadkozott Aladár.

– Nekem most más fontosabb dolgom lesz. Meg kell alapoznom az életemet Jankával. Ha szerencsém lesz a közeljövőben szerezhetek egy munkakörzetet. Ha ez sikerül, akkor összeházasodok Jankával. – válaszolt Mihály.

– Lényegében igazad van. Most már mind a ketten, te is

és én is, meg kell alapoznunk a családi életünket. Remélem, mindkettőnk számára ez az év valami újat és jobbat hoz...

Másnap megérkezett a fuvarozó. Mihály és Aladár felpakoltak a kocsira.

– Ott az Adria utcában, lesz valaki, aki segít lepakolni? – tűnődött Aladár.

– Igen. Ott van egy munkás, aki különben a fűtéssel foglalkozik, az majd segít felvinni az emeletre ezt a pár holmit.

– Hát akkor sok szerencsét Mihály – szolt Aladár és kezét nyújtott Mihálynak.

– Üdvözzél Jankát! – szólalt meg mellette Éva.

– Sokk szerencsét nektek is. Biztos még sokszor fogunk találkozni.

Az egylovas szekér lassan haladt a csúszós Budapesti utcákon. Végül mégis odaértek az Adria utcába, ahol megállt. Mihály becsöngetett a bejárati kapun, hogy segítséget hívjon a pakoláshoz. Mivel Janka már tudott Mihály érkezéséről ő várta a bejárati ajtó mögött. Örömmel és barátságosan fogadta Mihály megjelenését.

– Gyere megmutatom az új lakhelyedet. Az első emeleten van mindjárt a mi lakásunk felett. – magyarázta Janka.

– Rendben de, mielőtt elfelejteném, Éva és Aladár üdvözlőtököt küldik és szeretettel gondolnak rád. – szolt Mihály.

– Köszönöm Mihály, remélem majd találkozunk velük is. A további barátkozás nem maradhat el amiatt, hogy elköltöztél tőlük.

– Igen, természetesen, most szóljunk a segédmunkásoknak, hogy jöjjen segíteni felhozni ezt a kevés holmit. – szolt Mihály, majd a kocsira mutatott.

– Már szoltam neki. Ő készen áll segíteni, de gyere előbb megmutatom a szobát. Remélem meg fog felelni. – válaszolt kedve-

sen Janka.

Kettesben felmentek az első emeletre, ahol Janka a folyosón lévő egyik ajtót kitárta. Elsőnek Mihályt engedte bemenni. Amikor belépett látta, hogy a szoba közepén egy kerek lapu asztal áll két székkal. A székek ülései kárpitozottak voltak. A falakon látszott, hogy nemrég lettek kimeszelve.

– Az előző lakos még nem költözött ki? – érdeklődött csodálkozva Mihály.

– De, ez az asztal és a székek nekünk fölöslegeseek, ezért hoztam ide fel őket a te szobádba. Remélem megfelelnek.

– Igen. Köszönöm. Nekem ott Aladárnál igazi legényszobám volt. Egy pamlag, amelyen aludtam, a szék, egy asztalka és egy kétajtós szekrény, amelyet később vásároltam a ruháim számára.

– Ágyhuzatod van? – érdeklődött Janka anyáskodva.

– Igen. Egy lepedő, takaró és egy párnahuzattal.

– Nézd csak, itt a sarokban van egy kis konyharész. Itt főzheted a reggeli kávé vagy teát. Akár meleg reggelit vagy vacsorát is készíthetsz magadnak.

– Köszönöm tényleg jól néz ki a helyiség. De most már felhozhatjuk a bútorokat mert lent vár a fuvaros. – türelmetlenkedett Mihály.

Miután mindketten kiindultak a szobából az ajtó előtt ott állt egy sovány ötven év körüli, kicsit meggörnyedt férfi. Vastag sötétszürke zakójáról és szénporos nadrágjáról látszott, hogy többször naponta lejár a pincébe. Sapkáját kézben tartva várt rájuk.

– Ő Elek. Varga Eleknek hívják. Mi csak Elek bácsinak szólítjuk. Ő hozza fel a szemet a szobákba és gyűjt be, ha kell. Állandóan a folyosókat és a pincét járja. Ő fog segíteni felhozni a bútorokat.

– Rendben Elek bácsi akkor indulhatunk. Különben én Mi-

hály vagyok.

Elek csak bólintott feltette a piszkos sapkáját a fejére és elindult Mihály után.

– Én megvárlak benneteket itt a szobában. Nem akarok kimenni a hidegre.

Mihály nem válaszolt csak lesietett, hogy minél előbb végezenek a pakolással. Mivel a kocsis is segített, gyorsan minden felkerült a szobába. Mihály kifizette a fuvarost és elköszönt tőle.

Janka nagy szakértelemmel helyezte el a bútorokat a szobában, természetesen csak szavakkal mert a szekrény huzigálást Mihály és Elek csinálták. Amikor végeztek, egy jól berendezett legényszoba lett az üres helyiségből. A végén mégis csak hiányolt valamit.

– Hol van a féltve őrzött fényképezőgéped? – kérdezte csodálkozva Janka

– Oda ajándékoztam Aladárnak. Ő több hasznát veszi, mint én. Emlékezz csak vissza, neki mindig az volt a vágya, hogy a modelleket lefényképezze és annak alapján festményt készítsen. Most, amióta ott él mellette Éva, aki nem csak kezelni tudja a gépet, hanem el tudja végezni a szükséges laboratóriumi munkálatokat is valóra válthatja a tervét.

– Nem sajnálod, hogy megváltál tőle? – kérdezte Janka.

– Mielőtt döntöttem, jól átgondoltam, nem, nem sajnálom. Aladár sokat segített nekem és nagyon jó barátok lettünk. Ezt a barátságot továbbra is meg akarom őrizni. Szerintem a későbbiekben is többször együtt töltjük majd a szabadidőnket.

– Mind a ketten, Aladár is és Éva is tetszenek nekem. Mindig jól éreztem magam a társaságukban. – erősítette meg Janka Mihály gondolatait.

– Üljünk le egy pillanatra. Meg kell beszélni az anyagiakat

és néhány részletet. Első sorban a lakás havi bérét. – szólt komolyan Mihály.

– Én már beszéltem a Tantival. Az előbbi bérlő is húsz és huszonöt koronát fizetett átlagban. – számolt be Janka.

– Mit jelent az, hogy átlagban? – érdeklődött Mihály.

– Télen, mint most, a havi bér huszonöt korona a szén ára miatt. Amikor nem kell fűteni akkor húsz korona.

– Most már értem. Szerintem ez így rendben is van. – fogadta el az ajánlatot Mihály.

– A konyhában evőeszköz és tányérok is vannak. Igaz, ha meleg reggelit akarsz elkészíteni magadnak akkor a kis tűzhelyben is be kell gyújtanod. Most télen a nappaliban lévő vaskályha tetején is meg lehet főzni egy teát vagy megmelegíteni a reggelit. Idővel kialakulnak a dolgok mert ha szólsz nekem, én is segíteni tudok. Nálunk mindig meleg a konyhai tűzhely, ha szólsz, könnyen készíthetek neked bármit.

– Köszönöm előre. Igyekszem minél kevesebbet a terhedre lenni, hisz te is dolgozol úgy, mint én. – szólt Mihály.

– Lapedőd, takarod, párnád van? Nem láttam, hogy hoztál ilyesmit. – érdeklődött Janka.

– Van, csak betettem a szekrény aljára a ruhák alá.

– Azokat mind kérem. Leviszem és Julcsa majd kimossa. Még meg nem szárad hozok tőlünk lepedőt és takarót. Várj egy pillanatra mindjárt le is viszem és hozom a tisztákat. – szólt Janka és kivette a szekrényből az ágyneműt és karjai közt víve elsietett vele.

– Miután Janka eltűnt a folyosón, Elek bácsi jelent meg a nyitott ajtó előtt. Levette a sapkáját és halk hangon megkérdezte, hogy van-e még szükség rá.

– Egy pillanat Elek bácsi, csak meg akarom tudakolni, hogy

hol van itt az árnyékszék.

– A folyosó végén. Kettő is használható azok a lakók számára, akik ezen az emeleten laknak. – válaszolt Elek.

– És hány család lakik itt az első emeleten? – kérdezősködött Mihály.

– Ezen az emeleten összesen négy lakás van. – válaszolta Elek.

Ez az idő alatt tele kézzel megérkezett Janka. Mindjárt látott a fekvőhely ágyazásába...

Aladár naponta járt a Gólya áruházba. Amikor elmúltott a zord tél és az utak újból járhatóak lettek Aladár vett magának egy kerékpárt. Annak idején még Mihály ott élt a házban többször is ajánlotta neki, hogy ő is kerékpározzon. Neki valahogy könnyebb volt villamossal vagy gyalog közlekedni.

A végén meghallgatta Mihály tanácsát és ő is kerékpárt vásárolt magának. Azzal járt naponta a munkába. Elejében kifárasztotta a kerékpározás, főleg akkor amikor hazafelé jött. Ilyenkor a fáradsághoz hozzájárult a sok makrancos hölgy nyafogása az áruházban.

Egy márciusi napon amikor hazaért munkahelyéről Éva a bejáratnál várta.

– Levelet kaptál Aladár. – ezekkel a szavakkal várta Éva a kedvesét.

– Kitől? A szüleimtől?

– Nem úgy tűnik. Szerintem meghívó vagy katalógus lehet. A boríték már nyitva volt, amikor hozta a postás.

– Mindjárt megnézem, csak átöltözöm.

Amikor kivette a katalógust a borítékból, mellette egy rövid kézzel írt üzenet is állt. Gulácsy Lajos Kálmán régi ismerősétől kap

ta a katalógust és a pár sort:

„Március végén a Nemzeti Szalon új épületében megtartják az első csoportos kiállítást. Az én képeim is ott lesznek az egyik teremben. Amikor visszajöttem Párizsból eszembe jutottál, hogy téged is érdekel a festészet. Szeretettel várunk. A kiállított festményeket meg lehet vásárolni. Gulácsy Lajos.”

Aladár Lajost véletlenül ismerte meg amikor még a Párizs nagyáruházban dolgozott. Lajos kényelmes nyári szandált kereset. Aladár segített neki a választásban.

> Lajos, a gyalogjáró fiatal festőművész < így mutatkozott be. Rögtön találtak közös témát a beszélgetéshez. Kiderült, hogy ő is autodidakta festő, mint Aladár azzal a különbséggel, hogy Lajosnak a munkáját láthatta a nagyközönség 1903-ban a Múcsarnok című lapban, amely az akkori Országos Magyar Képzőművészeti Társulat lapja volt.

– Na, ez a Gulácsy, ezek szerint visszajött Párizsból. Amikor beszélgettünk azt állította, hogy Olaszországba majd Franciaországba utazik. Két évvel fiatalabb, mint én és már bejárta a világot. No, de nézzem csak, mit küldött nekem.

Amikor kinyitotta a vaskos katalógust, egy rövid beszámolót olvashatott Erneszt Lajos a titkár tollából. Az első mondatai az a gondolatait írta le, hogy a Nemzeti Szalont át kell helyezni. A Hatvani utca sarkáról egy jobb és tágasabb helyet kell találni a Szalon számára. Szerinte az Erzsébet térre, az úgynevezett Erzsébet-téri kioszk helyére. Sok támogató és munka eredménye az lett, hogy megépült az új Nemzeti Szalon. A szöveg szerint ez lesz az első kiállítás az új épületben.

A katalógusból Aladár megtudhatta, hogy Gulácsy Lajos öt festményt tár a látogatók elé. A képek címei mellett ott állt az áruk

is mennyiért meg lehetett őket vásárolni. Gulácsy képei mindössze száz-kétszáz koronába kerültek. A többiekhez képest olcsó festményeknek számítottak. A festmények címei: Francia táj, A nyomorultak, Utolsó rózsák, Kertben, Szőke nő.

Lajos mellett még legkevesebb száz magyar művész festménye került a kiállító termekbe. A katalógusban egy olyan terem is szerepelt, amelyben az akkori Európai festők képei kerültek a közönség elé.

– Éva, ezt a kiállítást meg kell nézzük. – magyarázta Aladár majd folytatta – Nemrég nyílt meg a Nemzeti Szalon egy új épületben. Ott található az egyik ismerősöm festményei is.

– Ez jó ötlet mert már, régen nem mozdultunk ki szórakozás céljából a lakásból. A hideg tél és a hó inkább az otthonmaradásra kényszerített bennünket. Mit gondolsz? Hívjuk meg Jankát és Mihályt is? – kérdezte Éva.

– Szerintem hívjuk meg őket is. A kiállítás megtekintése után leülhetünk egy kávézóba beszélgetni. A tárlat látogatását szombatra kell tenni mert, azon a napon mind a négyen szabadok vagyunk.

– Ki fog szólni Mihálynak? – érdeklődött Éva.

– Most még a hét eleje van. Majd a napokban szorítok egy kis időt és felkeresem Mihályt.

Aladárnak ezt nem kellett megtennie mert, Mihály csütörtökön benézett hozzá az áruházba.

– Erre jártam, itt a szomszédságban volt dolgom. Úgy gondoltam benézek hozzád pár percre. Régen láttuk egymást. – üdvözölte Mihály Aladárt.

– Jó, hogy jöttél mert én akartalak felkeresni. Mi Évával, szombaton megtekinteni szeretnénk az újonnan megnyílt képtárat.

Ha nincs más tervetek Jankával ellátogathatnánk oda közösen.

– Ez jó ötlet. Jó, hogy egy kicsit kimozdulunk Jankával. Az utóbbi időben legtöbbit a Városligetben sétáltunk.

– Rendben. Akkor találkozunk tizenegy órakor a galéria előtt. Megfelel? – kérdezte Aladár.

– Igen. Gondolom megfelel.

Szombaton tizenegy óra körül Éva és Aladár megérkeztek az Erzsébet térre. A Nemzeti Szalon új épülete, az új kiállítási palota, már kívülről is impozánsnak tűnt.

A tervezők és az építészek remek munkát végeztek. A külső falak, modern de, magyar stílusban épültek. Aladár és Éva az épület előtti lévő jobb és bal oldali félkör íves márványpad mellett álldólgáltak.

Az épület előtt rajtuk kívül nem várakozott senki. A kiállítást már tíz órakor megnyitották és az érdeklődők már be is mentek az épületbe. Az újonnan érkező közönség között nem látták Mihályt és Jankát.

Aladár úgy döntött, hogy még egy kis időt várnak. Ha akkor sem érkeznek meg Mihályék, akkor ők bemennek. Ha valami miatt később jönnek akkor majd, úgyis találkoznak bent az épület egyik kiállító termében.

– Mond Aladár te jól megmagyaráztad Mihálynak, hogy hová kell jönniük? – kérdezte Éva mert arra gondolt, hogy talán Mihályék nem találták meg a kiállítási csarnokot.

– Azt mondtam, hogy szeretnénk megnézni az újonnan megnyílt képtárat. Majd részleteztem, hogy szombatra terveztük a megtekintését. Úgy váltunk el, hogy a találkozást tizenegy órára tervezzük. Mihály elfogadta az ajánlatomat. – számolt be részeltess

en Aladár.

– Feltehetően lehet, hogy valami közbejött náluk. Akkor menjünk be és nézzünk körül a kiállítási termekben.

Ezek után a harmonikusan kialakított hatalmas kiugró középészén lévő bejárat előtt egy pillanatra megálltak. Aladár hátra nézett, abban a reményben, hogy meglátja Mihályt és Jankát. Végül mindketten bementek az arany színnel burkolt kapun, amely Zsolnay munkájához fűződött. Az előcsarnokban, jobbra állt a pénztár.

A földszinten lévő oroszlanos díszítés drámai képet mutatott. Tőle jobbra és balra egy-egy felülvilágított kiállítási terem volt. Ott szobrokat és grafikákat állítottak ki. Aladárt azok kevésbé érdekelték.

A nagy előcsarnokból két széles ívelt márvány lépcső irányította a látogatókat az emeletre. A bal oldali feljáró előtt egy nagy méretű plakát hirdette a kiállítók neveit. Aladár a rengeteg név között ott találta Gulácsy Lajos nevét is.

Janka és Mihály pár perccel tizenegy óra után érkeztek a galéria elé. A Szépművészeti múzeum előtt nem látták se Évát sem pedig Aladárt.

– Igaz, hogy pár percet késtünk, de ettől még megvárhattak volna bennünket – szólalt meg szomorúan Janka.

– Lehet, hogy ők is késnek. Várjunk néhány percet itt a lépcsőkön. Ha addig nem érkeznek meg, akkor mi is bemegyünk. A kiállítási termék egyikében biztos rájuk bukkanunk. – nyugtatta Mihály.

– Mond Mihály, te jól értetted, hogy hova kell mennünk? Melyik kiállításról van szó? – kezdett kételkedni Janka.

– Gondolom igen. Aladár azt mondta, hogy Évával szeretnék megtekinteni az újonnan megnyílt kiállítást. A látogatást szom-

batra, tizenegy órára tervezte. Szerintem ez az újonnan megnyílt kiállítás, hiszen tavaly december elsején avatták fel. A megnyitás után pár napra rá még I. Ferenc József is megjelent itt. Szerintem erre gondolhatott Aladár.

– Hát akkor menjünk be mi is. Remélem találkozunk velük valamelyik teremben.

Az épületről, belépőjegyek mellé, egy alaprajzot is kaptak a pénztárnál. Okos ötletnek találták mert a sok nagy méretű termekben könnyen el lehetett tévedni.

Az előttük álló hatalmas márványcsarnokból nyíltak a kisebb termek. Jobb kéz felé a Dór udvar, bal kéz felé az Ion udvar. Jó, hogy minden terem előtt ismertető tábla állt melyből meg lehetett tudni a terem nevét és a benne lévő kiállított tárgyakat.

Mihály és Janka ez alkalommal nem azokra összpontosították a tekintetüket, hanem Aladár és Éva után kutattak. Mindketten tudták, hogy nemigen értik az ilyenfajta történelmi és művészeti tárgyakat. Ha rábukkannának a barátjukra biztos, hogy sokkal tanulságosabb és érdekesebb lenne a kiállítás látogatása.

– Keressük meg azt a termet, ahol a festmények vannak. – ajánlotta Janka.

– Keressük meg! Az alaprajzon nem tüntették fel melyik teremben vannak a festmények? – érdeklődött Mihály.

– Az útmutatón van egy terem, amelyet reneszánsz csarnoknak neveztek el. Lehet, hogy ott megtaláljuk őket. – magyarázta Janka míg a kis térképet tanulmányozta.

Az előcsarnokból két nagy lépcsőn az első emeletre, a reneszánsz-udvar galériára lehetett jutni. Mihály és Janka azon felsiettek majd ott, jobb és bal oldalon szintén termekre bukkantak. Feltételezték, hogy Aladárék ott lesznek a műtörténeti festmények kö-

zött. Sajnos ott sem találkozhattak velük mert, Éva és Aladár egészen más helyen tartózkodtak. Ők a Nemzeti Szalon termeit járták. Aladár részletesen megtekintette a kiállított festményeket. Többet is közülük kritikus szemmel megvizsgált. Talán legjobban Hatvány Ferenc: „Női akt háttal” keltette fel legjobban a figyelmét.

– Hatványi festői fantáziája olyan, mint az enyém. Őt is elsősorban a női test izgatja. – magyarázta Aladár Évának.

– Nekem Mednyánszky László: „Újpesti kikötő” festménye tetszik. – szólt közbe Éva.

– Miért hisz olyan szürke, homályos. Az a két figura alig kivehető a vízparton. – ellenkezett Aladár.

– Épp azért. Engem a női mezítelen testek és férfi figurák nem vonzanak. Szeretem a tájat, főleg, ha olyan homályos, mint az amelyet a néhai fényképeken is találhatunk. Mednyánszky kikötője olyan misztikus, sáros, szegényes, de a táj beállítása átlós szög alakú, ezáltal a kép mélységét is biztosítja.

– Honnan értesz te ilyen jól a festészethez – csodálkozott Aladár.

– Én a fényképészethez értek. Az hasonlít a festészethez.

– Ebben teljesen igazad van. Most ahogy mondod: nem is olyan rossz ez a Mednyánszky festmény.

Gulácsy Lajos képeit is jól megnézte. A „Paolo és Francesca” és a „Nyári naplemente.” nem keltették fel különösen Aladár figyelmét.

– Ezekhez a festményekhez nem fűzöl megjegyzést? – kérdezte Évát.

– Nem mert nem tetszenek. Nincs bennük élet. Mintha fal-festmények lennének.

– Ehhez a gondolathoz is közel állsz, hisz Lajos a munkás-

ságának nagyobb részét színházi díszletek készítésével töltötte.

A másik teremben, ahol az európai festők képei álltak, ott Auguste Renoir: Fekvő női akt, olajfestménye tetszett Aladárnak legjobban. Kicsit hetvenkedve szólt Évának:

– Az én aktfestményem rólad majdnem olyan, mint Renoir-é. Igaz, hogy a beállítást François Boucher, szintén francia festőtől kölcsönöztem. A festmény címe is más. Én „Éva pihen” címet adtam neki.

Janka egy pillanatra megállt az egyik festménynél.

– Várj egy pillanatra Mihály, meg szeretném jobban nézni ezt az erdei tájat.

– Ehhez hasonlót láttál Illaván, ahol gyermekkorodban laktál?

– Nem. Az egyik álmomra emlékezet. Amikor az első éjjel a Tantiéknál aludtam, akkor egy ilyen sötét alagútszerű erdőben találtam magam. A fák törzsei épp ilyen göcsörtösek és sűrűn egymás mellett voltak, mint ezen a festményen. A különbség csak abban van, hogy a festményen számaron üllő ember beszélget egy aszszonnyal. Amikor én jártam az erdőben akkor teljesen egyedül voltam azért tűnt olyan félelmetesnek.

– Közelebb lépek és megnézem ki készítette a festményt. – szólt Aladár

Miután megtekintette a festmény alatti felíratott Jankához fordult:

– Salomon Rombouts, holland festő, műve a festmény elnevezése „Erdei táj utazókkal”.

– Ha itt lenne Aladár az biztos tudna mondani valamit a festőről. – mondta sajnálkozva Janka.

– Itt van mellette ugyanattól a festőtől egy teljesen másik

tájkép. A festmény címe: „Téli jelenet”.

- Menjünk tovább Mihály. Hátha találkozunk Aladárékkal.
- még mindig reménykedett Janka.

– Menyünk. – helyeselte Mihály.

Ami igaz, őt sem kötötték le a festmények. Hiszen az életében festménnyel először a Hajós utca sarkán találkozott, amikor kimentette az égő házból azt az egyedül élő öreg embert. Kovács Zsolt a két festmény kimentéséért könyörgött. Mihály akkor bement értük az égő házba.

Tovább indultak a nagy kiállító teremben. Amikor egy szoptató Madonna festménye előtt haladtak el Mihálynak, úgy tűnt, hogy a hosszú copfos fiatal nő arca megmozdult. Arcával és szemeivel elkísérte Mihályt a kijárat felé. Mihálynak csak akkor tűnt fel, amikor a szemei sarkával a festményen mozgást észlelt. Ez a látvány megállította.

– Janka, te nem vetted észre, hogy az a szoptató nő tekintével kikísért bennünket?

– Nem Mihály... de, hát az nem is lehet, hiszen festményről van szó. Ahogy látom nem is vászonra, hanem gyalult deszkára festették a képet.

Amikor mindketten visszaléptek és megálltak a festmény előtt, nem történt semmi. A festmény lógott mozdulatlanul a falon.

– Menyünk Mihály. Úgy látszik Aladárék valami miatt nem tudtak eljönni a kiállításra. Holnap délután meglátogatjuk őket. Lehet, hogy valami komoly ok miatt nem találkozhatunk.

– Rendben, igazad van. Aladár magyarázata nélkül számunkra nem olyan érdekes a kiállítás.

Hazafelé menet Aladár és Éva arról tanakodtak, hogy valami történhetett amiért Mihályék nem jöttek el a kiállításra. Lehet,

hogy félreértés, vagy valami gond akadt, amiért otthon kellett maradniuk.

– Vasárnap estefelé elugrok hozzájuk, hogy megtudjam mi is történhetett. – morfondírozott Aladár.

– Jó, én pedig délelőtt kimegyek a Duna-parti piacra.

– A Duna-parti piacra? Ott van piac? – kérdezte csodálkozva Aladár.

– Igen. Képzeld a héten találkoztam Katival, tudod az a fiatalasszony, aki a Siklóséknál dolgozik, mint cseléd lány.

Ő magyarázta, hogy a Duna-parti piacon minden árut meg lehet vásárolni sokkal olcsóbban, mint az üzletben. Kilenc körül becsönget hozzánk és elmegyünk a piacra. Ott megveszem a vasárnapi ebédrevalót.

A rakparton, a Pesti oldalon a Ferenc József hídtól délre húzódik a tömeggel teli tér.

– Szeretek ide járni mert számomra ez a legérdekesebben nyüzsgő piac. – magyarázta Kati amikor megérkeztek.

– Mikor nyílik, mikor érkeznek ide a kofák, árusok? – kérdezősködött Éva.

– Szerintem már kora reggel, napkelte után. Akkor érkeznek a kis hajók a Dunán. Az árukat szállító karcsú dereglyéket egymással párhuzamosan kikötözik a parthoz. A hordárok taligákkal kihordják az árut a térre és akkor a kofák megnyitják a bódékat.

– Kár, hogy nincs a fényképezőgép, hiszen ez a rengeteg nép a parton, kiváló felvétel lenne az utókor számára. – állapította meg Éva.

– Szép és mozgalmas kép. A piac, jó néhány száz méter hosszú. A látványosságnak is a legszebbek közül való. Nézd, a híd fölött, a Budai oldalon még a Királyi palota is szépen látható. Jó,

hogy derűs, napfényes délelőttünk van. – állapította meg Kati.

A fölső útról mindketten kosarakkal a kezükben, lementek az partra az árusok közé. A kofák mintha egymás közt megbeszélték volna külön-külön részekre osztották a piacteret.

A hídhöz a legközelebbi részen a baromfi piac húzódott. Ott élő csirkét, kacsát, libát és még nyulat is lehetett vásárolni. A következő részen a gyümölcs árusok sorakoztak, majd a zöldségesek következtek. A szezon zöldsaláta hegyekben állt a téren.

A piac alsó végére kerültek a virágárusok. Különböző mezei virágok nyíltak a kerek fonott két fülű kosarakban.

A kofák, akik főleg a környező falvakból jöttek az árujukkal együtt széles harangszerű fekete parasztszoknyákat viseltek. Sokan közülük fehér fejkendőt kötöttek hajukra, hogy így a vevők megkülönböztessék őket a vásárlóktól.

Azon a részen ahová a parti lépcsőket építették, oda sorakoztak azok az árus asszonyok, akik nagy füles kosarakból házi készítésű ruházati kelmét árultak.

Éva elcsodálkozott mennyien vannak a folyó parton. A sok árus mellett sokan vásároltak. Olyanok is voltak, akik csak nézelődni jöttek.

A zöldség és a gyümölcs vásárlás könnyen ment. Kati már ismert néhány kofát, akihez rendszeresen járt.

– Levest és sült csirkét terveztem. Itt a baromfit elevenen árulják...vágott baromfit nem láttál valahol. – érdeklődött Éva.

– Az nincs, de lehet. – válaszolta egyszerűen Kati.

– Hogy nincs, de lehet?

– Hát úgy, hogy megveszed élve és a Dunán, a legközelebbi nagy ladikban a baromfiárusok mögött van egy ember, aki csak az-zal foglalkozik, hogy levágja őket. Gyere veszünk egy tyúkot és meg-

mutatom.

Miután az egyik kofaasszonynál megvették az élő állatot, lementek a ladikhoz. Ott már egy középkorú férfi és a felesége fehér de, véres kötényben várták a jelentkezőket. Éva tyúkját is pár perc alatt, néhány fillérért, megtisztították és kibebezték. Újságpapírba csomagolva adták át Évának.

– Ez nagyon egyszerű. Ezután erre a piacra járok bevásárolni. Igaz, hogy kicsit messze van a Hermina úttól, de megéri.

Délután Janka és Mihály úgy döntöttek, hogy meglátogatják Aladárékat. Úgy tervezték, hogy öt óra körül mennek hozzájuk, megtudakolják miért nem találkoztak előző nap.

A Városligeten keresztül sétáltak a Hermina útra. Amikor közel értek Aladár házához, akkor lépett ki Aladár a bejárati ajtón.

– Szerbusz barátom – üdvözölte Mihály – úgy látom rosszkor jöttünk mert, épp indultál valahová.

– Igen. Hozzatok indultam, hogy megtudjam merre jártatok tegnap. Hogyhogy nem találkoztunk. – felelt Aladár.

– Mi is épp azért jöttünk. Azt feltételeztük, hogy valami közbejött azért nem találkoztunk. – mondta Mihály.

– De hát mi Évával ott voltunk a kiállításon, no de, ne fejtessük a gondokat az utcán. Gyertek be egy teára vagy süteményre. Évát is érdekli mi történhetett veletek.

Amikor bementek Éva elcsodálkozott:

– Hát ti?

– Jöttünk megérdeklődni, hogy nincs-e valami gond, mert tegnap nem találkoztunk a megbeszélt helyen. – válaszolt Janka.

– De mi ott voltunk, sőt vártunk benneteket, de ti, nem jelentetek meg. – erősködött Éva.

– Mi is ott voltunk – válaszolt Janka.

– Várjatok egy pillanatra. Aladár te mit mondtál Mihálynak, hol találkozunk? – fordult Aladárhoz Éva.

– Elmondom szóról szóra: Évával szeretnénk megtekinteni az újonnan megnyílt képtárat. Szombatra terveztük a megtekintését. Ha nincs más tervetek Jankával ellátogathatnánk közösen.

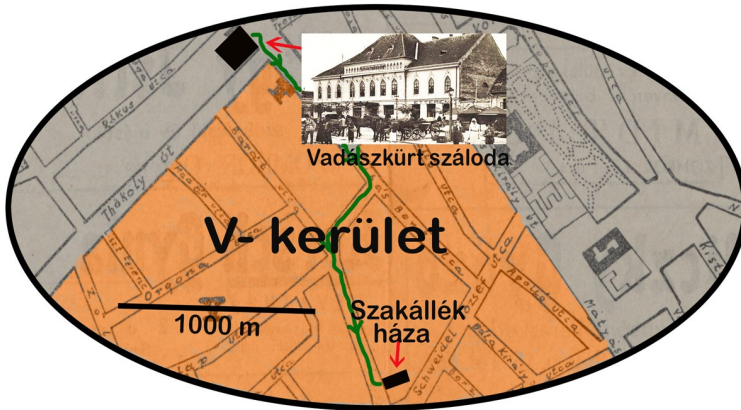
– Igen ezt mondta Aladár szóról szóra – bizonyította Mihály.

– Amikor te az újonnan megnyílt képtárat említettél mire gondoltál? – érdeklődött Éva Aladárhoz fordulva.

– Hát ahol voltunk a Nemzeti Szalonra, azt nyitották meg nemrég. – válaszolt magabiztosan Aladár.

– Én a Szépművészeti múzeumra gondoltam, hisz azt is nemrég nyitották meg sőt még I. Ferenc József is ott volt a megnyitás utáni napon.

– Hát ezek a férfiak... Mond Janka mit mondjunk erre.

20. A kerület

Április közepén, a Budapesti ipari testületből jelentkezett Ervin. Mihály számára küldött értesítést a Hermina útra. Aladár feltételezte, hogy mi lehet az értesítésben, de nem bontotta ki, hanem úgy döntött, hogy Éva vigye el Mihálynak az Adria útra.

Irénnél, Janka nagynénijénél hagyta az értesítést mert Mihályt nem találta otthon, Janka pedig a cukrászdában dolgozott. Így a levél csak estére került Mihály kezébe.

Ervin arról értesítette Mihályt, hogy Zomborban valószínűleg meg fog üresedni egy kéményseprő kerület. Szakál Lukács felesége jelentette, hogy ott a Szelencse nevű kerületben dolgozik a férje, de nagyon beteg. Ágyba került és emiatt egy megbízható üzletvezetőt keres. Idővel, ha úgy akarja a sors, eladják a kerület. Ervin a levélben Szakálék címét is megadta.

Mihály úgy döntött, hogy előbb egy levelet ír Szakálék címére melyben beszámolt az eddigi munkájáról és jelezte a készségét, hogy szívesen Zomborba utazna és ott megtárgyalhatnának a dolgokat.

Miután Szakálék válaszoltak, hogy fogadják, Mihály jelentkezett Klóze úrnál és néhány nap fizetetlen szabadságot kért. A mester nem szívesen, de elengedte néhány napra. Másnap reggel tálcával a kezében, amelyen szalonnás tojásrántottát hozott kenyérrrel, Janka bekopogott Mihály lakásának ajtaján. Evés közben mondta el Jankának, hogy Zomborba utazik egy ígéretes munkavállalási ügy miatt. Remélte, hogy pár napnál tovább nem kell távol maradnia.

– Zomborba... Hol van ebben a nagy országban Zombor? – érdeklődött Janka.

– Hogy az igazat bevalljam én sem tudom pontosan. Én a Monarchiában csak Budapesttől északra, szülőfalumban és Nyitrán jártam. Az ország többi részén még sosem jártam, bár Aladártól megtudtam, hogy a Monarchiának egy hosszabb tengerparti része is van az Adrián. – fejtette ki Mihály.

– Tudod mit, amikor befejezed a reggelit, lemegyünk a Bácsikám könyvtárába. Ott a polcokon a sok könyvek között van a tizenhat kötetes Révai nagy lexikon. A Bácsikám azt mondta, hogy bármi, ami csak érdekel ezekben a könyvekben megtalálható. Lemegyünk és megnézzük találunk-e benne valamit Zomborról.

A Lexikonban majd két oszlop szöveget találtak. Le volt írva, hogy: „A város Bács-Bodrog vármegyében, Budapestről délre a termékeny rónán, közel a Ferenc-csatornához és a Dunához található. A város központi terét a tornyos városháza képezi, mellette pedig a múlt századbeli kincstári jószágigazgatóság épülete, az állami gim-

názium és a díszes katolikus templom.

Ezek után a cikkben részeltessen leírta Zombor gazdasági erejét. E mellett néhány mondat a város alakulásának történetéről majd lakóiról szólt. Akkoriban Zombor 30 593 lakosából, 11881 szerb, 10078 magyar és 6234 bunyevác volt.

– Ezek szerint nem is kis városról van szó. Az adatok inkább egy vállalkozó számára lehetnek értékesek – szólalt meg Mihály miután Janka befejezte az olvasást.

– Igen de, ne felejtsd el, hogy te is vállalkozó leszel, ezért ezekről az intézményekről neked is tudomást kell szerezned. A részleteket valószínűleg csak a helyszínen lehet megtudni. – állapította meg Janka. – Mindenesetre jó lenne, ha részletes beszámolót adnál a városról amikor visszaérkezel.

Mielőtt Mihály vonatra szállt, megtudakolta a vasútállomáson hogyan juthat el Zomborba. Ott két lehetőséget ajánlottak:

Az egyik vasúti vonal valamivel rövidebb Budapest és Zombor között. Az, hogy időben gyorsabb-e, nem tudták az állomáson megmondani, mert a vonatok rendszerint késtek. Ez a vasútvonal, Budapestről Sárbogárd, Szekszárd, Bátaszéken keresztül Bajáig vezet. Ott át kell szállnia a Baja Regőcse vasútvonalra, amely elviszi Zomborig.

A másik vonal, néhány tíz kilométerrel hosszabb. Az Budapestről, Fülöpszálláson, Kiskunhalason keresztül Szabadkáig jár. Ott át kell szállnia egy másik vonatra, amellyel elutazhat Zomborig.

A Budapest – Baja felé induló vonat kora reggel indult, a Szabadka felé pedig pár órával később, Mihály a korait választotta.

A disznóbőrből készült táskájába Janka segítségével néhány alsóneműt és pizsamát pakolt. Az oldalrészbe elhelyezte a mesteri oklevelét és az 1900. október 10-én kiadott munkakönyvét. Még

annyi hely volt benne, hogy belefért egy sonkás szendvics is.

Mihály Budapesttől délre még sohasem járt, ezért minden olyan vasútállomást, amelyen a vonat megállt vagy keresztül pöfögött, jól megszemlélte. Az első várost Sárbogárdnak hívták.

A figyelmét az állomás épülete azzal hívta fel, hogy bár az épület egyszerű, szerénynek tűnt, de tizennyolc kémény emelkedett ki a tetőkből. A kis állomás úgy épült meg, mintha két egymástól távolabbra eső a homlokzatukkal a vasúti sínek felé néző emeletes nyeregtetős épületek lennének. Az épületeket egy keresztbe épített létesítmény kötötte össze. Így lett a három épületből több irodaheyliség és egy nagy váróterem. A csarnok előtt, közvetlenül a vasúti sínek elé hosszú oszlopos verandát készítettek.

A verandán, ahogy azt Mihály a vonatból láthatta, néhány kis üzlet és újságárus kínálta az áruját az utazóknak.

A vonat nemsokára Szekszárdra érkezett. Azok, akik ezt a vasútállomást tervezték nagy alkotó készséggel rendelkeztek. A váróterem előtti hosszú verandát zöldellő virágokkal díszítették. A veranda folytatásában néhány hozzátartozó épület helyezkedett el, amelyeknek háta mögött magas kémény meredezett. A kémény valószínűleg a távfűtéshez tartozott. Onnan fűtötték az épület összes termeit.

Mihály megcsodálta a Bátaszéki vasútállomás verandás épületének tetőszerkezetét. A különböző csonka kontyvető szerkezete, egy kisebb kúriára emlékeztetett. Sajnos az állomáson nem tartózkodott senki és így a vonat gyorsan tovább indult.

Bátaszék után a vonatnak át kellett gördülnie a Dunára épített vasúti hídon, hogy elérje Baját. A szerelvény lassított az íves négy betonpillérre épült szegecselt vashídon. Ezután nemsokára Bajára érkezett. Amikor leszállt a vonatról, az állomáson lévő kerek

óra tizenegy óra négy percet mutatott.

Sajnálattal vette tudomásul, hogy a szerelvény, amely Zombor felé közlekedik, csak délután öt órakor indul. A délelőtti vonat már elment tíz óra negyvenöt perckor. Azt lekéste mert, a Budapestről érkező vonat több mint fél órát késett.

Abban a pillanatban nem tudta mitévő legyen. Üljön az állomáson a váróteremben és ott várja a következő szerelvény indulását, vagy sétáljon egyet a városban.

Arra, hogy megegye a szendvicsét még nem gondolt, mert összeszorult gyomra nem kívánta. Inkább egy korsó sör enyhítené szorongását. A kézításkája nem volt nehéz ezért úgy döntött, hogy elindul felfedezni egy sörözőt vagy cukrászdát és ott elüldögél néhány órát.

Ahogy kiért az állomás épületéből egy kis parkot vett észre. A park bejárata előtt egy tábla jelezte, hogy ezt a területet *Vonatkert* -nek nevezik. A keskeny utakon, néhány kerti pad is árválkodott. Sajnos, a hatalmas platánfákat és a széles hársfákat a szétdobált szemét és rendezetlen pázsit csúfította. Amikor kiért a park másik oldalára, ott már házakkal találkozott. Találomra a központ felé vette irányt, bár nem is sejtette merre is lehet az.

Bandukolva rögtön észrevette, hogy a legtöbb épület földszintes, vagy csak egy emeletes. Kicsit szokatlan volt ez számára, hiszen Budapesten már több éve élt és ott megszokta a több emeletes épületeket. Az utcák sem voltak kiaszfaltozva. A kocsikerekek mély nyomot hagytak az épületek között.

Megállt egy pillanatra mert, az utca végéről lovas szekeret és kerepelő hangot halott. Amikor át akart menni az út másik oldalára, akkor ért hozzá egy, lépésben járó lajtos kocsí több kisebb fehér zsákkal megrakva. Egy öreg, deres kanca minden erejét felhasznál-

va vontatta maga után. A kocsis jelenlétét a kereplő tudatta a lakókkal. Ezek szerint a kocsis valamit árulhat. – gondolta magában Mihály

A kereplő hallatára egy középkorú parasztember jött ki a házából. Az ember pénzt adott át a kocsisnak, mire ő levette az egyik fehér vászonzsákot és átnyújtotta a vevőnek. Mihály a zsákot tartó emberhez lépett, hogy megtudakolja jó irányban megy-e a központ felé.

– Igen. Csak arra tovább egyenesen és kiér a Szent István térre. – Igazította útba az ember, akinek a zsáktól fehér poros lett a keze.

Mihály nem arról akart bebizonyosodni mi van a zsákba mert, azt tudta, lisztet vásárolt, hanem vendéglő után érdeklődött.

– Van arra vendéglő vagy cukrászda? – érdeklődött tovább Mihály.

– Kocsma van, de cukrászda... Ilyen nincs, vagyis nem tudok róla. – magyarázta az ember, de már sietett is mert nehéz volt a teher a karjai közt.

Mihály nemsokára kiért egy nagy térre. Feltételezte, hogy ez az előbb említett Szent István tér. Megbizonyosodott a feltételezéséről, amikor az egyik kirakatban a következő reklámtábla hívta fel figyelmét: Csinos, divatos fényképeket készíték saját stúdióban. Nesselroth Bernát fényképész Baja, Szent István tér 4.

Érdekes – gondolta magában Mihály – fényképész van a városban, de cukrászda nincs.

A tér közepét egy égbenyúló obeliszk uralta, melynek tetején valószínűleg Szent István szobra állt. A szoborral szemben a városháza épülete volt látható. Mellette a kisebb épület bejárata felett, nagy betűkkel a következő felirat állt: Arany bárány – vendéglő,

szálló, étterem.

Végig sétált a nagy téren az étterem felé, gondolván, hogy ott biztos sört is árulnak. Nem kellett nagyon figyelnie se jobbra se balra mert a tér majdnem teljesen üresen volt egy fiáker kivételével.

– Vigyázzon! – kiabált rá kemény hangon egy arra tartó kerékpáros csendőr.

– Elnézést, nem vettem észre. – szólalt meg meghökkenve Mihály aki gyors léptekkel félreállt.

Szerencséjére a csendőr nem állt meg mert, valahová nagyon sietett. Rögtön eszébe jutott Aladár, hiszen ő mesélte, hogy az apja Csendőrség őrnagy, aki Kolozsváron szolgál.

Míg ezen járt az esze, beérkezett az Arany bárány vendéglőbe. Kívülről nem lehetett észre venni, hogy bent egy hatalmas, hosszúkás terem várja a vendégeket. Talán tizenöt – húsz asztal komótosan elfért benne. Rögtön a bejáratától nem mesze, a terem jobb oldalán egy kétszárnyas csapóajtó állt. Mihály feltételezte, hogy az a konyhába vezet. Az ajtó előtt egy pincér unott tekintettel állt és Mihály bejövetelét kísérte.

A nagy terem majdnem teljesen üresen kongott. Csak az egyik asztalnál a terem másik végén, egy idősebb házaspár üldögélt és iszogatott. Várták az ebédet mert, az asztal előttük meg volt terítve.

Mihály kiválasztotta az egyik asztalt a terem szélén és helyet foglalt. Nemsokára hozzá lépet a pincér és elé tolta az étlapot.

– Még nem döntöttem, hogy fogok-e egyáltalán ebédelni. Majd meglátom, előbb egy korsó sört kérnék.

– Rendben – válaszolt a pincér és eltávozott, de az étlapot Mihály előtt az asztalon hagyta.

Miután megérkezett a sör, Mihály lassan iszogatni kezdte.

Úgy döntött, hogy húzza az időt ameddig csak lehet. A csapóajtó fölé egy kerek faliórát szereltek, amelyen a mutatók tizenkét óra huszonöt percet mutattak.

Amikor a korsó sör felét megitta, új vendégek érkeztek az étterembe. Egy öreg szakállas bácsikát tolószékben, toltá be a terembe a tőle húsz-huszonöt évvel fiatalabb asszony. Az öreg tekintetét az idősebb pár felé szegezte mert, úgy látszott, hogy hozzájuk akar társulni. Valószínűleg ismerősek lehettek. Az öreg már emelte is a jobb kezét, azzal a szándékkal, hogy üdvözlje a jelenlévő házaspárt amikor hirtelen Mihály felé fordította tekintetét.

– Állj! Húzd a kocsit kicsit vissza. – szólt parancsolóan az asszonynak. Az asszony szó nélkül megtette az öreg kívánságát. Amikor egy vonalba került Mihállyal megszólalt:

– Maga a Mihály, akivel Budapesten találkoztam? – kérdezte Mihályra szegezve a tekintetét. Mihály szóhoz sem jutott, csak kérdő tekintettel nézte az öreget.

– Hát nem emlékszik rám? – folytatta az öreg – Jó pár évvel ezelőtt kigyulladt a házam, ott találkoztunk. Mihály továbbra is értelmetlenül figyelte a jövevény arcát, de nem tudta megállapítani ki lehet. Előbb arra gondolt, hogy az öreg zavarodott és ezért össze-vissza beszél.

– Én Zsolt vagyok, Kovács Zsolt. Budapesten a Király utca és a Hajós utca sarkán laktam. Maga mentett ki az égő házból. Nem csak engem, hanem a két értékes festményemet is.

– Á most már emlékszem – kezdett derengeni Mihálynak de, inkább a fűben fekvő aktfestményre emlékezett nem pedig az öregre.

– Maga Mihály, mit keres itt Baján? – érdeklődött Zsolt.

– A vonatot várom. Zomborba szeretnék utazni, de az csak a

menetrend szerint öt órákor indul. – magyarázta Mihály.

– Tolj ide Mihály asztalához. – parancsolta Zsolt az asszonynak majd folytatta – Ő Piroska a húgom. – mutatott a háta mögé az asszonyra. – Amikor leégett a ház, nem tudtam rendbe hozatni. Ezért jöttem ide Bajára Piroskához. Ő is egyedül él én is egyedül vagyok és még beteg is. Nem baj, ha idetársulok?

– Nem baj, csak tessék, nyugodtan. – válaszolta Mihály.

– Piroska te, menj és nyugtassad meg a szomszédokat, hogy mindjárt jövök, csak pár szót váltok Mihállyal – utasította Piroskát Zsolt.

– Ebédelni jött ide a vendéglőbe? – érdeklődött Zsolt.

– Nem is tudom. De lehet, hogy ha már itt vagyok meg is ebédelhetnék. – válaszolta Mihály bizonytalanul.

– Én pedig egy Néprajzi Értesítőben olvastam, hogy itt a húgomnál Baján, a farsang utolsó csütörtökén a bunyevácok beöltöznek vándorcigánynak vagy fehér és fekete ruhás boszorkánynak. Egyszer meg is látogattam Piroskát épp farsang idején. Megtetszett a fölvonulás és a kisváros. Úgy döntöttem, hogy ideköltözök. Eladtam a házam Budapesten és vettem a húgom utcájában egy kis házat. Így élünk már pár éve. Húgom segít és vigyáz rám. – majd hirtelen témát váltott – Te Mihály megnősültél?

– Még nem, de tervezem.

– Meglátod, mindjárt könnyebb lesz. Nagyon rossz egyedül élni...

– Mi lett a festményekkel? Azokat is magával hozta? – érdeklődött Mihály csak azért, hogy szóljon valamit.

– Kellett a pénz. Nagyon sajnáltam, de el kellett adnom Szi-nyei Merse Pál festményét.

– Kedves Zsolt úr, megiszik valamit? – szólalt meg újból

mosolyogva halkan Mihály.

– Köszönöm nem. Megyek a szomszédokhoz, oda a másik asztalhoz. Ők már rendeltek a számomra italt. Azután ebédelni fogok velük.

– Hát akkor minden jól Zsolt úr.

– Piroska... gyere toljál át a másik asztalhoz.

Piroska Zsolthoz sietett és még mielőtt elkezdte tolni a kocsit Zsolt utoljára megszólalt:

– Isten áldja magát Mihály. Még egyszer köszönöm, hogy megmentette az életemet.

– Isten áldja...

Mihály észre sem vette, hogy milyen gyorsan elmúlt az idő. A végén úgy döntött, hogy spórol. A vasút állomás előtti parkban elfogyasztja az a szendvicset melyet Janka készített a számára.

Lassan bandukolva visszaért az állomás előtti parkhoz. Ott leült az egyik hatalmas platánfa alá és elfogyasztotta az útravalót. Amikor eljött az idő, bement a vasútállomás épületébe. Négy óra után, az egyik sín páron elkezdtek ide-oda vontatni a szerelvényt. A munkások két utasszállító kocsit szereltek a gőzös után.

Nemsokára néhány utas is érkezett az állomásra. Úgy tűnt, hogy nem sokan utaznak Zombor felé.

Pontosan öt órakor elindult a vonat. A kocsiban, amelyben Mihály helyet foglalt, még egy fiatal házaspár tartózkodott. Ruhájuk alapján idénymunkások lehettek.

Utazás közben lassan beesteledett úgy, hogy Mihály nem figyelhette a tájat. A vonat nagyon lassan közlekedett. Némely pillanatban, Mihály arra gondolt, hogy ha kerékpárral menne, gyorsabban haladna, mint a gőzös.

Zomborba Bajáról, Regőcsén keresztül lehetett odaérni.

Az út majd három órát tartott. Amikor megérkeztek a Zombori állomásra már teljesen sötét volt. Rajta kívül még az a fiatal házaspár szállt le a vonatról. Ők gyalog indultak a kis parkon keresztül valószínűleg a város felé.

Este kilenckor, gondolta magában Mihály, semmikép sem mehet Szakálékhoz megbeszélésre.

Valahol aludnia kell és majd csak másnap keresi fel a kéményseprő mestert. Amikor kilépett a vasútállomás épületéből ott két fiáker várakozott. Mivel nem ismerte a várost legjobbnak találta, hogy fiákerrel beviteti magát a központba és ott szállást keres.

A legközelebbi fiákerostól megtudta, hogy a Vadászkürt szállodában lehet megszállni. Azt is elmagyarázta, hogy Zomborban csak ott lehetett szállást találni. Ő úgy tudja, hogy a zombori Magyar Polgári Kaszinóban is van szoba, de azt olyan vendég számára tartják fent, aki fellép saját műsorral a kaszinó színpadán.

– Akkor nincs más hátra, kérem, vigyen el a Vadászkürt szállodába. – ajánlotta Mihály.

A fiákeres lassú ügetésre készítette a lovát. Biztos minél előbb végezni akart a fuvarral, hogy hazaérhessen. Rövid kocsizás után megérkeztek a Vadászkürt szálloda elé. A hosszúkás egy emeletes épület három részre oszlott. A közepén állt a szálloda bejárata. Jobbra tőle, külön, az utcafrontról, be lehetett menni az étterembe. Bal oldalon pedig szintúgy a kávézóba. Bár nem volt hétvége, a kivilágított helyiségek tele voltak vendégekkel.

A szállodai recepciót rögtön a nagy kétoldalas üvegajtó mögé helyezték el. Ezt praktikus szempontból csinálhatták mert, a portás így láthatta már az utcán érkező vendéget.

Így történt Mihállyal is. Amikor benyitotta a z ajtó egyik szárnyát a portás mély hajlongással üdvözölte az érkező vendéget.

– Jó estét uram. Feltételezem, hogy szobát keres.

– Igen. – válaszolt Mihály.

Ezek után a portás kedves mosollyal a pulthoz vezette és ott elővette a vendégeknyvet.

– Egy éjjelre, vagy többre óhajt szobát váltani.

– Egy, vagy két napra majd meglátom. A maradásom az üzleti tárgyalástól függ.

– Értem uram. Kérem iratkozzon be a vendégeknyvbe.

Mihály aláírta a nevét és a portás a tizenegyes szoba kulcsát adta Mihály kezébe.

– A szoba az emelet, bal oldalán van. Ez az összes poggyásza?

– Igen, csak pár napra maradok.

– A reggeli a szoba árában van. Reggel hét és tíz óra között reggelizhet az étteremben. Csak a szobaszámát kell megmondania a pincérnek.

– Rendben. Köszönöm...

Ezek után Mihály felment a lépcsőkön és benyitott a tizenegyes számú szobába. Szűkös, de jól berendezett egyágyas szobába került. Minden, amire a vendégnek szüksége van, ott megtalálható volt.

Amikor letette a táskáját az asztalra akkor érezte, hogy mennyire kifárasztotta az út. Arra gondolt, hogy ha még egyszer ide, Zomborba, a világ végére kell utaznia azt Szabadkán keresztül fogja megtenni.

Mihály egy végtelenbe vezető vasúti sínpár közepén állt. A sínpár mindkét oldalán határtalan sárga, érett búzatáblák uralták a teret. A messzeségben, csak néhány helyen piros pipacsvirág törték meg a véget nem érő sárgaságot. Mihály a vonatot várta.

Meg akarta állítani, hogy felszálljon rá. A várakozása ideje alatt néhány lépést tett meg előre a korhadt talpfák tetején mikor a távolban meglátta a fekete füstfelhőt.

„Végre jön a vonat” – gondolta magában. Egyszerű terve volt arra hogyan szálljon fel a vonatra. Úgy képzelte el, hogy a sínpár közepén állva, mindkét kezét a magasba emelve erőteljesen integet. Feltételezte, hogy a masiniszta látván őt lefékezi a vonatot. Mihály úgy döntött, hogy csak az utolsó pillanatban ugrik félre, ha véletlenül nem veszik észre a gőzös vezetője.

A füstfelhő egyre nagyobb lett és a gőzmozdony orra meg is jelent a távolban. Mihály erőteljesen integetni kezdett. A még messze járó vonat lassítását nem vette észre. Abban reménykedett, hogy ha majd egész közel ér hozzá biztos megáll.

A szerelvény egyre közelebb ért Mihályhoz. Az integetést és a torka szakadtából való kiabálást senki sem vette észre. Amikor a gőzös már tíz-tizenöt méterre volt tőle a vonat akkor sem csökkentette a sebességét. Mihálynak elérkezett a végső ideje, hogy félreugorjon.

Mégsem tette meg ezt. Valami rákésztette, hogy maradjon a sínek között mert úgy sem lesz semmi baja. Ahogy végigfutott ez a gondolat az agyán a vonat elérte azt a pontot, ahol Mihály állt.

Egy rövid elfeketedés után, Mihály bent találta magát a vonat egyik vagonjában. A vagont marha szállításra használhatták mert, sem ablakokat, sem ülőhelyeket nem szereltek be rajta. Amikor jobban körülnézett látta, hogy csak rajta kívül, egy kerek toló székben ülő öregember, egy tarka tehén és egy parasztasszony utazott benne. A bal oldalán pedig egy félig nyitott, kereken gördülő ajtót látott.

Amikor közelebb lépett az öregemberhez, észrevette, hogy

az kalapáccsal a kezében egy téglatest alakú vásznat igyekszik felszegelni a vagon belső oldalára. Előbb csak a két felső sarkát szögezte oda majd kicsit hátrébb húzódott, hogy megfigyelje vízszintesen áll-e a vászon.

Mihály néhány lépés után az ember háta mögé került. A vászon tulajdonképpen egy festmény volt. Egy mezítelen nőt ábrázolt, aki az oldalán fekvő nézőnek háttal, a zöldellő fűben feküdt és az előtte röpködő pacsirtát figyelte.

– Nem vízszintes – szólalt meg Mihály. – A jobb sarka feljebb van.

A felszögezett kép két alsó sarka kicsit felperdült és a vagonban lévő huzat miatt lebegni kezdett. A mozgástól megijedve a pacsirta kiszállt a képből és a félig nyitott ajtón keresztül elrepült a búzatáblák fölé.

– Igaz! – válaszolt a tolószékben ülő öregember. Majd folytatta annak ellenére, hogy nem fordult Mihály felé. – Akkor nem is kell.

Egyszerűen közelebb tolta a kerekesszékét és kivet a zsebéből egy benzines fém öngyújtót. A tűzszerszám lángját a festmény egyik alsó sarkához irányította. A kép rögtön lángra kapott. A női test mozdulatlanul porrá égett.

– Nem kellett volna elégetni, hiszen nekem szép festménynek tűnt. – állapította meg Mihály amikor elégett a kép. Az öreg, Mihály felé fordult.

– Nem kár. Így is úgy is elvesztettem volna – magyarázta a tolószékben ülő öreg, akire Mihály végül ráismert. Zsolt ült előtte, akivel nemrég találkozott.

A következő pillanatban Mihály figyelmét a tehén bőgése fordította abba az irányba. A szerelvény másik sarkában a tarka,

fekete-fehér svájci tehén csapkodni kezdett a farkával. A fiatal parasztasszony a tenyerével odacsapott a tehén hátsó combjára. Ettől az állat megnyugodott.

Azt, hogy fiatal parasztasszony lehetett a ruházata és a karcsú dereka árulta el. Mihály kíváncsian a fejő asszonyhoz lépett.

Gyengéd mozdulattal rátette a kezét a jobb vállára. Ettől az érintéstől a fiatal asszony haragosan Mihály felé fordította a tekintetét. Mihály csodálkozva nézett az asszonyra mert benne felismerte Jankát.

– Hát te kinek fejed a tehenet? Kinek kell a tej? – érdeklődött Mihály

– Nekem. Madártejet akarok készíteni. Ez akkor jutott eszembe, amikor megláttam Zsolt festményén a pacsirtát.

– Dehát a pacsirta épp az előbb elrepült. – mondta Mihály.

– Igen, de attól még készíthetek madártejet. Kellemes édes-ség lesz mindannyiunk számára...

– És hol akarod megfőzni? – érdeklődött továbbá Mihály.

– Van itt a következő vagonban egy teljesen felszerelt konyhám. Gyere majd megmutatom.

Amikor a keskeny átjárón óvatosan, mindketten átmentek a másik vagonba, ott Mihály egy jól felszerelt konyhába jutott. Az átjáró ideje alatt Janka ruhát váltott és olyan csinosnak látta, mint amilyen lenni szokott amikor találkozni.

A konyha másik végén kétoldalt két-két asztal állt felszerelve. Az asztal mögött háttal egy fiatal pár ült.

– Mikor érünk Zomborba? – érdeklődött Mihály.

– Zomborba? Nem Zomborba megyünk, hanem a tengerpartra. Tudod Aladár mesélte, hogy a Monarchiának tengerpart-

ja is van.

– Értem... Tudom, de én Zomborba akarok jutni. Ott egy fontos megbeszélésem van.

– Az várhat.

Míg tartott ez a beszélgetés, Janka és Mihály észre sem vették, hogy a fiatal pár felállt és hozzájuk sietett. A fiatal férfi megragadta Mihály mindkét kezét és hátra szorította oly erősen, hogy Mihály meg sem tudott moccanni.

A fiatal lány Jankát vette őrizetbe.

– Kik vagytok ti? Miért támadtatok ránk? – kezdett kiabálni Mihály.

– Hát nem ismersz meg bennünket? Én Panya vagyok a mostoha testvéred ő pedig Jana. Az első alkalomkor nem tudtunk elintézni benneteket, de most sikerülni fog – mondta Panya.

Ezek után Panya Mihályt hátrafogott kezekkel áttoloncolta az előző vagonba, ott, ahol a tehén és Zsolt ült a tolószékben. Az átjárónál Janka ruhája ismét megváltozott. Újra parasztasszony öltözetet viselt.

Jana ettől nem hökkent meg, hanem csak a félig nyitott ajtóhoz ráncigálta. Janka látta mi a terve Janának és erős védekezésbe lendült. A két nő dulakodni kezdett. Már, már úgy tűnt, hogy Janának sikerül a terve amikor Zsolt a tolószékével közbelépett. Úgy meglökte Janát, hogy az megcsúszott és kirepült a félig nyitott vagonajtón.

– Ne...! – kiáltott fel Panya és elengedte Mihályt, hogy az ajtóhoz siessen. Janának sikerült esés közben belekapaszkodni az ajtó külső kilincsébe. Ott lógott a lány egy kézzel kapaszkodva míg a lábai a sín pár mellett kalimpáltak. Panya megfogta Jana kezét, hogy segítsen neki visszamászni a vagonba.

Mihály is, nem gondolkodva az előbbiekről, nem bírta ki, hogy ne segítsen ezért odasietett. A végén kettőjüknek sikerült felhúzni Janát a szerelvénybe.

Amikor már Jana biztonságban volt Panya a kerekeskocsiban ülő Zsolthoz fordult. Őt akarta megbüntetni mert segített Janának. Mire Mihály észbe kapott Zsolt a kerekeskocsival együtt kirepült a robogó vonatból.

Mihály izzadtan ébredt. Már hét óra után az étteremben reggelizett. Egy középkorú vasalt blúzba és szoknyába öltözött portásnőtől, aki akkor kezdte a műszakját, megtudta merre kell mennie, hogy a Szontai útra érkezzon.

– Biztosan megtalálja mert, nincs messze. Ahogy kiér a szállodából forduljon jobbra. Átmegy az úttesten és csak tovább, egyenesen kell mennie a Polgári Kaszinó mellett. Körülbelül százszázötven méter után rátalál egy megint jobbra kanyarodó utcára, azt Ady Endre utcának hívják. Annak a végén kezdődik a Szontai út.

Amikor kilépett a szállodából Mihály körülnézett. Úgy gondolta, hogy a szálloda a város központjában épült. Ez arra utalt, hogy egy nagy széles kikövezett teret látott maga előtt. A tér közepére nagy legkevesebb tíz méter átmérőjű alacsony téglakövekkel körülkerített rondellát készítettek. A kert sajnos, csak fekete földdel telítve, virágok nélkül, teljesen üresen állt. Látszott, hogy senki sem gondozza. A rondella körül fiatal hársfákat ültettek. Azoknak az árnyékában körbe álltak a várakozó fiákerok. Éjjel, amikor megérkezett, nem is vette észre a kertet mert csak a szállodát figyelte.

A szállodával szemben egy kétemeletes kimagasló sarokház épült. Az épület tetején a cserepek alatt nagy betűkkel ki volt írva a Weidinger név. Az épület földszintjén mindkét oldalán üzlethelyisé-

gek sorakoztak. Ez alkalommal Mihály nem látta fontosnak, hogy ott körülnézzon. Inkább sietett megkeresni Szakál mestert.

Mivel a portás asszony úgy magyarázta, hogy közel van a Szontai út úgy döntött, hogy elsétál odáig. Ez jó lesz arra is, gondolta magában, hogy egy kicsit megismerkedjen a várossal.

Amikor elindult abba az irányba, amelyet a portás kisasszony javasolt, csodálkozva megfigyelte a fasort, amely a gyalogjárda és az úttest között húzódott. A magas lombos fák fajtáját felismerte mert Czabajon is a templomhoz vezető úton hasonló fasor állt. Rögtön észrevette rajtuk, az apró zöld bogyókat. Ott náluk galagonya fáknak nevezték őket. A Szontai utat könnyen megtalálta mert, Budapesti viszonyokhoz képest tényleg közel volt.

Az utcában a páratlan számok a bal oldalon voltak. Mihályt a huszonkilences házszám érdekelte. Abban a házban lakott a Szakál család. Emiatt az utca bal oldalán ment tovább. Feltételezte, hogy a magas szám miatt, a ház elég messze lehet.

A Szontai út szélesnek tűnt. Mindkét oldalán fiatal hársfák és galagonya fák álltak. A kocsút még nem lett kikövezve. A szálló por miatt mindkét oldalán a kocsút mellett krisztustövis bokrokat ültettek. (*Gleditsia triacanthos*) Ezt a bokorfajtát Mihály már gyermekkorában a falujában megismerte. A majd tíz centiméter hosszú tüskékkel, játékból, egymást szurkálták.

Különben az utca olyan széles volt, hogy az úttest és a gyalogjárda között néhány méter füves résznek is jutott hely. A sűrűn ültetett fák és a bokrok miatt az utca túlsó oldalán csak részben lehetett látni a házakat.

Nagyon meglepődött, mert körülbelül száz méter után, már is elérte a huszonhármass házszámot. Ott, Zomborban a házak egymás mellé szorultak. Még egy keveset kellett mennie és odaért a

huszonkilences számú házhoz.

Ezt a fajta építkezést se Budapesten se a szülőfalujában nem volt jellemző. A nagyvárosban háztömbök, a falujában pedig a házak mellett a kertek miatt sokkal szélesebb telkek voltak, mint itt, a kisvárosban.

A huszonkilences ház a valamikori nagy telkével az utolsó ház lehetett a bal oldalon. Ezt az utána lévő hosszú düledező, téglakerítés bizonyította. Az utolsó és egyben a sarokház sokkal újabbak látszott, mint a többi. A ház homlokzatán az üzletbejárat felett nagy felirat állt: „Siskovity szódavíz készítő”. Az iparos üzlete előtt lovaskocsi várakozott. A kocsin, egymás fölött, két sorban, szódavizes palackokkal megrakott faládák sorakoztak.

Az üzlet után egy kisebb tíz-tizenöt még fiatal galagonya fákból álló zöld terület következett. A fák között egy öntöttvas, nagy kerekas artézi kút állt.

A kis zöld terület mögött pedig már szántóföldek voltak. Ennek ellenében a jobb oldali házak tovább folytatódtak és az utca úgy kanyarodott jobbra, hogy a végét nem lehetett látni. Annyit azért észrevett, hogy a zöld terület és a szántóföldes rész után elég messze a bal oldalon újra házak épültek az utcában.

Szakálék, egy utcára épült végházban laktak. Mielőtt becsöngetett, mély levegőt vett és visszanézett a megtett útra, hogy kicsit szemügyre vegye hová jutott.

Ez volt az egyetlen épület az utcában, amely valamennyire egy falusi gazdasági házhoz hasonlított. A végház oldalán, egy kis kapubejáratot nyitottak, hogy ne keljen minden alkalommal a kuncsaftok részére a nagykaput kinyitni. A téglaoszlop mellett kocsibejárat, a nagykapu állt. A kapu széles, függőleges barna festéssel bemázolt deszkából készült. Mihály a kiskapu mellett nem talált cég-

táblát, de annak ellenére remélte, hogy jó helyen jár.

Amikor kétszer is meghúzta a hosszú huzalon működő csengőt bent, valahol hátul, meghallotta a halk csilingelést. Rövid ideig kellett várnia míg egy idős asszony kinyitotta a kiskaput. Az asszony haját fekete kendő takarta. Szürke blúza alatt a hatalmas mellei majd a hasáig lógtak. Ráncos, piszkos, szürke szoknyája bokáig ért.

Mihály már régen, még a szülőfalujában látott öregasszonyokat ilyen öltözékben. Ott főleg parasztasszonyok viseltek ilyen ruhát. Mihály és az asszony egy pillanatra szótlantul álltak egymással szembe. Végül az ajtóban álló asszony kemény hangon megszólalt:

– Mit akar?

– Én Mihály vagyok Cziprián Mihály. Budapestről érkeztem. A levél...

– Ja... Értem – szólalt meg most már sokkal szelídebben az idős nő. – Jöjjön be.

Mihály nem tudta eldönteni, hogy a parasztruhába öltözött asszony ki lehet. Első pillanatban azt feltételezte, hogy cseléd mert Budapesten megszokta, hogy az iparosok feleségei úri asszonyok és úriasan öltözködnek. Amikor mindketten bementek a kiskapun, Mihály egy hosszú verandán találta magát. Nagyot csalódott amikor a folyosón az asszony bemutatkozott.

– Én Szakállné vagyok, Lukács mester felesége. Mindjárt beérünk a nappaliba, ott leülhetünk. – mutatkozott be menet közben az idős asszony.

A hosszú veranda közepén csak egy bejárati ajtó és egy két-szárnyas ablak állt. Szakállné, két lépésre Mihály előtt sietett. Amikor mindketten az ajtóhoz értek a gazdasszony benyitott.

– Elnézést kissé rendetlenség van mert beteget ápolok. – szabadkozott az asszony.

Beérve Mihály egy szegényesen berendezett szobát látott. Az ajtóval szemben, vastag barna takaróval letakart dívány helyezkedett. A szoba közepén kis kopott asztal két székkal állt. Az ablak alatt, amely a gang felé nyílt széles polc volt tele edényekkel. Jobb oldalon a fal mellett kétajtós diófa furnérral díszített, kopott szekrény támaszkodott a falnak. A szekrény mellett egy ajtó a következő szobába vezethetett.

Mihálynak úgy tűnt, hogy a három szobás épületben csak azt az egy helyiséget használják alvásra és főzésre. A szekrény és a fekvőhely között egy tolószékben ülő öreg ember figyelte Mihályt.

– Kérem foglaljon helyet – szólalt meg kis idő múlva az asszony.

– Köszönöm – válaszolt Mihály és az ember felé néző székre ült.

– Én Mihály vagyok – fordult Mihály az ember felé.

– Neki hiába mondja, az uram süket. Nagyon hangosan kell kiabálni, hogy megértse, de ne is próbálkozzon mert szélütött és nehezen tud válaszolni. Nekem kell mindent intéznem – magyarázta az asszony.

– Értem. Ahogy már megírtam a levelemben, Budapesten az Ipartestületben szölkak, hogy itt Zomborban lesz egy megüresedett kéményseprői körzet. Szeretném megvásárolni az iparüzési jogot. Azért jöttem, hogy megbeszéljük a részleteket. Nekem mesteri vizsgám és képesítesem van.

– Rendben, azt el is vártam magától. – válaszolt az asszony.

– Eddig Budapesten, Klóze Róbert kéményseprő mesternél dolgoztam. Tessék, itt van a munkakönyvem, amely 1900 októberé-

ben lett kiadva. Akkor még segéd voltam, de azóta letettem a mesteri vizsgát. – magyarázta Mihály és a munkakönyvét Szakálné elé tette.

Szakálné részeltessen átnézte a munkakönyvet. Az idő alatt Mihály észrevette, hogy az asszony tartása és arckifejezése megkomolyodott. Olyan valakivel állt szemben, aki ért a kéményseprői szakmához és a vele járó ügykezeléshez. Igazi mesterasszony volt, csak a szegénység öltöztette ilyen egyszerű parasztos ruhába.

– Rendben – szólalt meg végül az asszony.

– Maguk mindketten Zomboriak? – érdeklődött Mihály.

– A férjem igen én Bácskerteszen születtem. Az itt van nem mesze Zombortól. – válaszolt egykedvűen az asszony.

– Ha nem sérteném meg, hogyan jutottak ennek a kerületnek a birtokába? – érdeklődött óvatosan Mihály.

– Szakáll apja is itt élt ebben a házban. Ő kéményseprő segédként dolgozott Dömötör mester úrnál.

– Akkoriban ezt a kerületet ő szolgálta ki? – kérdezte Mihály.

– Igen, de nem csak ezt a kerületet. Az ő ideje alatt a városban mindössze két kéményseprő mester dolgozott. Ők osztották fel a várost két részre. A déli rész Dömötör mesternek jutott. Mindkét mester több segédet és inast foglalkoztatott.

– A Lukács úr, Dömötör mesternél inaskodott? – kérdezte tovább Mihály.

– Igen. Később, amikor felszabadult, segédként dolgozott. Miután Szegeden letette a mesteri vizsgát már több mester is igényt tartott a kerületekre. A mesterek kérvényezték, hogy a zombori Általános Ipartestület újra osztja fel a város kerületeit a kéményseprő mesterek között. Akkor már négyen voltak.

– Mind mesterek?

– Igen. A végén amikor Dömötör úr már nem bírta a munkát, átadta a kerületét a férjemnek. Az ipartestület újra több kerületre osztotta a várost. Így lett Zomborban öt kéményseprő kerület. Mivel mi itt a Szelencse városrészben laktunk, nekünk jutott ez a kerület.

– Mely utcák tartoznak a kerülethez – érdeklődött Mihály.

– Természetesen a Szontai út melynek a folytatása a

Bercsényi út. Minden utca, amely a Thököly út és a Mátyás Király út között van az az ötödik kerülethez tartozik. Az utcák számát sohasem számoltam, de biztos 1300 ház van ezen a területen. E mellett még három szállás is ide tartozik. A Lúgóvói, a Csicsói és a Zsárkováczi szállás. Ezek szerint legkevesebb ezerháromszáz házról van szó, de természetesen annál sokkal több kéményről kelt gondot viselni.

Az ipartestület végzésében le van írva melyik utcák tartoznak a mi kerületünkhöz.

– Kéményseprő ipartestület létezik Zomborban.

– Külön nem. Az összes iparosok egy ipartestülethez tartoznak. Ők adják ki az okmányokat és rendezik az iparosok közötti viszonyokat. A megyeházban van az irodájuk és Zombori Általános Ipartestületnek hívják. E mellett megalakult tavaly az Iparosok Önszervező Szövetsége is.

– Látom, hogy kedves férje, a mester, beteg. Akkor ki dolgozik? Ki intézi, tartja fent a kerületben adódó munkát? – érdeklődött tovább Mihály.

– Van két segédünk. Bogdán és Béla. Ők dolgoznak a kerületben. A keresetük kisebb részét megkapjuk. Nem vagyunk megelégedve velük mert sokszor csalnak. Azért nem akarjuk nekik fel-

ajánlani a kerületet. Nekem az a tervem, ha majd eladjuk a kapott pénzt befizetjük a Ady Endre úti aggok házába. Ott ellátnak bennünket életünk végéig.

– Én komoly érdeklődő és vevő vagyok erre az iparúzési kerületre. Megnézhetném a kerületre vonatkozó szerződést? – kérdezte Mihály.

Az asszony a szekrényhez ment és ott a legfelső polcról, ahol rendszerint a kalapok állnak levett néhány teleírt nyomtatványt.

– Itt vannak az adózási papírok és a szerződés. – válaszolt az asszony és a papírokat Mihály elé tette.

Mihály megtalálta a hivatalos pecséttel ellátott foglalkozási engedélyt, amelyet a Zombori Általános Ipartestület kiadott. Amikor elolvasta, abban minden benne volt, amiről az asszony szóban tájékoztatta.

– Ezek szerint minden rendben van. Meg van az engedély, amelyet én meg szeretnék vásárolni. Most kérem térjünk a konkrét dolgokra. Mennyit kérnek az engedély megvásárlásáért.

– Nézze Mihály úr, mi megérdeklődtük, hogy itt Zomborban, a többi kerületekben, mennyit érne a lelépés. Megtudtuk, hogy egy ilyen hasonló nagyságú kerületben, egy koronát kapnánk házankét, ami azt jelentené, hogy a lelépés ezerháromszáz koronába kerül.

– Nézze kedves Szakállcné... Én is érdeklődtem a Budapesti ipartestületben. Ők is egy koronát emlegettek. Budapest mégis nagyváros, a kerületek nagyobbak és több jövedelmet biztosítanak. Én szívesen felajánlok ezerkétszáz koronát és arra gondoltam, hogy a szerződés aláírásával mindjárt akár ma vagy holnap, száz korona előleget adnák. A többit majd akkor, amikor ide költözünk és aláírjuk a végleges szerződést.

– Hát nem is tudom – húzódozott Lukácsné.

– Nézze ez az összes megtakarított pénzem. Sajnos még ha akarnák sem tudnák többet adni.

– Hát, nem is tudom – még mindig húzódozott a Szakálné.

– Az az száz korona mindjárt a kezükbe kerül. El is költhetik mert ha valami folytán én elállok az üzlettől a pénz maguknál marad. De, én biztos vagyok benne, hogy minden a legnagyobb rendben lesz.

– Hát akkor jó. – válaszolt a végén némi gondolkodás után Szakálné – Semmikép sem szeretném, hogy az a két csibész a mostani körzetkezelők hozzá juthassanak a kerülethez. Maga aztán mit tesz velük, felmond vagy tovább foglalkoztatja őket az már a maga dolga. Még egy dolgot elfelejtettem megkérdezni, magának van felesége, családja? – kérdezte Szakálné.

– Nincs de, még ebben az évben szeretnék megnősülni. Eljegyeztem Janka kisasszonyt Budapesten. – válaszolt Mihály.

– Akkor azt tegye meg minél előbb mert, mi úgy döntöttünk a férjemmel, hogy csakis nős vagy családos mesternek adjuk el a körzetet. Nekünk nincs családunk sem rokonságunk. Nagyon nehéz így, segítség nélkül élni.

– Május végére, vagy június elejére tervezzük a házasságot. Még nincs meg pontos a dátum. – válaszolt Mihály.

– Értem, maga tetszik nekem, de előbb nősüljön meg.

– Mi a leendő feleségemmel Jankával, június első hetében érkezniénk ide magukhoz és akkor egy végleges szerződés alapján rögtön készpénzben kifizetném a felmaradt ezerszáz koronát. E mellett mi ketten Jankával, kötelezettséget vállalunk, hogy hetente meglátogatjuk önöket az idősek otthonában és elbeszélgetünk, hogy ne érezzék magukat egyedül. Elmondjuk mire jutottunk a mun-

kámmal. Egyszóval tartanák a jó viszonyi kapcsolatot. – magyarázta Mihály.

Ezek az elmondottak után Szakállné bólintott és kezét nyújtott Mihálynak.

– Rendben. Akkor megegyeztünk – szólalt meg az asszony.

– Ha így elfogadja az ajánlatomat akkor én előleget adnák és egy ügyvéddel ideiglenes szerződést kötnénk. A teljes ár kifizetését akkor adom meg ha megnősülök és a párommal itt megjelenek maguknál.

– Az úgy rendben is lenne. Ideglenesen itt a gang végén az épület folytatásában van egy kis szoba konyhás lakás. Annak idején az inasok részére épült. Oda beköltözhetnek míg mi el nem megyünk az idősek otthonába.

– Az jó ötlet és előre is köszönöm. Akkor én visszamegyek a városba. Felkeresek egy ügyvédet és írunk egy ideglenes szerződést. Abban én kötelezem magam, hogy a feleségemmel Jankával ideköltözöm és kifizetem a teljes vételdíjat.

– Innen nem messze a Deák Ferenc körúton van egy ügyvédi iroda. Az ügyvédet Szilágyi Mórnak hívják. Maga a Vadászkürt szállóban foglalt szobát?

– Igen – miért?

– Mert ha visszafelé megy a szállóhoz, útközben a Deák Ferenc körúton rábukkan az ügyvédi irodára. Ő jól ismer minket. Nála megrendelheti a szerződést.

– Rendben. Rögtön megyek és intézkedem. – szólt örömmel Mihály és máris indult kifelé a dohos szobából. Szakállné kikísérte a kiskapuig és még egyszer kezét nyújtottak egymásnak.

Visszafelé menet, az Ady Endre nevű rövid utca közepén Mihály észrevett egy két emeletes elég rossz állapotban lévő épüle-

tet. Az épület előtt néhány kerti pad állt. Azon ültek az öregek és egymás közt beszélgettek. Mihály nem húzta az időt. Könnyen rábukkant a körúton Dr. Szilágyi Mór ügyvéd irodájára.

– Igen, ismerem a Szakáll családot. Sajnos a Lukács úr tolószékhez kötött és nem is tud rendesen beszélni. Mindent a kedves felesége Teréz intéz. Talán ez a legjobb számukra, hogy eladják a kéményseprő területet.

Mihály elmagyarázta, hogy milyen ideglenes szerződést szeretne. Mindaz, amit Szakállnéval megbeszélt tegye az ügyvéd úr papírra és kísérje el Szakállhoz a Szontai útra. Ott előtte mindketten aláírják a szerződést és ő átadja az előleget.

– Majd Imre, az ügyvédbojtár elkíséri és ott a helyszínen megírja és aláíratja a szerződéseket.

Még a delelőt folyamán megtörtént a szerződés aláírása. Mihály örült és nagyon bizakodott abban, hogy Jankával megtörténik az esküvő még május végén, de legkésőbb június elején.

A Szontai úton elbúcsúzott Imre ügyvédbojtártól, aki egy ismerőseivel találkozott és megállt vele beszélgetni. Örömeiben visszasétált az ideiglenes szerződéssel a zsebébe a Vadászkürt étterembe. Ott leült egy pohár sörre, hogy megünnepelje a sikeres adásvétel első lépését. A portástól megtudta mikor van vonat Szabadka irányába és utána hogyan jut el Budapestre. Szerencsére a portásnak volt vasúti menetrendje az egész Monarchia vasúti hálózatára. Tőle megtudta, hogy délután fél négykor van egy járat, amely elviszi Szabadkáig. Onnan át kell szállnia a Belgrád – Budapest nemzetközi szerelvényre, amely kicsit későn este 8 órakor indul. A portás még azt is meg tudta mondani, hogy menetrend szerint éjfélkor ér Budapestre.

Mivel már délre járt az idő ott az étterem kerthelyiségében

meg is ebédelt. Az előző napi kínos utazás és az izgalom, hogy sikerül-e megszereznie a kerületet nagyon kifárasztotta. Többször is átfutott agyában a gondolat, hogy körül kellene néznie a városban, hiszen nem tud róla semmit és nem is hallott róla addig míg Ervin az ipartestületből nem értesítette. Ezért mielőtt kilépett a szállodából még egy kérdést tett fel az ott lévő portásnak:

– Mit érdemes megnézni Zomborban az a rövid idő alatt amíg még a városban vagyok?

– Az előttünk lévő Weidinger épülete mellett besétálhat a központba. Ott a városházától jobbra is és balra is sok mindent láthat. Ha a színház épülete érdekli az itt a rondella végén balra van tőlünk. – ajánlotta Mihálynak.

A kis bőr táskájával a kezében és a szerződéssel a zsebébe Mihály elindult egy rövid városnézésre.

Ez alkalommal a színház nem érdekelte, ezért elindult a Weidinger épülete mellett a központ irányába. Rövid séta után érkezett a Szentháromság és a Szent György-térre. A két tér között ott állt a nagy, négyszögű udvart bezáró emeletes városháza, a két térre nyíló kapukkal. A Szentháromság térről a főutcára került, amelyet Kossuth Lajos utcának neveztek el.

A főutca mindkét oldalán az egy és kétemeletes épületek földszintes részén, üzletek sorakoztak. Kicsit elcsodálkozott mert, az eddig látottakból a Vadászskürt szálloda és a Szontai út alapján Zombort kisvárosként lehetett jellemezni. Az üzletek kirakatai gazdagon díszített árukkal teli kirakataiban mindent meg lehetett találni. Az itt élő városi uraság és asszonyság részére bőven található volt minden, ami az urizáláshoz szükséges. Az utca egyik oldalán a Zombori Takarékpénztár emeletes épülete is kimagaslott.

A főutca vége az Erzsébet tér azaz Megyeház vagy Vásártér-

be torkollott. A közelében ott állt a kéttornyos Karmelita templom és zárda.

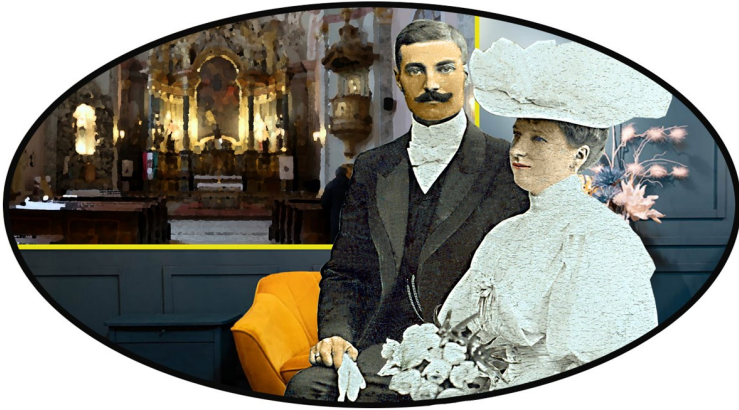
Mihálynak eszébe jutott, hogy amikor még a Dévics mester-nél dolgozott ott vasárnaponként kötelezővé tették a templomba járást. Ezt a szokást az utóbbi időben elhanyagolta, ezért úgy döntött, hogy egy Miatyánkkal megköszöni a sikeres utazását.

A templom központi részét a szentháromságot festmény alkotta. A jobb és bal oldali oltárok barokk stílusban készültek. A templom homlokzatát bibliai jelenetekkel díszítették.

Mihály nem akart sokat tartózkodni a templomban. Egyszerűen csak odaállt a padosorok végére és ott elmondta a Miatyánkot majd a szenteltvízzel keresztet vetett és kiment a templomból.

Végül a fáradtság győzelmeskedett rajta. Úgy gondolta, hogy majd Budapesten talál valami könyvet, amely leírja Zombor várost. Ott belőle biztos megtud valamit a városról. Szakáll Teréz asszonyt is jól ismerheti a várost, hisz már rég óta ott él.

Visszafelé, fárasztó volt az utazás mert Szabadkán sokat kellett várni a nemzetközi vonatra, de örömét lelte abban, hogy végre megvalósul az álma és saját körzete lesz. Önállóan űzheti az ipart és még segédek és inasokat is tarthat.

21. A lakodalom

Janka türelmetlenül várta, Mihály visszatérését. Nyugtalan-ságát az is fokozta, hogy nem tudta hány napig lesz távol. Már az első éjjel, miután Mihály Zomborba utazott éberén aludt, várta hát-ha megérkezik a kedvese. Végül a fáradságtól és az izgalomtól álomba merült.

Reggel, amikor felébredt, fülelni kezdett. Ha Mihály az éjjel megérkezett biztos hallani fogja. Éberén figyelt, de nem hallott semmit. Abban a tudatban, hogy még nem ért vissza Janka magá-hoz ölelte a párnáját és tovább aludt.

Csak később, amikor Irén bekopogott hozzá és szólt, hogy elkészült a reggeli akkor ébredt fel újra. Gyorsan felkapta a köntösét és kiment a nappaliba.

– Alig aludtam az éjjel. Vártam, hogy megérkezik Mihály, de a végén elaludtam. Te hallottál valamit?

– Igen. Reggel felé nekem úgy tűnt, hogy valaki kinyitotta a bejárati ajtót. Nem biztos, hogy Mihály volt, mert más lakó is lakik itt.

Jankának több sem kellett. Úgy köntösben felrohant az emeletre és bekopogott Mihály ajtaján. Miután semmi olyant nem hallott, ami azt jelezte volna, hogy Mihály bent van a szobában, csatlódott lassú lépésekkel elindult a lépcsők felé. Már megkapaszkodott a korlátba amikor meghallotta, hogy megfordul a kulcs a zárban Mihály bejárati ajtaján. Gyors visszasietett mert, ez azt jelentette, hogy Mihály visszaért az útról.

Mihály félig nyitotta ki az ajtót, hogy megtudja ki ébresztette ilyen korán. Ingben és gatyában állt az ajtó mögött.

– Hát megérkeztél? – érdeklődött Janka, figyelve Mihály öltözkését.

– Igen késő éjjel, éjfél után. Várj egy pillanatra, hogy felöltözzek akkor majd bejöhetsz és elmesélek mindent.

Ezek után Mihály eltávolodott az ajtótól, de nem csukta be teljesen. Janka igyekezett bekukkantani a szobába. Mihály ruhája az ágy szélén hevert és az így nem volt Janka látókörében. Kis idő múlva Mihály újra megjelent az ajtónál és beengedte Jankát.

– Elnézést de, késő éjjel fáradtan értem Budapestre. – szabadkozott Mihály.

– Semmi gond majd rendet csinállok, de előbb érdekel mit sikerült elintézned Zomborban. – érdeklődött Janka.

– Számomra, számunkra jó hírrel jövök.

– Akkor mond... Mesélj. – kíváncsiskodott Janka.

– Most április huszadika van és én tegnap megkötöttem az ideiglenes szerződést Szakállékkal. A szerződést a zombori Szelen-cse nevű kéményseprő munkaipari kerületben, június első felében

véglegesítenem kell. Szakállék csak úgy egyeztek bele a szerződés megkötésébe, ha nős vagyok.

– Hogyan... Hiszen még nem vagyunk házasok! – csodálkozott Janka. Ehhez a megjegyzéshez Mihály nem fűzött megjegyzést, inkább csak folytatta:

– Előleget adtam és köteleztem magam, hogy május végére, de legkésőbb június elejére megnősülök. Az esküvő után rögtön odaköltözünk mint házaspár és aláírom a végleges szerződést.

– Mihály, én mindenképp örülök, hogy a feleséged lehetek. Ez azt jelentené, hogy mindössze egy hónapunk van az esküvőre való előkészületre. Számoltál te azzal, hogy ez mit jelent?

– Nem, mert arra gondoltam, hogy az elegendő idő egy esküvő megszervezésére. E mellett nem tehettem mást, mert a mester Szakáll Lukács toloszékben ülő beteg. A család nagyon elszegényedett. Ezért is szeretnének ezen változtatni. Mindenképp eladják a körzetet, ha nem nekem akkor másnak. Be akarnak vonulni az aggok házába.

– Lényegében örülök, hogy megházasodunk, de erre ilyen gyorsan nem számítottam. – nyugodott meg Janka.

– Így is, úgy is, elvettelek volna feleségül, hiszen azért kértem meg a kezéd. Viszont úgy gondoltam, hogy az esküvő csak akkor jöhet számításba, ha saját jövedelmező cégem van. Ez remélem júniusban meg is fog történni. – jelentette ki Mihály.

– Akkor ezzel a jó hírrel meglepem Tantit, aki, valószínűleg ideges lesz a rövid idő miatt. – mosolygott Janka majd folytatta – Hol fogunk lakni?

– Szakállék házában van egy kis lakás. Oda költözünk míg nem találunk megfelelő helyet a kerületben.

– Ha szabad érdeklődnöm, mennyit kell majd fizetni a ke-

rület végleges megszerzéséért.

– A zombori ötödik kerület több mint ezerháromszáz házból áll. Ők egy koronát kértek házanként de, én valamennyit lealkudtam. Így is az egész spórolt pénzemet rá fogom költeni.

– Akkor a lakodalomra nem marad pénzed? – szólalt meg nyugtalan arckifejezéssel Janka.

– Sajnos nem sok, csak az e havi fizetésem. Ha nem lesz elég akkor kölcsön kérek Aladártól. Különben is az én oldalamról rajtam kívül csak hárman lesznek az ünnepségen: Aladár, Éva és féltestvérem Ida. – válaszolt szomorúan Mihály.

– Az, hogy az én oldalamról hányan leszünk, még nem tudom. Tantival össze kell írni a vendégsereget, de szerintem mi sem vagyunk népes család. Akkor most sietek szólok Tantinak és mindent elmondok neki, amit tőled halottam. Estére, ha visszajössz a munkából térj be egy teára, hogy valami részletesebb tervet készítsünk.

– Nyugodt lehetsz arra nézve, hogy a megélhetésünkkel nem lesz gond. Ott a kerületből származó jövedelem biztosan elegendő lesz arra, hogy nyugodtan, elejében talán kicsit szűkösen, de később normális körülmények közt megéljünk. Itt most csak az a gond, hogy gyorsan kell cselekednünk a házasságkötés megrendezésében.

Mivel én továbbra is naponta dolgozom Klóze mesternél, nekem nem lesz időm intézkedni. Mindent rád hagyok és elfogadom úgy ahogyan te elrendezed a dolgokat. Gondolom a Tantinak is van tapasztalata az ilyesmiben. Ő biztos tud segíteni és tanácsot adni.

– Beszélek vele. Mindent elmondok neki. – szólt Janka.

– Ha a vendégseregéről szó esik akkor az én rokonságom

nem jön el az esküvőre mert a mostohámat nem akarom ott látni. Egyedül a féltestvérem jöhet, aki most Tomasznál él. E mellett természetesen Aladárra és Évára számítok. Aladárt fogom megkérni tanúnak. Tehát az én oldalamról három emberre lehet számítani.

– Biztos segíteni fog. Akkor ahogy mondtad ti összesen négyen lesztek. Így mondom el tantinak. – válaszolt Janka.

– Rendben Janka drágám, de most sietek a munkába. Elég az is, hogy egy napot kimaradtam. Így nem vonnak le sokat a fizetéséből hiszen most minden korona kell. Estére találkozunk. – szólt Mihály.

Mindketten együtt mentek le a lépcsőn. Czettnerék lakásának ajtaja előtt elváltak. Janka megcsókolta Mihályt, aki folytatta a kijárat felé. Janka tekintetével elkísérte míg Mihály el nem tűnt a bejárati kapu mögött.

– Mi újság Janka? Feltételezem, hogy Mihály megjött az útról mert sokáig maradtál nála. Kihűlt a reggelid. – ezekkel a szavakkal várta Irén.

– Nagy újság van. – szólalt meg Janka széles mosollyal az arcán.

– Na... Micsoda?

– Egy hónap múlva lakodalom lesz. Férjhez megyek Mihályhoz. – folytatta Janka és örömeiben felkapta hálóingé két oldalát és forogva, táncra perdült.

– Várj csak! Várj Janka, az nagyon kevés idő arra, hogy felkészüljünk egy házasságra. Tudod te mi mindennel jár az ilyen ünnepek? – szólalt meg komolyan Irén.

– Nem tudom Tanti de, feltételezem te jól tudod.

– Na most már nyugodj meg és ülj le reggelizni és közben mindent elmondasz, ami fent Mihály szobájában történt. – intett

Irén a kezével és az előtte lévő székre mutatott.

Janka részeltessen elmesélte mindazt, amit megtudott Mihálytól. Elmagyarázta miért sürgős a házasságkötés. Mihály megígérte, hogy semmibe sem szól bele. Az ő oldaláról vele együtt csak négyen lesznek. Azt is elmondta, hogy nagyon kevés pénze fog maradni a kiadásokra mert, a megtakarítását mind a kerület megvásárlására költi. Ha kelleni fog kölcsönkér.

– Estére leívtam egy csésze teára és akkor meg lehet beszélni a részleteket. – fejezte be Janka.

Az elhangzottak után Irént is elkapta az izgalom.

– Az első dolog az, hogy meg kell néznünk a naptárt mikor is és milyen napokra esik május utolsó hete vagy június első hete.

– Rögtön hozom a naptárt. – szólt segítőkészen Janka.

– Legjobb, ha a szombatot választjuk. Kisebb városokban és faluhelyen a hét derekára szervezik a lakodalmat, hogy ne zavarják a hétvégi ünnepi csendet. – magyarázta Irén.

Janka kezében tartotta a naptárt és számolt:

– Május utolsó szombatja huszonötödikére esik. A következő szombat június elseje. Talán az utóbbit kéne választani, hogy minél több idő jusson az előkészületekre.

– Igen. Rendben. Akkor maradjunk abban, hogy június elseje. Nekem is a júniusi dátum sokkal jobban tetszik mert több időnk marad.

– Mi a következő? – érdeklődött Janka.

– El kell készíteni a vendégsereg listáját. – utasította Irén

– Hozom a papírt és a ceruzát. Mihály oldaláról tudjuk: Aladár, Éva és Ida. – fejtette ki Janka.

– Tőlünk: Anyád és a barátja Martin. Mi ketten Istvánnal és meg néhány ismerős. A Miskolci családra gondolok. Tehát eddig,

Mihályékkal összesen tizennégy emberre számítunk.

– Ez nem is olyan sok. Talán így kevesebb lesz a kiadás. – vette észre Janka.

– Még nem tudom, hogy van-e Istvánnak barátja vagy ismerőse, akit ő szeretne meghívni. Azt, megtudjuk amikor hazajön.

– Mik azok a teendők melyek megelőzik a lakodalmat? – érdeklődött Janka.

– A fiatalok együtt jelentik be házassági szándékukat az egyháznál. Mi a Belvárosi Szent Mihály templomhoz tartozunk, amely itt közel a Váci úton van. Minél előbb el kell mennetek oda és beiratkozni.

– Ezt Mihállyal megbeszélem. Ennyi az egész? – kérdezősködött Janka.

– Dehogyan lányom. Az 1894. évi házassági törvény alapján az állami hatóságnál is be kell jelentkezni és időpontot kérni. Az anyakönyvi hivatal a Széna piactéren van, amelyet mostanában, talán, Kálvin térnek hívnak.

– Már nem győzöm írni... – panaszkodott Janka.

– Amikor megvan a vendégek névsora, őket meghívó levélben kell értesíteni mikor és hol lesz a lakodalom. Neked és Mihálynak is két-két tanúra lesz szükségetek a polgári esküvőnél.

– Én téged és a Bácsikát választom tanúnak. – fejtette ki rögtön Janka.

– Az előkészületek utolsó része a kelengye. Mivel egyikünk sem számított arra, hogy ilyen gyorsan meglesz az esküvő, anyád és mi sem készítettünk számodra kelengyét.

– Ezért nem kell izgulni Tanti nekem elegendő lesz Mihály. Mi ketten biztosan megértjük egymást és még ha kell szegénység-

ben is szeretni fogjuk egymást. – nyugtatta meg Janka.

– Ki kell választanod az esküvői ruhát. Hozok néhány Magyar Lányok nevű divatlapot, amelyekből választhatsz magadnak. – javasolta Irén.

– Ne menj a divatlapokért. Van egy ruhám melyet az év elején vasárnapi ruhának vásároltuk. Emlékszel, az egy fehér nyakig csukott ruha. Abban szeretnék az oltár elé állni. Az alapanyagán és a felső részén több fajta csipke is van. A hosszú ujján a fodrokat kézimunkával készítették. A szoknyarésze pedig diszkrét aranyozott színű szálak varázsolták szebbé. A mellett elég csak egy megfelelő fehér kalapot szeretnék.

– Minden fiatal kislány hercegnős báli ruháról álmodozik... – magyarázta Irén.

– Nem Tanti. Szerintem semmi baja nincs annak a ruhának, amelyet említettem. Azért vásároljunk drága ruhát, hogy csak egy alkalommal húzzam fel? Arra most nincs pénzünk. – tiltakozott Janka.

– Ha akarsz, van pénzünk rá...

– Nem akarom. A pénz másra fog kelleni.

– Hát jó. Megvárjuk Istvánt és Mihályt. Akkor megbeszéljük a részleteket.

Janka a délelőtti folyamán átnézte a ruháit. Válogatni kezdte azokat, amelyeket majd Mihállyal együtt elvisznek Zomborba. Nem kellett sokat gondolkodnia mit vigyen és mit ne, mert kevés ruhája volt. Azokat, amelyek a szekrényben voltak mind Irénnel vásárolták itt Budapesten.

Ebéd után mégis csak elővették a Magyar Lányok nevű divatlapot mert, abban a lakodalom előkészítéséhez is lehetett tanácsokat találni. Nem is vették észre milyen gyorsan elmúlt az idő,

csak, amikor István hazaérkezett. Janka jelenlétében, Irén mondta el neki az új híreket. István gratulált Jankának és arcon csókolta a lányt.

– Ennek a hírnek nagyon örülök. Gondolom ti is hisz, itt volt már az ideje, hogy összeházasodjatok. Janka szerintem felkészült a házasságra és azzal járó kötelezettségekre.

– István te tisztában vagy, hogy az, amiről beszélünk, ez a váratlan jó hír mennyi gondot jelent? – szólalt meg Irén.

– Mi lehet abban gond, hogy Janka megházasodik? – csodálkozott István.

– A lakodalmat elő kell készíteni egy hónap alatt. Tudod te, milyen kevés idő az egy lakodalom megszervezésére? – Irén igyekezte megértetni Istvánnal, hogy milyen gondok következhetnek.

– Persze, hogy tudom, de majd ti megoldjátok. Nekem, csak az a feladatom, hogy kísérjem az utasításaitokat és akkor minden a legnagyobb rendben lesz. – válaszolta nyugodtan István.

Estefelé Mihály megérkezett a munkából. Felment a szobájába átöltözni és rendbe hozni magát. Csak azután kopogott be Czettnerék ajtaján. Janka nyitott ajtót mert már várta az érkezését.

A nappaliban ott ültek Irén, aki teáscsészét tartott a kezében és István, akinek a poharában már félig megivott sört látott.

– Foglaljon helyet Mihály. – szólt udvariasan István.

Mihály szófogadóan az egyik üres karosszékre ült.

– Kér egy pohár sört? – kínálta a házigazda.

– Igen. Köszönöm.

– Janka ma elmondta az elhatározásotokat. Majdnem mindenről tudunk. Most csak a részleteket kell pontosítani. Délelőtt Jankával megbeszéltük a teendőket és tervet is készítettünk. Az előkészületek miatt legkorábban június elsején lehet megtartani az

esküvőt. – tért rá a tárgyra Irén.

– Szerintem az rendben van mert utána Zomborba kell érkezniünk június első hetében. Úgy beszéltem meg Szakállékkal. – válaszolt Mihály.

– Mi van a katonasággal, a sorkötelezettséggel? Arról nem halottam, hogy leszolgáltad. – vágott közbe István.

– Miután bevezették a sorkötelezettséget évente 40 ezer újoncot kellett állítania a közös hadseregbe. Az évenként tartott sorozáson, sorsot húztak, és a legnagyobb számokat húzóknak kellett két évre bevonulniuk. Én megúsztam a katonáskodást, de jelentkeztem a tűzoltóságnál póttartalékosnak. – válaszolt Mihály.

– Az így rendben van. A szerencsések közé tartozol. – állapította meg István és ivott egy kortyot poharából.

– Mivel van néhány olyan dolog – folytatta Irén – amit még az esküvő előtt el kell intézni. Egy menetrendet készítettünk Jankával:

– Először, minél előbb el kell menni a templomba beiratkozni. Azt május hetedikére, keddre terveztük. Utána időpontot kell kérni az anyakönyvi hivatalban. Azt is minél előbb. Mi Jankával szerdára terveztük, május nyolcadikára. Feltételeztük, hogy te Aladárt és Évát választod tanuknak. Oda is el kell menni felkérni őket erre a feladatra. Azt vasárnapra tizenkettedikére terveztük.

– Ha ez az előkészület ilyen bonyolult akkor én, hogyan tudok majd lépést tartani, hiszen napközben dolgozom? – kérdezte Mihály.

– A templomot este is el lehet intézni. Csak az anyakönyvi hivatalt kell fogadó órán belül felkeresni. Arra pár órát ki kell kérned a mesteredtől. Janka és én elmegyünk napközben a Belvárosi Szent Mihály templomba és megmondjuk, hogy ti ketten hetedikén

este jöttök bejelentkezni. – válaszolt Irén.

– Ha neked is drágám így megfelel akkor ezt megbeszéltük. Te még mindig a mellett maradsz, hogy csak három vendéget hívsz meg a lakodalomba. – kérdezte Janka.

– Igen. Aladárt, Évát és Idát féltestvéremet.

Ezek után Irén István felé fordult:

– Arról is beszéltünk Jankával, hogy van-e neked valaki, akit meg szeretnél hívni a Miskolci családon kívül? – érdeklődött Irén.

– Nincs. Szerintem nem is kell nagy lakodalmat rendezni, de remélem Janka édesanyját meghívjuk. – jelentette ki István.

– Igen őt és Martint is beszámítottuk a vendégek közé. Így összesen tizennégyen lennénk. Az esküvő napjára is készítettünk egy tervet:

– Mondtam... Ugye mondtam, ti mindent megrendeztek, nekünk csak el kell végezni a ránk bízott feladatokat. – szólt közbe István és mosolyogva Mihályra tekintett.

Irén észre sem vette ezt a megjegyzést, csak fogta a papírt, amelyre felírta a menetrendet és olvasta tovább:

– Az esküvő napján, reggelre ide kell rendelni két vagy három fiákert, amelyet majd fel kell díszíteni. Utána délelőtt mindannyian megyünk az anyakönyvi hivatalba. Utána következik a fényképezkedés. Meg kell örökíteni a fiatal párt. Ezek után következik a legfontosabb esemény, a templomi esküvő. Azt délután egy órára terveztük. Végül este hat órakor következik az ünnepi vacsora. – fejezte be Irén.

– Arra hol kerül sor? – érdeklődött Mihály.

– Szerintem, ilyen kevés vendég számára a lakodalmat még a cukrászda egyik sarkában is meg lehetne rendezni. Ott annyi hely

van, hogy még az arra tévedt vendégeket sem kellene kizárni. – ajánlotta István.

– Ez jó ötlet. Ott van mindjárt a konyha és a személyzet. Ők mindent elkészíthetnek és segítenek. – jelentette ki Janka.

– Kis változás lehet csak a templom és az anyakönyvi hivatal miatt. – avatkozott be Irén.

– Ezek szerint beleegyezel ebbe a menetrendbe? – kérdezte Janka Mihályt.

– Szerintem így a terv teljesen rendben van. – jelentette ki Mihály és a poharára nézett. A nagy izgalomtól és Irén előadása miatt észre sem vette, hogy megitta az italát. – Ami az anyagi részét illeti...

– Az nem gond. Tudjuk, hogy nagy kiadás lesz a terület megvásárlása ezért mi Istvánnal úgy döntöttünk, hogy az esküvő kiadásait mi fedezzük.

– Köszönjük mindketten. – köszönte meg Mihály a megértő mondatot.

– Ha érdekel benneteket, még a menüt is kinéztük a Tanti-val a Magyar Lányok nevű divatlapból. – szólt közbe Janka.

– Kérlek ne mondjátok el. Teljesen megbízunk bennetek. – igyekezett István témát váltani.

Ezek után gyorsan peregtek a napot. Irén és Janka számára minden napra volt valami feladat.

Sikerült elintézni a templomot és az anyakönyvi hivatalt. Aladárékhöz elküldték Leheld, a fiatal segédet, hogy jelentse be vásárnapi a jövetelüket. E mellett, ami szintén fontos, találtak Janka ruhájához nagy fehér, kiegészítő kalapot virágokkal csipkéekkel, szalagokkal díszítve. A kalap olyan tüneményes volt, hogy otthon, amikor Janka felpróbálta, mindenki csak dicsérte. A vasárnapi, esküvői

ruha háttérbe szorult.

Még azon a héten meg kellett írni a meghívó leveleket. Jan-ka anyjának hosszasan beszámolt az elhatározásáról, hogy férjhez megy Mihályhoz. A gyorsan történő eseményeket az iparúzési kerület vásárlásával indokolta.

Ez az idő alatt Zomborban, két kéményseprő ruhába öltözött ember teljes felszereléssel becsöngetett Szakállék kapuján. Kis idő múlva Teréz haragosan megjelent az ajtón. Amikor meglátta kikről van szó, mindjárt jobb kedvű arcot vágott.

– Na, mi van? Hoztátok a pénzt? – szólt rájuk az asszony.

– Jó napot Mesterné. Igen. Hoztuk a pénzt. – válaszolt az idősebb.

– Jó van, akkor gyertek be. – mondta és félreállt az ajtóból majd beengedte a két segédet. Amikor beérkeztek a szobába Bogdán az idősebb segéd az asztalra tett egy kisebb köteg pénzt. Béla a fiatalabb segéd csak, hogy ő is mondjon valamit, megkérdezte illedelmesen:

– Mi újság maguknál?

– Semmi különös. Vártuk a pénzt maguktól. – válaszolt Teréz mesterasszony.

– Tessék, itt az összeg. – szólt Bogdán majd folytatta – Most tizenöt koronával többet kerestünk, mint múlt hónapban.

– Az jó mert, nagyon szűkösen jövünk ki abból a kis összegből, amit a kerület használatából nekünk adtok. – siránkozott Teréz majd leült az asztalhoz és számolni kezdte az összeget.

– Mi nem úgy hallottuk. – állította komoly arc kifejezéssel Béla. – Nemrég, talán egy hete, hogy ötven koronát kaptak egy fiatalembertől.

Szakállné erre a kijelentésre abbahagyta a pénz számolását

és a fiatalemberre nézett. Addig, Béla a fiatalabb inas, Szakáll mes-
ter háta mögé állt és közelebb tolta a tolószéket.

– Ezt kitől hallottátok?

– Az lényegtelen, de azt is hallottuk, hogy el akarják adni a
kerületet. – avatkozott be a beszélgetésbe az idősebb segéd.

– Ahhoz maguknak semmi közük. – szólt haragosan Teréz

– Igen is közünk van. Mi dolgozunk a kerületben és ezért mi
vagyunk jogosultak a vásárlás elsőbbségére. – kardoskodott Béla.

– A kerület nem eladó. – jelentette ki Teréz és tovább szá-
molta a pénzt.

– Ez nem igaz! Tudjuk, hogy eladó. Imre ügyvédbojtárt lát-
tuk itt, azzal az ismeretlen emberrel. Imre bevallotta, hogy árulják a
kerületet. – válaszolt erélyesebben Béla.

– Ő mondta el, hogy egy ideiglenes szerződést kötöttek vala-
mi Mihállyal. Még azt is megtudtuk tőle, hogy a végösszeg ezerkét-
száz korona lesz. – szólt közbe Bogdán.

– Ahhoz maguknak semmi közük. – válaszolt idegesen és
haragosan Teréz asszony.

– Mi ketten rögtön hatszáz koronát fizetünk a kerületért. –
bizonygatta Bogdán.

– Mondtam, hogy a kerület nem eladó. – kötötte magát az
asszony.

– Szerintünk eladó lesz. Mi el nem hagyjuk a házat addig
míg alá nem írja a mi szerződésünket. – folytatta Bogdán.

– Arra engem soha nem fognak rákényszeríteni. – ellenke-
zett a Mesterné.

– Majd meglátjuk. – szólt nyugodtan Béla.

Ezek után Bogdán kivett a kabátjának a belső zsebéből egy
vastag borítékot. Miután az asztalra tette, belenyúlt és kivett belőle

egy nagy köteg pénzt, és egy felébe hajtott papírt.

– Itt hatszáz korona van. Ha akarja azt is átszámolhatja. A papíron pedig a megírt szerződés a kerület eladásáról. Szerződést számunkra Imre ügyvédbojtár írta meg. Maguknak kettőjüknek, csak alá kell írni és a pénz a maguké.

– Nem írjuk alá mert maguk semmirekellő gazemberek.

Már évek óta zsákmányolják azt a pénzt, amely nekünk járna. Ez a pénz is itt az asztalon bizonyára már régen a miénk lenne, ha nem lopják meg a nekünk járó keresetet. – mondta elszántan, emelt hangon az asszony.

– Ha... ha... ha. – szólt nevetve Béla és folytatta – Lehet, hogy igaza van mesterasszony de, az is lehet, hogy nem. Az, hogy nekünk honnan a pénz az magukat nem kell, hogy érdekelje. Csak annyi, hogy írják alá a szerződést.

– Nem írom alá. Az ilyen zsványoknak nem jár a kerület.

– Azt majd meglátjuk.

Mit sem sejtve az öreg mester, némán figyelte az előtte lejátszódó jelenetet. Béla, aki az öreg háta mögött állt, meg fogta az öreg jobb kezét és hátra húzva csavarni kezdte. Az öreg előbb nyüszített majd, hangosan jajveszékelné kezdett.

– Ne a jobb kezét, azzal neki is alá kell írni a szerződést. – szólt rá Bogdán.

Béla erre elkapta az öreg bal kezét és szorítani kezdte. Ettől az öreg ordítani kezdett.

– Hagyjátok abba ti fosztogatók. – lépett közbe Teréz.

– Addig nem míg alá nem írják a szerződést. A kerület nekünk jár. Talán írja alá előbb maga mesterasszony, azután az öreg is biztos aláírja – próbálkozott Bogdán.

– Nem! – jött az elszánt válasz.

Bogdán arcán látszott, hogy elfogyott a türelme. Attól tartott, hogy a szomszédba, a szódavíz gyártóhoz járó vásárlók közül meghallja valaki a kiabálást. Ezért, hogy kikényszerítse az asszonytól a jóváhagyást pofozni kezdte. Az asszony kiabálni kezdett, de nem sokáig mert Béla odaugrott és befogta Teréz száját. Bogdán addig ütötte míg az asszonynak eleredt a vér az orrából. A végén Teréz igenlően bólogatni kezdett. Amikor Béla levette a kezét az asszony szájáról az síró hangon beleegyezett:

– Aláírom, aláírom csak hagyjanak békén mindkettőnket.

– Ez már beszéd. – állapította meg Béla.

– Előbb a mester írja alá. – szólalt meg most már kedvesebb hangon Bogdán.

Amikor az nagy nehezen aláírta következhetett a mesterasszony. Az is aláírta, de az aláírás mellett még néhány vércsepp is került papír sarkára.

– Ez így már rendben lesz. A pénzt itt hagyjuk nehogy azt mondják, hogy rákényszerítettük az eladásra.

Nem tudva azt, hogy mi történik Zomborban Mihály levelet írt Szakálléknak. Megírták az esküvői dátumot és abban biztosították őket, hogy legkésőbb június hatodikán, szerdán megérkeznek hozzájuk. Akkor fogják aláírni a végleges szerződést és megadni a vételár teljes összegét.

Aladár és Éva kedvesen fogadták Jankát és Mihályt. Hosszan elbeszélgettek az eljövendő lakodalomról. Aladár sajnálatát fejezte ki, hogy ezek után olyan távol lesznek egymástól. Nagyon hiányozni fog a látogatásuk, barátkozásuk.

– Amikor Zomborban, kicsit magunkhoz térünk, szívesen látunk benneteket vendégül. Megnézhetitek a várost és sok olyan szláv különleges ételeket ehettek amilyet itt Budapesten csak egy

alkalommal fogyasztottunk a Városligetben.

– Biztos, hogy élni fogunk a lehetőséggel. – ígérte meg Éva.

– Talán, ha nem kellene házasodnotok ilyen hirtelen, közös lakodalmat is szervezhetnénk. – fejtette ki Aladár. – mert nekünk is az a szándékunk, hogy egybekeljünk.

Miután megbeszélték az esküvői teendőket, Mihály felkérte őket, hogy legyenek tanuk az anyakönyvi hivatalban.

Teréz mesterasszonynak néhány nap kellett, hogy összeszedje magát és bemenjen az ügyvédi irodába. Amikor a sebzett és megkékült arcával belépett, Imre ügyvédbojtár rögtön felállt. Szótlanul, sietve összeszedte a papírjait az asztaláról és kirohant az irodából. Az ajtó csapásra a másik szobából megjelent Dr. Szilágy Mór ügyvéd.

– Hát magával mi történt kedves Teréz mesterasszony. – kérdezte amikor meglátta a jó ismerősét.

– Mindjárt elmondom, ha lenne néhány perc ideje a számomra.

– Természetesen kedves Teréz. – szólt előzékenyen Mór ügyvéd.

Amikor beértek a másik szobába és Teréz leült az ügyfeleknek készített karosszékekbe, részeltessen elmondta mit tett velük az a két segéd gazember.

– Megvan magánál a szerződés másolata? – érdeklődött az ügyvéd.

– Sajnos nincs mert, csak egy példányban kellett aláírni. Imre az ügyvédbojtár megmondhatja mit írt bele, mert, ő készítette el a segédek számára a szerződést.

– Várjon egy pillanatra mindjárt behívom Imrét.

– Azt ugyan hívhatja mert, amikor meglátott rögtön elro-

hant az irodából.

– Na majd utána nézek. Hisz nem szökhetsz a világ végére hiszen itt lakik Zomborban.

– Tisztelt Szilágyi úr, én semmi kép sem akarom, hogy annak a két csibésznek a kezébe kerüljön a körzet. Hisz tudja maga is én már a körzetet elígérttem Mihálynak és fel is vettem rá az előleget.

– El kell olvasnom azt a szerződést, amelyet Bogdának és Bélának írt alá. Ha az megfelel az adás-vételi törvényeknek akkor nehezen lehet megtámadni. Amikor találkozom Imrével, tőle megtudom mit írt be a szerződésbe. Egyelőre nem tehetünk semmit – magyarázta az ügyvéd.

– Elhoztam és magánál letétbe akarom helyezni a hatszáz koronát, amelyet nekünk adtak mondván azért, hogy a szerződés hiteles legyen.

– Rendben átveszem a pénzt. Elismervényt is adok és beteszem a páncélszekrénybe. Amikor megtudom a részleteket Imrétől felkeresem és megbeszéljük, hogy mitévők legyünk. Erről a beszélgetésünkről jegyzőkönyvet készítek.

Amikor másnap Imre megjelent az irodában Szilágyi ügyvéd úr rögtön rákérdezett:

– Milyen szerződést írtál te azoknak a kéményseprő segédeknek?

– Hát tudja ügyvéd úr... A múlt héten véletlenül találkoztam Bogdán barátommal és ő megkért, hogy készítsek egy szerződést vázlatot iparüzési terület megvételére. Nem részletezték, hogy ki a vevő vagy ki az eladó.

– Mit írt abba a vázlatba? – érdeklődött tovább Szilágyi úr.

– A szokásosat. Egyszerű szerződés vázlat volt nevek nélkül.

– válaszolt Imre.

– Mikor készítette ezt a vázlatot Bogdán segédnek?

– Az hiszem az nap amikor Mihály úrral a Szakálléknál voltam. Akkor véletlenül összefutottunk, akkor kért meg Bogdán, hogy egy darab papírra írjam meg a vázlatot. – magyarázta Imre de, nem mert a főnöke szemébe nézni.

– Tudja a címét annak a Bogdán segédnek? – kérdezte most már parancsolóan az ügyvéd.

– Pontosan nem, de tudom, hogy valahol a Géza utcában lakik. Az az utca a Kalap utcából nyílik.

Budapesten a továbbiakban Mihálynak nem sok dolga akadt, csak követni kellett Janka és Irén utasításait.

Egy nappal az esküvő előtt megérkezett Budapestre Erzsébet, Janka édesanyja és a barátja, Martin. Péntek este egy rövid látogatást tettek Czettneréknél és elmondták, hogy Jakubnál szálnak meg, mint a múltkor. Amikor beszélgetés közben Erzsébet rákérdezett a lányára, hogy van-e valami kívánsága a nászajándékkal kapcsolatban. Szívesen megveszik a fiatal pár számára azt amire úgy gondolják, hogy szükségük van. Janka elmondta, hogy mindjárt az esküvő után Zomborba utaznak mert, ott Mihálynak sikerült egy iparúzési területet vásárolni. A szállítás miatt, inkább azt a pénzt adják oda, amennyit az ajándék vásárlására szántak.

– Rendben van, akkor holnap megkapjátok a nektek szánt összeget.

Végül elérkezett a nagy nap június elseje. A hagyományok szerint a fiatalok az esküvő napjának reggelén meg is fürdenek. Ezt még előző nap Erzsébet ajánlotta a fiataloknak mert, ennek régebben kultikus színezete lehetett. Utána kora reggel Janka és Mihály elmentek a templom sekrestyéjébe. Ott meggyóntak és áldoztak

Ferenc atyánál, akitől az elmúlt napokban néhány hittanórát kaptak.

István három fiákert rendelt a ház elé, amelyet Lilla, Emma és a fiatal Lehel, Julcsa utasítására feldíszítettek. Addig míg a díszítés tartott a társaság Czettnerék nappali szobájában gyülekezett. Ott meg sokfajta süteménnyel és itallal várta őket. Miután a kocsik díszítése elkészült, a társaság jókedvűen elindult az anyakönyvi hivatal felé.

Az egyik díszes kocsiban a fiatal pár és a tanuk Éva és Aladár kaptak helyet. A másikba Erzsébet Martinnal és Irén Istvánnal utaztak. A harmadikban pedig a Miskolci családot helyezték el.

Mihály féltestvére Ida úgy döntött, hogy csak estére a lakodalom színhelyére jön.

A fiatal párt és a vendégsereget a Széna piactéren az anyakönyvi hivatal díszes irodája várta. A faragott bútor és íróasztal felett, a király és a királyné portréja lógott. Az asztal előtt két karosszéket helyeztek el a házasulandó pár számára. A vendégseregnek állva kellett végighallgatni a ceremóniát.

Az anyakönyveztető ruhájának magyaros jellegét a zsinórozás és a különböző gombkötő munkák adták meg. A hivatalnok az új törvény rövid tartalmát olvasta fel a jelenlévőknek. Ezek után külön, külön mindkettőjüknek feltette a kérdést, hogy önszántukból házasodnak-e. Az elhangzott válaszok után aláírták a tanukkal együtt a könyvbe megírt nyilatkozatot. A fiatalok az egész formaságot nagyon érdekesnek találták. Hiszen egyikük sem látott még polgári esküvőt.

A Széna piactérről a Király utcába ment az egész vendégsereg. Jankát és Mihályt, Sinayberger Béla az akkoriban már neves fényképész várta a stúdiójában. Szerencsére az előszobában elég

hely volt arra, hogy a legközelebbi rokonság lepihenjen. A többiek pedig kint sétáltak az utcán és beszélgettek.

A stúdiót már előkészítették erre az alkalomra. Egy faragott széles kárpitozott fotel állt a szürke virágos vászonból készült háttér előtt. Béla előbb Jankát ültette le a székre úgy, hogy testtartása és arca oldalt álljon a fényképező gép irányában. Ezek után szólt Mariának a segédjének, hogy igazítsa meg Janka szép fehér csipkés ruhájának a fodrait úgy, hogy azok kifejezéshez jussanak. Janka, egy fehér rózsákból készült menyasszonyi csokrot is kapott az ölébe tett kezeibe. A menyasszonynak a legjellegzetesebb dísz a hatalmas kalap volt, amely kicsit eltakarta a homlokát. Marika azon is segített. Janka tarkója felé húzta csak annyira, hogy ne takarja a kontyba kötött haját. Azután a szépítőszeretek közül vékony ecsettel bepirosította Janka ajkait és halvány rózsaszínű púdert kent az arcára.

Amikor Béla bekapcsolta az erős a fényképezéshez szükséges lámpákat Mihály, aki végig nézte az előkészületeket, elámult.

– Tudtam, és többször is láttalak, hogy menyire szép vagy de, most ez a felvétel előtt kimondhatatlanul gyönyörű vagy. – jelentette ki széles mosollyal Mihály.

– Köszönöm Mihály, köszönöm. – válaszolt Janka mosolygós arccal.

Mindkettőjükön látszott, hogy nagyon örülnek egymásnak. Béla Mihályt Janka mögé ültette a széles karfára. Mihály bal kezét Janka mögé a támlára tette a jobb kezét pedig a fehér kesztyűkkel a keresztbe tett lábára helyezte. Így Janka félprofilból látszott, a kalap szépsége miatt, Mihály pedig szembe nézett a kamerával.

Bélának annyira megtetszett a beállítás, hogy több felvételt készített a fiatal párról. Egy olyan is készült egész közléről, amelyen mindkettőnek csak az arca látszik Janka lenyűgöző kalapjával. Utá-

na Béla, az egyetlen jelenlévő vérbeli rokont Erzsébetet is a fiatalok közé kéri. Janka anyja nem volt hajlandó fényképezkedni. A falusi idősök még irtóztak attól, hogy fényképet készítsenek róluk, mert ez a hiedelmük szerint, hamarosan a halálukat idézné elő.

Irén kis szünetet és pihenést tervezett el a lakásukon a stúdió felvétel és a templomi esküvő között, ám arra nem kerülhetett sor. Béla a fényképész a beállításokkal és a felvétel készítéssel elhúzta az időt. Így a Király utcából a Váci útra a Szent Mihály templomhoz kocsiztak.

Nem sokkal egy óra előtt a fiatalok és a násznép megérkezett a belvárosi Szent Mihály templom elé. Szokás szerint, először a rokonság és az ismerősök léptek be a templomba és elfoglalták az első padsorokat. A rendszeres templomba járó lakosok mellett még elég sok üres ülőhely maradt a násznép részére. Amikor megszólalt az orgona, annak hangjára léptek be Janka és Mihály. Az orgonaszó alatt, lassú léptekkel az oltár elé álltak.

Mihályt akkor érte az igazi meglepetés. Ferenc atya helyett az oltár előtt a Czabai pap, Gyula plébános várta a fiatal párt.

– Kegyelem nektek és békesség, Atyánktól az Istentől és Urunktól, Jézus Krisztustól! – üdvözölte a hívőket Gyula plébános.

Ezek az üdvözlő szavak után elkezdődött a szokásos esküvői szertartás. Csak a mise közepe felé a liturgia után tette fel Gyula pap a jegyeseknek a kérdéseket melyeket a fiatal pár már a mise eleje óta vártak.

– Kedves jegyespár! Eljöttetek ide a templomba, hogy az Úr megpecsételje és megszentelje szívetek szeretetét, egyházának szolgálja és a hívek közösségének színe előtt. Feleljetek ezért az Egyház kérdéseire! – szólalt meg újra a pap, majd Mihály felé fordult:

– Mihály, megfontoltad-e Isten előtt szándékokat, és szabad

elhatározásból jöttél-e ide, hogy házasságot köss?

– Igen! – válaszolta Mihály

– Ígéred-e, hogy leendő feleségedet tiszteled és szereted, amíg a halál el nem választ benneteket egymástól? – folytatta a pap.

– Ígérem!

Ezek után Gyula pap Janka felé fordult és számára is feltette ugyanezeket a kérdéseket. Miután Janka igenlő válaszokat adott következett a házasságkötési szándék kinyilvánítása és a gyűrűhúzás.

– Kedves jegyespár! Most következik az a szent pillanat, amikor ünnepélyesen kinyilvánítjátok, hogy egymásnak házastársai akartok lenni. Forduljatok egymás felé. Fogjatok egymással kezét, és én egybefonódott kezeteiket átkötöm stólával annak jeléül, hogy házasságtok Isten előtt felbonthatatlan lesz.

– Cziprián Mihály, nyilatkozzál Isten és az Anyaszentegyház színe előtt, akarod-e a jelenlevő Jankát feleségül venni?

– Akarom – válaszolt Mihály.

– Koszík Janka, nyilatkozzál Isten és az Anyaszentegyház színe előtt, akarsz-e a jelenlevő Mihályhoz feleségül menni?

– Akarok!

– A most megkötött házasságotokat az Egyház nevében érvényesnek nyilvánítom, és megáldom az Atya, a Fiú és a Szentlélek nevében. Kegyelem nektek és békesség, Atyánktól az Istentől és Urunktól, Jézus Krisztustól!

Attól függetlenül, hogy idő közben a templom tele lett hívőkkel, Mihály számára csak két ember létezett. Az előtte álló Gyula plébános és a mellette lévő, most már hitvese Janka. Bár nem volt szokás, hogy az oltár előtt megcsókolja Jankát, de azt örömeiben

mégis megtette.

Az első, aki tiszta szívből gratulált a fiatal párnak az Gyula a Czabai pap volt.

Amikor a násznép kivonulta templomból a többi jelenlévők is gratuláltak Jankának és Mihálynak. Erzsébet, Janka anyja könnyes szemekkel ölelte át egyetlen lányát. Amikor már mindenki kezét fogott Mihállal, ő úgy döntött, hogy visszamegy a sekrestyébe. Ott, széles mosollyal megköszönte Gyula papnak, hogy összeházasította Jankát és őt. Mivel kint a templom előtt várta a násznép nem akart rákérdezni hogyan került a Czabai plébános Budapestre, inkább szeretettel meghívta Janka nevében is az esti vacsorára a cukrászdába.

Gyula pap szívesen elfogadta a meghívást.

Az idő alatt míg Mihály bent volt a templomban a Jankát körülvevő társaság egyik tagja Eszter, lassan odasomfordált

Aladár és Éva közelébe és megszólalt:

– Janka nagyon szép ebben a menyasszonyi ruhában. A kalapja olyan mutatós. Pontosan az arcához és a ruhájához illik.

– Igen. Szerintem, is talán így is van rendjén. A kisasszonyok ilyenkor legyenek a legszemrevalóbbak. – válaszolt Aladár Jankát figyelve.

– Aladár úr, szeretnék egy pár szót váltani önnel... – szólalt meg szerényen Eszter.

– Természetesen kedves Eszter kisasszony... Tessék?

– Nagyon sajnálom, hogy az utolsó találkozásunk alatt a Czettnerék lakásán, szüleim olyan elutasítóan viselkedtek. Tudja, nagyon magányosnak érzem magam. Amikor körülnézek a fiatal ismerős kisasszonyok között, úgymond, csak még én nem mentem férjhez.

– Nagyon sajnálom kedves Eszter... – válaszolt Aladár ehhez a megjegyzéshez.

– Ha továbbra is portrét szeretne festeni rólam, szívesen odaállnék modellnek, persze ha Éva kisasszonynak nincs kifogása ellene.

– Nem... Nincs az ilyesmi csakis Aladár hatásköre lehet. – szólt közbe Éva.

– Örülök, hogy a végén mégis elhatározta magát arra, hogy felkeres a stúdióban. – válaszolt Aladár.

– Még akkor, amikor felemlítette, nekem tetszett az ötletet. Szívesen hagytam volna, hogy festményt készítsen rólam, de amint hallotta anyám ellenezte.

– Rendben kedves Eszter kisasszony, először is megbeszélem Évával, hogy néhány fényképet készítsen magáról. Így könnyebb lesz, olyan szempontból, hogy nem kell napokig ott ücsörögnie a nappaliban a festőállvány előtt.

– Én szívesen ücsörögnék annyit amennyit kell. Legalább akkor ki tudok mozdulni a házból.

– Rendben, akkor majd Irén tekintetes asszonnyal üzenek mikor jöhet el a stúdióba.

– Janka is szólhat, ami egem illet, csak az én szüleim ne tudják meg – szólt örömmel Eszter.

– Janka sajnos még ezen a héten Mihállyal Zomborba költözik. Mihálynak ott sikerült egy iparúzési területet vásárolnia.

– Sajnálom, hogy Janka elköltözik... – szólalt meg szomorúan Eszter.

– Mi is sajnáljuk mert mindketten, Janka is Mihály is nagyon kedvesek. Mi sokat barátkoztunk. Nekünk is hiányzani fognak – szólalt meg Éva.

Miután a mise már két órakor befejeződött a násznép szétment azzal a gondolattal, hogy majd hat óra körül találkoznak a lakodalom helyszínén. A fiatal pár Czettnerék lakásán várta meg a vacsorára való indulást.

Falun és kisvárosokban a lakodalmak mulatós hangulatúak és a vőfélyek segítségével bonyolítják le. Budapesten és a nagyvárosokban az iparosok és a vállalkozók körében, inkább ilyen alkalmakkor, meghitt bankettszerű ünnepélyt szerveznek. Irén is erre gondolt amikor a cukrászdába szervezte Janka és Mihály lakodalmát. Úgy tervezte, hogy az étel sorrendjére és az italok sokaságára tegye a hangsúlyt.

Már kora délután Lehel a kis cukrászsegéd összeállított néhány asztalt a cukrászda egyik sarkában. A kis lakodalmi társaság ott bőven elfért. Még a betévedt vendégek számára is maradt néhány üres asztal.

Este hat óra után gyülekezni kezdett a meghívott társaság. A fiatal pár várta és üdvözölte az érkező vendégeket. Mihály örömeire Ida féltestvére is megjelent. Amikor Gyula plébános és Rebeka nővér is megérkezett Mihály rögtön eléjük sietett, hogy megtudja hogyan történt meg ez a kedves meglepetés.

Gyula plébános röviden elmondta az egész történetet:

– Mi ketten Ferenc atyával a Kiegyezés után a Budapesten működő Magyar Egyháziroldalmi iskolában nevelkedtünk. Azóta rendszeresen tartjuk a kapcsolatot. Amikor nála, a Belvárosi Szentmihály templomba bejelentkeztettek és te Mihály elmondtad hol születél, rögtön értesített engem. Elmondta, hogy már régen találkoztunk egymással és felajánlotta, hogy jöjjek látogatóba. Ma deletét érkeztünk meg Rebeka nővérrrel. Amikor felajánlotta, hogy vezessem le a házasságkötési szentmisét örömmel elfogadtam.

– Köszönöm kedves Gyula tisztelendő. Számomra, számunkra ez nagy megtiszteltetést jelentett. – válaszolta Mihály.

Amikor mindenki megérkezett Jankát és Mihályt az asztal före ültették. Julcsa, Lilla és Emma italt öntöttek minden vendég poharába. Mihály az asztal alatt Janka kezét szorongatta majd felállt és rövid pohárköszöntőt mondott:

– Kedves szülő és rokonság. Kedves vendégeink, nagy öröm ez a nap számunkra. Szeretném megköszönni mindenkinek, aki elősegítette azt, hogy itt Janka kedvesem mellett legyek és hogy együtt járjuk az előttünk álló utat és irányítsuk ezek után közös sorsunkat. A templomban amikor megszólalt az orgona, az izgalomtól alig tudtam lépkedni az oltár elé. Miután elhangzott szájunkból az igen szó, akkor már tudtam, hogy egymás mellett fogjuk leélni az életünket és együtt fogunk megöregedni. – ezek után Mihály Janka felé fordult és folytatta – Kedves párom, neked adom a szívemet és kérlek szeres egy életen át úgy, mint ahogy én szeretlek téged. Kedves egészségünkre!

A taps után mindenki felemelte a poharát és koccintott Mihállyal és Jankával. Még a betévedt házaspár a másik asztalnál is tapsolni kezdett Mihály szavai után.

A rövid egymás közti beszélgetés után következett az előre eltervezett menü:

Az első fogás marhahús leves vékonyra vágott laska gombával és csigatésztával. Majd következett a főtt marhahús tormamártással és paradicsommártással.

A főételekből lehetett válogatni: A húsos káposzta, töltött káposzta disznóhússal kolbásszal, paprikás hús, és a végére sült húst tálaltak. Abból is lehetett válogatni mert a vendégek elé lúd, pulyka és nyúl került.

Érthető, hogy a süteményekből volt a legnagyobb választék, hiszen cukrászdában voltak.

Tíz óra körül elsőként Gyula plébános Rebekával távozott. Majd lassan követték a többi vendégek is. Miután mindenki elment Czettnerék és a fiatal pár maradt utoljára.

Amikor ők négyen megérkeztek az Adria utcai otthonukba, Mihály felvezette Jankát a saját lakosztályra.

22. Iparúzési szerződés

Mihály úgy döntött, hogy Jankával a kora hajnali vonattal és három hatalmas bőröndél indulnak Zomborba. Azért tervezte így, mert arra számított, hogy még aznap délelőtt elintézi Dr. Szilágyi Mór ügyvédnél a végleges szerződést. Amikor reggel Zomborba értek a vasútállomáson Mihály fiákert fogadott. Nem csak azért, mert a Szontai út messze van az állomástól, hanem azért is mert, a három bőrönddel nem tudtak gyalogolni.

Útközben Janka azon csodálkozott, hogy milyen sok lombos fa van az út szélén és a házak között. Meg is jegyezte:

- Itt Zomborban az utcák parkosítva vannak?
- Igen. Nagyrészt de, ennek ellenére a megyeház körül klasszikus fásított mennyei sétányokkal rendezett park is van. Persze, közel sem akkora, mint a Budapesti Városliget.

Amikor a Vadászkiút szálló mellett haladt el a kocsijuk

Mihály megjegyezte:

– Úgy tudom, ez az egyetlen szálloda Zomborban. Vadász-kürt szálloda a neve. Amikor először ide érkeztem, benne foglaltam szobát. – magyarázta Mihály.

Mivel kora reggel nem sok ember és kocsi közlekedett az utcákon, gyorsan odaértek a Szontai útra. Szakállék háza előtt Mihály lepakolta a bőröndöket és lesegítette Jankát a fiákerről.

– Ebben a házban fogunk most lakni. Itt lakik a Szakáll mester a feleségével Teréz mesterasszonnyal.

Miután becsöngettek, valamennyit várni kellett, hogy a Mesterné ajtót nyisson.

– Jó napot mesterasszony. Megjöttem a feleségemmel ahogyan azt áprilisban megígértem. – üdvözölte Mihály.

– Jó napot. Fáradjanak beljebb. Maga Mihály felesége? – fordult érdeklődéssel Teréz mesterasszony Janka felé.

– Igen. Janka vagyok. Cziprián Janka. Nemrég, június elsején tartottuk meg az esküvőt. – válaszolt Janka szelíd szavakkal.

– Akkor talán fáradjanak beljebb. Megmutatom a lakhelyüket. – szolt Teréz asszony.

Mindhárman szótlanul végig mentek a folyosón. A két bőröndöt Mihály vitte magával, a felmaradt egyet Janka hozta. A fiatal házaspár bizonyos feszültséget érzett a mesterasszony viselkedésében, de nem szóltak semmit. Feltételezték, hogy a háziasszony nemrég kelt fel és még nem ébredt fel egészen.

A gang végén Teréz ajtót nyitott Mihály és Janka előtt.

– Ez lenne az a lakás, amelyről beszéltünk. – szolt most már kedvesen Teréz majd előre engedte a házaspárt.

A lakás két helyiségből állt és nagyon szerényen volt berendezve. Az első helyiséget valószínűleg konyhának tervezték. A szoba

sarkában, csak a kerek egyenes tetőlappal készült vaskályha állt. Azon főzni lehetett. A szoba közepén pedig egy kis asztal lapján két használt gyertya feküdt. A gyertyák arra utaltak, hogy az épületben még nem vezették be az áramszolgáltatást. Az asztal mellett mindössze egy szék volt. A sarokban kopott fém, barnára festett lavórtartó lavórral és egy cinezett pléh kanna helyezkedett el. A földes padlón ott állt még egy pléh locsolókanna is. Ebből a helyiségből lehetett átmenni a következőbe.

A másik szobát hálósobának tervezték. Azt is csak néhány jelentéktelen bútorral rendezték be. Az udvar felé nyíló ablak alatt egyszemélyes asztalosbútorra emlékeztető faragott véglapokkal készült nyoszolya állt. Az ágyban csak egy szalmazsák árválkodott. A szoba másik felén pedig egy kétajtós ruhaszekrény támaszkodott a kopott falhoz.

– Sajnos mivel rég óta nem használtuk ezt a lakosztályt maguknak kell berendezni a szükséges bútorokkal. – mondta sajnálkozva Teréz.

– Értem. – válaszolt leverten Mihály.

– Addig míg kedves felesége kipakolja a holmijukat a bőröndökből, kérem Mihály úr, jöjjön a mi lakásunkba mert, van egy nagyon fontos dolog, amiről beszélünk kell. – szólt a végül a gazdasszony és meg sem várva Mihály válaszát elindult a kijárat felé.

Amikor beérkeztek Szakállék lakására Mihály látta, hogy az öreg mester ugyanazon a helyen ül a tolószékben, mint amikor először találkozott vele.

– Kérem foglaljon helyet Mihály úr. – szólalt meg hivatalosan Teréz.

Mihály nem várakozott, hanem azonnal leült az asztal mellé. Teréz asszony is helyet foglalt majd összekulcsolt ujjait az asztalra

helyezte.

– Sajnálom Cziprián úr, hogy rossz hírrel várom önt és a kedves feleségét. Amikor utoljára itt volt elmondtam magának néhány dolgot a segédeinkről, akik kihasználtak minket.

– Igen, emlékszem – erősítette meg Mihály.

– Képzelje el – folytatta Teréz asszony – A múlt héten itt voltak nálam. Előbb arra gondoltam, hogy azért jöttek mert, elhozták az e-havi keresetet. Nagyot tévedtem, mert ütlegetéssel és pofozással rákényszerítettek, hogy írjak alá egy adásvételi szerződést az iparúzési körzetről.

Mihály nem hitt a füleinek ezért rákérdezett a mesterasszonyra:

– Miről tetszik beszélni, hisz velem már aláírta az ideglenes szerződést még áprilisban. Kétszer nem adhatja el a kerületet. – szólalt meg erélyesen Mihály.

– Tudom, épp azért másnap felkerestem Szilágyi ügyvéd urat. Elmondtam neki, hogy mire kényszerített az a két csibész. A vételárat is otthagytam nála letétben. Nekem az ő pénzük nem kell. Továbbra is az az elhatározásom, hogy a kerület a magáé lesz. – igyekezte tisztázni a dolgot Teréz.

– Akkor én most mit tegyek? – kérdezte kétségbeesetten Mihály.

– Menjen az ügyvéd úrhoz és akadályozza meg a szerződés végrehajtását. Talán ő tud valamit ajánlani magának. – válaszolta Teréz.

Mihály ezek után nem szólt semmit. Letörten, lassan visszafordult a hátsó lakásba, hogy megbeszélje Jankával mitevőek legyenek. Amikor belépett Janka ott ült az ágy szélén és hangosan zokogott. A bőrröndök még mindig ott feküdtek szanaszét a padlón

kibontatlanul. Amikor meglátta Mihályt, zsebkendővel megtörölte könnyes szemeit és elkeseredetten csak annyit mondott:

– Mihály... menjünk vissza Budapestre...

– Lehet, hogy az lesz a vége drága egyetlenem mert, komoly gond van a szerződéssel. – válaszolt Mihály nyugtalan hangon.

– Mi történt? – érdeklődött Janka de, most már nem a saját gondoljaival törődött, hanem figyelte Mihály haragos tekintetét.

– El kell mennem az ügyvédhez megtárgyalni mitévő legyek. Szakállék adásvételi szerződést írtak a segédek számára is.

Janka tanácstalanul figyelte míg Mihály kipakol az egyik bőröndből, hogy előkeresse az ideglenes szerződést. Amikor az meglett betette egy vékony irattáskába és a hóna alá csapta.

– Most elmegyek kedvesem, de remélem pár óra múlva visszajövök. Azután megbeszéljük mitévők legyünk. Minden esetre meg kell várnunk a két faláda érkezését, amelyben ideküldtük a konyhaedényeket, a szerszámainkat és a párnákat, takarókat. Remélem azok holnapra megérkeznek. – jelentette ki Mihály, majd a szerződéssel a kezében elindult az utca felé.

Kilenc óra lehetett, amikor Mihály siető léptekkel végig ment a Szontai úton. Amikor bekanyarodott az Ady Endre utcába, ott állt, neki háttal egy lezser ruhába öltözött kisasszony. Sietségében majdnem nekiment, de az utolsó percben nagyot lépve kikerült. Mihályt nem érdekelté ki az, aki így, kora délelőtt álldogál a járda közepén mert, gondolatait elfoglalták az egymás utáni szomorú történetek.

Elhagyva a kisasszonyt, két lépést sem tett meg, amikor a nő megszólalt a háta mögött:

– Várj Mihály, hát nem ismeresz meg?

Mihály haragosan megfordult, hogy rendre utasítsa az ille-

tót. Neki most nincs ideje társalogni, de a torkán ragadt a szó. Máriát csakis az arcáról ismerhette meg. Ruhájáról sosem lehetett mert, bármikor találkozott vele, mindig másként volt öltözve. Most is egy különleges ruhát viselt.

A hosszú derék nélküli egyenes ruha, harangszerű ujjai japán divatra hasonlított. Mihálynak a vékony selyem anyag mintázata inkább bútorszövetre hasonlított. A szabás és az anyag színe tette különlegessé az öltözéket. A mintázatot arany színű szálakkal szőtték bele. Mária mellein két hatalmas fekete brokát anyagból készült gallér, egészen a derekáig ért. A gallér egyik szárnyát a derekára átkötötte. A kötést egy rávarrt horgolással készült rozsa szírom díszítette. A ruha egyszínűnek tűnt csak a fekete gallér és az ujjak szabás adta meg a különlegességét.

– Mária... te vagy? Néha olyan nehéz megismerni. Mindig különleges ruhákat viselsz.

– Igen de, segíteni jöttem.

– Hogyan tudsz segíteni? Hiszen nagy bajban vagyok azok a segédek miatt.

– Épp azért jöttem. Figyelj rám. Most nem az ügyvédhez, hanem a Géza utca tizennégyes számú házhoz mész. A Géza utca pont itt az Ady utcán ellenkező irányban a Kalap utca felé van. Indulj el arra majd kísérlek.

Mihály nem ellenkezett mert tudta bármikor is Mária megjelenik segíteni szokott. Így elindult a Kalap utca felé. Az első saroknál egy női hang megszólalt az agyában:

– Itt most fordulj balra, ez a Géza utca és állj meg a tizennégyes számú háznál.

Amikor Mihály odaért a bejárat előtt várakozott.

– Ki lakik itt? – kérdezte halkán Mihály.

Még mielőtt a válasz megérkezett volna, valaki kinyitotta a bejárati kaput. A kapurés mögött megjelent Mária.

– Te laksz itt Mária? – kérdezte csodálkozva Mihály.

– Nem csak ide jöttem segíteni neked. Itt Kreko Bogdán a kéményseprő segéd és a fiatal felesége lakik.

Erre a szóra Mihály megrezzent.

– Ne félj, nincsenek itthon. Bélával dolgozik, járja a kerületet a felesége pedig a Magyar Kaszinóban dolgozik, mint pincérnő. Fáradj be majd együtt megkeressük a szerződést.

Mihály óvatosan, még mindig félénken ment be a házba. Maga az épület nagyon hasonlított a Szakállék házához csak újabb volt. Hátnál a kislakás helyett ápolt gyep terült el néhány gyümölcsfával.

Mária előre ment Mihály pedig követte. Amikor mindketten beértek a nappaliba Mihály elcsodálkozott, hogy egy kéményseprő segédnek ilyen szép és jól berendezett lakása van. Amikor megállt a szoba közepén és alaposan körülnézett megjegyezte:

– Ezek szerint igazat mondott Teréz mesterasszony amikor elmondta, hogy milyen zsvány segédjük van.

Az idő alatt míg Mihály nézelődött, Mária elhelyezkedett az egyik ott lévő karosszékbe és csak annyit mondott:

– Ne csodálkozz, hiszen évek óta a Szakálléknak járó kereset több mint a felét elsajátította, e mellett gazdag házba is nősült. Piroska szüleinek Szabadkán bútorüzletük van. Ők vették meg a fiatalok részére a házat.

– Most már bent vagyok, de hol keressem a szerződést? – kérdezte Mihály kicsit idegesen mert, még mindig attól tartott, hogy Bogdán visszajön és rajtakapja, hogy hívatlanul bent van a házában.

– Ott abban az íróasztalnak a legalsó fiókjába rejtette el Bogdán a szerződést. – válaszolt nyugodtan Mária.

Mihály az íróasztalhoz lépett és kihúzta a legalsó fiókot. A fiók tele volt számlákkal és egy vastagfedelű nagyobb füzettel.

Amikor átnézte a számlákat rájött, hogy a szerződés nincs közöttük. Ezek után az asztalra tette a füzetett gondolván, hogy benne van elrejtve a szerződés és belelapozott. Abban csak nevek, címek és összegek álltak. Mihály rögtön rájött, hogy Bogdán részletes könyvelést vezetett a területben elvégzett munkákról és a bevételekről, de annak csak a töredékét juttatta el Szakálléknak.

Az az idő alatt míg Mihály a fiókkal volt elfoglalva Mária felállt és az üvegezett szekrényhez lépett. Az egyik polc hátsó részéből kivet egy gömb alakú italos kristályüveget melyben Bogdán több éves barackpálinkát tárolt és egy poharat. Az italt a gazda csak különleges vendégek számára tartogatta. Míg a kezében tartotta az üveget és a poharat, az üvegben lévő ital felére csökkent mert bekeverült a pohárba.

Mihály szomorúan Mária felé fordult, akinek a kezében még mindig ott állt a kristályüveg és a teli pohár.

– Mária itt nincs semmi... – szólalt meg Mihály.

– De van Mihály, csak ki kell húznod teljesen a fiókot és nézd meg a hátlapját. – utasította Mária majd visszahelyezte a kristályüveget a polcra.

Amikor Mihály ezt megtette, rögtön rábukkant a szerződésre. A kézzel írott papír gondosan oda lett ragasztva a fiók hátlapjára. Mihály óvatosan levette és megnézte a szerződést.

– Ha Bogdán elviszi ezt a szerződést a zombori ipartestületbe, érvényesé válna az eladás? – kérdezte Mihály míg remegő a kézzel olvasta a szerződést.

Mária nem válaszolt rögtön. Előbb visszament pohárral a kezében a karosszékhez és ott komótosan elhelyezkedett.

– Kérsz te is egy kis töményitalt? – kérdezte mielőtt válaszolt Mihály kérdésére.

Mihály nemlegesen csóválta a fejét.

– Feltételezem, hogy érvényes lenne, de szerencsédre ezt Bogdán még nem tette meg. A jövő hétre tervezte. – válaszolta Mária.

– Akkor mi legyen ezzel a szerződéssel? – kérdezte Mihály, idegesen lóbálva a papírt.

– Szerintem vissza kell szolgáltatni Szakáléknak. Ők tegyenek vele, amit akarnak.

– Igen. Talán ez lesz a legjobb. A szerződés mellett a füzetet is odaadom nekik. Abból megtudják mennyi volt az igazi kereset a kerületben. – mondta Mihály.

– Ezek után menj az ügyvédhez és írdátok meg a végleges szerződést a te nevedre. Szakállék is írják alá, majd iktassák be az ipartestület nyilvántartásába. Az adóhivatalt se felejtsetek el. – tanácsolta Mária.

– Rendben akkor megyek és intézkedem. Köszönöm Mária, nagyon köszönöm. Sokkal tartozok neked a segítségedért. – hálálkodott Mihály.

– Majd eljön az idő amikor vissza kell szolgáltatnod ezeket a segítségeket.

– Szívesen. Mikor lesz az?

– Majd, ha eljön az ideje. – szólt határozottan Mária.

– Akkor megyek...

– Várj Mihály, hogy megigyam ezt a finom nedűt. Nem kell attól tartanod, hogy megjelenik Bogdán. Neki egész estig van mun-

kája. – nyugtatta meg Mária.

Mihály szót fogadva elhelyezkedett a másik karosszékből Móriával szemben.

– Mi lesz, ha észreveszi, hogy eltűnt a szerződés?

– Semmi. Nem meri jelenteni a rendőrségnek mert a szerződést jogtalanul kikényszerítette. Könnyen lehet, hogy az elsajátítás miatt Bélát fogja meggyanúsítani.

– Igaz... Lehetséges... – elmélkedett most már nyugodtabban Mihály.

Mária kortyolt egyet a pohárból és Mihályhoz fordult:

– Különben mit szólsz a ruhámhoz. Nem is dicsérted meg pedig Paul Poiret francia divattervező, készítette számomra.

– Ne haragudj, gondterhelt voltam a szerződés miatt. Különben a ruha elbűvölő. A gallér és ezek a harangszerű hosszú ujjak... Te mindig valami különleges ruhában jelensz meg.

– Hát igen. Szeretem a jövő idők divatját.

Miután Mária megitta az italát. Mihály visszaette a kirámolt papírokat a legelső fiókba és azt is behelyezte a helyére. Amikor végzett a pakolással a karosszék felé fordult, amelyben Mária ült. Az ülőhely üresen állt mert Mária már eltűnt.

Mihály betette a szerződést a füzetbe és a táskájába helyezte majd azzal együtt óvatosan elhagyta a házat. Szerencsére az utcán akkor sem járt senki úgy, hogy senki sem láthatta hol járt.

Az ügyvédnek nem mondta el, hogy hol járt, csak megkérte, hogy írják meg a végleges szerződést.

– Remélem nem lesz gond mert, tudnia kell, hogy létezik még egy szerződés, amelyet Szakálék a múlt héten kényszer alatt írtak alá. – figyelmeztette Szilágyi úr.

– Tudok róla. A mesterasszony már elmondta, de a velem

kötött előszerződés sokkal előbb még áprilisban készült. – válaszolt Mihály.

– Igaza van. Ha az újabb szerződés még nem lett beiktatva akkor nincs érvényessége. – erősítette meg az ügyvéd. – Minden-
esetre magával megyek Szakállékhoz. Ők régi ismerőseim és a mes-
terurat már régen láttam.

Mielőtt elhagyták az irodát Mihály észrevette, hogy Imre ügyvédbojtár helyén egy a számára ismeretlen kisasszony ül.

– Hát, Imre ügyvédbojtár, hol van? – érdeklődött Mihály.

– Elbocsájtottam mert, belekeveredett egy jogtalan munká-
ba. Mostantól Julija kisasszony dolgozik helyette. – válaszolt szűk-
szavúan Szilágyi ügyvéd.

Szakáléknál mindhárman, a mester, a mesterasszony és Mi-
hály aláírták a végleges szerződést több példányban. A szerződésre
az ügyvéd is rátette aláírását és hivatali pecsétjét. Mihály kifizette a
végleges megbeszélt összeget. Az egyik aláírt szerződést Mihály
kapta a másikat pedig Szakállék. A többbit Szilágyi úr magánál tar-
totta azzal a magyarázattal, hogy kelleni fog a hitelesítéshez, az
Ipartestületbe és az adóhivatalba.

– Mi legyen azzal az összeggel, amelyet Bogdán kifizetett
magának kedves Teréz mesterasszony? – kérdezte a végül az ügy-
véd.

– Kérem, küldje vissza neki és közölje vele, hogy a kerület
Cziprián Mihály úré.

– Rendben. Majd levélben bekérem az irodába mindkét
segédet. Megvan a lakcímük? – kérdezte az ügyvéd.

– Igen. Mindjárt előveszem az iratokat. Az idősebb a Bog-
dán... Krekó Bogdán a Géza utca tizennégyes szám alatt lakik. A
fiatalabb Juhász Béla itt a Szontai úton a vágóhíd közelében a negy-

venkettes számú házban él, mint albérlő.

Szilágyi ügyvéd ezeket a neveket és címeket felírta magának és megjegyezte:

– Még a mai nap folyamán Julija a segédem, hivatalos levélben értesíti őket, hogy kéretem mindkettőjüket, jöjjenek az irodámba. Ott visszakapják a pénzt. – nyugtatta meg az ügyvéd Teréz asszonyt, utána Mihályhoz fordult – Magának Mihály azt ajánlom, hogy jöjjön velem és még ma délelőtt Julijával hitelesítsék a szerződést és adjanak le egy példányt az Ipartestületbe.

– Rendben ügyvéd úr csak szólok a feleségemnek, hogy legyen még egy kis türelemmel. Nemsokára visszajövök. – válaszolt Mihály és kisietett Szakállék szobájából.

– Hol van Cziprián úr felesége? – érdeklődött Szilágyi úr miután Mihály már kint volt a folyosón.

– Itt a hátsó lakásban. Felajánlottam nekik, hogy húzódjanak ott meg addig míg nem találnak megfelelőbb lakhelyet. – válaszolt Teréz.

Mihály benyitott a hátsó lakásba. Janka ott ült a konyharészben az asztal mellett. Előtte feküdt az asztalon a kibontott szendvics, amelyet szerencsére Irén okosan a számukra készített. Janka arcán látszott mennyire aggódik. Rögtön felállt és szótlanul Mihály karjaiba rogyott.

– Ne izgulj, most már az első akadályon túl vagyunk. Megvan a szerződés. Csak vissza kell mennem a városba az ügyvéd úrral hitelesíteni. Utána a héten körülnézek van-e itt a Szontai úton egy rendesebb kiadó ház vagy lakás. Légy türelmes addig meghúzódunk itt.

Mihály visszasietett Szakállék lakására mert az ügyvéd már türelmetlenül várta, hogy induljanak vissza, az irodába.

Ott utasította Juliját, hogy kísérje el Mihályt és hitelesítsék a szerződést majd adják le az ipartestületbe. Amikor mindent elintéztek menjen a piacra és Dušan üzletéből hozzon fél kiló zombori juhtúrót, negyed kiló kolbászt és kenyeret, ha van akkor cipót. A bevásárlásért hatvan krajcárt adott Julijának mondván:

– A túró harminc-negyven krajcár a kenyér pedig tíz krajcár. A hatvan krajcárból még a kolbászt is megveheti. Mihály pedig jöjjön vissza az irodába mert, ki kell fizetnie az ügyvédi tiszteletdíjat.

– Értettem ügyvéd úr. Rögtön indulunk – válaszolta készségesen Julija.

A hitelesítés gyorsan megtörtént. Miközben az ipartestület felé siettek Julija elmagyarázta Mihálynak, hogy a testület még 1887-ben alakult meg Zomborban. Jelenleg nyolcszáz ötven tagja van.

– Maga Cziprián úr lesz a nyolcszáz ötvenegyedik munkáltató tagja. E mellett ezernégyszáztíz segédet és nyolcszáz kilencven inast tartanak nyilván. – magyarázta Julija.

– Honnan tudja mindezt Julija kisasszony?

– Onnan, hogy mielőtt az ügyvéd úrhoz jöttem, előbb az Ipartestületben majd a tanítóképző iskola titkárságán dolgoztam. Onnan kerültem Szilágyi úrhoz. Ezért tudom, hogy a testület alapító tagja és egyben elnöke Frey Imre ékszerész. Most mivel az Iparosok Önszegélyző Szövetkezete is oda tartozik az igazgató Krizmanics Imre. – fejezte be Julija a testület bemutatását mert már a városháza elé értek, ahol az Ipartestület székhelye volt.

– Ugye Julija kisasszony maga nem magyar ajkú? – kérdezte óvatosan Mihály nehogy ezáltal megsértse az ügyvédbojtárt.

– Nem... Érezni lehet a kiejtésemen? – kérdezte Julija.

– Tíz évet Budapesten éltem. Egy alkalommal a Városligetben egy szerb nemzeti vendéglőben ebédeltünk mostani feleségemmel. A kiszolgáló személyzet hasonló hangsúllyal beszélt magyarul.

– magyarázta Mihály.

– Ezek szerint észre lehet venni, hogy én nem magyar, hanem szerb nemzetiségű lány vagyok. – állapította meg Julija.

– Igen de, ne sértődjön meg nekem ez nem jelent gondot.

– Tudja Cziprián úr ma itt Zomborban legalább harmincöt-ezer lakos él. A lakosság kétharmada szerb, bunyevác, horvát és német. Ha itt fog élni akkor biztos többször találkozik majd nem tiszta magyar kiejtéssel.

– Ez számomra nem gond mert Czabajon, ahol én születtem a falu lakosságának csak egy harmada magyar ajkú a többi szlovák nemzetiségű lakos. – válaszolta mosolyogva Mihály.

– Hol van az a Czabai? Nem is hallottam róla. – kérdezte kis érdeklődéssel Julija.

– A felvidéken Budapestről északra. – válaszolt röviden Mihály.

Julija felvezette Mihályt az Ipartestület irodájába. Ott a titkárságon leadták a szerződés két példányát. Az egyiket majd a testületből az adóhivatalba küldik.

– Én most a piactér felé megyek, maga Cziprián úr pedig menjen vissza az ügyvédi irodába. Szilágyi úr már biztos várja. – ajánlotta Julija.

– Rendben de, azért, hogy tudjam, mondja el merre van a piac, – érdeklődött Mihály.

– Mindjárt jobbra a városháza mellett. A területet „Lánc piacnak” nevezik mert csiszolt kőoszlopokkal van körülvéve melyeket kovácsolt láncsal kötötték össze. A nagy piac pénteken van. Va-

lamivel kevesebb árus vasárnap is kihozza az áruját. A többi napokon nem jönnek a kofák. – magyarázta Julija.

Az ügyvédi irodában Mihálynak várnia kellett még Szilágyi úr befejezi a munkáját az ott lévő ügyféllel.

– Cziprián úr a szerződés megírása és hitelesítése tizenöt forintba kerül. Ha ezen kívül van még feladatom szívesen állok rendelkezésére. – mondta Szilágyi úr.

– Meglátom, valószínűleg még lesz. Fel akarok mondani a segédeknek. Körül kell járnom a kerületet házról házra, hogy bemutatkozzam mint új iparűzési tulajdonos. Ha akkor adódik valami gond csakis magához fordulok.

– Csak tessék, örömmel állok a segítségére. – fejezte be gondolatát Szilágyi ügyvéd úr és kezet nyújtott Mihálynak.

Ezek után Mihály visszasietett a Szontai útra Jankához. Hiszen tudta, hogy a kétségbe eset feleségét meg kell vigasztalnia.

Mire a Szakállék házába ért Jankát nem találta a hátsó lakásban. A bőröndök egymás mellett sorakoztak a másik szoba padlóján. Mihály tanácstalanul állt a konyha közepén. Néhány perc után kisietett a gangra és bekopogott Szakállék lakásába gondolván, hogy Janka ott van. Amikor Teréz kijött az ajtó elé és meglátta Mihály kétségbe eset arcát, arra gondolt, hogy baj van a szerződéssel.

– Rendben van minden a szerződéssel, sikerült a végül elintézni? – érdeklődött Teréz.

– Igen elintéztünk mindent, de nem látta véletlenül Jankát? Nem látom a hátsó lakásban. – kérdezte gondviselten Mihály.

– Nemrég elsietett valahová. Nem is szólt be hozzánk, hogy elmegy – válaszolt Teréz.

Erre Mihály visszament a hátsó lakásba, hogy még egyszer

körülnézzen. Gyors mozdulattal kinyitotta azt a bőröndöt, amelyben Janka ruháit és kellékeit hozták. Úgy tűnt, hogy minden ott volt. Kétségbeesetten elindult a kijárat felé, hogy megnézzze találkozik-e vele valahol az utcán.

Amikor kilépett a kapun és a Szontai út eleje felé vette az irányt, meglátta messziről, hogy vele szemben közeledik Janka egy szatyorral a kezében. Elébe sietett és szorosan átkarolta.

– Azt hittem, hogy elhagytál, visszautaztál Budapestre. – suttogta Mihály Janka fülébe.

– Butus vagy, hiszen csak bevásárolni mentem ide a sarki vegyesboltba. – válaszolt Janka és arcon csókolta Mihályt.

A végén karonfogva mindketten beérkeztek kis rendetlen lakásukba. Mihály elmondta, hogy most már az övéké a kerület. Mindent elintézett Julija ügyvédbojtár segítségével.

– Ezek után szerintem végleg Zomborban maradunk. Ne nagyon pakolj ki a bőröndökből mert, még a mai nap folyamán keresek egy szobafestőt és asztalost a kerületünkben. – ajánlotta Mihály

– A szobafestő nagyon is jól jönne. – adott igazat Janka.

– Mindenképp több bútora is szükségünk van. Megkérdezem Teréz mesterasszonyt van-e festő és asztalos a kerületünkben.

– Az rendben, de tud meg, hogy hol van a pék. A sarki vegyes üzletben nem tartanak kenyeret. – szólt Janka.

Mihály megtudta Teréz mesterasszonytól, hogy van egy pék a Schweidel utcában. Ott lakik és ott is van az üzlete. A pék albán nemzetiségű, de tiszta és finom kenyereket süt.

– A Schweidel utca itt van a közelben. – magyarázta Teréz – A sarki szódavizes kereskedő üzlete után be kell fordulni balra. Ott a tízes szám alatt van a pékség. – magyarázta Teréz.

– A vizet...? – érdeklődött továbbá Mihály.

– Az ivóvizet az artézi kútból hordjuk. Az átérzi kút az utcán a szódavizes üzlete előtt van.

– Köszönöm, hogy ezt elmondta mester asszony. Érdekelne még, hogy van-e szobafestő és asztalos a kerületben. Szeretnénk átfestetni a lakást – érdeklődött továbbá Mihály.

– A Kalap utcában, az Ady Endre utca folytatásában a huszonkettes számú házban él egy szerb szobafestő. Milánnak hívják. Jól és olcsón dolgozik. Beszélje meg vele. Ő a kerületébe tartozik.

Miután Mihály elmagyarázta Jankának, hogy hol van a pék és honnan hozhat ivó vizet, elment felkeresni a szobafestőt. Tudta, hogy Jankának fontos a tiszta lakás. A meszelésnek készen kell lennie még mielőtt megérkezik a két faláda a sok holmival.

Milánt könnyen megtalálta. Szerencséje volt mert a mester épp otthon ebédelt. Elmondta neki mi járatban van és hogy a kéményseprő munkákat ezentúl ő fogja végezni.

– Maga Cziprián úr a Szakállék házában lakik? – érdeklődött Milán.

– Igen és én vagyok az új tulajdonosa az iparúzési kerületnek.

Milán örült a hírnek mert, sok panasza volt a két eddigi segéd munkájára. A szobafestő megígérte, hogy holnap reggel érkezik Mihályék lakására.

Reggel Bogdán elég korán ébredt. Előző este összevitázott Piroskával mert az napok óta arra kérte, hogy menjenek el a fényképészhez és készíttessenek néhány közös fényképet. Amikor egy évvel ezelőtt megházasodtak akkor sem voltak fényképésznél. Piroška szülei Szabadkáról már párszor írtak, hogy szeretnék látni lányukat, akár fényképen is.

Piroska még mélyen aludt mellette, amikor Bogdán arra gondolt, hogy itt van az ideje, hogy érvényesítse a szerződését. Óvatosan kimászott az ágyból és úgy csak egy gatyában kiment a nappaliba. Előbb úgy vélte, hogy felöltözik és reggelizik, majd csak utána veszi elő a szerződést. Idő közben meggondolta magát mert, a szerződésről és arról, hogy jutott hozzá a feleségének nem számolt be.

Bogdán feltételezte, hogy Szakállné valószínűleg belenyugodott, hogy neki adták el a kerületet mert sem rendőrség, sem az ügyvéd nem jelentkezett, hogy kérdőre vonja. Így tíz nap elteltével nyugodtan hitelesítheti a szerződést és bejelentheti az Ipartestületbe.

Gatyában odasétált az íróasztalához és kihúzta a legutolsó fiókot. Amikor belepillantott mindjárt észrevette, hogy a nagy vastagfedelű füzet nincs ott. A számlák is összevissza álltak, mintha valaki kotorászott volna benne.

Kiütött rajta a hideg verejték. Hirtelen erős mozdulattal kibrántotta az egész fiókot a helyéből. A fiók nagy dobbanással a padlóra esett. Amikor megfordította, a hátlapjáról hiányzott a szerződés.

Nemcsak a fiók dobbanására, hanem Bogdán szitkozódásra is Piroska felébredt és kirohant a nappaliba. Ott meglátta férjét térdelve az asztal előtt, hogy turkál a számlák között.

– Mi történt Bogdán? – kérdezte rémülten Piroska, mert nem tudta elképzelni, hogy mi baja lehet a férjének.

– Az a hülye Béla... de nem is hülye... Ő lophatta el a füzetet és a szerződést. – kiabált Bogdán.

– Milyen füzetet és szerződést? – kérdezte Piroska kicsit megnyugodva mert látta a férjének más baja nincs a dühén kívül.

– Megölöm... megölöm ezt a Bélát. – kiabált továbbra is dühösen Bogdán.

– Mi van drágám...? Miről van szó? – csitítgatta Piroska.

– Itt a fiókban volt egy szerződés és a füzetem, amelybe a számlázást írtam. Nem bántottad véletlenül? – kérdezte most már nyugodtabban Bogdán.

– Nem szívem, hisz tudod, hogy az íróasztalodon csak a port törölöm. A fiókokat nem nyitogatom. Valószínűleg máshová tetted. Majd meglesz meglátod... – nyugtatta Piroska.

Bogdán nem válaszolt csak lassan feltápászkodott a padlóról és leült az egyik karosszékbe.

– Hozzak neked egy pohár vizet? – kérdezte Piroska, gondolván, hogy az talán megnyugtatja.

– Nem, köszönöm, inkább iszok másvalamit mérgemben.

Ott van a vitrinben az a több éves barackpálinka. Abból kérek egy kortyot. – válaszolt most már nyugodtabban Bogdán.

Piroska kinyitotta a szekrényt és kivette a gömb alakú kristályüveget és a mellette lévő poharat. Amikor Bogdán meglátta rögtön észrevette, hogy hiányzik belőle legalább két ujjnyi ital.

– Te, Piroska ittál ebből a pálinkából? – kérdezte Bogdán és le nem vette a tekintetét a gömb alakú üvegről.

– Ugyan Bogi drágám, hisz tudod, hogy én nem iszok alkoholt. – válaszolt mosolyogva Piroska.

– Volt itt valaki tudásom nélkül? – kérdezősködött gyanakvóan tekintettel Bogdán.

– Nem, hisz egyidőben járunk dolgozni. Tán nem gondolod, hogy valakit idehozok, ha te nem vagy itt. – válaszolt sértődötten Piroska.

– Megyek, felöltözni és megkeresem Bélát. Ma neki a Szon-

tai út végén a vágóhíd füstölőjét kell megtisztítania. – szólt elszánnan Bogdán.

Bogdán a vágóhíd udvarán megtalálta Bélát. Ott ült a füstölő épülete előtt egy padon és jóízűen evett. Mellette a csomagoló papíron fél vekni kenyér egy szelet svárkli és maréknyi töpörtyű hevert. Bicskával szeletelte a disznósajtot amikor Bogdán hozzá lépett:

– Te nem dolgozol? – kérdezte erélyesen.

– Nem lehet. Elfelejtették, hogy ma jövök és begyűjtették a füstölőt.

– Mond Béla jártál te a napokban, tudtom nélkül nálam? – érdeklődött Bogdán.

– Nem. Kellett volna? – válaszolt naiv arckifejezéssel Béla.

– Eltűnt a fiókomból a szerződés és a vastag füzet. Amikor megérkeztünk a Szakálléktól, csak te láttad hová dugtam.

– Igen az asztali fiók aljára. – válaszolt értetlenül Béla.

Bogdán nem tétozott tovább, lekevert két pofont Bélának arcára. Egyet jobbról egyet balról. Erre Béla felugrott és a bicskával a kezében rátámadt Bogdánra. Dulakodni kezdtek.

– Elegem van belőled. Mindig mindenért engem okolsz. Ezt a szerződés ügyet is te találtad ki és most én vagyok a hibás. – kiabált mérgesen Béla.

– Igen mert buta vagy és csak te lophattad el, mert más nem tudhatta hová tettem. – kiabálta vissza Bogdán és megmarkolta Béla jobb kezét, amellyel a késsel hadonászott.

Verekedés közben mindketten a sáros téglajárdára estek. Béla maradt alul. A veszekedésre néhány munkás kijött az épületből, hogy szétválassza a dulakodtak. Két mészáros elsőnek Bogdánt támogatták fel, majd utána Bélát, akinek a kezében még mindig ott

volt a bicska. Amikor már úgy tűnt, hogy lecsillapodik a helyzet, Béla hirtelen mozdulattal végig húzta Bogdán arcán az éles pengét. Mire lefogták, Bogdán arcának bal felén a fülétől az orráig egy vékony csíkból ömleni kezdett a vér.

– Ezt megkeserülöd Béla. – hangoskodott Bogdán, aki tenyerével fogta sérült arcát.

– Nem hiszem. Te engem hülyének tartasz. Mindig mindeért engem okolsz. Elegendem van ebből. Csak szólj valamit, elmondok mindent a csalásokkal és a kényszerítéssel kapcsolatban.

Másnap, ahogy megígérte Milán megérkezett a segédjével Mihályék lakására. Gyorsan felmérték a helyzetet és nekiálltak a meszelésnek.

– Mikorra tudják befejezni? – érdeklődött Janka.

– Szerintem két nap alatt kész lesz a munka. – válaszolt kedvesen Milán.

– Én addig elmegyek az Orgona utcába. Ott van egy asztalos, aki régi bútorok javításával és eladásával is foglalkozik. Megnézem van-e olyan bútora, amely számunkra megfelelne. – mondta Mihály majd folytatta – Utána benézek az ügyvédhez és megkérem, hogy írjon felmondó leveleket a két segédnek.

– Rendben Mihály, addig én főzök valami ebédet – válaszolt Janka.

23. Mihály álma

Milán ahogy megígérte két nap alatt befejezte a meszelést. Mihály, Janka ajánlatára vett néhány olyan bútordarabot, ami hiányzott a lakásban. Így lett a konyha felszerelve egy kisebb sparhelttel, konyhaszekrénnel, asztallal és két újabb székkal. A lavór tartót a lavórral és a cinezett kannával megtartották.

A hálósobába is vettek ágyat, faragott szekrényt és egy alacsony asztalt két karosszékkal. Szerencsére ezekre a kiadásokra futotta abból a pénzből, amelyet házassági ajándékként kaptak.

Még azon a héten megérkezett Budapestről a két láda tele edényekkel és ágyneműkkel. Még Mihály kerékpárja is belefért úgy, hogy kiszerezte a kerekeket. Egy hét leforgása alatt Janka és Mihály lakására nem lehetett ráismerni.

Miután befejezték a lakás berendezését, Mihály úgy döntött, hogy utcáról-utára végigmegy a kerületben és minden családhoz

benyit. Bemutatkozik és elmondja, hogy mostantól ő az új kerületi kéményseprő. Ha kell kéményseprői munkát elvégezni jelentkezzenek nála. A címe ugyanaz mert mostantól a feleségével Szakállék házában lakik. Ott bármikor megtalálják. Az ilyen hozzáállást a munkához, még Dévics Jánostól az első Budapesti mesterétől tanulta. Ő magyarázta el Mihálynak, hogy fontos az, hogy emberek megismerjék, ezért végig kell járnia a kerületet.

Ez alatt Szilágyi ügyvéd megírta a felmondási leveleket Bogdánnak és Bélának. Az értesítőben azt is megírta, hogy ha szeretnék visszakapni a pénzt akkor hozzák magukkal a jogtalanul megszerzett szerződést. Számukra az úgy is érvénytelen mert, az ötödik iparúzési kerületet, a Szelencsét már bejegyezték Cziprián Mihály számára.

A leveleket a kézbesítő vitte Bogdánhoz és Bélához. Mivel Bogdán nem volt otthon, azt a felesége Piroska vette át, mondván, hogy Bogdán a kórházban fekszik.

Béla nem fűzött megjegyzést az ügyvédi levélhez mert, feltételezte miért kapta az értesítést. A másnapra szóló levél utasítása szerint, délelőtt kilenc órakor megjelent az ügyvédnél.

– Várjunk még egy kicsit, hogy megjelenjen Kreko Bogdán is. Ne kelljen ugyanazt kétszer elmondanom – szólta az ügyvéd amikor meglátta, hogy csak Béla érkezett a megbeszélésre.

– Azt ugyan várhatja, mert bent fekszik a kórházban – válaszolt Béla.

Ahogy Béla kimondta ezeket a szavakat, kinyílt az ajtó és megjelent Piroska. Amikor meglátta, hogy az irodában ott ül Béla, megfordult és távozni akart.

– Várjon asszonyom, várjon... – szólta utána Szilágyi úr.

Piroska már az ajtó kilincset fogta, de megállt, és csak a tes-

tével fordult vissza. A kilincset továbbra is szorította.

– Miben segíthetek, asszonyom? – folytatta meg kedvesebb hangon az ügyvéd.

Béla válaszolt helyette:

– Ő Piroska, Bogdán felesége.

– Kérem Piroska fáradjon beljebb. Fontos megbeszélni valónk van...

– Nem ülök az a zsvány mellé – szolt elkeseredett hangon Piroska – Ő sebezte meg Bogdánt úgy, hogy kórházba került.

– Rendben, megértem, akkor arrébb teszem a széket oda a fal mellé. Kérem foglaljon helyet mert, fontos dolgot kell közölnöm mindkettőjünkkel.

Miután Piroska egy kicsit megnyugodott, elengedte a kilincset és leült a fal melletti székre.

– Szakállék a Szelencse városrész iparúzési területét eladták Cziprián úrnak. A szerződés hiteles, az ipartestületben és az adóhivatalban be van jelentve. Cziprián úr felhatalmazott, hogy adjam át írásban mindkettőjük számára a felmondási levelet. Ezen kívül Sza- kállék elmondták, hogy ha visszaszolgáltatják a jogtalanul kikényszerített szerződést, hajlandóak visszaadni a fiktív vételárat, azaz a hatszáz koronát, amelyet előlegként adtak. Az összeg itt van nálam letétben.

– Micsoda... Hatszáz korona... Honnan nektek hatszáz korona – kiáltott fel Piroska.

– Bogdánt kérdezd. Ő adta a pénzt. Csalással spórolta meg.
– válaszolt Béla.

– Bogdán azt mondta, hogy a szerződés nálad van. Azt állította, hogy te loptad el mert tudtad hová rejtette. – felelte zaklatottan Piroska.

– Én... A házatokban sem voltam. Biztos hazudik mert, csak is nála lehet a szerződés. – erősködött Béla.

– Várjanak, ez engem nem érdekel. Maguk beszéljék meg kinél van vagy lehet a szerződés. Nekem csak akkor van jogom visszaadni a pénzt, ha megkapom a szerződést.

– Nálunk nincs a szerződés. Csak is Bélánál lehet. – magyarázta most már nyugodtabb hangon Piroska.

– Ha egy hónapon belül nem adják vissza az érvénytelen szerződést a pénzt Szakáléknak juttatom vissza, kárpótlásul az elszenvedett sérelmekért. Tudja kedves Piroska a maga férje és ez a segéd ütlegetéssel, pofozással és kéz csavarással kényszerítették ki, hogy a Szakáll család írja alá a szerződést.

– Adja csak vissza ügyvéd úr. Az a pénz úgylis a mestert illeti. Mi csalással és Bogdán hamis könyvelésével jutottunk hozzá. – fűzte hozzá Béla.

– Ez nem igaz. Bogdán mindent a legjobb tudása szerint tett. Béla az, akinél van a szerződés. – javította ki Piroska.

– Kérem, hagyják abba a vitatkozást. A felmondásukat szentem, most már a tudomásul vették. A pénz pedig itt lesz nálam még egy hónapig, azután átadom Szakáléknak.

Mihály szabad kezét adott Jankának, hogy ami a bevásárlást és a piacozást illeti végezze el egyedül. Ha kell kérjen tanácsot Teréz mesterasszonytól. Ő mostantól napokig járni fogja a kerületet mert, be szeretne mutatkozni az itt lakóknak.

Pontosan, még nem ismerte az utcákat de, az Ipartestületben kapott egy kézzel készített térképet, amely pontos leírást adott a kerület utcáiról.

A térkép szerint, a kerület, keletről nézve a Mátyás király utcánál kezdődik, amely közvetlenül a Vármegye ház mellett

Sztapár felé vezet. Nyugaton az ötödik kerületet a Thököly út határolja, amely Apatin irányában épült. Ez a két fő útvonal a között körülbelül a középén van a Szontai út. Amikor összegezte az utcák számát, megállapította, hogy összesen harmincegy utca tartozik a kerülethez. Az még nem jutott a tudomására, hogy Lúgovó, Csicsói és a Zsárkováci szálason hány ház van. Mindenesetre felmérte, hogy több héten át járni fogja a területet. Mivel a Szontai út volt a legelérhetőbb, hiszen abban lakott úgy döntött, hogy azzal az utcával kezdi a terepjárást.

Mielőtt elindult, felvette a fekete nadrágját és fekete vékony rövid kabátját. Vállára emelte a körbe font hosszú drótkéfét. Nem akart mindjárt munkába állni, de a bemutatkozás végett beöltözött kéményseprőnek. Igaz, hogy a ruha már egy kicsit szorította a hasát mert, régen hordta. Budapesten, az utóbbi években csak a rendelések felvételével és a pénzbeszedéssel foglalkozott.

A Szontai út jobb oldalán a Hársfa utca sarkáig tizennégy kisebb-nagyobb ház épült. Volt köztük egy nádfedeles ház is, amelyet, érdekes módon amikor először járt az utcában észre sem vett. Az utca bal oldalán a Schweidel József utca sarkáig tizenöt ház épült. Az utolsó előtti házban ő lakott Jankával és a Szakállékkal. A következőben a sarkon a szódavizes lakot.

Az Ady Endre utca és a Szontai út sarkán állt az első számú ház. Amikor bement a nagy kapun a hosszú végház mellett az udvarban a házzal szemben egy nagy műhely épülete állt. A műhelyből kalapálás hangja hallatszott.

Úgy gondolta a házigazda ott lehet és dolgozik valamin, ezért Mihály oda sétált. A tágas szellős műhelyt tele rakták bádoglemezekkel, félkész bádogból készült termékekkel, valamint sok féle, kézzel működő szerszámmal. Ilyen műhelyt Mihály még nem látott,

azért el sem tudta képzelni mivel foglalkozik a gazda.

Amikor az ötven év körüli mesterember meglátta Mihályt intett a mellette kalapáló segédnek, hogy hagyja abba a munkáját. Az idősebb embernek rendetlenül állt a szakálla. Az ápolt, pödrött, magyaros bajusza eltakarta az ajkát és fél arcát. Néhány fürge lépéssel a derekára tett ökölbe szorított kezeivel Mihályhoz lépett:

– Egyelőre nem kell kéményeket tisztítani...

– Jó napot mester úr – válaszolt Mihály nyugodt arckifejezéssel, majd folytatta – Csak bemutatkozni jöttem. Én Cziprián Mihály vagyok, az iparűzési kerületnek az új tulajdonosa. A Szontai út huszonkilences számú házban lakom.

– Akkor jó napot. Én pedig Lajos mester vagyok. Skorutyák Lajos – válaszolt kedvesebben a mester majd kezét nyújtott Mihálynak. – Maga a Szakálléknak az új segédje?

– Nem. Megvásároltam tőlük a kerületet és mostantól, ha kell kéményseprői munkát elvégezni, csak szóljanak nekem.

– Mi van azzal a két csibésszel, akik eddig járták a kerületet? - érdeklődött Lajos mester.

– Azokat elbocsájtottam mert, meglopták Szakáll mestert és hamis szerződéssel meg akarták kaparintani a kerületet.

– Azt jól tette, hogy elbocsájtotta őket. Nekem is meggyűlt velük a bajom. Hol gyatra munkát végeztek, hol sokat kértek a munkájukért. No de, fáradjon beljebb. Bent a konyhában megiszunk egy pohárka pálinkát. Nekem is jól jön egy kis pihenés.

Amikor bementek a konyhába ott Lajos felesége épp tojásrántottát készített a férjének reggelire.

– Nem szokás itt első találkozás alkalmával behívni az embert a házba, de örülök, hogy új ember kezeli a kerületet mert, mint ahogyan ezt már elmondtam elegendő volt Bogdánból és Bélából.

– Biztos lehet benne, hogy én méltányos áron kiváló munkát fogok végezni hiszen majd tíz éven keresztül Budapesten dolgoztam.

– Ezek szerint maga Mihály nem Zombori?

– Nem én a felvidéken Czabajban születtem, de már időben letettem a mesteri vizsgát és Budapestre költöztem.

Amikor az asszony elébük tette a pálinkásüveget és a két pohárkát az asszony is megszólalt.

– Maga nős mester úr?

– Igen. Nemrég vettem meg a kerületet Szakálléktól és ideiglenesen hozzájuk költöztünk Janka feleségemmel. Tudják, ott a huszonkilencesben van egy hátsó lakás most abban lakunk.

Lajos teletöltötte a pohárkákat és üdvözölte Mihályt:

– Isten hozta Mihály mester a kerületünkbe. Ha valami bádogos vagy lakatos munka igényeltetik, csak nyugodtan szóljon, szívesen megcsinálom.

Mihály megköszönte a kedves fogadtatást és kézszorítás után elhagyta a házat. Jó kedve támadt nem csak a pálinkától, hanem a szívélyes fogadtatás miatt is. Amikor belegondolt, hogy legkevesebb fél órát tartózkodott Lajosnál és ha a látogatások ilyen tempóban folytatódnak fél évbe is bele telik mire végig járja az ezerháromszáz házat.

Szerencsére a hármas és az ötös számú házakban csak a háziasszonyokat és a gyerekeket találta otthon. Ott gyorsan végzett. Amikor a tizenkilences házhoz ért ott a bejárati ajtón egy kis cégéta jelezte a ház tulajdonosát. A Popovics vezetéknévű háztulajdonosnak suszter volt a foglakozása. Amikor becsöngetett, egy rekedt hangú asszony szólalt meg a csukott ajtó mögül.

– A mester beteg. Gümőkórban szenved. Ezért nem foga-

dunk senkit.

– Értem asszonyom, csak szeretném jelteni, hogy... és Mihály újra elmondta a mondókáját, hogy kicsoda és miért jött.

Ez az eset után rájött, hogy ki kell találnia gyorsabb módot arra, hogy tudassa a kerület lakóival, az új kéményseprő mester érkezését. Budapesten névjegykártyája volt. Azzal mutatkozott be az új ügyfeleknek. A kis karton, címmel és névvel, felvilágosítás lehet minden lakó számára. Arra gondolt, hogy másnap délelőtt felkeres egy nyomdát. Majd estére amikor visszaérkezik a házba, megkérdezi Teréz asszonytól, hogy hol van a legközelebbi megbízható nyomdász.

Úgy tervezte, hogy délelőtt, saroktól sarokig, végig járja a tizenöt lakóházat. A huszonhetes számú ház, amely közvetlenül a Szakállék mellett épült a csöngetésre egy fiatal asszony nyitotta ki a kaput. A nő rendes városi de, otthonias ruhája arra utalt, hogy nem parasztasszonnyal áll szemben. A kis rózsaszínű fodros kötényke is, amely a szoknyáját takarta azt bizonyította. Még mielőtt Mihály szóhoz jutott az asszony tette fel a kérdést:

– Maga hurcolkodott be a Szakállék hátsó lakásába azzal a fiatal asszonnyal?

– Igen az a feleségem...

– Hallottam magukról. Teréz szomszédasszony említette, hogy Budapestről jönnek ide lakni.

– Igen. Itt szeretnék dolgozni. Tudja, megvettük a kerületet és én, ahogy az öltözőkemenről láthatja kéményseprő vagyok.

– Tudom. Teréz azt is elmondta. Nem tudtam elképzelni, hogy valaki a fővárosból ide vidékre, ebbe a kisvárosba telepedik le.

– A munka a jobb kereseti lehetőség hozott ide...

– Ha az én férjem Budapesten dolgozna... Sosem egyeznék

bele, hogy ide vidékre költözzön, hiszen feltételezem ott sokkal jobbak a bérek és a szórakozási lehetőségek is nagyobbak, mint itt.

– Az attól függ mivel foglalkozik az ember.

A maga férje hol dolgozik...?

– Tanító a szerb iskolában. Az én nevem Márta... Gujić Márta a férjem pedig Péro.

– Maguk szerbek?

– Nem. Bunyevácok. Katolikusok vagyunk.

– De hát kedves szomszédasszony olyan hibátlanul beszél magyarul.

– Igen, mert magyar iskolába jártam, e mellett szüleim is otthon csak magyarul beszéltek. Férjem is jól beszél magyarul... – mondta volna tovább a bőbeszédű szomszédasszony de, Mihály félbeszakította:

– Ne haragudjon kedves Márta de, még végig kell járnom az utcát és mindenkinek bemutatkoznom. Remélem még sokszor találkozni fogunk hiszen szomszédságban élünk.

– A felesége nem dolgozik sehol? – nem hagyta abba Márta még a felszólítás után sem.

– Nem dolgozik. Otthon szokott lenni.

Na erre már Márta nem válaszolt, csak egyet bólintott és hátat fordítva visszament a házba. Mihály tovább sietett. A Szakállék háza után az utolsó ház a harmincegyes a szóдавizesé volt.

Ott is elidőzött mert meg kellett néznie az új szikvíz készítő berendezést. Mátis Ernő tulajdonos eldicsekedte, hogy hordó számára érkezik hozzá a természetes mohai Ágnes ásványvíz. Ahhoz préseli nyomás alatt a szénsavat.

– Mohai Ágnes ásványvíz? Sosem hallottam róla. – Mihálynak ez a kijelentése lett a veszte.

– Hát akkor szomszéd ülünk le és próbálja ki. Azalatt én elmondom honnan ered ez a Monarchiában mindenki számára ismert királyi ásványvíz. – kapott a lehetőségen Ernő és hosszadalmasan elmondott mindent, amit tudott a forrásvíz eredetéről.

Amikor végre megszabadult Ernő hosszadalmas meséjétől, átment a kis parkterületen. Az utca egy szélesebb szántóföldes terület után folytatódott. A termőföld közelsége arra utalt, hogy a város szélén jár. Az ott lévő házsorban rábukkant egy kertészetre. Csérer Gyula házánál többfajta virág sokasága virított. A lakóház utcára néző helyiségét üzleté alakították át. A bejárat fölött a következő hirdetményt vette észre:

„Sokfajta virágból virágcsokrokat díszes modern kivitelben készítünk”.

A következő házak legtöbbjeiben parasztok, földművesek és állattenyésztők éltek. Mihály megfigyelte, hogy az utca jobb oldali házsora sokkal rövidebb, mint a bal oldal. A jobb oldali utolsó ház után egy nagyobb, talán száz méter átmérőjű piszkos vízü tavacskára bukkant. A kacsáuszató mögött nagy méretű karán húzódott. Az ellipszis alakú terület homokos talaja Mihályt lóversenypályára emlékeztetett. A karán másik végén fából készült bírótorony állt. Akkor amikor Mihály odaért az egész térség üres volt, kivéve a néhány házi állatot a pocsolva kellős közepén.

A bal oldal még folytatódott egy enyhe kanyarral. Ahogy arról a helyről láthatta a vágóhíd állt az utca végére.

Már késő délutánra járt az idő amikor Mihály a tavacskát kémlelte. Az állott vizet inkább egy nagyobb pocsolvának lehetett nevezni. A sáros, latyakos part miatt a libák és a kacsák mellett néhány disznó dagonyázott benne. A tavacska és a lóversenypálya után erdő és szántóföld következett.

Gyorsan beesteledett ezért úgy döntött, hogy holnap folytatja a terep járását, de előbb felkeres egy nyomdászt. Abban reménykedett, hogy a névjegy talán felgyorsítja a bemutatkozást.

Amikor hazaért, Janka már türelmetlenül várta. A fiatal asszony rájött, hogy az itteni, mindennapi életükhöz még sok mindent be kell szerezniük. Egy egész lajstromot írt ceruzával. Külön megjelölte azokat a dolgokat, amelyeket minél előbb, azaz rögtön meg kell venni.

Ezek közé tartozott tűzifa, petróleumlámpa, petróleum, liszt, cukor, só, krumpli és egy nyújtófa. A szén, mosóteknő, szappan fogkrém, törölköző és még egy komplett ágyhuzatot később is meg lehetett vásárolni.

– Tudom drágám, hogy számodra most a legfontosabb, hogy körül járjad a kerületet – mondta Janka kezében tartva a listát – Feljegyeztem olyan dolgokat, amelyek semmikép sem haszthatóak.

– Mi az, amit a legsürgősebben el kell intézнем? – kérdezte Mihály.

– Nem lehet elvárni Szakálléktól, hogy az ő tűzifájukat használjuk. Még holnap meg kell azt rendelni. Az apróságokat én magamra vállalom. A következő nap elmegyek a Weidingerhez. Ott körülnézek és megveszem mindazt, ami a főzéshez kell. Megnézem, hogy árulnak-e petróleumlámpát és petróleumot.

– Tudod hol van a Weidinger? Haza tudod majd hozni ezt a sok portékát?

– Igen. Már megtudakoltam Teréz mesterasszonytól. Nincs messze. A Jókai téren a Vadászkürt szállodával szemben lévő épület sarkán megtalálom.

– Igazad van. Annyira beleéltem magam a kerület feltárásá-

ba, hogy az ilyen szükségletekre nem is gondoltam. Majd reggel megkérdezem Teréz mesterasszonyt, hogy hol lehet tűzifát venni. – jelentette ki Mihály.

– Én már megkérdeztem. A mi kerületünkben a Thököly úton van egy fatelep. Bodnár Soma tulajdona. A Szakállék is tőle vásárolják a tűzifát és a szenet. Holnap mindenképp ezt el kell intézned.

– Rendben. Holnap délelőtt úgy sem terveztem házalni. Rájöttem, hogy gyorsabb lesz, ha névjegykártyát készítettek. Emiatt fel kell keresnem egy nyomdászt, aki ezzel foglalkozik. Reggel elsőnek összeállítom a kerékpáromat. Azzal gyorsabban közlekedek. Majd megkérdezem Teréz asszonyt hol találhatok nyomdászt.

– Amint látod, egyelőre nagyon is a Szakállékra vagyunk utalva. Remélem, hogy idővel megismerjük a várost. Talán az lesz a legokosabb, ha szombatonként vagy vasárnap körülnézünk a város központjában. Városi fürdőt kell találnunk.

– Fürdőt?

– Igen. Naponta lemosakodunk a lavór segítségével, de legalább hetente egyszer fürödnünk is kell. Teréz asszony elmondta, hogy ő otthon egy kis bádoggal teknőben fürdik. Férjét is annak segítségével mossa le. Úgy tisztálkodnak. Azelőtt még több pénzük volt eljártak a Hungária fürdőbe.

– Itt Zomborban van városi, azaz népfürdő?

– Igen. A fürdő a Basa utca és a Trefort utca sarkán a gimnázium főbejáratával szemben van. Azt az elkövetkező napra szántam. Különben te kivel találkozta. Hány utcát sikerült körül járnod.

– Sajnos mindössze a Szontai út bal oldalát jártam meg. Sokat időztem az egyes számú házban, ahol, egy bádogos családjával

lakik. A mellettünk lévő szódás is feltartóztatott. Ezért gondoltam arra, hogy névjegykártyát készítettek valakivel...

– És egy rövid nyomtatványt arról, hogy ki vagy és hová jelentkezzenek a terület lakói, ha kéményt kell tisztítani.

– Igazad van talán a névjegykártya mellé egy rövid egyoldalas nyomtatványt is kell készíttetnem.

Remélem a lakók többsége tud olvasni.

Mihály a Városliget egyik padján üldögélt és a Vasárnapi újságot lapozta. Gyors pillantással, csak az újságcímeket figyelte. Amikor a kilencedeik oldalra ért ott, a lap fél oldalán egy teljes nagyságában lefényképezett alakot látott. A ruha helyett, a személy merev anyagból készült páncélt viselt. A lemezvérték csak a felsőtestét védte. Combjait hosszú vastag harisnya fedte. Lábán rövid bőrcsizmát viselt. A fejére félgömb alakú sisak került melyből egy vékony nyúlvány védte orrát a kardcsapástól.

Mihály az első pillanatban valamelyik uralkodó férfire gondolt. Amikor jobban megfigyelte az alak arcát, elbizonytalanodott. A fénykép alatti szöveg világosította fel a figura kiléte felől:

„Fáy Szeréna színésznő alakítja a történelmi események rövid változatában Szent Johanna szerepét. A híres Méliès francia rendező Budapesten veszi fel a film részleteit.”

Hogy miért választotta Szeréna színésznőt Johanna alakítására azt valószínűleg a cikk feltárta az olvasó előtt de, Mihályt az nem érdekelte. Inkább azon bosszankodott, hogy valaki eltakarta a napfényt az arca előtt. Amikor haragosan felnézett ugyanaz a személy állt előtte teljes valóságban mit a fényképen.

– Kérem, tudna segíteni. Ki szeretnék jutni ebből a ligetből. A rendező már biztosan aggódik merre vagyok. – szólalt meg a

színésznő franciául.

Mihály megértette mit kér Szeréna tőle. Azt, hogy ő nem tud és sohasem hallott még francia mondatot, meg sem fordult a fejében. Egyszerűen felfogta mit kér tőle a lány és milyen nyelven beszél, ezért ő is franciául válaszolt:

– Kérem, jöjjön velem kedves kisasszony. Én épp a Hermína útra igyekeztem. Arra van a legközelebbi kijárat a ligetből.

A színésznő kedvesen mosolygott és elindult Mihály kíséretében a liget keleti részére, a Hermína út felé. Ahogy mentek a járda egyre keskenyebb lett. A nagy fák között kanyargó út egyre sötétebbé vált. Mihály feltételezte, hogy a szürkület, a sűrű fák vagy a közelgő naplemente miatt van ez így.

Az egyik kanyar után, szalmával telített tehéntrágya kígyózott az út közepén. A talajjavítót valószínűleg a járda szélére ültetett virágok alá szánták a kertészek. Így Mihály és Szeréna egymás melletti menetét egy ideig a hosszú alacsony kupac választotta el. A keskeny út és a trágya bizonytalanabbá tette a színésznő lépteit. Hol attól tartott, hogy a virágokra hol pedig a gajnába lép. Épp, amikor Mihály úgy döntött, hogy átnyújtja kezét a lány felé és segít neki a trágyasor végét ért.

Ez azt is jelentette, hogy a liget kijáratához értek. Mihály ott vette észre, hogy azt a részt lécekből készült kerítéssel kerítették be. A kerítés mellett egy nádfedeleles kunyhó is épült. A házikó előtt közvetlenül a kerítésre támaszkodva hosszú fapadot vettek észre.

Ott álltak tanácstalanul a kis kunyhó előtt míg Mihály azon tanakodott hogyan tudná kijuttatni Szerénát, egyszerre csak, megjelent a kaliba előtt egy kék ruhás lány rózsákkal a kezében. Amikor meglátta Mihályt és Szerénát letette a rózsákat a

padra és besietett a házikóba. Kis idő múlva kilépett belőle hosszú kenyérsütő falapáttal melyen nem cipó, hanem két palacsinta lapult.

– Kérnek palacsintát – érdeklődött a lány.

– Nem – válaszolt Mihály – inkább meg tudnád-e mondani hogyan tudunk kijutni a ligetből, a kerítésen túlra.

– Itt a házam mögött a kerítésen van egy ajtó. Ugyanolyan anyagból készült, mint a kerítés, ezért nem lehet észre venni. Bruck bácsi a festő megmutatja nektek, csak szólítsátok a nevén, hangosan. Amikor a házikó mögé értek Mihály úgy tett, hangosan kiáltott:

– Bruck bácsi ki szeretnének jutni a ligetből. Segítene...!?

Pár perc után meg is jelent Bruck bácsi a festő. Amikor meglátta Szerénát rögtön felé fordult.

– Á... Ismerem magát. Maga az orléans-i szűz...

– Nem, én Szeréna színésznő vagyok. Most csak egy szerepet játszok. – Ez a mondat után francia nyelven folytatta – Én is ismerem magát. Láttam Orléansban a szépművészeti múzeumban a „Hazatérés” című festményét.

– Rendben van ez a csevegés – szólt közbe magyarul Mihály – de, kérem segítsen nekünk kimenni az ajtón.

– Máris – szólt segítőkészen a festő és a kerítéshez lépett. Mivel ő sem látta a kerítésen lévő ajtót ezért ki kellett tapogatnia. Végig húzta jobb tenyerét a kerítésen, hogy ujjaival megérezze hol van a választóvonal a kerítés és az ajtó között. Amikor kitapintotta, egy egyszerű mozdulattal kitárta a kaput.

– Tessék – szólalt meg barátságosan Bruck bácsi majd franciául folytatta – Nemsokára lesz egy nagy képkiallításom. Jelentsem az időpontot és a helyszínt?

– Igen kérem – válaszolt jóindulatúan Szeréna. – Mivel én sokat utazok a szerepléseim miatt, inkább Mihály címére küldje a meghívót. Ő majd értesít mert, tudni fogja merre járok.

– Rendben. Akkor Mihály címére küldök egy levelet.

Szeréna bólintott majd kilépett a kijáratí ajtón. Mihály kísérte. Kint nem a Hermina utca várta őket, hanem egy többéves tölgyfából álló fasor. Az út kanyargott és lejtett, e-mellett poros is volt. Lefelé menet Mihály megkérdezte Szerénát mi a teljes neve a festőnek. Tudni akarta, ha levél érkezik kitől van.

– Lajos... Bruck Lajos a festő neve...

– Hogyan írják?

– Bé...er...u...cé ...ká. A Lajost tudod!

Mihály elővett a nadrágzsebéből egy kis noteszt a ceruzával. Azt mindig magánál tartotta mert, sokszor amikor járta a kerületet megszólították, hogy kéményt kell tisztítani, itt-is ott-is. Ilyenkor jól jött, hogy ha van mibe felírni a címet.

Menet közben írta be a festő nevét. Vissza kellett tartani lépkedésüket mert, az egyik helyen nagyon meredeken lejtett az út. A fák törzsei is egyre vastagabbak lettek és már lassan besötétedett.

Amikor kiértek a fasorból nagy füves tisztásra értek. Ott a tisztás közepén az út mellett egy kis kápolna állt.

– Bemegyünk oda? – kérdezte Szeréna – lehet, hogy ott vár engem a rendező.

– Rendben, tőlem bemehetünk.

Szeréna kinyitotta a vastag tölgyfából faragott bejáratí ajtót. Bent az előtérben egy alacsony köpcös sötétbarna reverendába öltözött pap várta őket. Megörült a színésznőnek mert megismerte a rövid jelenetekből, amelyeket titokban szívesen nézett.

– Itt nálunk nemsokára előadás lesz. Nagyon örülök, hogy ellátogatott hozzánk. Megkérem, ha kedve lesz, szerepeljen vagy énekeljen valamit a közönség számára.

– Rendben majd meglátom, attól függ milyen lesz a nézősereg.

Az idő alatt míg folyt a beszélgetés Mihály meg akarta igazítani az ingét. Amikor az út meredek részén mentek, jobban lóbálta a kezeit az inge hátul kicsúszott a nadrágjából. Mivel kézzel nem sikerült begyömöszölnie a szűkös korc alá, kigombolta a nadrágját és hagyta, hogy az lecsússzon a combjáig. Így könnyeben megigazgatta az ingét. Amikor ezt a pap észrevette rögtön odament Mihályhoz és rászólt, hogy ilyesmit nem illik a kápolnában csinálni.

Mihály elnézést kért és gyorsan elrendezte a ruházatát. Ezek után mindhárman bementek a nagy terembe, ahol már a közönség szép számban várakozott. A pap Szerénát az első sorban lévő első székre ültette. Amikor a színésznő helyet foglalt Mihály is mellé akart ülni, a pap nem engedte mert, ott az elkövetkező három széken cédulák álltak. A három szék el volt már foglalva a zsűritagok számára. Így Mihály a közönség között kapott helyet.

A pap kiállt a pódium közepére, hogy vezesse a műsort. Rögtön az elején felkérte Szerénát, hogy énekeljen valamit.

Szeréna előbb szabadkozott, hogy nincs kellő képen felöltözve. Ő most egy középkori forgatásról jön azért van ilyen pánccélruhában.

– Azon könnyen segíünk, csak álljon fel és forduljon egyet saját tengelye körül. – biztatta a pap.

Szeréna ezt megtette és abban a pillanatban a vért fehér földig érő selyem, estélyi ruhává vált. A ruha annyira szép volt,

hogy még a színésznő is megcsodálta. A közönség tapsa rákényszerítette, hogy mégis énekeljen valamit.

Amikor Szeréna a pódiumra lépett a pap gitárt fogott a kezébe, hogy kísérje.

– Most eléneklem maguknak az ismert dalt a csipkeszoknyáról, amely Fedák Sári színésznő kedvenc nótája. Szeréna énekelni kezdett a pap pedig gitáron kísérte:

„Furcsa téma tán,
A poéta még ilyet sose beszélt:
Egy kis szoknyáról.
Szoknya csipkeszoknya haj!”

A jelenlévőknek nagyon tetszett a dal. Tapssal próbálták rávenni Szerénát, hogy énekeljen még egy dalt, de elutasította mondván, hogy inkább Mihállyal eljátszik egy rövid jelenetet. Mihály szabadkozott, hogy ő nem színész és ilyesmit nem szokott vállalni, de a közönség tovább tapsolt és kérték a folytatást.

– Állj – kiáltott fel valaki hangosan franciául.

Mindenki odafordult. Egy fekete öltönyös, kalapos középkorú férfi állt a bejárati ajtó előtt. Vastag bajusza és sűrű szakállja miatt, nem lehetett megítélni, hogy örül vagy haragszik.

– Rendező úr. – szólalt meg Szeréna – Örülök, hogy végre találkoztunk. Már azt hittem, hogy elkerüljük egymást.

– Milyen ruha ez magán? – szólalt meg Méliès úr – ebben a ruhában akarja eljátszani a Szent Johanna szerepét?

– Én... én... – hebegte Szeréna.

– Csak az előadás miatt öltözött át. Mindjárt felveszi a páncélruháját. – lépett közbe a pap és megfogta a színésznő kezét.

Abban a pillanatban Szeréna újból vért fedte a felsőtestét. Combjait hosszú vastag harisnya fedte. A fejére újra a félgömb

alakú sisak került.

– Induljunk! – parancsolta a rendező és együtt kimentek a teremből.

Másnap reggel, Janka korábban kelt. Elsietett az albán pék-hez a Schweidel József utcába, hogy friss meleg kenyérrel ébressze a párját. Amikor leültek reggelizni Mihály elmondta, hogy álmában értette a francia nyelvet.

– Hallottad-e valaha, hogy hangzik a francia beszéd? – érdeklődött Janka.

– Nem soha. – Mihály témát váltott – Különben neked mi a terved ma délelőtt?

– El kell mennem a Weidinger vegyeskereskedésbe. Ott bevásárlók mindent, ami a főzéshez kell. Körül nézek az üzletben. Egy nyújtófa is kell mert a Tanti elfelejtette betenni a ládába. Meglátom mi a kínálatuk. A petróleum lámpát és petróleumot is szükséges mert ez a lámpa a Szakállké.

– Tudod hol van a Weidinger?

– Igen már megtudakoltam Teréz mesterasszonytól. A Jókai téren a Vadászkürt szállodával szemben.

– Rendben én előbb felkeresem a nyomdát és majd utána elbiciklizek és megrendelem a tűzifát. – ajánlotta Mihály.

– Mielőtt még elindulsz nem lenne helyes, hogy kigondoljuk a szöveget, amelyet a nyomdász az értesítő lapra nyomtat? – szólt Janka.

– Igazad van. Meg kell tervezni a szöveget. Ha a nyomdász a tapasztalata alapján tud hozzátenni valamit az is jó lesz.

Mihály és Janka összedugták a fejüket és összeállították majd papírra vetették a szöveget, amelyet jónak láttak.

„Mint az új kerületi tulajdonos elvállalok minden olyan

munkát, amely magában foglalja a kémény és az összekötő elem ellenőrzését, tisztítását, a levegő utánpótlást. A kályhák, kemencék és más fűtőtestek tűzbiztonságának ellenőrzését. Sőt mivel kőműves szakmával is rendelkezem a kémények cserépkályhák átépítését is vállalom. Jelentkezni lehet Cziprián Mihály kéményseprő mesternél Zomborban a Szontai út 29 szám alatt „

Miután meglett a szöveg, Mihály korábban indult mert, Jankának még otthon akadt dolga. Vízet kellett hozni a kútról, mosogatni és rendbe tenni az ágyat. Amikor Mihály, végig kerékpározott a Szontai úton meggondolta magát. Feltételezte, hogy a fatelepen gyorsában végez. A nyomdában több időt veszít, ezért nem a Könyök utca felé, hanem a Thököly út irányába biciklizett.

A fatelepet a huszonötös számú ház udvarában nyitották. Az épület mögött hatalmas területen rendezetlenül, szanaszét feküdtek hatalmas kupacokban a farönköket. A faanyagot nem minősítették. Egy halomban állt az akácfa, a tölgyfa, a nyárfa, kőrisfa és a bükkfa. A gond nem csak ebben állt, hanem abban is, hogy a rönkök egy és két méteres hosszúságra fűrészelték. Így nem lehetett tüzelni velük. A szenet és a fűrészelt deszkaanyagot egy szélesebb félnyerges nyitott épület alatt tárolták.

A fával kapcsolatban Bodnár Soma a tulajdonos, Mihályt megnyugtatta, hogy ha kéri itt a helyszínen szétfűrészelik a megvásárolt tűzifát és ha kell még apróra is vágják.

Mihály számára ez tűnt a legjobb megoldásnak, hiszen nem várhatta el Jankától, hogy fejszével a kezében darabolja a fát. Egyelőre abban egyeztek meg, hogy két köbméter feldarabolt fát vásárol. A szállítás megoldását is Somára bízta.

– Ami a szenet illeti abból a Porosz szenet vagy a hazai szalonszenet tudom ajánlani, de ha kell kokszot is tudok adni. – aján-

lotta Soma úr.

– A szénből mindössze egy tonnát vásárolnák Úgy gondolom, mivel még nem kezdődött a fűtési szezon, az elegendő lesz a főzésre. – válaszolta Mihály.

– Akkor a Porosz szenet ajánlom. – vélte a kereskedő.

Mihály már előbb is azon töprengte, hogy meg kell gondolniuk Jankával, hogy maradnak-e a Szakálék mellék épületében vagy keresnek egy jobb megoldást. Emiatt úgy gondolta elegendő lesz egyelőre az egy tonna szén.

Azzal, hogy kezet ráztak egymással megtörtént az alku és Mihály kifizette az árut. A tűzifáért feldarabolva köbméterenként negyven koronát fizetett. A szénnek tonnája ötven koronába került így összesen százharminc koronát fizetett ki Soma úrnak.

Arról sem feledkezett el, hogy elmagyarázza Soma úrnak, ezentúl hozzá kell jelentkezni, ha kéménytisztításról van szó. A fa-telep tulajdonosa ezt tudomásul vette.

Ezek után nyugodtan elkerékpározott a Könyök utca felé. Ott fel akarta keresni Gromilovits Andrást, a nyomdászt.

Az tizenhatos számú keresztház nagykapus bejárata felett, ott állt a nyomda cégtáblája. „Könyvkötészet és nyomda”. A kapu után széles udvarra ért, amely a rendszeresen kaszált pázsittal és néhány virágos ágyással, kellemes hatást tett Mihályra. Az udvar közepén egy hatalmas diófa terjesztette az árnyékát. Ott, alatta helyezték el a hosszú, vastag deszkából készült kerti asztalt és a két fapadot. Az első pillanatban az ügyfélnek úgy tűnt, hogy a nyomda épületét egy parkba építették.

Mihály megállt egy pillanatra mert, teljesen lenyűgözte a kellemes környezet. Amikor meghallotta a gép zakatolását a ház felé fordult. A nyomdát az épület elejére helyezték. Mihály oda sie-

tett és belépett a műhelybe. Elcsodálkozott a gépeken. Nem voltak nagyok, csak különlegesek. Az egyik, amely a műhely közepén állt, kicsit a varrógéphez hasonlított. A vasból készült gép oldalán lévő nagy kerék és a dob adták a jellegzetes ütögető hangot.

Egy kemény fából készült rövid asztal, az egyik ablak előtt állt. Az asztal felett fából készült betű osztályozó dobozok sorakoztak. Azokban tartotta a nyomdász az ólomból öntött betűket. A mester is ott állt Mihálynak háttal és szedte a betűket.

A kis terem másik végén rögtön észrevette a hatalmas öntöttvasból készült prést. Azért figyelt fel rá mert, felépítése hasonlított a szőlőpréshez. A félbevágott hordó helyett két egyenes lap

közé helyezték a könyvet és spirális csavarral végezték a nyomást. A használatát könnyen felismerte mert épp egy vastag könyv lapult a két lapp között.

– Jó napot mester úr. – szólalt meg Mihály mert, András az ablaknál lévő asztal előtt belemélyedt a betűszedésbe a betűsorozóval a kezében. Csak a hangos köszönésre fordult Mihály felé.

– Jó napot. – válaszolt a mester és letette a sorozót. – Hogyan segíthetek? – érdeklődött továbbá András mester.

– Egy névjegykártyát és egy röpcédulát szeretnék készíttetni. – magyarázta Mihály.

– Rendben de, inkább menjünk ki a diófa alá ne zavarja beszelgetésünket a gép zakatolása. – invitálta ki András mester és kezébe vette az ott heverő kartondobozt, amelyből különböző színes papírok virítottak.

A diófa alatt leültek egymással szembe úgy, hogy András a kartondobozt az asztal közepére helyezte.

– Az én nevem Mihály, Cziprián Mihály. Én vagyok a kerület új kéményseprő mestere. Megvásároltam és átvettem a munkát

Szakálléktól – szólalt meg Mihály és kezét nyújtott Andrásnak.

– Ismerem Szakállékat. Sajnos az öreg kerekesszékre szorult. Két bitang segédje van, az egyik járt ide a Béla. Rendszerint gyorsan végzett a munkával, hogy leülhessen pálinkát és kávé inni.

– Személyesen nem ismerem őt, de az ügyvéddel felmondási levelet küldtem mindkettőjüknek. Ezentúl én fogom végzni a kémény tisztítását és a többi vele kapcsolódó feladatot.

– Ennek örülök, de mi járatan van? – érdeklődött András.

– Ahogy említettem, névjegykártyát és egy ismertető lapot szeretnék készíttetni magával. A kerületben, a szállásokkal együtt több mint ezerháromszáz ház van. Nem tudom végig járni mind úgy, hogy minden házban elidőzzek és elmagyarázzam, hogy én vagyok az új kerületi mester.

– Ez jó ötlet. Mutatok néhány hasonló példányt. – ajánlotta András.

A következő pillanatban Mihály háta mögött megszólalt egy női hang:

– Andrija, jeste li za kafu? (András, kértek egy kávé?)

– Da. – válaszolta András majd Mihály felé fordult: – A feleségem Ljubica. Kérdezte, hogy kérünk-e kávé. Én ilyenkor szoktam kávézni itt a kertben. Hozhat magának is kávé?

– Igen... Köszönöm. – válaszolta Mihály majd felállt és a nő felé fordult. Nagyon meglepte az asszony haját teljesen eltakaró fátyol. Nem tudva hogyan reagáljon, hirtelen levette a sapkáját és kicsit hebegve megszólalt. – Én Mihály vagyok a kedves férjének a kuncsaftja.

Az asszony csak bólintott egyet és visszasietett a házba.

– A feleségem szerb, de muszlim vallású ezért hidzsábot visel más férfi jelenlétében. Ettől függetlenül ért magyarul. Akkor hol

is álltunk meg?

– A névjegykártyánál – vágta rá Mihály és visszaült.

– A névjegykártya... – bólintott András és elkezdett koto-rászni a dobozban. Pár perc múlva kihúzott néhány kis méretű kar-tonlapot. Mihály rögtön felismerte a névjegykártyákat, amelyek csak a színezetük és a betűtípusok miatt különböztek egymástól. Amikor kezébe vette őket, kiválasztott egy világos szürke kártyát, amelyen a név felett egy kis záró dísz is nyomtattak.

– Szerintem jót választott Mihály úr. Ajánlom, hogy a név-jegykártya két oldalas legyen. Az egyik oldalán felnyomtatjuk a ne-vét, foglalkozását és címét magyarul, mint ezen a lapon a másik ol-dalán pedig szerbül. Különben még az elején meg akartam kérdez-ni, hogy maga idevalósi?

– Nem felvidéken születtem, de sokáig Budapesten éltem és dolgoztam.

– Akkor elmondom, amit tudnia kell. Itt Zomborban a la-kosság több mint fele szerb, bunyevác és horvát. A kerületben is biztos több szerb család él. Méltányolják majd azt, hogy a nyelvü-kön szólítja meg őket.

– Igaza van András úr. Akkor az értesítő lapot is kétnyelvű-re készítse.

– Rendben, csak meg kell szerkeszteni a szöveget.

– A szöveget megterveztük a feleségemmel. Kérem, nézze át. Biztos már készített ilyen értesítőket. Ha gondolja, lehet még hozzátenni néhány mondatot.

András átvette a papírt és belemélyedt a szövegbe. Ez idő alatt Ljubica is megérkezett a tálcával. Miután letette Mihály akkor vette észre, hogy a tálcán két hosszú nyelű réz ibrik és két fül nélkü-li kávéscsésze van.

– Bár előre nem jeleztem mi itt csak török kávéfogyasztunk. – szólalt meg András miután az asszony eltávozott.

– Nem gond. Ha jól emlékszem egy alkalommal a Városligetben az egyik nemzeti étteremben megkóstoltam. Iható de, különleges íze volt. – magyarázta Mihály.

– Átnéztem a szöveget. Szerintem teljesen megfelel. Ha úgy gondolja az értesítő lapot is két nyelven nyomatom. Szívesen lefordítom a szöveget szerb nyelvre.

– Rendben. Mikorra várhatom, hogy kész lesz a névjegykártya és az értesítő? – érdeklődött Mihály.

Miután látta, hogyan önti ki a kávéfogyasztó András a kávéscsészéjébe ő is úgy cselekedett.

– Szerintem két nap múlva eljőhet a nyomtatványokért.

24. Weidinger

Janka tíz óra után indult el otthonról a Weidinger áruház felé. Amikor a Deák Ferenc körút kezdetére érkezett, megcsodálta a parkosított utcát. Mindkét oldalon a széles pázsiton két-két sorban sűrűn ültetve sorakoztak a galagonyafák és a hársfák. Ilyen sok zöld felületet Budapesten, egy utcában sem lehetett látni. Néhány percig élvezettel nézte a parkosított területet majd folytatta útját az Erzsébet körúton a Jókai tér felé.

A Weidinger áruház előtt meggondolta magát és nem ment be az üzletbe. Inkább tovább ment. Nagyon érdekelte a városi fürdő. Úgy gondolta, hogy amikor már bevásárolt, teli kézzel nem lesz kedve nagyokat sétálgatni. Ezért úgy döntött előbb megtekinti a fürdőt. A „Hungária” nevű városi fürdőt a Trefort utca és a Basa utca sarkára építették pont a gimnázium épületével szembe.

Mivel a kisvárosban rövidek voltak az utcák gyorsan odaért a Trefort utca sarkára. Az emeletes házban, a fürdő bejárata mel-

lett, Zsulyevits Mihály, fodrász szalonja volt.

„Majd később megnézem a szalont is” – gondolta magában Janka.

A gőzfürdő termeit a földszinten, a kádfürdőket pedig az emeleten rendezték be, ezért Janka rögtön felsétált a lépcsőkön. A hosszú folyosó elején egy fehér köpenybe öltözött fiatal lány ült a széken és a „Képes újságot” lapozgatta. Amikor meglátta Jankát, rögtön felállt és félretette az újságot.

– Jó napot asszonyom, parancsoljon. – szólalt meg kedvesen a fiatal lány.

– Jó napot. Nemrég költöztem a városba. Szeretném megérdeklődni a kádfürdés használatát és az árakat.

– Rögtön elmondom: A kádfürdő egyszeri használatra egy korona húsz krajcár. Ha egyszerre tíz kádfürdő jegyet vásárol akkor az mindössze tíz koronába kerül. A gőzfürdő...

– Köszönöm. A gőzfürdő nem érdekel csak a kádfürdő. A kádak használata minden nap lehetséges? – érdeklődött Janka.

– Igen. Kádfürdő hölgyeknek, uraknak minden nap igénybe vehető reggel hat órától este hat óráig, kivéve a vasárnapot. A fürdőszoba használatának ideje fél óra.

– Megnézhetem a fürdőszobát?

– Természetesen. Összesen tizenkét fürdőszobánk áll a kedves ügyfeleink rendelkezésére. Tessék jönni. Most épp két szoba használaton kívül van, azokat megnézheti.

A helyiség elég kicsinek, mindössze három méter széles és négy méter hosszúnak tűnt. A kád mellett a fürdőszobában olyan bútorok helyezkedtek el, amelyek a fürdés utáni öltözködéshez szükségesek. A kád klasszikus mérete minden kuncsaft részére elegendő nagyságú volt. A rajta lévő zománc egy-két helyen kicsit ko-

pottnak tűnt, de tisztának látszott. A vízcsapok mellett egy zuhanyozórózsa is volt. A kis méretű vaskályha egybeolvadt a víztartállyal. Azzal melegítették a vizet és télen melegen tartották a szobát.

A kádval szembeni falnál kis sminkelő azaz borotválkozó asztalkát helyeztek el székkal. Az asztal felett nagy tükör lógott.

– A fürdéshez törölközőket és szappant is szolgáltatunk. – szólalt meg Janka mögött a lány.

Jankának úgy tűnt, hogy a tisztálkodáshoz megfelel a városi fürdő.

– A jegyeket a kádfürdésre hol lehet megvásárolni. – kérdezte a végül Janka.

– Ha egy fürdésről van szó, akkor nálam, ha pedig a tízes jegyet kér akkor be kell mennie a fodrász szalonba a Mihály úrhoz. Ő bérlő Tárcaztól az egész épületet és működteti a fürdőt és a fodrász szalont.

– Értem. Akkor lemegyek hozzá és megvásárlom a jegyeket. Köszönöm szépen a felvilágosítást. – búcsúzott el Janka.

Ezek után lesétált a fodrászszalonhoz és bement az üzletbe. A szalont valamivel szerényebben rendezték be, mint amilyeneket Janka Budapesten látott. Amikor benyitott egy idősebb férfi rögtön hozzá lépett:

– Parancsoljon asszonyom, Épp jókor tetszett jönni. Az egyik széünk magát vár. – szólította meg a férfi Jankát és meghajolva az üres székhöz invitálta és kézzel mutatta, hogy foglaljon helyet.

– Köszönöm. Nagyon kedves, de ez alkalommal én csak Mihály urat keresem, hogy... – válaszolt Janka.

Az idősebb férfi nem engedte, hogy Janka befejezze mondatát a Mihály szóra rögtön válaszolt.

– Én vagyok a Mihály... Tessék parancsolni?

– Tíz kádfürdő jegyet szeretnék vásárolni.

– Rendben. Azonnal hozom a jegyeket – és Mihály, a tulajdonos az üzlet hátsó sarkába sietett és ott egy kisebb íróasztal mögé ülve kotorászni kezdett az egyik fiókban.

Janka várakozás közben alaposan körülnézett a fodrászszalonban. Érdekelte, hogy az üzlet megfelel-e az ő elvárásainak. Ha igen, lehet, hogy majd ide jár haját vágatni és frizurát készíttetni.

A szalonban megvolt mindaz, ami egy igényes női frizúrához szükséges. A várakozásra való foteloktól kezdve a hatalmas falitükrökig. A két fodrász széke egyike foglalt volt. Egy fiatal fodrászsegéd ép serényen dolgozott. Most rövidítette a haját az egyik nőnek. A frizúra készítésre és a hajvágásra két keményfából készült magasztított támlával készült karosszék forgó üllőfelülettel állt rendelkezésre. Az ilyen fodrász székeket a nagyvárosban krómozott csövekből és bőr kárpittal gyártották. A kuncsaft előtti pulton a tükör alatt sorakoztak a fésűk, ollók és a különböző hajkefék. Janka még két hajsütőt is látott, amelyekkel készült az árhullámos frizúra.

A jobb oldali falon, nagy fehér kartonra rajzolt, női fejek rajzai álltak különböző frizúrákkal. A hirdetmény felső részén a következő rövid szöveg volt látható: „Ha új frizurát szeretne, válasza ki azt, erről a képsorozatról”

Az ilyen rajzok megkönnyítik a frizúra választását. Janka jónak tartotta mert, sokszor már megtörtént, hogy hiába magyarázta a fodrásznak milyen frizurát szeretne, az nem értette meg. Így, a rajzon látható tizenkét rövid és tizenkét hosszú hajú női frizurarajzból könnyen lehetett válogatni.

– Parancsoljon, itt van a tíz kádfürdő jegy – szólalt meg Mihály Janka háta mögött. – Ez összesen tíz korona.

– Nálam most egy ötforintos bankó van.

– Semmi gond. Mind a két pénzfajtát elfogadom. – válaszolt Mihály.

Amikor Janka átnyújtotta az ötforintost megkapta a jegyeket. A jegyek használatát ötletesen oldották meg. Egy füzet nagyságú papírra számokat nyomtattak egytől tízig. A számokat levélbélyeg nagyságúra alakított, sűrű lukakkal választották szét, így őket könnyen, egyenként ki lehetett tépni a jegyeket. A megszámozott bélyegekre pecsétet és egy reklám felületet nyomtattak. Ha valaki fürdeni jött a kiszolgáló kisasszony kitépett egy bélyeget és így lett fizetve a fürdés.

– Köszönöm kedves nagyságos asszony, de ne feledje, hogy itt náluk fürdés után vagy bármikor frizurát is készíttethet.

– Köszönöm és tudomásul veszem – válaszolt Janka és kilépett az utcára.

Kint nem mesze tőle a hatalmas téren egy szobrot és egy épületet vett észre melynek torony az óra mutatta az idő múlását. Az építmény nem hasonlított templomra, inkább valami középületre. Megdöbbsent amikor az óramutatók a torony felső részében közel álltak a tizenkét órához.

Sietnie kellett mert, az ami miatt elindult a városba azt még nem végezte el. Visszasietett a Weidinger vegyesbolthoz és benyitott a bejárati ajtón.

Az első pillanatban nem tudta felmérni mekkora az üzlet és mennyi árú van benne mert, a pultok előtt néhányan várakoztak a kiszolgálásra. Köztük, két középkorú nő városi ruhába öltözve és egy parasztruhás asszony álldogált. Az asszonyok mögött egy idősebb, kalapos, bajszos férfi tekingetett, hol jobbra hol balra. Lát-szott rajta, hogy unatkozik. Janka feltételezte, hogy valamelyik asszony-ság férje vagy kísérője lehet.

Miután megtett pár lépést és megállt, végignézett a helyiségen. Az üzlet hossza és szélessége meghaladta bármelyik Budapesti vegyesbolt nagyságát. Az üzlet áruval való tömörsége és sokasága meglepte Jankát. A bolt egy harmadát a hosszú üzleti pult választotta el a vásárlóktól. Látszott, hogy a tulajdonos inkább a kuncsaft kényelmére ügyelt nem pedig az áru elraktározására.

Többek között az is meglepte, hogy a bejárat mögött egy öltönybe öltözött frissen borotvált kalap nélküli úriember várta a belépő kuncsaftot. Így Jankát is megszólította:

– Kezét csókolom kedves asszonyom, én vagyok itt az üzletvezető, miben segíthetek?

Janka egy pillanatig meglepődve állt majd megszólalt.

– Jó napot. A legfontosabb, amit szeretnék az egy petróleumlámpa és természetesen egy liter hozzá való petróleum.

– Értem. Akkor tessék az üzlet jobb oldalára fáradni mert, ott helyeztük el az ilyen termékeket. – válaszolt segítőkészen a főnök.

– A lámpa mellett, nekem még néhány, a konyhára való dolog is kellene. – folytatta Janka.

– Semmi gond kedves asszonyom a liszt, cukor és az ehhez hasonló dolgok az üzlet közepén találhatóak. Rögtön idejön Imre, aki ki fogja szolgálni kegyedet.

Amikor Imre odalépett szolgálatkészen a jobb oldali pulthoz kísérte Jankát. Egy gyors mozdulattal a pult alól kivett háromfajta petróleumlámpát. Ez a választék gondba ejtette Jankát mert, nem tudta melyiket választja. Az egyik lámpa szépnek bizonyult mert, a tárolója és a búrája porcelánból készült és ki volt mintázva kék színű csíkokkal és virágokkal.

– A lámpa tartálya és a búrája eredeti Wallendorf porcelán-

ból készült. – magyarázta Imre az eladó majd felemelte a lámpát és az alját Janka felé irányította.

– Tessék megnézni, itt van a dupla „W” a koronával, ami Európa egyik legrégebbi porcelángyárnak a védjegye.

– Köszönöm de, ez a lámpa valószínűleg épp emiatt nagyon drága lehet. Nem terveztem sok pénzt kiadni egy ilyen használati tárgyra.

– Akkor tessék megnézni ezt a következőt. Ez egy petróleumlámpa üvegburával és fényszóróval. A lámpa biztosítja az optimális égést és a kiegyensúlyozott lángot. A tükörrel a láng fényét a kívánt irányba lehet fordítani.

– Rendben, de akkor sem tudok dönteni. Ez a harmadik lámpa? Olyan furcsa a kinézése. – tanakodott Janka.

– Ez egy egyszerű Feuerhand viharlámpa. Nagyon praktikus dolog. Ha éjjel az utcán megy hazafelé, vagy valami miatt ki kell menni a házból az udvarra akkor nagyon hasznos kellék. Ez a viharlámpa be tudja világítani az egész teret és még az eső vagy a szél sem árt neki.

Janka elbizonytalanodott mert, az egyik lámpa sem hasonlított ahhoz amilyent Szakálléktól kaptak. Az sokkal öregebbnek látszott.

– Hát nem is tudom... – hezitált Janka.

– Segíthetek? – szólalt meg háta mögött az üzletvezető.

– Igen. Nem tudom eldönteni, hogy melyik felelne meg a mi otthonunkban.

– Mekkora a helyiség, amelyben használni szeretné?

– Hát úgy, talán, négyszer négy méteres.

– Akkor ezt a közepsőt, az üvegburával és fényszóróval tessék megvenni. Annak a fénye pont elegendő lesz az akkora szobára.

– Jó. Köszönöm a segítségét...

– Azért vagyunk itt kedves asszonyom... petróleumot is kér hozzá? - érdeklődött az üzletvezető.

– Igen egy-két litert...

– Látom nem hozott magával üveget, de nem baj majd mi adunk. Sajnos azt meg kell fizetni. Máskor, ha üveget is hoz, szívesen megtöltjük.

Janka ezek után az üzlet középső részére ment. Ott megvásárolt mindent, ami fel volt írva a listára és a konyhára kellett. A végén elég nagy csomag lett abból, amit Janka megvásárolt. Próbálta megemelni de nagyon nehéznek tűnt a csomag.

– Hol tetszik lakni kedves hölgyem? – érdeklődött az üzletvezető.

– A Szontai úton, a Szakálléknál. – válaszolt Janka.

– Akkor semmi gond magával megy a gyerek, a Jancsi, a kifutó. Ő segít majd magának, hogy hazaérjen az áruval. Ezek után remélem, hogy máskor is hozzánk jön vásárolni.

Elharangozták a delet amikor Mihály éhesen hazaért. Janka már otthon volt és szétpakolta a megvásárolt kellékeket.

– Elintéztem a fát és a szemet. Ki van fizetve. Holnapi nap folyamán hozzák. – számolt be Mihály.

– Az jó mert, már kellemetlenül éreztem magam amikor a Szakállék tüzelőjét használtam a főzéshez.

– Ha már a főzést emlegeted, készítettél valamit ebédre? – érdeklődött Mihály és folytatta – Ebéd után folytatom a kerület járását.

– Nem kedvesem. Én is nemrég értem haza. Meg kell beszélnünk, hogy ebédre rendszeresen haza fogsz-e járni mert, akkor főzők délre. Ha nem szakítod meg napközben a munkádat akkor

viszel magaddal valami uzsonnát és útközbe megeszed.

– A kerület nem nagy. Az utcák sokkal közelebb vannak egymáshoz, mint Budapesten. Ezért úgy gondolom, ha megszólal a harang, hazaindulok ebédre. Utána folytatom a kerület megismerését.

– Rendben. Akkor naponta főzni fogok valamit délre. Sajnos ma nem készítettem ebédet, de készíthetek egy lekváros, vagy zsíros kenyeret teával. Estére pedig meglesz a vacsora.

– Nem bánom lehet lekváros kenyér is teával. – válaszolt Mihály kicsit csalódottan.

– Voltál a nyomdásznál? – érdeklődött Janka míg szeletelte a kenyeret.

– Igen megbeszéltünk részletesen mindent. Két nap múlva készen lesznek a kártyák és az értesítő lapok. András, a nyomdász ajánlotta, hogy a nyomtatványok kétnyelvűre készüljenek. Az egyik oldalán magyarul a másik oldalán szerbül.

Mihály falatozás közben elmesélte, hogy a nyomdász felesége szerb, de iszlám válású és finom török kávéval kínálta meg. Elmondta azt is, hogy milyen kendőt visel amikor idegen van a házbán.

Janka is elmesélte merre járt. Elmondta, hogy nem csak a Weidingerhez ment, hanem megnézte a Hungária fürdőt. A fürdőszobát és a kádat rendesnek és tisztának látta. Jegyeket is vett a kád fürdésre. Úgy tervezte, hogy hetente egyszer mindkettőjüknek el kell oda menni.

– Ezek szerint a fürdőben és a Weidingernél is voltál. Mennyi pénzt költöttél?

– Nem sokat csak a legfontosabbakat vásároltam. Képzeld a konyhára valók közül a cukor volt a legdrágább. Egy kiló még a petróleumlámpánál is drágább.

– Spórolnunk kell addig míg meg nem kapom az első munkát.

– Csak a legszükségesebb dologra költök. Spórolok amennyire csak lehet. Remélem pár hét múlva, ha majd megismernek, lesz munka számodra is.

– Remélem. Most újra elmegyek. Körüljárom a Szontai út másik oldalát. Remélem estig bejárom az utcát.

Mihály úgy döntött, hogy újból az utca elejéről indul. Most a páros számok voltak a soron. Az első, sarok épület nagyobb része a Kalap utcába nyúlt. Ott nyitott borbélyüzletet a ház tulajdonosa Török Tóni. Mihálynak szerencséje volt, hogy délután ment hozzá mert, délelőttönként a központban egy női fodrász szalonban dolgozott. Ilyenkor csukva tartotta az üzletét. Ezért nem vette észre amikor Mária ajánlatára arra járt.

Miután elmondta mi járatban van, a borbély kapott az alkalmon és megkérdezte Mihályt nem akar-e nyíratkozni.

Mihály megköszönte az ajánlatot és megígérte, hogy nem sokára majd felkeresi ez ügyben. Amikor távozott, úgy döntött, hogy egyik háznál sem tölt több időt, mint amennyi fontos mert, különben sohasem fogja átjárni a kerületet.

Bemutatkozó útja során a Szontai úton találkozott férfiszbóval, bérház lakóival, Sziváci cukorkereskedővel, sváb nagygazda családdal és egy üres házzal. A tizennyolcas számú házat zárva találta. Bár csöngetett és kopogott nem jelentkezett senki.

A következő házban egy több gyerekes szegény házaspár lakot bérletben. Az asszonytól megtudta, hogy a tizennyolcas számú ház tulajdonosa egy Szabadkai fényképész, akit ahogy ő tudja Piétsch Ferencnek hívják. Stúdiója van a Deák Ferenc körúton. Csak ritkán jár a házhoz. Ilyenkor különleges felszerelést hoz magával.

Néha megtörtént, hogy reggelig a házban tartózkodott.

Már épp indulni akart a következő helyszínre, amikor az asszony utána szólt:

– Én házhoz járó mosónő vagyok. A szennyest és az ágyneműt saját készítményű házisappannal mosom. Csak nyugodtan szóljon a kedves felesége, szívesen jövök.

– Rendben majd megmondom a páromnak, hogy mosónő is van az utcánkban.

A többi házakban azok laktak, akik bér munkával, földműveléssel és piacozással foglalkoztak. Egyedül a negyven nyolcas házban lakot mesterember. Tágas kovácsműhellyel rendelkezett, amelyet a fiával együtt tartott föl. Akkor is, amikor Mihály odaért két parasztkocsi lovai várták a patkolást. A patkolás művelete érdekelte, ezért elidőzött egy ideig a kovácsműhely előtt.

A többi házakban is munkások, parasztok éltek. Többen is szerbek vagy németek voltak. A beszélgetés velük sem jelentett gondot mert, mindannyian tudták az állami nyelvet.

Az utolsó épület az utca jobb oldalán nagy területen helyezkedett el. Utána csak erdő és szántók következtek. Az épületben helyezték el a vágóhidat.

Mihály a munkásoktól megtudta, hogy a vágóhíd tulajdonosa egy bizonyos Pintinger János, zombori születésű mészáros. Már az apja is hentesiparos volt. János úrnak két jó forgalmú üzlete van Zomborban. Az egyik mészáros üzletet a saját emeletes lakóházában nyitotta meg a másikat pedig az ismert Vadászkürt szálloda mellett.

Másnap Mihály korán indult a kerületbe. Ez alkalommal a Kalap utcát vette célba. Arra számított, hogy még az a napja nehéz lesz mert, meg kell állni és pár szót váltani a lakókkal. Csak az vi-

gasztalta, hogy a következő napra meglesznek a névjegyek és a nyomtatványok. Akkor majd nem kell időznie a házak előtt, elegendő lesz csak beadni a papírokat. Feltételezte, hogy mindenki el tudja majd olvasni a hirdetményt. Ha írástudatlan lakóra bukkan az is csak idősebb ember lehet. A fiatalok már mind elvégezték legalább az elemi iskola, négy osztályát.

Janka otthon maradt. Miután Mihály elment arra gondolt, hogy talán jó lenne levelet írni anyjának, a Tantinak és Aladár-éknak. A levelek megírását még a főzés előtt el akarta végezni, ezért leült és kezébe fogta a ceruzát.

Édes anyám,

Nem is tudom, hogy kezdjem ezt a levelet mert, annyi mindenről szeretnék beszámolni neked. Olyan boldog voltam amikor Mihály megkérte a kezemet. Annyira el voltam foglalva az esküvő szervezésével, hogy arra nem is gondoltam milyen körülmények között fogom folytatni további életemet.

Amikor ideértünk Zomborba és megláttam milyen mostoha körülmények között fogunk élni, az első gondolatom az volt, hogy rögtön vonatra ülök és visszautazok Budapestre. Itt ebben a lakásban, ahol most vagyunk sem rendes kályha, sem fürdőszoba nincs. Szerencsére van egy városi fürdő ahová majd hetente eljárunk.

A szomszédokat sem ismerem. Egész nap egyedül vagyok ebben a kis szobában és várom, hogy Mihály az egész napi kerület járásból visszajöjjön.

Azt is megtudtam, hogy a városban sokkal több a más nemzetiségű lakos. Vannak szerbek, bunjevácok és németek. Szerencsére úgy, mint Illaván a szlovákok, ezek is beszélik a magyar nyelvet.

Vízvezeték sincs. Az utcasarokra kell járni kannával, hogy ivó vizünk és a főzésre való víz meglegyen...

A következő pillanatban a gondolatai megakadtak mert, maga előtt látta anyja gondviselő arcát. Arra gondolt, hogy olyan messziről Erzsébet úgy sem tud segíteni. Csak fölöslegesen gondba ejti. Igaz, hogy nagy kihívások előtt áll, de neki egyedül kell megoldania a megjelenő gondokat. Hisz valószínűleg anyja is és a Tanti is így cselekedett. Nekik is küzdeniük kellett nap-nap után minden kihívás ellen.

Végül meggondolta magát. Összegyúrte a levelet és a tűzbe dobta. Úgy döntött, hogy majd akkor ír, ha rendeződnek a dolgok. A levélről pedig Mihálynak nem szól semmit. Több reményt fűzött ahhoz, hogy majd nemsokára megindul a munka és akkor meghívja őket egy néhány napos látogatásra.

Észre sem vette mennyire elrohant az idő. Mihály nemsokára hazaér ebédre ő pedig még el sem kezdett főzni. Amikor felemelte a vizeskannát az majdnem üres volt. Mindenek előtt vízért kell mennie.

Szerencsére tudta, hogy az artézi kút csak egy házhosszára van tőlük, ezért felkapta a kannát és kisietett az utcára.

Ernő a szódavizes nagyot köszönt Jankának amikor elsietett az üzlete előtt:

– Szép jó napot kedves szomszédasszony. A szomjúság leküzdésére a leghatékonyabb a Mohai Ágnes ásványvíz.

– Tudom kedves szomszéd, de nekem most a főzéshez kell a víz. – válaszolta kedvesen Janka.

Amikor odaért a kúthoz, ott már egy hozzá hasonló korú fiatalasszony töltötte a vödrét. Janka nem tudta eldönteni, hogy szólítsa-e meg az asszonyt vagy csendben várja ki a sorát. A kényel-

metlen helyzetet, Janka helyett, az ott lévő asszony oldotta meg:

– Láttam, hogy a Szakállék házából jött ki. Maga a Mihály kéményseprő felesége?

– Igen... Én is vízért jöttem. Maga is itt lakik a közelben? – érdeklődött szabadabban Janka.

– Szomszédok vagyunk. Mi a férjemmel a huszonhetes számú házban lakunk. Engem Mártának hívnak és magát?

– Én Janka vagyok Cziprián Janka.

Márta megvárta, hogy Janka is megtöltse a kannáját és együtt indultak visszafelé.

– Pár nappal ezelőtt, amikor Mihály jelentkezett nálunk, hogy ő az új kerületi kéményseprő elmondta, hogy Budapestről érkeztek ide. – mesélte Márta.

– Igen.

– Ott is születtek? – érdeklődött kicsit túl kíváncsian Márta.

– Nem. Mindketten a felvidékről jöttünk és Budapesten ismerkedtünk meg. – válaszolt Janka. Nem bánta, hogy Márta ilyen érdeklődő, hiszen itt Zomborban az idős Szakáll házaspár mellett nem ismert senkit. Úgy gondolta jól jön egy hozzá hasonló korú asszonnyal ismerkedni, barátkozni.

Gyorsan odaértek a Szakállék házához. Janka egy pillanatra letette kannáját és kezet nyújtott Mártának:

– Örülök, hogy megismerkedtünk szomszéd asszony.

– Én is. Férjem az iskolában tanít. Sokszor egész nap nincs otthon így magányosnak érzem magam. Ha magának néha ideje van nyugodtan átnézhet hozzánk. Legalább jobban megismerhetjük egymást. E mellett, ha kell valami segítség csak szóljon.

– Rendben. Előre is köszönöm. – válaszolta Janka, és felfemelte a kannáját és bement a házba.

Janka az utolsó pillanatra lett kész az ebéddel. Épp, hogy levette a babfőzeléket a kályháról Mihály belépet a konyhába.

– Kész az ebéd kedvesem?

– Igen de, még nem hallottam a harangszót. – válaszolt Janka mosolyogva.

– Én igen. Biztos azért nem hallottad mert bent vagy a konyhában és valószínűleg itt nem is hallatszík olyan nagyon.

Ahogy elhangzottak Mihály szájából ezek a szavak, kintről a várostemplomáról megszólalt a déli harangszó.

Az illusztrációkhoz felhasznált részletek festők, fényképek, Webb oldalak:

Francois Boucher, Salomon Rombouts, Greene County Historical Society., J.B. Sturdevant [sic] (Rocky Mt. Joe) 1898, Fashion Plate (Evening Dress) LACMA M., Sergey Vinogradov, Pal Szinyei Merse, Frédéric Bazille, John William Waterhouse, Vecteezy-Beach Stock Photos, Raimundo de Madrazo y Garreta, Théodore Chassériau, id. Pieter Brueghel, Pictures Now / Alamy Stock Photo, Beauty – Fotky // Helen Brchelová, MecCall Patters, Costume Institute Fascion Plate, Thesustertheam.com, Koralvirag.hu, Darius Antiques, WordPress.com, Vinthange clothing, George Goodwin Kilburne, Desert Enterprises, Genesee Libby Studio, Getty images.com, Elizabeth Firth, actress, 1908. by Foulsham and Banfield, Old tree by the road -Alexander Kalam, Cristóbal Rojas, Freepik-A dirty kitchen, vecteezi.com, Lazada Philipines, baycityliquors.com, History of cloting, mans fascion, Pinterest, Mona Bocca Dresees, Grace Palotta, Vitage Fashion,

TARTALOM

1. Mihály és Mária.....	3
2. Janka.....	13
3. Mihály Budapesten.....	23
4. Janka és a nagynéni.....	49
5. A ruhátlan nő.....	71
6. A Miskolci család.....	87
7. Aladár és Éva.....	107
8. Janka és Mihály a Szabadságtéren.....	129
9. Eszter.....	147
10. Janka Afrikában.....	163
11. Éva.....	183
12. Mihály és a szobor.....	203
13. Névnapi ünnep.....	219
14. Mozi.....	235
15. Cegaj.....	251
16. Éva kiszabadítása.....	279
17. Karácsony.....	297
18. 1907-Újév.....	313
19. A Nemzeti Szalon.....	335
20. A kerület.....	255
21. A lakodalom.....	385
22. Iparúzési szerződés.....	411
23. Mihály álma.....	433
24. Weidinger.....	459